ŠVENTASIS RAŠTAS

SENASIS TESTAMENTAS

IŠMINTIES KNYGOS

Vertimas iš hebrajų ir graikų kalbų

"KRIKŠČIONIS GYVENIME", PUTNAM, CT, JAV
1995

NIHIL OBSTAT
Vytautas Balčiūnas, CISS, STD
Censor deputatus

APPROBATUR
† AUDRYS J. BAČKIS
Vilniaus arkivyskupas metropolitas ir
Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas
Vilnius, 1995.03.25

Vertė
ir įvadus bei paaiškinimus parašė
kun. Antanas Rubšys

Vertimo kalbą tikslino
Jurgis Jankus ir
Albina Pribušauskaitė

Apdaila
Jono Bogutos
Kovas Desktop Publishing, Cicero, IL

Lietuviškas raidynas
Jono Bogutos

Korektorė Salomėja Narkėliūnaitė

Spaudė Concepts Unlimited, Inc., Acton, MA

Išleido "Krikščionis Gyvenime", Putnam, CT
1995

Kaina $12

Skiriu

TĖVYNEI
LIETUVAI

Vertėjas

"KRIKŠČIONIS GYVENIME" KNYGŲ SERIJOS IR SENOJO TESTAMENTO KNYGŲ LEIDĖJAS PRELATAS DR. VYTAUTAS BALČIŪNAS

II Vatikano Susirinkimo dogminė Konstitucija apie Bendriją (III,28) nusako, kokia yra kunigų misija Bendrijoje. Štai kaip ten yra grindžiami jų darbai ir pareigos: "Jie tiki tai, ką Viešpaties įstatyme mąstydami skaito; moko, ką tiki; vykdo gyvenime tai, ką moko". Tai nuostabiai tinka prelato dr. Vytauto Balčiūno kunigystei apibūdinti. Jis visada domėjosi tikėjimo, liturgijos bei jiems artimų mokslų pažanga ir plėtote. Jis vis ieško geresnio, aiškiau išreikšto ir stipriau gyvenimą paveikiančio tikėjimo. JAV-bėse jis ėmėsi milžiniško darbo — leisti "Krikščionio Gyvenime" knygų seriją ir jai telkti lėšų. Jo rūpesčiu buvo išleisti dvidešimt septyni stambūs veikalai, septynios reikšmingos knygutės, perspausdinti Lietuvoje versti Naujasis Testamentas bei Psalmynas ir išleistos keturios Senojo Testamento dalys: Penkiaknygė, Pranašai, Istorinės ir Išminties knygos. Tenebūna užmiršti jo turtingos apaštalinės veiklos metai, ir tebūna jie įamžinti šiuo Senojo Testamento Išminties knygų leidiniu.

TURINYS

VERTĖJO ŽODIS

Senojo Testamento knygų vertimą iš pradinių kalbų — hebrajų, aramėjų ir graikų — baigiau 1995 m. kovo 1 d. Reikšmingu sutapimu kovo 1-oji šiais metais buvo Pelenų šventė — metinio liturginio iššūkio, įpareigojančio "tikėti Dievo žodžiu", diena. Vertimo darbui mane paskyrė J.E. Paulius A. Baltakis, OFM, Vyskupas lietuviams katalikams išeivijoje, Lietuvos Vyskupų Konferencijos vardu, 1990 m. kovo 6 d. Šia ketvirtąja Senojo Testamento vertimo dalimi — Išminties knygomis — baigdamas užduotį, su dėkingumu prisimenu asmenis, kurie padėjo šiam vertimui išvysti dienos šviesą.

Apie Senojo Testamento vertimą užsienyje pradėjo rimtai svajoti nemarusis vyskupas Pranciškus Brazys, MIC. Vos tapęs vyskupu, 1965-aisiais metais, jis ėmėsi telkti tai užduočiai Šv. Raštą studijavusius kunigus. Manhattan'o kolegija, kurioje dėsčiau, Vyskupui prašant, buvo sutikusi leisti man kasmet skirti tam tikslui vieną pusmetį. Betgi tą dieną, kai turėjau rašytis sutartį su Kolegija, gavau žinią, kad Vyskupas jau Anapus. Ir tik dvidešimt penkeriems metams praėjus, J.E. Vyskupas Baltakis įragino — bemaž įsakmiai — ir pakinkė mane į vertimo darbą. Žvelgdamas atgal, jaučiu Vyskupui dėkingumą už pasitikėjimą ir progą pasigalynėti su Dievo žodžiu — "dviašmeniu kalaviju".

"Krikščionio Gyvenime" knygų leidybos rūpintojėlis prel. dr. Vytautas Balčiūnas ir jo dešinė ranka kun. Rapolas Krasauskas rūpinosi lėšomis. O tai, ypač nūdien, kai esama tiek svarbių ir degančių reikalų, nebuvo lengva. Jiems į pagalbą atskubėjo prel. dr. Juozas Prunskis su $ 5000 auka ir prel. Jonas A. Kučingis su $ 15000 auka. "Krikščionio Gyvenime" knygų leidybos vadovams ir rėmėjams dėkingai lenkiu galvą. Esu tikras, kad ir Dievo žodį skaitančioji mūsų visuomenė jungiasi į bendrą padėką.

Dr. Jonas ir Teresė Bogutos savo Kovas Desktop Publishing, Cicero, IL, įmonėje paruošė visas keturias vertimo dalis ofsetui. Tiesa, Šv. Rašto žodžiai yra Dievo įkvėpti, tačiau leidinio raidynas

bei apdaila yra Teresės ir Jono Bogutų sukurti. Ne vienas skaitytojas savo laiškuose gėrėjosi leidinio raidynu bei apdaila. Concepts Unlimited, Inc., Acton, MA, spaustuvė, paslaugiosios Judy Schwartz rūpesčiu, išspausdino akiai patrauklias ir rankoms malonias knygas. Marion Skabeikienė parūpino techninę pagalbą ir priemonių tekstui paruošti.

Trys asmenys — rašytojas Jurgis Jankus, lituanistė Albina Pribušauskaitė ir žurnalistė Salomėja Narkėliūnaitė — mano žemaitišką Senojo Testamento vertimą ne tik lietuvino, bet tikslino ir stilių, ir rūpinosi skyryba, duodami lietuviškam Dievo žodžiui sparnus, kad jis liktų ištikimas Šv. Rašto tekstui ir būtų lengvai skaitomas. Šv. Raštas kalba vaizdais, o mūsų kalba savo dalyviais, pusdalyviais, padalyviais duoda veiksmui sparnus. Norėta perduoti vaizdinius, nenusikalstant ir mūsiškiam veiksmažodžiui. Reiškiu ypatingą padėką šiems mano kūrybingiems talkininkams.

Teprašnekina Dievo žodis skaitytoją, paskatindamas drąsai ir viltingam tikėjimui! Juk Dievo Žodis apsireiškė trimis pavidalais: įsimedžiagino Visatoje, įsikūnijo Kristuje ir įsižodino Šv. Rašte.

LEIDĖJŲ ŽODIS

Visą Senojo Testamento Šv. Raštą išvertė į lietuvių kalbą iš lotyniškosios Vulgatos šio šimtmečio pradžioje arkivysk. Juozapas Skvireckas. Jis pridėjo taiklius ir išsamius paaiškinimus, kurie atspindi visa, kas gera buvo pasiekta pažangiose to meto Šv. Rašto studijose. Tai viena didžiausių, jeigu ne pati didžiausia, dovana lietuvių tautai nuo pat jos įsijungimo į krikščionybę pradžios. Bet žymi lietuvių kalbos ir Šv. Rašto vispusiškesnio pažinimo pažanga per paskutiniuosius 6-7 dešimtmečius šaukėsi naujo vertimo, naujų komentarų.

Ir štai su jais ateina "Krikščionio Gyvenime" knygų leidėjai, pradėdami spausdinti kun. prof. Antano Rubšio vertimą iš originalių kalbų gražia, sklandžia, žodinga lietuvių kalba. Trumpi, bet taiklūs įvadai į atskirų žanrų ir į pavienes ST Šv. Rašto knygas su palyginti nedaugeliu, bet daug pasakančiais kai kurių išsireiškimų paaiškinimais padaro šį vertimą nepralenkiamą.

Pradžioje šis ST vertimas buvo spausdinamas atskiromis knygomis, vos išvertus jo dalį. Dabar yra keturios tokios knygos, Lietuvoje išleisto Naujojo Testamento formato. Galutinai paruošus jų tekstą, bus spausdinamas visas Senasis Testamentas vienoje knygoje.

Pateikdami mūsų skaitytojams taip laukiamo Senojo Testamento vertimo ketvirtąjį vaisių — Išminties knygas, jaučiame, kad šis vertimas bus panaši dovana dabarties lietuviškai visuomenei, kokia buvo arkivysk. Juozapo Skvirecko dovana savo meto tikintiesiems.

Šis Istorinių knygų leidinys yra plačios talkos rezultatas. "Krikščionio Gyvenime" knygų leidėjai nuoširdžiai dėkoja leidinio mecenatui Jubiliatui prel. Jonui A. Kučingiui už $ 5000 paramą; Jurgiui Jankui ir Albinai Pribušauskaitei už rūpestingą vertimo kalbos ir stiliaus patikslinimą; Salomėjai Narkėliūnaitei už kruopščiai atliktą vertimo korektūrą; Jonui Bogutai už patrauklią apdailą ir paruošimą spaudai; Marion Skabeikienei už techninę pagalbą vertėjui ir parūpinimą priemonių vertimo tekstui paruošti.

ŠV. RAŠTO KNYGŲ PAVADINIMŲ SANTRUMPOS

Abd	—	Abdijo knyga	—	ST
Ag	—	Agėjo knyga	—	ST
Am	—	Amoso knyga	—	ST
Apd	—	Apaštalų darbai	—	NT
Apr	—	Apreiškimas Jonui	—	NT
Bar	—	Barucho knyga	—	ST
Dan	—	Danielio knyga	—	ST
Ef	—	Laiškas Efeziečiams	—	NT
Est	—	Esteros knyga	—	ST
Ez	—	Ezekielio knyga	—	ST
Ezd	—	Ezdro knyga	—	ST
Fil	—	Laiškas Filipiečiams	—	NT
Fm	—	Laiškas Filemonui	—	NT
Gal	—	Laiškas Galatams	—	NT
Gg	—	Giesmių giesmė	—	ST
Hab	—	Habakuko knyga	—	ST
Įst	—	Pakartoto Įstatymo knyga	—	ST
Iš	—	Išėjimo knyga	—	ST
Išm	—	Išminties knyga	—	ST
Iz	—	Izaijo knyga	—	ST
Jdt	—	Juditos knyga	—	ST
Jer	—	Jeremijo knyga	—	ST
Jl	—	Joelio knyga	—	ST
Jn	—	Evangelija pagal Joną	—	NT
1 Jn	—	1-asis Jono laiškas	—	NT
2 Jn	—	2-asis Jono laiškas	—	NT
3 Jn	—	3-asis Jono laiškas	—	NT
Job	—	Jobo knyga	—	ST
Jok	—	Jokūbo laiškas	—	NT
Jon	—	Jonos knyga	—	ST
Joz	—	Jozuės knyga	—	ST
Jud	—	Judo laiškas	—	NT
1 Kar	—	1-oji Karalių knyga	—	ST
2 Kar	—	2-oji Karalių knyga	—	ST
Koh	—	Koheleto (Ekleziasto) knyga	—	ST
Kol	—	Laiškas Kolosiečiams	—	NT
1 Kor	—	1-asis laiškas Korintiečiams	—	NT

2 Kor	—	2-asis laiškas Korintiečiams	—	NT
1 Kr	—	1-oji Kronikų knyga	—	ST
2 Kr	—	2-oji Kronikų knyga	—	ST
Kun	—	Kunigų knyga	—	ST
Lk	—	Evangelija pagal Luką	—	NT
1 Mak	—	1-oji Makabiejų knyga	—	ST
2 Mak	—	2-oji Makabiejų knyga	—	ST
Mal	—	Malachijo knyga	—	ST
Mch	—	Michėjo knyga	—	ST
Mk	—	Evangelija pagal Morkų	—	NT
Mt	—	Evangelija pagal Matą	—	NT
Nah	—	Nahumo knyga	—	ST
Neh	—	Nehemijo knyga	—	ST
Oz	—	Ozėjo knyga	—	ST
Pat	—	Patarlių knyga	—	ST
Pr	—	Pradžios knyga	—	ST
Ps	—	Psalmynas	—	ST
1 Pt	—	1-asis Petro laiškas	—	NT
2 Pt	—	2-asis Petro laiškas	—	NT
Rd	—	Raudų knyga	—	ST
Rom	—	Laiškas Romiečiams	—	NT
Rut	—	Rutos knyga	—	ST
1 Sam	—	1-oji Samuelio knyga	—	ST
2 Sam	—	2-oji Samuelio knyga	—	ST
Sir	—	Siracido (Ekleziastiko) knyga	—	ST
Sk	—	Skaičių knyga	—	ST
Sof	—	Sofonijo knyga	—	ST
1 Tes	—	1-asis laiškas Tesalonikiečiams	—	NT
2 Tes	—	2-asis laiškas Tesalonikiečiams	—	NT
1 Tim	—	1-asis laiškas Timotiejui	—	NT
2 Tim	—	2-asis laiškas Timotiejui	—	NT
Tit	—	Laiškas Titui	—	NT
Tob	—	Tobito knyga	—	ST
Ts	—	Teisėjų knyga	—	ST
Zch	—	Zacharijo knyga	—	ST
Žyd	—	Laiškas Žydams	—	NT

Skaitmenys po santrumpų žymi knygos ar laiško skyrių ir eilutes. Pavyzdžiui, Iz 1,1-5 — Izaijo knyga, 1-asis skyrius, nuo 1 iki 5 eil.; Jer 7,1.10.15-18 — Jeremijo knyga, 7-asis skyrius, 1, 10, 15 iki 18 eil.

ĮVADAS Į IŠMINTIES KNYGAS

Jobo, Psalmyno, Patarlių, Koheleto, Giesmių giesmės, Išminties ir Siracido knygos yra eiliuotos — poetiškai raiškūs žodžiai įtaigiame eiliuotame sakinyje. Hebraiškai poezijai būdinga reikšti mintį sugretinimu, — sumaniai pasvertu ir simetrišku dvieiliu. Dievo žodžio eiliuotasis žanras nebuvo hebrajų poetų sukurtas, bet atspindi senovės Artimųjų Rytų eilėdarą. Psalmynas, apskritai kalbant, yra lyrinių maldų rinkinys, Giesmių giesmė — vedybų lyrika, o Jobo, Patarlių, Koheleto ir Išminties knygos priklauso didaktinei, arba pamokomajai, Senojo Testamento raštijai, nes jų tikslas yra pamokyti.

Išminties raštija Šv. Rašte yra antikinio Rytų tautų išminties sąjūdžio derlius, surinktas, išsaugotas ir išreikštas, paprastai, įtaigiais posakiais — aforizmais, stengiantis suprasti ir spręsti gyvenimo problemas. Išminties ieškojimas yra žmogaus kaip žmogaus reikalas: babilonietis ir egiptietis, žydas ir graikas, vyras ir moteris, karalius ir vergas ieško išminties, nes nori būti darnoje su savimi, su artimu ir savo aplinka. Išmintis tad yra ieškojimas kelio į gyvenimo prasmę. O gyvenimo prasmė yra pats svarbiausias kiekvieno žmogaus domesys. Ypač Izraelyje išminties sąjūdis galynėjosi su esmiškais ir gyvybinės reikšmės problemų sprendimais, kaip antai, žmogaus kilmė ir likimas, laimės ieškojimas, kančios problema, gera ir pikta žmogaus elgesyje bei mirtis ir pomirtinis gyvenimas. Sukurti gyvenimiškoje aplinkoje, šie įtaigūs eiliuoti posakiai ilgainiui rado kelią į istorines Senojo Testamento knygas, taip pat ir į didaktinio pobūdžio psalmes, kaip patarlės, odės, giesmės, epigramos.

Tokio pobūdžio kūriniai, sutelkti į rinkinius, sudaro išminties knygas. Patarlių knyga yra rinkinys posakių — praktiškos doro elgesio taisyklės. Jobo knyga yra meniškas pokalbis, nagrinėjantis jautrią kančios problemą ir žmogaus nerimą. Koheletas, tyrinėjęs plačią žmogaus patirties skalę, daro išvadą, kad visi žmogaus laimėjimai yra tušti — "tik rūkas", išskyrus pagarbią Dievo baimę bei įsakymų laikymąsi, nes Dievas atlygina žmogui savo laiku. Siracidas savo knygoje sukaupia gausų patirties turtą, paruošdamas tikėjimo bendriją Išminties knygai, kuri laiduoja vispusišką nemirtingumo viltį doram žmogui, ieškančiam gyvenimo prasmės ir laimės (žr. Išm 3,4).

Išminties sąjūdis turi amžinumo bruožų. Žmonijos išminčiai nugali savo laikotarpio ir kultūros ribotumą, nes jiems būdinga domėtis eiliniu žmogumi — asmeniu, — jo buitiniais rūpesčiais, lūkesčiais ir baimėmis, o ne tauta su jos istorija ir visuomenine sąranga. Taigi išminčiai lyg sustabdo istorijos vyksmą, kad galėtų suvokti, kas yra pats žmogus savo būties gelmėse ir buities poreikiuose, nes jiems "žmogus — tai gelmė, o jo širdis — bedugnė" (Ps 64,7). Išminčiai buvo rašytojai ir raštvedžiai, įgudę valdžios reikaluose, valdovų patarėjai, tautos dainiai ir jaunimo mokytojai (žr. Sir 51,13-30). Pervartų ir lūžių metu jie padėjo visuomenei suprasti tikėjimo kraitį kintančiose bendrijos aplinkybėse, išlaikyti vienybę, ramybę ir gerą valią. Visų išminčių Senojo Testamento iškiliausiu išminties sąjūdžio ir raštijos globėju buvo laikomas karalius Saliamonas. Dėl šio garso kai kurios išminties knygos vadinamos jo vardu, nors jis ir nebuvo jų autorius.

Nepaisant daugelio, kartais perdėtų, panašumų tarp Artimųjų Rytų didaktinės raštijos ir Šv. Rašto išminties knygų, jos iš esmės skiriasi. Pagonių išminties raštija sklydi įnoriais ir politeistinėmis sampratomis, o tikėjimo bendrijos išminties knygos atspindi didį bendražmogiškumą bei žmogaus širdį saistančią dorovę ir yra perdėm religinio ir monoteistinio turinio. Apreikšto Mokymo — Įstatymo — bei pranašų įtakoje išmintis tapo pagarbia Dievo baime ir dorybe, o pagarbios Dievo baimės trūkumas — yda ir kvailystė. Ilgainiui ši išmintis buvo sutapatinta su Dievo dvasia, kuria Visata yra sukurta ir apvaizdžiai palaikoma (žr. Pat 8,22-31).

Senojo Testamento išminties ribotumas padėjo kristalizuotis žmogaus gyvenimo ir likimo problemoms ir taip paruošė tikėjimo bendriją jų išsprendimui Naujojo Testamento apreiškime. Tuščias Koheleto sėkmės ir laimės ieškojimas žemėje baigiasi, kai Kristus savo mokiniams tai laiduoja ne šio pasaulio, bet Anapus laimėje. Jobo knygos nerimas, stengiantis suderinti Dievo teisingumą ir išmintį su nekalto žmogaus kančia, palengvėja Evangelijos pasakojime apie nukryžiuotą ir prikeltą Atpirkėją. Išpildydamas visa, ką psalmės kalba apie Mesiją, Jėzus padaro Psalmyną savo ir jo Bendrijos Maldynu visiems laikams. Dievo meilė savo tautai — žmogui, slypinti Giesmių giesmėje, vispusiškai įgyvendinama Kristaus vienybėje su krikščionių Bendrija. Patarlių, Išminties ir Siracido knygų Išminties įasmeninimas spindi nuostabia Tikrove Žodyje, kuris buvo pas Dievą, ir buvo Dievas, ir įsikūnijo, kad gyventų su mumis (žr. Jn 1,2.14).

IŠMINTIES KNYGOS

JOBO KNYGA

Jobo knyga, vadinama savo pagrindinio veikėjo vardu, yra iškili poetinė drama, nagrinėjanti nekalto žmogaus kančios ir atpildo problemą. Nors kančios paslapties ji neišaiškina ir "Dievo elgesio su žmogumi nepateisina", jos įkvėptasis autorius drįsta leistis į kenčiančio žmogaus tikėjimo gelmes. Knygos turinys, drauge su jos meniška sandara ir grakščiu stiliumi, ją rikiuoja tarp išminties — žmonijos raštijos — pavyzdinių kūrinių.

Senas liaudies pasakojimas apie kantrų Jobą (žr. Ez 14,14.20) vartojamas kaip rėmai (žr. Job 1,1-2,13; 42,7-17) pokalbiui tarp Jobo ir jo trijų bičiulių (žr. Job 3,1-31,40), Elihu'o pareiškimui (žr. Job 32,1-37,24) ir Viešpaties kalboms (žr. Job 38,1-42,6).

Jobas yra pamaldus ir doras Rytų šeichas. Užtat sveikas, išmintingas ir turtingas. Liaudies pasakojimas deda į Šėtono — "Priešginos", arba "Kaltintojo" — lūpas svarų klausimą: "Argi Jobas veltui bijo Dievo?" Kitaip sakant, argi Jobas netarnauja Dievui dėl to, kad apsimoka, nes Dievas buvo jam geras. Knygos prologe Jobas yra visiškai atsidavęs Dievui (žr. Job 1,21; 2,10), nors patiria staigią ir visišką turtų, šeimos ir sveikatos netektį.

Dabar įkvėptasis autorius atveda į sceną didžiojo pokalbio dalyvius — nekantrų Jobą ir jo tris bičiulius. Jobas prakeikia dieną, kurią jis gimė (žr. Job 3) ir pradeda pokalbį, kurį sudaro trys svarstymų ratai. Jobo bičiuliai atkakliai tvirtina, kad jo nelaimės yra tik bausmė už jo asmeniškus nusižengimus ir Dievo kvietimas daryti atgailą. Jobas atmeta savo bičiulių aiškinimą ir kreipiasi į patį Dievą, kad atsakytų. Jobas svyruoja tarp nevilties (žr. Job 7, 11-21; 9,14-24) ir tikėjimo (žr. Job 19,23-27) ir svarstymų pokalbį užbaigia drąsiu pasitikėjimu (Job 31,35-37). Elihu'o įsikišimas yra panašus į Jobo bičiulių stilių. Pagaliau Jahvė — Viešpats — kalba iš "audros" debesio, klausdamas Jobo "neatsakomus" klausimus ir atverdamas Jobui vis didėjančią paslaptį. Jobas patiria Dievo Artumą. "Dabar matau tave savo akimis!" (Job 42,5).

Poetine knygos kalba Dievas veikia Visatoje net parūpindamas, "kad palytų žemėje, kur niekas negyvena" (Job 38,26), ir puikiai žino, kas yra blogis (žr. Job 40,15-41,34). Be to, Viešpats taip rūpinasi Jobu, kad pats asmeniškai jam apsireiškia ir kalbasi su juo apie savo atsakomybę Visatoje. Dievas, išpažįstantis mirtingajam savo naštas, yra Dievas, kuriam rūpi žmogaus likimas. Jis yra Dievas, kuris gerbia žmo-

gaus laisvę ir nori, kad žmogus jam laisvai duotų garbės ir šlovės dovaną. Užtat Dievas žmogų ir bando.

Įkvėptasis Jobo knygos autorius nėra žinomas. Knyga buvo sukurta tarp VII ir V a. prieš Kristų. Ja norima pamokyti. Pamoka yra ta, kad net teisieji gali kentėti. Ribota žmogaus išmintis negali suprasti Dievo visažinojimo gelmių valdant Visatą. Problemos, su kuriomis susiduriama, gali būti išspręstos plačiau ir giliau atsivėrus Dievo galybei, Artumui ir išminčiai. Atsakymas į kančios ir atpildo klausimą veda į žmogaus būties nerimo klausimą: "Kaip aptarti save?" Taigi Jobo klausimas Dievui tampa žmogaus būties klausimu sau pačiam. Kančios žaizdre Jobas išreiškia nerimo išminties mokymą, kad žmogus gali aptarti save tik Kūrėjo — Visagalio — fone.

Jobo knygos metmenys:

A.	Prologas	1,1-2,13
B.	Pirmasis pokalbio ratas	3,1-14,22
C.	Antrasis pokalbio ratas	15,1-21,34
D.	Trečiasis pokalbio ratas	22,1-28,28
E.	Jobo suvestinė	29,1-31,40
F.	Elihu'o kalbos	32,1-37,24
G.	Viešpaties kalba	38,1-42,6
H.	Epilogas	42,7-17

JOBO KNYGA

A. PROLOGAS

1

Jobo turtai ir pamaldumas

[1] Kadaise Uzo šalyje* gyveno žmogus, vardu Jobas.* Tas žmogus buvo be priekaištų ir doras, buvo dievobaimingas ir šalinosi nuo pikto. [2]* Jam buvo gimę septyni sūnūs ir trys dukterys. [3] Jis turėjo septynis tūkstančius avių, tris tūkstančius kupranugarių, penkis šimtus jungų jaučių, penkis šimtus asilių ir labai didelę samdytą šeimyną. Tas žmogus buvo labiau pasiturintis negu bet kas kitas Rytuose.*

[4] Jo sūnūs buvo įpratę kelti vaišes vieni pas kitus iš eilės ir kviesti savo tris seseris valgyti ir gerti kartu su jais. [5] Pasibaigus vienam vaišių dienų ratui, Jobas, būdavo, susikviečia juos pas save ir pašventina, atsikeldamas anksti rytą ir atnašaudamas deginamąją auką už kiekvieną jų skyrium. Mat Jobas sau sakydavo: "Galbūt mano vaikai nusidėjo ir piktažodžiavo Dievui savo širdyje". Taip Jobas visuomet elgėsi.

1,1 "... Uzo šalyje": kur nors Edomo krašte ar Arabijoje. "Job{as}": retas vardas senovės semitinėje visuomenėje; savo pirmykšte prasme hebrajų kalboje jis ženklino "priešą".

1,2-3 Gyvulių skaičiai pabrėžia didelę Jobo nuosavybę ir laimingą gyvenimą. Gerą sveikatą, turtus ir žmogaus išmintį hebrajai laikė raiškiu ženklu, kad Dievas tokį žmogų labai myli.

1,3 "... Rytuose": t.y. į rytus nuo Palestinos.

[6] Tą dieną, kai dangiškieji gyvūnai* suėjo tarnauti VIEŠPATIES akivaizdoje, su jais kartu atėjo ir Šėtonas.* [7] VIEŠPATS Šėtoną užklausė: "Kur tu buvai?" "Klajojau po žemę, — atsakė VIEŠPAČIUI Šėtonas, — ėjau joje sargybą". [8] VIEŠPATS tarė Šėtonui: "Ar atkreipei dėmesį į mano tarną Jobą? Juk kito kaip jis nėra žemėje! Tai žmogus be priekaištų ir doras, dievobaimingas ir šalinasi nuo pikta". [9] "Argi veltui Jobas bijo Dievo", — Šėtonas atsakė VIEŠPAČIUI. [10] "Argi neapsupai iš visų pusių tvora jo paties, jo namų ir visko, ką jis turi? Tu palaiminai jo rankų darbą ir jo galvijai padaugėjo žemėje? [11] Betgi nūn ištiesk savo ranką ir paliesk visa, ką jis turi. Tuomet, esu tikras, jis iškeiks tave į akis". [12] VIEŠPATS tarė Šėtonui: "Žiūrėk, visa, ką jis turi, yra tavo rankoje. Tik prieš jį patį rankos nepakelk!" Šėtonas tad išėjo iš VIEŠPATIES akivaizdos.

Pirmasis Jobo išbandymas

[13] Vieną dieną, kai jo sūnūs ir dukterys valgė ir gėrė vyną savo vyriausiojo brolio namuose, [14] atbėgo pas Jobą pasiuntinys. "Jaučiai arė, o asilės ganėsi šalia jų ganykloje, — jis tarė, — [15] sabėjai* juos užpuolė ir pagrobė. Tarnus kalaviju iškapojo. Tik aš vienas pabėgau tau pranešti". [16] Dar tam nebaigus kalbėti, atskubėjo kitas pasiuntinys. "Dievo ugnis,* — jis tarė, — krito iš dangaus,

---

1,6 "... dangiškieji gyvūnai": angelai. Raidiškai — "Dievo sūnūs". Dievas vaizduojamas karaliumi, darančiu priėmimą ir duodančiu audienciją. Dangiškieji gyvūnai priklauso Dievo dvarui ir tarybai. "... Šėtonas": hebraiškai "HaSatan", t.y. žodis su skirtimi. Kai žodis "Satan" turi skirtį, jis nėra tikrinis vardas, bet reiškia "priešginą", arba "kaltintoją" (prokurorą!). Šiame tekste — antgamtinį šnipą. Šėtonas Jobo knygoje dar neturi vėlesnio judaizmo ar krikščionių šėtono ar velnio savybių. Jis yra vaizduojamas kaip Dievo dvaro ir tarnybos narys, dalyvauja su kitais tarnais posėdyje ir daro pranešimą apie savo pareigų atlikimą. Kai kurie Jobo knygos tyrinėtojai Šėtono ir jo pareigų vaizdavimą sieja su persų imperijos slaptąja tarnyba. Herodotas rašo, kad Persijos slaptoji policija buvo vadinama "karaliaus akimis ir ausimis". Šėtonas, būdamas keliaujančiu slaptuoju agentu, buvo pasiruošęs skųsti bei kaltinti savo auką ir būti prokuroru.

1,15 "... sabėjai": arabų gentis iš pietinės Arabijos.

1,16 "Dievo ugnis...": žaibas.

sudegino ir avis, ir piemenis, paversdama juos pelenais. Tik aš vienas pabėgau tau pranešti". [17] Dar tam nebaigus kalbėti, atskubėjo kitas pasiuntinys. "Kaldėjai, — jis tarė, — trys jų būriai, užpuolė kupranugarius ir pagrobė juos. Tarnus išžudė kalaviju. Tik aš vienas pabėgau tau pranešti". [18] Dar tam nebaigus kalbėti, atskubėjo kitas pasiuntinys ir pranešė: "Tavo sūnūs ir dukterys valgė ir gėrė vyną savo vyriausiojo brolio namuose, — jis tarė, — [19] tikėk manimi, atūžė iš dykumos baisi vėtra ir sukniuždė visas keturias namų kertes. Namai griuvo ant jaunųjų žmonių. Jie visi žuvo. Tik aš vienas pabėgau tau pranešti".

[20] Tada Jobas atsistojo, perplėšė savo drabužius ir nusiskuto galvą.* Puolęs kniūpsčia, [21] jis tarė:

> "Nuogas išėjau iš motinos įsčių,
> nuogas sugrįšiu į ten;*
> VIEŠPATS davė, VIEŠPATS ir atėmė!
> Tebūna pašlovintas VIEŠPATIES vardas!"

[22] Nepaisydamas visko, Jobas nei nusidėjo, nei Dievui priekaištavo.

2

Antrasis Jobo išbandymas

[1] Tą dieną, kai dangiškieji gyvūnai suėjo tarnauti VIEŠPATIES akivaizdoje, su jais kartu atėjo ir Šėtonas tarnauti VIEŠPAČIUI. [2] "Kur tu buvai?" — VIEŠPATS užklausė Šėtoną. "Klajojau po žemę, — atsakė Šėtonas VIEŠPAČIUI, — ėjau joje sargybą". [3] VIEŠPATS paklausė Šėtoną: "Ar atkreipei dėmesį į mano tarną Jobą? Juk kito kaip jis nėra žemėje! Tai žmogus be priekaištų ir doras, die-

1,20 "... perplėšė savo drabužius ir nusiskuto galvą": skausmo ar gedulo ženklai. Žr. Pr 37,34; Joz 7,6; 2 Sam 1,11; 3,31; Ez 9,3; Jer 7,29; 48,37; Ez 7,18.

1,21 "... nuogas sugrįšiu į ten": t.y. į žemę. "Motinos įsčios" siejamos su "motina žeme". Žr. Pr 2,7; Sir 40,1.

vobaimingas ir šalinasi nuo pikta. Jis vis laikosi savo dorumo. Vadinasi, be reikalo sukurstei mane jį sunaikinti". [4] "Oda už odą,* — Šėtonas atsakė VIEŠPAČIUI. — Visa, ką žmogus turi, jis duos už savo gyvybę. [5] Bet tik ištiesk ranką ir paliesk jo kaulus bei kūną, ir jis tikrai iškeiks tave į akis". [6] VIEŠPATS tarė Šėtonui: "Štai jis tavo rankoje. Tik jo gyvybės neliesk!"

[7] Šėtonas tad išėjo iš VIEŠPATIES akivaizdos ir ištiko Jobą dvokiančiomis votimis nuo padų iki viršugalvio. [8] Sėdėdamas pelenuose, jis šuke gramdė nuo savęs pūlius.

[9] Tada jo žmona jam tarė: "Argi dar laikaisi savo dorumo! Keik Dievą ir mirk!"* [10] Bet jis atsakė jai: "Kalbi kaip kvaila moteris. Nejau priimsime iš Dievo rankos kas gera ir nepriimsime kas bloga?" Nepaisydamas to visko, Jobas nesakė nieko prieš Dievą.

Trys Jobo bičiuliai

[11]* Trys Jobo bičiuliai, išgirdę apie visą nelaimę, kuri buvo jį ištikusi, kiekvienas leidosi į kelionę iš savo namų — Elifazas Temanietis, Bildadas Šuhietis ir Zofaras Naamatietis. Jie susitiko ir keliavo drauge pareikšti jam užuojautą ir paguodą. [12] Pamatę jį iš tolo, jie negalėjo jo pažinti ir pradėjo garsiai verkti. Perplėšę savo drabužius, jie bėrė dulkes sau ant galvos. [13] Jie sėdėjo ant žemės su juo septynias dienas ir septynias naktis. Jobui nei vienas netarė nė žodžio, nes jie matė, kad jis labai kentėjo.

2,4 "Oda už odą...": posakis, pasak kurio, Jobas pakėlė kantriai savo kančią iki šiol tik dėl to, kad stengėsi išvengti didesnės kančios ir gauti iš Dievo daugiau malonių.

2,9 "... Keik Dievą ir mirk!": iš Dievo daugiau nieko nebelauk, nes tavo gyvenimas nebeturi prasmės.

2,11 Jobo bičiulių vardai rodo, kad jie buvo iš Edomo šalies. Edomiečiai (žr. Abd 8-9), ypač temaniečiai (žr. Jer 49,7), garsėjo savo išmintimi.

B. PIRMASIS POKALBIO RATAS

3

Jobo dejonė

[1]* Po to Jobas atvėrė burną ir keikė savo gimtąją dieną. [2] Jis pertraukė tylą, tardamas:

[3] "Tepranyksta diena, kurią gimiau,
naktis, kuri tarė: 'Pradėtas berniukas!'
[4] Ta diena! Tebūna ji tamsa!
Tenesirūpina ja Dievas aukštybėse,
jai šviesa teneaušta!
[5] Teaptemdo ją tamsa ir niūrus šešėlis,
teapgaubia ją debesys,
tegąsdina ją saulės užtemimas.
[6] Ta naktis — tebūna ji niūri tamsa!
Tenebūna ji įskaityta į metų dienas,
tenepatenka ji nė į vieną jų mėnesį.
[7] Taip! Ta naktis tebūna bevaisė,
tenesigirdi joje jokio džiugaus balso.
[8] Tekeikia ją, kurie keikia Jūrą,
kurie geba pažadinti Leviataną.*
[9] Teaptemsta aušros žvaigždė,
tesiilgi ji šviesos, bet tenesulaukia;
tenemato ji ryto spindulių dėl to,
[10] kad nenorėjo uždaryti duris įsčių ir
paslėpti vargą nuo mano akių.

[11] Kodėl aš nemiriau gimdamas,
kodėl, išėjęs iš įsčių, nepražuvau?

3,1-26 Jobui gyvenimas yra liga, nuo kurios galima išgyti tik mirtimi.
3,8 "... Leviataną": turbūt užuomina į mitologinę jūros pabaisą, pirmykščio chaoso simbolį. Žr. Job 9,13; 26,13; Pss 74,13-14; 104,26; Iz 27,1. Job 40,25 Leviatanas reiškia krokodilą. Buvo tikima, kad kerėtojai gali paversti laimingas dienas nelaimingomis, ar net sukelti saulės užtemimą, kai Leviatanas laikinai prarydavo saulę.

[12] Kam gi turėjo būti keliai man paimti
ar krūtys man žįsti?
[13] Juk nūn gulėčiau ramybėje;
miegočiau ir ilsėčiausi
[14] drauge su žemės karaliais ir patarėjais,
atstatančiais sau griuvėsius,*
[15] ar drauge su didžiūnais, turinčiais aukso,
pripildžiusiais savo rūmus* sidabro.
[16] Ar kam gi nebuvau palaidotas
tarsi nelaikšis kūdikis,
tarsi mažyliai, niekad nematę šviesos?
[17] Ten, žemai,* nedorėliai liaujasi siausti,
ten pavargusieji ilsisi.
[18] Ten belaisviai nesupančioti drauge,
jie nebegirdi engėjo balso.
[19] Ten mažas ir didelis — lygūs;
vergas laisvas nuo savo šeimininko.

[20] Kam gi jis duoda šviesą nelaimingiems
ir gyvybę apkartusiems?
[21] Jie laukia mirties,
bet ji neateina,
jie ieško jos tarsi paslėpto lobyno;
[22] jie labai džiūgauja
ir jaučiasi smagiai, suradę kapą.
[23] Kam gi duota šviesa vyrui,
negalinčiam matyti kelio,
Dievo iš visų pusių apsuptam?
[24] Juk dejonė yra man tarsi duona,
o aimanos liejasi man tarsi vanduo.

3,14 "... sau griuvėsius": egiptiečiai statydavo pomirtines buveines dykynėse — mastabas ir piramides.
3,15 "... savo rūmus": t.y. amžinybės namus, pomirtines buveines. Archeologiniai kasinėjimai, ypač kaldėjų Ure ir Egipte, liudija nepaprastus lobynus, palaidotus karalių ir didžiūnų kapuose.
3,17 "Ten, žemai...": po mirties Šeole, mirusiųjų buveinėje.

[25] Ko tik bijau, mane pasiveja,
ir ko tik vengiu, mane ištinka.
[26] Neturiu ramybės, nesu tylus;
nėra man poilsio, nes užgriuvo kančia".

4

Elifazas priekaištauja

[1]* Tada Elifazas Temanietis atsakydamas, tarė:

[2] "Jeigu išdrįstų kas tarti tau žodį,
ar nebūsi užgautas?
Betgi kas dabar galėtų tylėti?
[3] Tikėk manimi, tu mokei daugelį,
tu sustiprinai jų silpnas rankas,
[4] tavo žodžiai drąsino svyruojančius,
tu sustiprinai drebančius kelius.
[5] Betgi kai dabar tai nutinka tau,
netenki kantrybės,
kai tave patį tai paliečia,
esi priblokštas!
[6] Argi tavo Dievo baimė nėra tavo laidas,
o tavo tobulas elgesys tavo viltis?

[7] Atsimink, ar kas kada, būdamas nekaltas, pražuvo?
Ar buvo kur nors dorieji sunaikinti?
[8] Kalbu iš patirties:
kas pikta aria ir bėdą sėja,
tie lygiai tai ir pjauna.

4,1-21 Elifazas atsako Jobui su perdėm aštriu įprastinės atpildo sampratos lukštenimu, pabrėždamas tikėjimą apvaizdžiu Sandoros Dievo elgesiu su žmogumi: geram ir doram žmogui Dievas atlygina gera sveikata, turtais ir išmintimi. Nelaimė gyvenime, pasak jo, liudija, kad žmogus yra kuo nors nusidėjęs.

[9] Nuo Dievo alsavimo jie pražūva,
nuo jo įniršio gūsio jie sunyksta.
[10] Nutildo liūto* riaumojimą,
žvėrių karaliaus staugimą,
ir sutrupina liūtų jauniklių dantis.
[11] Stiprus liūtas nugaišta, nes trūksta grobio,
ir jo jaunikliai išsiblaško.

Elifazas kalba apie regėjimą: nė vienas nėra teisus Dievo akyse

[12]* Man vogčiomis atėjo žodis,
mano ausis pagavo jo tylų šnabždesį.
[13] Nuo minčių, kilusių iš nakties regėjimų,
kai gilus miegas apima mirtinguosius,
[14] mane pagavo klaikas ir šiurpulys,
drebėjo visi mano kaulai.
[15] Tuomet vėjas papūtė man pro šalį,
man ant kūno pasišiaušė plaukai.
[16] Jis stabtelėjo,
bet jo išvaizdos nepažinau,
tik pavidalas prieš mano akis,
ir įsiviešpatavo tyla,
tuomet išgirdau balsą:
[17] 'Argi gali žmogus
būti teisesnis už Dievą?
Argi gali mirtingasis
būti be priekaištų prieš savo Kūrėją?
[18] Štai jis net savo tarnais nepasitiki
ir savo angelus kaltina klaida!

4,10 "... liūto": turima mintyje smurto pilną, grobuonišką nusidėjėlį, nepajėgiantį pasipriešinti Dievui.

4,12-21 Dramatiškas žmogaus būklės aprašas: priešpriešinama žmogaus menkumas ir Dievo didybė. Elifazas nori palengvinti Jobui prisipažinti, kad jis yra nuodėmingas.

19 Ką tad sakyti apie gyvenančius molio namuose,
kurių pamatai yra dulkės?
Jie sutraiškomi lengviau negu kandys,
20 tarp ryto ir vakaro jie trinami į dulkes.
Jie žūva amžinai nepastebėti.
21 Kai jų palapinės virvelė išplėšiama* iš jų,
argi jie nemiršta nepažindami išminties'".

5

1 "Šaukis tad! Ar atsakys tau kas nors?
Į kuriuos šventuosius gyvūnus* kreipsies?
2 Iš tikrųjų širdgėla pražudo kvailąjį,
o pavydas užmuša lepšį.
3 Mačiau kvailąjį įleidžiant šaknis,
bet staiga ėmiau keikti jo buveinę.
4 Jo vaikai nėra saugūs,
mindžiojami miesto vartuose,*
nėra kam jų apginti.
5 Jo pjūties derliumi naudojasi alkanieji,
grobdami jį net iš erškėčių,
jo turtų geidžia godieji.
6 Juk blogis nedygsta iš žemės,
vargas nesprogsta iš dirvos;
7 Ne! Iš tikrųjų žmogus gimsta vargti,
lygiai kaip žiežirbos* spragsėti.

4,21 "... palapinės virvelė išplėšiama": netikėtos nelaimės, ištikusios nedorą žmogų, vaizdinys.

5,1 "... šventuosius gyvūnus": žr. taip pat Job 1,6; 15,15; Iš 15,11; Ps 82,1. Jie bejėgiai padėti Jobui, nes patys yra bėdoje (žr. Job 4,18).

5,4 "... miesto vartuose": miesto vartuose buvo sprendžiamos bylos.

5,7 "... žiežirbos": hebraiškai "Rešefo sūnūs". Rešefas buvo pagonių dievas — Perkūnas ir Žaibas.

[8]* Kreipčiausi į Dievą, tavo vietoje,
ir Dievui pavesčiau savo bėdą.
[9] Jo darbai didingi ir nesuvokiami,
nuostabūs ir be skaičiaus.
[10] Žemei jis duoda lietaus,
o laukus jis palaisto vandeniu.
[11] Kukliuosius jis išaukština,
o liūdintiems jis pakelia nuotaiką.
[12] Sukčių užmačias jis taip sužlugdo,
kad jų rankos naudos neranda.
[13] Gudruolius jis pagauna kėslaujančius,
jų suktus sumanymus niekais paverčia.
[14] Dieną jiems darosi tamsu,
vidurdienį jie grabinėjasi tarsi naktį.
[15] Bet jis gelbsti beturtį nuo jų nasrų,
nuo galingojo rankos.
[16] Taigi bus vilties nelaimingajam,
nelabumas turi užčiaupti sau burną.

[17]* Tikėk manimi, laimingas žmogus,
kurį Dievas pataiso!
Neniekink tad pamokos Visagalio!*
[18] Juk jis sužeidžia, bet ir aptvarsto;
jis nuplaka, bet ir pagydo jo rankos.
[19] Šešis kartus iš bėdos jis tave išgelbės,
o septintą kartą* nelaimė tavęs nebepalies.
[20] Bado metu jis atpirks tave nuo mirties,
o kare — nuo kalavijo pavojaus.
[21] Nuo ilgų liežuvių rykštės būsi apgintas,
negandai aplinkui siaučiant nedrebėsi.

5,8-16 Elifazas vaizduoja Dievą, į kurį Jobas, anot jo, turėtų kreiptis.
5,17 Kančią Elifazas laiko "pamoka", kuri turi vesti Jobą į atgailą. Žr. Pat 3,11-12; Job 36,5-15. "Visagalio": hebraiškai "Šadaj{o}".
5,19 "Šešis kartus iš bėdos ... septintą kartą": patarlė, ženklinanti didelį skaičių. Žr. Pat 24,16; Lk 17,4.

[22] Iš žūties ir bado juoksies,
žemės žvėrių nebijosi.
[23] Dirvos akmenys bus tavo sąjungininkai,
laukiniai žvėrys bus su tavimi taikūs.
[24] Matysi, kad tavo palapinė yra saugi,
apžiūrėsi savo avidę ir nepasigesi nieko.
[25] Matysi, kad tavo palikuonys dauginasi
ir tavo ainija auga kaip žolė laukuose.
[26] Į kapą nueisi žiloje senatvėje,
kaip savo laiku įneštas kviečių pėdas.
[27] Tikėk manimi! Tai ištyrėme. Taip yra!
Būk atidus ir dėkis tai į galvą!"

6

Tik kenčiantis žino savo širdgėlą

[1]*Tada Jobas atsakė. Jis tarė:

[2] "A, kad mano širdgėla būtų pasverta
ir visa mano neganda padėta ant svarstyklių!
[3] Juk jos nusvertų jūros smiltis;
užtat mano žodžiai buvo aštrūs.
[4] Juk Visagalio strėlės kyšo manyje,
mano dvasia čiulpia jų nuodus,
Dievo šiurpulys išsirikiavęs prieš mane.
[5]* Argi mykia laukinis asilas, turėdamas žolės?
Argi baubia jautis, turėdamas pašaro?
[6] Argi valgoma nesūdytą beskonį valgį?
Argi turi skonį dedešvos sunka?

6,1-7,21 Jobas atsako, kad įprastas kančios aiškinimas neišaiškina, kodėl jis kenčia. Jo kančia viršija visas paprastas nelaimes ir jo santykis su Šadaju — Visagaliu — jam atrodo nutrūkęs.

6,5-6 Jobas nesiskųstų, jeigu jam gyvenimas būtų taip malonus kaip pašaras išalkusiam gyvuliui. Jobui gyvenimas yra taip nemalonus kaip beskonis valgis.

[7] Toks maistas man koktus;
jis tarsi maistas ligonio.

[8] O, kad mano prašymas būtų patenkintas
ir Dievas suteiktų, ko trokštu!
[9] Net jeigu patiktų Dievui mane sutrinti,
duoti laisvę savo rankai ir mane nušluoti,
[10] tai būtų man paguoda!
Džiaugčiausi net veriančiu skausmu,
nes neatmečiau Šventojo žodžių.
[11] Kokios mano jėgos, kad galėčiau pakelti?
Kaip ilgai gali užtekti man kantrybės?
[12] Nejau mano jėgos yra stiprumas akmens,
o mano trapi prigimtis žalvaris?
[13] Iš tikrųjų pats sau padėti negaliu;
man atimtos visos išgalės.
[14]* Bėdoje kaip ši man reikia ištikimų bičiulių —
ar būčiau atmetęs Visagalio baimę, ar ne.
[15] Bet mano bičiuliai nuvilia mane kaip srovės,
išdžiūstančios sausros metu.
[16] Tirpstančio sniego ir ledų jos būna prigrūstos,
[17] bet kaitrai užėjus jos pranyksta —
kai karšta, jos pasitraukia iš savo vietos.
[18] Karavanai suka iš kelio jų ieškodami,
klajoja ir pražūva dykumoje.
[19] Temos* karavanai jų ieško,
vilkstinės iš Šebos* viliasi.
[20] Bet jie nusivilia, tuščiai tikėta,
pasiekia tas vietas ir apstulbsta.
[21] Juk dabar man tokie esate:
matote mano negandą ir išsigandote.

6,14-23 Jobas pasmerkia savo bičiulius, palygindamas juos su wadi — sausa upokšnių vaga.
6,19 "Temos ... Šebos": vietovės šiaurės vakarų Arabijoje. Žr. Job 1,15.

22 Argi prašiau: 'Duokite man dovaną'?
Ar: 'Duokite iš savo turtų kyšį už mane'?
23 Ar: 'Išgelbėkite mane iš priešo rankos'?
Ar: 'Išpirkite mane iš engėjų nagų'?

24* Mokykite mane, aš tylėsiu,
parodykite man, kur mano suklysta.
25 Kaip įtaigūs yra tiesūs žodžiai!
Bet ką reiškia jūsų įrodinėjimas?
26 Argi jūs neprasimanote žodžių įrodinėjimams
ir laikote bevilčio žmogaus žodžius tauškalais?
27 Jūs net kaulelius mestumėte dėl našlaičio
ir parduotumėte savo bičiulį.

28 Betgi nūn malonėkite pažvelgti į mane,
į akis jums nemeluosiu.
29 Prašyčiau pasvarstyti, tenebūna neteisybės;
apsvarstykite, aš vis dar teisus!
30 Ar ant mano liežuvio yra neteisybė?
Ar aš neskiriu nelaimės, kai ją patiriu?"

7

1* "Argi žmogaus gyvenimas žemėje nėra sunki tarnyba?*
Argi žmogaus dienos nėra kaip samdinio dienos?
2 Tarsi vergas jis trokšta pavėsio,
tarsi samdinys jis laukia savo atlygio.
3 Man paskirti mėnesiai, pilni nusivylimo,
mano dalia yra naktys, kupinos širdgėlos.
4 Eidamas gulti, klausiu: 'Kada atsikelsiu?'
Bet naktis yra ilga,
lig aušros neramiai vartausi.

6,24-30 Jobas meta savo draugams iššūkį parodyti jam, kur jis yra suklydęs.
7,1-6 Pavyzdinis sunkaus mirtingųjų, ypač Jobo, gyvenimo aprašas.
7,1 "... sunki tarnyba": karinis apmokymas, lažas.

[5] Mano kūną dengia kirmėlės ir purvas,
mano oda pleišėja ir pūliuoja.
[6] Mano dienos eiklesnės negu audėjo šaudyklė,
be vilties jos skuba prie savo galo.

[7]* Neužmiršk, {Dieve}, kad mano gyvenimas tik vėjas;
niekad daugiau nematysiu laimės.
[8] Akis, stebinti mane, manęs nebematys;
tavo akis ieškos manęs, o manęs jau nebus.
[9] Kaip debesis pamažu nyksta ir praeina,
taip žengiantis žemyn į Šeolą niekad nebegrįžta.
[10] Į savo buveinę jis vėl nebesugrįš,
jo namai nebepažins jo daugiau.

[11] Užtat negaliu leisti savo burnai tylėti:
kalbėsiu dvasios skausme,
skųsiuos gyvasties kartėlyje.
[12]* Argi aš Jūra, argi aš Jūros pabaisa,
kad tu pastatei prie manęs sargybą?
[13] Kai pagalvoju: 'Mano lova mane paguos,
mano guolis pasidalys su manimi skausmu',
[14] tuomet gąsdini mane sapnais
ir man klaiką keli regėjimais,
[15] idant rinkčiausi pasmaugimą ir mirtį,
negu šiuos griaučius.

7,7-11 Jobas kreipiasi tiesiog į Dievą. Jo bičiuliai to niekad nedaro. Jie pasitenkina savo kalbomis kreipdamiesi į Jobą. Jobas šaukiasi Dievo užuojautos, duodamas suprasti, kad Dievas ateis į pagalbą tik pavėluotai: "manęs jau nebus" (8-oji eilutė). Pareiškimas apie Šeolą — mirusiųjų buveinę, kitur pakartotas (žr. Job 10,21-22), yra aiški nuoroda, kad Jobui nėra svetima palaiminto nemirtingumo idėja (žr. Job 14,7-22).

7,12 Užuomina apie pirmykštį chaosą — baisų vandenyną, Dievo apvaldytą kuriant Visatą. Jeigu Jobas būtų Jūra, ar Slibinas, jis galėtų suvokti Dievo visagalybės gelmes. Jobas tėra "tik rūkas" (žr. 16-ąją eilutę).

7,12-21 Jobas kalba ne savo bičiuliams, bet Dievui.

[16] Daugiau nebegaliu! Amžinai negyvensiu!
Pasitrauk tad nuo manęs,
nes mano dienos tik rūkas.

[17] Kas yra žmogus, kad jį taip aukštini?
Kodėl kreipi į jį dėmesį!
[18] Kas dieną jį lankai,
kiekvieną akimirką jį bandai!
[19] Kaip ilgai nepakelsi akių nuo manęs
ir neatstosi nuo manęs,
kol nurysiu savo seiles?
[20] Jei ir nusidėjau,
ką tau padariau, žmogaus sarge?
Kodėl padarei mane savo taikiniu?
Kodėl tapau tau našta?
[21] Kodėl neatleidi mano nusižengimo
ir nepanaikini mano kaltės?
Juk netrukus gulėsiu dulkėse,
manęs ieškosi, bet manęs nebebus".

8

Pirmoji Bildado kalba

[1]* Tada Bildadas Šuhietis atsakė, tardamas:

[2] "Kaip ilgai dar tu taip kalbėsi?
Žodžiai iš tavo burnos tarsi smarki vėtra!
[3] Argi Dievas iškraipys teisėtvarką?
Argi Visagalis iškraipys teisumą?
[4] Kai tavo vaikai jam nusidėjo,
jis atlygino jiems už jų kaltę.

8,1-4 Svarstymai paaštrėja. Bildadas duoda suprasti, kad Jobas kaltina Dievą teisėtvarkos iškraipymu. Be to, jis daro užuominą, kad Jobas kenčia už savo vaikų kaltę. Vaikų kaltė, anot Bildado, gali sunaikinti klaną, kuriam jie priklauso.

[5]* Kai tu ieškosi Dievo
ir Visagalį maldausi,
[6] jeigu esi be priekaištų ir doras, —
tuomet jis tikrai tavimi pasirūpins
ir atstatys tavo teisėtą namų židinį.
[7] Tavo pirmykštė būklė atrodys kaip niekas,
nes ateityje tu labai praturtėsi.

[8] Paklausk senąją kartą
ir apsvarstyk protėvių patirtį.
[9] Juk mes patys lyg tik vakar užgimę
ir nieko nežinome.
Mūsų dienos žemėje tik šešėlis!
[10] Argi jie tavęs nepamokys, tau nepapasakos
ir netars žodžių iš savo širdies?

[11]* Argi papirusas gali augti ten,
kur nėra pelkių?
Argi nendrės gali žaliuoti ten,
kur nėra vandens?
[12] Būdamos žalios ir dar nekirstos,
jos vysta greičiau už kitus augalus.
[13] Toks yra likimas visų,
kurie užmiršta Dievą;
bedievio žmogaus viltis virsta niekais.
[14] Tik voratinklio siūlas yra jo viltis,
voratinklis jo pasitikėjimas.
[15] Remsis savo namais, bet jie nepalaikys;
laikysis į juos įsikibęs, bet jie neišliks.

8,5-10 Bildadas teigia, kad Jobas būtų atstatytas į savo pirmykštę būklę, jeigu "maldautų" — prisipažintų nusidėjęs, ir būtų "doras". Toks buvo įprastinis "protėvių" mokymas.

8,11-22 Bildadas vartoja "augalų" įvaizdį "nedorėliui" aprašyti ir Jobui laiduoja, kad Dievas "doro žmogaus" neatstumia. Kaip pelkių augalams reikia vandens, taip žmogui reikia Dievo.

[16] Nedorėlis klesti saulėje,
jo atžalos dygsta visame sode.
[17] Jo šaknys apsiveja aplink akmenų krūvą,
jis gyvena tarp akmenų.
[18] Kai jis išraunamas iš savo vietos,
tuomet ji pažinti nenori jo, sakydama:
'Niekad nemačiau tavęs!'
[19] Tikėk manimi, toks yra jo kelio džiaugsmas,
dar kiti iš žemės išaugs.

[20] Tikėk manimi, Dievas nei atmes doro žmogaus,
nei išties rankos nedorėliams.
[21] Vis dėlto juokas vėl pripildys tavo burną,
ir džiugesio šauksmai bus tavo lūpose.
[22] Tavo priešai bus apvilkti gėda,
nedorėlių palapinė pradings".

9

Jobas atsako Bildadui

[1] Tada Jobas atsakė. Jis tarė:

[2] "Taip, aš žinau, kad taip yra:
bet kaip gali žmogus būti teisus prieš Dievą?
[3]* Jei kas užsispirtų į teismą su juo stoti,
negalėtų atsakyti jam į vieną kaltinimą iš tūkstančio.
[4] Jis yra išmintingos širdies, galingas jėgomis, —
kas kada nors jam priešinosi ir išliko sveikas?
[5] Jis perkelia kalnus jiems nežinant,
nuverčia juos, kai supyksta;

9,3-28 Byloje su Jobu Kūrėjas yra stipresnis, nes nėra nei žmogiško, nei dieviško Dievo teisėjo.

[6] pajudina iš savo vietos žemę,
ir jos šulai sudreba.
[7] Jis sako saulei: 'Netekėk!'
ir žvaigždėms: 'Nešvieskite!'
[8] Jis vienas padėjo dangaus skliautą į savo vietą
ir žengia Jūros bangomis.
[9] Jis padarė Grįžulo ratus ir Šienpjovius,
Sietyną ir pietų skliauto žvaigždynus.
[10] Jis įvykdo didžius darbus, —
suprasti jų neįmanoma, —
daugiau nuostabių darbų,
negu žmogus gali suskaičiuoti.
[11] Žiūrėk, jis praeina pro šalį,
bet aš jo nematau;
jis pražingsniuoja,
bet aš jo nepajuntu.
[12] Tikėk manimi, jis atima —
ir kas gali jam uždrausti?
Niekas negali jo klausti: 'Ką tu darai?'

[13] Dievas neslopina savo pykčio;
po juo kniūpsčia tebeguli Rahabo kariauna.*
[14] Kaip tad galiu aš jam atsakyti,
ar žodžiais jam priešgyniauti?
[15] Nors ir esu teisus, negaliu jam atsakyti;
aš maldaučiau savo teisėją pasigailėjimo.
[16] Jeigu į jį kreipčiausi, ir jis teiktųsi atsakyti,
netikiu, kad jis klausytųsi mano žodžių.
[17] Juk mane jis audra plėšo
ir mano žaizdas daugina be priežasties.
[18] Atsikvėpti man neleidžia,
sotina mane kartėliu.

9,13 "... Rahabo kariauna": Rahabas yra kūrimo pradžioje apvaldyto chaoso slibinas. Žr. Job 26,12; Ps 89,10; Iz 51,9.

[19] Jeigu tai jėgų bandymas,
Dievas sako: 'Štai aš!'
Jei tai teismo reikalas —
kas gali pašaukti jį stoti į teismą?
[20] Nors ir esu nekaltas,
mano burna pasmerktų mane;
nors esu be priekaištų,
jis parodytų mano ydas.
[21] Esu be priekaištų? To nebežinau nė pats;
aš nebenoriu gyventi!
[22] Tai viena ir tas pat! Užtat ir sakau:
'Abu — ir nekaltą, ir kaltą — jis sunaikina!'
[23] Nelaimei staiga atnešus žūtį,
jis tyčiojasi iš nekaltojo negandos.
[24] Žemė yra atiduota į nedorėlių rankas;
jos teisėjų rankas jis uždengia.
Jeigu ne jis, kas tad?

[25] Mano dienos eiklesnės už bėgiką,
prabėga ir laimės man neatneša.
[26] Jos praskuba kaip nendrinės valtelės,
kaip erelis, leisdamasis žemyn ant grobio.
[27] Jei sakau: 'Užmiršiu savo skundą,
atsikratysiu savo liūdno veido
ir būsiu linksmas',
[28]* darosi baisu dėl visos mano kančios,
nes žinau, kad tu manęs neišteisinsi.
[29] Jeigu turiu būti laikomas kaltas,
kam tad turėčiau veltui stengtis?
[30]* Jei net apsiplaučiau sniegu
ir nusivalyčiau rankas šarmu,

9,28-31 "Tu" šiose eilutėse ženklina Dievą.

9,30-31 Tik Dievas gali nuplauti nuodėmę. Pats nusidėjėlis, nors ir yra bejėgis, pajunta širdies ramybę, prašydamas Dievą atleisti (žr. Ps 51). Jobas, neturėdamas nuodėmės ant savo sąžinės, irgi jaučiasi bejėgis, bet širdies ramybės pajusti negali, nes kenčia nekaltai.

[31] tačiau tu taip panardintumei mane į purvus,
kad net mano drabužiai manęs bjaurėtųsi.

[32] Juk jis nėra mirtingas, panašus į mane,
kad galėčiau jam atsakyti
ar stoti kartu į teismą!
[33] O, kad būtų taikintojas tarp mūsų
savo rankai uždėti ant mudviejų!
[34] Tenuima nuo manęs savo rykštę,
tenegąsdina manęs daugiau jo klaikas.
[35] Tada kalbėčiau jo nebijodamas,
nes žinau, kad taip nėra su manimi".*

10

Jobo skundas

[1]* "Aš nebenoriu gyventi!
Viešai išliesiu savo skundą,
išsakysiu savo širdies kartėlį.
[2] Sakysiu Dievui: 'Nepasmerk manęs,
pasakyk man, kuo mane kaltini.
[3] Argi atrodo gera tau engti,
niekinti savo rankų darbą
ir šypsotis nedorėlių užmojams?
[4] Nejau tavo akys kūniškos?
Argi ir tu matai taip, kaip mato žmonės?
[5] Argi tavo dienos, kaip dienos mirtingųjų,
ir tavo metai, kaip žmogaus metai,
[6] kad ieškai mano kaltės
ir tyrinėji mano nuodėmę,

9,35 "... taip nėra su manimi": Jobas negali išpažinti kaltės, kurios jis nejaučia.
10,1-12 Jobas kreipiasi į Dievą: nejau dabartinis Dievo elgesys su Jobu gali paversti niekais jo dievišką rūpinimąsi savo kūriniu?

[7] nors žinai, kad aš nesu kaltas,
ir nėra kam išgelbėti mane iš tavo rankos?
[8] Tavo rankos sukūrė ir padarė mane,
o dabar apsisuki ir naikini.
[9] O, atsimink, kad sukūrei mane iš molio!
Nejau paversi mane vėl dulkėmis?
[10] Argi neišpylei manęs kaip pieno
ir surauginai kaip sūrį?
[11] Aprengei mane oda ir kūnu,
suaudei mane iš kaulų ir gyslų.
[12] Suteikei man gyvybę ir ištikimą meilę,
rūpestingai saugojai kiekvieną mano atsikvėpimą.

[13]* Vis dėlto šiuos dalykus slėpei savo širdyje;
žinau, kad tai turėjai mintyje!
[14] Jeigu nusidėčiau, tu mane seki,
ir kaltės man neatleidi.
[15] Jeigu esu kaltas, vargas man!
Jeigu teisus, nedrįstu galvos pakelti,
nes esu apimtas gėdos, apsvaigęs nuo skausmo.
[16] Medžioji mane tarsi drąsus liūtas,
vėl ir vėl puoli mane savo žygiais.
[17] Vėl ir vėl iš naujo mane puoli,
vis labiau ir labiau ant manęs pyksti,
vedi prieš mane vis naujus būrius.

[18] Kam tad išvedei mane iš įsčių?
Verčiau būčiau miręs,
kol dar jokia akis nebuvo manęs mačiusi,
[19] ir likčiau tarsi nebuvęs,
perkeltas iš įsčių tiesiai į kapą.

10,13-22 Jobas iš tikrųjų yra Dievo "medžiojamas" ir neišvengiamai turi kelti amžinąjį klausimą: "Kodėl?" Jei Dievas atstotų nuo Jobo, jis galėtų rasti paguodos toje "tamsos ir niūrumo šalyje" — Šeole, mirusiųjų buveinėje.

[20] Argi ne mažai tau mano gyvenimo dienų?
Atstok nuo manęs,
kad galėčiau rasti truputį paguodos,
[21] prieš negrįžtamai išeidamas
į tamsos ir niūrumo šalį,
[22] į tamsią sąmyšio šalį,
kurios šviesa yra tarsi tamsa'".

11

Zofaras atsako Jobui

[1]* Tada Zofaras Naamatietis atsakė, tardamas:

[2] "Argi žodžių tvanas turėtų likti be atsakymo,
nejau plepus vyras turėtų būti teisus?
[3] Argi tavo tauškalai turėtų mus nutildyti,
nejau, tau tyčiojantis, nebus kam tavęs sugėdinti?
[4] Juk tu sakai: 'Mano mokymas yra tyras,
aš buvau nekaltas Dievo akyse!'
[5] Betgi, kad Dievas prakalbėtų,
atvertų tau jis pats savo lūpas,
[6] ir pasakytų tau savo išminties paslaptis!
Juk išmintis turi daug požiūrių!
Žinok tad, kad Dievas iš tavęs mažiau reikalauja,
negu tavo kaltė užsitarnauja.

[7]* Argi gali suvokti Dievo paslaptį?
Argi gali suprasti gelmes Visagalio?
[8] Aukštesnės už dangų — ką tu gali daryti?

11,1-6 Zofaras nepajėgia suvaldyti savo teologinės aistros. Jis atmeta Jobo teiginį ir primeta jam kaltę.
11,7-12 Poema apie Dievo paslaptį ir gelmes baigiasi užgaule Jobui.

Gilesnės už Šeolą — ką tu gali žinoti?
[9] Ilgesnis jos mastas negu žemė
ir platesnis negu jūra.
[10] Jeigu jis praeina ar uždaro į kalėjimą,
ar pašaukia į teismą,
kas gali jį sulaikyti.
[11] Juk jis žino, kas yra veidmainiai,
ir mato nedorybę.
Tad nejau jos neatpažins?
[12] Bet kvailas žmogus įgis supratimą,
kai laukinis asilas pagimdys žmogų!

[13]* Jei tu savo širdį kreipsi teisingai,
tu savo rankas jo link tiesi.
[14] Jei tavyje yra nedorybė, pašalink ją,
neleisk neteisybei gyventi savo palapinėje.
[15] Iš tikrųjų tada pakelsi savo veidą be dėmės,
būsi saugus ir nebijosi.
[16] Juk tada užmirši savo vargus,
ar prisiminsi juos kaip nuslūgusius vandenis.
[17] Tavo gyvenimas bus šviesesnis negu vidurdienis,
o tamsiausios gyvenimo valandos švies kaip aušra.
[18] Tu jausiesi saugus, nes turėsi vilties;
Dievas saugos tave ir saugiai ilsėsies.
[19] Gulsiesi ir nebus tau ko bijoti;
daugelis stengsis tau įtikti.
[20] Bet akys nedorųjų apsiblaus,
kelio išsigelbėti rasti jie nepajėgs,
jų vienintelė viltis yra laukti mirties".

11,13-20 Zofaro žodžiai remiasi įsitikinimu, kad Jobo kančia yra bausmė už jo kaltę. Vadinasi, jeigu darys atgailą, jam bus atleista. Jobo dorumas neleidžia jam priimti trumparegės savo bičiulių teologijos.

12

Jobas atsako Zofarui

1 Tada Jobas atsakė. Jis tarė:

2 "Iš tikrųjų esate ypatingi žmonės,
ir išmintis mirs jums numirus!
3 Bet ir aš, kaip jūs, turiu smegenis;
už jus nesu žemesnis.
Betgi tiek to, kas tų dalykų nežino?
4* Tapau pajuoka savo bičiuliams, —
'Tas, kurio Dievas išklauso, kai jo šaukiasi,
yra teisus ir be priekaištų žmogus', — pajuoka.
5 Savimi patenkintieji niekina nelaimę;
ji ištinka tuos, kurių kojos dreba.
6 Plėšikų palapinės yra ramios,
saugiai gyvena tie, kurie Dievą pykdo,
neša savo dievą rankose.*

7* Bet paklausk gyvulių, jie tave pamokys,
ir padangių paukščių, jie pasakys.
8 Paklausk žemės augalų, jie tave pamokys,
ir jūros žuvų, jos tau paaiškins.
9 Kas tarp jų visų nežino,
kad VIEŠPATIES ranka tai padarė?
10 Jo rankoje yra gyvastis visų gyvūnų
ir kiekvieno žmogaus gyvybės alsavimas.
11 Ar ne ausis svarsto žodžius,
kaip gomurys ragauja maistą?

12,4-7 Hebraiškasis tekstas nėra aiškus. Atrodo, jog norima pabrėžti, kad nedori žmonės tyčiojasi iš dorųjų, kai šie kenčia ir atrodo Dievo palikti. Žr. Ps 22,6-8; Mt 27,39-43.

12,6 "... neša savo dievą rankose": t.y. jėgą ir turtą daro savo dievu.

12,7-25 Net gyvuliai pažįsta visur Dievo visagalybę.

[12] Ar išmintį slepia žili plaukai
ir supratimą ilgas amžius?
[13] Dievo yra išmintis ir galybė,
jam priklauso patarimas ir supratimas.
[14] Kai jis nugriauna, kas gali atstatyti,
kai jis žmogų įkalina, kas gali jį išlaisvinti?
[15] Kai sulaiko vandenis, ištinka sausra,
Kai pasiunčia juos, aptvindo žemę.
[16] Jo yra jėga ir išmintis;
jis valdo ir tą, kuris klysta,
ir tą, kuris klaidina.
[17] Patarėjus eiti basom paleidžia,
o teisėjus išveda iš proto.
[18]* Juostas karaliams nusega,
jiems strėnas diržu suvaržo.
[19] Kunigus eiti basomis paleidžia,
o galinguosius sunaikina.
[20] Iš patikimų vyrų atima žadą,
o iš seniūnų sveiką protą.
[21] Didžiūnus apipila gėda,
o stipruoliams nusega diržus.
[22] Tamsybių gelmes atskleidžia,
mirusiųjų buveinės tamsą apšviečia.
[23] Tautas išaukština, po to jas sunaikina,
tautas išaugina, po to jas palieka.
[24] Iš žemės vadovų atima protą
ir palieka juos klajoti tyruose be kelio.
[25] Jie grabaliojasi tamsoje be šviesos,
į visas puses svirduliuodami tarsi girti".

12,18 Karalius nužemina, perkeldamas juos į būklę vergų, vilkinčių tik juosmens aprišalą.

13

[1]* “Tikėk manimi, savo akimis visa tai mačiau,
savo ausimis tai girdėjau ir suvokiau.
[2] Ką jūs žinote, tai ir aš žinau.
Už jus nesu menkesnis.
[3] Vis dėlto kalbėsiu Visagaliui,
— aš noriu ginti savo bylą pas Dievą.
[4] Juk jūs tinkuojate melu,
visi esate beverčiai gydytojai!
[5] O, kad jūs iš viso tylėtumėte,
tai būtų jūsų išmintis!
[6] Išgirskite tad mano bylą,
išklausykite mano lūpų priekaištus.
[7] Argi kalbėsite už Dievą jūs klaidingai,
kalbėsite už jį su apgaule?
[8] Argi rodysite jam šališkumą,
ginsite bylą už Dievą?
[9] Argi išeis jums į gera, kai jus ištirs?
Nejau galite jį apgauti,
kaip žmogus apgauna žmogų?
[10] Jis tikrai jus išbars,
jeigu jūs savo širdyje esate jam šališki.
[11] Argi jo didybė jūsų negąsdins
ir jo klaikas jūsų neapims?
[12] Jūsų pamokymai — patarlės, imtos iš pelenų,
o jūsų atsakymai — molio krūvos.

[13] Tad patylėkite, išsakysiu, ką galvoju.
Nesvarbu, kas man atsitiks.

13,1-12 Jobas kaltina savo bičiulius už tai, kad jie melagingai kalba už Dievą, naudodami nuvalkiotas frazes — “patarles, imtas iš pelenų”.

14* Tarp dantų nešiu savo kūną
ir ant delno pasidėsiu gyvastį.
15 Nors jis ir gali mane užmušti,
tačiau juo pasitikiu,
prieš jį savo kelius ginsiu.
16 Aš būsiu Dievo akivaizdoje, ir jis mane išgelbės,
nes nedoras žmogus nedrįstų stotis prieš Dievą.

17 Dėkitės tad į širdį mano žodžius,
tebūna jūsų ausyse tai, ką pasakiau.
18 Štai aš paruošiau savo bylą
ir žinau, kad būsiu rastas teisus.
19 Kas nori stoti į teismą prieš mane?
Sutinku iš anksto būti nutildytas ir mirti!
20* Tik suteik man du dalykus,
tuomet nesislėpsiu nuo tavojo veido:
21 Atitolink savo ranką nuo manęs ir neleisk,
kad tavo klaikas mane gąsdintų.
22 Tada šauk, ir aš atsakysiu;
ar leisk man pirmam kalbėti ir tu man atsakyk.
23 Kiek yra mano kalčių ir nuodėmių?
Parodyk man mano nusižengimą ir mano nuodėmę.
24 Kodėl slėpi savo veidą
ir elgiesi su manimi kaip su priešu?
25 Nejau nori gąsdinti vėjo blaškomą lapą
ir pulti vieną sausą šiaudą?
26 Juk meti man karčius apkaltinimus
ir baudi mane už jaunystės kaltes.

13,14 Antroji šios eilutės dalis yra įprastas Šv. Rašto posakis ženklinti veiksmui, kuriuo žmogus stato savo gyvybę į pavojų. Žr. Ts 12,3; 1 Sam 19,5; 28,21; Ps 119,109. Jobas taip įsitikinęs, jog yra nekaltas, kad rizikuoja savo gyvybe, eidamas į teismą su Dievu.

13,20 Nuo čia iki 14-ojo skyriaus galo Jobas gina savo bylą, kreipdamasis į Dievą, o ne į savo bičiulius.

27 Mano kojas įdėjai į trinką,
stebi visus mano takus
ir nustatai ribą mano pėdsakams.
28 Žmogus sudūlėja kaip puvėsis,
tarsi kandžių suėstas drabužis".

14

1* "Mirtingasis, gimęs iš moters,
trumpai tegyvena, bet vargo daug turi,
2 pražysta kaip gėlė ir nuvysta,
praskuba tarsi šešėlis ir nesustoja.
3 Vis dėlto į tokį įsmeigi savo akis
ir eini į teismą su savimi.
4 Kas gali padaryti švarų daiktą iš nešvaraus?
Niekas negali.
5 Iš tikrųjų jo dienos yra suskaitytos,
tu žinai jo mėnesių skaičių
ir nustatei ribas, kurių jis negali peržengti.
6 Nusigręžk nuo jo, kad pasilsėtų,
kol jis, tarsi samdinys, baigs dienos darbą!

7 Juk medis turi vilties:
nukirstas jis vėl ataugs,
atžalų jam netrūks.
8 Nors jo šaknys žemėje pasensta
ir jo kelmas pelėja dulkėse,
9 tačiau vandens kvapo paliestas
jis atžels ir išskleis šakas kaip sodinukas.

14,1-22 Literatūrinis deimančiukas apie žmogaus būklę. Medis turi vilties vėl ataugti, bet ne marusis žmogus. Jobas žaidžia mintimi apie poilsį Šeole — mirusiųjų buveinėje, toli nuo dieviškojo pykčio, kuris ilgainiui praeis. Ilgainiui Dievas jį pašauktų ir uždengtų jo nuodėmę! Bet tai tik svajonė, nes tikrovė nuožmi — Dievas sunaikina mariojo žmogaus viltį!

[10] Bet kai žmogus miršta, jis yra bejėgis;
kai mirtingasis atsikvepia paskutinį kartą,
tada kur jis?
[11] Kaip vanduo išgaruoja iš ežero,
kaip upė nusenka ir išdžiūva,
[12] taip žmogus gulasi ir daugiau nebeatsikelia.
Jis pabus tik, kai dangaus nebebus,
tik tada jis bus pažadintas iš miego.
[13] O, kad paslėptum mane Šeole,
apsaugotum mane, kol praeis tavo įniršis,
nustatytum man laiką ir mane atsimintum!
[14] Kai žmogus numiršta, ar bus jis vėl gyvas?
Per visas savo sunkios tarnybos dienas laukčiau,
kol kas ateis manęs paleisti.
[15] Tu pašauktumei, o aš tau atsakyčiau,
ir ilgėtumeisi savo rankų kūrinio.
[16] Juk tada mano žingsnių neskaičiuotumei,
nekreiptum akių į mano nuodėmę.
[17] Mano nusižengimas būtų užantspauduotas maiše,*
uždengtumei mano kaltę.
[18] Deja! Kaip kalnas ilgainiui suyra ir sutrupa,
kaip uola pajuda iš savo vietos,
[19] kaip vanduo išgraužia akmenis,
kaip staigi liūtis išplauna dirvos žemę,
taip tu sunaikini žmogaus viltį.
[20] Įveiki jį amžinai, ir jis miršta,
pakeiti jo veidą ir išsiunti.
[21] Jo vaikai pasiekia garbę, o jis to nežino;
jie yra gėdoje, o jis to nepastebi.
[22] Tik savo paties kūno skausmą jis jaučia
ir tik dėl savęs jis kenčia".

14,17 "... užantspauduotas maiše": paslėptas ir užmirštas.

C. ANTRASIS POKALBIO RATAS

15

Elifazas bara Jobą

1 Elifazas Temanietis atsakė. Jis tarė:

2* "Argi išmintingas žmogus turėtų atsakyti vėjų kalba
ir save pripūsti rytų vėjo?
3 Argi jis turėtų įrodinėti tauškalais,
jokios vertės neturinčiais žodžiais?
4 Tu net Dievo baimę atmeti
ir nuo maldos į Dievą susilaikai.
5 Tavo kaltė moko tavo burną,
užtat tu ir renkiesi suktą kalbą.
6 Ne aš, bet tavo paties burna tave pasmerkia,
tavo lūpos prieš tave liudija.

7* Argi esi žmonijos pirmagimis?
Nejau buvai sukurtas anksčiau už kalvas?
8 Argi klauseisi Dievo taryboje?
Nejau vien sau skiri išmintį?
9 Ką tu žinai, ko mes nežinome,
ar ką supranti, kas mums neaišku?
10 Mūsų pusėje yra seni žilagalviai vyrai,
kur kas senesni už tavo tėvą.
11 Argi tau per maža Dievo paguodos — žodžio,
kad jis švelniai su tavimi elgiasi?

15,2-3 Prasideda antrasis pokalbis. Šio pokalbio metu Elifazas nebevartoja taikingų posakių. Žr. Job 4,1-4.
15,7-14 Savo klausimais Elifazas stengiasi pajuokti Jobą. "Dievo paguoda" — Elifazo žodžiai. Žr. Job 4,15-17.

[12] Kas atėmė iš tavęs širdį,
kodėl apsiblausė tavo akys,
[13] kad atgręži savo dvasią prieš Dievą
ir leidi tokią šneką iš burnos?
[14] Kas yra mirtingasis,
kad galėtų būti švarus apeigoms?
Ar gimusis iš moters,
kad galėtų būti teisus Dievo akyse?
[15] Dievas nepasitiki net savo šventaisiais,
net dangus jam atrodo nešvarus.
[16] O ką besakyti apie tą
nepakenčiamą ir sugedusį žmogų,
geriantį nedorybes kaip vandenį!

[17]* Aš tau parodysiu, jei manęs klausysies,
ir ką mačiau tau paaiškinsiu.
[18] Išminčiai mane išmokė,
o jie buvo ištikimi savo protėviams,
[19] kuriems vieniems Dievas davė šį kraštą
— jokie svetimšaliai tarp jų nesimaišė.
[20] Nedoras žmogus raitosi kančioje
per visas savo dienas,
suskaičiuoti engėjui skirti metai.
[21] Klaiko klyksmas ūžia jo ausyse;
ramybės metu užklumpa jį plėšikai.
[22] Vilties sugrįžti iš tamsybės jis neturi;
kalavijas įžūliai žiūri jam į akis.
[23] Bastosi aplinkui duonos ieškoti,
klausdamas: 'Kur ji?'
Žino, kad tamsybės diena jam parengta.

15,17-35 Būdinga atpildo nedorėliams samprata, vyravusi ikitremtinėje Dievo tautoje — Sandoros bendrijoje.

[24] Nerimas ir skausmas klaiką jam kelia,
jį pribloškia,
kaip karalių, pasirengusį mūšiui.
[25] Juk jis kėlė ranką prieš Dievą
ir drįso įžeisti Visagalį,
[26] įžūliai jį puldamas
su savo stambiu gaubtu skydu.
[27] Nutukęs jo veidas,
nuo lašinių išsipūtęs juosmuo.
[28] Jis gyvens sugriautuose miestuose
— namuose, kuriuose niekas nebegyvens,
nes jie skirti tapti griuvėsių krūvomis.
[29] Turtingas jis nebus;
jo turtų neišliks,
nes jis neįleis šaknų žemėje.
[30] Nuo mirties tamsybės nepabėgs;
jis bus kaip medis,
kurio atžalas liepsna nusvilins;
jis mirs nuo Dievo burnos kvėptelėjimo.
[31] Tenepasitiki jis tuščiais įsikalbėjimais
save apgaudinėdamas,
nes tuščia apgaulė bus jo atlyginimas.
[32] Nuvys jis pirma savo laiko,
ir jo šakos daugiau nebesužaliuos.
[33] Nubarstys jis savo neprinokusias vynuoges,
tarsi vynmedis,
ir numes savo žiedus,
tarsi alyvmedis.
[34] Juk nedorųjų giminė nėra vaisinga;
ugnis suryja kyšininkų palapines.
[35]* Juk jie sumano kėslus, gimdo pikta,
o jų širdis ruošia apgaulę".

15,35 Nedorųjų planai neatneša jokių vaisių. Žr. Ps 7,15; Iz 59,4.

16

Jobas atsako Elifazui

1 Tada Jobas atsakė. Jis tarė:

2 "Kaip dažnai tokių dalykų aš esu girdėjęs,
visi jūs esate apgailėtini guodėjai!
3 Argi nėra galo tuštiems žodžiams?
Kokia liga verčia tave taip save ginti?
4 Ir aš galėčiau kalbėti, kaip jūs,
jei būtumėte mano vietoje.
Galėčiau jus priblokšti žodžiais
ir pakraipyti galvą iš užuojautos.
5 Galėčiau jus padrąsinti žodžiais,
ir mano lūpų paguoda palengvintų jūsų skausmą.

6 Nuo kalbų mano skausmas nepalengvėja,
o jeigu tylėčiau, ar kiek jis palengvėtų?
7 Iš tikrųjų nuvargino mane Dievas,
nusiaubė visus manuosius.
8 Mano odą jis ištiko raukšlėmis, —
jos yra tarsi liudytojai prieš mane;
mano liesumas ateina kaip liudytojas
ir liudija prieš mane.
9 Įpykęs jis mane drasko ir persekioja,
dantimis ant manęs griežia;
piktai akimis mane varsto mano priešininkas.
10 Išsižioję spokso į mane žmonės,
tyčiodamiesi kerta man į žandą,
ir būriuojasi mane pulti.
11 Dievas atiduoda mane neteisiam žmogui,
meta mane į nedorųjų nagus.

[12] Gyvenau ramybėje, kol jis manęs nesugurino;
nutvėręs už sprando, sutrupino į gabalus,
pasidėjo mane kaip taikinį
[13] ir leidžia į mane strėles iš visų pusių.
Perduria mano inkstus
ir nerodo pasigailėjimo;
mano tulžį išlaisto žemėje.
[14] Žeidžia mane žaizda prie žaizdos,
puola mane kaip galiūnas.
[15] Užsivilkau ašutinę ant odos,
sėdžiu čia dulkėse nugalėtas.
[16] Mano veidas paraudo nuo ašarų,
pajuodo mano akių vokai,
[17] nors pikto nėra mano rankose
ir mano malda į Dievą yra nuoširdi.

[18]* O, žeme, neuždenk mano kraujo,
teneranda ramios vietos mano šauksmas!
[19] Štai net dabar mano liudytojas* yra danguje, —
tas, kuris laiduoja už mane, yra aukštybėse.
[20] Mano bičiuliai mane niekina;
mano akys lieja ašaras Dievui.
[21] Tebūna jis teisėju tarp žmogaus ir Dievo,
tarsi tarp žmogaus ir jo bičiulio.
[22] Juk dar praeis keletas metų
ir aš eisiu keliu, kuriuo nebegrįštama".

16,18 Kaip nekaltųjų kraujas šaukiasi dangaus keršto (žr. Pr 4,10; Ez 24,6-9), taip Jobo kančia reikalauja atpildo.

16,19 "... liudytojas": nuoroda arba į Dievą, arba į ką nors danguje. Pirmuoju atveju, Jobas šaukiasi į Dievą prieš Dievą, kad būtų "teisėju tarp žmogaus ir Dievo". Antruoju atveju — "tas, kuris laiduoja už {jį} ... aukštybėse" galėtų būti angelas (žr. Job 5,1; 33,23; ir taip pat Job 9,33).

17

1 "Mano jėgos palaužtos,
mano dienos baigiasi,
manęs laukia kapas!
2 Iš tikrųjų, tik pajuoka lydi mane,
mano akys apkartime naktį praleidžia.

3* Užsidėk užstatą už mane,
nes kas kitas paduos man ranką?
4 Tu taip uždarei jų širdį,
kad jie nebegali galvoti,
todėl neleisk jiems manęs nugalėti.
5 Žmogus kviečiasi bičiulius į vaišes,
o tuo tarpu jo vaikų akys aptemusios nuo bado!

6 Jis žmonėms padarė mane priežodžiu,
esu tarsi žmogus, kuriam spjaunama į veidą.
7 Man akys aptemo nuo širdgėlos;
visi mano sąnariai yra kaip šešėlis.
8 Dorus žmones tai stebina;
nekaltasis piktinasi nedorėliu.
9 Tačiau teisusis laikosi savojo kelio;
žmogus švariomis rankomis vis stiprėja.
10* Eikite šen tad, jūs visi, vėl mane pulkite, —
išmintingo žmogaus tarp jūsų nerasiu nė vieno!
11* Pasibaigė mano dienos,
subiro mano svajonės,
nutrauktos mano širdies stygos.
12 Tokie žmonės sako, kad naktis yra diena.
'Šviesa, — jie sako, — yra arti tamsos!'

17,3 Jobas kreipiasi į Dievą.
17,10 Jobas kreipiasi į savo tris bičiulius.
17,11-16 Jobas mąsto apie mirtį. Panašiai baigiasi ir kiti Jobo atsakymai. Žr. Job 7,21; 10,21-23.

[13] Jei turiu laikyti Šeolą savo buveine,
jei klojuosi guolį tamsybėje,
[14] jei sakau Duobei: 'Tu mano tėvas!'
ir kirmėlėms: 'Jūs mano motina!', 'Mano sesuo!',
[15] kur tad yra mano viltis?
Ar kas gali matyti už mane viltį?
[16] Ar nužengs ji į Šeolą?
Ar nužengsime drauge į dulkes?"

18

Bildadas bara Jobą

[1]* Tada Bildadas Šuhietis atsakė. Jis tarė:

[2] "Kaip ilgai tu ieškosi žodžių?
Leisk liežuviui pasilsėti,
ir tada mes kalbėsime.
[3] Kodėl žiūri į mus kaip į galvijus?
Kodėl mes esame kvaili tavo akyse?
[4]* Savo pykčiu tik save žaloji —
argi žemės darna dėl tavęs bus sugriauta,
ar uola bus perkelta iš savo vietos?

[5] Iš tikrųjų nedorėlio šviesa užgesinta,
jo ugnies liepsna nebešviečia.
[6] Šviesa jo palapinėje aptemusi,
lempa virš jo galvos užgesinta.
[7] Jo platūs žingsniai susiaurinti,
kiša jam koją jo paties kėslai.

18,1-21 Bildadas kalba apie nedorėlų likimą (žr. Job 15,17-35), pabrėždamas, kad liga — mirties pirmagimė — laukia nedorėlių. Anot jo, liga yra išankstinis pasireiškimas nedorėlių likimo, kai jie bus nuvesti pas Giltinę — Baidyklių karalių.

18,4 Pats Jobas vaizduojamas kaip įniršęs laukinis žvėris, bet, nepaisant to, Dievas nekeičia įprastinio Apvaizdos vyksmo.

[8] Savo paties kojomis patenka į vilkduobę,
užžengia ant spąstų.
[9] Spąstai sučiumpa jį už kojos,
kilpa jį pagauna.
[10] Kilpa jam guli paslėpta žemėje,
spąstai jam ant tako.
[11] Iš visų pusių gąsdina jį baidyklės,
vejasi jį iš paskos.
[12] Alkis atima jam jėgas,
nelaimė stovi šalia ir laukia.
[13] Liga naikina jo odą,
mirties pirmagimis* maitinasi jo sąnariais.
[14] Mirtis paima jį iš palapinės,
kur gyveno saugus,
ir nutempia pas baidyklių karalių.*
[15] Nūn bet kas jo palapinėje gali gyventi;
siera išbarstoma tavo buveinė.
[16] Apačioje jam šaknys padžiūva,
viršuje jo šakos nuvysta.
[17] Visų užmirštas jis žemėje;
niekas daugiau nebeatsimena, kas jo būta.
[18] Išvarytas iš šviesos į tamsybę,
išvytas iš gyvųjų pasaulio.
[19] Be sūnaus, be vaikaičio savo tautoje,
nei išlikusio gyvo nė vieno jo buveinėje.
[20] Vakarų šalių gyventojai baisisi jo likimu,
rytiečius apima klaikas.
[21] Tikrai tokios buvo nedoro žmogaus buveinės,
tokia vieta žmogaus, kuris nežino Dievo".

18,13 "... mirties pirmagimis": liga, maras,
18,14 "... baidyklių karalių": Šeolo, arba Požemio, t.y. mirusiųjų pasaulio, karalius. Mirtis šiame tekste yra suasmeninama. Lietuviškai baidyklių karalių galima būtų vadinti Giltine.

19

Jobas atsako Bildadui

1 Tada Jobas atsakė. Jis tarė:

2 "Kaip ilgai mane kankinsite
ir skaudinsite savo žodžiais?
3 Jau dešimtą kartą* užgauliojate mane,
argi jums ne gėda mane skaudinti?
4* Netgi jei tikrai aš būčiau suklydęs,
mano klaida lieka su manimi.
5 Jei jūs iš tikrųjų didžiuojatės prieš mane
ir prikaišiojate man dėl mano nelaimės,
6 žinokite tad, kad Dievas su manimi neteisingai pasielgė
ir užmetė ant manęs savo tinklą.
7 Netgi kai šaukiu: 'Smurtas!' — nėra, kas atsakytų;
net kai rėkiu, nėra, kas su manimi teisingai elgtųsi.
8 Jis taip užtvėrė man kelią, kad negaliu praeiti,
ir apgaubė mano taką tamsybe.
9 Jis nuvilko nuo manęs mano garbę
ir nuėmė vainiką man nuo galvos.
10 Jis triuškina mane iš visų pusių,
išrovęs mano viltį kaip medį.
11 Jis supyko ant manęs ir įniršo;
laiko mane vienu iš savo priešininkų.
12 Būriai jo kareivių vieningai artinasi,
darosi kelią mane užpulti
ir statosi stovyklą aplink mano palapinę.

13* Nuo manęs jis atitolino mano brolius,
visiškai atšalo nuo manęs mano pažįstamieji.

19,3 "Jau dešimtą kartą": pakartotinai, vėl ir vėl.

19,4 Jobas neprisipažįsta padaręs "klaidą" — nuodėmę. Savo nekaltumą jis jau buvo pabrėžęs keletą kartų: žr. Job 9,21; 10,7; 16,17

19,13-22 Visuomenė atstūmė Jobą. Jis turėjo palikti savo šeimą, artimuosius ir draugus.

[14] Mano giminaičiai
ir artimi draugai manimi nesirūpina.
[15] Svečiai, viešėdavę mano namuose, mane pamiršo;
mano tarnaitės laiko mane svetimu,
tapau svetimšaliu jų akyse.
[16] Kai šaukiu savo tarną, jis neatsiliepia,
nors ir nuoširdžiai prašau.
[17] Mano žmona bjaurisi mano kvapu;
mano broliams darosi bloga nuo mano smarvės.
[18] Net paaugliai iš manęs tyčiojasi;
kai atsistoju, jie iš manęs šaiposi.
[19] Mano artimiausi bičiuliai šlykštisi manimi;
tie, kuriuos mylėjau, atsuko man nugaras.
[20] Vien oda ir kaulai teliko iš manęs,
vos vos išsigelbėjau.
[21] Pasigailėkite manęs!
Pasigailėkite manęs, mano bičiuliai,
nes mane ištiko Dievo ranka!
[22] Kodėl turite mane persekioti, kaip daro Dievas?
Nejau jums dar negana mane kankinti?

[23] O, kad mano žodžiai būtų užrašyti!
O, kad jie būtų į knygą surašyti!
[24] O, kad geležiniu plaktuku ir švinu
jie būtų ant uolos amžinai iškalti!
[25]* Juk aš žinau, kad mano Atpirkėjas gyvas;
galų gale jis pakils kaip liudytojas žemėje.

19,25-32 Jobas pareiškia savo tikėjimą į Atpirkėją — Gynėją ir tikisi matyti Dievą savo akimis. “Atpirkėjas”, hebraiškai “Go'el{is}”, yra šeimos narys — artimiausias giminaitis, — turintis pareigą rūpintis šeimos narių garbe ir reikalais (žr. Kun 25,25; Įst 25,5-10; Rut 2,20). Jobo knygos aiškintojai nesutaria su kuo Jobas tapatina Atpirkėją: ar su Dievu, ar su tarpininku (žr. Job 9,33-35), ar su dangiškuoju liudytoju (žr. Job 16,19-21). Jobas iškilmingai pareiškia, kad pats Dievas jį ras nekaltą. Kada? 26-oji eilutė rodo į iš mirties prikelto Jobo galimybę. Prisikėlimo tiesa bus tik ilgainiui apreikšta (žr. Dan 12,1-3). Betgi reikia turėti omenyje, kad Jobo nekaltumas bus patvirtintas jam pamačius Dievą aukštybėse (žr. Job 38-42).

26 Net po to, kai liga bus suėdusi mano odą,
dar savo kūne matysiu Dievą.
27 Aš pats jį matysiu akimis savo, o ne kito!
To trokšta širdis mano krūtinėje!
28 Savęs klausiate: 'Kaip mes galime labiausiai priblokšti?'
ir: 'Jame glūdi nelaimės šaknys!' —
29 bijokitės tad patys kalavijo,
nes pyktis užsitarnauja kalavijo bausmę,
jog žinotumėte, kad yra kas teisia".

20

Zofaras atsako Jobui

1 Tada Zofaras Naamatietis atsakė. Jis tarė:

2 "Mano mintys verčia mane į tai atsakyti
ir dėl tos priežasties tiesiog nekantrauju.
3 Girdžiu pabarimą, kuris mane užgauna,
bet žinau, kaip tau atsakyti.
4 Argi nežinai, jog nuo senovės,
nuo to laiko, kai žmogus žemėje buvo sukurtas,
5 nedorėlių laimė trumpa
ir nusidėjėlių džiaugsmas yra tik akimirka?
6* Net jeigu ūgiu jis dangų pasiektų
ir galva debesis liestų,
7 jis pražus amžinai kaip dulkės.
Tie, kurie jį pažinojo, klaus: 'Kur jis dabar?'
8 Kaip sapnas išnyks nedorėlis, ir jo neberasi,
jis bus nuvytas kaip nakties regėjimas.
9 Akis, kuri jį matydavo, daugiau jo nebematys,
niekad nebeišvys jo savo buveinėje.

20,6-7 Senasis Testamentas dažnai užsimena apie pirmųjų žmonių išdidumą. Žr. Pr 11,4; Iz 14,13-14; Ez 2,17. Ši tema tikėjimo kraityje turi daug bendra su Pr 3 skyriumi apie žmogaus nuodėmę.

[10] Vargšams atsiteisti turės jo sūnūs,
jų rankos sugrąžins jo turtus.
[11] Jo kaulai, kadaise pilni jaunystės jėgų,
atsiguls su juo į dulkes.

[12] Nors nedorai elgtis jam saldu kaip cukrus,
nors jis ir laiko saldumą paslėpęs po liežuviu,
[13] nors ir nenori jo atsisakyti
ir visa laiko savo burnoje,
[14] tačiau jo pilve maistas keičiasi,
angių tulžimi ten pavirsta.
[15] Turtus nedorėlis prarijo ir vėl išvemia;
Dievas priverčia juos išvemti iš pilvo.
[16] Angių nuodus nedorėlis čiulpia,
ir gyvatės liežuvis jį gelia.
[17] Ne jam matyti upes aliejaus,*
medumi ir pienu tekančias sroves.
[18] Jis turės grąžinti savo triūso vaisius,
jų nesuris; savo verslo pelnu nesinaudos.
[19] Juk jis engė ir blogai elgėsi su vargšais,
užgrobinėjo namus, kurių nebuvo statęs.

[20] Nors jis buvo gobšus be soties,
tačiau turtais savęs neišgelbės.
[21] Kadangi niekas neišvengė jo gobšumo,
jo laimė neišsilaikys.
[22] Kai jis turės visko, ko tik nori,
užklups jį skurdas, apniks visokios nelaimės.
[23] Tevalgo jis viską, ką tik nori!
Dievas siunčia jam savo pykčio liepsnas,
leidžia į jį strėlių lietų.
[24] Kai jis bėgs nuo geležinio kalavijo,
pervers jį strėlės smaigalis.

20,17 "... upes aliejaus": alyvmedžio aliejaus. Aliejus buvo vienas iš svarbių žemės ūkio gaminių Palestinoje — krašte, "tekančiame medumi ir pienu".

[25] Iš jo nugaros kyšo strėlė;
blizgantis strėlės smaigalis pervėrė tulžį.
Apims jį klaikas,
[26] visiška tamsybė jo laukia,
žmogaus neįžiebta ugnis jį praris.
[27] Dangus atidengs jo kaltę,
ir žemė prieš jį stosis piestu.
[28] Potvynis nuneš jo namus vandens srovėmis,
kurios teka Dievo pykčio dieną.
[29] Tokia Dievo duota dalis nedoram žmogui,
toks jam paskirtas iš Dievo paveldas".

21

Jobas prašo klausytis

[1]* Tada Jobas atsakė. Jis tarė:

[2] "Dėkitės į širdį mano žodžius,
ir tebūna tai jūsų paguoda man.
[3] Man kalbant, pakęskite mane,
kai pakalbėsiu, galėsite tyčiotis!
[4] Argi mano skundas nukreiptas prieš žmogų?
Kodėl neturėčiau netekti kantrybės?
[5] Pažvelkite į mane ir apstulbkite,
užsiimkite rankomis savo burnas!
[6] Kai apie tai pagalvoju, išsigąstu;
drebulys apima mano kūną.
[7] Kodėl nedorėliai ilgai gyvena,
sulaukia žilos senatvės ir tampa galingi?

21,1-34 Jobas kreipiasi tik į savo bičiulius ir atkreipia jų dėmesį, kad nedorėliai lieka nenubausti (7-13 eilutės), nors jie atmeta Dievą (14-18 eilutės). Įprastinė atpildo samprata — kolektyvinė atsakomybė — nėra veiksminga. Be to, garbingos nedoro žmogaus laidotuvės (27-34 eilutės) yra teisingumo iškraipymas.

[8] Jų vaikai įsikuria jiems gyviems esant
ir mato savo vaikų vaikus.
[9] Jų namai yra saugūs, be baimės;
Dievo rykštė jų neištinka.
[10] Jų jautis užlipa ir apvaisina,
karvės atsiveda ir neišsimeta.
[11] Savo mažylius jie siunčia bėgioti kaip avių kaimenę;
jų vaikai šoka,
[12] dainuoja, pritariant būgneliui su žvangučiais ir lyrai,
linksminasi, aidint fleitos garsams.
[13] Nedorėliai užbaigia savo dienas gerovėje
ir į Šeolą nužengia ramybėje.
[14] Dievui jie sako: 'Atstok nuo mūsų!
Mes nenorime tavo kelių pažinti.
[15] Kas yra Visagalis, kad jam tarnautume?
Kokia mums bus nauda, jeigu melsimės į jį?'
[16] Argi jų gerovė iš tikrųjų nėra jų rankose?
Nedorėlių galvosena mane atstumia.

[17] Kaip dažnai atsitinka,
kad nedorėlių lempa būtų užgesinta,
ar kad neganda juos ištiktų,
ar supykęs Dievas juos kančia apdalytų?
[18] Kaip dažnai jie yra kaip šiaudai vėjyje,
ar kaip vėtros nešami pelai?
[19]* Sakote: 'Dievas savo bausmę jo sūnums tausoja'.
Tebūna atmokėta jam pačiam,
kad jis iš to pasimokytų!
[20] Tepamato jo paties akys savo žūtį.
tegeria jis pats Visagalio pykčio vaisius!
[21] Juk ką jam rūpi jo namai po mirties,
kai jo mėnesių skaičius bus pasibaigęs?

21,19 Senoji atpildo samprata. Žr. Iš 34,7; Įst 5,9. ilgainiui ji buvo iš naujo aptarta. Žr. Įst 24,16; Jer 31,29; Ez 18; Jn 9,1-3. Jobas teigia, kad ši atpildo samprata nėra pakankama: nusidėjėlis nei patiria, nei pajunta bausmės. Žr. Job 14,21-22.

[22] Argi gali kas nors pamokyti išminties Dievą —
tą, kuris teisia iš tokių aukštybių.
[23] Vienas žmogus miršta pilnas jėgų,
visiškai ramus ir saugus;
[24] jo šlaunys aptekusios taukais,
o smegenų kaulai švieži.
[25] Kitas žmogus miršta apkartęs,
niekad laimės neparagavęs.
[26] Jiedu drauge atsigula į dulkes
ir kirmėlės abu juos apninka.

[27] O, žinau jūsų mintis
ir jūsų kėslus mane įskaudinti!
[28] Juk sakote: 'Kur yra to didiko namai?
Kur ta palapinė, kurioje nedorėlis gyveno?'
[29] Argi niekad nesiteiravote keleivių,
nejau netikite jų liudijimu,
[30] kad nedoras žmogus negando dieną apsaugomas,
pykčio dieną išvaduojamas.
[31] Kas jį apkaltins į akis už jo elgesį,
kas atmokės jam už jo darbus?
[32] Jis nunešamas į kapines,
budima prie jo kapo.
[33] Lengvas jam slėnio žvirgždas,
tūkstančiai eina laidotuvių eisenoje.
[34] Kaip tad mane paguosite savo tauškalais?
Jūsų atsakymai yra tik melo likučiai".

D. TREČIASIS POKALBIO RATAS

22

Elifazas kaltina Jobą

1 Tada Elifazas Temanietis atsakė. Jis tarė:

2 "Argi gali žmogus būti Dievui naudingas?
Žinoma, išmintingas žmogus gali būti naudingas sau.
3 Ką Visagalis gauna, jei tu teisus,
kokia jam nauda, jei tu gyveni be priekaištų?
4 Argi jis už tavo pamaldumą tave kaltina
ir stoja su tavimi į teismą?
5 Argi ne dėl to, kad didelis tavo nedorumas,
kad tavo nuodėmėms nėra galo?
6* Juk tu neteisingai pasilaikydavai savo brolių užstatą,
apnuogindavai juos, nuvilkdavai jų drabužius.
7 Pavargusiam neduodavai vandens atsigerti,
išalkusiam atsisakydavai duoti duonos.
8 Tarsi stipriajam priklausytų žemė
ir tik išrinktieji žmonės joje tegyventų!
9 Išvarydavai našles tuščiomis rankomis,
atstumdavai našlaičių rankas.
10 Užtat spąstai ir supa tave iš visų pusių,
tave žlugdo ūmus klaikas,
11 ar tokia tamsa, kad negali matyti,
ir potvynis tave skandina.
12* Argi Dievas negyvena dangaus aukštybėse?
Pažvelk į aukščiausias žvaigždes, kokios jos didingos!

22,6-10 Elifazo kaltinimai, mesti Jobui, neturi jokio pagrindo. Įkvėptasis autorius, norėdamas išryškinti Elifazo atpildo sampratą, pabrėžia šios sampratos šerdį, kad Dievas teisingai elgiasi, kai siunčia žmogui kančią.

22,12-30 Elifazas vaizduoja anapusį ir bešališką Dievą ir ragina Jobą grįžti pas Visagalį. Dievas išklausys Jobo atgailos maldą ir jį išgydys. Tačiau Jobas to daryti negali, nes yra nekaltas.

[13] O tu sakai: 'Ką Dievas gali žinoti?
Jį slepia tamsus debesis, kaip jis gali mus teisti?
[14] Debesys jį taip dengia, kad jis nebemato
ir vaikšto jis ant dangaus skliauto'.
[15] Argi laikysies senojo kelio,
kurį nedori vyrai pramynė?
[16] Pirma laiko juos pagavo mirtis,
tarsi potvynis nunešė pastatą.
[17] Dievui jie sakė: 'Atstok nuo mūsų!'
ir: 'Ką gali Visagalis mums padaryti'?
[18] Tačiau jis pripildė jų namus gėrybių!
{Nedorėlių galvosena mane atstumia!}
[19] Teisieji, tai matydami, džiaugiasi;
nekaltieji iš jų tyčiojasi:
[20] 'Iš tikrųjų jų turtai sunaikinti,
o liekanas prarijo ugnis'.

[21] Taikykis su Dievu ir būk ramus;
taigi sulauksi gero.
[22] Priimk pamokymą iš jo burnos
ir dėkis jo žodžius į širdį.
[23] Sugrįžk nusižeminęs pas Visagalį,
pašalink neteisingumą iš savo palapinių,
[24] elkis su auksu kaip su dulkėmis
ir su Ofyro* auksu kaip su upės vagos akmenėliais.
[25] Tebūna Visagalis tavo auksas,
tebūna jis tau brangus sidabras!
[26] Tada džiūgausi Visagalyje
ir pakelsi veidą į Dievą.
[27] Kai į jį melsiesi, jis tave išklausys,
ir savo įžadus įvykdysi.
[28] Ką nuspręsi daryti, įvyks, —
tavo takas bus apšviestas.
[29] Juk Dievas pažemina išdidžiuosius,
bet išgelbsti kukliuosius.

22,24 "... Ofyr{o}": žr. Ps 45,10 paaiškinimą.

30 Netgi kaltąjį jis išgelbės;
dėl jo rankų švarumo jis bus išgelbėtas".

23

Jobas ieško Dievo, bet rasti negali

1* Tada Jobas atsakė. Jis tarė:

2 "Mano skundas vis dar kartus.
Nepaisant mano dejonės, jo ranka sunki.
3 O, kad žinočiau, kur jį rasti,
kaip nueiti į jo buveinę!
4 Su juo vesčiau savo bylą,
išdėčiau jam visas savo kančias.
5 Noriu žinoti, kokiais žodžiais jis man atsakytų,
ir pasvarstyti, ką jis man sakytų.
6 Nejau byloje su manimi jis savo didžią jėgą naudotų?
Ne! Man kalbant, jis klausytųsi.
7 Ten doras žmogus galėtų su juo svarstyti,
ir mano teisėjas amžinai išteisintų.

8 Eidamas į priekį, jo nerandu;
arba atgal, negaliu jo pastebėti.
9 Kairėje jis slepiasi, tik negaliu jo rasti;
gręžiuosi į dešinę, bet negaliu jo matyti.
10 Betgi jis žino kiekvieną mano žingsnį!
Teištiria mane ugnimi: išeisiu tarsi grynas auksas.
11 Koja kojon ėjau su juo, nenukrypdamas į šalį,
laikiausi jo parodyto kelio.
12 Nepasitraukiau nuo jo lūpų įsakymų,
branginau širdyje jo burnos žodžius.
13 Nusprendžia jis vienas, kas gali jį atkalbėti?
Ką tik nori, tą daro.

23,1-17 Jobas nori bylinėtis su Dievu pasitikėdamas, kad Dievas išklausys (žr. Job 9,32-34; 13,20-21). Bet, kad ir ištikimas būdamas, Dievo jis negali surasti.

14 Jis įvykdys, ką man lemia;
daug tokių užmojų dar gali būti pas jį.
15 Užtat sutrinku nuo jo Artumo;
kai pamąstau, drebu iš baimės.
16 Dievas atėmė man drąsą,
Visagalis sukėlė man klaiką.
17 O, kad galėčiau pradingti tamsybėje
ir tamsus debesis uždengtų man veidą!"

24

Jobas skundžiasi, kad Dievas nesielgia teisingai

1* "Kodėl Visagalis nepasakė atpildo meto
ir kodėl jo ištikimieji nemato jo dienų?
2 Žmonės perkelia ežių ženklus,
pagrobia kaimenes ir kerdžius.
3 Nusiveda našlaičių asilą,
paima našlės jautį už užstatą.
4 Beturčius nustumia nuo kelio,
priverčia visus vargšus slėptis.
5 Kaip laukiniai asilai dykumoje
jie išeina plušti, ieškodami maisto tyruose savo vaikams.
6 Jie derlių nuima ne savo lauke,
vėlyvas vynuoges nurenka nedorėlio vynuogyne.
7 Naktį praleidžia nuogi, be drabužių,
šaltyje antklodės neturi.
8 Jie, kalnų lietaus permerkti,
glaudžiasi prie uolos, nes neturi pastogės.

9 {Nedori žmonės pagrobia našlaitį nuo motinos krūtinės,
paima vargšo žmogaus kūdikį už užstatą.}

24,1-17 Kodėl Dievas delsia nubausti savo priešus ir nepadeda savo draugams? Jobas kaltina Dievą už tai, kad jis nenustato atpildo meto, o ištikimieji tuo tarpu kenčia. Be to, jis sudaro nedorėlių nuodėmių sąrašą.

[10] Jie vaikštinėja nuogi, be apdaro;
nors alkani, bet turi nuimti derlių;
[11] tarp alyvmedžių eilių jie spaudžia aliejų;
mina vynuoges spaudykloje, bet kenčia troškulį.
[12] Miestuose mirštantieji dejuoja,
sužeistųjų gyvastis šaukiasi pagalbos,
tačiau Dievas negirdi jų maldos".

Nedori žmonės mėgsta tamsą

[13] "Yra žmonių, kurie kelia maištą prieš šviesą,
nežino nieko apie jos kelius
ir eiti jos takais atsisako.
[14] Kai visur tamsu, žmogžudys keliasi
užmušti vargšo ir beturčio;
naktį jis eina vogti.
[15] Ir svetimautojo akis laukia sutemos:
'Niekas manęs nematys', — jis murma,
gaubtuvu slėpdamas veidą.
[16] Tamsoje vagys įsilaužia į namus,
dieną jie nesirodo;
kas yra šviesa, jie nežino.
[17] Mirties tamsa jiems visiems yra rytas,
nes jie yra mirties tamsos draugai".

Nedoro žmogaus likimas

[18*] "Jie yra tik ant vandens plūduriuojantis šiaudas.
Prakeikta jų dalis žemėje,
tenepasuka joks darbininkas jų vynuogyno link!
[19] Kaip sausra ir kaitra sunaikina sniego vandenis,
taip Šeolas tesuryja tuos, kurie nusidėjo!

24,18-25 Šių eilučių hebraiškasis tekstas turi ne tik daug sunkumų, bet nesiderina net su Jobo charakteriu, nes atspindi atpildo sampratą, kurią gina Jobo bičiuliai. Kai kurie aiškintojai mėgina jį priskirti Bildadui ar Zofarui. Atrodo, kad 18-31 eilutėse aprašomi nedorėliai, 22-23 eilutėse — Dievo teisingumas gali būti nudelstas, o 24-25 eilutėse — Dievo teisingumas sako paskutinį žodį gyvenime.

20 Net motina juos užmiršta; kirmėlėms jie yra saldūs;
užmirštas jų vardas; nedorybė palaužta tarsi medis.

21 Jie skriaudžia bevaikę moterį
ir nepadeda našlei.
22 Dievas savo jėga suvaldo engėjus, —
jis pakyla, ir nedoras žmogus miršta.
23 Dievas gali leisti jiems saugiai gyventi,
bet stebi visus jų kelius.
24 Išaukštinti trumpą valandėlę, vėl pranyksta;
nuvysta ir supleišėja kaip dedešvos žiedas,
nusvyra kaip javų varpos.

25 Argi ne taip? Kas paneigs, ką sakau,
ar įrodys, kad mano žodžiai nieko verti?"

25

Kas yra žmogus prieš Dievo didybę

1 Tada Bildadas Šuhietis atsakė. Jis tarė:

2 "Viešpatavimas ir pagarbus šiurpulingumas jam priklauso;
jis paliko ramybę savo aukštajame danguje.
3 Kas gali suskaičiuoti jo pajėgų būrius?*
Kam neužteka jo šviesa?
4 Kaip tad gali žmogus būti teisus prieš Dievą?
Kaip gali gimusis iš moters būti tyras?
5 Žiūrėk, net mėnulis nėra šviesus
ir žvaigždės nėra tyros jo akyse.
6 Ką tad sakyti apie žmogų — tą kirminėlį,
žmogaus sūnų — tą kirminą!"

25,3 "... pajėgų būrius": dangaus galybės — žvaigždės ir angelai.

26

Jobas atsako Bildadui

1* Tada Jobas atsakė: Jis tarė:

2 "Kaip tu padėjai bejėgiam žmogui
ir palaikei ranką, netekusiam jėgų!
3 Kaip tu patarinėjai neišmintingam žmogui
ir davei daug gero patarimo!
4 Kam patariant tu tarei žodžius
ir kieno alsavimas išėjo iš tavęs?
5 Mirusiųjų šešėliai* dreba po žeme,
vandenys ir jų gyvūnai yra apimti baimės.
6 Nuogas guli prieš Dievą Šeolas,*
uždangos neturi Prapulties vieta*.
7 Dievas padeda šiaurinį skliautą* į tuštumą,
pakabina žemę ant nieko.
8 Jis uždaro lietaus vandenis savo debesyse,
tačiau nuo jų debesis neperplyšta.
9 Jis paslepia mėnulio veidą,
išskleisdamas virš jo savo debesį.
10 Jis nubrėžė ratą* and vandenų veido,
užbrėžė ribą tarp šviesos ir tamsos.
11 Dangaus skliauto šulai dreba,
apstulbinti griausmingo jo pagrūmojimo.
12 Savo galybe jis nutildė jūrą,
savo sumanumu sunaikino pabaisą Rahabą.*

26,1-14 Kai kurie aiškintojai laiko šiuos Jobo žodžius atsakymu Zofarui. Žr. Job 27,13-21. Šiuo atveju jie būtų poemos 28-ojo skyriaus įvadas.

26,5 "Mirusiųjų šešėliai...": žmonės po mirties Šeole. Žr. Pss 6,6; 88,11.

26,6 "... Šeolas": mirusiųjų buveinė. Žr. Ps 6,6 paaiškinimą. "Prapulties vieta": hebraiškai "Abadon{as}". Šeolo sinonimas. Žr. Job 28,22; Apr 9,11.

26,7 "... šiaurinį skliautą": sinonimas dangaus skliautui — dangui — ženklinti.

26,10 "... ratą": jūros akiratį.

26,12 "... Rahabą": žr. Job 9,13; taip pat Ps 89,11 paaiškinimą.

13 Jo vėjas iššlavė padanges,
jo ranka pervėrė suktąjį slibiną.*
14 Žiūrėk, tai tik jo galybės užuominos,
mes tik jos šnabždesį teišgirstame.
Kas gali suprasti jo galybės griausmą?"

27

Jobas prisiekia, kad jis nekaltas

1 Jobas tęsė toliau savo kalbą. Jis tarė:

2* Prisiekiu Dievu, atėmusiu man teisę,
Visagaliu, apkartinusį man gyvenimą!
3 Kol dar turiu gyvastį,
ir Dievo alsavimas mano šnervėse,
4 nekalbės mano lūpos netiesos,
neištars mano burna melo.
5 Jokiu būdu nelaikysiu jūsų teisiais,
kol mirsiu, neatsisakysiu savo nekaltumo.*
6 Savo teisumą* ginsiu, ir to neatsisakysiu;
mano širdis iki gyvos galvos neprikiš man nieko.

7 Teištinka mano priešą nedorėlio likimas,
mano užpuoliką, piktadario likimas!
8 Kokią viltį turi nedoras žmogus tą valandą,
kai Dievas pareikalauja jo gyvasties?
9 Argi išgirs Dievas jo šauksmą,
kai ištiks jį nelaimė?

26,13 "... suktąjį slibiną": žr. Iz 27,1; Job 3,8.
27,2 Jobas šaukiasi Dievo, kurį jis yra apkaltinęs už savo nelaimę, kad jį prakeiktų, jeigu jo žodžiai yra melas.
27,5 "... savo nekaltumo": Jobas negali paneigti savo sąžinės balso.
27,6 "... savo teisumą": svarbu daryti skirtumą tarp Jobo teisumo ir žmogaus savimi pasitenkinimo, nes Jobo teisumas nėra savimi pasitenkinimas.

[10] Argi jis ras džiaugsmo Visagalyje
ir šauksis visad Dievo?
[11] Pamokysiu jus apie Dievo galybę,
Visagalio užmojo neslėpsiu.
[12] Štai visi jūs tai matėte,
kodėl tad niekus tauškiate?!

[13]* Tokia yra nedoro žmogaus dalis pas Dievą,
engėjų paveldas, gautas iš Visagalio:
[14] nors jis turėtų daug sūnų, jie teks kalavijui,
o jo palikuonys niekad neturės gana duonos.
[15] Pergyvenusius jo vaikus palaidos maras,
jų našlės neraudos dėl jų mirties.
[16] Nors jis susikrautų sidabro kaip dulkių,
pasirūpintų stirtą drabužių, —
[17] nors jis ir apsirūpins, bet teisusis juos nešios,
nekaltasis sidabrą dalys.
[18] Namai, kuriuos jis stato, kaip voratinklis,
kaip vynuogyno sargo statyta būdelė.
[19] Jis atsigula su turtais paskutinį kartą,
o kai atveria akis — jie dingę.
[20] Klaikas ištinka jį kaip staigus potvynis;
naktį jį nupučia vėtra.
[21] Rytų vėjas jį pakelia ir nuneša toli,
išplėšia jį iš savo buveinės.
[22] Be pasigailėjimo jį puola,
nors jis dar bando galvotrūkčiais gelbėtis.
[23] Jam bėgant, iš paniekos staugia,
apšvilpia jį iš savo buveinės.

27,13-23 Tipiškas nedoro žmogaus likimo aprašymas. Kadangi jis nesiderina su Jobo požiūriu (t.y. nedoras žmogus lieka nenubaustas, žr. Job 21,7-34), sunku jį Jobui priskirti. Turbūt šios eilutės priklauso vienam iš Jobo bičiulių — pokalbio dalyvių. Pasak kai kurių aiškintojų, Jobas kalba apie savo priešus.

28

Poema apie išmintį

Išmintis nepasiekiama

[1]* Juk yra sidabro kasyklų
ir vietų auksui valyti.
[2] Geležis paimama iš žemės,
o varis sodrinamas iš rūdos.
[3] Žmogus įveikia tamsą,
kasa žemės gelmėse rūdą niūroje tamsoje.
[4] Atidaro kasyklas toli nuo gyvenvietės,
tuo keliu nekeliauja niekas,
toli nuo žmonių ten darbuojasi,
tabaluodami ant virvių.
[5] Žemės, iš kurios ateina duona,
gelmės yra tarsi ugnies nuniokotos.
[6] Jos akmenyse slypi safyrai
ir jos dulkės turi aukso.

[7] Kelio į ten nežino joks plėšrus paukštis,
sakalo akis jo nėra mačiusi.
[8] Išdidūs žvėrys nėra juo takus mynę,
liūtas nėra juo vaikščiojęs.
[9] Žmogus susidorojo su titnagu,
išgriauna kalnus iš pamatų.
[10] Prakerta tunelius uolose,
jo akis pastebi visa, kas brangu.

28,1-28 Šis skyrius neturi nei įprastinio įvado, nei kreipinio į pokalbio dalyvius. Užtat dažnai jis laikomas "tiltu", arba Jobo pokalbio su bičiuliais "pertrauka". Viena perdėm aišku: žmogus gali rasti brangakmenių giliai žemėje, bet išminties surasti nepajėgia, nes ją turi Dievas. Vien Dievas žino kelią į išmintį!

[11] Ištiria upių šaltinius,
visokias paslaptis išaiškina.

[12] Bet iš kur ateina išmintis?
Kur slypi suvokimo galia?
[13] Kaip žmogui rasti į ją kelią,
kad gyvųjų krašte jos nėra?
[14] Bedugnė sako: "Čia jos nėra!"
Jūra sako: "Ji ne pas mane!"
[15] Už auksą jos negalima nupirkti,
jos kainos sidabru negalima pasverti.
[16] Jos neįperka nei Ofyro auksas,
nei brangieji oniksai, nei safyrai.
[17] Auksas ir stiklas jai neprilygsta,
nė į auksinius indus neišmainoma.
[18] Koralo ir krištolo neverta nė minėti,
nes išminties kaina viršija net ir perlus.
[19] Etiopijos topazas negali su ja lygintis,
net gryniausiu auksu negalima jos atsverti.

[20] Iš kur tad ateina išmintis?
Kur yra supratimo buveinė?
[21] Nuo visų gyvųjų akių ji uždengta,
nuo padangių paukščių ji paslėpta.
[22] Prapultis ir Mirtis sako:
"Savo ausimis tik gandą apie ją tegirdėjome".

[23] Vien Dievas kelią į ją težino,
jis težino josios buveinę.
[24] Juk jis mato žemės pakraščius
ir stebi visa po dangumi.
[25] Kai jis davė vėjams jėgą
ir padalijo vandenis pagal saiką;
[26] kai jis davė lietui įstatus
ir nustatė kelią perkūnijai,

[27] tada jis matė ją ir jos vertę,
ją ištyrė ir davė jai vietą.
[28] O žmogui jis tarė: "Tikėk manim,
pagarbi Viešpaties baimė yra išmintis.
Gręžtis nuo pikta yra supratimas".

E. JOBO SUVESTINĖ

29

Jobas prisimena savo praeitį

[1*] Jobas tęsė toliau savo kalbą. Jis tarė:

[2*] "O, kad būčiau kaip kadaise praėjusiais mėnesiais,
kaip dienomis, kai Dievas mane globojo!
[3] Kai švietė jo lempa virš mano galvos
ir jo šviesoje ėjau per tamsą;
[4] kai buvo mano žydėjimo dienos
ir Dievas saugojo mano palapinę;
[5] kai Visagalis dar buvo su manimi
ir mano vaikai dar supo mane;
[6] kai mano kojos būdavo plaunamos piene,
ir iš uolos man tekėjo srovės aliejaus!

[7*] Kai eidavau pro miesto vartus
užimti savo vietos aikštėje,

29,1-31,40 Jobas, sugretindamas savo laimingą praeitį (29 skyrius) su dabartine nelaime (30 skyrius), pateikia savo gynybos baigminį žodį, maldaudamas pateisinti (31 skyrius). Šio baigminio žodžio stilius yra kalbėjimasis su pačiu savimi, nes Jobas į bičiulius daugiau nebesikreipia.

29,2-6 Jobo santykis su Dievu praeityje aprašomas kaip labai turtinga ir viskuo pertekusi žmogaus būklė.

29,7-10 Jobas buvo visų gerbiamas. Žr. taip pat 21-25 eilutes.

[8] tada jauni vyrai, mane pamatę, duodavo kelią,
o senieji pakilę stovėdavo.
[9] Kilmingieji nustodavo kalbėję,
rankomis užsiimdavo burnas.
[10] Didžiūnai pritildavo,
liežuviai lipdavo jiems prie gomurio".

Jobas prisimena savo elgesį su vargšais

[11]* "Išgirdę apie mane, žmonės mane laimino,
mane pamatę, žmonės mane gyrė,
[12] nes gelbėjau vargdienį, kuris šaukėsi pagalbos,
ir našlaitį, neturintį kas jam padėtų.
[13] Mirdami žmonės mane laimino,
džiuginau našlės širdį.
[14] Teisumu gaubiausi, nes jis buvo manyje,
teisingumas buvo mano skraistė ir turbanas.
[15] Buvau akys aklam,
kojos luošam.
[16] Tėvas buvau beturčiui,
teisme nepažįstamo žmogaus teises gyniau.
[17] Nedoro žmogaus iltis nudaužiau,
priverčiau jį grobį iš nasrų paleisti.
[18] Tada sakydavau: 'Mirsiu savo lizde,
savo dienas padauginsiu kaip smėlį.
[19] Mano šaknys siekia vandenį,
ant mano šakų krinta rasa visą naktį.
[20] Mano jėgos šviežios,
nuolat naujas lankas mano rankoje'.

[21] Žmonės klausydavo manęs ir laukdavo,
tylėdami klausėsi, kai jiems patardavau.
[22] Man pabaigus kalbėti, jie neturėjo ką sakyti,
tarsi rasos lašai krito ant jų mano žodis.

29,11-20 Jobas turėjo gerą vardą tarp žmonių dėl to, kad rūpinosi vargšais.

[23] Jie laukdavo manęs kaip lietaus,
tarsi pavasario lietų gėrė mano žodžius.

[24] Šypsodavausi jiems, kai netekdavo pasitikėjimo savimi,
mano veido šypsena jiems suteikdavo jėgų.
[25] Buvau jų vadas ir rodžiau jiems kelią,
vedžiau juos kaip karalius savo karines pajėgas
ir guodžiau juos liūdinčius".

30

Skaudi dabartis

[1] "O dabar išjuokia mane vyrai,
amžiumi už mane jaunesni,
kurių tėvų nebūčiau laikęs vertais
tarp šunų, ganančių mano avių kaimenę.
[2] Kokia nauda man iš jų rankų stiprumo?
Jų jėgos yra išsekusios.
[3] Neturto ir bado nualinti,
jie graužia sausą ir apleistą dirvą,
[4] skinasi dedešvą bei krūmų lapus
ir rauna karklų šaknis maistui.
[5] Išvaryti iš žmonių tarpo,
vejami riksmais tarsi būtų vagys.
[6] Upės slėnių šlaituose jie priversti gyventi,
žemės urvuose ir tarp uolų.
[7] Krūmuose jie tarsi gyvuliai bliauna,
po krūmokšččiais buriasi į draugę.
[8] Niekšiški bevardžiai valkatos,
jie buvo botagu iš šalies išvaryti.

[9] Bet dabar jie išjuokia mane dainomis;
aš esu tapęs jiems priežodžiu.
[10] Manimi jie bjaurisi, nuo manęs traukiasi;
netgi nesidrovi spjauti man į veidą!

[11] Kadangi Dievas nuginklavo mane ir padarė bejėgį,
jie nebesivaržo mano akivaizdoje.
[12] Iš dešinės paauglių gauja mane užpuola,
parbloškia mane ir stato apgulos pylimus mano žūčiai.
[13] Man taką jie užkerta,
jiems sekasi mane naikinti.
[14] Jie puola mane tarsi pro išlaužtą sienoje spragą,
ritasi kaip šėlstančios bangos.
[15] Klaikas mane pribloškia,
mano orumą kaip vėjas nupučia, —
tarsi debesis išnyksta mano gerovė".

Dievas negirdi mano šauksmo

[16] "O dabar mano gyvastis baigiasi,
užgriuvo mane skausmo dienos.
[17] Naktį jaučiu sopę sukant man kaulus,
mane graužiantis skausmas niekad nemiega.
[18]* Su jėga jis nutveria mano drabužį,
pagriebia mane už apsiausto apykaklės.
[19] Jis įstūmė mane į liūną;
su dulkėmis ir pelenais esu sulygintas.
[20] Į tave šaukiuosi, bet manęs tu neišklausai;
aš laukiu, bet į mane tu tik pasižiūri.
[21] Man nuožmus pasidarei,
savo galinga ranka mane vargini.
[22] Pakeli mane ir užsodini ant vėjo,
vėtai mane staugiančioje audroje.
[23] Žinau, nuvesi mane į mirtį —
į namus, skirtus visiems gyviesiems.

[24]* Iš tikrųjų žmogus nekelia rankos prieš nuskurdusį,
kai jis savo nelaimėje šaukiasi pagalbos.

30,18-23 Jobas užsimena apie rūstų Dievo elgesį su juo. Dievas, o ne žmonės, yra tikrasis Jobo priešas, teigia Jobas.

30,24-31 Pasigailėjimo verta Jobo rauda apie savo būklę.

[25] Argi aš neverkiau nelaimingųjų,
ar neplyšo man širdis dėl skurdžių?
[26] Bet kai aš laukiau gero, atėjo pikta;
kai tikėjausi šviesos, atėjo tik tamsa.
[27] Mano širdis sumišusi, neranda ramybės;
kasdien mane pasitinka kančia.
[28] Paniuręs vaikštinėju be saulės;
sueigoje atsistoju ir šaukiuosi pagalbos.
[29] Šakalams broliu pasidariau,
stručiams draugu.
[30] Juoduoja ir pleišėja mano oda,
nuo karščio apdegę mano kaulai.
[31] Mano lyra groja raudas,
o mano birbynė rauda su verkiančiais".

31

Paskutiniai Jobo žodžiai

[1*] "Sudariau sandorą su savo akimis
niekad gašliai nežvelgti į mergelę.
[2] Kokia dalis skirta iš Dievo aukštai,
paveldas iš Visagalio aukštybėse?
[3] Argi nėra skirta pražūtis neteisiajam,
ir nelaimė darančiam pikta?
[4] Nejau Dievas nemato mano kelio
ir neskaičiuoja visų mano žingsnių?

[5] Jeigu esu ėjęs drauge su melu
ir mano kojos skubinosi į apgaulę,

31,1-34 Baigminis iškilmingas Jobo nekaltumo pareiškimas. Šiame nekaltumo pareiškime pastebimas laipsniškas perėjimas — tarpsniai dorovės įžvalgų raidoje — nuo vidinės savitvardos (1 ir 9 eilutės) iki visuomeninių ir aplinkos elgsenos taisyklių.

[6] tepasveria mane teisingomis svarstyklėmis
ir težino Dievas mano dorumą!

[7] Jeigu mano žingsniai nuklydo nuo kelio,
ar mano širdis sekė mano akis,
ar kokia dėmė sutepė man rankas,
[8] tada tebūna leista man pasėti,
o kitas tevalgo derlių.
Tebūna iš šaknų išrauti mano pasėliai!

[9]* Jeigu mano širdis yra buvusi moters suviliota
ar tykojau prie kaimyno durų,
[10] tada mano žmona kitam tesuka girnas,
tegula su ja kiti.
[11] Juk tai būtų ištvirkavimas,
tai būtų teisėjų baudžiama kaltė.
[12] Juk tai būtų ugnis,
naikinanti iki Prapulties vietos, —
ji sudegintų iki šaknų visą mano derlių.

[13] Jeigu būčiau atmetęs savo vergo ar vergės bylą,
kai jie padavė skundą prieš mane,
[14] ką tad turėčiau daryti, kai Dievas pakyla teisti?
Kai jis šaukia atsiskaityi, ką turėčiau jam atsakyti?
[15] Argi tas, kuris padarė mane įsčiose, nepadarė ir jų?
Argi ne tas pats Dievas sukūrė mus įsčiose?

[16] Jeigu esu buvęs nejautrus vargšų reikalams
ar įstūmęs našlę į neviltį;
[17] ar esu valgęs pats vienas savo kąsnį,
juo su našlaičiu nesidalydamas, —
[18] juk našlaitį nuo savo jaunystės auklėjau kaip tėvas
ir našlės reikalais nuo vaikystės rūpinausi.
[19] Jeigu esu matęs ką nors mirštant iš skurdo,
ar nuskurdusį žmogų, neturintį kuo užsikloti,

[20] kurio sąnariai nebūtų manęs laiminę
ir kuris nebūtų susišildęs mano avių vilnomis?
[21] Jeigu esu pakėlęs ranką prieš našlaitį, žinodamas,
kad turiu svorio miesto vartuose,*
[22] tada teišnyra man mentikaulis iš peties,
tenulūžta man ranka virš alkūnės.
[23] Juk bijojau, kad Dievas gali ištikti mane nelaime,
kad negalėsiu išsilaikyti prieš jo didybę.

[24] Jeigu esu dėjęs savo viltis į auksą,
tardamas grynajam auksui: 'Tu esi mano apsauga',
[25] ar didžiavęsis, kad mano turtai dideli,
kad mano ranka yra daug įsigijusi;
[26]* ar esu žvelgęs į šviečiančią saulę
bei mėnulį, savo didybėje traukiantį padangėmis,
[27] ir mano širdis buvo slaptai susiviliojusi,
o ranka siuntusi jiems pagarbų bučinį,
[28] tai irgi būtų teisėjų baudžiama kaltė,
nes būčiau atmetęs Dievą aukštybėse.

[29] Jeigu esu džiaugęsis savo priešo žūtimi
ar džiūgavęs jį nelaimei ištikus, —
[30] juk neleidau savo burnai nusidėti,
prakeikimu linkėti jam mirties.
[31]* Argi mano palapinės vyrai nesistebėjo:
'Kas nėra buvęs pamaitintas mėsa!'

31,21 "... miesto vartuose": miesto vartuose vykdavo teismo posėdžiai. Žr. Job 5,4; Rut 4,1.

31,26-28 Jobas niekada nenusidėjo saulės ar mėnulio garbinimu. Ranka siųsti saulei ar mėnuliui bučinį buvo gamtos garbinimo apeiga.

31,31 Šeimos nariai gali paliudyti Jobo svetingumą.

32 Ateivis nepraleido nakties lauke,
keleiviui buvo atviros mano durys.

33* Jeigu esu užslėpęs savo nusižengimus kaip Adomas,
laikydamas savo kaltę giliai krūtinėje,
34 arba taip būčiau bijojęs minios šauksmo,
ar klano panieka būtų kėlusi man tokį siaubą,
kad būčiau tylėjęs ir neišėjęs pro duris?!

35 O, kad kas nors mane išklausytų!
Štai ir viskas!* Teatsako man Visagalis!
O, kad mano kaltintojas parašytų savo kaltinimą!
36 Nešiočiau jį ant savo peties,*
užsidėčiau jį sau kaip vainiką,
37 apie visus savo žingsnius duočiau jam ataskaitą
su pakelta galva* jo Artume.

38 Jeigu mano dirvos yra manimi pasiskundusios,
ar jos vagos drauge verkusios;
39 jeigu esu valgęs jų derliaus neužmokėjęs,
ar buvęs jų savininkų mirties priežastis,
40 teauga ten erškėčiai vietoje kviečių,
piktžolės vietoje miežių!"

Jobo žodžių pabaiga.

31,33-34 Jobas daro savo nekaltumo pareiškimą tik dėl to, kad jis yra iš tikrųjų nekaltas.

31,35 "Štai ir viskas!": pažodžiui "Štai mano Tav!", t.y. mano baigminis žodis, mano parašas. "Tav" yra paskutinė hebraiškojo alfabeto raidė. Jobas meta iššūkį Visagaliui.

31,36 "... ant savo peties": drąsiai ir išdidžiai.

31,37 "... pakelta galva": ne kaip nusigandęs nusikaltėlis.

F. ELIHU'O KALBOS

32

Elihu'as įsikiša į pokalbį

[1] Taigi tie trys vyrai nustojo ginčytis su Jobu, kadangi jis laikė save teisiu. [2] Tada Elihu'as,* sūnus Barachelio Buzito, iš Ramo klano, nebepajėgė suvaldyti savo pykčio. Jis niršo ant Jobo, nes šis laikė save teisiu, o ne Dievą; [3] jis niršo ir ant trijų Jobo bičiulių, nes jie nebuvo radę atsakymo, nors ir pareiškė, kad Jobas yra kaltas. [4] Bet kadangi tie vyrai buvo vyresni už jį, Elihu'as nesiryžo kreiptis į Jobą. [5] Betgi pamatęs, kad anų trijų vyrų burnose atsakymo nebuvo, nebepajėgė suvaldyti savo pykčio.

[6] Elihu'as, Barachelio Buzito sūnus, atsakė:

"Esu jaunas metais, o jūs esate seni.
Užtat nedrįsau ir bijojau
pareikšti jums savo nuomonę.
[7] Maniau: 'Tekalba metai,
temoko žilagalviai išminties'.
[8] Bet iš tikrųjų dvasia žmoguje,
Visagalio alsavimas suteikia jam supratimo.
[9] Nei žili plaukai nepadaro išmintingu,
nei seniūnai visad supranta, kas teisinga.

32,2 "... Elihu{as}": hebraiškai "El–i–hu", t.y. "Dievas mano {jis} yra". Šis pokalbio dalyvis buvo iš Buz{o}, kuris, anot Jeremijo (žr. Jer 25,23) buvo prie Temos ir Dedano šiaurinėje Arabijoje. Šis jaunas vyras aistringai ir nekantriai bara Jobą už jo drąsą galynėtis su Dievu bei tris Jobo bičiulius, nepajėgusius Jobui atsakyti. Jam rūpi ginti vispusišką Dievo teisingumą ir išsamiau paaiškinti, kodėl žmogus kenčia. Nors jo atpildo samprata yra panaši į trijų Jobo bičiulių, jis išsamiau aptaria kančios vaidmenį Dievo plane.

[10] Tad ir sakau: 'Pasiklausykite manęs,
ir aš pareikšiu savo nuomonę'.

[11] Štai aš laukiau jūsų žodžių,
klausiausi jūsų išmintingų posakių,
jums stengiantis rasti teisingą atsakymą.
[12] Atsidėjęs kreipiau į jus dėmesį,
bet, tikėkit manimi, nė vienas jūsų neparodė,
kad Jobas neteisus,
nė vienas jūsų nepaneigė, ką Jobas sakė.
[13] Kaip tad galite sakyti: 'Radome išmintį?'*
Dievas jam atsakys, o ne žmogus!
[14] Ne man jis buvo išdėstęs savo bylą,
bet aš jam neatsakysiu jūsų žodžiais.

[15] Sutrikę, daugiau ką pasakyti jie nebegali;
jiems pritrūko žodžių.
[16] Laukiau, kol jie nustojo kalbėti, —
kol jie pabaigė ir daugiau nebesakė.
[17] Nūn aš atvirai pasakysiu savo nuomonę
ir pareikšiu, ką aš žinau.
[18] Juk man žodžiai liejasi per kraštus,
mano dvasia verčia mane.
[19] Žiūrėkite, mano vidus kaip vynas,
ieškantis angos atsidvėsti,
kaip nauji vynmaišiai, gatavi plyšti.
[20] Turiu kalbėti, kad galėčiau prasivėdinti,
atverti lūpas ir atsakyti.
[21] Nebūsiu šališkas nė vienam,
negirsiu jokio žmogaus.
[22] Juk aš girti nemoku, — jeigu girčiau
mano Kūrėjas greitai man galą padarytų!"

32,13 "Radome išmintį...": Jobo kalbose? Jobo knygos išmintis lieka paslaptis visiems, išskyrus Dievą (žr. Job 28,23).

33

Elihu'as meta iššūkį Jobui

1 "O dabar tad, Jobai, klausykis mano kalbos,
įsiklausyk į kiekvieną mano žodį.
2 Žiūrėk, aš atveriu burną,
mano liežuvis ir mano balsas taria žodžius.
3 Mano žodžiai eina iš doros širdies,
mano lūpos sąžiningai išreiškia mano įžvalgą.
4 Dievo dvasia mane sukūrė,
Visagalio alsavimas laiko mane gyvą.
5 Jei pajėgi, atsakyk man;
pasiruošk; kibk į mane!
6 Štai Dievo akyse esu kaip tu;
aš irgi buvau paimtas iš molio.
7 Nereikia tad tau manęs išsigąsti,
mano ranka nebus tau sunki.
8* Iš tikrųjų tu kalbėjai man girdint,
aš girdėjau tavo žodžių garsą.

9 Tu sakai: 'Esu tyras, nenusižengęs;
esu nekaltas, manyje nėra kaltės.
10 Bet jis randa dingsčių prieš mane,
laiko mane savo priešu;
11 jis įdeda mano kojas į trinką,
stebi visus mano takus'.

12 Šiuo atveju nesi teisus, aš tau sakau,
nes Dievas yra didesnis negu žmogus.
13 Kam gi bylinėjiesi su juo,
kad jis tau neatsako žodis į žodį?

33,8-33 Elihu'as susumuoja Jobo skundus ir atsako paviršutiniškai į klausimą, kad Dievas yra didesnis už mirtingąjį kūrinį — žmogų. Jis nurodo, kad Dievas kalba žmogui per sapnus ir pamoko žmogų per skausmą bei kančią.

[14] Juk Dievas kalba daug kartų,
— nors žmonės to nesupranta, —
[15] sapne, nakties regėjime,
žmonėms giliai įmigus ir snaudžiant lovoje.
[16] Tuomet tad jis atveria žmonių ausis
ir, juos įspėdamas, sukelia klaiką,
[17] kad užkirstų žmogui kelią pikta daryti,
kad apsaugotų jį nuo puikybės,
[18] kad išgelbėtų jo gyvastį nuo Duobės,
o jo asmenį nuo žūties kalaviju".

Elihu'as aiškina, kodėl žmonės kenčia

[19] "Žmogus yra pamokomas ir skausmais savo lovoje,
ir nesiliaujančia kaulų gėla.
[20] Sergančiam žmogui koktu pasižiūrėti į maistą,
net skanėstų jis negali pakęsti.
[21] Jo kūnas taip sunyksta, kad sunku į jį bežiūrėti,
o jo kaulai, kadaise nematomi, dabar kyšo.
[22] Prie Duobės jis prieina,
jo gyvastis — prie mirusiųjų buveinės.
[23] Tuomet jeigu ateitų prie jo angelas,* —
tarpininkas, vienas iš Dievo tūkstančių, —
parodyti žmogui, kas jam yra teisu,
[24] užjaustų jį ir sakytų:
'Neleisk jam žengti į Duobę,
jam išpirką radau.
[25] Teatjaunėja jo kūnas,
tegrįžta jis į savo jaunystės dienas!'
[26] Tuomet žmogus melstųsi į Dievą, ir jis išklausytų,
eitų į jo Artumą su džiaugsmu,
nes Dievas atlygintų mirtingajam už jo teisumą.

33,23 "... angelas": vienas iš tūkstančių tarpininkų tarp Dievo ir žmogaus, primenančių žmogui jo pareigas ir duodančių Dievui savo užduoties ataskaitą.

[27] Tas žmogus skelbtų kitiems ir sakytų:
'Nusidėjau, teisingai nesielgiau,
bet Dievas manęs nebaudė kaip buvau užsitarnavęs.
[28] Jis išgelbėjo mano gyvastį nuo Duobės,
aš matau gyvenimo šviesą'.

[29] Iš tikrųjų Dievas daro visa tai
žmogui kelis sykius,
[30] norėdamas sugrąžinti jį iš Duobės,
kad jis pamatytų gyvenimo šviesą.
[31] Dėmėkis tad, Jobai, klausykis manęs!
Tylėk, o aš kalbėsiu.
[32] Jei turi ką pasakyti, atsakyk man;
kalbėk, nes man malonu tave pateisinti.
[33] O jei ne, klausykis manęs;
tylėk, pamokysiu tave išminties".

34

Elihu'as gina Dievo teisingumą

[1]*Tada Elihu'as tęsė kalbą:

[2] "Klausykitės jūs, išminčiai, mano žodžių,
atverkite jūs, žinovai, man ausį.
[3] Juk ausis taip svarsto žodžius,
kaip gomurys maistą ragauja.
[4] Pažinkime, kas mums teisinga,
nuspręskime tarp savęs, kas gera.
[5] Juk Jobas pasakė: 'Esu teisus,
bet Dievas atėmė mano teisę.

34,1-37 Elihu'as kreipiasi į išmintinguosius Jobo pokalbio dalyvius ir apkaltina Jobą už tai, kad laiko save nekaltu ir kaltina Dievą. Bet, anot Elihu'o, Dievas negali daryti to, kas nedora.

[6] Nepaisant mano teisingumo, esu laikomas melagiu;
nepagydomai žaizduotas, nors esu be kaltės'.

[7] Kas per žmogus yra Jobas?
Jis gurkšnoja pajuoką kaip vandenį,
[8] bendrauja su piktadariais
ir susideda su nedorais vyrais.
[9] Juk jis sako: 'Žmogui nėra jokios naudos
būti Dievo draugu'.

[10] Taigi jūs, protingieji vyrai, klausykitės manęs!
Ne Dievui daryti tai, kas nedora,
ne Visagaliui daryti, kas pikta!
[11] Juk jis atlygina pagal žmogaus darbą,
su kiekvienu elgiasi pagal jo elgesį.
[12] Juk Dievas iš tikrųjų nedaro, kas nedora,
Visagalis nėra neteisingas.
[13] Argi kas nors kitas patikėjo jam žemę
ir pavedė jam visą pasaulį?
[14] Jei jis tik panorėtų
atšaukti savo dvasią ir gyvybės alsavimą,
[15] visi gyvūnai tuojau pražūtų
ir žmonija sugrįžtų į dulkes.

[16] Jei tad turi supratimo, išgirsk!
Klausykis, ką sakau.
[17] Argi nekenčiantis teisingumo galėtų valdyti?
Nejau pasmerksi Teisųjį ir Galingąjį —
[18] tą, kuris karaliui sako: 'Esi niekšas!'
ir kilmingiesiems: 'Esate nedori!';
[19] tą, kuris nerodo šališkumo nei didžiūnams,
nei gerbia turtuolį labiau negu vargšą?
Juk jie visi yra jo rankų darbas.

20 Akies mirksniu jie miršta, net vidurnaktį;
žmonės parbloškiami ir išnyksta,
galingieji pašalinami ne žmogaus ranka.

21 Juk jo akys stebi mirtingojo kelią
ir mato kiekvieną jo žingsnį.
22 Nėra tamsos ar juodos nakties,
kurioje nedorėliai slėptis galėtų.
23 Juk jis nėra paskyręs nė vienam laiko
stoti prieš Dievo teismą.
24 Jis sutriuškina galinguosius be tardymo
ir kitus pasodina jų vietoje.
25 Kadangi jis pažįsta jų darbus,
juos parbloškia ir sutriuškina nakčia.
26* Parbloškia juos už jų nedorumą
viešoje vietoje kaip nusikaltėlius,
27 nes jie buvo neištikimi jam
ir nepaisė nė trupučio jo įsakymų.
28 Taip jie privertė vargšus šauktis Dievo,
ir jis išgirdo prislėgtųjų pagalbos šauksmą.
29* Jei jis tyli, kas gali jį smerkti?
Jei jis slėptų savo veidą, kas galėtų jį matyti,
ar tai būtų tauta, ar žmogus? —
30 Kad neviešpatautų nedoras žmogus,
nė tie, kurie suvilioja žmones".

Elihu'as ragina Jobą daryti atgailą

31 "Tarkime, kas nors sakė Dievui:
'Iškentėjau bausmę, daugiau neužgausiu;
32 pamokyk mane, kad galėčiau matyti;
jei esu pikta padaręs, daugiau to nedarysiu'?

34,26.29-33 Šių eilučių hebraiškasis tekstas nėra aiškus.

[33] Argi jis turėtų atlyginti kaip tau patinka,
kadangi tu tai atmeti?
Juk tu turi rinktis, o ne aš;
užtat pasakyk, ką žinai.
[34] Protingi žmonės man sakys
ir išmintingas vyras, mane išgirdęs, tars:
[35] 'Jobas kalba nežinodamas,
jo žodžiai be supratimo'.
[36] O, kad Jobas būtų iki galo išmėgintas,
nes jis kalba kaip nedoras vyras!
[37] Juk jis prideda maištą prie savo nuodėmės,
ploja rankomis mūsų akyse*
ir daugina savo žodžius prieš Dievą".

35

Dievas viršija žmogaus akiračius

[1] Elihu'as tęsė kalbą ir tarė:

[2] "Argi manai, kad yra teisinga sakyti:
'Esu teisus Dievo akyse?'
[3] Jei tu klaustumei: 'Kokia man iš to nauda?
Ką laimėjau nenusidėdamas?'
[4] Turiu žodžius tau atsakyti* —
tau ir tavo bičiuliams, esantiems su tavimi.
[5] Pasižiūrėk į dangų ir pamatyk!
Pastebėk, kaip aukščiau už tave yra debesys!
[6] Jeigu nusidedi, ką jam pakenki?
Net jeigu tavo kalčių ir daug, kaip jį paveiki?
[7] Jeigu esi teisus, ką jam duodi,
ką jis gauna iš tavo rankos?

34,37 "... ploja rankomis mūsų akyse": ginčijasi žodžiais su mumis.
35,4 "Turiu žodžius tau atsakyti": Elihu'as remiasi Jobo pareiškimu, kad nekaltieji kenčia tiek pat, kiek ir nedorėliai. Žr. taip pat Job 22,2-3.

8 Panašų į tave žmogų paveikia tavo nedorumas
ir kitus mirtinguosius tavo teisumas.

9 Ir jie dejuoja sunkios priespaudos slegiami,
šaukiasi pagalbos galingųjų engiami.
10 Bet nė vienas nesako: 'Kur yra Dievas, mano Kūrėjas,
kuris duoda jėgų naktyje,
11 kuris pamoko mus daugiau negu žemės žvėrius,
daro mus išmintingesnius už padangių paukščius?'
12 Nors jie šaukiasi, bet jis neatsako,
nes jie yra išdidūs ir nedori žmonės.
13 Bet tuščia sakyti, kad Dievas negirdi,
ar kad Visagalis nepasižiūri.
14* Nors tu sakai, kad jo nematai,
prieš jį turi bylą ir jo lauki!
15 Bet dabar tu manai, kad Dievas nebaudžia
ir mažai dėmesio tekreipia į nuodėmę.
16 Tuščia tau, Jobai, aušinti burną;
aišku, kad nežinai, ką sakai".

36

Elihu'as aiškina Jobo kančios prasmę

1 Elihu'as tęsė kalbą ir tarė:

2 "Pakęsk mane dar šiek tiek, pamokysiu tave,
nes dar turiu šį tą pasakyti Dievo vardu.
3 Savo žinojimą atnešu iš toli
ir pateisinsiu savo Kūrėją.

35,14-16 Hebraiškasis šių eilučių tekstas nėra aiškus. Atrodo, jog norima pabrėžti, kad Jobas turėtų suvokti Dievo abejingumą esant tik tariamą. Kadangi Jobas to nesuvokė, Dievas jį nubaus.

[4] Iš tikrųjų mano žodžiai — ne melas;
prieš save jūs matote žmogų, kuris tikrai žino.

[5] Štai, Dievas yra galingas! Neniekina nė vieno;
jis yra galingas jėga ir širdimi.
[6] Nedorėliui gyventi jis neleidžia,
bet kenčiantiems yra teisingas.
[7] Nuo teisiųjų akių jis nenugręžia,
į sostą su karaliais juos amžiams sodina
ir išaukština juos.
[8] Įsipainiojusiems į grandines
ir pagautiems skausmo tinklu,
[9] jis parodo, ką jie buvo padarę —
jų kaltes, — kad jie buvo įžūliai pasielgę.
[10] Atveria ausis jų rūsčiam žodžiui,
įsako jiems gręžtis nuo pikta.
[11] Jeigu paklauso ir jam tarnauja,
savo dienas jie užbaigia gerovėje
ir metus savo baigia laimingi.
[12] Bet jeigu nepaklauso, jie žūva nuo kalavijo —
miršta, nes nesuvokia.*

[13] Nedorieji tik tūžta širdyje,
kai jis ištinka juos, ir pagalbos nesišaukia.
[14] Jie miršta dar savo jaunystėje,
gėdingo gyvenimo pasendinti.*
[15] Bet Dievas išgelbsti kenčiantįjį per jo kančią
ir jo ausį atveria nelaime.
[16] Ir tave jis viliojo iš kančios nasrų,
kai smaginaisi beribiu pertekliumi,
savo geriausiais valgiais apkrautu stalu.

36,12 "... nes nesuvokia": neturi sveiko proto nuovokos, nes ją atmetė, kai buvo įspėti (žr. 10-ąją eilutę).

36,14 "... gėdingo gyvenimo pasendinti": pažodžiui "tarp apeigoms skirtų kekšių". Turima galvoje pagonių šventųjų vietų kultinę prostituciją — lytines gamtos dievų garbinimo apeigas. Žr. Įst 23,18-19.

[17] Bet kai tu teisi kaip nedorėlis,
ištiks tave teismas ir teisingumas.
[18] Saugokis, kad nebūtum pertekliaus suviliotas,
ir kyšių dydis tavęs neišvestų iš kelio.
[19] Argi ištikus bėdai su juo tau padės tavo turtai
ir visos galingos pastangos?
[20] Nelauk, kad ateitų naktis — laikas,
kai tautos staiga pranyks.
[21] Saugokis, kad nesigręžtum į piktą!
Juk dėl to turėjai kentėti skausmą".

Elihu'as primena Jobui Dievo didybę

[22] "Atsimink, kokia didinga yra Dievo galybė!
Kas gali taip pamokyti, kaip jis daro?
[23] Kas gali pasakyti Dievui, kaip elgtis,
ar jam prikišti: 'Tu neteisingai pasielgei'?
[24] Atsimink, kad turi šlovinti jo darbą,
apie kurį mirtingieji giedojo giesmes.
[25] Visa žmonija mato Dievo darbą,
kiekvienas žvelgia į jį iš toli".

Dievas valdo audras

[26] "Iš tikrųjų Dievas yra didis, viršija mūsų žinojimą;
skaičius jo metų neištiriamas.
[27] Juk jis buveinėje savo sukuria vandens lašus,
iš gausybės jie susiburia į lietų.
[28] Debesys išpila lietų,
gausiai apipila mirtinguosius.
[29]* Argi gali kas suprasti debesų išskleidimą,
perkūno griausmus iš jo buveinės?
[30] Štai jis žaibuoja per visą padangę,
jūros gelmės yra jo sostas.

36,29-33 Hebraiškasis tekstas nėra aiškus. Užtat daugeliu atvejų šių eilučių vertimai yra skirtingi, nes vertėjai nesutaria.

[31] Juk taip* jis maitina tautas,
parūpina apsčiai maisto.
[32] Savo rankose jis laiko žaibą,
nurodo jam, kur trenkti.
[33] Už jį kalba jo perkūnija
ir uždega pyktį nedorybei".

37

[1] "Ir dėl to man širdis dreba,
iš savo vietos šoka.
[2] Klausykitės jūs visi jo griausmingo balso*
ir iš jo burnos einančio garso.
[3] Visur po dangumi, lig žemės pakraščių,
jis paleidžia jį drauge su savo žaibu.
[4] Po jo pasigirsta riaumojantis garsas, —
Dievas griaudžia savo didingu balsu.
Savo žaibų jis nesulaiko,
kol nenutyla jo balsas.
[5] Dievas nuostabiai griaudžia savo balsu,
daro nuostabius darbus, kurių suprasti negalime.
[6] Juk jis sniegui įsako: 'Krisk ant žemės!'
o lietui ir liūčiai: 'Sodriai palyk!'
[7] Jis sustabdo žmonių rankas nuo darbo,
kad kiekvienas žmogus pažintų, ką jis padaro.
[8] Tada žvėrys lenda į savo urvą
ir atsigula savo lindynėje.
[9] Vėtra išeina iš savo buveinės*
ir iš šiaurės vėjų kandus šaltis.

36,31 "Juk taip...": pažodžiui "Tokiu būdu". Atrodo, kad ta yra nuoroda į lietų — žr. 27-ąją eilutę.
37,2 "... balso": perkūnijos.
37,9 "... iš savo buveinės": senovėje buvo tikima, kad audros buvo laikomos uždarytos saugioje vietoje.

[10] Dievas atsikvepia, ir pasidaro ledas,
platūs vandenys greitai užšąla.
[11] Jis debesis prikrauna drėgmės
ir skleidžia savo žaibo debesis.
[12] Pagal jo užmojį jie plaukia iš visų pusių,*
kad įvykdytų visa, ką jis įsako jiems,
visur gyvenamos žemės paviršiuje.
[13] Ar kaip rykštė, ar kaip malonė savo žemei
— jis padaro, kad tai atsitinka".

Baigminis Elihu'o iššūkis Jobui

[14] "Tai suvok, Jobai, stabtelk akimirksnį
ir pamąstyk apie nuostabius Dievo darbus.
[15] Argi tu žinai, kaip Dievas valdo debesis
ir padaro, kad žaibas plyksteli jo debesyje?
[16] Argi tu žinai, kaip danguje jis pasveria debesis —
nuostabius darbus to, kuris turi žinojimą tobulą?
[17] Ne! Tu tik gali leipti nuo kaitros su savo drabužiais,
kai žemė yra apmirusi nuo pietų vėjo.
[18] Argi tu gali jam padėti išskleisti dangaus skliautą,*
stiprų kaip nulietą veidrodį?

[19] Pasakyk tad mums, ką turime jam sakyti;
mes negalime parengti bylos, nes esame tamsoje.
[20]* Ar apie tai bus jam pasakyta, kai kalbėsiu?
Nejau žmogus kada nors norėjo būti prarytas?

37,12 "... jie plaukia iš visų pusių": lietus (žr. Job 36,27), debesys (žr. Job 36,29-30), žaibas ir perkūnas (žr. Job 36,32-33), sniegas (žr. Job 37,6), vėjai (žr. Job 37,9).

37,18 "... dangaus skliautą": senovėje dangaus skliautas buvo laikomas lubomis, virš kurių buvo "vandenys viršum skliauto" (žr. Pr 1,6-7; 7,1). Šioms luboms tapus tokioms kietoms kaip metalas, įprasti lietūs nebepasiekdavo žemės (žr. Kun 26,19; Įst 28,23).

37,20 Ar angelas neatkreips į tai Dievo dėmesio?

[21]* Dabar tad žmonės negali žiūrėti į saulę,
ji yra per šviesi danguje,
kai pakyla vėjas ir nuvalo padanges.
[22]* Iš šiaurės vėjas atpučia auksinę pašvaistę;
Dievą gaubia šiurpulinga didybė.
[23] Visagalis — negalime jo pasiekti!
Jis yra didingas jėga ir teisingumu,
didelio teisumo jis nepažeis.
[24] Todėl žmonės jo pagarbiai bijo;
jis negerbia žmogaus,
laikančio save išmintingu".

G. VIEŠPATIES KALBA

38

Jobai, ar gali atsakyti į šiuos klausimus?

[1]* Tada VIEŠPATS kreipėsi į Jobą iš audros. Jis tarė:

[2] "Kas yra tasai, kuris temdo {mano} užmojį,
kalbėdamas be supratimo?

37,21 Atrodo, kad ši eilutė neturi reikšmės Elihu'o kalbos kontekste. Elihu'as ką tik atmetė mintį susitikti su Dievu. Jeigu žmonės negali žiūrėti į saulę dėl jos akinančios šviesos, teigia Elihu'as, tuo labiau žmonės negali žvelgti į Dievo spindesį.

37,22 Abejonės ir nežinojimo audros dingsta ir iš šiaurės, — paslaptingos Dievo buveinės, — ateina didingų Dievo kelių apreiškimas. "Šiaurė" yra Dievo buveinės įvaizdis.

38,1 Dabar pats VIEŠPATS įsikiša į ginčą ir kreipiasi į Jobą dviem kalbomis (žr. Job 38-39 ir 40-41). VIEŠPATS kalba apie savo išmintį ir galybę, kurios pernelyg viršija Jobo būklę. Užtat Jobas niekad neturėtų drįsti reikalauti, kad Dievas pateisintų savo veiksmus. Dievas kreipiasi į Jobą "iš audros". Audra yra dažnas Dievo apsireiškimo fonas Senajame Testamente. Žr. Ps 18; 50; Nah 1,3; Hab 3.

[3] Susijuosk diržu strėnas* kaip vyras,
aš tavęs klausiu, o tu man atsakyk!

[4] Kur buvai, kai dėjau pamatus žemei?
Pasakyk man, jeigu turi supratimą!
[5] Kas nustatė jos matmenis — tikrai tu žinai!
Argi kas ištiesė ant jos matavimo virvę?
[6] Į ką buvo jos šulai įleisti,
ir kas padėjo jos kertinį akmenį,
[7] kai drauge giedojo rytmetinės žvaigždės
ir visi dangaus gyvūnai* šaukė iš džiaugsmo?

[8] Arba — kas uždarė jūrą už durų,
kai ji prasiveržė iš {žemės} gelmių;
[9] kai apdengiau ją debesų apdaru
ir suvysčiau piršto rūko vystyklais;
[10] kai padariau bangų mūšą jos ribomis
ir įstačiau duris su skląsčiais,
[11] tardamas: 'Iki čia ateik, bet ne toliau,
čia tavo galingos bangos suduš!'?
[12] Argi kada nors savo gyvenime esi įsakęs,
kad aušra ateitų ir diena prasidėtų?
[13] Argi esi įsakęs, kad aušra paimtų žemę už kampų
ir iškratytų iš jos nedorėlius?
[14] Žemė pakeičiama kaip molis po antspaudu
ir nudažoma tarsi būtų drabužis.
[15] Nedorėliai nustoja savo šviesos,
palūžta pakeltoji ranka.

[16] Argi esi įėjęs į jūros šaltinius,
vaikščiojęs po bedugnės gelmes?
[17] Argi buvo tau apreikštos mirties durys,
ar matei Šeolo vartus

38,3 "... susijuosk diržu strėnas": "pasiruošk kovai", t.y. perkeltine prasme, būk pasirengęs gintis.

38,7 "... visi dangaus gyvūnai": pažodžiui "Dievo sūnūs", t.y. angelai. Žr. Job 1,6.

[18] Argi išmatavai žemės plotą?
Jeigu visa tai žinai — pasakyk man!

[19] Kuris kelias veda į šviesos buveinę,
kur yra tamsos vieta,
[20] kad galėtumei nuvesti jas į jųjų valdas
ir parodyti joms takus į jų namus?
[21]* Tikrai tu žinai, nes ten kadaise gimei,
ir tavo metų skaičius didelis!

[22]* Argi esi kada nors įėjęs į sniego sandėlius,
ar matęs krušos ištеklius,
[23] kuriuos taupau nelaimės metui,
puolimo ir karo dienoms?
[24] Kaip rasti kelią į vietas, iš kur šviesa siunčiama,
ar iš kur rytys išsiskirsto žemėje?
[25] Kas iškirto griovį lietaus srautams,
kelią perkūnijos debesiui,
[26] kad palytų žemėje, kur niekas negyvena,
dykumoje, kur nėra jokio žmogaus,
[27] kad pasotintų vienišus tyrus
ir žemė išželdintų žolę?

[28] Argi lietus turi tėvą?
Argi rasos lašai buvo pradėti kaip vaikai?
[29] Kas yra ledo motina?
Kas pagimdė dangaus šerkšną?
[30] Vanduo tampa kietas kaip akmuo,
bedugnės paviršius užšąla.
[31]* Argi gali surišti Sietyno grandines,
ar atrišti Medžiotojo diržą?

38,21 Dievo ironija.
38,22-23 Taip Dievas panaudojo krušos audrą Jozuės priešams Gibeono mūšyje nugalėti. Žr. Joz 10,11; Sir 46,5.
38,31-32 Žr. Job 9,9.

[32] Argi gali išvesti savo laiku žvaigždes,
ar parodyti kelią Grįžulo ratams ir vaikams?
[33] Argi žinai dangaus skliauto įstatus,
ar gali padaryti, kad jie valdytų žemę?

[34] Argi gali pakelti balsą tarp debesų
ir apsigaubti audros vandenimis?*
[35] Argi gali siųsti žaibus su pavedimu,
ar jie tau sakys: 'Tavo paslaugoms!'
[36]* Kas pasako ibisui, kada Nilas patvins,
ar gaidžiui praneša, kad bus lietaus?

{ARBA
Kas įdėjo išminties į debesis,
ar davė supratimo miglai?}

[37] Kas išmintingai suskaičiuoja debesis,
išpila dangaus vandens ąsočius,
[38] kai žemės dulkės sukietėja
ir grumstai sulimpa?

[39] Argi gali sumedžioti grobį liūtei,
ar nuraminti jauniklių alkį,
[40] kai jie tykoja savo urve,
ar guli pasalom savo lindynėje.
[41] Kas aprūpina varną penu,
kai jos jaunikliai šaukiasi Dievo,
tiesdami alkanas rykles?"

38,34 "... apsigaubti audros vandenimis": apsigaubti audros debesimi, kaip daro Dievas apsireikšdamas. Žr Ps 18,12.
38,36 Dieviškos išminties atspindžiai, pastebimi paukščių instinkte.

39

[1] "Ar tu žinai metą, kada kalnų ožkos gimdo,
ar stebi, kai stirnos atsiveda?
[2] Ar žinai mėnesių skaičių, kurį jos turi išnešioti,
ar nustatai joms metą gimdyti,
[3] kai jos susiriečia, gimdydamos savo vaisius,
ir atveda savo jauniklius?
[4] Sustiprėja jų jaunikliai,
užauga po atviru dangumi,
išeina ir pas jas nebegrįžta.

[5] Kas paleido laukinį asilą,
kas atrišo jam pančius?
[6] Aš padariau dykumą jo namais,
druskingąsias žemes jo buveine.
[7] Iš miesto sąmyšio jis šaiposi,
varovo šauksmų negirdi.
[8] Klajoja po kalnus tarsi po savo ganyklą
ir susiieško ėsti, kas žalia.

[9] Argi stumbras sutiktų tau tarnauti,
ar jis leistų naktį prie tavo ėdžių?
[10] Argi galėtumei pririšti stumbrą virvėmis prie vagos,
ar jis tau suakėtų tavo slėnius?
[11] Argi juo pasitikėsi dėl jo didelės jėgos
ir patikėsi jam savo sunkų triūsą?
[12] Argi esi tikras, kad jis sugrįš
ir parneš tau javus į tavo klojimą?

[13]* Stručio sparnai smagiai plazdena,
bet jie neturi plunksnų.
[14]* Juk jis palieka savo kiaušinius žemėje,
leidžia smiltims juos šildyti.

39,13 Stručio sparnai negali pakelti jo nuo žemės, bet jam padeda greitai bėgti.
39,14-17 Buvo tikima, kad stručiai, dėdami kiaušinius smėlyje, žiauriai išmesdavo savo mažylius. Žr. Rd 4,3.

[15] Užmiršta, kad koja gali juos sumindžioti
ar laukinis žvėris sutrypti.
[16] Savo jauniklius jis šiurkščiai atmeta, tarsi ne jo būtų,
ir nesirūpina, kad jo pastangos buvo tuščios.
[17] Juk Dievas padarė jį kvailą
ir nedavė jam supratimo.
[18] Tačiau kai išskleidęs sparnus metasi bėgti,
išjuokia arklį ir jo raitelį.

[19]* Argi tu duodi žirgui stiprybę,
ar tu apdengei sprandą jam karčiais?
[20] Argi tu šokdini jį kaip žiogą
ir gąsdini žmones jo piktu prunkštimu?
[21] Kanopa noriai jis kasa slėnio žemę,
visa savo stiprybe veržiasi į mūšį.
[22] Iš baimės tyčiojasi nesulaikomas;
nešoka į šalį nuo kalavijo.
[23] Ant jo barška strėlinė,
blizga iešmas ir ietis.
[24] Virpėdamas iš nekantrumo, jis šuoliuoja;
išgirdęs rago gausmą, stovėti nebegali.
[25] Kiekvienąkart ragui gaudžiant, jis prunkščia: 'Aha!'
Iš tolo jis girdi mūšį,
vadų įsakymus ir kareivių šauksmus.

[26] Argi iš tavęs išmoko sakalas skraidyti
ir išskleisti sparnus pietų link?
[27] Argi tavo įsakymu erelis sklando
ir aukštai suka lizdą?
[28] Ant uolos jis gyvena,
įsikuria stačios uolos tvirtovėje.
[29] Iš ten jis žvalgosi grobio;
jo akys mato laimikį iš tolo.
[30] Jo jaunikliai gurkia kraują;
kur yra užmuštųjų, ten ir jis".

39,19-23 Garsus karo žirgo aprašas.

40

Jobai, jau metas, kad tu man atsakytum

1 Atsakydamas Jobui, VIEŠPATS tarė:

2 "Argi priekaištų ieškotojas bylinėsis su Visagaliu?
Kas tik ginčijasi su Dievu, turi atsakyti".

3 Jobas atsakė VIEŠPAČIUI. Jis tarė:
4 "Žiūrėk, esu menkutis! Ką galiu tau atsakyti?
Ranka užimu savo burną.
5 Nors kartą kalbėjau, nebekalbėsiu;
nors dusyk, daugiau to nebedarysiu".

6 Tada iš audros VIEŠPATS Jobui dar kartą atsakė:

7 "Susijuosk diržu strėnas kaip vyras;
aš tave klausiu, ir tu man atsakyk!
8 Argi tu paneigsi net mano teisingumą?
Nejau mane pasmerksi, kad pats būtum pateisintas?
9 Argi tavo ranka kaip Dievo
ir gali griausti tokiu balsu kaip jis?
10 Jei taip, pasipuošk didybe ir orumu,
apsirenk garbe ir spindesiu.
11 Duok valią savo pykčio įniršiui,
pažvelk į kiekvieną išdidų žmogų ir jį pažemink.
12 Taip, pažvelk į kiekvieną išdidų žmogų, pažemink jį;
sumindyk nedorėlius ten, kur jų yra.
13 Palaidok juos visus drauge žemėje,
užrakink juos tamsiajame mirusiųjų pasaulyje.
14 Tada ir aš pripažinsiu tau,
kad tavo dešinė gali tave išgelbėti.

[15] Pagalvok apie Begemotą,*
kurį padariau kaip ir tave;
jis ėda žolę kaip jautis.
[16] Štai jo jėga šlaunyse,
jo galybė pilvo raumenyse.
[17] Savo uodegą jis padaro kietą kaip kedras,
raumenys jo šlaunų suausti į viena.
[18] Jo kaulai yra kaip vario vamzdžiai,
galūnės tarsi geležinės lazdos.

[19] Jis yra pirmasis didžiųjų Dievo darbų —
tik jo Kūrėjas gali traukti prieš jį kalaviją.
[20] Juk žolės jam duoda kalnai,
kur visi laukų žvėrys žaidžia.
[21] Po lotosais jis guli,
pelkės nendrių prieglobstyje.
[22] Lotosai slepia jį ūksme,
upelio gluosniai jį priglaudžia.
[23] Net kai upė patvinsta, jis neišsigąsta;
išlieka ramus, nors Jordanas tekėtų į nasrus.
[24] Kas gali pagauti jį kabliais,
ar perverti jo šnerves vąšu?

[25] Argi gali pagauti meškere Leviataną,*
ar surišti jo nasrus virve?
[26] Argi gali įverti virvę jam į šnerves,
kabliu nasrus perdurti?
[27] Argi jis maldaus tavęs, kad paleistum,
gerinsis tau švelniais žodžiais?
[28] Argi jis sudarys sandorą su tavimi,
ar priimsi jį kaip amžiną vergą?

40,15 "... Begemotą": hipopotamą. Begemotas yra ir pabaisa, ir mitologinis chaoso bei blogio simbolis.

40,25 "... Leviataną": krokodilą. Leviatanas yra ir jūros pabaisa, vaizduojanti chaosą. Žr. Job 3,8; 26,13; Ps 74,14. Dievo akyse jis yra tik žaislas. Žr. Ps 104,26.

29 Argi žaisi su juo kaip su paukščiu,
ar laikysi jį pririštą savo merginų pramogai?
30 Argi derėsis dėl jo prekiautojai,
ar išsidalys jį pirkliai?*
31 Argi gali prismaigstyti jam odą žeberklų,
ar jo galvą žūklės iečių?
32 Kartą kėlęs prieš jį ranką,
atsimink kovą ir daugiau nebandyk!"

41

1* "Tikėk manimi, kas tik pamato Leviataną,
netenka drąsos ir puola ant žemės.
2 Argi jis nėra nuožmus tam, kas jį pažadina?
Kas galėtų prieš jį* stoti?
3 Kas jam priešintųsi ir nenukentėtų?
Po visu dangumi, kas?

4 Vargu ar man reikia kalbėti apie jo kojas,
bei jo žygdarbių smulkmenas ir grakštų sudėjimą.
5 Kas gali nuplėšti jo išorinę apdangą,
ar perdurti jo dvigubus šarvus?
6 Kas gali priversti jį pražioti savo nasrus?
Klaiką kelia jo pliki dantys!
7 Jo nugarą dengia tarsi eilės skydų,
tampriai sukabintų ir kietų kaip akmuo.
8 Vienas skydas prišlijęs prie kito,
kad net oras negali tarp jų praeiti.

40,30 "... pirkliai": pažodžiui "kanaaniečiai". Kanaaniečiai buvo laikomi gerais pirkliais. Užtat jų vardas ir ženklino pirklius. Žr. Pat 31,24. Šios eilutės prasmė yra ši: krokodilas yra pernelyg galingas Dievo kūrinys, kad galėtų būti parduodamas kaip paprasta žuvis.

41,1-34 Leviatanas nėra paprastas kūrinys, bet jūros pabaisa, įasmeninanti chaosą.

41,2 "... prieš jį": kai kuriuose hebraiškojo teksto rankraščiuose: "prieš mane", t.y. prieš Dievą. Tas pat sakytina apie "jam" 3-ioje eilutėje.

[9] Sujungti vienas su kitu,
jie vienas kitą neatskiriamai apkabina.
[10] Kai jis čiaudi, blyksteli šviesa;
jo akys yra tarsi aušros prošvaistė.
[11] Iš jo nasrų šoka liepsnos,
išsiveržia kibirkščių srovės.
[12] Iš jo šnervių eina dūmai,
tarsi iš verdančio puodo ant žabų ugnies.
[13] Jo alsavimas uždega anglis,
liepsnos šoka iš jo nasrų.
[14] Jo sprande slypi jėga;
klaikas apima visus jį sutinkančius.
[15] Jo raumenų sluoksniai glausti,
tvirtai nulieti, ir nepajudinami.
[16] Jo širdis tvirtai nulieta kaip akmuo,
kieta kaip apatinė girnapusė.
[17] Kai jis piestu stoja, net dievaičiai* dreba,
nustėrę iš siaubo, traukiasi.
[18] Kas jį pultų, nenugalėtų kalaviju;
nenugalėtų nei ietimi, nei sviediniu, nei iešmu.
[19] Geležį jis laiko šiaudais,
sudulėjusiu medžiu varį.
[20] Strėlė neprivers jo bėgti;
laidynės akmenys jam tarsi šiaudai.
[21] Vėzdai laikomi šiaudais;
jis juokiasi iš iečių zvembimo.
[22] Jo pilvas kaip aštrios šukės;
jis šliaužia purvu tarsi kūlimo šlajos.
[23] Jis padaro, kad gelmė kunkuliuoja tarsi katilas,
sumaišo jūrą kaip tepalų puodą.
[24] Paskui save jis palieka blizgantį taką;
būtų galima manyti, kad gelmė yra žila.
[25] Žemėje sau lygaus neturi;
jis yra kūrinys be baimės.
[26] Jis apžiūri visa, kas didinga;
jis yra visų išdidžiųjų gyvūnų karalius".

42

Jobas atšaukia savo žodžius

1 Tada Jobas, atsakydamas VIEŠPAČIUI, tarė:

2* "Žinau, kad tu gali visa padaryti;
ką tik užsimoji, tu gali įvykdyti.
3 'Kas yra tasai, kuris temdo {mano} užmoją,
kalbėdamas be supratimo?'
Iš tikrųjų kalbėjau apie tai, ko nesupratau,
apie dalykus, viršijančius mane savo nuostabumu,
kurių nežinojau.
4 'Klausykis, aš kalbėsiu;
aš tavęs klausiu, ir tu man atsakyk'.
5 Buvau girdėjęs gandus apie tave,
bet dabar mano akys mato tave;
6 todėl aš gėdžiuosi visko, ką esu pasakęs,
ir darau atgailą dulkėse ir pelenuose".

H. EPILOGAS

Dievas pareiškia, kad Jobas yra teisus

7* VIEŠPATS, pabaigęs kalbėti Jobui, Elifazui Temaniečiui tarė: "Mane apėmė pyktis ant tavęs ir tavo dviejų bičiulių, nes nekalbėjote apie mane teisingai, kaip darė mano tarnas Jobas. 8* Dabar tad pasiimkite septynis jaučius bei septynis* avinus, nueikite pas mano tarną Jobą ir atnašaukite už save deginamąją auką. Tegu mel-

42,2-6 Hebraiškajame tekste šie paskutiniai Jobo žodžiai yra pertraukiami Dievo žodžių intarpais. Jie pakartoja Job 38,2-3 tekstą.

42,7 Jahvė — VIEŠPATS — papeikia tris Jobo bičiulius už tai, kad jie, nors gerai manydami, neteisingai kaltino Jobą. Elihu'as epiloge nėra minimas.

42,8 Jobas tampa savo bičiulių užtarėju kaip buvo kiti didieji Senojo Testamento žymūnai, Abraomas bei Mozė ir mūsų Viešpats Jėzus Kristus, kurio jie laukė ir apie kurį jie kalbėjo. "Septyni" yra šventas ir simbolinis skaičius Šv. Rašte ir Artimuosiuose Rytuose.

džiasi mano tarnas Jobas už jus, nes atsižvelgsiu į jo maldą, nesielgčiau su jumis pagal jūsų kvailystę, kadangi nesakėte tiesos apie mane, kaip mano tarnas Jobas padarė". [9] Taigi Elifazas Temanietis, Bildadas Šuhietis ir Zofaras Naamatietis nuėjo ir įvykdė, ką VIEŠPATS buvo jiems paliepęs. VIEŠPATS atsižvelgė į Jobo maldą.

Naujoji Jobo laimė

[10] VIEŠPATS pakreipė Jobo dalią, kai jis pasimeldė už savo bičiulius. VIEŠPATS davė Jobui dvigubai daugiau, negu jis buvo anksčiau turėjęs. [11] Tada suėjo pas jį visi jo broliai bei seserys ir visi, kurie jį buvo anksčiau pažinoję. Jie valgė duoną jo namuose su juo, pareikšdami jam užuojautą ir paguodą dėl tos nelaimės, kuria VIEŠPATS buvo jį ištikęs. Kiekvienas jų davė jam vieną kesitą* ir vieną auksinį žiedą. [12] VIEŠPATS laimino vėlesnįjį Jobo gyvenimą labiau negu jo pradžią. Jobas turėjo keturiolika tūkstančių avių, šešis tūkstančius kupranugarių, tūkstantį jungų jaučių ir tūkstantį asilių. [13] Jis turėjo taip pat septynis sūnus ir tris dukteris. [14]* Pirmąją pavadino Jemima, antrąją Kezija ir trečiąją Keren–Kapucha. [15] Visoje šalyje nebuvo gražesnių moterų už Jobo dukteris. Jų tėvas davė joms paveldą lygiai su broliais.* [16] Po to Jobas gyveno šimtą keturiasdešimt metų,* matė savo sūnus ir savo vaikaičius iki ketvirtos kartos. [17] Jobas pertekęs metais mirė žiloje senatvėje.

42,11 "... kesitą": senovės nežinomos vertės piniginis vienetas. Žr. Pr 33,19; Joz 24,32. "... auksinį žiedą": nosiai ar ausims.

42,14 Jobo dukterų vardai pabrėžia jų žavų grožį: Jemima — Balandis; Kezija — Cinamono žiedas (žr. Ps 45,9); Keren–Kapucha — Akių šešėlis.

42,15 "... davė joms paveldą lygiai su broliais": paprastai dukterys neturėjo teisės paveldėti. Tik nesant sūnų, buvo daroma išimtis. Žr. Sk 27,1-11.

42,16 "... šimtą keturiasdešimt metų": kaip Jobui buvo sugrąžinta dviguba nuosavybė, lygiai taip ir amžius buvo padvigubintas (žr. Ps 90,10).

PSALMYNAS

Psalmynas, arba Psalmių knyga, yra šimto penkiasdešimties Šlovės giesmių rinkinys. Šis skaičius tėra tik apytikris, nes keletas psalmių apima dvi ar net daugiau giesmių, kurios iš pradžių buvo nepriklausomos, o kitos, iš pradžių sudariusios vieną giesmę, buvo suskaldytos į dvi ar daugiau giesmių. Be to, kai kurios psalmės ir psalmių dalys Psalmyne pasikartoja.

Hebrajų kalba psalmės vadinamos Tehilim — "Šlovės giesmėmis". Jos yra himnai ir giesmės Dievui pagarbinti, jam padėkoti, prašyti ir išpažinti kaltes. Taigi psalmių turinys turi plačią skalę. Turinio skalė atspindi Sandoros bendrijos atsiliepimą tikėjimu Dievu, jo išganymo užmoju asmeniškoje ir bendrijos patirtyje.

Psalmynas yra labiausiai pažįstama ir mėgstama knyga. Jis atspindi visą išganymo istoriją ir raiškiai apibūdina Sandoros bendrijos istorinę sąmonę. Skaityti Psalmyną — plaukti upe, vadinama išganymo istorija, nes jos himnai ir giesmės sklydi Šv. Rašto tikėjimo savitumu ir bendražmogišku skambesiu. Tai Senasis Testamentas giesmėje.

Psalmės yra žmogaus kreipiniai į Dievą; psalmės yra ir Dievo žodžiai žmogui. Žvelgiant į visą išganymo istoriją, vienas dalykas itin krinta dėmesin: Sandoros bendrija suprato savo istorijos vingius kaip sambūvį su Dievu — pokalbį su Istorijos Viešpačiu išganymo istorijos dramoje. Likiminiu įvykiu — išvedimu iš Egipto Dievas sukūrė tautą iš padrikos minios ir sudarė su ja Sandorą. Ši istorijos samprata — sambūvis ir pokalbis su Dievu istorijos dramoje — yra šviežias proveržis religijų istorijoje. Hebrajai pirmieji išgyveno istorijos prasmę kaip Dievo apsireiškimą ir mokėsi ne tik žiūrėti istorijai į akis, bet ir drauge ją savyje justi.

Mūsų giesmynai surenka į vieną daugelio mūsų kartų giesmes, kuriomis mūsų tauta pagarbina Dievą, prašo palaimos, atsiprašo ir dėkoja. Psalmynas yra poetinis pasakojimas apie Sandoros bendrijos nuotykį su Dievu nuo pat Dovydo amžiaus (X a. prieš Kristų) bemaž iki pat Senojo Testamento užsklandos. Visa bėda, kad beveik neįmanoma atskiras psalmes susieti su jų istorinėmis aplinkybėmis. Psalmynas nenurodo nei datos, nei aplinkybių, kurios įgalintų susieti atskiras psalmes su išganymo istorijos datomis, aplinkybėmis, asmenimis.

Senajame Testamente vyrauja pažiūra, kad Dovydas yra viso Psalmyno įkvėptasis autorius. Dovydo autorystė nėra iš piršto išlaužtas dalykas, nes jis davė pradžią muzikai ir giesmei Dievo garbinimo pamaldose. Istorija liudija, kad Dovydas buvo poetas–dainius ir kūrė psalmes. Bet psalmės netapo Psalmynu iš karto. Mūsų skaitomas Psalmynas yra potremtinės Sandoros bendrijos laimėjimas. Jis atspindi potremtinio laikotarpio liturginius poreikius. Todėl dera Psalmyną vadinti Antrosios šventyklos giesmynu (515 m. prieš Kristų). Padrikos psalmės buvo renkamos į giesmyną tarp IV-II amžių prieš Kristų. Ilgainiui jį sudarė penketas rinkinių — "knygų". Nūdien Ps 1 yra viso Psalmyno įvadas, o Ps 150 viso psalmių rinkinio užsklanda. Penkiadalė sąranga, atrodo, seka Penkiaknygę — penkiadalę Mozės knygą.

Psalmės nėra saviti izraeliečių kūriniai, bet yra sukurtos pagal Artimųjų Rytų poezijos taisykles. Šis faktas paaiškina psalmių žmogiškąjį pradą ir padeda jas geriau suprasti. Pagal Sandoros bendrijos tikėjimą, Istorijos Viešpats yra Dievas, kuris įeina į istoriją gelbėti engiamųjų ir tramdyti engėjų. Sandoros bendrija, apreiškimu Dievo prašnekinta, išmoko žiūrėti įvykiams į akis ir drauge juos justi savyje. Užtat Sandoros bendrijai būdinga atsiminti praeities įvykius. Atsiminimas nėra tik atpasakojimas, kas buvo kadaise įvykę. Praeitis sudabartinama — plasta — pamaldų dalyvių tikėjime, skiepija amžių patirtį bei išmintį ir moko skirti amžinuosius pradus.

Daugumos psalmių pradžioje randame nuorodas apie atskirą psalmę: kaip ji turi būti giedama, kokie muzikiniai instrumentai turi lydėti giedojimą, su jos sukūrimu siejamos istorinės aplinkybės, autoriaus vardas ir pan. Šios nuorodos buvo pridėtos, bent daugeliu atvejų, vėlesnių Psalmyno redaktorių. Jos yra vertingos, nes atspindi seną tikėjimo kraitį. Maždaug pusė psalmių priskiriama Dovydui; kitos psalmės priskiriamos Šventyklos giesmininkų chorams — Koraho sūnums ir Asafo sūnums. Mozei, Saliamonui, Hermanui ir Etanui priskiriama po vieną psalmę.

Psalmyno metmenys:

A.	Pirmoji knyga	1-41
B.	Antroji knyga	42-72
C.	Trečioji knyga	73-89
D.	Ketvirtoji knyga	90-106
E.	Penktoji knyga	107-150

PSALMYNAS

A. PIRMOJI KNYGA

*1**

Dvejopas kelias

I

[1] Laimingas, kas atmeta nedorėlių patarimą,
kas neina nusidėjėlių keliu*
ir nebendrauja su pašaipūnais,
[2] bet VIEŠPATIES įstatymu džiaugiasi
ir šnabžda* jo mokymą dieną ir naktį.

[3] Jis yra lyg medis,
pasodintas prie tekančio vandens,
duodantis vaisių laikui atėjus,
ir kurio lapai nevysta.
{Ką tik daro, jam sekasi.}

II

[4] Ne taip su nedorėliais, ne taip, —
jie kaip vėjo blaškomi pelai!
[5] Užtat nedorėliai Teisme* neatsilaikys,
nei nusidėjėliai teisiųjų sueigoje,
[6] nes VIEŠPATS globoja teisiųjų kelią,
o nedorėlių kelias veda į pražūtį.

1,1-6 Viso Psalmyno įžanga. Ši psalmė aptaria dvejopą kelią — doro ir nedoro žmogaus likimą.
1,1 "... keliu": įprastas Šventraščio žodis ženklinti "gyvenimo būdui" ar doroviniam elgesiui.
1,2 "... šnabžda": mąstymo maldą, skaitant pusbalsiu. Žr. Ps 63,6.
1,5 "... Teisme": Didžiajame Teisme.

2*

Visuotinė Mesijo karalystė

I

[1] Dėl ko niršta gentys,
kodėl tautos veltui maištauja?
[2] Žemės karaliai ruošiasi mūšiui
ir valdovai išvien tariasi
prieš VIEŠPATĮ ir jo pateptąjį:*
[3]* "Nūn veržkimės iš jų jungo grandinių
ir nusikratykime jų pančių!"

II

[4] Bet aukštybių soste sėdintis juokiasi;
VIEŠPATS iš jų tyčiojas.
[5] Po to jis prakalba į juos įniršęs,
sukeldamas klaiką savo pykčiu:
[6]* "Juk aš pasodinau soste savo karalių ant Ziono —
savo šventojo kalno!"

2,1-12 Mesijinė psalmė, t.y. rodanti į Mesiją — Kristų. Psalmininkas vaizduoja tautų sukilimą prieš Dievą ir jo pateptąjį karalių (I), Dievo atsakymą (II), mesijinį įsaką (III) ir maištininkams duotą įspėjimą (IV).

2,2 "... pateptąjį": hebraiškai "mašijah" — iš čia žodis Mesijas — graikiškai "christos" — iš čia žodis Kristus. Karalius ir vyriausiuosius kunigus hebrajai įvesdavo į jų tarnybos pareigas, patepdami aliejumi. Žr. Ts 9,8; 1 Sam 9,16; 16,12-13; Kun 8,12; Sk 3,3.

2,3 Kalba maištininkai.

2,6 Kalba Dievas. "... Ziono — savo šventojo kalno": "Dievo kalnas" buvo Sinajus, kur Mozė susitiko su Dievu ir gavo iš jo Įstatymą (žr. Iš 3,1; 18,5; 24,12-18; Įst 33,2; 1 Kar 19,8). Saliamonui pastačius Šventyklą ant Ziono kalvos (žr. 2 Sam 5,7-9), ši kalva tapo ypatingu kalnu, ant kurio gyveno Dievas, į kurį žmonės lipdavo jo pagarbinti (žr. Įst 12,2-3b). Ziono kalnas davė savo vardą visai Jeruzalei — mesijiniam miestui, į kurį susirinks visos tautos. Žr. Iz 2,1-3; 11,9; 24,23; 56,7; Jl 3,5; Zch 14,16-19; Apr 14,1; 21,1.

III

7 Aš* paskelbsiu VIEŠPATIES įsaką:
VIEŠPATS man tarė: “Tu esi mano sūnus,
šiandien aš tave pagimdžiau.
8 Prašyk manęs, ir padarysiu tautas tavo valdomis,
visus žemės pakraščius tavo nuosavybe.
9 Geležiniu skeptru gali joms kirsti,
kaip molinius indus į šukes daužyti”.

IV

10 Nūn tad, karaliai, supraskite;
žemės valdovai, būkite įspėti.
11 Tarnaukite VIEŠPAČIUI pagarbia baime,
drebėdami
12 reikškite pagarbą,*
kad jis neįnirštų, ir kelyje nežūtumėte,
nes jo pyktis ūmus.

Laimingi visi, kurie prie jo glaudžias!

*3**

Pasitikėjimas Dievu pavojuje

1 Dovydo psalmė.
Kai jis bėgo nuo savo sūnaus Absalomo.

I

2 Ai, VIEŠPATIE, kiek daug yra mano priešų!
Daug tų, kurie mane puola!

2,7 “Aš...”: Dievo pateptas mesijinis karalius. Mesijinis karalius vaizduojamas kaip galiūnas.
2,12 “... reikškite pagarbą”: pažodžiui “bučiuokite jam kojas”.
3,1-9 Psalmininkas, priešų supamas, maldauja Dievą padėti (I), žadina savyje pasitikėjimą Dievu (II) ir meldžiasi už save ir tautą (III).

[3] Apie mane daugelis sako:
"Dievas jo neišgelbės!" {Sela}*
[4] Bet tu, VIEŠPATIE, esi man skydas nuo pavojaus;
mano garbė — tu pakeli mano galvą!

II

[5] Šaukiuosi balsu VIEŠPATIES,
jis išklauso mane iš savo šventojo kalno. {Sela}
[6] Kai guluosi ilsėtis ir užmiegu,
atsibundu, nes visą naktį VIEŠPATS mane saugo.*
[7] Nebijau net dešimties tūkstančių priešų,
puolančių mane iš visų pusių.

III

[8] Ateik, VIEŠPATIE!
Išgelbėk mane, mano Dieve!
Juk tu mano priešams antausius skaldai,
nedorėliams dantis išdaužai.
[9] Išgelbėjimas VIEŠPATIES valioj;
tavo palaiminimas tebūna tavo tautai! {Sela}

*4**

Pasitikėjimas Dievu

[1] Chorvedžiui.* Su styginiais instrumentais.
Dovydo psalmė.

3,3 {Sela{h}": liturginė nuoroda. Jos tiksli prasmė nežinoma. Spėjama, kad ja nurodoma daryti pauzę — stabtelėti.

3,6 "... mane saugo": Bendrijos Tėvai pritaiko šią eilutę Kristaus mirčiai ir Prisikėlimui.

4,1-9 Psalmininkas, melagingai apkaltintas, prašo Dievą pagalbos (I), pataria savo nepatikliems žmonėms pasitikėti Dievu (II) ir pats atnaujina savo pasitikėjimą Dievu (III).

4,1 "Chorvedžiui": daugelis psalmių turi tokią nuorodą. Turbūt ji nurodo, kad šios psalmės buvo nurašytos iš rinkinio, kuris kadaise priklausė "Chorvedžiui". Žr. 1 Kr 15,21.

I

[2] Kai šaukiuosi, išklausyk mane,
o mano teisusis Dieve!
Kai buvau varge, tu man padėjai.
Būk man maloningas ir išklausyk mano maldą!

II

[3] O žmonės, kada liausitės teršę mano garbę?
Kodėl mėgstate, kas tuščia, ir griebiatės melo? {Sela}
[4] Žinokite, kad VIEŠPATS sau atsirenka ištikimąjį, —
VIEŠPATS mane išklauso, kai jo šaukiuosi.
[5]* Drebėkite tad ir nenusidėkite!
Atsigulę apgalvokite širdimi ir tylėkite! {Sela}
[6] Atnašaukite ištikimai aukas
ir pasitikėkite VIEŠPAČIU.

III

[7] Daugelis sako: "O kad sulauktume geresnių dienų!
VIEŠPATIE, tešviečia mums tavo veido šviesa!"
[8] Tu dedi į mano širdį daugiau džiaugsmo,
negu grūdų derlius ir jauno vyno apstas.
[9] Kai einu ilsėtis, ramiai užmiegu,
nes tu vienas, VIEŠPATIE, leidi be rūpesčio ilsėtis.

*5**

Ryto malda

[1] Chorvedžiui. Su pučiamaisiais instrumentais.
Dovydo psalmė.

4,5 Įspėjimas netarti skubotai neapgalvotų žodžių prieš Dievą net varge ir nelaimėje. "Drebėkite...": hebraiškasis žodis reiškia "karščiuokitės..., jaudinkitės"; šiame kontekste iš baimės ar išgąsčio.

5,1-13 Auštant psalmininkas šaukiasi į Dievą (I), kuris nekenčia nusidėjėlių (II); pasitikėdamas Dievo gerumu sau (III), jis prašo Dievą nubausti nedorėlį (IV) ir globoti teisųjį (V).

I

2 Išgirsk mano žodžius, VIEŠPATIE,
atkreipk dėmesį į mano dejonę!
3 Klausykis mano maldos šauksmo,
mano Karaliau ir mano Dieve, nes tave maldauju!
4 VIEŠPATIE, auštant tu girdi mano balsą,
auštant į tave kreipiuosi su malda ir laukiu.

II

5 Juk tu esi Dievas, kuris nekenčia to, kas nedora;
pikta pas tave nevieši.
6 Kas puikuojasi, negali iškęsti tavo žvilgsnio;
tu neapkenti visų nedorėlių.
7 Melagiams tu leidi pražūti;
VIEŠPATS bjaurisi žudikais ir išdavikais.

III

8 Bet per tavo didžią ištikimą meilę
aš įeinu į tavo Namus
ir iš pagarbios baimės puolu kniūpsčia Šventykloje,
kur tu esi garbinamas.
9 Vesk mane, VIEŠPATIE, savo išganingu teisumu,
nepaisydamas mano budrių priešų!
Ištiesink man savo kelią!

IV

10 Juk tuo, ką mano priešai sako,
niekad negalima pasitikėti, —
jų širdis pilna piktų kėslų.
Gerklės — atviri kapai*
ir liežuviai sukti.
11 Pasmerk ir nubausk juos, Dieve, —
tepražudo juos jų pačių kėslai.

5,10 "Gerklės — atviri kapai...": nors žodžiais jie dedasi esą bičiuliai, tikrovėje savo slaptais kėslais — žodžiais gerklėje, t.y. savo širdyje, jie yra pasiruošę žudyti. Žr. Jer 5,16.

Atmesk juos už jų nuodėmių daugybę,
nes prieš tave jie kėlė maištą.

V

12 Betgi visi, kas prie tavęs glaudžiasi,
tedžiūgauja ir iš džiaugsmo tegieda amžinai.
Taip juos globok,
kad mylintieji tavo vardą tavyje džiūgautų.
13 Juk, VIEŠPATIE, tu tikrai laimini teisųjį,
apsiauti jį savo malone lyg skydu.

*6**

Malda bandymo metu

1 Chorvedžiui. Su styginiais instrumentais. "Aštuntąja".*
Dovydo psalmė.

I

2 VIEŠPATIE, nesmerk manęs įniršęs,
nebausk manęs pykdamas
3 Būk man maloningas, VIEŠPATIE,
nes aš esu visiškai nusikamavęs;
gydyk mane, VIEŠPATIE,
nes mano kaulai klaiko sukrėsti.
4 Ir mano gyvastis yra klaiko priblokšta,
bet tu, VIEŠPATIE, — kaip ilgai?..*

II

5 VIEŠPATIE, atsigręžk! Gelbėk mane!
Išvaduok mane dėl savo ištikimos meilės!

6,1-11 Pirmoji atgailos psalmė. Savo skausme psalmininkas maldauja Dievą pasigailėti (I); prašydamas išgelbėti nuo mirties (II), jis aprašo savo vargus (III); po to, būdamas tikras, kad Dievas jį girdi, jis atmeta bet kokį bendravimą su nusidėjėliais (IV).

6,1 "Aštuntąja": hebraiškai "Šeminit{a}", t.y "aštuntuoju būdu".

6,4 "... kaip ilgai?..": santrumpa ilgesnio prašymo: "Kaip ilgai užtruks, kol atsakysi į mano maldą?" Žr. Ps 13,2-4.

6* Juk tarp mirusiųjų nėra kas tave atsimintų,
Šeole kas gali tave šlovinti?

III

7 Esu aimanų nuvargintas,
ašaromis kasnakt laistau savo lovą
ir verksmu drėkinu savo guolį.
8 Skausmas temdo man akis,
nuo visų mano vargų jos silpnėja.

IV

9 Atsitraukite nuo manęs, visi piktadariai,
nes VIEŠPATS išgirdo mano verksmo balsą.
10 VIEŠPATS išklauso mano maldavimą;
VIEŠPATS priima mano maldą.
11 Visi mano priešai bus pažeminti
ir klaiko apimti.
Akimirksniu jie trauksis ir bus sugėdinti.

7*

Viešpats yra teisus Teisėjas

1 Dovydo rauda, kurią jis giedojo VIEŠPAČIUI
dėl Kušo Benjaminiečio.

I

2 VIEŠPATIE, mano Dieve, prie tavęs glaudžiuosi!
Saugok mane nuo visų, kurie mane persekioja,
ir gelbėk mane,

6,6 Mirusiųjų buveinės — hebraiškai Šeolo — samprata nedavė vietos jokiai mirusiųjų veiklai. Gyvenimas mirusiųjų buveinėje pagal ją buvo niūrus — užmaršties tamsybė. Hebrajai dalijosi tokia mirusiųjų buveinės samprata iki pat Kristaus laikų, kai Dievas apreiškė jos paaiškinimą. Žr. Išm 3.

7,1-18 Priešų šmeižiamas, psalmininkas prašo pagalbos prieš juos (I), prisiekdamas, kad jis yra nekaltas (II), ir šaukdamasis Dievo, teisingojo pasaulio Teisėjo, kad jį apgintų (III); pasitikėdamas Dievo teisumu (IV), jis kalba apie savo šmeižikų nubaudimą ir pažada padėkos auką (V).

[3] kad jie kaip liūtai, mane nusivilkę,
nesuplėšytų į gabalus,
kadangi nėra kas gelbsti.

II

[4] VIEŠPATIE, mano Dieve, jeigu tai padariau,* —
jeigu kaltė suteršė mano rankas,
[5] jeigu piktu atsilyginau savo bičiuliui,
— aš, kuris pasigailėjau tų,*
kurie be priežasties buvo mano priešai —
[6] tuomet mane priešas tepersekioja ir tepagauna,
mano gyvastį su žemėm tesutrypia
ir mano sielą su dulkėmis tesumaišo! {Sela}

III

[7] VIEŠPATIE, pakilk įniršęs,
stokis prieš mano priešų šėlimą!
Mano Dieve, pabusk teismui, kurį esi paskelbęs.
[8] Tesiburia aplink tave sueiga tautų,
ir viešpatauk joms iš aukštybių.
[9] {VIEŠPATS teisia tautas.}
Teisk mane, VIEŠPATIE, pagal mano teisumą,
žiūrėdamas mano nekaltumo.
[10] Padaryk galą nedorėlių kėslams,
sustiprink teisųjį!
Tu ištiri mūsų mintis ir norus,
o teisusis Dieve!

IV

[11] Dievas yra man skydas,
kuris gelbsti doros širdies žmones.
[12] Teisus teisėjas yra Dievas, —
Dievas, kuris gali kasdien bausti.

7,4 "... jeigu tai padariau": kaip teigia psalmininko šmeižikai.
7,5 "... pasigailėjau tų": žr. 1 Sam 24,11; 26,9 apie Dovydo geraširdišką pasielgimą su Sauliumi.

[13] Jei žmogus nepakeis savo elgesio,
Dievas galąs savo kalaviją;
įtemps lanką, paėmęs į jį strėlę;
[14] paruoš prieš jį savo mirtinus ginklus,
ugningas ietis padarys savo strėlėmis.

V

[15] Štai kaip nedoras žmogus sumano pikta,
užsigeidžia daryti pikta ir pagimdo apgaulę.
[16] Jis iškasa duobę, ją dar pagilina,
ir pats įpuola į savo iškastą duobę.
[17] Jam ant galvos sugrįžta jo piktumas,
jo smurtas užkrinta jam ant pakaušio.
[18] Dėkosiu VIEŠPAČIUI už jo teisumą,
giedosiu šlovės giesmę VIEŠPAČIUI Aukščiausiajam.

*8**

Kūrėjo didybė ir žmogaus orumas

[1] Chorvedžiui. Kaip "Gitita".
Dovydo psalmė.

I

[2] VIEŠPATIE, mūsų Dieve,
koks nuostabus tavo vardas visoje žemėje!

Savo didingumu apdengei dangaus aukštybes.
[3] Mažylių ir kūdikių lūpomis sukūrei sau šlovę
dėl savo varžovų,
kad nutildytum priešą ir maištautoją.
[4] Kai pasižiūriu į tavo dangų, —
tavo pirštų darbą, —
į mėnulį ir žvaigždes,
kuriuos tu pritvirtinai, —

8,1-10 Ribotai žmogaus prigimčiai priešpriešinęs begalinę Dievo didybę (I), psalmininkas pabrėžia Kūrėjo žmogui suteiktą orumą ir galybę (II).

[5] kas yra žmogus, kad jį atsimeni,
kas yra mirtingasis, kad juo rūpiniesi?

II

[6] Tu padarei jį tik truputį žemesnį už save*
ir apvainikavai jį garbe ir didybe.
[7] Tu padarei jį savo rankų darbų šeimininku,
padėjai visa prie jo kojų.
[8] Avis ir jaučius — visus aliai vieno —
ir laukinius gyvulius,
[9] padangių paukščius bei jūros žuvis
ir visa, kas tik keliauja jūrų takais.

[10] VIEŠPATIE, mano Dieve,
koks nuostabus tavo vardas visoje žemėje!

*9**

Padėka už pergalę

[1] Chorvedžiui. Melodija kaip giesmės "Mirtis sūnui".
Dovydo psalmė.

I

{'Alef} [2] Dėkosiu tau, VIEŠPATIE, iš visos širdies,
apsakysiu visus tavo nuostabius darbus.
[3] Krykštausiu ir džiūgausiu tavyje, —
šlovės giesmę giedodamas tavo vardui,
Aukščiausiasis.

8,6 "... žemesnį už save": hebraiškai "už 'Elohim{ą}". Tai gali reikšti ir "už Dievą", ir "už dievus", ir "už save". Žr. Ps 45,7; 58,2; 82,1; 97,7. Senovės vertimai, apskritai, šį žodį siejo su dangaus dvasiomis — angelais. Žr. Ps 138,1. Žyd 2,9 tekstas susieja šį skaitinį su Dievu-Žmogumi Jėzumi Kristumi. Žr. 1 Kor 15,27.

9,1-21 Devintoji psalmė Vulgatos vertime turi dvi dalis, o kiekviena jų hebraiškajame tekste sudaro atskirą psalmę — Ps 9 ir 10. Iš pradžių jos sudarė vieną psalmę, kurios kiekvienas posmelis prasidėjo viena po kitos

{Bet} [4] Tau pasirodžius, mano priešai traukiasi,
parpuola ir miršta.

II

[5] Nes tu gini mano teisę ir bylą,
sėdėdamas soste kaip teisus teisėjas.
{Gimel} [6] Tu grūmoji pagonims ir sunaikini nedorėlius,
jų vardą ištrini amžiams.
[7] Priešo neliko — amžini griuvėsiai;
tu sugriovei jų miestus, —
dingo net jų vardai.

III

{He} [8] Bet VIEŠPATS lieka amžinai, —
savo sostą jis pastatė teismui.
[9] Jis teisia pasaulį teisumu;
tautas jis teisia bešališkai.
{Vau} [10] VIEŠPATS yra tvirtovė nuengtiesiems,
tvirtovė nelaimės metu!
[11] Kas brangina tavo vardą, tavimi pasitiki,
nes tu, VIEŠPATIE, niekad neatmeti tų,
kurie ieško tavo pagalbos.

IV

{Zajin} [12] Giedokite šlovės giesmę VIEŠPAČIUI,
kuris gyvena Zione!
Skelbkite tautoms jo darbus!
[13] Juk jis neužmiršta varguolių šauksmo, —
rūpinasi jais nekalto kraujo gynėjas.

---

einančia hebrajų kalbos alfabeto raide — nuo 'Alef (pirmosios) iki Tet (paskutinės) — ženklinančiomis iš viso 22 posmelius. Septuaginta ir Vulgata abi psalmes laiko viena — Ps 9. Užtat psalmių ženklinimas lotyniškajame vertime nuo 10 iki 146 yra vienu skaičiumi mažesnis negu hebraiškajame tekste.

V

{Het} [14] Pasigailėk manęs, VIEŠPATIE!
Žiūrėk, ką aš kenčiu nuo tų,
kurie manęs neapkenčia.
Išgelbėk mane nuo mirties, VIEŠPATIE,
[15] kad gražiojo Ziono* vartuose
galėčiau paskelbti visus tavo šlovės darbus
ir džiaugtis tavo išganymu.

VI

{Tet} [16] Tautos įgriuvo į savo iškastą duobę,
jų kojos įkliuvo į jų pačių paslėptą tinklą.
[17] VIEŠPATS apsireiškia teisdamas, —
nedorą žmogų suraizgo jo paties kėslais.
{Higaion.* Sela}

VII

{Jod} [18] Visi nedori žmonės yra pakeliui į Šeolą,
ir visi pagonys, kurie užmiršta Dievą.
{Kaf} [19] Ne visuomet varguolis bus užmirštas,
nei skurdžių viltis amžinai nežus.
[20] Pakilk, VIEŠPATIE!
Neleisk mirtingajam gauti viršaus, —
tebūna tautos teisiamos tavo akivaizdoje.
[21] Įvaryk jiems baimę, VIEŠPATIE!
Težino tautos, kad jos tik mirtingi žmonės! {Sela}

9,15 "... gražiojo Ziono": hebraiškai "dukters Ziono", t.y. "dukters Jeruzalės". Kalnas hebraiškai yra vyriškosios giminės, o miestas moteriškosios.
9,17 "Hig{g)aion{as}": žodis ženklina mąstymą arba tylią melodiją, muzikinę palydą.

10

Prašant pagalbos prieš engėjus

I

{Lamed} [1] Kodėl, VIEŠPATIE, taip nuošaliai laikaisi?
Kodėl slepiesi, kai esu nelaimėje?
[2] Nedorėliai įžūliai kankina varguolius —
teįkliūva jie patys į savo sumanytus kėslus!

II

[3] Juk nedorėlis puikuojasi savo širdies kėslais,
o gobšuolis keikia ir atmeta VIEŠPATĮ.
[4] Įniršęs iš įžūlumo, nedorėlis sako:
"Atsiskaityti jis nešauks" —
anot jo širdies kėslų: "Dievo nėra!"*
[5] Nedorėliui visad klojasi, —
tavo nuosprendžiai jam tolimi,
jis prunkštauja iš visų savo priešų.
[6] Sau širdyje sako: "Nebūsiu parblokštas,
per kartų kartas vargo nepatirsiu".

{Pe} [7] Jo burna pilna keiksmų, melo ir grasinimų,
vargas ir piktumas po jo liežuviu.
[8] Pasalom sėdi netoli kaimų,
slaptai nužudo nekaltą žmogų.

Jo akys vogčiomis seka nelaimingąjį,
{'Ajin} [9] slapčiom sėlina lyg liūtas tankmėje.
Jis tyko, kad pagrobtų vargšą, —
čiumpa vargdienį ir velka į savo tinklą.

[10] Jis prisišlieja prie žemės, puola pagūžom,
ir nelaimingasis parkrinta nuo jo jėgos.

10,4 "Dievo nėra!": nedorėlis neigia Apvaizdą, elgdamasis lyg nebūtų Dievo.

[11] Nedorėlis širdyje mano: "Dievui tai nerūpi.
Jis slepia savo veidą, jis niekad nežiūri".

III

{Qof} [12] Pakilk, VIEŠPATIE!
Dieve, pakelk ranką, neužmiršk skriaudžiamųjų!
[13] Kodėl nedorėlis turėtų tyčiotis iš Dievo
ir sau širdyje sakyti: "Atsiskaityti nešauksi?"
{Reš} [14] Bet tu juk matai!
Tikrai tu imi į širdį vargą ir skausmą,
esi visad pasirengęs padėti!
Tau nelaimingasis gali save patikėti, —
tu visad našlaičiui padėjai.
{Šin} [15] Palaužk nedoro ir blogo žmogaus jėgą,
nubausk jų nedorumą, neleisk jiems išlikti.

IV

[16] VIEŠPATS yra karalius per amžių amžius,
pagonys išnyks iš jo krašto.
{Tav} [17] VIEŠPATIE, tu išgirsi skriaudžiamųjų troškimą,
paguosi jų širdį, pakreipsi į juos ausį.
[18] Našlaičio ir skriaudžiamojo bylą apginsi,
kad joks žemės mirtingasis nebekeltų baimės.

*11**

Pasitikėjimas Dievu

[1] Chorvedžiui.
Dovydo psalmė.

11,1-7 Bailiems bičiuliams patariant bėgti į kalnus nuo pavojaus (I), psalmininkas atnaujina savo pasitikėjimą Jahve — Sandoros Viešpačiu, kuris teisingai atlygina doram ir nedoram žmogui (II).

I

Randu prieglobstį VIEŠPATYJE!
Kaip tad drįstate man sakyti:
"Paukšti, lėk į kalnus!
2 Juk štai nedorėliai deda strėlę ant virvyčios,
įtempia lanką, norėdami nušauti iš pasalų
doros širdies žmones.
3 Kai viskas griūva,*
ką begali teisusis daryti?"

II

4 VIEŠPATS! Šventykla yra jo šventumo būstas;
VIEŠPATS! Danguje stovi jo sostas.
Jo akys viską apžvelgia,
įdėmus žvilgsnis tiria žmones.
5 VIEŠPATS ištiria teisųjį ir nedorėlį, —
kas mėgsta smurtą, to nekenčia iš visos širdies.
6 Ant nedorėlių jis siųs žarijų ir sieros lietų,
svilinanti vėtra bus jiems skirta taurė.*
7 Juk teisus yra VIEŠPATS,
jis myli teisius darbus;
dorieji matys jo veidą.

*12**

Pagalbos prašymas

1 Chorvedžiui. "Aštuntąja".
Dovydo psalmė.

11,3 "... viskas griūva": Pažodžiui "šulai griūva", — šulai ženklina viešosios darnos pamatus. Žr. Ps 82,5.

11,6 "... skirta taurė": taurė, kurią Dievas duoda žmonėms gerti, yra įprastas Šventraščiui žmogaus likimo įvaizdis. Žr. Ps 16,5; 75,9; Mt 20,22; 26,39; Apr 14,10.

12,1-9 Psalmininkas meldžiasi, prašydamas Dievo pagalbos prieš nedorėlių apgaulę (I) ir įžūlumą (II). Dievas jam pažada (III) ir suteikia pasitikėjimo (IV).

I

[2] Gelbėk, VIEŠPATIE!
Nebėra nė vieno teisuolio,
ištikimi žmonės pradingo tarp mirtingųjų.
[3] Visi meluoja — kaimynas kaimynui kalba
pataikūniškomis lūpomis ir veidmaine širdimi.

II

[4] Teužčiaupia VIEŠPATS pataikūniškas lūpas, —
tesulaiko kiekvieną pagyrūnišką liežuvį, —
[5] sakantiems: "Liežuviu gausime, ko norime.
Mūsų ginklas — lūpos,
kas gali mums viešpatauti?"

III

[6*] "Kadangi jie apiplėšia vargšus,
ir beturčiai aimanuoja, nūn aš pakilsiu, —
sako VIEŠPATS, —
suteiksiu jam saugią vietą, kurios ilgisi".

IV

[7*] VIEŠPATIES pažadai yra be priemaišų, —
sidabras grynintas tiglyje,
septynis kartus išvalytas.
[8] Tu, VIEŠPATIE, mus ginsi,
saugosi mus nuo šios kartos per amžius.
[9] Aplink visur nedorėliai bastosi,
visi giria, kas tarp žmonių nedora.

12,6 Turbūt šie žodžiai yra kunigo arba Šventyklos pranašo tarti kaip oficialus padrąsinimas prašančiajam.
12,7-9 Choras — numanoma daugiskaita "mes" — pataria remtis ką tik Dievo duotu pažadu ir prašo, kad pažadas būtų greitai įvykdytas.

13*

Kenčiančiojo malda

1 Chorvedžiui.
Dovydo psalmė.

I

2 Kaip dar ilgai, VIEŠPATIE?
Nejau amžinai mane užmirši?
Kaip dar ilgai slėpsi savo veidą nuo manęs?
3 Kaip ilgai turėsiu pakelti skausmus,
dieną iš dienos širdgėlą širdyje?
Kaip ilgai mano priešas ant manęs viešpataus?
4 Pažvelk į mane ir išklausyk, VIEŠPATIE, mano Dieve!

II

Duok šviesos mano akims,
kad mirties miegu neužmigčiau!
5 Neleisk mano priešui didžiuotis: "Aš nugalėjau jį!"
Neleisk mano engėjams džiūgauti, kai suklumpu!

6 Bet aš pasitikiu tavo ištikimu gerumu,
mano širdis džiūgaus, nes tu mane išgelbėsi.
Giedosiu VIEŠPAČIUI: "Jis man buvo geras!"

14*

Dejonė dėl dorovinio sugedimo

1 Chorvedžiui.
Dovydo.

13,1-6 Priešų engiamas, psalmininkas skundžiasi dėl savo vargų (I) ir prašo Dievo pagalbos (II).

14,1-7 Sielvartaudamas dėl nedorėlių dorovinio sugedimo (I), psalmininkas pranašauja, kad jie bus nubausti (II) ir meldžiasi už savo tautą (III). Ši psalmė yra bemaž visiškai panaši į Ps 53.

I

Kvailys sau širdyje sako: "Dievo nėra!"
Tokie yra sugedę, jie užsiima šlykščiais darbais;
nėra nė vieno, kuris gera darytų.
2 VIEŠPATS žvelgia žemyn iš dangaus į žmoniją,
norėdamas pamatyti, ar yra kas protingas
ir Dievo ieškantis.
3 Visi yra nuklydę, visi panašiai sugedę;
nėra nė vieno, kuris gera darytų
— nė vienui vieno.

II

4 "Argi nežino jie, visi tie nedorėliai?
Jie ryja mano tautą,* —
ji yra jų ryjama duona, —
ir VIEŠPATIES niekad nesišaukia".
5 Ten, kur nereikia bijoti,*
jie drebės iš baimės,
nes VIEŠPATS yra su teisiąja karta.
6 Norite sužlugdyti vargšo viltis,
bet jo užuovėja yra VIEŠPATS.

III

7 A, kad ateitų iš Ziono išganymas Izraeliui!
Kai VIEŠPATS parves į namus savo tautą,*
Jokūbas džiūgaus — Izraelis bus laimingas.

14,4 "Jie ryja mano tautą...": dažnas posakis — įvaizdis — pranašų knygose.

14,5 "Ten, kur nereikia bijoti...": "Ten" — nuoroda į Zioną, kur Viešpats apreikš savo galybę. Apie paslaptingą baimę, kylančią be matomos priežasties žr. Kun 26,36; Įst 28,67; 2 Kr 14,13; Job 3,25. Atrodo, kad tai yra užuomina apie asirų kariuomenės sunaikinimą 701 m. prieš Kristų, — jiems nebuvo reikalo bijoti, betgi staiga nelauktai jie buvo parblokšti. Žr. 2 Kar 19,35; Iz 37,36.

14,7 "... parves į namus savo tautą": pirmoje vietoje turima mintyje grįžimą iš Babilonijos tremties, bet dažnai ir platesnę prasmę — bet kokį tautinį atgimimą, atstatymą, atkūrimą.

*15**

Kas gali būti Dievo svečias

[1] Dovydo psalmė.

I

VIEŠPATIE, kas gali svečiuotis tavo Palapinėje?*
Kas gali gyventi Zione — tavo šventajame kalne?

II

[2] Žmogus, kuris dorai gyvena,
daro, kas yra teisu,
ir kalba tiesą iš grynos širdies.
[3] Kas nešmeižia nė vieno liežuviu,
kas nedaro nieko pikta bičiuliui
ir nejuodina kaimyno.
[4] Kas laiko niekam tikusiu, ką Dievas atmeta,
o pagarbiai VIEŠPATIES bijančius gerbia,
kas net nuostolį patirdamas laikosi žodžio.
[5] Kas be palūkanų skolina
ir nepaperkamas liudyti prieš nekaltą.

III

Kas tik taip elgiasi,
bus saugus per amžius.

15,1-5 Doro elgesio santrauka. Palygink su ja Dekalogo įsakymus. Žr. Iš 20,1-17. Šventyklos lankymo liturgija. Klausimas: "Kas gali dalyvauti pamaldų sueigoje?" Atsakymas: "Tie, kurie yra dorai elgęsi".

15,1 "... tavo Palapinėje": Jeruzalės Šventykla retkarčiais yra vadinama "palapine", pavartojant įvaizdį senosios dykumų šventovės, kuri buvo minima kasmet Palapinių iškilmės metu. Žr. Iš 23,14.

*16**

Tikėjimas ir viltis

[1] Giesmė.
Dovydo.

Apsaugok mane, Dieve,
nes pas tave ieškau užuovėjos.
[2] Sakau VIEŠPAČIUI: "Tu mano VIEŠPATS.
Tik tu esi visa mano laimė".

[3] Kokie šaunūs yra ištikimi VIEŠPATIES žmonės!
Būti su jais man didžiausias malonumas.
[4] Kas skuba pas kitus dievus,
daugina savo skausmus;
Kraujo liejamųjų atnašų jiems neliesiu,
nei jų vardų savo lūpomis netarsiu.*
[5*] VIEŠPATIE, tu esi man skirtoji dalis ir mano taurė,
mano likimas tavo rankoje!
[6] Man matavimo virvė krito smagioje vietoje, —
iš tikrųjų nuostabus yra mano paveldas!

II

[7] Kadangi VIEŠPATS mane moko, jį šlovinsiu, —
net naktį man širdis tai primena.
[8] Nuolatos menu VIEŠPATIES Artumą, —
jam esant prie dešinės, niekad nedrebėsiu.

16,1-11 Pasižadėdamas būti ištikimas Dievui, psalmininkas pareiškia savo priešiškumą stabų garbintojams ir draugiškumą Izraelio ištikimiesiems (I). Užtat jis jautriai išgyvena nuolatinį Artumą Dievo, kuris palaikys šioje palaimingoje vienybėje, suteikdamas kūnišką prisikėlimą ir amžiną gyvenimą (II).

16,4 "... nei jų vardų savo lūpomis netarsiu": pamaldus izraelietis ne tik susilaikydavo nuo maldos stabams ir jais prisiekdinėjimo, bet ir neminėdavo jų vardų. Žr. Oz 2,18.

16,5 Psalmininkas randa geriausį paveldą — tai tikrojo Dievo garbinimas.

[9] Užtat linksma mano širdis,
džiūgauja visa mano gyvastis
ir ramiai ilsisi mano kūnas.
[10] Juk nepaliksi manęs Šeolui,
neleisi savo teisiajam matyti Duobės.*
[11] Tu parodysi man taką, kuris veda į gyvenimą.
Tavo Artume yra džiaugsmo pilnatvė,
tavo dešinėje rankoje amžina linksmybė.

17*

Prašymas gelbėti

[1] Malda.
Dovydo.

I

Klausykis, VIEŠPATIE, mano teisybės maldavimo,
atsižvelk į mano šauksmą!
Išgirsk mano maldą iš lūpų be vyliaus!
[2] Iš tavęs teateina man nuosprendis,
nes tavo akys mato teisybę.
[3] Nors mėgintum mano širdį, tirtum mane naktį
ir bandytum mane ugnimi,
neteisybės manyje nerastum.
Nenusidėjau burna,

16,10 "... matyti Duobės": t.y. "patirti trūnijimą {kape}". Taip šį tekstą suprato graikiškoji Septuaginta, kurią cituoja apaštalas Petras (žr. Apd 2,25-32) ir apaštalas Paulius (žr. Apd 13,35-37). Abu apaštalai įžvelgia šiame skaitinyje nuorodą į Kristaus Prisikėlimą. Psalmininko viltis nugalėti mirtį, nors ir miglota, bet rodo tikėjimo prisikėlimu link. Žr. 2 Mak 7,9; Dan 12,2.

17,1-15 Būdamas tikras savo nekaltumu, psalmininkas kreipiasi į Dievą nuosprendžio (I), maldaudamas pagalbos nuo užpuolikų (II), kurie jį persekioja (III); šie žmonės, paskendę daiktuose, bus nubausti, o psalmininkas po mirties bus atlygintas Dievo Artumu.

[4] kaip daugelis žmonių kad daro.
Branginau žodį iš tavo lūpų
ir išvengiau smurto kelių.
[5] Tavo įstatymo keliu ėjo mano žingsniai,
nuo jo mano kojos niekad nenuklydo.

II

[6] Šaukiuosi tavęs, nes tu mane išgirsi, Dieve!
Atsuk man savo ausį, klausykis mano žodžių.
[7] Parodyk savo ištikimą meilę nuostabiais darbais,
Gelbėtojau, ieškantiems užuovėjos
nuo užpuolikų prie tavo dešinės.
[8] Saugok mane kaip savo akies vyzdį,
paslėpk mane savo sparnų paūksmėje
[9] nuo nedorėlių, norinčių mane suplėšyti.

III

Apspinta mane mirtini priešai, —
[10] be gailesčio jų kietos širdys,
įžūliai kalba jų burnos.
[11] Nūn jie aplink mane, kur tik pasisuku,
įbedę akis, laukdami progos mane parblokšti.
[12] Lyg liūtai, išalkę grobio,
tartum liūtukai, iš pasalų sėlindami.

IV

[13] Pakilk, VIEŠPATIE,
Stokis prieš juos ir parblokšk!
Išgelbėk mane savo kalaviju nuo nedorėlio —
[14] savo ranka, VIEŠPATIE, nuo mirtingųjų —
nuo mirtingųjų, kurių dalis gyvenime tik praeinanti.
Jų pilvai teprisipildo to, ką esi jiems sutaupęs,
jų vaikai tegu sočiai sau glemžia ir
tepalieka ir savo mažyliams.

[15] Betgi aš būdamas doras matysiu tavo veidą,
o pabudęs,* būsiu laimingas tavo Artumu.

*18**

Padėkos giesmė

A

I

[1] Chorvedžiui.
VIEŠPATIES tarno Dovydo, kuris šios giesmės žodžiais kreipėsi į VIEŠPATĮ tą dieną, kai VIEŠPATS išgelbėjo jį nuo visų jo priešų rankos ir Sauliaus kėslų.

[2] Jis tad tarė:

"Myliu tave, VIEŠPATIE, mano stiprybe!
[3] VIEŠPATIE, mano uola,
mano tvirtove, mano gelbėtojau!
Mano Dieve, mano uola, kur randu pastogę,
mano skydas ir mano išganymo jėga,* mano pilis!

17,15 "... o pabudęs": naujam gyvenimui po mirties. Mirtis dažnai lyginama su miegu. Žr. Ps 76,6; Dan 12,2. Pabudimas ryto metą yra rinktinė Dievo valanda suteikti malonę. Žr. Ps 5,3; 30,5; 46,5; 49,14; 57,8; 73,20; 90,14; 130,6; 143,8. Aušra ir šviesa yra išgelbėjimo įvaizdžiai. Žr. Iz 8,20; 9,1; 33,2; 58,10; Rd 3,23; Sof 3,5; Jn 1,4-5; 8,12. Vakaras ir tamsa — bandymo ir skausmo įvaizdžiai. Žr. Ps 30,5; 59,6; 88,18; 107,10; Iz 17,14; 50,10.

18,1-51 Ši padėkos psalmė — giesmė — randama ir 2 Samuelio knygoje (žr. 2 Sam 22). Abiejose vietose ji priskiriama Dovydui. Psalmėje ryškios dvi pagrindinės dalys. Pirmoje dalyje (A), po įžanginio Dievo šlovės posmelio (I), karališkasis psalmininkas aprašo savo pavojų (II), o po to teofanijos — Dievo apsireiškimo aprašymo — stiliumi vaizduoja Dievo atėjimą jam į pagalbą (III) ir pabaigia Dievo teisingumo pripažinimu (IV). Antroje dalyje, Dievas yra šlovinamas už paruošimą mūšiui (I), už pergalę prieš priešus (II), kuriuos jis privertė bėgti (III) ir pavedimą valdyti daugelį tautų (IV). Visa psalmė baigiama dėkingumo pareiškimu (C).

18,3 "... mano išganymo jėga": pažodžiui "mano išganymo ragas". Ragas, šiurpą keliantis įtūžusio jaučio ginklas, buvo stiprybės simbolis. Lk 1,69.

[4] Šaukiausi VIEŠPATIES, Šlovingojo,
ir buvau išgelbėtas nuo visų priešų.

II

[5]* Mirties virvės mane pančiojo,
pražūties srautai mane skandino.
[6] Šeolo pančiai mane apraizgė,
mirties pinklės mane pasitiko.
[7] Savo skausme šaukiausi VIEŠPATIES,
savo Dievo prašiau pagalbos.
Jis išgirdo mano balsą savo Šventykloje,*
ir mano pagalbos šauksmas pasiekė jo ausis.

III

[8]* Tada sujudo ir sudrebėjo žemė,
kalnų pamatai virpėjo ir susvirduliavo,
kai jį apėmė pyktis.
[9] Dūmai kilo jam iš šnervių,
ryjanti ugnis — iš jo burnos,
žarijos virto liepsnomis.
[10] Pravėrė dangų ir nužengė,
audros debesys buvo jam po kojų.
[11] Sėdosi ant kerubo* ir skrido,
atskubėjo ant vėjo sparnų.
[12] Tamsos skliautu jis apsiautė save,
vandens telkiniu,
audros debesimis.

18,5-6 Šios eilutės turi perkeltinę prasmę.

18,7 "... savo Šventykloje": savo dangiškojoje buveinėje.

18,8-20 Dievo atėjimo — teofanijos — apraše ryšku verčiantys žmogų susimąstyti, būties klausimus keliantys, gamtos reiškiniai: žemės drebėjimas ir perkūnijos audra. Žr. Ts 5,4-6; Ps 29; 97,2-6; Hab 3.

18,11 "Sėdosi ant kerubo...": kadangi Dievas daro vėjus savo pasiuntiniais, arba "angelais" (žr. Ps 104,4), poetas kalba apie Dievą, keliaujantį audros debesimis, arba angeliškais kūriniais, vadinamais kerubais. Dievo žemiškąjį sostą ant Sandoros Skrynios panašiai sudarė du sparnuoti kerubai. Žr. Iš 37,7-9. Dievas sėdi, abiem atvejais, ant kerubų. Mes kalbame apie Dievą žmogiškai — šiapusiškai. Žr. Ps 80,2; 99,1.

[13] Nuo jo Artumo spindesio prasiveržė
pro debesis kruša ir žarijos.
[14] VIEŠPATS sugriaudė danguje,
Aukščiausiasis prabilo balsu,
kruša ir žarijomis.
[15] Paleido savo strėles — žaibus
ir juos išvaikė,
privertęs bėgti.
[16] Tada pasirodė jūros dugnas,
pasaulio pamatai buvo atidengti,
VIEŠPAČIUI galingai prabilus
savo pykčio viesulu.

[17] Jis ištiesė ranką iš aukštybių,
paėmė mane, —
jis ištraukė mane iš galingų vandenų.
[18] Jis išgelbėjo mane nuo stipraus priešo
— nuo tų, kurie manęs nekentė,
nes jie buvo stipresni už mane.
[19] Negando dieną jie mane užpuolė,
bet VIEŠPATS buvo mano ramstis.
[20] Jis išvedė mane iš pavojaus, —
išgelbėjo mane, nes yra mane pamėgęs.

IV

[21] VIEŠPATS atlygino man pagal mano teisumą,
atmokėjo man pagal mano rankų švarumą,
[22] nes laikiausi VIEŠPATIES kelių
ir nedoru darbu nuo savo Dievo neatsitraukiau,
[23] nes visi jo įsakai buvo man prieš akis
ir nuo jo įstatų neatsimečiau.
[24] Buvau jam taurus,
saugojausi kaltės.
[25] Užtat VIEŠPATS ir atmokėjo man pagal mano teisumą,
pagal mano rankų švarumą jo akyse.

[26]* Su ištikimu tu elgiesi ištikimai,
su tauriu žmoguni — tauriai.
[27] Su nuoširdžiu tu elgiesi nuoširdžiai,
bet su sukčiumi — gudriai.
[28] Juk tu išgelbsti nuolankiuosius,
bet išdidžiuosius pažemini.
[29] Juk mano lempą, VIEŠPATIE, tu uždegei,* —
VIEŠPATS, mano Dievas, apšviečia mano tamsybes.
[30] Juk per tave galiu paimti užkardą, —
su savo Dievu galiu peršokti mūrą.
[31] Šis Dievas — jo kelias yra tobulas, —
VIEŠPATIES žodis išgrynintas ugnimi.
Jis yra skydas visiems, ieškantiems pas jį pastogės.

B

I

[32] Juk kas yra Dievas, jei ne VIEŠPATS?
Kas yra uola, jei ne mūsų Dievas? —
[33] tas Dievas, kuris apjuosė mane jėga
ir padarė saugų mano kelią.
[34] Kojas jis man davė kaip stirnų
ir nuvedė mane į saugias aukštumas.*
[35] Jis taip lavina mano rankas kovai,
kad mano žastai gali įtempti stipriausią lanką.

II

[36] Tu davei man savo apsaugos skydą,
tavo dešinė man padėjo,
tavo pagalba padarė mane didį.
[37] Tu leidai man išlikti laisvam
ir mano kojos nepaslydo.

18,26-27 Dievas elgiasi su žmonėmis taip, kaip žmonės elgiasi su savo artimu.
18,29 "... mano lempą ... tu uždegei": gyvybės ir laimės įvaizdis. Žr. 1 Kar 11,36.
18,34 "... į saugias aukštumas": į saugią vietą kalnuose — gamtos tvirtovę, kurią sunku užpulti. Žr. Ps 61,3; Hab 3,19.

[38] Vijau priešus ir juos sudorojau,
negrįžau, kol jie nebuvo sunaikinti.
[39] Juos sunaikinau — taip juos parbloškiau,
kad jie daugiau nebepakilo —
jie krito man po kojų.

III

[40] Juk tu apjuosei mane jėga kovai,
privertei priešus prieš mane klupti.
[41] Tu privertei priešus — tuos,
kurie manęs nekenčia, — atsukti man nugarą
ir juos sudorojau.
[42] Jie žvalgėsi, bet nebuvo kam jų išgelbėti;
šaukėsi VIEŠPATIES, bet jis neatsakė.
[43] Barsčiau juos kaip žemės dulkes vėjyje,
mindžiau juos kaip gatvių purvą.

IV

[44] Tu išgelbėjai mane nuo kivirčo su tauta,
padarei mane tautų galva;
tauta, kurios nepažinau, tapo mano pavaldiniai.
[45] Vos išgirdę apie mane, jie man pakluso;
svetimšaliai atėjo gūždamiesi pas mane.
[46] Svetimšaliai neteko drąsos
ir, drebėdami, išėjo iš savo tvirtovių.

C

[47] Tegyvuoja VIEŠPATS!
Tebūna pašlovinta mano Uola
ir išaukštintas Dievas, kuris mane išgelbėjo!
[48] Tas Dievas, kuris suteikė man pergalę
ir pajungė man tautas,
[49] kuris išgelbėjo mane nuo priešų,
net išaukštino prieš maištininkus
ir apsaugojo nuo nuožmiųjų!

[50] Užtat, VIEŠPATIE, šlovinsiu tave tautoms,
tavo vardui giesmes giedosiu.
[51] Tu duodi pergales savo karaliui,
rodai ištikimą meilę savo pateptajam, —
Dovydui ir jo palikuonims per amžius".

*19**

Kūrinija skelbia Dievo garbę

A

[1] Chorvedžiui.
Dovydo psalmė.

I

[2] Dangūs* apsakinėja Dievo garbę,
dangaus skliautas skelbia jo rankų darbą.
[3] Apie tai diena dienai pasakoja*
ir naktis nakčiai duoda žinią.
[4] Be jokio kalbesio* ir be jokių žodžių, —
negirdėti jų balso, —
[5] betgi jų žinia skamba visoje žemėje,
jų žodžiai girdėti iki pat pasaulio pakraščių.

19,1-15 Psalmė turi dvi dalis, iš pradžių turbūt jos buvo dvi atskiros psalmės. Pirmoji dalis aprašo dangaus skliautą, ypač saulę, apgiedantį Kūrėjo didybę (I-II). Antroje dalyje psalmininkas šlovina Dievo dorovinius reikalavimus (I) ir prašo malonės pagal juos gyventi (II).

19,2.5 "Dangūs...": hebraiškai "šamajim" — dangūs daugiskaita. Anot Šv. Rašto Visatos sampratos, dangų sudaro trys "dangūs": matomas dangaus skliautas su saule, mėnuliu, žvaigždėmis ir nematomos dangaus aukštybės. Tarp jų yra vieta su vandenimis — lietumi, sniegu, kruša.

19,3 "... diena dienai pasakoja": tartum Dievo įkvėpta, kiekviena diena skelbia kitai dienai žinią apie Dievo galybę.

19,4 "Be jokio kalbesio...": ši žinia yra tokia aiški žmogaus širdžiai ir protui, kad žmonės turi jos klausytis ir išgirsti.

II

Danguose* jis pastatė palapinę saulei, —
6 lyg nuotaka ji išeina
iš po savo jungtuvių užuolaidos,
ir lyg galiūnė džiugiai bėga savo keliu.
7 Iš vieno dangaus skliauto galo ji pradeda žygį,
jos kelias veda prie kito galo, —
nuo jos kaitros pasislėpti niekas negali.

B
Viešpaties Mokymas

I

8* Tobulas yra VIEŠPATIES Mokymas, —
atnaujina gyvastį;
VIEŠPATIES įsakai yra teisingi, —
paprastus žmones daro išmintingus.
9 VIEŠPATIES įstatai yra teisūs, —
džiugina širdį;
VIEŠPATIES įsakymas yra aiškus, —
akims duoda šviesos.
10 Pagarbi Dievo baimė yra tyra, —
ištikima amžinai.
VIEŠPATIES sprendimai yra tikri
ir visiškai teisūs.
11 Brangintini labiau už auksą, —
net už rinktinį auksą, —
saldesni už medų —
už gryniausią korio medų.

II

12 Be to, jais tavo tarnas pamokomas, —
kas jų laikosi, gauna didelį atlygį.

19,8-10 Šeši sinonimai išreiškia tą patį dalyką — dieviškąjį Mokymą, t.y. Mozės Įstatymą.

[13] Savo klaidas kas gali pastebėti?
Apvalyk mane nuo kalčių, kurių nejaučiu!
[14] Apsaugok mane ir nuo tyčinių nuodėmių, —
neleisk joms manyje viešpatauti!
Tada aš būsiu tobulas
ir laisvas nuo sunkaus nusižengimo.
[15] Tegu tau patinka mano žodžiai ir mano mintys,
VIEŠPATIE, mano Uola ir mano Atpirkėjau!

*20**

Malda už karalių karo metu

[1] Chorvedžiui.
Dovydo psalmė.

I

[2] Teišklauso tave VIEŠPATS negandos dieną,
Jokūbo Dievo vardas tesaugo tave! {Sela}
[3] Tesiunčia tau pagalbą iš šventovės,
iš Ziono tepalaiko tave!
[4] Teatsimena visas tavo atnašas,
ir tavo deginamosios aukos jam tepatinka!
[5] Tesuteikia tau, ko tavo širdis trokšta
ir kiekvieną tavo užmojį teįvykdo.
[6] Kad šauktume iš džiaugsmo dėl tavo pergalės
ir keltume vėliavas mūsų Dievo vardu.

Tepatenkina Dievas visus tavo prašymus!

II

[7] Nūn žinau, kad VIEŠPATS padeda savo pateptajam, —
išklauso jo savo šventajame danguje
ir savo dešine suteikia jam didžių pergalių.

20,1-10 Ps 20 ir 21 viena kitą papildo ir turi panašią sandarą. Pirmoji, giedama prieš mūšį, išreiškia gerus linkėjimus karaliui (I) ir laiduoja pergalę (II). Antroji, giedama po mūšio, dėkoja Dievui už pergalę (I) ir vėl prašo palaiminimo karaliui (II). Abi psalmės baigiasi refrenu, kurį gieda žmonės.

8* Vieni didžiuojasi savo karo vežimais,
o kiti — savo žirgais,
bet mes didžiuojamės vardu VIEŠPATIES, mūsų Dievo.
9 Anie suklups ir kris,
o mes pakylame ir stovime.

10 Suteik karaliui pergalę, VIEŠPATIE,
išklausyk mūsų, kai šaukiamės!

21

Padėka ir malda už karalių

1 Chorvedžiui.
Dovydo psalmė.

I

2 Karalius yra linksmas, VIEŠPATIE,
nes tu davei jam jėgą;
jis džiūgauja,
nes tu suteikei jam pergalę.
3 Ko troško jo širdis, jam suteikei, —
jo lūpų prašymo jam neatsakei. {Sela}
4 Juk pasitinki jį su didžia palaima,
uždedi jam ant galvos gryno aukso vainiką.
5 Prašė tavęs gyvenimo, —
tu davei jam ilgą dienų trukmę per amžių amžius.
6 Didi yra jo garbė per tavo pergalę, —
tu suteiki jam didybę ir garsą.
7 Juk tu suteiki jam amžinus palaiminimus,
linksmini jį savo Artumo džiaugsmu.
8 Juk karalius pasitiki VIEŠPAČIU
ir ištikimu Aukščiausiojo gerumu bus visad saugus.

20,8 Pamaldieji pasitiki ne medžiaginėmis priemonėmis, bet Dievo pagalba, kurios jie šaukiasi. Žr. 1 Sam 17,45; Iz 31,1; 36,9.

II

[9]* Tavo ranka suras visus tavo priešus,
tavo dešinė suras tuos, kurie tavęs nekenčia.
[10] Degink juos tarsi krosnies liepsna,
tą dieną, kai tu pasirodysi.*
Tesunaikina juos VIEŠPATS įniršęs;
ugnis juos tepraryja.
[11] Išnaikink jų palikuonis žemėje,
jų vaikus iš žmonijos.
[12] Jei jie kėsintųsi tau pikta daryti,
sugalvotų tau pakenkti, jiems nepasiseks.
[13] Tu priversi juos bėgti savo lankais,
nukreiptais jiems į veidus.

[14] Būk išaukštintas, VIEŠPATIE, savo jėgos!
Giedosime, šlovindami tavo didžius darbus.

22*

Kančios šauksmas ir šlovės giesmė

[1] Chorvedžiui. Kaip "Briedė auštant".
Dovydo psalmė.

21,9-13 Šiomis eilutėmis kreipiamasi į karalių.

21,10 "... tą dieną, kai tu pasirodysi": nors 9-13 eilutės yra kreipinys į karalių, šis posakis ir užuomina apie ugnį turi eschatologinį požiūrį. Turbūt pradiniame tekste šios eilutės buvo kreipinys į Viešpatį.

22,1-31 Ps 22 yra viena iš svarbiausių mesijinių psalmių. Pats Kristus kartojo jos pirmąją eilutę, o kelios kitos eilutės yra cituojamos ar bent užsimenama Naujajame Testamente — Kančios pasakojime. Šis jaudinantis dvasinės ir fizinės kančios aprašymas atspindi Jėzaus Kristaus kančią. Užtat visa psalmė įprasta sieti su Jėzumi Kristumi. Psalmininkas kalba Kristaus vardu pirmoje dalyje (A), aprašydamas Mesijo dvasinę bei fizinę kančią ir nepalaužiamą pasitikėjimą Tėvu, o antroje dalyje (B) aprašo Kristaus atpirkimo vaisius. Žr. Mt 27, 32-46.

A

I

2 Ai, mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane palikai?
Kodėl esi toks tolimas, — toli nuo mano maldos,*
nuo mano dejonės šauksmo.
3 Mano Dieve, šaukiuosi dieną, bet tu neatsakai,
ir naktį, bet ramybės nerandu.
4 Betgi tu esi Šventasis, —
tavo sostas — Izraelio šlovės giesmės!
5 Tavimi mūsų protėviai rėmėsi, —
jie pasitikėjo ir tu juos gelbėjai.
6 Tavęs šaukėsi ir buvo išgelbėti,
tavimi pasitikėjo ir nenusivylė.
7 Bet aš kirminas, o ne žmogus, —
vienų išjuoktas, kitų paniekintas.
8* Visi, kas mane mato, iš manęs tyčiojasi
ir šaipydamiesi kraipo galvas.
9 "Pasitikėjo VIEŠPAČIU, tegelbsti jį, —
tegu išvaduoja, jeigu juo gėrisi!"

10 Vis dėlto tu išvedei mane iš įsčių,
saugojai mane prie motinos krūtinės.
11 Tavo rūpesčiui buvau patikėtas nuo gimimo,
nuo motinos įsčių tu buvai mano Dievas.
12 Nesitolink nuo manęs, nes man sunku
ir nėra, kas man padėtų!

II

13 Mano priešai apstoja mane lyg jaučiai,
stiprūs Bašano jaučiai apgula mane;
14 atveria plačiai į mane savo žiotis
lyg plėšrūs ir riaumojantys liūtai.

22,2 "... toli nuo mano maldos": meldžiantis, jam atrodo, kad Dievas yra per toli, kad galėtų išgirsti maldos žodžius.
22,8-9 Žr. Mt 27,42.

[15] Esu lyg ant žemės išlietas vanduo,
visi mano kaulai išnarstyti;
lyg vaškas mano širdis, ištirpusi krūtinėje.
[16] Gerklė man išdžiūvusi lyg molio šukė,
mano liežuvis limpa prie gomurio;
tu guldai mane į mirties dulkes.

[17] Juk mane šunys apgula iš visų pusių,
nedorėlių gauja mane apspinta;
jie drasko man rankas ir kojas;*
[18] galiu suskaičiuoti visus savo kaulus.
Mano priešai spokso į mane ir džiaugiasi,
[19]* dalijas tarp savęs mano drabužius,
ir dėl mano apdaro kaulelius meta.

III

[20] Betgi tu, VIEŠPATIE, nesitolink nuo manęs!
Mano stiprybe, skubėk man padėti!
[21] Gelbėk mane nuo kalavijo,
mano brangią gyvastį iš šunies letenų!
[22] Trauk mane iš liūto nasrų!
Nuo tų buivolų ragų gelbėk mane!

B

[23]* Tada aš skelbsiu tavo garsą broliams ir seserims,
šlovinsiu tave jų sueigose.
[24] Jūs, pagarbiai VIEŠPATIES bijantieji,
jį šlovinkite!

22,17 "... jie drasko man rankas ir kojas": senieji vertimai — Septuaginta ir Vulgata — verčia: "... jie pervėrė mano rankas ir kojas".
22,19 Žr. Jn 19,24.
22,23 Perėjimas nuo nuožmios kančios į didį Prisikėlusiojo džiaugsmą. 23-27 eilučių kalba remiasi papročiu, pagal kurį asmuo, atnašavęs padėkos auką Šventykloje, papasakodavo dalyviams apie gautą iš Dievo malonę ir pasikviesdavo juos dalytis aukos vaišėmis.

Jūs, visi Jokūbo palikuonys,
garbę jam duokite!
Jūs, visi Izraelio vaikai,
prieš jį drebėkite!
25 Juk jis nepaniekino,
jis neatmetė vargšo maldavimo,
jis nenusuko nuo jo savo veido, —
išgirdo, kai varguolis šaukėsi.
26 Iš tavęs kyla mano šlovės giesmė didžiojoje sueigoje;
Ką tau pažadėjau, vykdysiu tarp tavęs pagarbiai bijančiųjų.
27 Vargšai valgys, kiek norės, ir bus sotūs,
šlovins VIEŠPATĮ jo ieškantieji.
Teatsigauna jų širdis* amžinai!

II

28 Visi žemės pakraščiai atsimins ir gręšis į VIEŠPATĮ,
visų tautų žmonės puls prieš jį kniūpsčia.
29 Juk VIEŠPATS yra Valdovas, —
jis viešpatauja tautoms.
30 Jam iš tikrųjų žemai lenksis visi,
kurie miega žemėje,
prieš jį lenksis visi,
kurie žengia į dulkes.

III

Ir aš jam gyvensiu.
31 Mano palikuonys jam tarnaus;
apie Viešpatį bus pasakojama būsimai kartai,
jo teisūs darbai skelbiami dar negimusiai tautai.

22,27 "... jų širdis": vargšų širdis, — šios eilutės žodžiai yra jiems skiriami.

23*

Jahvė — Ganytojas ir Šeimininkas

1 Dovydo psalmė.

I

VIEŠPATS yra mano Ganytojas,* —
man nieko netrūksta.
2 Žaliose pievose mane paguldo,
prie ramių tvenkinių gano.
3 Jis atgaivina mano gyvastį,
veda teisumo takais, kaip dera jo vardui.
4 Nors einu per tamsiausią slėnį,
nebijau jokio pavojaus, nes tu su manimi.
Tavo ganytojo lazda ir vėzdas* —
jie mane apgins.

II

5 Tu padengi man stalą
mano priešams matomoje vietoje,
patepi dosniai mano galvą aliejumi* —
sklidina mano taurė!
6 Tik gerumas ir ištikima meilė lydės mane
per visas mano gyvenimo dienas,
ir aš visados gyvensiu VIEŠPATIES Namuose.

23,1-6 Rūpestinga Dievo meilė žmogui paaiškinama ganytojo ir šeimininko įvaizdžiais. Piemuo yra atidus kaimenei (I), o šeimininkas geras savo svečiui (II). Žr. Jn 10,1-16.

23,1 "... Ganytojas": Dievo, kaip savo kaimenės Ganytojo, įvaizdis yra dažnas Senajame ir Naujajame Testamente

23,4 "... ganytojo lazda ir vėzdas": avims ganyti ir ginti.

23,5 "... aliejumi": kvepiantis aliejus buvo naudojamas vaišėse. Žr. Mt 26,7; Lk 7,37.46; Jn 12,3.

24*

Prie Šventyklos vartų

[1] Dovydo psalmė.

I

Žemė ir visa, kas joje, yra VIEŠPATIES,
pasaulis ir visi jo gyventojai,
[2]* nes jis pastatė jį ant gilių vandenų
ir įtvirtino virš požeminių upių.

II

[3]* Kas gali kopti į VIEŠPATIES kalną?
Kas gali įeiti į jo šventąją buveinę?
[4] Tas, kurio rankos nekaltos ir širdis tyra,
kuris netrokšta to, kas tuščia,
ir neprisiekinėja apgaulingai artimui.
[5] Jis gaus VIEŠPATIES palaiminimą,
teisų atlygį Dievo, savo Gelbėtojo.
[6] Tokia yra draugė tų, kurie į jį kreipiasi
ir ieško Jokūbo Dievo veido. {Sela}

III

[7] Pakelkite savo sąramas,* vartai!
Plačiai atsidarykite, amžinosios durys,
kad įžengtų Garbės karalius!

24,1-10 Po posmelio visuotinei Dievo galybei pašlovinti (I), psalmė aptaria dorovinius reikalavimus, saistančius Šventyklos pamaldų dalyvius (II) ir po to cituoja žodžius, kurie buvo giedami, kai Sandoros Skrynia buvo nešama į Ziono kalną — Šventyklą. Psalmėje jaučiamas chorų pokalbis. Atrodo, kad psalmė buvo sukurta liturginiam naudojimui. Žr. 2 Sam 6,12-15.

24,2 Pasak senovės Visatos sampratos, žemė buvo laikoma plokščiu skrituliu, įtvirtintu ant plataus požeminio vandenyno — Bedugnės. Žr. Ps 33,7.

24,3-5 Ps 15 yra panaši savo sandara ir turiniu: klausimas — atsakymas su nurodytomis sąlygomis — užsklanda.

24,7.9 "... savo sąramas": pažodžiui "savo galvas". Tarpduris laikomas per žemas didžiam Dievui įeiti. Vartai ir durys yra arba Šventyklos, arba senosios jebusitų tvirtovės.

[8] Kas gi tas Garbės karalius?
Tai VIEŠPATS, stiprus ir narsus,
VIEŠPATS, galingas mūšyje.
[9] Pakelkite savo sąramas,* vartai!
Plačiai atsidarykite, amžinosios durys,
kad įžengtų Garbės karalius!
[10] Kas gi yra tas Garbės karalius?
Galybių VIEŠPATS —
jis yra tas Garbės karalius! {Sela}

25*

Malda pavojuje

[1] Dovydo.

I

{'a} Į tave, VIEŠPATIE, keliu širdį.
{b} [2] O mano Dieve, tavimi pasitikiu.
Neleisk man būti sugėdintam,
neleisk mano priešams džiūgauti.
{g} [3] Juk nė vienas nenueina niekais,
kas tavimi pasitiki;
nueina niekais neištikimieji — lengvabūdžiai.
{d} [4] Parodyk man savo kelius, VIEŠPATIE,
mokyk mane savo takų.
{h} [5] Vesk mane savo tiesa ir mokyk mane,
nes esi Dievas, mano Gelbėtojas.
{v} Tavimi visados pasitikiu.
{z} [6] VIEŠPATIE, neužmiršk savo gailestingumo
ir ištikimos meilės, —
jie taip seni, kaip laikas.

25,1-22 Alfabetinė psalmė. Mintys padrikai susietos, bet pirmoji dalis (I) iš esmės yra malda ieškant kelio ir atleidimo; antroji (II) — mąstymas apie Dievo gerumą teisiesiems; trečioji (III) — prašymas apsaugoti ir paguosti.

{ḥ} 7 Mano jaunystės nuodėmes ir kaltes užmiršk, —
savo ištikima meile dėl savo gerumo
atsimink mane, VIEŠPATIE!

II

{t} 8 Teisus ir geras yra VIEŠPATS,
todėl jis moko klystančius kelio.
{j} 9 Jis veda kukliuosius teisingu taku
ir moko juos savo kelio.
{k} 10 Visi VIEŠPATIES takai yra
ištikima meilė ir tiesa visiems,
kurie laikosi jo Sandoros ir paklūsta jo įsakams.
{l} 11 Dėl savo vardo, VIEŠPATIE,
atleisk mano kaltę, nors ji ir didžiulė.
{m} 12 Kas tik pagarbiai VIEŠPATIES bijo,
sužino iš jo taką, kuriuo eiti turėtų.
{n} 13 Jis pats gyvens laimingai
ir jo vaikai paveldės žemę.
{s} 14 VIEŠPATS yra pagarbiai jo bijančių draugas
ir patvirtina jiems savo Sandorą.
{'a} 15 Mano akys visad atkreiptos į VIEŠPATĮ,
nes jis ištrauks mano kojas iš tinklo.

III

{p} 16 Atsigręžk į mane ir būk man gailestingas,
nes aš esu vienišas ir nuskurdęs.
{ẓ} 17 Palengvink man širdies rūpesčius
ir išgelbėk mane iš mano vargų.
{q} 18 Pažvelk į mano skurdą ir kančią
ir atleisk visas mano nuodėmes.
{r} 19 Pasižiūrėk, kiek daug mano priešų
kaip baisiai jie manęs nekenčia.
{š} 20 Apsaugok mano gyvastį ir išgelbėk mane,
neleisk man nusivilti,
nes pas tave ieškau užuovėjos.

{ṭ} [21] Gerumas ir dorumas tepalaiko mane,
nes, VIEŠPATIE, tavimi pasitikiu.
[22]* O Dieve, atpirk Izraelį iš visų jo vargų!

26*

Nekalto žmogaus malda

[1] Dovydo.

I

Paskelbk mane nekaltu, VIEŠPATIE!
Juk aš dorai elgiuosi
ir VIEŠPAČIU nedvejodamas pasitikiu.
[2] Tirk mane, VIEŠPATIE, ir bandyk, —
išbandyk mano norus ir mintis.

II

[3] Juk tavo ištikima meilė man akyse,
tavo ištikimybė mane veda.
[4] Su nedorais žmonėmis nesusidedu,
su veidmainiais nesimaišau.
[5] Pikta darančių draugės nekenčiu,
nedorų žmonių vengiu.
[6] Plaunu rankas* nekaltumo ženklan
ir einu aplink tavo aukurą, VIEŠPATIE,
[7] balsu skelbdamas savo padėką
ir apsakydamas visus tavo nuostabius darbus.
[8] VIEŠPATIE, aš myliu Namus, kuriuose gyveni,
tavo šlovės buveinę.

25,22 Ši paskutinė eilutė yra priedas prie psalmės.
26,1-12 Pareikšdamas savo nekaltumą (I), psalmininkas išskaičiuoja savo dorybes (II), kad Dievas nepasmerktų jo drauge su nedorėliais (III).
26,6 "Plaunu rankas...": nors rankų plovimas buvo liturginis veiksmas (žr. Iš 30,19.21; 40,31), čia turbūt rankų plovimą reikia suprasti perkeltine prasme (žr. Iz 1,16).

III

[9] Nenušluok manęs drauge su nusidėjėliais,
nei mano gyvasties su žmogžudžiais.
[10] Jų rankose piktos užmačios,
pilna kyšių jų dešinė.
[11] Aš gi darau, kas dora;
atpirk mane ir pasigailėk manęs.
[12] Mano kojos stovi ant lygios žemės;*
Sueigose šlovinsiu VIEŠPATĮ.

27*

Pasitikėjimas Dievu

[1] Dovydo.

A

I

VIEŠPATS yra mano šviesa ir išgelbėjimas,
ko turėčiau bijotis?
VIEŠPATS yra mano gyvenimo tvirtovė,
prieš ką turėčiau drebėti?
[2] Kai nedori žmonės užpuola mane,
norėdami mane suėsti —
jie, mano užpuolikai ir priešai,
klumpa ir žūva.
[3] Nors kariuomenė apgultų mane,
mano širdis nebijotų;
nors karas man būtų paskelbtas,
net tada pasitikėčiau.

26,12 "... ant lygios žemės": esu saugus, nes nėra pavojaus užkliūti ir suklupti. Šis posakis galima sieti su lygia vieta Šventyklos kieme arba perkeltine prasme su doru elgesiu.

27,1-14 Pareikšdamas savo beribį pasitikėjimą, kad Dievas jį išgelbės (A I), psalmininkas ilgisi Šventyklos užuovėjos, kur Viešpaties Artume jis bus saugus nuo priešų (A II). Atrodo, kad antroji psalmės dalis iš pradžių buvo atskira psalmė. Čia psalmininkas meldžiasi, kad Dievas jo nepaliktų (B I), prašo parodyti kelią ir globoti (B II).

II

4 Vieno teprašau iš VIEŠPATIES,
tik vieno tenoriu —
gyventi VIEŠPATIES Namuose
per visas savo gyvenimo dienas,
gėrėtis VIEŠPATIES žavumu
ir lankyti jojo Šventyklą.
5 Juk vargo dieną jis paslėps mane savo pastogėje,
suteiks man globą savo palapinėje,
užkels mane aukštai ant uolos.
6 Nūn keliu galvą prieš visus mane supančius priešus
ir atnašauju aukas jo palapinėje
su džiaugsmo šauksmais,
giedu giesmę šlovindamas VIEŠPATĮ.

B

I

7 Išgirsk mano balsą, VIEŠPATIE, kai šaukiuosi,
būk man maloningas ir išklausyk mane!
8 "Eikš, — sako man širdis, — jo veido ieškok!"
Tavo veido, VIEŠPATIE, aš ieškau!
9 Neslėpk nuo manęs savo veido,
neatstumk supykęs savo tarno, —
tu buvai mano pagalba.
Neatmesk manęs, nepalik manęs,
Dieve, mano Gelbėtojau.
10 Nors mano tėvas ir motina mane paliktų,
tačiau VIEŠPATS mane priims.

II

11 Mokyk, VIEŠPATIE, mane savo kelio,
dėl mano budrių priešų vesk mane lygiu taku.*

27,11 "... lygiu taku": žr. Ps 26,12 paaiškinimą.

[12] Neatiduok manęs priešininkų sauvalei,
nes melagingi liudytojai sukilo prieš mane
ir smurtu alsuoja.
[13] Tikiu, kad patirsiu VIEŠPATIES gerumą
gyvųjų šalyje.*
[14] Pasitikėk VIEŠPAČIU ir būk stiprus!
Turėk drąsos ir pasitikėk VIEŠPAČIU!

28*

Prašymas ir padėka

[1] Dovydo.

I

Į tave šaukiuosi, VIEŠPATIE,
mano Uola, nebūk man kurčias.
Juk, jeigu tylėsi, būsiu kaip tie,
kurie žengia į Duobę.
[2] Išgirsk mano maldavimo balsą,
kai šaukiuosi tavo pagalbos,
tiesdamas rankas tavo šventosios buveinės link.*
[3] Nenutempk manęs su nedorėliais,
su pikta darančiais —
su žmonėmis, kurie kaimynus draugiškai sveikina,
o širdyje pikta puoselėja.

27, 13 "... gyvųjų šalyje": posakio prasmė — "kai dar gyvenu čia, žemėje". Maldose už mirusius Katalikų Bendrija pritaiko šiuos žodžius mirusiesiems — danguje, kur gyvenimas yra tikras.

28,1-9 Psalmė apima psalmininko maldą nebausti jo su nedorėliais (I), padėką Dievui už maldos išklausymą (II) ir užtarimą už karalių — pateptąjį — bei tautą.

28,2 "... šventosios buveinės link": pati svarbiausia — vidinė Šventų šventoji — Šventyklos dalis su Viešpaties Sandoros Skrynia.

[4]* Atmokėk jiems pagal jų darbų,
už jų piktus veiksmus.
Atmokėk jiems už jų rankų darbus,
atiduok jiems, ką jie užsidirbo!
[5] Kadangi jie nepaiso VIEŠPATIES veiksmų,
nei jo rankų darbo,
jis sužlugdys juos ir daugiau nebeatkurs.

II

[6] Tebūna pašlovintas VIEŠPATS,
nes jis išgirdo mano pagalbos šauksmą.
[7] VIEŠPATS yra mano stiprybė ir mano skydas, —
pasitiki juo mano širdis.
Jis man padėjo, ir mano širdis džiūgauja, —
giesme aš jam dėkoju.

III

[8] VIEŠPATS yra savo tautos stiprybė,
tvirtovė savo pateptajam išgelbėti.
[9] Gelbėk savo tautą ir laimink savo paveldą!
Būk jų Ganytojas ir rūpinkis jais amžinai!

28,4-5 Kadangi nedorėliai nepaiso Dievo, jis nesirūpins jais. 29,1-11 Po kvietimo šlovinti Dievą (I) ši psalmė aprašo nuostabią teofaniją — Dievo didybės apreiškimą baisioje audroje (II) — ir baigiasi malda už tautą (III). Dievo atėjimas Šv. Rašte aprašomas neįprastais gamtos reiškiniais. Žemės drebėjimas, audra, vėtra prašnekina žmogų likiminiu — būties — klausimu.

29*

Dievo didybė audroje

1 Dovydo psalmė.

I

Garbinkite VIEŠPATĮ jūs, dangiškieji,*
duokite VIEŠPAČIUI šlovę!
2 Duokite VIEŠPAČIUI jo vardo garbę,
šlovinkite didžiai šventą VIEŠPATĮ!

II

3 VIEŠPATIES balsas* virš vandenų, —
didybės Dievas griaudžia,
VIEŠPATS virš vandenyno.
4 Galingas yra VIEŠPATIES balsas,
kupinas didybės yra VIEŠPATIES balsas.

5 VIEŠPATIES balsas trupina kedrus,
VIEŠPATS trupina Libano kedrus.
6 Jis šokdina Libaną* lyg veršį
ir Hermono kalną lyg jauną buivolą.

29,1-11 Po kvietimo šlovinti Dievą (I) ši psalmė aprašo nuostabią teofaniją — Dievo didybės apreiškimą baisioje audroje (II) — ir baigiasi malda už tautą (III). Dievo atėjimas Šv. Rašte aprašomas neįprastais gamtos reiškiniais. Žemės drebėjimas, audra, vėtra prašnekina žmogų likiminiu — būties— klausimu.

29,1 "... dangiškieji": pažodžiui "Dievo sūnūs". Nors šis posakis, apskritai kalbant, ženklina angelus, kaip antai Job 1,6; 2,1; 38,7, šiame tekste galima jį suprasti ženklinančiu "teisius, dorus žmones". Labai panašus kreipinys į tautų šeimas randamas Ps 96,7-9. Žr. Ps 89,7.

29,3 "VIEŠPATIES balsas... ": griaustinis ir žaibas — audros garsai — priskiriami tiesiog Dievui. Dievo atėjimas ženklinamas audros įvaizdžiais, nes audra prašnekina pačią žmogaus būtį.

7 VIEŠPATIES balsas blyksi žaibais.
8 VIEŠPATIES balsas supurto dykumą,
VIEŠPATS sudrebina Kadešo tyrus.*

9 VIEŠPATIES balsas triuškina ąžuolus,
ir plikai nurauna miškus,
o jo Šventykloje visi šaukia: "Šlovė!"

III

10 Savo soste virš tvano, —
VIEŠPATS karaliauja amžinai.
11 Tesuteikia VIEŠPATS stiprybės savo tautai!
Telaimina VIEŠPATS savo tautą ramybe!

*30**

Padėka už išgelbėjimą nuo mirties

1 Psalmė. Giesmė Šventyklos pašventinimo iškilmėms.*
Dovydo.

A

2 Skelbsiu tavo didybę, VIEŠPATIE, nes mane išgelbėjai
ir neleidai džiūgauti mano priešams.

29,6 "... šokdina Libaną": kalnai vaizduojami lyg šiurpo apimti — turbūt turima galvoje žemės drebėjimą. Žr. Ps 114,4.6-7. Hermono kalnas tekste vadinamas "Sirion{u}" — finikiečiams įprastu vardu. Keletas psalmės posakių užtinkami ir kanaaniečių tekstuose iš XV a. prieš Kristų, atrastų Ugarite, šiaurinėje Finikijoje — nūdienėje Sirijoje.

29,8 "... Kadešo tyrus": įprasta šią vietovę tapatinti su Kadešo oaze šiaurinėje Sinajaus pusiasalio dalyje. Žr. Sk 20,1. Atrodo, kad ji buvo šiaurinėje Palestinoje, nes šie Kadešo tyrai minimi ir ugaritų raštuose kaip Libano ir Hermono kalnų dalis.

30,1-13 Psalmininkas, paskelbęs savo temą (A), dėkoja Dievui už išgydymą iš mirtinos ligos (B I). Po to, jis išsamiau papasakoja, kas buvo įvykę. Būdamas kupinas sveikatos, jis buvo nelauktai ligos užkluptas (B II), bet jis šaukėsi Viešpaties pagalbos, ir buvo išklausytas (B III).

30,1 "... Šventyklos pašventinimo iškilmėms": vėlesnis šios psalmės pritaikymas.

[3] Šaukiausi tavo pagalbos, VIEŠPATIE, mano Dieve,
ir tu mane išgydei.
[4] VIEŠPATIE, tu ištraukei mano gyvastį iš Šeolo, —
juk su visais aš buvau pakeliui į Duobę,
bet tu sulaikei mane nuo mirties.
[5] Giedokite šlovės giesmes VIEŠPAČIUI,
jūs — jo ištikimieji,
prisiminkite, koks jis šventas,
ir jam dėkokite!
[6] Jo įniršis tęsiasi tik akimirką,
o jo gerumas per visą gyvenimą.
Ašaros gali lūkuriuoti visą naktį,
bet džiaugsmas ateina su aušra.

B

I

[7] Kai man sekdavosi, sakiau:
"Niekad nesvyrinėsiu!"
[8] Savo gerumu VIEŠPATIE,
tu buvai pastatęs mane kaip nenugalimą kalną,
bet kai nugręžei savo veidą, drebėjau iš baimės.

II

[9] Į tave, VIEŠPATIE, šaukiausi, —
pagalbos iš savo Dievo maldavau:
[10]* "Kokia tau nauda iš mano mirties,
iš mano žengimo į Duobę?
Nejau dulkės šlovins tave,
ar skelbs tavo ištikimybę?
[11] Išgirsk mane, VIEŠPATIE,
ir būk man maloningas!
VIEŠPATIE, padėk man!"

30,10 Žr. Ps 6,6 paaiškinimą.

III

[12] Tu pavertei mano liūdesį džiugesiu,
nuvilkai man ašutinę* ir apjuosei džiaugsmu,
[13] kad giedočiau tau be perstojo šlovės giesmę.
VIEŠPATIE, tu esi mano Dievas, —
tau dėkosiu per amžius!

*31**

Malda nelaimėje

[1] Chorvedžiui. Dovydo psalmė.

I

[2] Pas tave, VIEŠPATIE, ieškau užuovėjos,
neleisk man niekad nusivilti!
Tu esi teisus, mane gelbėk!
[3] Išgirsk mane, skubėk manęs gelbėti!
Būk užuovėjos uola — mano tvirtovė, —
galinga pilis man gelbėtis!
[4] Juk esi man ir uola, ir tvirtovė, —
vesi ir saugosi mane dėl savo vardo.
[5] Apsaugok nuo paslėptų man pinklių,
nes tu esi mano užuovėja.
[6] Tau į rankas patikiu savo dvasią,* —
tu mane atperki,
VIEŠPATIE, ištikimasis Dieve.
[7] Nekenčiu tų, kurie kliaujasi tuščiais stabais,
o aš pasitikiu VIEŠPAČIU.

30,12 "... ašutinę": ašutinė buvo nešiojama liūdesio ir atgailos metu. Žr. 2 Sam 3,31; 1 Kar 21,27; Ps 35,13; 69,12.

31,1-25 Pirmose dviejose dalyse (I-II) psalmininkas aprašo jaudinančiais žodžiais savo vargą ir kančią ir, pasitikėdamas Dievo gerumu, prašo pagalbos iš dangaus. Trečioji dalis (III) yra būdingas padėkos himnas.

31,6 "Tau į rankas patikiu savo dvasią...": mūsų Viešpats Jėzus Kristus meldėsi šiais žodžiais, mirdamas ant kryžiaus. Žr. Lk 23,46. Užtat visa psalmė gali būti laikoma Kristaus jausmų išreiškimu kančios metu, susiejant su jo sūnišku pasitikėjimu dangiškuoju Tėvu.

[8] Leisk man džiūgauti ir būti linksmam
dėl tavo ištikimos meilės,
nes tu pažvelgei į mano kančią —
rūpinaisi manimi didžiame varge.
[9] Tu neatidavei manęs į nagus priešui,
bet išvedei mane į laisvę.

II

[10] Pasigailėk manęs, VIEŠPATIE, nes man sunku.
Nuo skausmo temsta man akys,
nyksta ir mano gyvastis, net kaulai.
[11] Juk mano gyvenimą skausmas sekina
ir mano metus dejonės, —
nuo kančios man stinga jėgų.

[12] Esu pajuoka visiems savo priešams,
pasibjaurėjimą keliu net kaimynams
ir klaiką — savo pažįstamiems, —
nuo manęs bėga, kas kelyje mane pamato.
[13] Esu visų užmirštas, tarsi būčiau miręs, —
pasidariau lyg sudaužytas indas.*
[14] Juk girdžiu daugelį kuždomis kalbant —
klaikas iš visų pusių!* —
kai jie man ruošia pinkles
ir kėsinasi atimti gyvastį.
[15] Bet aš tavimi pasitikiu, VIEŠPATIE, —
sakau: "Tu esi mano Dievas".
[16] Tavo rankoje mano likimas, —
gelbėk mane nuo priešų — nuo tų,
kurie mane persekioja.
[17] Pažvelk į savo tarną gerumu,
gelbėk mane savo ištikima meile.

31,13 "... sudaužytas indas": būdingas posakis ženklinti kokį nors niekam vertą dalyką. Žr. Iz 30,14; Jer 19,11; 22,28.

31,14 "... klaikas iš visų pusių": šis posakis randamas ir Jeremijo pranašystėse. Žr. Jer 6,25; 20,3.10; 46,5; 49,29. Ši psalmė turi panašumo su Jeremijo knyga.

18 Tenebūna man gėdos, VIEŠPATIE,
nes aš tavęs šaukiuosi.
Tebūna sugėdinti nedorėliai,
težengia priblokšti į Šeolą.
19 Tebūna nutildytos melagingos lūpos,
įžūliai apie teisius žmones kalbančius
su puikybe ir panieka.

III

20 Koks nuostabus yra tavo gerumas,
tavo sukauptas tiems,
kurie tavęs pagarbiai bijo,
ir suteikiamas tiems,
kurie ieško tavo užuovėjos,
visiems žmonėms matant!
21 Savo Artumo užuovėjoje juos paslepi
nuo žmonių kėslų,
apsaugai juos savo pastogėje
nuo priekabių liežuvių.
22 Tebūna pašlovintas VIEŠPATS,
nes jis buvo man nuostabiai ištikimas
— įtvirtintas miestas.
23 Patirdamas nerimą, maniau:
"Esu išvaromas toli nuo tavo Artumo".
Bet tu išgirdai mano maldavimą,
kai šaukiausi tavo pagalbos.

24 Mylėkite VIEŠPATĮ, visi jo ištikimieji!
VIEŠPATS saugo ištikimuosius,
bet gausiai atlygina tam,
kuris išpuikusiai elgiasi.
25 Būkite stiprūs ir drąsios širdies visi,
kurie pasitikite VIEŠPAČIU!

*32**

Nuoširdus nuodėmės išpažinimas

[1] Dovydo. Poema.

I

Laimingas, kam nusižengimas atleistas,
kuriam nuodėmė dovanota.
[2] Laimingas žmogus, kurio VIEŠPATS nelaiko kaltu,
kurio dvasioje nėra apgaulės.*

II

[3] Kol aš neišpažinau {nuodėmės},
mano kaulai dilo nuo mano nuolatinių dejonių.
[4] Juk dieną ir naktį mane slėgė tavo ranka, —
man jėgos išseko kaip nuo vasaros karščių. {Sela}
[5]* Tada išpažinau tau savo nuodėmę,
nebeslėpiau savo kaltės.
Tariau: "Išpažinsiu savo nusikaltimus VIEŠPAČIUI" —
ir tu, atleisdamas man nuodėmę, pašalinai kaltę.
[6] Užtat prireikus melsis į tave
kiekvienas ištikimas žmogus;
nors grėsmingi vandenys išsilies, jo nepasieks.
[7] Tu esi mano pastogė, —
ištrauki mane iš vargo,
apsupi džiugiais išganymo šūkavimais. {Sela}

32,1-11 Antroji Atgailos psalmė. Psalmininkas apsako džiaugsmą, patyrus nuodėmių atleidimą (I), ir savo dvasios paguodą, išpažinus nuodėmes (II); skatina kitus vykdyti Dievą valią (III) ir džiugiai pasitikėti jo gerumu (IV).

32,2 "... nėra apgaulės": veidmainiškumo išpažįstant nuodėmes.

32,5 Aiškindamas šią eilutę, Šv. Augustinas pastebi, kad net prieš nuodėmės išpažinimą lūpomis Dievas girdi nusidėjėlio širdies šauksmą. Nuoširdų gailestį lydi atleidimas. Žr. 1 Sam 12,13.

III

[8] {VIEŠPATS sako}: "Mokysiu tave
ir rodysiu tau kelią, kuriuo turi eiti;
tau patarsiu, lydėdamas tave akimis.
[9] Nebūk kaip arklys ar mulas, neturintis proto,
kurio narsas tramdomas žąslais ir kamanomis,
nes kitaip jis tau nepaklus".

[10] Nedorėlis turės daug kentėti,
bet tą, kuris VIEŠPAČIU pasitiki,
lydės ištikima meilė.
[11] Būkite linksmi VIEŠPATYJE
ir džiūgaukite, teisieji,
šūkaukite iš džiaugsmo,
visi doros širdies žmonės!

*33**

Šlovės giesmė

I

[1] Džiūgaukite, teisieji, VIEŠPATYJE, —
dera, kad dorieji jį šlovintų.
[2] Šlovinkite VIEŠPATĮ lyra,
skambinkite jam dešimtstyge arfa.
[3] Giedokite jam naują giesmę,
šmaikščiai lieskite stygas džiugiai šūkaudami.
[4] Juk VIEŠPATIES žodis yra tiesus
ir visi jo darbai patikimi.

33,1-22 Šlovės giesmė, kuria teisieji yra kviečiami apsakyti nuostabius Dievo darbus, nes jis savo pažadams visad ištikimas (I-II), būdamas visagalis Kūrėjas (III), išmintingas ir galingas pasaulio Valdovas (IV), visa matantis ir visa žinantis, — tiktai jis tėra pergalės ir išganymo šaltinis (V). Giesmė baigiama, pareiškiant pasitikėjimą Dievo gerumu (VI).

5 Jis myli, kas teisu ir teisinga;
ištikimos VIEŠPATIES meilės pilna žemė.

II

6 VIEŠPATIES žodžiu buvo padaryti dangūs
ir jo burnos alsavimu visos jų galybės.*
7* Jis sutelkė jūros vandenis tartum į maišą,
uždarė gelmes į saugyklas.

III

8 Tebijo visa žemė VIEŠPATIES,
tegerbia jį visi pasaulio gyventojai.
9 Juk jis tarė, ir pasaulis pasidarė,
jis įsakė, ir visa atsirado.

10 VIEŠPATS vėjais paleidžia tautų užmojus,
niekais paverčia jų sumanymus.
11 VIEŠPATIES užmojis yra amžinas,
jo širdies sumanymai tęsiasi per visas kartas.
12 Laiminga tauta, kurios Dievas yra VIEŠPATS, —
ta tauta, kurią jis išsirinko paveldu.

IV

13 VIEŠPATS žvelgia iš dangaus, —
jis mato visą žmoniją.
14 Iš savo sosto, kur viešpatauja,
žvelgia į visus, kas gyvena žemėje —
15 tas, kuris padarė jų visų širdį
ir stebi visus jųjų darbus.

33,6 "... visos jų galybės": nesuskaičiuojamos dangaus skliauto žvaigždės laikomos didžiule kariuomene. Žr. Neh 9,6; Iz 40,26, 45,12, Jer 33,22.

33,7 Senovėje žmones stebino jėga, sulaikiusi galingas jūras prie žemės pakraščių. Pasak pagonių mitologijos, tai buvo pasiekta nuožmiu mūšiu, kuriame dangiškieji dievai nugalėjo Bedugnės dievus. Betgi Viešpačiui užtenka sutelkti vandenis tartum į maišą, — jis gali taip lengvai uždaryti į saugyklas ir begalinį požemio vandenyną, kaip žmogus kad sudeda vynmaišius į rūsius.

V

16 Ne kariuomenės dydis apsaugo karalius,
nė galiūnai neišgelbsti didele jėga.
17 Iš žirgų laukti pergalės — tuščia viltis,
kad ir ristūnai, jie negali išgelbėti.
18 Tikrai VIEŠPATS žiūri tų,
kurie jo pagarbiai bijo
ir jo ištikima meile pasitiki,
19 kad išgelbėtų nuo mirties jų gyvastį
ir išlaikytų gyvus bado metu.

VI

20 Mūsų viltis VIEŠPATYJE, —
jis yra mūsų pagalba ir skydas.
21 Juk jis linksmina mūsų širdį,
nes mes pasitikime jo šventuoju vardu.
22 Tebūna su mumis tavo ištikima meilė,
VIEŠPATIE, nes mes į tave žvelgiame.

*34**

Padėka už išgelbėjimą iš pavojaus

1* Dovydo.
Kai apsimetė pamišėliu Abimelechui ir,
jo išvarytas, pasišalino.

I

{'a} 2 Visuomet VIEŠPATĮ garbinsiu,
jo šlovė bus nuolat mano burnoje.

34,1-23 Alfabetinė psalmė, turinti neabejotiną ryšį su pirmoje eilutėje minimais įvykiais. Paskatinęs šlovinti Viešpatį (I), psalmininkas išreiškia savo dėkingumą Dievui už išgelbėjimą iš pavojaus (II) ir užbaigia psalmę pamokymu pagarbiai bijoti Viešpaties ir laikytis jo įsakymų.

34,1 Tai įvyko filistinų karaliaus Achišo dvare. Dovydas apsimetė sukvailėjusiu po to, kai pabėgo nuo kunigo Abimelecho.

{b} [3] Aš didžiuojuosi VIEŠPAČIU, —
kuklieji girdės ir džiaugsis.
{g} [4] Skelbkite su manimi VIEŠPATIES didybę,
aukštinkime jo vardą drauge!

II

{d} [5] Kreipiausi į VIEŠPATĮ, ir jis man atsakė;
mane jis išgelbėjo iš visų mano baimių.
{h] [6] Pažvelkit į jį ir pralinksmėkit, —
niekad jums gėdos nereikės kęsti.
{z} [7] Šis vargšas* šaukėsi, ir VIEŠPATS išgirdo,
iš visų jo vargų išgelbėjo.
{ḥ} [8] VIEŠPATIES angelas saugo tuos,
kurie jo pagarbiai bijo, ir juos išgelbsti.
{t} [9] Išbandykite ir patirkite patys,
koks geras yra VIEŠPATS.
Laimingas žmogus, kuris randa pas jį užuovėją!
{j} [10] Pagarbiai bijokite VIEŠPATIES, visi jo šventieji,
nes kas pagarbiai jo bijo, nieko nestokoja!
{k} [11] Net liūtukai kenčia skurdą ir alkį,
bet einantiems pas VIEŠPATĮ nieko netrūksta.

III

{l} [12] Ateikite, vaikai,* klausykitės manęs,
mokysiu jus pagarbios VIEŠPATIES baimės.
{m} [13] Kas iš jūsų trokšta gyvenimo
ir geidžia daug metų ir laimės?
{n} [14] Saugok tad liežuvį nuo pikta
ir lūpas nuo apgaulės.
{s} [15] Venk pikta ir daryk gera,
siek taikos iš visos širdies.
{'a} [16] VIEŠPATIES akys žvelgia į teisiuosius,
jo ausys girdi jų šauksmą.

34,7 "Šis vargšas... ": pats psalmininkas buvo pavojuje.
34,12 "... vaikai": hebrajų išminties raštijoje mokytojas — rabinas — taip kreipiasi į savo mokinius.

{p} [17] VIEŠPATS priešinasi nedorėliams,
kad išnaikintų žemėje jų atminimą.
{z} [18] Šaukiasi teisieji pagalbos, VIEŠPATS klausosi
ir išgelbsti juos iš visų vargų.
{q} [19] VIEŠPATS yra arti tų, kurie sielojasi
ir gelbsti nevilties apimtuosius.
{r} [20] Daugel vargų ištinka teisųjį,
bet VIEŠPATS išgelbsti iš jų visų.
{š} [21] Saugo visus jo kaulus,
nė vienas jų nebus sulaužytas.
{t} [22] Nelabumas varo į mirtį nedorėlį;
teisiojo priešai bus nubausti.
[23] VIEŠPATS atperka savo tarnų gyvastį;
kas ieško jo užuovėjos, bus išgelbėtas.

*35**

Malda prašant pagalbos

[1]* Dovydo.

I

Grumkis, VIEŠPATIE, su mano užpuolikais,
kovok su tais, kurie prieš mane kovoja!
[2] Tverk skydą ir ginklus,
pakilk manęs gelbėti!
[3] Pakelk ietį ir alebardą
prieš tuos, kurie mane persekioja!
Sakyk man: "Aš tavo išgelbėjimas!"
[4] Tesusigėsta suglumę tie,
kurie tyko mano gyvasties!
Tesitraukia apstulbę tie,
kurie kėsinasi man pikta daryti!

35,1-28 Šaukdamasis Dievo, kad jį apgintų (I), psalmininkas aprašo savo priešų nedorumą (II) ir nedėkingumą (III); po to pakartoja savo prašymą Dievui (IV).

35,1-3 Karinga šių eilučių kalba yra tik įvaizdinė. Psalmininko priešai nėra prieš jį kovos rikiuotėje, bet žmonės, apkaltinusieji jį sunkiais nusikaltimais.

[5] Tebūna kaip vėjo nešami pelai,
kai juos VIEŠPATIES angelas vaikys!
[6] Tebūna kelias jiems tamsus ir slidus,
kai VIEŠPATIES angelas persekios!

II

[7] Juk be priežasties paspendė man pinkles,
be priežasties iškasė gilią duobę mano gyvasčiai.
[8] Teužklumpa juos nelauktai žūtis, —
jie patys teįkliūva į savo paspęstas pinkles,
teįgriūva jie patys į savo iškastą duobę!
[9] Bet aš džiūgausiu VIEŠPATYJE,
būsiu laimingas, nes jis mane išgelbėjo.
[10] Iš visos širdies sakysiu:
"VIEŠPATIE, kas gi gali tau prilygti?
Tu išgelbsti silpną vargšą nuo galiūno,
vargšą ir beturtį nuo engėjo".
[11] Pikti žmonės liudija prieš mane,
apkaltina nusikaltimais, apie kuriuos nieko nežinau.
[12] Jie atmoka man piktu už gera,
mane alindami.

III

[13]* Betgi, jiems susirgus, aš vilkėjau ašutinę,
varginau save pasninku.
Meldžiausi žemai nuleidęs galvą,
[14] tartum būčiau meldęsis už savo bičiulį ar brolį.
Klajojau neramus, lyg motiną apraudodamas,
gedulo prislėgtas.
[15]* Bet, man į vargą patekus, jie visi džiūgavo
ir būriavosi iš manęs pasijuokti,
— luošiai, kurių nepažinojau, rinkosi prieš mane, —
mane be perstojo užkabinėdami.
[16] Pašiepdami ir išjuokdami,
prieš mane jie griežė dantimis.

35,13.15-17 Šios eilutės hebraiškajame tekste nėra aiškios.

IV

[17] Kaip ilgai, VIEŠPATIE, tu tik stebėsi?
Gelbėk mane nuo laukinių žvėrių,
mano gyvastį nuo šių liūtų!
[18] Tada dėkosiu tau tavo tautos sueigoje,
šlovinsiu tave didžiojoje spūstyje.
[19] Neleisk mano priešams — tiems melagiams —
linksmintis dėl mano pralaimėjimo;
neleisk nekenčiantiems manęs be priežasties
vaipytis su džiaugsmu iš mano skausmo.
[20] Juk jiems nerūpi ramybės linkėti,
bet sugalvoti kėslų prieš ramius žmones.
[21] Jie apkaltina mane, šaukdami: "Aha! aha!
Savo akimis tai matėme!"

[22] Tu matei, VIEŠPATIE! Tad netylėk!
Viešpatie, nebūk toli nuo manęs.
[23] Pabusk! Skubėk manęs ginti!
Mano Dieve ir mano Viešpatie,
gink mano bylą!
[24] Viešpatie, mano Dieve, išteisink mane,
žiūrėdamas savo teisumo,
ir neleisk jiems dėl manęs džiaugtis.
[25] Neleisk jiems sakyti: "Aha, savo padarėme!"
Neleisk jiems sakyti: "Jį mes sunaikinome!"

[26] Visi, kas džiūgauja dėl mano nelaimės,
tebūna sugėdinti ir apstulbinti;
kas aukštinosi prieš mane,
tebūna apsiaustas gėda ir negarbe.

[27] Kas trokšta mano išteisinimo,
tešūkauja iš džiaugsmo ir tesilinksmina —
nuolatos tekartoja: "Didis yra tas VIEŠPATS,
kuris džiaugiasi savo tarno gerove!"
[28] Tada apsakysiu tavo teisumą
ir šlovinsiu tave per visą dieną.

36*

Žmogaus nedorumas ir Dievo gerumas

[1] Chorvedžiui.
Dovydo, VIEŠPATIES tarno, psalmė.

I

[2] Nuodėmė šnabžda giliai širdyje nedoram žmogui,
kuris nepuoselėja Dievo baimės.
[3] Kadangi apie save taip gerai mano,
jis galvoja, kad jo kaltė negali būti
aptikta ir nubausta.*
[4] Visa, ką jis sako, yra pikta ir apgaulinga, —
nebemoka išmintingai elgtis, gera daryti.
[5] Sumano pikta dar lovoje,
eina kreivu keliu,
to, kas pikta, nevengia.

II

[6] VIEŠPATIE, tavo gerumas siekia dangų,
tavo ištikimumas — debesis.
[7] Tavo teisumas — kaip Dievo kalnai,*
tavo sprendimai — kaip jūros gelmės.
VIEŠPATIE, tu rūpinies žmogumi ir gyvuliu!
[8] Dieve, koks brangus tavo gerumas!
Tavo sparnų pavėsyje mes randame užuovėją.
[9] Vaišinamės tavo Namų maisto gausybe,
girdai mus iš savo gerybių upės.
[10] Tu esi gyvenimo šaltinis,
tavo šviesoje matome šviesą.*

36,1-13 Mintis apie žmogaus nedorumą, skatinantį jį užmiršti ar nepaisyti teisingos bausmės už jo nuodėmes (I), čia supriešinama su ištikima Dievo meile žmogui (II). Užtat psalmininkas prašo, kad būtų išgelbėtas nuo nedorėlių (III).

36,3 "... aptikta ir nubausta": Dievo.

36,7 "... kaip Dievo kalnai": toks begalinis, kaip aukščiausieji kalnai.

36,10 "... tavo šviesoje matome šviesą": šviesa yra gerumo ir laimės simbolis. Užtat "per tavo gerumą būsime laimingi".

III

[11] Teik savo ištikimą meilę tave pažįstantiems
ir teisumą doros širdies žmonėms.
[12] Įžūlaus žmogaus koja tenepasiveja manęs,
nedorėlio ranka tenestumdo manęs.
[13] Antai, nedorėliai guli kniūpsti, —
parblokšti, nebegali atsikelti.

37*

Nusidėjėlių likimas ir teisiųjų atlygis

[1] Dovydo.

{'a} Neapmaudauk dėl nedorėlių,
nepavydėk tiems, kurie daro pikta.
[2] Juk jie veikiai išnyks kaip žolė
ir nuvys kaip vešlūs augalai.

{b} [3*] Pasitikėk VIEŠPAČIU ir daryk gera, —
gyvensi krašte ir būsi saugus.
[4] Džiaukis iš širdies VIEŠPAČIU,
ir jis suteiks tau, ko trokšta tavo širdis.

{g} [5] Pavesk VIEŠPAČIUI savo kelią,
pasitikėk juo, ir jis padės.
[6] Tavo dorumą jis nušvies kaip dienos šviesą,
o tavo teisingumą padarys kaip vidudienį.

37,1-40 Ps 37 nagrinėja pikto problemą: kodėl nedorėliams sekasi, o gerieji kenčia. Psalmininko atsakymas: ši būklė tik laikina. Dievas atlygins geruosius ir nubaus nedorėlius net čia žemėje. Kadangi ši psalmė yra alfabetinė, šios mintys psalmėje yra padrikos ir kartojamos be nuoseklios sekos.

37,3-9.11.22.29.34 Šiose eilutėse minimas "kraštas" yra Pažado žemė — Palestina, dangaus įvaizdis. Žr. Žyd 11,9-10.13-16. Kai Jėzus Palaiminimuose citavo šios psalmės 11-ąją eilutę (žr. Mt 5,4), jis turėjo mintyje: "Kuklieji paveldės dangaus karalystę".

{d} [7] Būk kantrus ir lauk VIEŠPATIES,
neapmaudauk dėl to, kuriam viskas sekasi —
dėl žmogaus, darančio savo piktus kėslus.

{h} [8] Susilaikyk nuo įniršio, atsisakyk pykčio —
neapmaudauk — tai tik į pikta veda.
[9] Juk nedorėliai bus pakirsti,
bet tie, kurie laukia VIEŠPATIES —
paveldės žemę.

{v} [10] Dar valandėlė, ir nedorėlio nebebus —
žvalgysies po vietą, kur jis buvo,
jis bus dingęs.
[11]* Bet kuklieji paveldės žemę.
gėrėsis gausia gerove.

{z} [12] Nedorėlis ruošia pinkles teisiajam
ir griežia ant jo dantimis.
[13] Bet Viešpats iš jo juokiasi,
nes mato jo būsimą dieną.

{ḥ} [14] Nedorėliai traukia iš makščių kalavijus
ir įtempia lankus
parblokšti varguolį bei beturtį
ir nužudyti dorai gyvenančius.
[15] Bet jų kalavijai smigs į jų pačių širdis,
jų lankai bus sutrupinti.

{t} [16] Tas truputis, kurį turi teisusis,
vertingesnis už daugelio nedorėlių turtą.
[17] Juk bus sutrupinti nedorėlių ginklai,
o teisiuosius VIEŠPATS palaikys.

{j} [18] VIEŠPATS rūpinasi tais, kurie jo klauso,
ir paveldas amžinai jiems priklausys.
[19] Nelaimės metu jie nebus apvilti
ir bado dienomis jie valgys iki soties.

{k} [20] Bet nedorėliai žus —
VIEŠPATIES priešai dings lyg pievų žolė,
išsisklaidys tartum dūmai.

{l} [21] Nedorėlis skolinasi ir negrąžina,
bet geras žmogus yra dosnus ir nesiliauja davęs.
[22*] Juk tie, kuriuos VIEŠPATS laimina,
paveldės žemę,
o tie, kuriuos jis keikia, bus išvaryti.
{m} [23] VIEŠPATS veda žmogaus žingsnius ir saugo tą,
kurio keliu džiaugiasi.
[24] Nors ir sukluptų, jis neliks gulėti,
nes VIEŠPATS padės jam atsikelti.
{n} [25] Buvau jaunas, ilgai gyvenau,
tačiau nemačiau nei Dievo palikto teisiojo,
nei jo vaikų, prašančių duonos.
[26] Teisusis visad dosniai kitiems duoda ir skolina,
jo vaikai yra palaima.

{s} [27] Venk pikta ir daryk gera,
kad gyventum amžinai,
[28] nes VIEŠPATS myli, kas teisinga,
ir nepalieka savo ištikimųjų.
{‘a} Jis saugo juos amžinai,
bet nedorėlių palikuonys bus išvaryti.
[29*] Teisieji paveldės žemę.
jame gyvens amžinai.

{p} [30] Išmintis ateina iš teisiojo burnos,
jo liežuvis sako, kas teisinga.
[31] Savo Dievo Mokymą jis laiko širdyje,
jo žingsniai nuo Mokymo nenuklysta.

{ẓ} [32] Nedorėlis teisiojo tyko,
mėgina jį nužudyti.
[33] VIEŠPATS nepaliks jo priešo rankoje,
neleis būti pasmerktam teisme.

{q} [34]*Pasitikėk VIEŠPAČIU ir laikykis jo kelio,
jis pagerbs tave, duodamas paveldėti žemę, —
tu matysi išvaromus nedorėlius.

{r} [35] Mačiau nedorėlį — valdingą, —
iškilusį virš visų lyg kedrą Libano.
[36] Vėl ėjau pro šalį
ir, tikėk manim, ten jo nebebuvo.
Nors ir ieškojau, bet neberadau.

{š} [37] Brangink nuoširdų žmogų, įsižiūrėk į dorą,
nes taikus žmogus turi ateitį.*
[38] Bet nusidėjėliai bus visiškai sunaikinti,
nedorėlių palikuonys bus išnaikinti.*

{t} [39] Teisiųjų išgelbėjimas eina iš VIEŠPATIES, —
jis yra jų tvirtovė sunkumų metu.
[40] VIEŠPATS jiems padeda ir iš bėdos
juos ištraukia, —
išgelbsti juos nuo nedorėlių ir išvaduoja,
nes jie ieško jame užuovėjos.

*38**

Suvargusio nusidėjėlio malda

[1] Dovydo psalmė.
Atminimo aukai.*

37,37 "... ateitį ...": teisusis turi ateitį sau ir savo palikuonims; nedorėlis neturi ateities nei sau, nei savo palikuonims.

38,1-23 Trečioji Atgailos psalmė. Pripažindamas, kad liga yra bausmė už jo nuodėmes (I), psalmininkas aprašo savo sunkią būklę (II), kurią jis kantriai priima, pasitikėdamas Dievu (III), ir prašo atleidimo ir pagalbos (IV).,

38,1 "Atminimo aukai": Žr. Kun 2,2.9.16; 5,12; Iz 66,3.

I

[2] VIEŠPATIE, nebausk manęs pykdamas,
neplak manęs niršdamas!
[3] Juk tavo strėlės į mane giliai įsmigo
ir tavo rankos smūgiai mane ištiko.
[4] Nėra nieko sveiko mano kūne nuo tavo įnykio,
braška mano kaulai, nes nusidėjau.
[5] Virš galvos apsemtas nuodėmių,
jos slegia mane lyg sunkiausia našta.

II

[6] Mano žaizdos dvokia ir pūliuoja
per mano kvailumą.
[7] Susitraukęs ir jėgų netekęs,
slankioju niūrus per visą dieną.
[8] Juk mano strėnos pilnos deginančio skausmo,
nėra nieko sveiko mano kūne.
[9] Visiškai atbukęs ir nukamuotas vaitoju,
nes man širdis iš nerimo plyšta.

[10] Viešpatie, tu žinai, ko aš trokštu,
tu girdi mano vaitojimą.
[11] Mano širdis virpa, netekau jėgų,
mano akys prarado savo ryškumą.
[12] Mano draugai ir bičiuliai laikosi atokiai
dėl mano ligos opų,
net mano artimieji iš tolo težiūri.
[13] Tie, kurie mano gyvasties tyko,
spendžia spąstus,
tie, kurie nori mane nuskriausti, kalba apie smurtą
ir visą laiką brandina klastą.

III

[14] O aš esu lyg kurčias, negirdintis,
lyg nebylys, kuris žodžio ištarti negali.

[15] Esu lyg žmogus, negalintis atsikirsti,
nes negali girdėti.
[16] Bet tavimi aš pasitikiu, VIEŠPATIE,
ir tu, Viešpatie mano Dieve, man atsakysi.
[17] Juk aš meldžiuosi:
“Tik neleisk jiems džiūgauti dėl mano nelaimės,
neleisk jiems didžiuotis, kai parpulsiu”.

IV

[18] Juk esu prie pat žūties
ir nuolat kenčiu skausmą.
[19] Išpažįstu savo kaltę,
gailiuosi už nuodėmę.
[20] Bet mano mirtini priešai sveiki ir stiprūs;
daug tokių, kurie be priežasties manęs nekenčia.
[21] Tie, kurie atmoka man piktu už gera
mane kamuoja,* nes aš siekiu to, kas gera.
[22] Nepalik manęs, VIEŠPATIE!
Mano Dieve, nebūk toli nuo manęs!
[23] Skubėk man padėti,
Viešpatie, skubėk manęs gelbėti!

*39**

Gyvenimas yra prabėgantis

[1] Chorvedžiui.
Jedutūnui. Dovydo psalmė.

I

[2] Tariau: “Apdairiai elgsiuos savo kelyje,
kad nenusidėčiau liežuviu;

38,21 “... kamuoja”: hebraiškas žodis, iš kurio kyla žodis “šėtonas” — reiškia arba “kamuoja” arba “šmeižia”. Žr. Ps 109,4.

39,1-14 Nors ir buvo nutaręs nesiskųsti (I), psalmininkas, kaip ir Koheletas, aimanuoja dėl gyvenimo trumpumo ir tuštumo (II); betgi jo viltis yra Viešpatyje (III), kurio jis prašo atleidimo ir sveikatos (IV).

savo burną užčiaupsiu,
kai nedorėliai būva arti".
[3] Tylėjau, nesakiau nieko,
susilaikiau net nuo ko nors gero.
Bet mano skausmas tik padidėjo,
[4] širdis man užkaito krūtinėje.
Bemąstant, įsiliepsnojo ugnis —
nebegalėjau susilaikyti nekalbėjęs:

II

[5] "Pasakyk man, VIEŠPATIE, kaip ilgai gyvensiu,
kokia yra mano dienų trukmė?
Leisk man pažinti, koks esu laikinas".
[6] Tu padarei mano gyvenimą tik sprindžių ilgumo,
jo trukmė yra kaip niekas tavo akyse.
Iš tikrųjų žmogaus būvis tėra tik kvėptelėjimas! {Sela}
[7] Žmogus praeina tik kaip šešėlis,
tik rūkas yra jo visas triūsas, —
Kaupia turtus, bet nežino, kam jie atiteks!

III

[8] "Nūn, tad, Viešpatie, ko aš galiu tikėtis?
Tavyje yra mano viltis.
[9] Išvaduok mane iš visų mano kalčių;
nepadaryk manęs kvailųjų pajuoka!

IV

[10] Tyliu, burnos neatveriu,
nes tu tai padarei.
[11] Nukreipk nuo manęs savo rykštę,
aš žūstu nuo tavo rankos smūgių.
[12] Kai drausmini žmogų, bausdamas už nuodėmę,
tu lyg kandis sunaikini tai, kas jam brangu.
Iš tikrųjų žmogus tik vėjo dvelktelėjimas! {Sela)
[13] Išgirsk mano maldą, VIEŠPATIE,
klausykis mano šauksmo, —
ateik į pagalbą, kai verkiu!

Juk esu tik praeinantis svečias — praeivis —
kaip visi mano protėviai.
[14] Nukreipk savo žvilgsnį nuo manęs, kad atsigaučiau
pirma, negu nueisiu ir pranyksiu*.

40*

Padėka ir prašymas padėti

[1] Chorvedžiui. Dovydo psalmė.

A

I

[2] Kantriai laukiau VIEŠPATIES,
jis pasilenkė prie manęs ir išgirdo mano šauksmą.
[3] Ištraukė mane iš klampios duobės — iš mirtinos pelkės,
pastatė mano kojas ant uolos
ir sutvirtino mano žingsnius.
[4] Man į lūpas įdėjo naują giesmę* —
šlovės mūsų Dievui giesmę.
Daugelis tai matys, —
pagarbiai bijos ir pasitikės VIEŠPAČIU.

39,14 "... pranyksiu": nuo žemės. Žinoma, psalmininkas dalijosi bendru tikėjimu savitai niūrų pomirtinį gyvenimą mirusiųjų buveinėje — Šeole — po mirties. Panašiai ir Jobas skundėsi. Žr. Job 3,13-19.

40,1-18 Ši psalmė turi dvi dalis, turbūt kadaise ji buvo dvi atskiros psalmės (A-B). Pirmoje dalyje (A) psalmininkas dėkoja Dievui už išgelbėjimą iš mirties pavojaus (I) ir šlovina Dievą už jo gerumą juo pasitikintiems (II); vykdyti Dievo valią, — jis sako, — yra geriausia auka, ir tarp Šventykloje besimeldžiančių gieda padėkos giesmę (III). Antroji dalis (B), tolygi Ps 70, yra kenčiančio ir priešų kamuojamo maldavimas.

40,4 "... naują giesmę": padėkos himnas (5-11 eilutės). Taip ženklinamos šlovės ir padėkos psalmės, nes jos vaizduoja vispusį laikysenos pasikeitimą, būtent nuo dejonės į šlovę ir padėką.

II

[5] Laimingas žmogus, kuris deda viltis į VIEŠPATĮ, —
jis nesikreipia į pagonių stabus
ar netikrų dievų garbintojus.
[6] VIEŠPATIE, mūsų Dieve, tu daug mums padarei —
nuostabūs tavo darbai ir užmojai —
panašaus į tave nėra kito!
Niekad nepajėgčiau jų visų apsakyti, —
toks didelis yra jų skaičius.

III

[7]* Tu davei man suprasti,
kad netrokšti kruvinos aukos ir grūdų atnašų,
neprašai deginamosios aukos ir atnašos už nuodėmę.
[8] Tada tariau: "Žiūrėk, ateinu!
Raštų ritinyje man viskas nurodyta, —
[9] mano džiaugsmas — vykdyti tavo valią, mano Dieve,
tavo Mokymą turiu širdyje!"

[10] Didžiojoje sueigoje skelbiau tavo išganymo rūpestį, —
netramdžiau savo lūpų, —
tai, VIEŠPATIE, tu turi žinoti.
[11] Tavo išganymo rūpesčio širdyje neslėpiau, —
kalbėjau apie tavo ištikimybę ir išganymą.
Apie tavo meilę ir tiesą
didžiojoje sueigoje nenutylėjau.

B

I

[12] VIEŠPATIE, neatsakyk man savo gailestingumo, —
tavo meilė ir tavo tiesa mane visad tesaugo!

40,7-9 Geriau būti klusniam, negu atnašas aukoti. Žr. 1 Sam 15,22; Iz 1,10-20; Mch 6,6-8. Laiške žydams šios eilutės yra cituojamos ir pritaikomos Jėzui Kristui, kurio tobulo klusnumo auka neapsakomai viršija visas Senojo Įstatymo aukas.

[13] Juk mane supa vargai be skaičiaus,
apniko mano nuodėmės mane, nebematau, —
jų daugiau negu plaukų man ant galvos, netekau drąsos.
[14] Suteik man malonę, VIEŠPATIE, gelbėk mane!
VIEŠPATIE, skubėk man padėti!
[15] Tebūna nugalėti ir apstulbinti visi,
kurie tyko man gyvastį atimti.
Tepasitraukia gėdos apimti tie,
kurie džiaugiasi mano nelaime.
[16] Tebūna savo pralaimėjimo išgąsdinti tie,
kurie man sako: "Aha! Gerai tau!"
[17] Tedžiūgauja ir tesilinksmina tavyje visi,
kurie tavęs ieško,
ir tavo išganymą mylintieji nuolat tekartoja:
"Koks didis yra VIEŠPATS!"
[18] Nors esu silpnas ir beturtis,
tačiau Viešpats manęs nepamiršo.
Tu esi mano pagalba ir išgelbėjimas, —
mano Dieve, nedelsk!

*41**

Ligonio malda

[1] Chorvedžiui.
Dovydo psalmė.

I

[2] Laimingas, kas rūpinasi vargšais,
nelaimės dieną jį VIEŠPATS gelbės.
[3] VIEŠPATS jį saugos ir stiprins,
padarys jį laimingą žemėje
ir nepaliks jo priešų rankose.

41,1-14 Aptaręs, kaip jautrus žmogus susilaukia Dievo gailestingumo (I), psalmininkas apsako, kaip jis pats prašė gailestingumo, kai savo ligoje jis buvo net savo bičiulių užgauliojamas ir kamuojamas (II). Užtat dabar jis išpažįsta su dėkingumu, kad Dievas išklausė jo maldos (III).

[4] VIEŠPATS padės jam ligos patale, —
ligoje išgydys jo negalias.

II

[5] Kartą tariau: "VIEŠPATIE, pasigailėk manęs,
išgydyk mane, nors esu tau nusidėjęs.
[6] Mano priešai piktai kalba apie mane:
'Kada pagaliau jis numirs ir jo vardas pradings?'
[7] Kas mane lanko, nėra nuoširdus, —
jo širdyje sklydi kėslai,
išėjęs laukan, apie juos kalba.
[8] Kas manęs nekenčia, ant manęs tarp savęs šnibždasi,
linkėdami man to, kas blogiausia:
[9] 'Mirtina liga yra jį apėmusi'
ir: 'Šitaip paguldytas, daugiau nebekels'.
[10]* Net mano geriausias bičiulis — tas,
kuris dalijosi su manimi duona,
taikėsi man įspirti.

III

[11] Betgi tu, VIEŠPATIE, pasigailėk manęs,
pakelk mane, kad jiems atmokėčiau".
[12] Tada žinosiu, kad tu man malonus,
kai mano priešas prieš mane nelaimės.
[13] Tu padėsi man, nes darau tai, kas dora,
ir laikysi mane amžinai savo Artume.

[14]* Tebūna pagarbintas VIEŠPATS, Izraelio Dievas,
nuo amžių per amžius! Amen! Amen!

41,10 Šią eilutę Jėzus citavo Paskutinės vakarienės metu. Žr. Jn 13,18.
41,14 Dievo pagarbinimas — doksologija — užsklendžiant Pirmąją Psalmyno knygą. Ji nėra psalmės dalis, bet įkvėptojo redaktoriaus priedas.

B. ANTROJI KNYGA

*42**

Tremtinio malda

[1] Chorvedžiui.
Koraho sūnų. Poema.

I

[2] Kaip elnė ilgisi tekančio vandens,
taip aš ilgiuosi tavęs, Dieve.
[3] Visa gyvastimi trokštu Dievo — gyvojo Dievo* —
kada nueisiu pamatyti Dievo veidą?
[4] Ašaros yra mano duona dieną ir naktį;
per visą dieną žmonės manęs klausia:
"Kurgi tavo Dievas?"*
[5] Kai išlieju savo širdį, prisimindamas tai,
kaip eidavau su minia į Dievo Namus,
vesdamas juos iškilmės eitynių spūstyje,
su džiugiais šlovės šauksmais!
[6] Kodėl tokia liūdna, mano širdie?
Kodėl taip nerimsti mano krūtinėje?
Turėk viltį Dieve!

42,1-12 Ps 42 ir 43 yra atitinkamai du trečdaliai ir vienas trečdalis psalmės, kuri iš pradžių buvo viena psalmė. Kiekviena šių psalmių dalis baigiasi tuo pačiu priedainiu (žr. Ps 42,6.12; 43,5). Psalmininkas yra tremtyje, Palestinos šiaurėje, toli nuo Jeruzalės. Išsiilgęs Šventyklos pamaldų, jis save drąsina viltimi ir pasitikėjimu Dievo gerumu. Šios psalmės lyriška nuotaika daro ją vieną gražiausių Šv. Rašto poemų.

42,3 "... Dievo — gyvojo Dievo": Antroje Psalmyno knygoje apreikštasis Dievo vardas — Jahvė, "VIEŠPATS", buvo pakeistas bemaž visur nežinomo ankstyvo perrašinėtojo į Elohim{as} — "Dievas". Užtat turime neįprastą junginį: "Dieve, mano Dieve", vietoje originalo: "VIEŠPATIE, mano Dieve". Žr. 3-ąją eilutę."... nueisiu pamatyti Dievo veidą": hebraiškas posakis, reiškiantis: "lankyti Šventyklą". Žr. Iš 23, 17.

42,4 "Kurgi tavo Dievas?": kadangi Dievas nepadeda, kam gi psalmininkas turėtų jo šauktis.

Juk aš dar šlovinsiu jį —
savo Gelbėtoją, savo Dievą.

II

[7] Mano Dieve, liūdna mano širdis,
todėl pas tave mintimis keliauju
iš Jordano krašto* bei Hermono, nuo Mizaro kalno.*
[8] Bedugnė šaukia bedugnei* tavo krioklių griausmu, —
visa tavo bangų mūša ir vilnys mane skandina.
[9] Dieną VIEŠPATS tesuteikia savo malonę
naktį giedoti jam giesmę —
maldą savo gyvenimo Dievui.
[10] Sakau Dievui, savo Uolai:
"Kodėl užmiršai mane?
Kodėl, priešų engiamas, turiu liūdnas klajoti?"
[11] Net kaulai man skauda,
kai mano priešai tyčiojasi, kasdien klausdami:
"Kurgi tavo Dievas?"
[12] Kodėl tu tokia liūdna, mano širdie?
Kam gi taip nerimsti krūtinėje?
Turėk viltį Dieve!
Juk aš dar šlovinsiu jį —
savo Gelbėtoją, savo Dievą.

42,7 "... iš Jordano krašto": Palestinos sritis prie Jordano ištakų — Hermono kalno papėdėje, maždaug 75 km į šiaurės rytus nuo Galilėjos ežero. "... nuo Mizaro kalno": turbūt tai ženklina "Mažą kalną" Hermono kalno atšlaitėse.

42,8 "Bedugnė šaukia bedugnei...": audringų vandenų aidas. Šėlstančios jūros įvaizdis Šv. Rašte ženklina didelę kančią. Žr. Ps 18,5; 69,2-4.15-16; Jon 2,3-6. Šiame skaitinyje reikia skaitytis su Jordano upės šniokščiančiais ištakų kriokliais.

43

III

[1*] Išteisink mane, Dieve, apgink mano bylą
prieš nedorus žmones, —
nuo klastingo, nesąžiningo žmogaus gelbėk mane.
[2] Juk tu esi Dievas — mano tvirtovė;
kodėl tad mane palikai?
[3] Kam gi turiu vaikštinėti liūdnas,
engiamas priešo?
[4] Siųsk savo šviesą ir savo tiesą,
jos teveda mane, —
teparveda mane prie tavo šventojo kalno* —
į tavo buveinę!
[5] Tada aš žengsiu prie Dievo aukuro —
pas savo didžio džiaugsmo Dievą —
ir šlovinsiu tave lyra, Dieve, mano Dieve.

[6] Kodėl tu tokia liūdna, mano širdie?
Kodėl taip nerimsti mano krūtinėje?
Turėk viltį Dieve!
Juk aš dar šlovinsiu jį —
savo Gelbėtoją — Dievą.

*44**

Tautos aimana

[1] Chorvedžiui.
Koraho sūnų. Poema.

43,1-5 Psalmininkas prašo, kad būtų išteisintas — rastas teisus — ir galėtų eiti į Jeruzalę.

43,4 "... prie tavo šventojo kalno": Ziono kalno Jeruzalėje, kur stovėjo Šventykla.

44,1-27 Bendrijos maldavimas, primenantis Dievui jo gerumą Izraeliui praeities dienomis (I); dabartinė padėtis, priešingai, yra liūdna, nes tauta kenčia pralaimėjusi karą (II) ir jaučiasi Dievo atstumta (III); užtat žmonės mal-

I

2 Dieve, savo ausimis girdėjome, —
mūsų tėvai mums papasakojo apie didžius darbus,
kuriuos padarei jų laikais — senovės dienomis.
3 Tu savo ranka tautas išvarei,
o juos pasodinai;
ištikai nelaime kitas tautas,
bet savąją padarei sėkmingą.
4 Juk ne savo kalaviju jie paėmė kraštą,
jų ranka nepadarė jų pergalingų,
bet tavoji dešinė — tavo petys ir Artumas,
nes tu juos mylėjai.
5 Tu esi mano Karalius ir mano Dievas, —
tu suteiki pergalę savo Jokūbui.
6 Per tave atmušame priešus,
tavo vardu trempiame užpuolikus.
7 Juk ne savo lanku aš pasitikiu,
nė mano kalavijas neneša man pergalės.
8 Bet tu išgelbėjai mus nuo priešų,
nugalėjai tuos, kurie mūsų nekenčia.
9 Dievu mes nuolat didžiuojamės
ir tavo vardą be perstojo šloviname. {Sela}

II

10 Betgi dabar atstūmei mus, nugalėti leidai, —
nebežygiuoji daugiau su mūsų kariuomene į mūšį.
11 Tu privertei mus bėgti nuo priešų, —
mūsų užpuolikai mus plėšia, kiek norėdami.

---

dauja jį ateiti į pagalbą (IV). Istorinės šios psalmės aplinkybės nėra žinomos. Spėjama, kad ji buvo sukurta asirų imperatoriaus Senacheribo invazijos metu, karaliui Hezekijui valdant Judo karalystę (žr. 2 Kar 18-19), arba nelaimių metu po karaliaus Jošijo pralaimėjimo ir babiloniečių invazijos (žr. 2 Kar 23,29-25,26), arba tautinės laisvės praradimo metu Persijos laikotarpiu (V-IV a. prieš Kristų).

[12] Tu paženklinai mus kaip avis pjovimui,
išblaškei mus tautose.*
[13] Tu pardavei savo tautą už niekus,
neturėjai pelno juos pardavęs.

[14] Tu padarei mus pajuoka kaimynams,
panieka ir pasityčiojimu visiems aplinkui.
[15] Tu padarei mus pašaipos priežodžiu pagonims,
pajuokos dalyku tautoms.
[16] Nuolatos jaučiu savo negarbę,
iš gėdos rausta man veidas
[17] nuo dergiančių užgauliotojo žodžių,
nuo kerštingų priešo žvilgsnių.

III

[18] Visa tai mus užgriuvo,
nors tavęs mes neužmiršome,
nei buvome neištikimi tavo Sandorai.
[19] Mūsų širdis nenusigręžė,
nė mūsų žingsniai nenukrypo nuo tavojo kelio,
[20] nors palikai mus bejėgius šakalų lindynėje
ir apgaubei mirtina tamsa.

[21] Jei būtume užmiršę savo Dievo vardą,
ar tiesę rankas į svetimą dievą,
[22] argi Dievas būtų to neatidengęs?
Juk jis žino širdies paslaptis!
[23] Juk dėl tavęs mes esame nuolat žudomi,
su mumis elgiamasi,
kaip su pjovimui skirtomis avimis.

IV

[24] Atsibusk! VIEŠPATIE, kodėl miegi?
Kelkis, neatmesk mūsų amžinai!

44,12 "... išblaškei mus tautose": nuoroda į Babilonijos tremtį (587-538 r
prieš Kristų).

[25] Kam gi slepi savo veidą?
Kodėl užmiršti mūsų skurdą ir priespaudą?
[26] Juk mes gulime kniūpsti dulkėse
ir nebegalime pakilti nuo žemės.
[27] Pakilk, ateik mums padėti,
atpirk mus dėl savo ištikimos meilės!

*45**

Karalaičio vestuvės

[1] Chorvedžiui.
"Lelijų" melodija. Koraho sūnų. Poema. Meilės giesmė.

I

[2] Širdis man tvinsta kilniais žodžiais, —
kai dedu šias eiles karaliui,
mano liežuvis — kaip įgudusio rašytojo plunksna.

II

[3] Tu viršiji visus vyrus savo grožiu,
tavo kalba sklidina malonės.
Taip Dievas suteikė tau amžiną palaiminimą!
[4] Galiūne, sek kalaviją prie juosmens
savo garbėje ir didybėje!

45,1-18 Paskyręs poemą karaliui (I), psalmininkas apdainuoja karališkąjį sužadėtinį (II) ir jo nuotaką (III); po to aprašo vestuvių eitynes (III) ir palinki karaliui garbingų palikuonių (IV). Šios poemos istorinės aplinkybės galėjo būti kurio nors Dovydo dinastijos princo — galbūt Saliamono — vestuvės su svetimtaute princese, kuri, atrodo, buvo iš Tyro. Katalikų Bendrijos tikėjimo kraitis, laikydamasis Žyd 1,8-9 teksto aiškinimo, visad suprato šią psalmę kaip nuorodą, bent pranašiška prasme, į Kristų ir jo nuotaką — Bendriją. Žr. Ef 5,25-30.

[5] Savo didybėje žygiuok pergalingai
ginti tiesos ir teisumo.
Tavo dešinė tepamoko tave nuostabių darbų!
[6] Aštrios tavo strėlės, —
jos perveria karaliaus priešų širdį, —
tautos puola tau prie kojų.

[7]* Tau Dievo duota karalystė
išsilaikys per amžių amžius,
tavo karališkasis skeptras
yra teisingumo skeptras.
[8] Tu brangini, kas teisu,
ir nekenti, kas nedora.
Todėl Dievas, tavo Dievas, patepė tave
džiaugsmo aliejumi labiau negu tavo bendrus.
[9] Tavo drabužiai kvepia mira, alaviju ir kasija,
Iš dramblio kaulu išpuoštų rūmų
stygų garsai tave linksmina.
[10] Tarp tavo dvaro didžiūnių yra karalaičių,
tavo sosto dešinėje stovi karalienė,
papuošta auksu Ofyro.*

III

[11] Klausykis, dukra, įsidėmėk ir įsiklausyk, —
užmiršk savo tautą ir tėvo namus.
[12] Karalius trokš tavo grožio,
nes jis yra tavo viešpats, —
jam tad turi paklusti.
[13] Tyro žmonės neša tau dovanas,
šalies turtuoliai stengsis tau įtikti
[14] visokiais turtais.

45,7 Šios eilutės vispusiška prasmė atsiskleidžia Kristaus sukurtoje Dievo karalystėje.
45,10 "... Ofyro": pietinės Arabijos ar rytinės Afrikos sritis, garsi savo auksu. Žr. 1 Kar 9,28; 10,11.22; Job 22,24.

Karalaitė yra rūmuose — kokia ji graži!
Jos apdaras aukso siūlais išsiuvinėtas.
15 Savo spalvingu apdaru apsitaisiusi
ji vedama į vidų pas karalių;
pamergės — jos draugių palyda —
atvedamos prie tavęs.
16 Palydimos džiūgavimu ir krykštavimu,
įeina į karaliaus rūmus.

IV

17 Tau tėvus atstos tavo sūnūs, —
padarysi juos didžiūnais visoje žemėje.
18 Garsinsiu tavo vardą per kartų kartas, —
užtat tautos girs tave per amžių amžius.

*46**

Dievas su mumis

1 Chorvedžiui.
Koraho sūnų. "Mergelių" melodija. Giesmė.

I

2 Dievas — mūsų prieglauda ir stiprybė,
visad arti pagalba varguose.
3* Todėl nebijome, nors žemė sverdėtų,
nors kalnai griūtų į jūrų gelmę;
4 net jei jų vandenys šėltų ir putotų,
kalnai drebėtų nuo jų šėlimo. {Sela}

46,1-12 Pergalės giesmė, kurios vyraujanti mintis yra priedainis: "Su mumis yra Galybių VIEŠPATS". Pirmasis posmas (I) apsako nepalaužiamą Izraelio pasitikėjimą Dievu; antrasis (II) — Dievo malonę Zionui ir tretysis (III) — Dievo pergalę prieš pačius karus.

46,3-4 Perkeltine prasme aprašomi visuomeniniai ir politiniai lūžiai bei pervartos.

II

[5] Upės srovės* linksmina Dievo miestą,
šventąją Aukščiausiojo buveinę.
[6] Dievas yra jame, jis nebus sunaikintas, —
rytui auštant, Dievas ateis jam į pagalbą.
[7] Siautėja tautos, griūva karalystės, —
pasigirdus jo griausmui, apmiršta žemė.

[8] Su mumis Galybių VIEŠPATS,
Jokūbo Dievas — mūsų tvirtovė!

III

[9] Ateikite ir pamatykite, ką VIEŠPATS padarė,
pasižiūrėkite į jo nuostabius darbus žemėje.
[10] Karus visoje žemėje jis sustabdo, lankus sutrupina.
ietis sulaužo, skydus į ugnį sumeta.
[11] "Taikykitės ir žinokite, kad aš esu Dievas!
Iškilus tautose, iškilus žemėje".

[12] Su mumis Galybių VIEŠPATS,
Jokūbo Dievas — mūsų tvirtovė! {Sela}

47*

Dievas — Visatos Valdovas

[1] Chorvedžiui.
Koraho sūnų. Psalmė.

46,5 "Upės srovės...": Dievo malonių įvaizdis. Jeruzalė nėra prie upės ir jos vandens šaltiniai yra perdėm riboti.

47,1-10 Šis himnas kviečia visas žemės tautas pripažinti Izraelio Dievą vieninteliu tikruoju Dievu (I); Viešpačiui apsireiškus visų Karaliumi (II), visa žemė skelbs jo valdžią (III). Ši pranašystė yra nuoroda į visuotinę Kristaus karalystę.

I

[2] Plokite iš džiaugsmo, visos tautos!
Šlovinkite Dievą džiaugsmo valiavimais!
[3] Juk VIEŠPATS, Aukščiausiasis, pagarbų šiurpą kelia,
didis visos žemės karalius.
[4] Tautas mums pavaldžias jis padarė,
gentis padėjo mums po kojų.
[5] Paveldą mums jis išrinko, —
pasididžiavimą savo tautos, kurią jis myli. {Sela}

II

[6] Dievas žengia, lydimas džiaugsmo šauksmų,
VIEŠPATS, lydimas ragų gaudesio.
[7] Giedokite šlovės giesmes Dievui,
giedokite šlovės giesmes!
Giedokite šlovės giesmes mūsų Karaliui,
giedokite šlovės giesmes!

III

[8] Juk Dievas yra visos žemės karalius, —
giedokite jam šlovės himną!
[9] Dievas viešpatauja visoms tautoms;
Dievas sėdi savo šventajame soste.
[10] Tautų didžiūnai renkasi
su tauta Dievo, kurį Abraomas garbino.
Juk žemės skydai priklauso Dievui, —
jis yra didžiai iškilus.

*48**

Jeruzalė — Dievo miestas

1 Giesmė. Psalmė. Koraho sūnų.

I

2 VIEŠPATS yra didis
ir labai vertas šlovės mūsų Dievo mieste.
Jo šventasis kalnas,
3 aukštas ir gražus, yra visos žemės džiaugsmas,
Ziono kalnas, Zafono viršūnė,*
didžiojo karaliaus miestas.
4 Dievas parodė, kad saugu su juo
miesto tvirtovėse.

II

5 Juk, žiūrėk, karaliai sutelkė jėgas,
drauge atžygiavo pulti.
6 Vos tik jį pamatę, jie apstulbo;
klaiko apimti, jie metėsi bėgti.
7 Ten juos pagavo drebulys
lyg gimdančios moters skausmas,
8 lyg Taršišo laivai* būtų buvę
ryčio audros skandinami.

48,1-15 Padėkos himnas, giedotas Šventykloje po to, kai Jeruzalė apsigynė nuo priešiškų karalių sąjungos. Kada tai įvyko, nėra tikslių istorinių žinių. Šis šaunus pergalės himnas visų pirma šlovina Dievą, tikrąją Izraelio apsaugą (I); po to, trumpai apsakęs kaip puolimas buvo atmuštas (II), psalmininkas skelbia Viešpatį kaip šios pergalės Dievą (III); galop jis kviečia žvelgti su nuostaba į stipriuosius miesto įtvirtinimus (IV).

48,3 "... Zafono viršūnė": kalnas Palestinos šiaurėje — Sirijoje, įvaizdinis Dievo buveinės žemėje vardas. Žr. Iz 14,13.

48,8 "... Taršišo laivai": didžiuliai, galintys drįsti plaukti į vandenyną laivai, vadinami tolimo krašto — Taršišo uosto — vardu. Turbūt turima mintyje senąjį Tartesus Ispanijos pusiasalyje. Žr. Iz 2,16; 60,9; Jon 1,3. Čia šis posakis dalis įvaizdžio Jeruzalės priešų pralaimėjimui aprašyti.

III

9* Ką buvome girdėję, tą pamatėme
Galybių VIEŠPATIES mieste — mūsų Dievo mieste,
kurį Dievas padaro amžinai saugų. {Sela}
10 Dieve, mes garbiname tavo ištikimą meilę
tavo Šventykloje.
11 Tavo garsas, Dieve,
lygiai kaip ir tavo šlovė siekia žemės pakraščius.
Tavoji dešinė kupina teisumo!
12 Tesilinksmina Ziono kalnas,
tedžiūgauja Judo miestai, nes teisingai teisi.

IV

13 Apeik aplink Zioną, apsuk ratą;
suskaičiuok jo bokštus.
14 Atkreipk dėmesį į jo pylimus,
pereik per jo tvirtoves,
kad galėtumei pasakyti būsimai kartai:
15 "Šis Dievas yra mūsų Dievas per amžių amžius.
Jis ves mus amžinai".

*49**

Turtais pasitikėti neišmintinga

1 Chorvedžiui.
Koraho sūnų. Psalmė.

2 Pasiklausykite, visi žmonės, ką pasakysiu!
Klausykitės, visi pasaulio gyventojai —

48,9 Ką esame girdėję apie nuostabius Dievo darbus mūsų protėvių dienomis, tą nūn esame matę panašiuose stebukluose savo pačių akimis.

49,1-21 Išminties psalmė, nagrinėjanti klausimą, kodėl nedorėliams sekasi. Klausimas atsakomas: turtai negali nė vieno išgelbėti nuo mirties, bet doriesiems yra laimingo pomirtinio gyvenimo viltis. Žr. Ps 37; 73. Pakvietęs visus klausytis savo išmintingų žodžių, psalmininkas moko, kad nereikia pavydėti nedoram turtuoliui, turinčiam palikti savo turtus (I ir III); turtuolis neturi ateities, bet dorą žmogų Dievas išgelbės (II).

[3] didžiūnai ir prastuoliai,
turtuoliai ir vargšai!
[4] Žodžiai, kuriuos tariu, išmintingi,
mano širdies kalba kupina įžvalgos.
[5] Telksiuos į išminties posakį
ir, skambindamas arfa, aiškinsiu jo mįslę.*

I

[6] Kodėl turėčiau bijoti vargo dienomis,
kai mane apninka nedori priešai —
[7] žmonės, kurie pasitiki savo turtais
ir didžiuojasi savo lobių gausumu.
[8] Ai, joks žmogus negali savęs atpirkti,
ar mokėti Dievui savo išpirką,
[9] Žmogaus gyvasties kaina yra per aukšta, —
ką jis galėtų mokėti, nebūtų niekad gana,
[10] kad sulaikytų jį nuo Duobės
ir leistų jam amžinai gyventi.
[11] Juk žmogus mato, kad miršta net išmintingieji,
lygiai kaip kvaili ir nemokšos,
palikdami kitiems savo turtus.
[12] Jų kapas yra jų amžini namai,
jų buveinė per kartų kartas,
nors jie praminė savo vardu šalis.
[13] Mirtingasis negali išlikti savo didybėje, —
jis panašus į nugaištančius gyvulius.

II

[14] Toks kelias tų, kurie yra išpuikę,
galas tų, kurie yra patenkinti savo turtais. {Sela}
[15] Tarsi avys jie gūžina į Šeolą,
mirtis bus jų piemuo.
Dorieji viešpataus jiems aušros metu,
o jų išdidumas greitai pradings.
Šešėlių pasaulis taps jų namais.

49,5 "... jo mįslę": blogio problemą.

[16] Betgi mano gyvastį Dievas atpirks
iš Šeolo nagų, nes jis teiksis mane pasiimti. {Sela}

III

[17] Nesijaudink, jei kas turtėja,
jei jo turtai padidėja.
[18] Juk su savimi pasiimti negalės nieko, kai mirs,
jo turtai neis kartu su juo į kapą.
[19] Nors žmogus, gyvas būdamas, manytų esąs laimingas,
nors ir būtų giriamas, nes yra sėkmingas,
[20] tačiau jis turi dėtis į būrį savo protėvių,
kurie daugiau niekad nematys šviesos.
[21] Mirtingasis nesupranta didybės, —
panašus jis į nugaištančius gyvulius.

*50**

Dievui maloni auka

[1] Asafo psalmė.

I

Dievas, VIEŠPATS Dievas,* kalba,
sušaukia visą žemę nuo Rytų lig Vakarų.
[2] Iš Ziono, grožio viršūnės,
Dievas švyti.
[3] Mūsų Dievas ateina, bet ne tyliai, —
pirma jo — ryjanti ugnis,
aplink jį — nuožmi audra.

50,1-23 Panašiai kaip pranašai, psalmininkas parodo išorinių Dievo garbinimo veiksmų — atnašų ir aukų — bevertiškumą, kai jie neplaukia iš doros širdies. Dievas sušaukia iškilmingą sueigą (I), kurioje pareiškia savo tautai, kad jam nereikia jų liturginių aukų, bet nori iš jų tikros maldos ir aukos (II); po to išpeikia veidmainišką nusidėjėlį (III), nes be nuoširdaus garbinimo, susieto su tikrai doru elgesiu, negali būti išganymo (IV).
50,1 "Dievas, VIEŠPATS Dievas...": hebraiškai "'El 'Elohim Jahveh", t.y. "Dievas Dievas VIEŠPATS".

[4] Jis pasišaukia dangų ir žemę
savo tautos teismui.
[5] "Atveskite man ištikimuosius,
kurie, atnašaudami auką, sudarė sandorą su manimi!"
[6] Tada dangus skelbia jo teisumą,
nes pats Dievas yra teisėjas.

II

[7] "Klausykis, mano tauta, aš kalbėsiu,
Izraeli, aš kaltinsiu tave.
Aš esu Dievas, tavo Dievas.
[8] Peikiu jus ne dėl jūsų aukų,
nes jūsų deginamąsias aukas visuomet matau.
[9] Neimu iš jūsų ūkio jokio jaučio
ar ožių iš jūsų gardų.
[10] Juk man priklauso visi gyvūnai miške,
galvijai ant tūkstančio kalvų.
[11] Žinau visus laukinius paukščius,
visa, kas laukuose juda, yra mano.
[12] Jei būčiau alkanas, tau nesiskųsčiau,
nes mano yra pasaulis ir visa, kas jame.
[13] Argi aš valgau jaučių mėsą,
ar geriu ožių kraują?
[14] Atnašauk Dievui padėkos auką
ir vykdyk savo įžadus Aukščiausiajam.
[15] Šaukis manęs vargo dieną, —
tave išgelbėsiu, ir tu mane šlovinsi."

III

[16] Bet nedorėliui Dievas sako:
"Kokią teisę turi kartoti mano įstatus
ir kalbėti apie mano sandorą.
[17] Juk nekenti mano auklėjimo
ir atmeti mano įsakus.
[18] Vagį pamatęs, tampi jo bendru,
ir bičiuliaujies su tais, kurie svetimauja.

[19] Savo burnai davei valią piktam,
tavo liežuvis skleidžia apgaulę.
[20] Sėdi ir apkalbi savo brolį,
šmeiži savo motinos vaiką.
[21] Visa tai padarei ir aš nieko nesakiau, —
tu manei, kad aš esu, kaip tu.*
Nūn tad tave peikiu ir apkaltinu".

IV

[22] "Suvokite tad, jūs, kurie užmirštate Dievą,
kitaip jus suplėšysiu,
ir nebus kas jus išgelbėtų.
[23] Kas aukoja padėkos atnašą, mane pagerbia,
ir tam, kuris taiso savo kelią,
aš parodysiu Dievo išganymą".

*51**

Atgailos malda

[1] Chorvedžiui. Dovydo psalmė.
[2] Atėjus pas jį pranašui Natanui po jo nuodėmės su Betšeba.

A

[3] Pasigailėk manęs, Dieve, dėl savo gerumo,
dėl savo begalinio gailestingumo
sunaikink mano maištingus darbus.
[4] Vėl ir vėl nuplauk mano kaltę,
apvalyk mane nuo mano nuodėmės!

50,21 "... kad aš esu, kaip tu": galbūt originale buvo: kad "Aš, VIEŠPATS, esu kaip tu".

51,1-21 Ketvirtoji ir garsiausia Atgailos psalmė. Psalmininkas maldauja atleidimo už savo nuodėmes (A), kurias jis nuoširdžiai išpažįsta (B I); jis prašo, kad Dievas sugrąžintų jam malonę ir tyrą širdį (B II-III); užtat jis skelbs Dievo gailestingumą kitiems ir atnašaus sugrudusios širdies auką (B IV). Pridėtinis posmas prašo, kad būtų atstatyta Jeruzalė.

B

I

[5] Savo maištingus darbus aš gerai pažįstu,
ir mano nuodėmė nuolat man prieš akis.
[6] Tau nusidėjau — tiktai tau — *
ir padariau, kas pikta tavo akyse.
Esi tad teisus, kai mane kaltini,
ir teisingas, kai savo teisme mane pasmerki.
[7]* Štai esu gimęs kaltėje,
ir mano motina mane pradėjo nuodėmėje.
[8] Štai tu trokšti tiesos ir nuoširdumo, —
todėl mokyk mane išminties ligi širdies gelmių.

II

[9] Apvalyk mane izopu,* ir būsiu švarus,
Nuplauk mane, ir būsiu baltesnis už sniegą.
[10] Leisk man išgirsti džiaugsmo ir linksmybės žinią, —
kaulai, kuriuos išvarginai, tepradžiunga.
[11] Nugręžk savo veidą nuo mano nuodėmių,
ir panaikink visas mano kaltes.

III

[12] Sukurk man tyrą širdį, Dieve,
ir atnaujink manyje ištikimą dvasią.

51,6 "Tau nusidėjau — tiktai tau — ...": nors nuodėmė gali būti skriauda artimui, tačiau nuodėmės esmė yra nusižengimas — maištas — prieš Dievą.

51,7 Atgailautojas primena, kad jam įgimtas nuodėmingumas yra ir švelninanti aplinkybė, ir nuolankus prisipažinimas, kad jis doroviškai labai sugedęs. Katalikų Bendrijos tikėjimo kraitis šiame skaitinyje įžiūri nuorodą į gimtąją nuodėmę, kuri nebuvo aiškiai apreikšta prieš Kristaus gimimą. Žr. Rom 5,12-19; Ef 2,3.

51,9 "... izopu": izopas yra kuklus krūmas, kurio šakelės tarnavo kaip šlakstytuvas. Juo buvo šlakstomas aukų kraujas ir apvalymo vanduo. Žr. Iš 12,22; Kun 14,4; Sk 19,18. Šios apeigos tik apvalymo įvaizdžiai. Čia psalmininkas prašo, kad Dievas tikrai jo nuodėmes ištrintų — tokia yra hebraiškojo žodžio prasmė.

[13] Nevaryk manęs nuo savo Artumo,
nenuimk nuo manęs savo dvasios šventosios.
[14] Leisk man vėl džiaugtis tavo išganymu,
tepalaiko mane nori dvasia.

IV

[15] Mokysiu nedorėlius tavo kelių,
ir nusidėjėliai sugrįš pas tave.
[16] Išlaisvink mane iš kraujo kaltės,* Dieve, —
tu esi mano išganymo Dievas, —
tuomet mano liežuvis mėgausis tavo teisumu.
[17] Viešpatie, praverk mano lūpas,
ir mano burna skelbs tavo šlovę.
[18] Juk aukomis tu nesigėri,* —
jei atnašaučiau deginamąją auką, jos nepriimtum.
[19] Tikra auka Dievui yra sugrudusi dvasia, —
tu, Dieve, nepaniekinsi širdies,
sugrudusios ir atgailaujančios.

C

[20]* Būk dosnus Zionui iš savo gerumo, —
tebūna atstatytos Jeruzalės sienos.
[21] Tada tau patiks teisios aukos, —
deginamosios atnašos ir deginamosios aukos, —
tada jaučiai bus atnašaujami ant tavo aukuro.

51,16 "... iš kraujo kaltės": iš žmogžudystės kaltės. Nuoroda į Dovydo kaltę. Žr. 2 Sam 11,6-7; 12,9.

51,18 "... aukomis tu nesigėri": vien apeiginė auka, be aukotojo širdies, Dievui nėra maloni. Žr. Ps 50.

51,20-21 Šios dvi eilutės buvo pridėtos prie psalmės po Jeruzalės sunaikinimo 587 m. prieš Kristų.

52*

Dievo teismas ir malonė

[1] Chorvedžiui. Dovydo poema.
[2] Kai Doegas Edomietis atėjo ir pranešė Sauliui: "Dovydas buvo atėjęs į Ahimelecho namus".

I

[3] Kodėl didžiuojies, negarbingas galiūne,
savo darbu nedoru?
Ištikima Dievo meilė yra amžina!
[4] Tavo liežuvis lyg aštrus skustuvas,
klastos meistre!
[5] Tu labiau mėgsti pikta, negu gera,
meluoti, negu tiesą sakyti. {Sela}
[6] Tu mėgsti visa, kas neša žūtį, —
tu, klastingasis liežuvi!

II

[7] Bet pats Dievas pražudys tave amžinai;
jis parblokš tave ir ištrauks iš tavo palapinės,
išraus tave iš gyvųjų šalies.

III

[8] Teisieji, tai matydami,
bus apimti pagarbios baimės,
jie juoksis, sakydami:
[9] "Pasižiūrėkite į žmogų,
kuris neieškojo užuovėjos pas Dievą,
bet pasitikėjo savo didžiais turtais
ir rėmėsi nedorais darbais!"

52,1-11 Psalmininkas aršiai puola savo klastingą priešą (I), pranašaudamas jam Dievo bausmę (II), kai Dievas apgins teisųjį (III).

[10]* Bet aš esu lyg vešlus alyvmedis,
augantis Dievo Namuose.
Aš pasitikiu ištikima Dievo meile
per amžių amžius.
[11] Tau dėkosiu amžinai už visa,
ką tu padarei.
Ištikimųjų akivaizdoje skelbsiu tavo vardą,
nes jis yra geras.

*53**

Dejonė dėl dorovinio sugedimo

[1] Chorvedžiui.
"Mahalat{o}" melodija. Dovydo poema.

I

[2] Kvailys sau širdyje sako: "Dievo nėra!"
Tokie yra sugedę, jie šlykščiai elgiasi;
nėra nė vieno, kuris gera darytų.
[3] Dievas žvelgia iš dangaus į žmoniją,
žiūrėdamas, ar yra kas protingas
ir ieškantis Dievo.
[4] Visi yra atsimetę, visi panašiai sugedę;
nėra nė vieno, kuris darytų gera —
net nė vienui vieno.

II

[5] "Argi nežino to nedorėliai?
Jie ryja mano tautą, —
ji yra jų ryjama duona, —
ir Dievo niekad nesišaukia".

52,10 Teisusis klestės Dievo Namuose — Šventykloje — kaip žalias alyvmedis vešliai auga geroje žemėje. Žr. Ps 92,14; 128,3.

53,1-7 Ši psalmė yra panaši į Ps 14. Vietoje "VIEŠPATS" Dievui ženklinti, šioje psalmėje vartojamas žodis "Dievas". Tik 6-oji eilutė yra šiek tiek skirtingesnė.

6 Ten jie bus apimti klaiko —
tokio, kurio dar nėra buvę —
nes Dievas išmėtys jus apgulusiųjų kaulus.*
Jie bus nugalėti, nes Dievas juos atmetė.

III

7 A, kad ateitų iš Ziono išganymas Izraeliui!
Kai Dievas parves į namus savo tautą,
Jokūbas džiūgaus — Izraelis bus laimingas,

*54**

Malda prašant užuovėjos pavojuje

1 Chorvedžiui. Styginiams. Dovydo poema,
2 kai zifitai, nuėję pas Saulių, pranešė: "Dovydas slapstosi pas mus".

I

3 Gelbėk mane savo vardu,* Dieve,
apgink mane savo galybe!
4 Išgirsk mano maldą, Dieve,
klausykis mano žodžių!
5 Įžūlūs žmonės pakilo prieš mane,
nuožmūs žmonės ieško mano gyvasties, —
žmonės, kurie Dievo nė kiek nepaiso. {Sela}

53,6 "... Dievas išmėtys jus apgulusiųjų kaulus": turbūt nuoroda į asirų imperatoriaus Senacheribo kariuomenę, apgulusią Jeruzalę. Žr. 2 Kar 19,35.

54,1-9 Psalmininkas maldauja Dievo apsaugos nuo priešų, grasinančių jo gyvasčiai (I) ir, tikėdamasis šios pagalbos, pažada padėkos auką (II).

54,3 "... savo vardu": Viešpaties galybe. Dievo vardas yra jo prigimtis, kaip apreikšta (žr. Iš 3,14). Užtat šis žodis dažnai vartojamas ženklinti patį Dievą, jo didybę, galybę...

II

6 Žiūrėkite, Dievas yra mano pagalba,
Viešpats gina mano gyvastį!
7 Jis atmokės piktu mano budriems priešams, —
būdamas ištikimas, sunaikink juos!
8 Tada atnašausiu tau savanorišką auką,
šlovinsiu tavo vardą, VIEŠPATIE, nes tu geras.
9 Juk tu išgelbėjai mane iš visų rūpesčių,
ir mačiau savo priešų žūtį.

*55**

Malda žmogaus, kurį išdavė bičiulis

1 Chorvedžiui.
Styginiams. Dovydo poema.

I

2 Išgirsk mano maldą, Dieve,
nesislėpk nuo mano maldavimo!
3 Klausykis manęs ir atsakyk, —
blaškausi, išseko man jėgos.
4 Šiurpas ima nuo priešo riksmų,
nuo nedorėlių šauksmų.
Jie neša man pikta,
įnirtingai mane puldinėja.
5 Dreba man širdis krūtinėje;
mirties baimė slegia mane.
6 Baimė ir šiurpas mane purto;
esu klaiko parblokštas.
7 "O, kad turėčiau balandžio sparnus, —
sakau, — skrisčiau toli ir rasčiau ramybę!

55,1-24 Ryškiai aprašęs savo baimę ir norą gelbėtis (I), psalmininkas sielvartauja dėl jį supančių neramumų, ypač dėl buvusio artimo draugo išdavystės (II); kupinas pasitikėjimo Dievu, jis prašo, kad nedorėliai būtų nubausti, o jis išgelbėtas (III).

[8] Iš tikrųjų toli toli nulėkčiau;
apsigyvenčiau tyruose. {Sela}
[9] Skubėčiau rasti sau užuovėją
nuo nuožmaus vėjo ir audros".

II

[10]* Sumaišyk jų kalbą, Viešpatie, sutrikdyk ją,
nes matau mieste smurtą ir maištus.
[11] Dieną ir naktį jie sėlina jo sienomis,
jame klesti piktumas ir priespauda.
[12] Žūtis jame;
sukčiavimas ir apgaulė
niekad neišnyksta iš turgavietės.

[13] Ne priešas mane užgaulioja —
tuomet galėčiau pakęsti;
ne mano nedraugas su manimi įžūliai elgiasi —
tuomet galėčiau nuo jo pasislėpti.
[14] Bet esi tu, mano bendras,
mano bičiulis, mano artimas draugas!
[15] Tu, kurio draugyste mėgavausi,
mes drauge ėjome į Dievo Namus!

III

[16] Teužklumpa juos mirtis,
težengia jie gyvi į Šeolą!*
Juk kur jie gyvena,
ten piktybės.
[17] Bet aš šauksiuosi Dievo,
ir VIEŠPATS mane išgelbės.
[18] Vakare, auštant ir vidudienį,
skųsiuosi ir vaitosiu, —
jis išgirs mano balsą.

55,10 Užuomina apie Babelio bokštą. Žr. Pr 11,1-9.
55,16 "... težengia jie gyvi į Šeolą": temiršta staigia mirtimi. Užuomina apie Koraho ir jo sąjungininkų mirtį. Žr. Sk 16,31-34.

[19] Parves mane sveiką iš mūšių,
kuriuose kovoju su tokia daugybe priešų.
[20] Dievas, amžinai viešpataujantis,
išklausys mane ir nugalės juos, {Sela}
nes jie atsisako taisytis ir Dievo nebijo.

[21] Mano bičiulis užpuolė savo sąjungininką;
sulaužė savo sandorą.
[22] Jo kalba buvo lipšnesnė už sviestą,
bet neapykanta jo širdyje;
jo žodžiai buvo švelnūs kaip aliejus,
bet kirto lyg aštrūs kalavijai.
[23] Pavesk savo rūpesčius VIEŠPAČIUI,
ir tave jis palaikys, —
teisiajam palūžti jis niekad neleidžia.
[24] Nes tu, Dieve, nugrūsi juos į giliausią Duobę —
tuos žmogžudžius ir apgavikus,
nesulaukusius nė pusės savo amžiaus —
o aš pasitikiu tavimi.

*56**

Pasitikėjimo malda

[1] Chorvedžiui.
"Balandis ant tolimų ąžuolų" melodija. Dovydo poema,
filistinams Gate jį suėmus.

I

[2] Būk man gailestingas, Dieve,
nes žmonės mane mindžioja,
visą laiką jie mane vargina.
[3] Mano priešai puola mane visą dieną, —
daug yra puolančių mane, Aukščiausiasis.

1-14 Psalmininkas prašo pagalbos prieš savo priešus (I) ir sielvartauja dėl jų užmačių (II); dusyk pakartotu priedainiu — 5 ir 11 eilutės — jis išreiškia savo pasitikėjimą Dievu, kuriam jis pažada atnašauti padėkos auką (III).

[4] Kai apima baimė, tavimi pasitikiu.
[5] Pasitikiu Dievu, kurio pažadą šlovinu,
Dievu pasitikiu;
aš nebijau;
ką gali mirtingasis man padaryti?

II

[6] Visą laiką jie stengiasi pakenkti mano užmojams;
visos jų mintys — man ką pikta padaryti.
[7] Sąmokslauja, iš pasalų tyko, mano žingsnius seka,
norėdami *mane* nužudyti.
[8] Atmokėk jiems, Dieve, už jų nusikaltimą;
pažabok tuos žmones, Dieve.
[9] Tu sužymėjai mano klajones;
supilk mano ašaras į savo ąsotį!*
Argi jos nėra sužymėtos tavo knygoje?
[10] Tuomet mano priešai trauksis,
kai tik tavęs šauksiuos;
nūn žinau, kad Dievas užstoja mane.
[11] Pasitikiu Dievu, kurio pažadą šlovinu,
VIEŠPAČIU, kurio žodį garbinu,
[12] Dievu pasitikiu;
aš nebijau;
ką gali mirtingasis man padaryti?

III

[13] Dieve, turiu padaryti, ką esu tau pažadėjęs;
aukosiu tau padėkos atnašas.
[14] Juk išgelbėjai mane nuo mirties,
mano kojas nuo suklupimo.
Vaikščioju tad Artume Dievo —
šviesoje, kuri šviečia gyviesiems.

56,9 "... supilk mano ašaras į savo ąsotį": neįprastas įvaizdis pareikšti, kad Dievas žino psalmininko verksmą ir jam atmokės, nes rūpestingai surenka visas jo ašaras.

57*

Malda prašant pagalbos

1 Chorvedžiui.
"Nesunaikink"* melodija. Dovydo poema, kai pabėgo nuo Sauliaus į olą.

I

2 Pasigailėk manęs, Dieve, pasigailėk manęs,
nes pas tave ieškau prieglobsčio.
Tavo sparnų ūksmėje ieškau užuovėjos,
kol praeis šėlstančios audros.
3 Šaukiuosi į Dievą, Aukščiausiąjį, —
į Dievą, kuris manimi rūpinasi.
4 Tesiunčia pagalbą iš dangaus ir mane teišgelbsti;
tesugėdina tuos, kurie mane mindo;
teatsiunčia Dievas savo gerumą ir ištikimybę.
5 Guliu kniūpsčia tarp priešų lyg ryjančių liūtų, —
jų dantys yra ietys ir strėlės,
o jų liežuviai aštrūs kalavijai.

6 Parodyk savo didybę aukštai danguje, Dieve,
ir savo šlovę visai žemei!

II

7 Jie paspendė tinklą mano kojoms,
norėdami mane pagauti;
man jie iškasė duobę, bet patys į ją įkrito. {Sela}

57,1-12 Kiekvienas lygus posmas apima maldą, lydimą džiugaus pasitikėjimo Dievu (I-II); kiekvienas posmas baigiasi tokiu pat priedainiu Dievo garbei (6 ir 12 eilutės).

57,1 "Nesunaikink...": čia ir dviejose tolesnėse psalmėse bei Ps 75 ši nuoroda turbūt priklauso kuriam nors senovės Raštų žinovui, norėjusiam, kad jo kopija nebūtų kur nors užmesta ar sunaikinta.

[8]* Ištikima mano širdis, Dieve;
mano širdis ištikima;
giedosiu ir tave šlovinsiu!
[9] Pabusk tad, mano siela!
Pabuskite, lyra ir arfa!
Pažadinsiu aušrą.
[10] Tau dėkosiu tautose, Viešpatie,
giedosiu tau šlovės giesmę tarp pagonių.
[11] Juk tavo gerumas didis kaip dangus,
o ištikimybė siekia debesis.

[12] Parodyk savo didybę aukštai danguje, Dieve,
ir savo šlovę visoje žemėje!

*58**

Dievas, teisus Teisėjas

[1] Chorvedžiui.
"Nesunaikink" melodija. Dovydo poema.

I

[2] Argi iš tikrųjų, galingieji,*
jūs nusprendžiate, kas teisu?
Argi sąžiningai teisiate žmones?
[3] Ne! Širdyje sumanote tai, kas nedora,
rankomis dalijate smurtą žemėje.
[4] Nuo pat kūdikystės nedorėliai yra neištikimi,
nuo gimimo dienos klysta iš kelio ir meluoja.

57,8-12 Šios eilutės, su mažais skirtumais, pasirodo Ps 108 pradžioje.
58,1-12 Psalmininkas pasmerkia neteisingus teisėjus (I) ir prašo Dievą juos nubausti (II).
58,2 "... galingieji": pažodžiui "dievai". Čia, kaip ir Ps 82, teisėjai vadinami "dievais", nes jie "turi dievišką galią" ir užima "Dievo vietą, tardami nuosprendį".

5* Jų nuodai yra kaip nuodai gyvačių —
kurčios, ausis užsikimšusios angies,
6 kuri nebegirdi kerėtojų balso
ar įgudusio gyvačių žavėtojo kerų.

II

7 Dieve, sutrupink jiems dantis burnoje;
VIEŠPATIE, išrauk liūtams iltis!
8 Teišnyksta jie lyg nusenkantis vanduo;
įtempus jiems lanką, teatbunka jų strėlės.
9 Tebūna jie lyg sraigė, supliūkštanti purve;
lyg negyvas gimęs, saulės niekad nematęs kūdikis.
10* Nelauktai, lyg erškėčių krūmą ar usnis,
tenusiaubia juos viesulas.
11 Teisieji džiaugsis, matydami pelnytą bausmę;
jie mazgosis kojas nedorėlių krauju.*
12 Žmonės sakys: "Tat yra atlygis teisiesiems;
iš tikrųjų yra Dievas, kuris teisia žemę!"

*59**

Malda prašant apsaugoti nuo užpuolikų

1 Chorvedžiui.
"Nesunaikink" melodija. Dovydo poema, kai Saulius pasiuntė vyrų prie jo namų tykoti ir jį nužudyti.

58,5-6 Du įvaizdžiai iš gyvačių pasaulio sujungiami, norint pabrėžti, kad teisėjų daroma skriauda yra lygiai mirtina, kaip gyvačių nuodai, ir kad šių vyrų bukumas Dievo mokymui yra tolygus kai kurioms gyvatėms, nenorinčioms klausytis kerėtojų muzikos.

58,10 Hebraiškasis tekstas nėra aiškus ir yra įvairiai verčiamas.

58,11 "... mazgosis kojas nedorėlių krauju": perdėtas įvaizdis, norint pabrėžti pergalę. Žr. Ps 68,24; Iz 63,1-6.

59,1-18 Kiekviename panašiame posme (I ir II) psalmininkas maldauja Dievą ginti jį nuo nedorų priešų. Priedainiuose savo priešus jis palygina su plėšriais vilkais (žr. 7-11 ir 15-18 eilutes).

I

[2] Išgelbėk mane nuo mano priešų, o Dieve,
apsaugok mane nuo užpuolikų!
[3] Išgelbėk mane nuo tų nedorų žmonių,
išlaisvink mane nuo tų žmogžudžių!
[4] Žiūrėk gi! Jie tyko mano gyvasties;
nuožmūs žmonės prieš mane būriuojasi.
Ne dėl kokio mano nusikaltimo,
ar kokios mano nuodėmės, VIEŠPATIE,
[5] ne dėl kokios mano kaltės,
jie skuba į savo vietas.
Pabusk, ateik man padėti, pasižiūrėk!
[6] VIEŠPATIE Galybių Dieve,
tu esi Izraelio Dievas.
Pakilk pašaukti į ataskaitą visas tautas,
nepasigailėk nė vieno iš pasalūnų. {Sela}
[7] Kas vakarą jie sugrįžta, urgzdami lyg šunys
ir vogčiomis sėlina po miestą.
[8] Žiūrėk! Jie kliedi savo burnomis,
burblendami lūpomis,
tačiau mano, kad niekas jų negirdi.
[9] Bet tu, VIEŠPATIE juokiesi iš jų;
tu išjuoki visus pagonis.
[10] O mano Stiprybe, tavęs laukiu,
nes tu, Dieve, esi mano tvirtovė.

II

[11] Dievas, kuris myli mane, ateis man padėti;
Dievas parodys man nugalėtus priešus.
[12] Neišnaikink jų,
kad mano tauta neužmirštų tavo pergalės;
išblaškyk juos savo jėga ir nugalėk,
Viešpatie, mūsų skyde!
[13] Nuodėmė yra jų lūpose,
visi jų žodžiai nuodėmingi;
tebūna jie pagauti pačių puikybės!
Kadangi jie keikiasi ir meluoja,

[14] sunaikink juos įniršęs, —
sunaikink juos visiškai, —
jog būtų žinoma iki pat žemės pakraščių,
kad Dievas viešpatauja Jokūbui. {Sela}
[15] Kas vakarą jie sugrįžta, urzgdami lyg šunys
ir vogčiomis sėlina po miestą.
[16] Jie klajoja, ieškodami maisto,
ir inkščia, jei negauna iki soties.
[17] O aš giedosiu apie tavo jėgą;
kas rytą garsiai giedosiu apie tavo gerumą.
Juk tu buvai mano tvirtovė,
užuovėja pavojaus metu.
[18] O mano Stiprybe, giedosiu tau šlovės giesmes,
nes tu esi man tvirtovė — Dievas,
kuris mane ištikimai myli.

*60**

Prašymas išgelbėti

[1] Chorvedžiui.
"Liudijimo lelija" melodija. Dovydo poema. Pamokymui.
[2] Kai jis kovojo su Aram–Naharajimais ir Aram–Zoba, o Joabas sugrįžo ir nugalėjo Edomą — dvylika tūkstančių vyrų — Druskos slėnyje.

I

[3] Dieve, tu mus atmetei, mūsų gretas suardei;
supykai ant mūsų — nūn sutelk mus!
[4] Supurtei kraštą, ir jis subiro;
pataisyk jo plyšius, nes jis griūva.

60,1-14 Liūdėdamas dėl pralaimėto mūšio, psalmininkas visų pirma dėkoja Dievui už kariuomenės dalies išgelbėjimą (I); po to, prisimindamas Dievo pažadą padaryti pavaldžias kaimynines tautas (II), jis pareiškia pasitikėjimą stipria Dievo pagalba (III).

[5] Pagirdei savo tautą karčiu gėrimu,
davei mums gerti svaiginančio vyno.
[6] Visiems, tavęs pagarbiai bijantiems,
iškelk ženklą, prie kurio telktis, kad nepralaimėtum. {Sela}
[7]* Duok pergalę savo dešine, išklausyk mūsų maldą,
kad būtų išgelbėti tavo mylimieji.

II

[8] Dievas pažadėjo savo šventovėje:
"Džiaugdamasis pergale, padalysiu* Šechemą
ir atmatuosiu* Sukotų slėnį* savo tautai.
[9] Man priklauso Gileadas, taip pat ir Manasas;
Efraimas yra mano šalmas, Judas man skeptras.
[10]* Moabą naudosiu kaip praustuvę,
ant Edomo mesiu savo apavą;
Filistijoje aidės mano pergalės šauksmas".

III

[11] Kas atves mane į įtvirtintąjį miestą?*
Kas ves mane į Edomą?
[12] Argi neatmetei mūsų, Dieve?
Su mūsų kariuomene, Dieve, tu nebežygiuoji!
[13] Suteik mums pagalbą prieš priešus,
nes yra tuščias žmonių pagelbėjimas.
[14] Su Dievu savo pusėje būsime narsūs, —
jis sutryps mūsų priešus.

60,7-14 Šios eilutės vėl pasirodo Ps 108 tekste.

60,8 "... padalysiu ... atmatuosiu": Dievas pareikš teisę į šias žemes. "... Sukotų slėnį": turbūt žemutinę Joboko slėnio dalį. Žr. Pr 32,23; 33,17.

60,10 Moabiečiai bus priversti vergauti izraeliečiams; Edomas bus Dievui suolelis kojoms. Taip senovės karaliai elgdavosi su nugalėtais priešais. Žr. Ps 110,1. "... ant Edomo mesiu savo apavą": apavo metimas ant užkariautos teritorijos buvo ženklas, kad ji yra nugalėtojo nuosavybė.

60,11 "... įtvirtintąjį miestą": turbūt Bozra, nepaimama Edomo sostinė. Žr. Iz 34,6; 63,1; Am 1,12.

*61**

Tremtinio malda

I

[1] Chorvedžiui.
Styginiams. Dovydo.

[2] O Dieve, išgirsk mano šauksmą,
klausykis mano maldos!
[3] Iš žemės pakraščio šaukiuosi tavęs;
mano širdžiai alpstant,
tu užkeli mane ant uolos, aukštesnės už mane.
[4] Juk tu esi mano apsauga,
stiprus bokštas gintis nuo priešo.
[5] Leisk man gyventi amžinai tavo palapinėje,
rasti prieglaudą tavo sparnų užuovėjoje! {Sela}

II

[6] O Dieve, iš tikrųjų tu išgirdai mano įžadus, —
suteik man paveldą tų,
kurie pagarbiai bijo tavo vardo.
[7] Pridėk dienų prie karaliaus gyvenimo, —
tetveria jo metai per kartų kartas.
[8] Tesėdi jis soste Dievo Artume,
tesaugo jį meilė ir ištikimybė.
[9] Amžinai giesmėmis šlovinsiu tavo vardą,
kiekvieną dieną vykdysiu savo įžadus.

61,1-9 Toli nuo Jeruzalės, psalmininkas ilgisi Dievo pagalbos ir jo buveinės užuovėjos (I); būdamas tikras, kad Dievas jo klausosi, jis meldžiasi už karalių (II). Ši psalmė gali būti aiškinama kaip Dovydo malda, kai jis turėjo bėgti iš Jeruzalės sūnaus Absalomo maišto metu. Žr. 2 Sam 15-19.

*62**

Pasitikėjimas Dievu

1 Chorvedžiui.
Pagal Jedutūną. Dovydo psalmė.

I

2 Tikrai mano siela ramiai laukia Dievo,
iš jo ateina man išgelbėjimas.
3 Tik jis yra mano uola ir mano išganymas —
mano užuovėja; niekad nedrebėsiu.
4 Kaip ilgai jūs visi puldinėsite žmogų,
norėdami jį sutriuškinti,
lyg jis būtų pašlijusi siena ar griūvanti tvora?
5 Tikrai jie sąmokslauja, taikydamiesi išstumti jį
iš jo aukštos vietos.*
Jie mėgaujasi melais, —
burna laimina, bet širdimi keikia. {Sela}

II

6 Tikrai ramiai lauk Dievo, mano siela,
nes iš jo ateina man viltis.
7 Tik jis yra mano uola ir mano išganymas —
mano užuovėja; niekad nedrebėsiu.
8 Dievas mano išgelbėjimas ir garbė;
mano stiprybės uola;
mano užuovėja yra Dieve.

62,1-13 Pagrindinė pasitikėjimo Dievu mintis yra pabrėžiama dusyk pakartotame priedainyje (žr. 2-3.6-7 eilutes). Nors priešų puolamas (žr. 4-5 eilutes), psalmininkas pareiškia savo tvirtą pasitikėjimą Viešpačiu (žr. 8-9 eilutes), nes tikroji jėga ateina ne iš žemiškos valdžios, bet iš Dievo malonės (III).

62,5 "... išstumti jį iš jo aukštos vietos": iš saugios vietos, — iš tvirtovės ant uolos.

[9] Pasitikėk juo visados, o manoji tauta!
Išliekite savo širdis jo Artume, —
jis yra mūsų užuovėja! {Sela}

III

[10] Žmonės yra tik rūkas,
mirtingieji — tik regimybė.
Visi sudėti ant svarstyklių,
jie tesvertų mažiau už rūką.
[11] Nepasitikėkite smurtu,
nesudėkite tuščių vilčių į plėšikavimą!
Net jeigu turtai ir didėtų,
nepririškite prie jų širdies.
[12] Kartą Dievas kalbėjo, dusyk* girdėjau:
kad galybė yra Dievo,
[13] kad ištikima meilė yra tavo, o Viešpatie.
Juk tu atlygini kiekvienam pagal jo darbus.

63

Dievo ilgesys

[1]* Dovydo psalmė.
Jam esant Judo dykumoje.

I

[2] Dieve, tu esi mano Dievas,
tavęs aš ieškau, —
mano gyvastis tavęs ilgisi,
mano kūnas tavęs trokšta, —
kaip sausa, pavargusi ir perdžiūvusi žemė.

62,12 "Kartą ... dusyk...": didėjančio skaičiaus vartojimas yra hebrajų poezijos būdas. Žr. Am 1,3; Pat 6,16-19; 30,15.18.21. 63,1-12 Išsiilgęs Dievo šventovės (I), psalmininkas glaudžiasi prie Dievo dvasia (II), pasitikėdamas, kad jo priešai bus sunaikinti, o karalius ir jo ištikimi sekėjai bus pergalingi (III).

[3] Leisk man pažvelgti į tave šventovėje;
leisk man pamatyti tavo galybę ir garbę!
[4] Tavo ištikima meilė yra man brangesnė už gyvastį,
mano lūpos skelbia tavo šlovę.

II

[5] Šlovinsiu tave, kol gyvensiu;
tiesiu rankas į tave, šauksiuosi tavo vardo.
[6] Būsiu sotus kaip po turtingų vaišių,
giedosiu šlovės giesmes džiaugsmingai.
[7] Gulėdamas guolyje, tave menu,
per visą naktį mąstau,
[8] kad tu esi mano pagalba,
ir tavo sparnų ūksmėje krykštauju iš džiaugsmo.
[9] Glaudžiuosi prie tavęs,
tavo dešinė mane palaiko.

III

[10] O tie, kurie stengiasi mane pražudyti,
težengia į žemės gelmes.
[11] Tegu juos kalavijas sudoroja;
tebūna jie šakalų grobiu.*
[12] Bet karalius džiaugsis Dievu;
visi, kurie Dievu prisiekia, džiūgaus,
nes melagių lūpos bus užčiauptos.

*64**

Prašymas apginti

[1] Chorvedžiui.
Dovydo psalmė.

63,11 "... šakalų grobiu": jų kūnai bus žvėrių suryti. Mintis nebūti deramai palaidotam žmonėms kėlė šiurpą.

64,1-11 Psalmininkas prašo Dievo gelbėti nuo klastingų priešų, rengiančių prieš jį sąmokslą (I); Dievas atmokės jiems teisinga bausme (II).

I

[2] Išgirsk mano balsą, Dieve, kai skundžiuosi;
saugok mano gyvastį nuo priešų keliamo klaiko.
[3] Apgink mane nuo nedorėlių gaujos,
nuo pikta darančių minios.
[4] Jie galanda savo liežuvius lyg kalavijus,
taiko lyg strėles karčius savo žodžius,
[5] iš pasalų šaudami į nekaltą žmogų, —
staiga į jį šauna, nieko nebijodami.
[6] Jie drąsinasi savo kėslais,
susimoko, kur paspęsti spąstus,
manydami: "Kas gali mus pamatyti?"
[7] Jie sumano nedorą kėslą
ir slepia tą savo sumanytą niekšybę;
žmogus — gelmė, o širdis jo — bedugnė.

II

[8] Bet Dievas meta į juos savo strėles,
staiga jie sužeidžiami.
[9] Liežuviu jie patys sau pražūtį lemia;
kas tai pamato, kraipo galvas.*
[10] Tuomet visus žmones apims pagarbi baimė;
jie skelbs, ką Dievas padarė,
ir apmąstys visus jo darbus.
[11] Teisusis džiūgaus VIEŠPATYJE
ir ras jame užuovėją, —
visi dorieji giedos jam šlovės giesmę.

64,9 "... kraipo galvas": pajuokos gestas. Žr. Ps 22,8; 44,15; 109,25.

65*

Padėka už palaimą

1 Chorvedžiui.
Dovydo psalmė. Giesmė.

I

2 Pridera tau, Dieve, šlovės giesmė Zione;
įžadai,* tau padaryti, bus įvykdyti,
3 nes tu išklausai maldas.
Žmonės iš visur* ateis pas tave
4 su savo nuodėmėmis.
Mūsų kaltės mus palaužia, bet tu jas atleidi.
5 Laimingas žmogus, kurį tu išsirenki ir patrauki
gyventi savo kiemuose!
Sotinsimės tavo Namų palaima,
šventu tavo Šventyklos grožiu.

II

6 Atsakai mums Dieve, mūsų Gelbėtojau,
pagarbią baimę keliančių darbų pergale.
Į tave viltis deda visi žemės pakraščiai
ir tolimosios jūros!
7 Pastatei kalnus į vietą savo jėga —
tu, kuris esi apsisiautęs galybe.
8 Tu nutildai jūrų šėlimą —
audringas bangas ir sąmyšį tautų.
9 Tavo nuostabūs ženklai kelia
žemės pakraščių gyventojams pagarbią baimę;
tavo darbai neša
saulėtekio ir saulėlydžio šalims džiaugsmo šūkavimus.

65,1-14 Padėkos už gausią pjūtį himnas, giedamas bendroje sueigoje. Nuolankiai pripažįsta, kad bendrija nėra verta Dievo palaimos (I), žmonės šlovina jį už jo galybę žemėje (II) ir dėkoja jam už lietų, davusį tokį gausų derlių (III).

65,2 "... įžadai": izraeliečiai buvo įpratę daryti įžadą atnašauti auką Šventykloje, jeigu malda bus išklausyta.

65,3 "Žmonės iš visur...": visi žmonės privalo siekti Dievo gerumo — gailestingumo.

III

[10] Tu kraštą lankai ir palaistai,
padarai jį turtingą ir derlingą.
Tavo upė, Dieve, yra pilna vandens,
įgalini žemę auginti pasėlius.
Juk tam ją parengi!
[11] Gausiai palaistai jos vagas,
sutrupini jos grumstus,
suminkštini ją lietaus būriais,
laimini jos augantį derlių.
[12] Apvainikuoji metus savo gerumo derliumi;
tavo vežimų ratų vėžės* varva aliejumi;
[13] tyrų ganyklose ji sklydi
ir kalvos gaubiasi džiūgavimu.
[14] Pievose avių knibždėlynas,
slėniai kupini kviečių, —
dainuojama ir giedama iš džiaugsmo.

66*

Maldos ir padėkos giesmė

[1] Chorvedžiui.
Psalmė. Giesmė.

Šlovinkite Dievą džiaugsmo šauksmais, visa žeme,
[2] giedokite šlovės giesmę jo vardui,
teikite jam iškilmingą šlovę!

65,12 "... tavo vežimų ratų vėžės": tavo takai sklidini gausios pjūties.

66,1-20 Šią psalmę sudaro dvi atskiros dalys, kurios iš pradžių turbūt buvo nepriklausomos psalmės. Pirmoji dalis (1-12 eilutės) yra bendrijos himnas, šlovinantis Dievo visagalybę, apreikštą per istorinius įvykius, ypač per Išėjimą iš Egipto (5-7 eilutės) ir per neseniai įvykusį tautos atkūrimą po nelaimės (8-12 eilutės). Antroji dalis (13-20 eilutės) yra pavienio žmogaus padėkos himnas, vykdant įžadus Šventykloje ir atpasakojant, kaip Dievas išklausė jo maldą.

[3] Kartokite Dievui: "Kokie nuostabūs tavo darbai!
Tokia didi tavo jėga,
kad tavo priešai gūžiasi* prieš tave!
[4] Tegarbina tave visa žemė,
tegieda tau šlovės giesmę, —
tegieda šlovės giesmę tavo vardui!" {Sela}

I

[5] Ateikite ir pamatykite, ką Dievas padarė, —
savo darbais jis kelia pagarbią žmonių baimę.
[6] Jūrą jis pavertė sausuma,
per upę mūsų protėviai perėjo pėsti.
Ten mes džiūgavome jame —
[7] jis amžinai viešpatauja savo galybe,
jo akys stebi tautas —
tenesididžiuoja maištininkai. {Sela}
[8] Tautos, garbinkite mūsų Dievą,
teskamba jo šlovės garsai.
[9] Mums jis suteikė gyvenimą
ir neleido mūsų kojoms suklupti.
[10] Juk, Dieve, tu mus išbandei!
Ištyrei mus, kaip ištiriamas sidabras ugnimi;
[11] tu leidai mums įpulti į tinklą,
mums ant pečių uždėjai sunkią naštą.
[12] Tu leidai žmonėms joti mums ant sprando, —
perėjome per ugnį ir vandenį, —
bet tu išvedei mus į saugią vietą.

II

[13] Įeinu į tavo Namus su deginamosiomis aukomis,
vykdau tau padarytus įžadus, —
[14] įžadus, kuriuos ištarė mano lūpos
ir tau pažadėjo, kai buvau nelaimėje.

66,3 "... priešai gūžiasi": iš baimės pareiškia pagarbos duoklę. Žr. Ps 18,45; 81,16.

66,17 "... šlovės giesmė buvo man ant liežuvio": net psalmininkas, garsiai prašydamas pagalbos, tyliai dėkojo už maldos išklausymą.

15 Deginamosioms aukoms atnašauju tau peniūkšlius
drauge su degančių avinų dūmais;
aukoju jaučius ir ožius. {Sela}
16 Ateikite ir klausykitės,
visi pagarbiai Dievo bijantieji,
kai skelbiu, ką jis man padarė.
17 Šaukiausi į jį balsu,
šlovės giesmė buvo man ant liežuvio.*
18 Jeigu būčiau turėjęs piktą mintį širdyje,
VIEŠPATS nebūtų klausęsis.
19 Bet Dievas išgirdo, —
jis klausėsi mano maldos balso.
20 Pagarbintas yra Dievas — tas,
kuris neatstūmė mano maldos,
nė neatsakė man savo gerumo.

67

Pjūties malda

1* Chorvedžiui.
Styginiams. Psalmė. Giesmė.

I

2* Tebūna mums Dievas maloningas, telaimina mus
ir tešviečia mums jos veidas, {Sela}
3 kad tavo kelias buvo žinomas žemėje,
visose tautose tavo išgelbėjimas.
4 Dieve, tegarbina tave tautos, —
visos tautos tave tešlovina!*

67,1-7 Priedainis (žr. 4.6 ir galbūt iš pradžių ir po 8 eilutės) kviečia visas žemės tautas garbinti Viešpatį, nes jis laimina Izrealį (I), teisingai valdo visas tautas (II) ir suteikia apstų derlių (III). Izraelio viltis matyti Sandoros Viešpatį — Jahvę — pripažintą kaip vienintelį Dievą rėmėsi Mesijo pažadu ir rado jo išsipildymą. Žr. Pr 12,2-3.

67,2 Šie žodžiai yra panašūs į kunigiškąjį palaiminimą. Žr. Sk 6,22-27.

II

[5] Žmonės džiūgaus ir krykštaus iš džiaugsmo,
nes tu valdai tautas teisingai, —
žemėje tu vesi žmones. {Sela}
[6] Dieve, tegarbina tave tautos, —
visos tautos tave tešlovina!*

III

[7] Teduoda žemė savo derlių;
telaimina mus Dievas, mūsų Dievas!
[8] Telaimina mus Dievas,
tebijo jo pagarbiai visa žemė.

*68**

Viešpaties pergalės žygis

[1] Chorvedžiui.
Dovydo psalmė. Giesmė.

I

[2]* Dievui pakilus, pakrinka jo priešai;
tie, kurie jo nekenčia, bėga nuo jo veido.

67,4.6 "... tešlovina": arba "duokite dėkingą šlovę". Užtat kai kur, pareinamai nuo konteksto, verčiama: "dėkokite".

68,1-36 Vienas iš iškiliausių, bet kartu ir sunkiausių, Psalmyno himnų. Keletoje vietų hebraiškasis tekstas sudaro sunkumų, nes yra nukentėjęs nuo perrašinėjimo. Psalmė buvo sukurta giedojimui, kai Sandoros Skrynia buvo nešama į Šventyklą. Pradedant senuoju Izraelio kovos šūkiu (žr. 2-ąją eilutę), pradinis posmas skelbia nedorėlių pralaimėjimą ir teisiųjų pergalę (I). Po bendro Dievo gerumo pašlovinimo (II) trumpai atpasakojama pergalingas Viešpaties žygis iš Egipto į Sinajų (III) ir Pažadėtosios žemės užkariavimas (IV); po to užsimenama apie Dievo išsirinktą Zioną savo buveine (V) ir apie visas jo pergales (VI); galop, aprašius eitynių iškilmę (VII), prašoma Dievo plėsti savo visagalį viešpatavimą (VIII), kol visa žemė ims jam šlovės giesmę giedoti (IX).

68,2 Žr. Sk 10,35.

[3] Kaip išblaškomi dūmai,
taip jie pradingsta;
kaip tirpsta vaškas prieš ugnį,
taip nedorėliai pražūva prieš Dievą.
[4] Bet teisieji linksminasi;
jie džiūgauja Dievo Artume, —
jie laimingi ir krykštauja iš džiaugsmo.

II

[5] Giedokite Dievui,
giedokite šlovės giesmes jo vardui;
aukštinkite tą, kuris joja ant debesų,*
kurio vardas yra VIEŠPATS;
džiūgaukite jo Artume.
[6] Našlaičių tėvas ir našlių gynėjas —
Dievas, savo šventoje buveinėje.
[7] Dievas duoda benamiams namus gyventi,
išlaisvina kalinius — gyvus ir sveikus;
vien maištingieji turi gyventi dykynėje.

III

[8] Dieve, kai tu vedei savo tautą,
kai žygiavai per dykumą, {Sela}
[9] žemė drebėjo, dangus prapliupo lietumi
Artume Dievo, Sinajaus Dievo,
Artume Dievo, Izraelio Dievo.
[10] Siuntei gausų lietų, Dieve,
atgaivinai savo nualintą paveldą;
[11] tavo šeima ten rado namus, —
iš savo gerumo, Dieve,
rūpiniesi vargstančiais.

68,5 "... aukštinkite ... kuris joja ant debesų": "Debesų Raitelis" yra labai senas Dievybės titulas. Jis užtinkamas kanaaniečių raštijoje net prieš Mozės laikotarpį ir Senajame Testamente. Žr. Įst 33,26; Ps 18,10-12; 68,34; Iz 19,1; Hab 3,8.

IV

[12] VIEŠPATS ištarė žodį;
moterys* — didis būrys — neša gerą žinią:
[13] "Bėga, bėga kariuomenių karaliai!
Moterys namie dalijasi grobiu,
[14] nors jos likosi tarp avidžių —
pasidabruotais sparnais balandžio,
jo geriausiu auksu paauksuotomis plunksnomis.
[15] Ten Šadajui* blaškant karalius,
tuomet krito sniegas ant Zalmono kalno".*

V

[16] O didingasis kalne, Bašano kalne,
daugelio viršūnių kalne, Bašano kalne!
[17] Daugelio viršūnių kalne,
kodėl žvairuoji į kalną,
kurį Dievas išsirinko* savo buveine, —
kur VIEŠPATS gyvens amžinai?
[18] Dievo kovos vežimų dusyk po dešimt tūkstančių —
tūkstančių tūkstančiai —
VIEŠPATS žygiuoja iš Sinajaus į šventąją vietą.

[19] Tu kopei į aukštąjį kalną,*
vedeisi belaisvius su palyda,
priėmei dovanas iš žmonių —
net iš tų, kurie maištauja.
VIEŠPATS Dievas ten gyvens!

68,12 "... moterys": izraelietės reiškėsi švenčiant pergalę. Žr. Iš 15,20; 1 Sam 18,6-7.

68,15 "... Šadaj{ui}": senas Dievo vardas, kuri reiškia "Visagaliui". "... Zalmon{o} kalno": turbūt kalnas Haurane ar Bašane, į rytus nuo Galilėjos ežero.

68,17 "... kalną ... Dievas išsirinko": Zion{o} kalną.

68,19 "... aukštąjį kalną": į dieviškąjį sostą arba ant Ziono, arba danguje.

VI

20 Tebūna pagarbintas Viešpats!
Kasdieną jis neša mūsų naštas,
Dievas — mūsų išganymas. {Sela}
21 Mūsų Dievas yra Dievas, kuris išgano;
jis yra VIEŠPATS, mūsų Viešpats,
kuris gelbsti mus nuo mirties.
22 Dievas sutrupins savo priešams galvas,
gauruotą pakaušį einančio savo kaltės keliais.
23 VIEŠPATS tarė: "Parvesiu juos iš Bašano,
parvesiu juos iš jūros gelmių,
24 kad tu galėtumei braidyti jų kraujyje
ir kad tavo šunys prisilaižytų jo iki soties".

VII

25 Dieve, tavo pergalės eitynes visi mato,
Dievo, mano karaliaus, žygiavimą į savo šventovę.
26 Giesmininkai priekyje, muzikantai gale,
tarp jų merginos muša būgnelius su žvangučiais.
27 "Susirinkę į sueigą garbinkite Dievą — VIEŠPATĮ jūs,
kurie esate iš Izraelio šaltinio!"
28 Antai Benjamino žmonės, mažiausiasis klanas, juos veda;
Judo didžiūnai savo būryje,
Zebuluno vadai, Naftalio didikai.

VIII

29 Siųsk, Dieve, savo jėgą, —
jėgą, Dieve, kurią parodei dėl mūsų
30 iš savo Šventyklos Jeruzalėje,
kur karaliai neša tau dovanas.
31 Drausk nendrių laukinį žvėrį,*
drausk tautas —
tą stiprių jaučių ir veršių bandą,
kol ateis gūždamiesi su sidabro luitais.
Išblaškyk tautas, kurios džiaugiasi karais!

68,31 "... *laukinį nendrių žvėrį*": Egiptą. Žr. Ez 29,2-7.

[32] Nešini duoklėmis ateis iš Egipto;
Kušas atskubės su dovanomis Dievui.

IX

[33] O visų tautų žmonės, giedokite Dievui,
giedokite šlovės giesmę, Viešpačiui — {Sela}
[34] tam, kuris joja* dangaus skliautu,
sukurtu pasaulio pradžioje.
Štai griaudžia jo balsas — galingas balsas:
[35] "Pripažinkite Dievo galybę!"
Jo didybė gaubia Izraelį;
jo jėga sklydi dangaus skliaute.
[36] Pagarbią baimę kelia savo šventovėje Dievas —
Izraelio Dievas, —
jis teikia galybę ir jėgą tautai.
Žmonės, garbinkite Dievą!

*69**

Aimana

[1] Chorvedžiui.
"Lelijų" melodija. Dovydo.

I

[2] Gelbėk mane Dieve,
nes vandenys* mano kaklą siekia!

68,34 "... kuris joja": žr. 5-osios eilutės paaiškinimą.
69,1-37 Aimana, panaši į Ps 22. Psalmininkas aprašo savo sunkią būklę (I) ir neužsipelnytą gėdą (II), prašydamas Dievą jį apginti (III) ir nubausti jo priešus (IV); savo ruožtu, jis atnašaus Dievui šlovės auką (V). Panašiai kaip prie Ps 51, taip ir čia yra pridėtos psalmės gale dvi eilutės, pranašaujančios Izraelio atstatymą ir sugrįžimą iš Babilonijos tremties. Kadangi keletas eilučių yra cituojamos Naujajame Testamente su nuoroda į Kristų, Katalikų Bendrija šią psalmę laikė bent netiesiogiai mesijine.
69,2 "... vandenys": įprastas nelaimės įvaizdis. Žr. Ps 18,5; 42,8; 88,8.

[3] Klimpstu į dumbliną gelmę,
nėra kur koja pasiremti.
Patekau į gilius vandenis,
ir bangos mane skandina.
[4] Pavargau bešaukdamas pagalbos,
man gerklė išdžiūvo.
Akis pražiūrėjau,
belaukdamas tavo pagalbos.
[5] Daugiau negu plaukų man ant galvos yra žmonių,
kurie nekenčia manęs be priežasties.*
Mano priešai melais mane juodina;
jie stiprūs ir nori mane užmušti.
Argi turiu grąžinti, ko nesu pavogęs?

II

[6] Dieve, tu pažįsti mano kvailystę,
mano nuodėmės* tau ne paslaptis.
[7] Lai nebūna sugėdinti dėl manęs tie,
kurie pasitiki tavimi, VIEŠPATIE, Galybių Dieve;
tenebūna gėdos dėl manęs tiems,
kurie tave garbina, Izraelio Dieve!
[8] Juk dėl tavęs kentėjau užgaulę,
ir gėda dengė mano veidą.
[9] Tapau benamis savo giminėms,
svetimas savo motinos vaikams.
[10] Juk uolumas tavo Namams* dega manyje lyg ugnis
ir tau metami užgauliojimai krinta ant manęs.
[11] Už tai, kad verkiau ir pasninkavau,
žmonės mane šmeižia.
[12] Kad padariau ašutinę savo drabužiu,
jie iš manęs juokiasi.

69,5 "... nekenčia manęs be priežasties": paties Kristaus posakiu, šiuos žodžius visiškai patvirtino jo priešų neapykanta. Žr. Jn 15,25.

69,6 "... mano kvailystę ... mano nuodėmės": psalmininkas prisipažįsta, kad yra kaltas, bet ne tais nusikaltimais, kuriuos jam primeta priešai.

69,10 "... uolumas tavo Namams": ryškiai reiškėsi Kristaus Šventyklos išvalymo metu. Žr. Jn 2,17.

[13] Vartuose žmonės skleidžia apie mane paskalas,
smuklės lankytojai tyčiojasi iš manęs dainomis.

III

[14] Bet aš! Mano malda tau, VIEŠPATIE.
Malonės metu, Dieve, išklausyk manęs,
žiūrėdamas savo didžio gerumo.
Savo ištikima pagalba
[15] trauk mane iš liūno, kad nenugrimzčiau,
gelbėk mane nuo priešų ir vandens gelmių.
[16] Neleisk tvano bangoms manęs paskandinti;
neleisk gelmėms manęs praryti;
neleisk Duobei virš manęs užsiraukti.
[17] Atsiliepk man, VIEŠPATIE,
nes gera tavo ištikima meilė;
atsigręžk į mane iš savo didžio gailestingumo.
[18] Neslėpk veido nuo savo tarno;
kenčiu — skubėk man atsiliepti.
[19] Prieik prie manęs, atpirk mane;
išlaisvink mane nuo mano priešų!
[20] Tu žinai mano užgaules, gėdą ir negarbę;
tau pažįstami visi mano priešai.
[21] Užgaulės drasko širdį, esu nevilties pagautas;
laukiu užuojautos, bet nėr jokios,
ieškau paguodos, bet nerandu, kas paguostų.
[22]* Į mano maistą jie deda nuodų,
troškuliui numalšinti man jie duoda acto.

IV

[23] Tebūna jų pačių stalas* jiems spąstai,
net jų bendrams pinklės.

69,22 Pranašystė, išsipildžiusi, kai buvo duota Jėzui kartaus gėrimo kančios metu. Žr. Jn 19,28. "... nuodų": hebraiškasis žodis ženklina kartaus ir nuodingo augalo sunką.

69,23 "... stalas": tik staltiesė, patiesta žemėje. Užtat lengva ant jos paslysti.

[24] Teaptemsta jiems akys, kad nebegalėtų matyti;
tedreba nuolat jų strėnos.
[25] Išliek ant jų savo pyktį, —
tepasiveja juos tavo degantis įniršis.
[26]* Tebūna nusiaubta jų stovykla
neleisk niekam gyventi savo palapinėse.
[27] Juk tą, kurį tu nubaudei, jie persekioja;
tam, kurį tu sužeidei, jie didina skausmą.
[28] Krauk jiems kaltę ant kaltės, —
neduok jiems savo išganymo dalies.
[29] Tebūna jie ištrinti iš gyvųjų knygos,
į teisiųjų sąrašą tenebūna įtraukti!

V

[30] Bet aš esu nuskriaustas ir kenčiu;
pakelk mane, Dieve, ir gelbėk!
[31] Šlovinsiu Dievo vardą giesme,
aukštinsiu jį ir dėkosiu.
[32] Tai labiau patiks VIEŠPAČIUI negu galvijai,
negu raguoti jaučiai skeltanagiai.
[33] Nuskriaustieji matys tai ir nudžiugs;
jūs, kurie ieškote Dievo, turėkite drąsos!
[34] Juk vargšus girdi VIEŠPATS,
ir neatstumia savųjų, esančių nelaisvėje.
[35] Tešlovina jį dangus ir žemė,
jūros ir visa, kas jose gyva!

[36] Tikrai Dievas išgelbės Zioną
ir atstatys Judo miestus.
Jo tarnai ten gyvens ir užvaldys kraštą;
[37] jo tarnų vaikai jį paveldės
ir mylintys jo vardą ten gyvens.

69,26 Pritaikyta Judui. Žr. Apd 1,20.

*70**

Prašymas Dievo pagalbos

[1] Chorvedžiui.
Dovydo. Atminimui.

[2] Teikis mane gelbėti, Dieve!
VIEŠPATIE, skubėk man padėti!
[3] Tebūna nugalėti ir tepakrinka,
kurie kėsinasi į mano gyvastį.
Tesitraukia ir tebūna sugėdinti,
kurie nori man pakenkti.
[4] Tebūna apstulbinti dėl savo pralaimėjimo,
kurie sako: "Še tau! Še tau!"

[5] Bet tedžiūgauja ir tesilinksmina tavyje visi,
kurie ieško tavęs!
[6] Tekartoja nuolat: "Koks didis yra Dievas!"
kurie brangina tavo išgelbėjimą!
[7] Esu vargšas ir beturtis, —
skubėk man padėti, Dieve!
Tu esi mano pagalba ir gelbėtojas, —
nedelsk, VIEŠPATIE!

70,1-7 Bemaž tokia pat kaip Ps 40,14-18.

*71**

Neatstumk manęs senatvėje

I

[1] Tavyje, VIEŠPATIE, ieškau užuovėjos, —
neleisk man niekad nusivilti!
[2] Kadangi esi teisus, ateik į pagalbą ir išgelbėk;
atkreipk į mane savo ausį ir padėk man!
[3] Būk mano užuovėjos uola,
stipri tvirtovė man išgelbėti,
nes tu esi mano uola ir tvirtovė.
[4] Mano Dieve, išvaduok mane iš nedorėlio rankos,
iš neteisingo ir žiauraus žmogaus nagų.
[5] Juk tu esi mano viltis, Viešpatie;
nuo pat jaunystės tavimi pasitikiu, VIEŠPATIE.
[6] Net dar negimęs, tau priklausiau;
mano motinos įsčiose tu buvai mano jėga.
Visada giedu tave šlovinančias giesmes.
[7] Mano gyvenimas tapo daugeliui raiškus ženklas,*
nes tu esi man stipri užuovėja.
[8] Mano burna yra pilna šlovės tau,
garbina tave per visą dieną.

II

[9] Neatstumk manęs senatvėje;
mano jėgoms senkant, nepalik manęs.
[10] Juk mano priešai kalba prieš mane,
tykodami mano gyvasties, tariasi.

71,1-24 Senatvėje psalmininkas, visuomet pasitikėjęs Viešpačiu, maldauja jo pagalbos (I) dabar, kai yra suvargęs persekiojamas (II); kiekviena ši dalis baigiasi dėkingo šlovinimo pažadu (žr. 8.14-16 eilutes); bemaž visa trečioji dalis aprašo tą patį nepalaužiamą pasitikėjimą, kad Dievas išklausys maldą (III).

71,7 "... raiškus ženklas": daugelis stebisi, kad psalmininkas yra taip varginamas, žiūrėdami į jį kaip Dievo baudžiamą žmogų. Žr. Įst 28,46.

[11] Jie sako: "Vykitės ir pačiupkite jį,
nes nėra nė vieno, kuris jį gelbėtų!
Dievas jį paliko!"

[12] Dieve, neatsitolink nuo manęs;
mano Dieve, skubėk man padėti!
[13] Težūva mano užpuolikai nusivylę;
tesvilina panieka ir gėda tuos,
kurie ieško mano pražūties!
[14] O aš visados turėsiu vilties,
ir nuolat didinsiu tavo šlovę.
[15] Mano burna pasakos tavo teisius darbus,
visada kalbėsiu apie tavo išgelbėjimą,
nors ir nepajėgsiu jų apsakyti.*
[16] Ateisiu šlovindamas didžius Viešpaties DIEVO darbus;
minėsiu tavo gerumą — vien tavo.

III

[17] Dieve, tu mokei mane nuo jaunystės,
ir iki nūdien skelbiu tavo nuostabius darbus.
[18] Nepalik tad manęs,
Dieve, net žiloje senatvėje;
būk su manimi, kol skelbiu tavo galybę
visoms būsimoms kartoms. Tavo jėga
[19] ir teisumas, Dieve, siekia dangų.
Tu padarei didžių dalykų;
Dieve, kas yra tau lygus?
[20] Tu siuntei man daug vargų ir kančios,
bet mane vėl atgaivinsi,
iš žemės gelmių mane iškelsi.
[21] Suteiksi man daugiau garbės,
mane vėl ir vėl paguosi.
[22] Ir aš šlovinsiu tave arfa
už tavo ištikimybę, mano Dieve,
skambinsiu tau šlovės giesmę lyra, Izraelio Šventasis.

71,15 "... nepajėgsiu jų apsakyti": psalmininkas jaučia, kad Dievo gerumas jam viršija jo supratimą.

[23] Džiūgaus mano lūpos,
kai giedosiu šlovės giesmę tau,
ir visa mano gyvastis, kurią tu atpirkai.
[24] Per visą dieną mano liežuvis pasakos
apie tavo teisumą — kaip ieškojusieji mano žūties
buvo nugalėti ir sugėdinti.

*72**

Mesijo Karalystė

[1] Saliamono.

I

Dieve, suteik karaliui savo teisingumo*
ir teisumo* karaliaus sūnui,*
[2] kad teistų tavo tautą teisingai
ir tavo skriaudžiamuosius teisiai.
[3] Teteikia kalnai gerovę tautai,
tepatiria kalvos teisumo atlygį.

72,1-20 Ši linkėjimų karaliui psalmė turbūt iš pradžių buvo sukurta vieno iš Dovydo įpėdinių vainikavimo iškilmėms. Bet keletas posakių tinka istoriniams izraeliečių karaliams tik perkeltine prasme. Jie randa savo tikrąją prasmę ir pilnatvę tik Kristuje. Užtat įprastinis psalmės aiškinimas teisingai ją laiko mesijine psalme. Žemiškasis karalius — mesijas, arba pateptasis — yra nuoroda į Dievo Mesiją — Pateptąjį — didžiąja raide. Hebraiškieji veiksmažodžiai svyruoja tarp būsimojo laiko ir liepiamosios nuosakos. Psalmės mintys siejasi su teisingu karaliaus valdymu (I), jo visuotiniu viešpatavimu (II), jo vargšų ir skriaudžiamųjų gynimu (III) ir karalystės gerove (IV).

72,1 "... teisingumo ... teisumo": dvi pagrindinės Šv. Rašto sąvokos. Teisumas ženklina išganantį Dievo rūpinimąsi žmogumi, įgalinantį žmogų mylėti save ir artimą — kaip save patį. Dievo teisumas apreiškia žmogui ištikimą Dievo meilę. Teisingumas yra teisumo įgyvendinimas žmogaus gyvenime, visuomenėje ir aplinkoje. "... karaliui ... karaliaus sūnui": turima mintyje tą patį asmenį, t.y. ir jo tėvas buvo karaliumi. Karaliaus pareiga — rūpintis, kad būtų įgyvendintas Dievo rūpestis žmogumi, tauta, šalimi.

[4] Tegina jis skriaudžiamųjų bylą tautoje,
tegelbsti beturčių vaikus
ir tesutramdo engėjus.

II

[5] Tetveria jis taip ilgai, kaip saulė,
ir lyg mėnulis per kartų kartas.
[6] Jis bus tartum lietus jaunam atolui,
lyg laistantys žemę lietaus gūsiai.
[7] Jo dienomis žydės teisumas ir visuotinė taika,
kol nebeliks mėnulio.

III

[8]* Teviešpatauja jis nuo jūros lig jūros,
ir nuo Upės lig žemės pakraščių.
[9] Dykumos klajokliai klūpės prieš jį,
o jo priešai laižys žemės dulkes.
[10]* Taršišo ir Salų karaliai mokės duoklę,
o Arabijos ir Sebos karaliai neš dovanas.
[11] Visi karaliai reikš jam pagarbą,
jam tarnaus visos tautos.

IV

[12] Juk jis gelbsti beturtį, kai jo šaukiasi,
ir nuskriaustąjį, kuriam nėra kas padeda.
[13] Jis rūpinasi vargšais ir beturčiais, —
gelbės beturčių gyvastį.
[14] Atpirks jų gyvastį iš priespaudos ir smurto;
jo akyse brangus bus jų kraujas.

72,8 Nuoroda į anuometinį žmonių gyvenamą pasaulį — civilizaciją: nuo Viduržemio jūros lig Persijos įlankos — Rytinės jūros — ir nuo Eufrato — Upės — lig Salų ir pietvakarių Europos, tuomet laikomos žemės pakraščiu.
72,10 Taršišas ir Salos — Tolimieji vakarai. Žr. Ps 48,8. Šeba, arba Arabija, ir Seba — šiaurinės Afrikos karalystė — Tolimieji pietūs. Žr. 1 Kar 10,1.

V

[15] Tegyvuoja karalius!
Tebūna jam atiduotas Šebos auksas;
už jį turi būti visuomet meldžiamasi,
per visą dieną reikia prašyti jam palaiminimo.
[16] Krašte tebūna gausu grūdų;
pasėliai tevilnyja ant kalnų viršūnių;
krašto derlius tebūna lyg Libano;
miestai teprisipildo žmonių lyg laukai žolės.
[17] Tebūna amžinas karaliaus vardas;
jo garsas tetveria taip ilgai, kaip saulė.
Visos tautos teprašo Dievą taip jas laiminti,*
kaip jis palaimino karalių.
[18]* Garbinkite VIEŠPATĮ, Izraelio Dievą!
Tik jis vienas daro nuostabius darbus.
[19] Garbinkite jo šlovingą vardą per amžius!
Jo garbė pripildo visą pasaulį.
Taip tebūna! Taip tebūna!

[20]* Dovydo, Išajo sūnaus, maldos baigiasi.

72,17 "... taip jas laiminti": arba "per jį visi žmonės gaus Dievo palaiminimus", arba "visi žmonės vartos jo vardą laiminant, sakydami: 'Būk taip palaimintas, kaip šis karalius'". Žr. Pr 48,20.

72,18-19 Doksologija — pagarbinimas — Antrosios Psalmyno knygos gale. Redaktoriaus priedas. Žr. Ps 41,14.

72,20 Šis paaiškinimas rodo, kad kadaise Ps 72 buvo Dovydo psalmių rinkinio paskutinė psalmė.

C. TREČIOJI KNYGA

73*

Dievas daro, kas teisu ir teisinga

1 Asafo psalmė.

Iš tikrųjų Dievas yra geras doriesiems —
tiems, kurių širdis tyra.
2 Betgi man beveik kojos buvo pradėjusios pintis,
mano žingsniai bemaž buvo ėmę slidinėti,
3 nes aš pavydėjau pagyrūnams,
matydamas jų gerovę, nors jie yra nedori.

I

4 Skausmo kentėti nedorėliams nereikia,
stiprus ir sveikas jų kūnas.
5 Mirtingųjų triūsas jų nevargina;
kaip kiti žmonės, jie nesikamuoja.
6 Užtat išdidumas yra jų karoliai,
smurtu apsigaubia lyg drabužiu.
7 Per akis užgriuvusius lašinius jie vos matyti gali;
jų širdis tvinsta nedoromis užmačiomis.
8 Šaiposi ir pikta kalba;
įžūliai grasina kitus engti.
9* Prieš dangų jie burnoja,
jų liežuvis žemėje įžūliai įsakinėja.

73,1-28 Panašiai kaip Ps 37 ir 49, šios išminties psalmės turinys yra Dievo teisingumo problema: kodėl nedorėliai klesti. Parodęs, kaip pavojinga gali būti šio tariamo neteisingumo mintis (žr. 1-3 eilutės), psalmininkas aiškiai išdėsto reikalą, aprašydamas nedorėlių gerovę, nors jie niekina Dievą (I), kai tuo tarpu dori žmonės kenčia (II); vienintelis problemos išsprendimas — jis tai patiria iš paties Dievo — yra po mirties (žr. 17 eilutę), kur turtingo nusidėjėlio gerovė staiga pasirodys nieko verta (III), o dorieji bus amžinai Dievo Artume (IV).

73,9 Pažodžiui: "jie deda burnas į dangų", t.y. "jie kalba lyg būtų Dievas".

[10]* Užtat net {Dievo} tauta į juos gręžiasi
ir noromis tiki, ką jie sako.
[11] Tada sakoma: “Kaip gali Dievas žinoti?”
ir “Aukščiausiasis nesužinos, ką darome!”
[12] Tokie tad yra nedorėliai,
visuomet be rūpesčių jie kaupia turtus.

II

[13] Argi ne veltui laikiau tyrą savo širdį,
ir ploviau rankas parodydamas, kad esu nekaltas?
[14] Juk diena iš dienos kenčiu vargą,
kas rytą tu mane nuplaki.
[15] Jeigu būčiau taręs: “Kalbėsiu, kaip jie daro”,
būčiau buvęs neištikimas tavo vaikų būriui.
[16] Nors mėginau tai suprasti,
vis tiek man atrodė beviltiška užduotis,
[17]* kol neįėjau į Dievo šventovę, —
tik įėjęs suvokiau, kas nutiks nedorėliams.

III

[18] Iš tikrųjų tu užvedi juos ant slidaus šlaito;
tu pastumi juos į žūtį.
[19] Kaip staiga jie tampa nelaimingi!
Jie, klaiko apimti, visiškai išnyksta.
[20] Kaip sapną atsibudus, VIEŠPATIE,
kai atsibundi,* tu paniekini tuos vaiduoklius.
[21]* Kadangi mano širdis buvo apkartusi
ir mano jausmai užgauti,
[22] buvau kvailas ir nesupratau —
buvau lyg keturkojis tavo Artume.

73,10 Turimas hebraiškasis tekstas nėra aiškus. Nedorėliai tyčiojasi iš teisingumo, o izraeliečiai neprieštarauja.

73,17 Psalmininkas dvasia įsiveržia į dangiškąją Dievo šventovę.

73,20 “... kai atsibundi”: teismui. Viešpats taip elgiasi su nedorėliais, lyg būtų užmigęs. Žr. Ps 78,65. Laikinas neteisingumas — tik blogas sapnas.

73,21-22 Psalmininkas prisimena tą laiką, kai piktinosi nedorėlių gerove.

IV

[23] Vis dėlto su tavimi visad būsiu;
tu laikai mane už dešinės rankos.
[24] Tu vedi mane savo mokymu
ir galop priimsi mane į garbę.
[25] Ką kitą turiu danguje?
Kadangi tave turiu,
ko kito trokščiau žemėje?
[26] Nors mano trapus kūnas bei širdis ir silpnėja,
bet Dievas yra mano širdies uola
ir mano dalis per amžius.
[27] Juk iš tikrųjų, kas atsitolina nuo tavęs, žūva;
tu padarai galą tiems, kurie nėra tau ištikimi.
[28] O man yra gera būti arti Dievo;
padariau Viešpatį DIEVĄ savo užuovėja,
kad apsakyčiau visus jo darbus.

*74**

Malda tautos nelaimėje

[1] Asafo poema.

I

Kodėl, Dieve, mus amžinai* atstumi?
Kodėl tavo įniršis rusena ant tavo ganyklos avių?
[2] Atsimink savo seniai įsigytą bendriją —
giminę, kurią atpirkai sau kaip paveldą,
Ziono kalną, kur apsigyvenai.

74,1-23 Rauda dėl Šventyklos sunaikinimo. Babiloniečiai sunaikino Jeruzalės Šventyklą 587 m. prieš Kristų. Psalmininkas vaizdžiai aprašo baisų sunaikinimą, maldaudamas Dievo rūpintis savo tauta (I); po to, prisimindamas nuostabiuosius Viešpaties darbus kuriant sau tautą (II), nuolankiai primena Dievui, kad jo paties garbė yra pavojuje dėl jo išrinktosios tautos likimo (III).

74,1 "... amžinai": atrodo, kad Šventykla buvo sunaikinta jau senokai.

3 Atsisuk į begalinius griuvėsius —
į visus priešo smurto darbus šventovėje!
4 Tavo priešai rėkavo tavo sueigų vietoje;
sudėjo ten savo ženklus.
5* Jie atrodė lyg kirtėjai,
kirviais kerčiantys medžius.
6 Savo kirviais ir kūjais jie sudaužė
visus jos drožtus papuošimus.
7 Su žeme sulygino tavo Šventyklą ir padegė;
išniekino tavo Artumo buveinę.
8 Širdyje sau jie sakė:
"Padarykime juos visiškai pavaldžius!" —
sudegino visas Dievo sueigų vietas krašte.

9 Savo ženklų* nebematome,
nėra daugiau jokio pranašo*
ir niekas iš mūsų nežino, kaip ilgai.
10 Dieve, kaip ilgai tas priešas tyčiosis,
nejau amžinai jie dergs tavo vardą?
11 Kodėl neištiesi mums rankos — savo dešinės?
Kodėl laikai rankas susidėjęs už nugaros?

II

12 Betgi, Dieve, mano karaliau iš seno;
tu laimėjai mums daug pergalių mūsų krašte.
13* Savo galybe tu perkirtai jūrą,
sutriuškinai jūros pabaisų* galvas.
14 Tu sutraiškei Leviataną,*
pašėrei jo kūnu tyrų žvėris.

74,5 Šios eilutės hebraiškasis tekstas nėra aiškus.
74,9 "Savo ženklų...": nuostabiųjų Dievo darbų, apreiškusių Dievo rūpinimąsi savo tauta Išėjimo iš Egipto metu. "... jokio pranašo": atrodo, kad Jeremijas ir Ezekielis arba jau buvo mirę, arba nebegyveno Jeruzalėje. Žr. Rd 2,9.
74,13-17 Šios eilutės turbūt buvo perimtos iš kur kas ankstyvesnės giesmės. Vaizdiniai, vartojami aprašyti Dievo kūrybinei jėgai Visatos pradžioje ir Išėjimo iš Egipto įvykyje, galėjo būti iš dalies perimti iš kanaaniečių raštijos. "... jūros pabaisų ... Leviatan[ą]": mitologiniai gyvūnai. Žr. Iz 27,1. Čia jie įasmenina vandens chaosą Visatos kūrimo pradžioje. Žr. Ps 89,11.

[15] Tau paliepus, ėmė trykšti šaltiniai ir srautai;
išdžiovinai neišsenkančias upes.
[16] Tu sukūrei dieną ir naktį;
tu padėjai į vietą mėnulį ir saulę.
[17] Tu nustatei visas žemės ribas;
padarei vasarą ir žiemą.

[18] Bet atsimink, VIEŠPATIE, kaip priešas šaiposi,
kaip nedori žmonės niekina tavo vardą.
[19] Neatiduok savo balandžio laukiniams žvėrims;*
savo nuskriaustųjų neužmiršk amžinai.
[20] Žvilgterk į savo Sandorą!
Pilni smurto lindynių yra mūsų krašto užkampiai.
[21] Tenesitraukia šalin nusivylę nuskriaustieji;
tešlovina tavo vardą vargšai ir beturčiai.
[22] Pakilk, Dieve, gink savo bylą;
atsimink, kaip nedori žmonės šaiposi
iš tavęs visą dieną.
[23] Neužmiršk savo priešų rėkavimo;
ūžesys tų, kurie prieš tave maištauja, nesiliauja.

*75**

Dievas teisia nedorėlius

[1] Chorvedžiui.
"Nesunaikink". Asafo psalmė. Giesmė.

I

[2] Dėkojame tau, Dieve, tikrai dėkojame tau,
šaukdamiesi tavo vardo,
apsakydami tavo nuostabius darbus.

74,19 "... savo balandžio laukiniams žvėrims": balandis — Izraelio įvaizdis; laukiniai žvėrys — pikti Izraelio kaimynai.

75,1-11 Po įžanginės šlovės eilutės (I), girdimas Viešpaties žodis, pranašaujantis išdidžiųjų pasmerkimą (II); psalmininkas tai pakartoja ir išvysto tą pačią mintį (žr. 6-9 eilutes), šlovindamas Dievą už pergalę prieš nusidėjėlius (III).

II

3 "Atėjus metui, kurį aš pats paskirsiu,
darysiu teisingą teismą.
4 Kai žemė ir visi jos gyventojai dreba,
aš palaikau jos tvirtus šulus. {Sela}
5 Pagyrūnams sakau: 'Nesigirkite!'
ir nedorėliams: 'Liaukitės kėlę savo ragus!'"*
6 Sakau jiems: 'Nekelkite ragų!*
Liaukitės įžūliai kalbėti!'"

7 Juk ne iš rytų ir ne iš vakarų
ne iš dykumos ir ne iš kalnų* {ateina nuosprendis}* —
8 bet Dievas yra teisėjas;
vieną jis pažemina, kitą išaukština.
9 Juk taurė* yra VIEŠPATIES rankoje,
pilna stipraus jo pykčio vyno.
Jis pila iš jos po gurkšnį, —
visi žemės nedorėliai gers ją iki nuosėdų.

III

10 O aš amžinai džiūgausiu;
giedosiu šlovės giesmę Jokūbo Dievui.
11 Nulaušiu ragus* visiems nedorėliams;
teisiųjų ragai* bus išaukštinti.

75,5-6.11 "ragus": galybės įvaizdis. Žr. Ps 18,3.

75,7 "... ne iš dykumos ir ne iš kalnų": ne iš pietų ir ne iš šiaurės."... {ateina nuosprendis}": šiuo priedu vertime užbaigiamas sąmoningai paliktas neužbaigtas sakinys.

75,9 "... taurė": žr. Ps 11,6. Čia taurė ženklina "Dievo pykčio taurę, t.y. bausmę, kuria jis ištinka nusidėjėlius. Žr. Iz 51,17; Jer 25,15-29; 49,12; Ez 23,31-34. Vynas buvo maišomas su svaigalais. Žr. Iz 5,22; Pat 9,2.5.

76*

Padėka už pergalę

1 Chorvedžiui.
Styginiams. Asafo psalmė. Giesmė.

I

2 Judo žmonės pažįsta Dievą
ir Izraelyje jį garbina.
3 Jo palapinė buvo pastatyta Saleme,*
jis gyvena ant Ziono kalno.
4 Ten jis sulaužė ugningas lankų strėles,
skydus ir kalavijus — visus karo ginklus. {Sela}

II

5 Koks žėrintis esi tu, Dieve!
Koks didingas, grįžtantis iš kalnų,
kur nugalėjai savo priešus.
6 Jų drąsūs kareiviai neteko viso, ką turėjo,
ir nūn miega mirties miegu, —
visų galiūnų rankos buvo bejėgės.
7 Tau pagrasinus, Jokūbo Dieve,
ir raiteliai, ir jų ristūnai krito negyvi.

III

8 O tu! Tu keli pagarbų šiurpą!
Tau supykus, kas gali prieš tave atsilaikyti?
9 Iš dangaus tarei savo nuosprendį;
žemė nutirpo iš baimės ir tylėjo,
10 kai Dievas pakilo teisti,
gelbėti visų žemės kukliųjų. {Sela}

76,1-13 Pergalės himnas, kuriame Jeruzalės pergalė priskiriama visų pirma Dievui (I). Jis nugalėjo priešą (II), atkeršijo už nuskriaustuosius (III). Užtat jam priklauso padėkos aukos (IV).

76,3 "... Saleme": Jeruzalėje. Šis senas miesto vardas turbūt čia vartojamas dėl panašumo į hebraiškąjį žodį "šalom" — "taika", arba "ramybė". Žr. Pr 14,18; Žyd 7,1-2.

IV

11 Juk nuožmiausi žmonės pripažins tave,
kai užsijuosi pykčio likutį.
12 Darykite įžadus VIEŠPAČIUI, savo Dievui,
ir vykdykite juos!
Visi, aplinkui esantieji, neškite duoklę tam,
kuris kelia pagarbų šiurpą.
13 Jis sutramdo didžiūnų išdidumą,*
įkvepia pagarbią baimę žemės karaliams.

77*

Paguoda nelaimėje

1 Chorvedžiui.
Pagal Jedutūną. Asafo psalmė.

I

2 Mano balsas kyla į Dievą, balsiai šaukiuosi;
mano balsas eina į Dievą, kad mane išgirstų.
3 Savo nelaimės dieną meldžiuos į Viešpatį, —
visą naktį nepailsdamas tiesiu rankas,
bet mano širdis paguodos neranda.
4 Prisimenu Dievą, vaitoju;
kai pamąstau, prarandu viltį.

76,13 "... didžiūnų išdidumą": arba "drąsą". Pažodžiui "sutrupina" arba "sutramdo dvasią".

77,1-21 Pirmoji psalmės dalis yra rauda (I), kurioje psalmininkas aprauda turbūt ne savo nelaimę, bet tautos — Dievo užtemimą; antroji dalis (II) yra tipiškas šlovės himnas, kurį psalmininkas turbūt perėmė iš senesnio himno, norėdamas sugretinti dabartinę padėtį su garbingais Dievo veiksmais praeityje, ypač Išėjimo iš Egipto metu.

[5] Akių man sudėti neleidi;
esu taip susirūpinęs, kad nebeištariu žodžio.
[6] Mąstau apie senovės dienas,
seniai praėjusius metus.
[7] Naktis praleidžiu kalbėdamas su savimi,
mąstau ir savęs klausiu:
[8] "Argi amžinai atmes Viešpats mus
ir niekados mums nebus maloningas?
[9] Nejau jis nustos mus mylėjęs
ir amžinai liks jo neįvykdytas pažadas?
[10] Argi užmiršo Dievas, kaip pasigailėti,
ir pykčio įniršyje savo gailestingumą nutildė". {Sela}
[11] Tuomet tariau: "Mano kaltė,
kad pasikeitė Aukščiausiojo dešinė".*
[12] Mąstau apie VIEŠPATIES darbus, —
taip, atsimenu tavo ankstesnius stebuklus.
[13] Apmąstau visus tavo darbus
ir apsvarstau tavo veiksmus.

II

[14] Visa, ką darai, Dieve, yra šventa;
kuris dievas yra toks didis kaip Dievas?
[15] Tu esi Dievas, kuris daro nuostabius darbus;
savo galybę apreiškei tautoms.
[16] Galingu mostu atpirkai savo tautą,
Jokūbo ir Juozapo vaikus. {Sela}
[17] Dieve, vandenys tave pamatė,
vandenys pamatė tave ir pabūgo,
net jūros gelmės drebėjo.
[18] Debesys prapliupo lietumi,
padangės aidėjo savo griausmais
visur žaibavo tavo strėlės.

77,11 "... Aukščiausiojo dešinė": galingas Dievo vedimas ir globa. Ps 17,7; 18,36; Iz 41,10.

19 Tavo perkūnas dardėjo lyg ratai,
tavo žaibai apšvietė pasaulį;
žemė drebėjo ir purtėsi.
20 Tavo kelias ėjo per jūrą,
tavo takas — per galingus vandenis,
bet tavo pėdos buvo matomos.
21 Tu vedei savo tautą lyg kaimenę
per Mozę ir Aaroną.

*78**

Dievas ir jo tauta

1 Poema. Asafo.

Klausykis, mano tauta, mano mokymo;
klausykis ištempusi ausis mano burnos žodžių.
2* Atversiu burną prasmingais pavyzdžiais,
atskleisiu senųjų amžių paslaptis —
3 dalykus, kuriuos girdėjome ir žinojome,
apie kuriuos mums tėvai mūsų pasakojo.

78,1-72 Didaktinė — pamokomoji — psalmė, semianti pamokų iš Izraelio istorijos. Žr. Ps 106; 107. Po nuodugniai paruoštos įžangos apie tikėjimo kraičio — Dievo elgesio su savo tauta — perdavimo svarbą (1-8 eilutės) psalmininkas moko, kad šiaurinė Izraelio karalystė tapo neištikima Dievui (I), lygiai kaip jų protėviai, kuriems Dievas darė nuostabius darbus Išėjimo iš Egipto metu (II) ir kelionėje per dykumą (III); anie protėviai buvo nubausti už tarnavimą Dievui tik lūpomis, nors jie buvo patyrę jo galybę, matydami Egipto rykštes, ir kelionėje į Pažado Žemę (IV); taip Dievas atmetė ir jų palikuonis — šiaurinės karalystės izraeliečius (V) ir išsirinko Judą su Dovydo dinastija (VI).

78,2 Ši eilutė Mato evangelijoje pritaikoma Jėzaus mokymui palyginimais (žr. Mt 13,35). Prasmingi pavyzdžiai — palyginimai — turi gilesnę prasmę, kuri suprantama lyginant. Čia visa psalmė yra palyginimas. Psalmininkui svarbu atskleisti senųjų amžių — tikėjimo protėvių istorijos — pamokas.

[4] Neslėpsime jų nuo savo vaikų,
bet būsimai kartai pasakosime
apie VIEŠPATIES galybę ir jo darbus šlovingus
bei jo stebuklus padarytus.
[5] Jis davė įstatus Izraeliui,
Mokymą — Jokūbo palikuonims,
įsakydamas mūsų protėviams jo mokyti savo vaikus,
[6] kad būsimoji karta jį pažintų —
jų vaikai, kurie dar gims, —
kad ir šie iš eilės pasakotų jį savo vaikams,
[7] idant ir jie remtų savo viltį Dievu,
neužmirštų Dievo darbų,
bet laikytųsi jo įsakymų
[8] ir netaptų, kaip buvo jų protėviai, —
užgaidi ir maištinga karta, —
karta, kurios širdis išgverusi
ir dvasia neliko ištikima Dievui.

I

[9] Efraimo* sūnūs, ginkluoti lankais ir strėlėmis,
pabėgo iš mūšio.
[10] Jie nesilaikė Dievo sandoros,
atsisakė gyventi pagal jo Mokymą.
[11] Jie buvo užmiršę, ką jis buvo padaręs, —
jiems apreikštus nuostabius darbus.
[12] Jų protėvių akyse Dievas darė stebuklus
Egipto žemėje, Zoano lygumoje.*
[13] Jis padarė taką per jūrą ir vedė juos;
sutelkė tako vandenis tarsi į pylimą.
[14] Dieną vedė juos debesimi,
o per visą naktį ugnies šviesa.

78,9 "Efraimo...": svarbiausioji šiaurinės Izraelio karalystės giminė. Čia šiuo vardu ženklinama visa šiaurinė karalystė.

78,12.43 "... Zoano lygumoje": miestas Nilo deltoje, Egipto sostinė izraeliečių Išėjimo iš Egipto metu.

[15] Jis perskėlė uolą dykumoje
ir davė jiems apsčiai vandens tarsi iš bedugnės.
[16] Jis paliepė upeliams trykšti iš uolos
ir leido vandenį srautais.

II

[17] Betgi jie nesiliovė Dievui nusidėti
ir maištą kelti tyruose prieš Aukščiausiąjį.
[18] Tyčia ėmė gundyti Dievą,
įnoringai reikalaudami maisto.
[19] Jie kalbėjo prieš Dievą, sakydami:
"Argi galės Dievas padengti mums stalą dykumoje?
[20] Tiesa, jis taip sudavė į uolą,
kad ištryško vanduo ir tekėjo srautais.
Bet argi jis galės parūpinti mums ir duonos
bei duoti savo tautai mėsos?"
[21] Tai girdėdamas, VIEŠPATS įpyko;
ugnis suliepsnojo prieš Jokūbą,
kaupėsi jo pyktis ant Izraelio, —
[22] nes jie netikėjo Dievu,
nei pasitikėjo jojo gelbinčia galybe.
[23] Vis dėlto jis įsakė aukštoms padangėms
ir atidarė dangaus duris, —
[24] lijo ant jų valgoma mana,
davė jiems grūdų iš dangaus.
[25] Mirtingieji valgė galiūnų* duoną,
Dievas davė jiems maisto iki soties.
[26] Jis pabudino padangėse rytį,
savo galybe pietį išjudino;
[27] jis lijo ant jų mėsą lyg dulkes,
sparnuočius — lyg pamario smėlio grūdelius;
[28] jis nutupdė juos jų stovykloje,
visur aplink jų palapines.

78,25 "... galiūnų": angelų, pagal graikiškąjį Septuagintos vertimą. Žr. Išm 16,20; Ps 103,20.

[29] Žmonės valgė ir sotinosi,
nes Dievas buvo davęs jiems,
ko įnoringai jie troško.
[30] Bet jiems dar nespėjus savo įnorių patenkinti, —
jiems dar tebevalgant, —
[31] pakilo ant jų Dievo pyktis.
Jis užmušė jų stipruolius,
paguldė rinktinius Izraelio vyrus.

III

[32] Ir visa tai matydami, žmonės darė nuodėmes;
nors ir tiek stebuklų Dievas buvo padaręs,
jie nepasitikėjo.
[33] Užtat jis patvarkė, kad jų dienos pradingtų lyg rūkas,
ir jų gyvenimo metai pasibaigtų staigia žūtimi.
[34] Tik kai Dievas juos nubausdavo,
pas jį ieškodavo jie užuovėjos, —
atgailaudavo ir nuoširdžiai Dievo ieškodavo,
[35] atsimindami, kad Dievas yra jų uola,
Dievas Aukščiausiasis jų atpirkėjas.
[36] Bet jie apgaudinėjo jį savo burna,
melavo jam savo liežuviu.
[37] Jų širdis nebuvo jam ištikima,
jie nebuvo nuoširdūs jo Sandorai.
[38] Bet Dievas savo gailestingumu atleisdavo kaltę
ir jų nesunaikindavo;
dažnai jis sutramdydavo savo pyktį
ir viso savo įniršio neišliedavo.
[39] Jis atsimindavo, kad jie tik trapūs žmonės,
lyg prabėgantis vėjo dvelktelėjimas.

IV

[40] Kiek daug kartų jie maištavo prieš jį tyruose
ir liūdino jį dykumoje!
[41] Vėl ir vėl gundė jie Dievą,
Izraelio Šventajam uždavė širdį.

[42] Jie užmiršo jo didžią galybę ir tą dieną,
kurią jis atpirko juos nuo engėjo,
[43] kai parodė savo ženklus Egipte
ir nuostabius darbus Zoano lygumoje.*
[44] Jis pavertė krauju jų upes — tekantį vandenį, —
egiptiečiai nebeturėjo vandens atsigerti.
[45] Jis ištiko juos spiečiais musių, kurios juos kamavo,
ir varlėmis, kurios jų kraštą nuniokojo.
[46] Jis atidavė jų pasėlius vikšrams
ir jų triūso derlių skėriams.
[47] Jis sunaikino jų vynmedžius ledų kruša
ir jų sikomoro medžius šalna.
[48] Jis atidavė ledų krušai jų galvijus
ir jų kaimenes žaibams.
[49] Jis ištiko juos savo degančiu įniršiu, —
pykčiu, apmaudu ir nelaime —
žūties nešėjų būriu.
[50] Jis netramdė savo įniršio, —
nuo mirties jų negelbėjo, bet atidavė juos marui.
[51] Jis paguldė visus Egipto pirmagimius,
Hamo palapinėse vyrijos pirmienas.
[52] Tada jis išvedė savo tautą lyg avis,
vedė juos per dykumą tarsi kaimenę.
[53] Jis vedė juos saugiai, —
nebuvo jiems ko bijoti, —
nes jų priešus paskandino jūra.
[54] Jis atvedė juos į savo šventąją žemę,
prie kalno, kurį jo dešinė buvo įsigijusi.
[55] Jiems įeinant, jis išvarė tautas,
jų palapinėse įkūrė Izraelio gimines ir
padalijo jų kraštą Izraelio giminėms,
paskirdamas joms dalį matavimo virve.

V

[56] Bet jie gundė ir maištavo prieš Dievą Aukščiausiąjį, —
nesilaikė jo įsakų.

[57] Jie atsimetė ir buvo neištikimi kaip ir jų protėviai, —
sugniubo lyg nepatikimas lankas.
[58] Jie pykino Dievą savo aukštumų šventovėmis,
žadino jo pavydą savo stabais.
[59] Dievas matė ir buvo įniršęs, —
jis visiškai atmetė Izraelį.
[60] Jis paliko savo Padangtę Šiloėje — Namus,
kuriuose buvo tarp žmonių gyvenęs;
[61] jis leido savo galybei* eiti į nelaisvę,
savo garbei patekti į priešo rankas.
[62] Jis atidavė savo tautą kalavijui;
jis buvo įpykęs ant savo paveldo.
[63] Ugnis surijo jų jaunuolius,
o merginos neturėjo už ko tekėti.
[64] Kunigai krito nuo kalavijo,
jų našlės negiedojo raudų.

VI

[65] Tada Viešpats pabudo kaip iš miego,
tarsi vyno išjudintas galiūnas.
[66] Jis privertė savo priešus bėgti,*
ilgam uždėjo jiems pralaimėjimo gėdą.
[67] Juozapo palapinę jis atmetė, —
Efraimo giminės neišsirinko, —
[68] bet pasirinko jis Judo giminę,
Ziono kalną, kurį labai myli.
[69] Jis pastatė savo šventovę, lyg savo namus danguje,
įtvirtino ją lyg pačią žemę, amžinai tvirtą.
[70] Jis išsirinko Dovydą, savo tarną,
ir pasiėmė jį nuo avių.
[71] Atsivedė Dovydą nuo žindenių avių,
kad ganytų jo tautą Jokūbą, jo paveldą Izraelį.
[72] Jis ganė juos dora širdimi,
vedė įgudusia ranka.

78,61 "... savo galybei": Sandoros Skryniai.
78,66 "Jis privertė savo priešus bėgti": pažodžiui, "Jis trenkė savo priešams į nugarą". Žr. 1 Sam 5,6.9.

79*

Jeruzalės ir Šventyklos sunaikinimas

1 Asafo psalmė.

I

Dieve, tautos užpuolė tavo paveldą, —
suteršė tavo šventuosius Namus,
pavertė Jeruzalę griuvėsiais.
2 Tavo tarnų lavonus jie paliko plėšyti paukščiams,
tavo ištikimųjų kūnus — draskyti žemės žvėrims.
3 Jeruzalėje jų kraujas buvo liejamas kaip vanduo,
ir nebuvo kam palaidoti.
4 Tapome pasityčiojimu savo kaimynų, —
esame iš visų pusių niekinami ir išjuokiami.

II

5 Kaip ilgai, VIEŠPATIE? Nejau amžinai pyksi?
Nejau tavo pavydus pyktis degs lyg ugnis?
6 Išliek savo pyktį ant tautų, kurios tavęs nepripažįsta,
ir ant karalysčių, kurios tavo vardo nesišaukia.
7 Juk jos išžudė Jokūbo palikuonis
ir nuniokojo jų kraštą.

III

8 Nebausk mūsų už mūsų protėvių kaltes, —
teskuba tavo gailestingumas mūsų pasitikti,
nes esame nevilties apimti.

9,1-13 Tautos rauda priešų sunaikintos Jeruzalės — Šventyklos. Psalmė sietina su babiloniečių invazija 587 m. prieš Kristų. Žr. Ps 74. Žmonės apraudą sunaikinimą ir žudynes mieste (I), prašo Dievą atkeršyti už tai ir atleisti jiems nuodėmes (II) dėl savo vardo šlovės (III); jei Dievas išlaisvins paimtus į nelaisvę izraeliečius, žmonės dėkos jam amžinai (IV).

[9] Padėk mums, Dieve, ir gelbėk mus
dėl savo vardo garbės!
Išgelbėk mus ir atleisk mūsų nuodėmes
dėl savo vardo!
[10] Kam gi tautos turėtų sakyti: "Kurgi tas jų Dievas?"
Tepatiria mums matant tautos,
kad tu atkeršiji už savo tarnų kraujo išliejimą.

IV

[11] Tepasiekia tave belaisvių vaitojimas, —
išlaisvink pasmerktuosius mirti,
kaip dera tavo didžiai galybei.
[12] Viešpatie, atmokėk mūsų kaimynams septyneriopai
už visus tau mestus įžeidimus!
[13] Tada mes — tavo tauta, tavo ganyklos kaimenė —
amžinai tau dėkosime,
per kartų kartas skelbsime tavo šlovę.

*80**

Malda už tautą

[1] Chorvedžiui.
"Lelijų" melodija. Asafo liudijimas. Psalmė.

I

[2] Klausykis, Izraelio Ganytojau,
kuris vedi Juozapą lyg kaimenę!
Tu, kuris sėdi soste ant kerubų, apsireikšk
[3] Efraimo, Benjamino ir Manaso giminėms!
Parodyk savo galybę,
ateik mūsų gelbėti!

80,1-20 Prašoma Dievo pagalbos Izraeliui, ypač šiaurinėms giminėms (I), nes jos yra priešų engiamos (II); kadaise jos buvo Dievo mylimas vynmedis (III), bet dabar šis vynuogynas yra nuniokotas (IV); užtat ir prašoma Dievo pagalbos (V).

[4] O Dieve, pastatyk mus vėl ant kojų!
Tešviečia mums tavo veidas,*
ir mes būsime išgelbėti!

II

[5] O VIEŠPATIE, Galybių Dieve, kaip ilgai degsi pykčiu,
kai tavo tauta tave maldauja?
[6] Tu valgydinai juos skausmo duona,
girdei juos didele ašarų taure.
[7] Tu padarei mus pajuoka kaimynams,
priešai tyčiojasi iš mūsų kiek nori.
[8] O Galybių Dieve, pastatyk mus ant kojų!
Tešviečia mums tavo veidas,*
ir mes būsime išgelbėti!

III

[9] Tu perkėlei vynmedį* iš Egipto,
ir, išvaręs kitas tautas, jį pasodinai.
[10] Tu paruošei vietą jam augti;
įleidęs giliai šaknis, jis paplito po visą kraštą.
[11] Savo paūksme uždengė kalnus,
savo šakomis nustelbė galinguosius kedrus.
[12] Savo šakas išskėtė iki Jūros*
ir savo atžalas ligi Upės.*

IV

[13] Kodėl nugriovei vynmedžio aptvarą?
Nūn kiekvienas praeivis skinasi jo vynuogių,

80,4.8.20 "Tešviečia mums tavo veidas...": būk mums gailestingas, t.y. teskaidrina mūsų gyvenimą tavo maloningas šypsnis.
80,9 "... vynmedį": dažnas Izraelio — Dievo tautos — įvaizdis. Žr. Iz 5,1-7; 27, 2-3; Jer 2,21; Oz 10,1; Mt 21,23.
80,12 "... iki Jūros ... ligi Upės": iki Viduržemio jūros; ligi Eufrato upės. Žr. Ps 72,8 ir paaiškinimą.

[14] šernai jį knisa
ir laukiniai gyvuliai jame ganosi.
[15] Atsigręžk vėl į mus, Galybių Dieve!
Pažvelk į mus iš dangaus ir pasižiūrėk,
rūpinkis tuo vynmedžiu.
[16] Ateik ir globok, ką tavo dešinė pasodino,
jauną kamieną, kurį sau stiprų išauginai.

V

[17] Mūsų priešai jį degino ir nukirto, —
pažvelk piktai į juos ir sunaikink juos!
[18] Suteik pagalbą savo dešinės vyrui —
žmogaus sūnui, kurį sau stiprų išauginai!
[19] Tada mes daugiau nebesitrauksime nuo tavęs;
laikyk mus gyvus, kad šlovintume tavo vardą!
[20] O VIEŠPATIE, Galybių Dieve, pastatyk mus ant kojų!
Tešviečia mums tavo veidas,*
ir mes būsime išgelbėti!

*81**

Šventės giesmė

[1] Chorvedžiui.
Kaip “Gitita”. Asafo.

A

[2] Smagiai giedokite Dievui, mūsų gynėjui,
šaukite iš džiaugsmo Jokūbo Dievui!
[3] Užveskite giesmę ir muškite būgnelius su žvangučiais,
pritarkite švelniai lyromis ir arfomis.

81,1-17 Dvi skirtingos dalys. Pirmoji dalis (A) yra trumpa giesmė, giedota Palapinių iškilmių metu. Antroji dalis (B) yra dieviškas pranašavimas, kuriame Viešpats primena žmonėms, kad jis išvedė juos iš Egipto ir tuo metu jiems įsakė negarbinti kitų dievų, tik jį vieną (B I); jis baudė juos už neištikimybę, bet, jeigu jie paklus, suteiks jiems pergalę ir gerovę (B II).

[4] Pūskite ragą,* kai jaunatis, kai pilnatis —
mūsų šventės dieną.
[5] Juk tai įstatas Izraeliui,
Jokūbo Dievo įsakas.
[6] Jis davė jį Juozapo giminei,
jai išėjus iš Egipto žemės.

B

I

Girdžiu balsą, kurio nepažinojau:*
[7]* "Nuėmiau naštą nuo tavo pečių,
tavo rankas išlaisvinau nuo pintinės.*
[8] Varge šaukeisi manęs, ir išgelbėjau tave;
nematomas, atsakiau tau griaustiniu;
mėginau tave prie Meribos šaltinių. {Sela}
[9] Klausykis, mano tauta, įspėju tave!
O Izraeli, kad tu manęs paklausytum!
[10] Neturėsi jokio kito dievo,
prieš svetimą dievą kniūpsčia nepulsi!
[11] Aš esu VIEŠPATS, tavo Dievas,
kuris išvedžiau tave iš Egipto žemės.
Atverk plačiai savo burną,* aš ją pripildysiu".

81,4 "Pūskite ragą...": ragu — senovės trimitu — buvo duodamas šventės pradžios ženklas. Šio papročio buvo laikomasi įvairių švenčių proga, bet galiojo ir ypatingas įsakas pūsti ragą pirmąją mėnesio dieną — jaunaties dieną, — o ypač pirmąją dieną septintojo mėnesio, kurio pilnaties metu — penkioliktąją dieną — buvo švenčiama iškilmingoji Palapinių šventė. Žr. Kun 23,24.34-43; Sk 10,10; 29,1.12.

81,6 "Girdžiu balsą, kurio nepažinojau": šiuos žodžius taria pranašas. Po to jis kalba Dievo vardu.

81,7 Nuoroda į izraeliečių išgelbėjimą iš Egipto vergijos. "... nuo pintinės": nuo molio plytoms gaminti nešimo. Žr. Iš 1,14.

81,11 "Atverk plačiai savo burną...": Dievas sako žmonėms, kad patenkins visus jų norus, nors jie būtų ir labai dideli.

II

[12] "Bet mano tauta nenorėjo manęs klausyti;
Izraelis nenorėjo man paklusti.
[13] Užtat leidau jiems sekti savo užkietėjusias širdis
ir elgtis pagal savo užmačias.
[14] O kad mano tauta manęs klausytų,
kad Izraelis eitų mano keliais!
[15] Tučtuojau nugalėčiau jų priešus,
prieš jų engėjus vėl ir vėl ranką pakelčiau.
[16] Tie, kurie nekenčia VIEŠPATIES, gūšis iš baimės, —
jų žūtis bus amžina.
[17] Bet tave maitinčiau geriausiais kviečiais
ir uolų medumi* tave džiuginčiau".

*82**

Dievas — visagalis Valdovas

[1] Asafo psalmė.

Dievas užima savo vietą dieviškoje taryboje,
dievų sueigoje* jis daro teismą:

I
[2] "Kaip ilgai neteisingai teisite
ir būsite šališki nedorėliams!
[3] Ginkite silpnuosius ir našlaičius,
saugokite vargdienių ir beturčių teises!

81,17 "... uolų medumi": nepaprastas medaus apstas. Žr. Jl 4,18.
82,1-8 Psalmininkas rodo patį Dievą (1-oji eilutė), priekaištaujantį neteisingiems teisėjams (I) ir darantį jiems teismą (II). Trumputė malda, prašanti visuotinio teisingumo, užbaigia psalmę (8-oji eilutė). Žr. Iz 3,13-17.
82,1 "... dievų sueigoje": sueigoje žemiškų teisėjų, kurie yra "panašūs į Dievą" savo pareigomis įgyvendinti teisingumą žemėje. Žr. Ps 58,2.

[4] Gelbėkite silpnuosius ir beturčius,
gelbėkite juos iš nedorėlių nagų!

II

[5] "Kokie jie neišmanėliai! Kokie jie kvaili!
Jie vaikšto nedorais keliais, —
teisingumo pamatai* žemėje griūva!
[6]* 'Esate dievai', — aš sakiau, —
'jūs visi Aukščiausiojo sūnūs'.
[7] Tačiau mirsite kaip žmonės,*
krisite kaip kiekvienas didžiūnas".

[8]* Pakilk, Dieve, teisk žemę,
nes tau priklauso visos tautos!

*83**

Tautos malda gresiant priešų sąjungai

[1] Giesmė. Asafo psalmė.

I

[2] Dieve, netylėk!
Nebūk man kurčias ar tylus, Dieve!
[3] Juk štai tavo priešai kelia maištą, —
pakėlė galvas, kurie tavęs nekenčia.

82,5 "... teisingumo pamatai": teisingumo ir dorovės pagrindai. Žr. Ps 11,3.
82,6 Pats Jėzus paaiškina šiuos žodžius: "Taigi {Įstatymas} vadina dievais tuos, kuriems skirtas Dievo žodis, ir Raštas negali būti panaikintas" (Jn 10,34-35).
82,7 "... kaip žmonės": kaip visi žmonės.
82,8 Ši eilutė sietina su Kristumi, kuriam buvo duota teisti visą pasaulį. Žr. Jn 5,22.
83,1-19 Psalmininkas prašo Dievo pagalbos prieš galingą priešiškų tautų sąjungą (I — 2-5 eilutės), išvardija tautas (I — 6-9 eilutės); jis prašo Dievą nugalėti jas, kaip jis nugalėjo senuosius Izraelio priešus (II — 10-13 eilutės) ir jas visiškai sunaikinti (II — 14-19 eilutės).

[4] Jie rengia sąmokslus prieš tavo tautą,
tariasi prieš tavo globotinius.
[5] "Eime, — jie sako, —
sunaikinkime juos kaip tautą;
Izraelio vardas nebus daugiau minimas!"

[6] Tikrai, jie vieningai sąmokslauja,
prieš tave sudaro sąjungą —
[7]* Edomo ir išmaelitų tautos,
Moabas ir hagritai,
[8] Gebalas ir Amonas, ir Amalekas,
Filistija ir Tyro gyventojai.
[9] Asirija irgi prie jų prisidėjo, —
jie yra stipri Loto vaikų parama. {Sela}

II

[10]* Padaryk jiems, ką padarei Midjanui,
Siserai ir Jabinui prie Kišono upės.
[11] Tu nugalėjai juos prie Ein-Doro, —
jų lavonai tapo mėšlu laukams.
[12] Pasielk su jų didžiūnais, kaip su Orebu ir Zeebu;
su visais jų vadais, kaip su Zebahu ir Zalmuna.
[13] "Užimkime Dievo pievas, —
sakė jie, — sau į paveldą!".
[14] O mano Dieve, išblaškyk juos lyg dulkes,
lyg vėjo nešamus pelus.
[15] Kaip ugnis, siaubianti mišką,
kaip liepsna, svilinanti kalnus,
[16] taip savo audra sek juos įkandin
ir kelk jiems klaiką savo vėtra!

83,7-9 Išskyrus asirus, visos šios tautos buvo izraeliečių kaimynai: hagritai — pusiau klajoklių giminė, gyvenusi dykumoje į rytus nuo Amono ir Moabo — žr. 1 Kr 5,10.19-20; Gebalas buvo kalnuota sritis į pietus nuo Negyvosios jūros.

83,10-13 Apie čia užsimintus istorinius įvykius žr. Ts 4-8.

[17] Taip teparausta jiems veidai iš gėdos,
kad jie imtų ieškoti tavo vardo, VIEŠPATIE!
[18] Tebūna nugalėti ir amžinai išgąsčio apimti, —
težūva jie visiškai sugėdinti.
[19] Težino, kad tu vienas, kurio vardas yra VIEŠPATS,
tesi Aukščiausias visoje žemėje.

*84**

Šventyklos ilgesys

[1] Chorvedžiui.
Kaip "Gitita". Koraho sūnų psalmė.

I

[2] Kokios mielos yra tavo buveinės,
Galybių VIEŠPATIE!
[3] Trokštu, ilgiuosi VIEŠPATIES šventovės kiemų;
mano kūnas ir širdis gieda iš džiaugsmo gyvajam Dievui.
[4*] Net žvirblis randa namus
ir kregždė sau lizdą, kur laiko savo jauniklius,
prie tavo aukurų, Galybių VIEŠPATIE,
mano Karaliau ir mano Dieve.
[5] Kokie laimingi, kurie gyvena tavo Namuose,
visad tave šlovindami giesme! {Sela}

84,1-13 Nors ši psalmė stiliumi ir turiniu yra panaši į Ps 42-43, ji priklauso rinkiniui "Šventųjų kelionių psalmių", kurios buvo giedamos kelionėje į Šventyklą metinių švenčių proga. Psalmininkas išsako savo aistringą ilgesį aplankyti Viešpaties Namus (I), pabrėždamas laimę tų, kurie gyvena Jeruzalėje ar bent turi progos dalyvauti šventoje kelionėje į Jeruzalę (II); užtat jis prašo Dievo suteikti jam tą malonę (III).

84,4 Apvaizdusis Dievas rūpinasi net padangių paukščiais (žr. Mt 8,20), tuo labiau jis suteiks savo Šventyklos ir aukurų užuovėją žmonėms, kurie ilgisi ir trokšta jo Artumo.

II

[6]* Koks laimingas žmogus, kuris randa užuovėją tavyje,
kurio širdis yra vieškelyje į Ziono kalną.
[7] Jie eina per Bakos slėnį,
laikydami jį šaltinių vieta,
tartum ankstyvasis lietus būtų jį pripildęs palaimos.
[8] Eidami jie stiprėja;
jie matys dievų Dievą Zione.

III

[9] O VIEŠPATIE, Galybių Dieve, išgirsk mano maldą;
klausykis, Jokūbo Dieve! {Sela}
[10] Dieve, maloniai pažvelk į mūsų skydą,*
pasižiūrėk į savo pateptojo veidą!
[11] Juk viena diena tavo kiemuose yra vertesnė,
negu tūkstantis bet kur kitur.
Verčiau gulėčiau prie Dievo Namų slenksčio,
negu gyvenčiau nedorėlių palapinėse.
[12] Juk VIEŠPATS Dievas yra ir saulė, ir skydas;
jis teikia malonę ir garbę.
VIEŠPATS nešykšti nieko tiems,
kurie gyvena, dorai elgdamiesi.
[13] Galybių VIEŠPATIE, koks laimingas žmogus,
kuris tavimi pasitiki!

84,6-8 Šių eilučių hebraiškasis tekstas nėra aiškus.
84,10 "... į mūsų skydą": karalių. Žr. Ps 89,19.

*85**

Malda už taiką

[1] Chorvedžiui.
Koraho sūnų psalmė.

I

[2] Tu esi gailestingas, VIEŠPATIE, savo kraštui;
namo parvedi Jokūbo belaisvius.
[3] Tu atleidi savo tautos kaltę,
sunaikini visas jų nuodėmes. {Sela}
[4] Tu sulaikai visą savo pyktį,
malšini savo degantį įniršį.

II

[5] Atgaivink mus vėl, mūsų išgelbėjimo Dieve,
atšauk savo apmaudą.
[6] Argi amžinai ant mūsų pyksi?
Nejau nirši per kartų kartas?
[7] Tikrai tu mus vėl atgaivinsi,
kad tavo tauta džiaugtųsi tavyje.
[8] VIEŠPATIE, parodyk mums savo ištikimą meilę,
ir išgelbėk mus!

III

[9] Klausausi,* ką Dievas, VIEŠPATS, kalba;
jis skelbia ramybę savo tautai —
savo ištikimiesiems,
jeigu jie negrįš į savo kvailystę.

85,1-14 Padėkoję Dievui už suteiktą palaimą (I), žmonės maldauja pašalinti juos užgriuvusius sunkumus (II); tada pranašas jiems paskelbia apie būsimą gerovę, kurią Viešpats jam apreiškė (III). Psalmė atspindi sąlygas, susidariusias Judėjoje ankstyvuoju potremtiniu laikotarpiu — V a. prieš Kristų. Žr. Ag 1,5-11; 2,6-9; Mal 3,13-21.

85,9 "Klausausi...": pranašas klausosi Dievo apreiškimo. Žr. Hab 2,1.

[10] Tikrai jo išgelbėjimas ranka pasiekiamas tiems,
kurie jo pagarbiai bijo,
kad jo Garbė* liktųsi mūsų krašte.
[11]* Ištikima meilė ir tiesa susitiks,
teisumas ir ramybė bučiuosis.
[12] Tiesa žels iš žemės,
Dievo teisumas žvelgs iš dangaus.
[13] Tikrai VIEŠPATS suteiks, kas yra gera,
ir mūsų žemė duos gausų derlių.
[14] Teisumas žengs jo priekyje,
padarys taką jo žingsniams.

*86**

Malda varge

[1] Dovydo malda.

I

Atsuk į mane ausį, VIEŠPATIE, ir išklausyk mane,
nes esu vargšas ir beturtis.
[2] Apsaugok mano gyvastį, nes esu ištikimas;
Tu, mano Dieve, gelbėk savo tarną,
kuris tavimi pasitiki.
[3] Būk man gailestingas, Viešpatie,
nes per visą dieną šaukiuosi tavęs.
[4] Pralinksmink savo tarną,
nes į tave, Viešpatie, meldžiuosi.
[5] Juk tu, Viešpatie, esi geras ir atlaidus,
pilnas ištikimos meilės visiems,
kurie tavęs šaukiasi.

85,10 "... Garbė": hebraiškai "kabod" — t.y. Artumas. Dievo Artumas paliko Šventyklą, kai ją sunaikino babiloniečiai. Žr. Ez 11,23. Nūn jis sugrįžta į Šventąją Žemę. Žr. Ag 2,9.

85,11-13 Čia visuomeninės dorybės poetiškai įasmeninamos kaip sugrįžtančio karaliaus dvariškiai.

86,1-17 Prašymas padėti (I ir III), perdalytas įterpta trumpa šlovės giesme (II).

[6] Klausykis, VIEŠPATIE, mano maldos,
išgirsk mano maldavimą pasigailėti.
[7] Vargo dieną šaukiuosi tavęs,
nes mano maldą tu išklausai.

II

[8] Nėra nė vieno, kaip tu,* tarp dievų, Viešpatie,
nė vienas nėra padaręs, ką tu padarei.
[9] Visos tautos, kurias tu sukūrei, ateis
ir lenksis tau, Viešpatie, —
jos šlovins tavo vardą.
[10] Nes tu esi didis ir darai nuostabius darbus, —
tu vienas esi Dievas.

III

[11] Mokyk mane savo kelio, VIEŠPATIE,
juo ištikimai pas tave eisiu;
mokyk mano širdį pagarbiai tavo vardo bijoti.
[12] Dėkosiu tau visa širdimi, Viešpatie, mano Dieve,
ir šlovinsiu tavo vardą per amžius.
[13] Juk didi yra man tavo ištikima meilė,
išgelbėjai mano gyvastį iš Šeolo gelmių.
[14] Dieve, įžūlūs žmonės sukilo prieš mane,
niekšų būrys mano gyvasties tyko —
tai žmonės, kurie tavęs negerbia.
[15] Bet tu, Viešpatie, esi gailestingas ir malonus,
visad kantrus, visad geras ir ištikimas.
[16] Pažvelk į mane ir būk man gailestingas;
suteik jėgų savo tarnui
ir išgelbėk savo tarnaitės sūnų.
[17] Parodyk man savo gerumo ženklą,
kad mano priešai matytų ir gėdytųsi,
nes tu, VIEŠPATIE, esi mano pagalba ir paguoda.

86,8 "... nė vieno tokio, kaip tu": tarp tų, kuriuos pagonys vadina "dievais". Psalmininkas tikrai paneigia jų buvimą. Žr. 10-ąją eilutę; taip pat ir Iš 15,11; Įst 4,7.

87*

Zionas — visų tautų namai

[1] Koraho sūnų.
Psalmė. Giesmė.

Ant šventojo kalno stovi jo įkurtas miestas;
[2] VIEŠPATS Ziono vartus* myli labiau,
negu visas kitas Jokūbo žemės buveines.
[3] Klausykis, Dievo mieste, nuostabiųjų dalykų,
kuriuos jis apie tave sako: {Sela}
[4] "Tarp tų, kurie mane pripažįsta,
įrašysiu Rahabą* ir Babiloną;
ir Filistijos ir Tyro bei Kušo* žmones
skaičiuosiu tarp Jeruzalės gyventojų".
[5] Bet apie Zioną bus sakoma:*
"Visos tautos gimė jame,
nes pats Aukščiausiasis jį įkūrė".
[6] VIEŠPATS įrašys tautų sąraše:
"Ta yra ten gimusi". {Sela}

[7] Ir visi šokdami iškilmių šokį giedos:
"Tavyje yra mano šaknys".

87,1-7 Ziono giesmė, išaukštinanti šventąjį Jeruzalės miestą kaip visų žemės tautų dvasinius namus.

87,2 "... Ziono vartus": patį miestą. Įprastas hebraiškas raiškos būdas dalimi ženklinti visumą.

87,4 "... Rahab{ą}": jūros pabaisos vardas, čia poeto vartojamas Egiptui ženklinti. Žr. Ps 89,11; Iz 30,7. "... bei Kušo": Etiopijos.

87,5 "Bet apie Zioną bus sakoma...": Tautų apaštalas Paulius turbūt turėjo mintyje šią eilutę, rašydamas apie "Jeruzalę, kuri yra mūsų motina" (Gal 4,26).

88*

Aimana ir malda sielvarte

[1] Giesmė. Koraho sūnų psalmė.
Kaip "Mahalat leannot". Hemano Ezrahito poema.

I

[2] VIEPATIE Dieve, mano Gelbėtojau,
dieną ir naktį tavęs šaukiuosi.
[3] Išgirsk mano maldą,
klausykis mano pagalbos šauksmo,
[4] nes tiek daug nelaimių mane apniko,
kad esu ant Šeolo slenksčio.
[5] Žmonės laiko, kad aš toks,
kuriam lemta žengti į Duobę;
esu lyg bejėgis žmogus,
[6] tarsi paliktas tarp mirusiųjų,
lyg savo kape gulintys užmuštieji,
tarsi tie, kurių daugiau nebeatsimeni,
nes jie yra atskirti nuo tavo pagalbos.
[7] Įstūmei mane į patį Duobės dugną,
į tamsią jos gelmių prarają.
[8] Tavo pyktis mane baisiai slegia,
ant manęs virsta visos tavo mūšos bangos. {Sela}
[9] Atstūmei nuo manęs visus mano pažįstamus, —
jiems padarei mane šlykštų.
Esu įkalintas ir negaliu beišeiti.

II

[10] Mano akys temsta iš širdgėlos;
šaukiuosi į tave, VIEŠPATIE, kas dieną,

88,1-19 Malda žmogaus sunkios ligos patale. Psalmininkas skundžiasi, kad Dievas, atrodo, jį paliko (I); jis primena Viešpačiui, kad numiręs, jis nebegalės daugiau Dievo garbinti (II), ir karčiai apverkia savo būklę (III).

tiesiu į tave rankas maldoje.
11* Argi darai stebuklus mirusiesiems?
Nejau šešėliai kelsis tavęs šlovinti? {Sela}
12 Argi apie tavo gerumą bus pasakojama kape
ar apie tavo ištikimybę Abadone?*
13 Nejau tavo stebuklai apsakomi mirties tamsybėse.
ir tavo teisumas — užmaršties šalyje?

III

14 O aš, VIEŠPATIE, šaukiuosi į tave,
kas rytą tave sveikina mano malda.
15 O VIEŠPATIE, kodėl mane atstumi?
Savo veidą kodėl slepi nuo manęs?
16 Nuo jaunystės kenčiu ir esu arti mirties, —
tavo klaiko našta mane pribloškia.
17 Tavo įniršis mane sukrečia,
tavo siaubas mane naikina.
18 Lyg potvynis jie skandina mane per visą dieną,
iš visų pusių jie mane apstoja.
19 Tu padarei, kad manęs vengia draugas ir kaimynas, —
kur tik aš esu, ten visuomet tamsu.

*89**

Dievo sandora su Dovydu

1 Poema. Etano Ezrahito.

88,11-13 Žr. Ps 6,6 paaiškinimą.
88,12 "... Abadone": Pražūties vietoje — Šeole.
89,1-53 Psalmė iš Babilonijos tremties ar potremtinio laikotarpio, bet sukurta iš ankstyvesnių šaltinių. Paskelbęs savo temą — Dievo sandora su Dovydu (I) — psalmininkas šlovina Viešpatį žodžiais, primenančiais senesnius himnus (II). Dievo pažadai Dovydui, pasakojami 2 Sam 7,8-16 skaitinyje, gana išsamiai atpasakojami (III), sugretinant juos su liūdna psalmininko laikų padėtimi (IV), kai, Dievas, atrodo, yra užmiršęs savo pažadus (V).

I

2 Giedosiu, VIEŠPATIE, apie tavo gerumo darbus* amžinai,
savo burna apsakysiu visoms kartoms tavo ištikimybę.
3 Juk išpažįstu, kad tavo ištikima meilė yra amžina;
tvirta kaip dangaus skliautas — tavo ištikimybė.
4 Tu pasakei: "Aš padariau sandorą su savo išrinktuoju,
prisiekiau savo tarnui Dovydui:
5 'Tavo palikuonis bus visuomet karalius;
patvirtinsiu tavo sostą visoms kartoms'". {Sela}

II

6 Dangus tešlovina tavo nuostabius darbus, VIEŠPATIE,
tavo ištikimybę šventųjų sueigoje!*
7 Juk kas padangėse gali VIEŠPAČIUI prilygti,
kas tarp dangiškųjų būtybių yra panašus į VIEŠPATĮ?
8 Dievas šiurpą kelia šventųjų taryboje,* —
visi jo pagarbiai bijo.
9 O VIEŠPATIE, Galybių Dieve, kas yra į tave panašus?
Galingas esi tu, VIEŠPATIE, ir visur ištikimas!
10 Tu valdai šėlstančią jūrą, —
bangoms įtūžus, jas sutramdai.
11 Tu sutraiškei Rahabą* lyg lavoną;
galinga ranka išblaškei savo priešus.
12 Tavo yra dangūs, tavo ir žemė;
pasaulis ir visa, kas jame — tu tvirtai juos padėjai.

89,2 "... gerumo darbus": amžinos dinastijos pažadas Dovydui per pranašą Nataną (žr. 50-ąją eilutę).

89,6-9 "... šventųjų sueigoje ... šventųjų taryboje": dangiškos dvasios — būtybės (žr. 7-ąją eilutę). Pažodžiui: "Dievo sūnų..."

89,11 "... Rahabą": mitologinė jūros pabaisa, kurios vardu Šv. Rašte ženklinamas poetinis pradinio chaoso įasmeninimas. Žr. Pr 1,2.6-7. Čia tuo vardu ženklinama Dievo viešpatavimas jūrai ir visiems maištingiems kūriniams. Žr. Job 9,13; 26,12; Ps 74,13-14; 87,4; Iz 51,9.

[13] Šiaurė ir pietūs* — tu juos sukūrei —
Taboras ir Hermonas džiugiai šlovina tavo vardą.
[14] Koks tu esi galingas!
Stipri yra tavo ranka, visa pasiekianti tavo dešinė!
[15] Teisumas ir teisingumas yra tavo sosto pamatas,
gerumas ir tiesa tau tarnauja.
[16] Kokie laimingi žmonės, žinantys džiugųjį šauksmą,* —
jie gyvena, VIEŠPATIE, tavo Artumo žviesoje.
[17] Per visą dieną jie džiūgauja dėl tavo vardo,
ir tavo teisumas juos išaukštino.
[18] Tu teiksi mums didžias pergales,
tavo malone mūsų galybė išaukštinta.
[19] Juk VIEŠPAČIUI priklauso mūsų skydas,
Izraelio Šventajam — mūsų karalius.

III

[20] Tada kalbėjai regėjime
ir savo ištikimiesiems* sakei:
"Galiūnui uždėjau vainiką,
išaukštinau išrinktąjį iš tautos.
[21] Radau Dovydą, savo tarną;
patepiau jį savo šventuoju aliejumi;
[22] mano ranka su juo bus visados
ir mano petys jį stiprins.
[23] Joks priešas jo neengs,
nei nedorėlis jo nenugalės.
[24] Sunaikinsiu jo priešus,
parblokšiu visus, kurie jo nekenčia.
[25] Jį lydės mano ištikimybė ir gerumas;
jo galybė per mano vardą bus išaukštinta.

89,13 "Šiaurė ir pietūs...": hebraiškai Zafon{as} ir Jamin{as} — vardai šventųjų kalnų. Zafonas yra šiaurėje. Žr. Ps 48,3; Iz 14,13. Bet Jamino kalnas nėra žinomas. Turbūt šis vardas yra pietuose esančio Sinajaus kalno sinonimas

89,16 "... džiugųjį šauksmą": šauksmas buvo būdingas liturginis izraeliečių pamaldų pradas.

89,20 "... savo ištikimiesiems": pranašui Natanui ir karaliui Dovydui.

[26] Išplėsiu jo valdžią nuo Jūros,* —
jo dešinę iki Upių.*
[27] Jis man sakys: 'Tu mano Tėvas,
mano Dievas, mano išganymo Uola!'
[28] Padarysiu jį savo pirmagimiu,
iškiliausiu iš žemės karalių.
[29] Per amžius remsiu jį savo ištikima meile,
mano sandora su juo liks visados tvirta.
[30] Padarysiu jo palikuonis amžinus,
ir jo sostas bus kaip dangaus dienos.*
[31]* Jei jo vaikai nusigręžtų nuo mano Mokymo
ir negyventų pagal mano įsakus,
[32] jei jie laužytų mano įstatus
ir nesilaikytų mano įsakymų,
[33] tada bausiu jų nusikaltimą rykšte
ir jų kaltę botago kirčiais.
[34] Bet savo gerumo jam neatšauksiu,
savo ištikimybės nesulaužysiu.
[35] Savo sandoros su juo nelaužysiu,
savo lūpų pažado nekeisiu.
[36] Kartą visiems laikams prisiekiau savo šventumu, —
Dovydui niekad nemeluosiu.
[37] Per amžius gyvuos jo palikuonys,
jo sostas bus kaip saulė mano akyse.
[38] Tarsi mėnulis, kuris visada yra —
ištikimas liudytojas dangaus skliaute". {Sela}

89,26 "... Jūros ... Upių": Viduržemio jūra vakaruose ir Eufrato upė bei jos intakai rytuose. Leis jam apglėbti visą kraštą — nuo jūros ligi upių.

89,30 "... kaip dangaus dienos": toks pastovus kaip saulė dangaus skliaute. Žr. Ps 72,5.17 ir šio skyriaus 37-38 eilutes.

89,31-38 Dievo pažadai Dovydui buvo iš dalies laikini ir iš dalies neatšaukiami. Laikini, nes Dovydo palikuonys nevykdė sandoros įpareigojimų; neatšaukiami, nes pažadai vispusiškai išsipildo Jėzuje, Dievo Mesijuje, kuris yra Dovydo sūnus.

IV

[39] Betgi nūn atmetei ir atstūmei,
įniršai ant savo pateptojo.
[40] Atsisakei sandoros su savo tarnu,
numetei jo vainiką ant žemės.
[41] Nugriovei visas jo miestų sienas,
visas jo tvirtoves pavertei griuvėsiais.
[42] Visi, kas tik eina pro šalį, jį plėšia;
kaimynams jis tapo pasityčiojimu.
[43] Jo priešų dešinę išaukštinai pergale, —
pradžiuginai jo priešus.
[44] Net jo kalavijo ašmenis atšipinai,
mūšyje jam nepadėjai.
[45] Atėmei jam iš rankos skeptrą,
jo sostą nuvertei ant žemės.
[46] Sutrumpinai jo jaunystės dienas;
apdengei jį gėda.{Sela}

V

[47] Kaip ilgai, VIEŠPATIE? Nejau slėpsies amžinai?
Kaip ilgai degs lyg ugnis tavo pyktis?
[48] Atsimink, koks trumpas yra mano gyvenimas —
kokius trapius tu sukūrei visus mirtinguosius!
[49] Koks žmogus gali gyventi ir niekad nemirti?
Kas gali išsigelbėti iš Šeolo galybės? {Sela}
[50] Kurgi, Viešpatie, tavo senoji meilė,
kuria prisiekei Dovydui būdamas ištikimas?
[51] Atsimink, Viešpatie, kaip iš tavo tarno tyčiojamasi,
kaip aš nešioju širdyje tautų užgaules,
[52] kuriomis tavo priešai tyčiojosi, VIEŠPATIE,
kuriomis tyčiojosi iš tavo pateptojo žingsnių.

[53]* Tebūna pagarbintas VIEŠPATS per amžius!
Tebūna, tebūna!

89,53 Šis Dievo pagarbinimas — doksologija — nėra psalmės dalis. Jis užbaigia Trečiąją Psalmyno knygą.

D. KETVIRTOJI KNYGA

*90**

Dievas amžinas, o žmogus trapus

I

[1] Malda. Dievo žmogaus Mozės.

Viešpatie, tu buvai mūsų užuovėja
per kartų kartas.
[2] Pirma, negu kalnai užgimė,
ir žemę bei pasaulį pagimdei, tu esi tas,
kuris yra Dievas nuo amžių per amžius.
[3] Tu sugrąžini mus į dulkes,
sakydamas: "Grįžkite,* mirtingieji".
[4] Juk tūkstantis metų tau yra lyg viena diena, —
tarsi vakarykštė diena, jau praėjusi,
lyg viena nakties sargyba.*
[5*] Tu užbaigi žmonių gyvenimą miegu;
auštant jie yra lyg žolė, kuri atauga, —
[6] auštant ji iš naujo sužaliuoja ir žydi, —
o vakare nuvysta ir nudžiūsta.

90,1-17 Mąstymas apie gyvenimo trumpumą ir vargus. Psalmininkas sugretina Dievo amžinybę su trumpa žmogaus gyvenimo trukme žemėje (I) ir įžvelgia kančioje ir mirtyje bausmę už nuodėmę (II); jis prašo Dievą suteikti jam atgaivos prieš mirtį (III).

90,3 "... sakydamas: 'Grįžkite...'": pakanka vieno Dievo žodžio žmogui sugrąžinti į dulkes, iš kurių jis buvo paimtas. Užuomina apie Dievo nuosprendį Adomui po nupuolimo. Žr. Pr 2,7; 3,19.

90,4 "... nakties sargyba": hebrajai dalijo naktį į tris "sargybas". Žr. Ts 7,19.

90,5-6 Žolės trapumas Palestinos saulėje buvo tapęs priežodžiu. Žr. Ps 103,15-16; 129,6; Iz 40,6-8.

II

[7] Juk mes esame tavo įniršio naikinami,
dėl tavo pykčio mus apima baimė.
[8] Tu pasidėjai mūsų kaltes prieš save,
savo veido šviesoje slaptąsias mūsų nuodėmes.
[9] Juk visos mūsų dienos praeina tavo pyktyje,
baigiame gyvenimo metus su atodūsiu.
[10] Gyvenam septynias dešimtis metų,
o jei tvirtesni — galbūt aštuonias.
Bet tų metų dauguma yra tik triūsas ir vargas, —
jie greitai prabėga, ir mes išskubame.
[11] Kas gali perprasti tavo įniršio jėgą?
Tavo pyktis prilygsta tavo pagarbiai baimei.

III

[12] Mokyk tad mus skaičiuoti savo dienas,
kad įgytume išmintingą širdį.
[13] Sugrįžk, VIEŠPATIE! Kaip ilgai?
Elkis gailestingai su savo tarnais!
[14] Pasotink mus auštant savo gerumu,
kad giedotume iš džiaugsmo per visas savo dienas.
[15] Duok mums tiek laimės, kiek davei liūdesio
per visus mūsų nelaimių metus.
[16] Leisk mums, tavo tarnams, regėti tavo didingus darbus,
leisk mūsų palikuonims matyti tavo garbingą galybę.
[17] Tebūna Viešpaties, mūsų Dievo, malonė su mumis:
padaryk mums sėkmingą mūsų rankų darbą —
padaryk sėkmingą mūsų rankų darbą!

*91**

Dievas — mūsų Užuovėja

I

1 Kas tik gyvena Aukščiausiojo pastogėje,
pasilieka Šadajaus pavėsy,
2 sakys VIEŠPAČIUI: "Mano Dieve,
mano prieglauda ir tvirtove, tavimi pasitikiu!"
3 Juk jis yra tas,
kuris tave išgelbės nuo medžiotojo kilpos
ir nuo mirtį nešančio maro.
4 Savo sparnų plunksnomis jis tave uždengs, —
po jo sparnais rasi prieglaudą,
jo ištikimybė yra dengiantis skydas.
5 Nereikės tau bijoti nakties klaiko,
nei strėlės, iššautos dieną,
6 nei maro, sėlinančio tamsoje,
nei rykštės, niokojančios vidudienį.
7 Nors tūkstantis kristų tavo kairėje
ir dešimt tūkstančių — dešinėje,
bet tavęs niekas nepasieks.
8* Tu žiūrėsi ir matysi,
kokia yra bausmė nedorėliams.
9 Tu pasirinkai VIEŠPATĮ savo prieglauda,
Aukščiausiąjį savo užuovėja,
10 užtat neištiks tavęs žala,
nepalies tavo palapinės nelaimė.
11 Juk jis palieps savo angelams,
kad saugotų tave visur, kur tik eitumei.

91,1-16 Psalmininkas gausiais įvaizdžiais aprašo malones, kurias patirs pasitikintysis Dievu (I); psalmės užsklandoje pats Dievas patvirtina psalmininko žodžius (II).

91,8 Dievu pasitikintis žmogus matys šias rykštes ir nelaimes, pats būdamas nuo jų Dievo apsaugotas.

91,11-12 Šiuos žodžius cituoja Šėtonas, gundydamas Kristų neišmintingai pasitikėti Dievo Apvaizda. Angelų sargų tiesa yra dažnai minima Senajame Testamente. Žr. Pr 24,7; Iš 23,20; Ps 34,8.

[12] Savo rankomis jie neš tave,
kad kojos į akmenį neužsigautum.
[13] Sumindžiosi liūtą ir gyvatę,
sutrypsi liūtuką ir slibiną.

II

[14] "Kas mane myli, tą gelbėsiu, —
saugosiu jį, nes jis žino mano vardą.
[15] Kai jis manęs šauksis, jo išklausysiu, —
su juo būsiu varge,
jį išgelbėsiu, pagerbsiu.
[16] Pasotinsiu jį ilgu amžiumi,
pagirdysiu jį savo išganymu".

92*

Šlovės giesmė

[1] Psalmė. Giesmė šabo dienai.

I

[2] VIEŠPATIE, kaip gera šlovinti tave,
giedoti šlovės giesmes
tavo vardui, Aukščiausiasis,
[3] skelbti kas rytą tavo ištikimą meilę,
tavo ištikimybę kas naktį,
[4] palydint dešimtstygei arfai,
su giesme ir lyra.
[5] Juk tu, VIEŠPATIE, pradžiuginai mane savo veikla, —
su džiaugsmu apgiedu tavo rankos darbus.

92,1-16 Himnas, aukštinantis teisius Dievo darbus (I); nedorėliai tų darbų nenori suprasti (II), užtat jų laukia pelnyta bausmė (III); teisieji bus atlyginti palaima (IV).

II

6 Kokie didingi yra tavo darbai, VIEŠPATIE,
kokios gilios tavo mintys!
7 Bukas žmogus jų nežino,
kvailys to negali suprasti.
8 Nors nedorėliai želia kaip žolė
ir visi piktadariai klestėte klesti,
jų laukia amžinoji žūtis.

9 Be tu, VIEŠPATIE, esi išaukštintas amžinai.

III

10 Juk štai, VIEŠPATIE, tavo priešai, —
tavo priešai tikrai pražus, —
visi piktadariai bus išblaškyti.
11 Bet man tu duodi stumbro jėgų*;
suteikei man palaimą.
12 Savo akimis mačiau savo priešų sąmyšį,
savo ausimis girdėjau apie užpuolikų žūtį.

IV

13 Teisieji žaliuoja lyg palmės
ir auga lyg kedrai Libano.
14 Pasodinti* VIEŠPATIES Namuose,
jie žaliuoja mūsų Dievo kiemuose.
15 Ir žiloje senatvėje jie neša vaisių, —
visad jie žali ir sultingi,
16 liudydami, koks teisus yra VIEŠPATS —
mano Uola, nes jame nėra ydos.

92,11 "... man duodi stumbro jėgų": pažodžiui "iškeli mano ragą kaip stumbro", — ragas ženklina jėgą. Žr. Ps 18,3. Jaučio ragai kėlė žmonėms baimę. Žr. Ps 22,22; Įst 33,17.

92,14 "Pasodinti...": pamaldieji taip ištikimai lanko Šventyklą, kad galima perkeltine prasme sakyti, jog jie yra ten pasodinti. Palmės ir kedrai neaugo Šventykloje. Žr. Ps 52,10; 128,3.

*93**

Dievo didybė

1 VIEŠPATS yra karalius,* — jis yra apsisiautęs didybe;
VIEŠPATS apsisiautęs, — jis yra apsijuosęs jėga.
Pasaulis tvirtai stovi, jis negali būti pajudintas.
2 Tavo sostas yra tvirtas nuo pradžios,
nuo amžinybės tu esi, VIEŠPATIE.

3* Vandenyno srovės tvinsta, VIEŠPATIE,
vandenyno srovės tvinsta ūžaudamos,
vandenyno srovės tvinsta riaumodamos.
4 Didesnis už galingų vandenų griausmą,
galingesnis už jūros mūšą,
yra didingas VIEŠPATS aukštybėse!
5 Tavo įsakai yra iš tikrųjų amžini;
VIEŠPATIE, visiems laikams dera
šventumas tavo Namų.

93,1-5 Giesmė Viešpačiui, amžinajam Visatos karaliui (1-2 eilutės), kuris apvaldo audringas maišto jėgas (3-4 eilutės); užtat reikia visad jam paklusti ir jį garbinti (5 eilutė).

93,1 "VIEŠPATS yra karalius...": pažodžiui "tapo karaliumi". Šiuo šauksmu žmonės apskelbdavo naują karalių jo vainikavimo dieną. Užtat ši psalmė, kaip ir Ps 96, 97 bei 99, yra laikoma Mesijo, švenčiančio savo valdymo pradžią, apvainikavimo psalmė.

93,3 Šėlstanti audra yra chaoso ir maišto įvaizdis.

94*

Įspėjimas Dievo tautos engėjams

A

I

1 Atpildo Dieve, VIEŠPATIE,
atpildo Dieve, pasirodyk!
2 Pakilk, žemės teisėjau,
duok įžūliesiems, ką jie užsidirbo!
3 VIEŠPATIE, kaip dar ilgai nedorėliai,
kaip dar ilgai nedorėliai džiūgaus?
4 Įžūliai kalba ir giriasi,
puikuojasi visi piktadariai.

II

5 VIEŠPATIE, jie mindžioja tavo tautą,
tavo paveldą engia.
6 Užmuša našlę ir ateivį,
žudo našlaitį,
7 ir jie mano: "VIEŠPATS to nemato,
Jokūbo Dievui tai nerūpi".

III

8 Būkite atidūs jūs, žmonijos bukapročiai!
Kvailiai, kada jūs įgysite išminties?
9 Nejau tas, kuris įdėjo ausis, negirdės?
Nejau tas, kuris padarė akis, nematys?

94,1-23 Ši psalmė yra jautri malda į Dievą ir nedorų tironų bei teisėjų apkaltinimas. Šaukdamasis jiems Dievo atpildo (A I), aprašęs jų nusikaltimus ir piktžodžiavimus (A II), psalmininkas tiesiai juos pasmerkia (A III); po to, ramesniu tonu kalba apie teisingumo palaimą ir ištikimybę Dievo Įstatymui (B I). Pasitikėdamas Dievo pagalba (B II), jis išreiškia savo nesvyruojantį tikėjimą teisumo pergale (B III).

[10] Argi nebaudžia tas,
kuris drausmina tautas
ir moko žmoniją išminties?
[11] VIEŠPATS žino žmonių užmojus, —
jis žino, kad jie tik kvėptelėjimas.

B

I

[12] Laimingas žmogus, kurį tu, VIEŠPATIE, drausmini,
kurį mokai savo įsakymų,
[13] norėdamas duoti jam ramybės varguose,
kol nedorėliui duobė kasama.
[14] Juk VIEŠPATS neapleis savo tautos,
nepaliks paveldo savo.
[15] Juk teismo nuosprendis* bus vėl teisingas
ir visi doros širdies žmonės jį vykdys.

II

[16] Kas apgins mane nuo šių nedorėlių,
kas užstos mane prieš šiuos piktadarius?
[17] Jei VIEŠPATS man nepadėtų,
netrukus gyvenčiau tyliame kape.
[18] Kai manau: "Mano koja slysta", —
tavo gerumas, VIEŠPATIE, mane stiprina.
[19] Kai esu neramus ir susirūpinęs,
tu mane paguodi ir pralinksmini.

III

[20] Tu negali būti bičiulis nedorų teisėjų,
kurie sukuria naštas įstatų.
[21] Jie sąmokslauja prieš teisiojo gyvastį
ir mirčiai pasmerkia žmogų nekaltą.

94,15 "... teismo nuosprendis": teisėjų nuosprendžiai vėl bus teisingi.

22 Betgi VIEŠPATS yra mano tvirtovė
ir mano Dievas — mano užuovėjos Uola.
23 Jis atmokės jiems už jų darbus nedorus,
už jų nedorumą juos sunaikins.
VIEŠPATS, mūsų Dievas, juos sunaikins.

*95**

Kvietimas garbinti Dievą

I

1 Ateikite, džiaugsmingai giedokime VIEŠPAČIUI,
šaukime iš džiaugsmo mūsų išganymo Uolai!
2 Eikime į jo Artumą su padėka,
iš džiaugsmo traukime šlovės giesmes!
3 Juk VIEŠPATS yra didis Dievas,
galingas Karalius, kuris valdo visus dievus.
4 Jo rankoje yra žemės gelmės;
ir kalnų viršūnės jam priklauso.
5 Jo yra jūra, — jis padarė ją, —
ir sausuma, — ją sukūrė jo rankos.

II

6 Ateikime, pagarbinkime ir pulkime kniūpsčia,
klaupkimės prieš VIEŠPATĮ, mūsų Kūrėją!
7 Juk jis yra mūsų Dievas,
o mes esame tauta, kurią jis gano,
kaimenė, kurią jis veda.

95,1-11 "Ateikite, džiaugsmingai giedokime..." psalmė, kuri pradeda kasdienę Katalikų Bendrijos maldą. Du sykius psalmininkas kviečia žmones garbinti Viešpatį (žr. 1-2.6 eilutes), nes jis yra visų kūrinių Karalius (I) ir savo kaimenės Ganytojas (II). Paskutiniame posme psalmininkas, kalbėdamas Dievo vardu, įspėja žmones, kad būtų jam ištikimesni, negu buvo jų protėviai kelionėje į Pažado Žemę.

III

O, kad šiandien išgirstumėte, ką jis sako!
[8] "Nebūkite kietaširdžiai, kaip prie Meribos,*
kaip Masos dieną* dykumoje,
[9] ten jūsų protėviai gundė mane, —
jie mane bandė, nors buvo matę mano darbus.
[10] Per keturias dešimtis metų
kokti man buvo toji karta.
Tariau: 'Jie yra žmonės, kurių širdis klysta,
jie negerbia mano kelių'.
[11] Užtat įniršęs, prisiekiau:
'Į mano poilsio* kraštą jie neįeis'".

*96**

Viešpaties, Visatos Karaliaus, garbė

I

[1] O, giedokite VIEŠPAČIUI naują giesmę,
visa žemė giedok VIEŠPAČIUI!
[2] Giedokite VIEŠPAČIUI, garbinkite jo vardą,
kasdien skelbkite jo išganymą!
[3] Apsakykite tautoms jo garbę, —
visoms tautoms jo nuostabius darbus!

95,8 "... prie Meribos": pažodžiui "Barnio {vieta}", t.y. vieta, kur izraeliečiai barėsi su Viešpačiu. "... Masos dieną": "Išmėginimo {vieta}", t.y. vieta, kur jie bandė Dievą. Žr. Iš 17,7; Sk 20,13.

95,11 "... mano poilsio": nuoroda į Pažado Žemę. Žyd 4 susieja "poilsio kraštą" su amžinu poilsiu danguje.

96,1-13 Himnas, kviečiantis visą žmoniją šlovinti Viešpatį (I), nes tik jis vienas yra Dievas (II); teisingajam visų žmonių Karaliui priklauso garbinimas (III); net negyvoji kūrinija turėtų jį šlovinti (IV). Ši psalmė su mažais pakeitimas yra 1 Kronikų knygoje (žr. 1 Kr 16,23-33).

II

[4] Juk didis yra VIEŠPATS ir vertas didžios šlovės, —
pagarbų šiurpą keliantis labiau už visus dievus.
[5] Juk visi tautų dievai yra tik stabai,
bet VIEŠPATS dangus sukūrė.
[6] Garbe ir didybe jis žėri;
jėga ir grožis jo šventovėje.

III

[7] O, tautų šeimos, šlovinkite VIEŠPATĮ,
Garbinkite VIEŠPATIES galybę!
[8] Duokite VIEŠPAČIUI jo vardo garbę,
nešini atnašą, ženkite į jo kiemus!
[9] Pulkite kniūpsčia prieš VIEŠPATĮ, didingą šventumu;
visa žeme, sudrebėk nuo jo Artumo!
[10] Skelbkite visoms tautoms: "VIEŠPATS yra karalius!"
Pasaulį jis padarė tvirtą — nepajudinamą;
teis tautas jis bešališkai.

IV

[11] Dangūs tesilinksmina, žemė tedžiūgauja;
jūra ir visa, kas joje, teūžia!
[12] Laukai ir visa, kas juose, tebūna smagūs!
Tada visi miško medžiai giedos iš džiaugsmo
[13] VIEŠPATIES Artume, nes jis ateina, —
nes jis ateina valdyti žemės.
Teisiai jis valdys pasaulį
ir jo tautas — ištikimai.

97*

Viešpaties pergalė

I

1 VIEŠPATS yra karalius! Tesidžiaugia žemė,
tedžiūgauja net tolimosios salos!
2 Jį gaubia debesys ir tamsa,
ant teisumo ir teisingumo stovi jo sostas.
3 Priekyje savęs jis siunčia ugnį
ir sunaikina visus savo priešus.
4 Nuo jo žaibų nušvinta pasaulis,
žemė tai mato ir dreba.
5 VIEŠPATIES Artume kalnai tirpsta lyg vaškas, —
visos žemės nuo Viešpaties Artumo.
6 Dangūs skelbia jo teisumą,
ir visos tautos regi jo garbę.

II

7 Visi drožinių garbintojai sugėdinami, —
tie, kurie didžiuojasi savo beverčiais stabais;
visos dieviškos būtybės* prieš jį puola kniūpsčios.
8 Zionas girdi ir džiaugiasi,
Judo miestai džiūgauja už tavo teismus, VIEŠPATIE.
9 Nes tu, VIEŠPATIE, esi aukščiausias visoje žemėje, —
didingesnis už visus dievus.

10 VIEŠPATS myli tuos, kurie nekenčia pikto,
saugo savo ištikimųjų gyvastį, —
gelbsti juos iš nedorėlių rankos.

97,1-12 Pirmoji šio himno dalis yra teofanija — Dievo apsireiškimas, vaizduojantis Viešpaties atėjimą teisti (I); Izraelis džiaugiasi, matydamas pagonijos sunaikinimą ir tikrųjų Dievo garbintojų atlyginimą (II).
97,7 "... visos dieviškos būtybės": pažodžiui "visi dievai". Žr. Žyd 1,6.

[11] Šviesa teka teisiajam,
džiaugsmas doros širdies žmogui.
[12] O jūs, teisieji, džiaukitės VIEŠPATYJE,
dėkokite jo šventajam vardui!

*98**

Dievas valdo visas pasaulio tautas

[1] Psalmė.

I

Giedokite VIEŠPAČIUI naują giesmę,
nes jis padarė nuostabių dalykų.
Jo dešinė ir šventumo petys* laimėjo pergalę.
[2] VIEŠPATS paskelbė savo išganymą,
tautoms parodė savo teisumą.
[3] Jis atsiminė savo gerumą ir ištikimybę Izraelio namams,
visi žemės pakraščiai pamatė mūsų Dievo išganymą.

II

[4] Visos šalys džiaugsmingai giedokite VIEŠPAČIUI, —
užveskite džiugias šlovės giesmes!
[5] Giedokite šlovės giesmę VIEŠPAČIUI su lyra;
lyra pritarkite savo skambiai giesmei.
[6] Trimitais ir rago gaudesiu
kelkite džiugųjį klegesį Karaliaus, VIEŠPATIES, Artume.

98,1-9 Šlovės himnas, labai panašus į Ps 96, šlovinantis Viešpatį už Izraeliui suteiktą pergalę (I); visos tautos ir negyvoji Kūrinija turėtų sutikti Gelbėtoją su džiaugsmu (II).

98,1 "Jo dešinė ir šventumo petys": apčiuopiamas Dievo begalinės galybės aprašas.

III

7 Teūžia jūra ir visa, kas joje,
pasaulis ir visi, kas jame gyvena.
8 Teploja rankomis upės;
iš džiaugsmo drauge tegieda kalnai
9 VIEŠPATIES Artume, nes jis ateina, —
jis ateina valdyti žemės.
Teisiai jis valdys pasaulį
ir tautas — kaip dera.

*99**

Viešpats — šventasis Karalius

I

1 VIEŠPATS yra karalius, tesibaimina tautos!
Kerubų* soste jis sėdi, tedreba žemė!
2 VIEŠPATS Zione yra didis,
virš visų tautų išaukštintas.
3 Tešlovina jos tavo didį ir baimę keliantį vardą.
Jis šventas!

II

4 Galingasis karaliau, tu myli teisingumą, —
tu parodei, kas dora,
tu įvykdei, kas teisinga ir teisu Jokūbo žemėje.

99,1-9 Šlovės himnas Viešpačiui kaip karaliui. Šioje psalmėje ypač pabrėžiamas Dievo šventumas. Kiekvienas posmas baigiasi priedainiu (žr. 3b.5.9 eilutes). Žmonės aukština Viešpaties didybę (I), teisingą karaliavimą (II) ir jo elgesį su tautos vadovais senovėje (III).

99,1 "Kerubų...": angelų statulos su išskleistais sparnais virš Sandoros Skrynios. Žr. Iš 25,22; 1 Sam 4,4; 2 Sam 6,2; Ps 60,2.

[5] Aukštinkite VIEŠPATĮ, mūsų Dievą,
pulkite kniūpsčia prie jo sosto pakojo.*
Jis šventas!

III

[6] Mozė ir Aaronas tarp jo kunigų,
ir Samuelis tarp tų, kurie šaukiasi tavo vardo.
Jie šaukėsi VIEŠPATIES, ir jis jų išklausė.
[7] Kalbėjo jiems iš debesies stulpo;
jie laikėsi jo įsakų ir jiems duotų įstatų.
[8] VIEŠPATIE, mūsų Dieve, tu jų išklausei, —
jiems tu buvai atlaidus Dievas,
nors reikalavai atpildo už nusikaltimus.
[9] Aukštinkite VIEŠPATĮ, mūsų Dievą,
pulkite kniūpsčia prie jo šventojo kalno,
nes VIEŠPATS, mūsų Dievas, yra šventas.

*100**

Šlovės himnas eitynių metu

[1] Padėkos psalmė.

Džiaugsmu klegėkite visos šalys;
[2] Linksmi tarnaukite VIEŠPAČIUI,
eikite į jo Artumą su džiugia giesme.
[3] Žinokite, kad VIEŠPATS yra Dievas.
Jis mus sukūrė, — mes esame jo, —
mes esame jo tauta,* — jo kaimenės avys.
[4] Dėkodami ženkite pro jo vartus,
į jo kiemus su šlovės giesme.
Dėkokite jam, šlovinkite jo vardą,

99,5 "... prie jo sosto pakojo": prie pačios Sandoros Skrynios. Žr. 1 Kr 28,2; Ps 132,7.

100,1-5 Trumpas himnas, kuris buvo giedamas iškilmingų eitynių į Šventyklą metu, turbūt sietinas su padėkos aukos atnašomis.

100,3 "... mes esame jo tauta": nors izraeliečiai ir šaukia žemės tautas dalyvauti giesmėje, jie jaučiasi esą išrinktoji vieno tikrojo Dievo tauta.

[5] nes VIEŠPATS yra geras, —
jo meilė amžina
ir jo ištikimybė tveria per kartų kartas.

101*

Karaliaus pažadas Dievui

[1] Dovydo. Psalmė.

Giedosiu apie ištikimybę ir teisingumą, —
tau, VIEŠPATIE, šlovės giesmę giedosiu.
[2] Dorumo kelio laikysiuos, — kada mane aplankysi?*
Savo namų židinyje gyvensiu dora širdimi.
[3] Žvilgsnio į nieką, kas žema, niekad nekreipsiu, —
nekęsiu žmogaus, kuris suktai elgiasi,
su juo nieko bendra neturėsiu.
[4] Širdies nelabumo iš tolo vengsiu;
su tuo, kas pikta, reikalų neturėsiu.
[5] Kas slapta šmeižtų savo artimą, nutildysiu;
nepakenčiu pasipūtusio, įžūlios širdies, žmogaus.
[6] Akimis ieškau krašte ištikimų Dievui žmonių,
kad jie gyventų su manimi, —
kas laikosi doro kelio, bus mano tarnyboje.
[7] Joks apgavikas negyvens mano namuose,
joks melagis mano akyvaizdoje netarnaus.
[8] Kas rytą* tarsiu nuosprendį krašto nedorėliams,
kad išvalyčiau iš VIEŠPATIES miesto visus,
darančius pikta.

101,1-8 Po įžanginio posmo (žr. 1-2b eilutes), psalmininkas paskelbia keletą gerų pasiryžimų apie savo valdymą — ir apie savo elgesį (žr. 2c-4 eilutes), ir apie pikto naikinimą kitų elgesyje (žr. 5-8 eilutes).

101,2 "... — kada mane aplankysi?": kaip atlyginimo už savo dorumą, psalmininkas trokšta vienybės su Dievu.

101,8 "Kas rytą...": rytas buvo įprastas metas karaliaus teismui. Žr. 2 Sam 15,2; Jer 21,12.

*102**

Tremtinio skundas

[1] Malda nelaimingo žmogaus, esančio neviltyje
ir liejančio savo skundą VIEŠPAČIUI.

[2] Išgirsk mano maldą, VIEŠPATIE, —
mano šauksmas tepasiekia tave.
[3] Neslėpk savo veido nuo manęs, kai man sunku,
atsuk man savo ausį —
tą dieną, kai tavęs šaukiuosi,
skubėki manęs išklausyti.
[4] Juk mano dienos nyksta lyg dūmai
ir mano kaulai anglėja tarsi malkos židinyje.
[5] Suvytusi ir nudžiūvusi lyg žolė mano širdis;
užmirštu net valgyti savo duoną.
[6] Nuo didelio dejavimo
liko iš manęs tik kaulai ir oda.
[7] Esu lyg paukštis tyruose,*
tarsi pelėda apleistuose griuvėsiuose.
[8] Guliu nemiegodamas ir skundžiuosi;
esu lyg vienišas paukštis ant stogo.
[9] Visą dieną mano priešai mane užgaulioja;
mane išjuokiantieji keikiasi mano vardu.*
[10] Juk pelenus turiu valgyti vietoje duonos
ir ašaras maišyti su gėrimu
[11] dėl tavo apmaudo ir pykčio,
nes mane pakėlei ir nusviedei į šalį.

102, 1-29 Sudėtinė trijų dalių psalmė. Pirmoje dalyje (I) psalmininkas meldžiasi kaip sunkus, visų paliktas, ligonis; antroje (II) jis meldžiasi už Ziono atstatymą ir jo ištremtus vaikus; trečioji dalis (III) yra mąstymas apie žmogaus gyvenimo trumpumą, lyginant su Dievo nesikeičiančia amžinybe. Ši psalmė yra penktoji Atgailos psalmė.

102,7 "... paukštis tyruose": tikslus šio paukščio pavadinimas nėra žinomas. Vieni mano, kai tai tyrų kuosa, kiti — dykumos pelėda.

102,9 "... keikiasi mano vardu": psalmininko priešai vartoja jo vardą keikdamiesi: "Būk toks nelaimingas, kaip šis žmogus".

[12] Mano dienos nyksta lyg vakaro šešėliai;*
aš vystu tartum žolė.

II

[13] Bet tu, VIEŠPATIE, amžinai viešpatauji,
ir visos kartos mini tavo vardą.
[14] Tu pakilsi ir būsi gailestingas Zionui,
nes laikas jo pasigailėti, —
skirtasis metas jau atėjo.
[15] Juk malonūs jo akmenys tavo tarnams,
ir jo dulkės kelia jų užuojautą.
[16] Tautos pagarbiai bijosi VIEŠPATIES vardo
ir visi žemės karaliai — tavo garbės.
[17] Juk VIEŠPATS atstatys Zioną;
apsireikš savo garbėje.
[18] Jis atsigręš į skurdžių maldavimą,
nepaniekins jų maldos.

[19] Tebūna užrašyta ateinančiai kartai,
kad ir dar nesukurta tauta garbintų VIEŠPATĮ:
[20] "VIEŠPATS pažvelgė iš savo šventumo aukštybių,
iš dangaus VIEŠPATS pažiūrėjo į žemę,
[21] kad, išgirdęs belaisvių dejavimą,
išlaisvintų pasmerktuosius mirti", —
[22] idant VIEŠPATIES garsas būtų apsakomas Zione
ir jo šlovės giesmės — Jeruzalėje,
[23] kai tautos susirinks drauge su karalystėmis
VIEŠPAČIUI tarnauti.

III

[24] Jis išsekino mano jėgas kelyje;
sutrumpino mano dienas.

102,12 "... vakaro šešėliai": gyvenimo diena eina prie galo.

25 "O mano Dieve, — sakau, —
nepaimk manęs iš čia įpusėjus dienoms —
tu, kurio metai trunka per visas kartas".
26 Kadaise tu padėjai žemės pamatus,
ir dangūs yra tavo rankų darbas.
27 Jie praeis, bet tu pasiliksi;
jie susidėvės kaip drabužis.
Kaip apdarą juos keiti, ir jie pasikeičia,
28 bet tu esi tas pats,
tavo metams nėra galo.
29 Tavo tarnų vaikai saugiai gyvens,
jų palikuonys bus tvirti tavo Artume.

*103**

Dievas myli žmogų

1 Dovydo.

I

Mano siela, šlovink VIEŠPATĮ,
ir visa, kas manyje, tešlovina jo šventąjį vardą!
2 Šlovink VIEŠPATĮ, mano siela,
ir neužmiršk, koks jis geras —
3 jis tas, kuris atleidžia visas tavo nuodėmes,
ir išgydo visas tavo ligas,
4 jis tas, kuris atperka tavo gyvastį iš Duobės
ir supa tave meile ir gailestingumu,

103,1-22 Padėkos himnas, nuostabus savo jautriu pamaldumu, šlovinant Viešpaties dosnumą tiek pačiam psalmininkui (I), tiek jo tautai (II). Dievo gailestingumas yra didis dėl to, kad jis žino žmogaus trapumą (III); užtat psalmininkas kviečia dangaus angelus ir visą Kūriniją dėtis prie jo dėkingos šlovės giesmės (IV).

[5] jis tas, kuris sotina tavo gyvenimą gėrybėmis,
kad būtum jaunas ir stiprus lyg erelis.*

II

[6] VIEŠPATS vykdo teisumo darbus,
daro, kas teisinga, visiems engiamiesiems.
[7] Jis parodė savo kelius Mozei,
savo veiksmus Izraelio tautai.
[8] VIEŠPATS yra gailestingas ir mylintis,
lėtas supykti ir kupinas ištikimos meilės.
[9] Ne visą laiką jis barsis,
nei bus supykęs per amžius.
[10] Jis elgiasi su mumis ne pagal mūsų nuodėmių dydį,
nei atmoka mums pagal mūsų kaltes.

III

[11] Juk kaip aukštai nuo žemės yra dangūs,
taip didi yra jo ištikima meilė jo pagarbiai bijantiesiems;
[12] kaip toli yra Rytai nuo Vakarų,
taip toli nuo mūsų jis išsklaido mūsų nuodėmes.
[13] Kaip tėvas gailisi vaikų,
taip VIEŠPATS gailisi jo pagarbiai bijančiųjų.
[14] Juk jis žino, kokie mes padarai, —
atsimena, kad mes esame dulkės.
[15] Žmogaus dienos yra panašios į žolę, —
jis žydi tartum laukų gėlė.
[16] Juk vos paliečia ją vėjas, ir jos nebėra, —
žymės nepalikdama, ji išnyksta.
[17] Betgi VIEŠPATIES gerumas per amžių amžius tiems,
kurie pagarbiai jo bijo,
ir jo teisumas vaikų vaikams,
[18] tiems, kurie laikosi jo Sandoros
ir ištikimai atsimena vykdyti jo įsakymus.

103,5 "... jaunas ir stiprus lyg erelis": pažodžiui "tavo jaunystė yra atnaujinama tartum erelio". Dėl savo ilgos gyvenimo trukmės — ne sykį visą šimtmetį — erelis buvo amžinos jaunystės ir jėgos įvaizdis. Žr. Iz 40,31.

IV

19 VIEŠPATS padėjo savo sostą danguose,
ir jo karališka galybė visa valdo.
20 Šlovinkite VIEŠPATĮ, visi jo angelai, —
galingieji, vykdantys jo įsakymą,
paklusnūs jo tartam žodžiui.
21 Šlovinkite VIEŠPATĮ, visos jo galybės, —
jo tarnai, vykdantys jo valią.
22 Šlovinkite VIEŠPATĮ, visi jo darbai,
visose jo viešpatijos vietose.
Šlovink VIEŠPATĮ, mano siela!

*104**

Šlovės himnas Kūrėjui

I

1* Šlovink VIEŠPATĮ, mano siela!
VIEŠPATIE, mano Dieve, esi be galo didis!
Apsisiautęs garbe ir didybe,
2 apsigaubęs šviesa* lyg drabužiu.
Tu ištempei dangų lyg palapinės dangą,
3 padėjai savo buveinės sijas viršum vandenų.*
Iš debesų darai sau vežimą,
keliauji ant audros sparnų.

104,1-35 Iškilus himnas, šlovinantis Dievo išmintį ir jo Kūrinijos didybę. Stebėdamasis nuostabiais Kūrėjo darbais Visatoje, psalmininkas gyvomis spalvomis nupiešia dangaus skliauto stebuklus (I); sausumą ir jūrą (II), upes ir laukus, teikiančius vandenį ir maistą žmogui, gyvuliui ir paukščiui (III), saulę ir mėnulį su diena ir naktimi (IV), jūros gyvūnų įvairovę (V). Išpažindamas, kad Viešpats valdo ir palaiko visus kūrinius (VI), psalmininkas skelbia jo visagalybę ir šventumą (VII).

104,2 "... apsigaubęs šviesa": šviesa buvo sukurta pirmąją Kūrimo dieną. Apskritai kalbant, psalmininkas seka Kūrimo seką, duotą Pr 1.

104,3 "... savo buveinės sijas viršum vandenų": dangiškoji Dievo buveinė yra aukštybėse — trečiajame danguje — virš dangaus skliauto Viršutinių vandenų. Žr. Pr 1,6-7; Ps 29,9-10.

[4]* Vėjus imi savo pasiuntiniais,
žaibų liepsnas — savo tarnais.

II

[5]* Tu įkūrei žemę tvirtai ant jos pamatų,
ir ji ten, stovės amžinai.
[6]* Vandenynu, tarsi drabužiu, ją apklojai;
vandenys tįsojo viršum kalnų.
[7] Kai tu vandenims pagrūmojai, jie bėgo,
traukėsi, pasigirdus tavo griausmo balsui, —
[8] kalnams iškylant, slėniams įdumbant, —
į vietą, kurią tu jiems skyrei.
[9] Tu nubrėžei ribą, kurią peržengti uždraudei,
kad žemės vėl neapsemtų.

III

[10] Tu liepi šaltiniams sruventi slėniuose,
upėms tekėt tarp kalvų.
[11] Jie duoda vandens miško žvėrims;
laukiniai asilai ten malšina savo troškulį.
[12] Pakrantėse padangių paukščiai lizdus kraunasi
ir čiulba ant medžių šakų.
[13]* Tu laistai kalnus iš savo aukštos buveinės;
žemė kupina tavo palaimos.

104-4 Ši eilutė yra cituojama Žyd 1,7, kalbant apie Kristaus pranašumą angelų atžvilgiu. Jeigu Dievas naudoja vėją ir žaibą kaip savo pasiuntinius ir tarnus, tuomet tarnaujančios danguje dvasios, Dievo naudojamos pasiuntiniais, turi būti neapsakomai žemesnės už amžinąjį Dievo Sūnų. Graikų kalboje šis argumentas labiau patraukia dėmesį, nes žodis "pneuma" reiškia ir "vėją", ir "dvasią", o žodis "angelos" reiškia ir "pasiuntinį", ir "angelą".

104,5 Senovėje žmonės laikė žemę didžiuliu pastatu, stovinčiu ant tvirtų pamatų.

104,6-9 Pasak Pr 1,9-10, kadaise visa žemė buvusi vandens apsemta. Iškeldamas vieną žemės dalį, Dievas padarė sausumą.

104,13 Dievas vaizduojamas kaip siunčiantis ant žemės lietų iš Viršutinių vandenų saugyklos, minimos 3-ojoje eilutėje. Žr. Pr 7,11; Job 38,22; Sir 43,14.

[14] Tu želdai žolę galvijams,
ir augalus žmonių reikalams,
kad augintų maisto iš žemės —
[15] ir vyno, kuris linksmina žmogaus širdį,
ir alyvmedžių aliejaus, nuo kurio švyti veidai,
ir duonos, kuri stiprina gyvastį.
[16] Gausiai laistomi yra VIEŠPATIES medžiai —
Libano kedrai, jo paties pasodinti.
[17] Paukščiai juose sukasi gūžtas;
gandras medyje kraunasi lizdą.
[18] Aukštieji kalnai yra laukinėms ožkoms;
uolos — slėptuvė olų barsukams.*

IV

[19] Tu padarei mėnulį mėnesiams žymėti;
saulė žino, kada nusileisti.
[20] Tu siunti tamsą, ir ateina naktis, —
tuomet sujunda visi miško gyvūnai.
[21] Liūtukai riaumoja grobio,
ieškodami sau maisto iš Dievo.
[22] Saulei užtekėjus, jie pasitraukia
miegoti savo lindynėse.
[23] Žmogus eina prie savo darbo
ir triūsia iki vakaro.

V

[24] VIEŠPATIE, kokie įvairūs tavo kūriniai!
Kaip išmintingai juos visus sukūrei!
Tavo kūrinių pilna žemė.
[25] Štai jūra, tokia bekraštė ir plati,
ten knibždėlynas be skaičiaus —
maži ir dideli gyvūnai.

104-18 "... uolų barsukams": mažas, panašus į kiškį, kanopinis žinduoklis (hyrax syriacus). Žr. Kun 11,5; Įst 14,7; Pat 30,26.

26 Čia plaukioja laivai*
ir žaidžia Leviatanas,* kurį tu sukūrei.

VI

27 Visi* jie laukia iš tavęs,
kad duotum jiems peno, kada reikia.
28 Kai tu jiems duodi, jie surenka {derlių},
kai ištiesi ranką, jie sotūs gėrybių.
29 Tau veidą paslėpus, jie nerimsta,
o alsavimą iš jų atėmus, jie miršta —
sugrįžta į savo dulkes.
30 Tau atsiuntus savo dvasią,* jie atgyja, —
tu atnaujini žemės veidą.

VII

31 Tebūna amžina VIEŠPATIES garbė,
tesidžiaugia Dievas savo kūriniais!*
32 Jis pažvelgia į žemę, ji dreba;
jis paliečia kalnus, jie smilksta.
33 Giedosiu VIEŠPAČIUI, kolei gyvensiu, —
per visą gyvenimą šlovinsiu giesme savo Dievą.
34 Tepatinka jam mano malda,
nes aš džiūgauju VIEŠPATYJE.

104,26 "... laivai ... Leviatanas": kai kurie vertimai taiso hebraiškąjį ir verčia "jūros slibinai", norėdami išlaikyti paralelizmą su Leviatanu. Pastarasis buvo mitologinės pabaisos vardas, įasmeninantis pradinį chaosą. Žr. Ps 74,14; Iz 27,1. Betgi Job 40,25 tekste Leviatanas reiškia krokodilą.

104,27 "Visi...": visi kūriniai, įskaitant ir žmogų, minimi 10-26 eilutėse.

104,30 "... savo dvasią": "alsavimas", arba Dievo dvasia, yra kūrybiška Dievo galybė, visos gyvasties šaltinis gamtoje. Žr. Pr 1,2; 2,7. Ir Šventoji Dievo Dvasia yra viso antgamtinio gyvenimo šaltinis. Užtat krikščionių bendrijos šią eilutę sieja su Trečiuoju Švč. Trejybės Asmeniu.

104,31 "... tesidžiaugia Dievas savo kūriniais": žr. Pr 1,31. Dievas matė, kad visa, ką buvo padaręs, buvo gera.

[35] Teišnyksta nusidėjėliai žemėje,
tenebūna daugiau nedorėlių.
Garbink VIEŠPATĮ, mano siela!
{Šlovinkite VIEŠPATĮ!}*

*105**

Dievas yra ištikimas savo pažadams

I

[1]* Dėkokite VIEŠPAČIUI, šaukitės jo vardo,
skelbkite jo darbus tautoms.
[2] Giedokite jam, šlovinkite jį giesmėmis;
kalbėkite apie visus jo nuostabius darbus.
[3] Didžiuokitės jo šventuoju vardu, —
tedžiūgauja VIEŠPATIES ieškančiųjų širdys!
[4] Pagalbos ieškoti eikite pas VIEŠPATĮ,
visad ieškokite jo Artumo.
[5] Atsiminkite jo padarytus nuostabius darbus,
jo stebuklus ir nuosprendžius jūs,
[6] Abraomo palikuonys, jo tarnai,
Jokūbo vaikai, jo išrinktieji!
[7] Jis, VIEŠPATS, yra mūsų Dievas;
visoje žemėje vykdomi jo įsakymai.

II

[8] Amžiais jis laikosi savo sandoros,
tūkstančiui kartų duoto pažado, —
[9] sandoros, sudarytos su Abraomu,
priesaikos žodžio Izaokui,

104,35 "{Šlovinkite VIEŠPATĮ!}": ši eilutė priklauso tolesnei psalmei.
105,1-45 Himnas pašlovinti Dievo gerumui, kuriuo švyti Izraelio istorija. Žr. Ps 78; 106; 136. Po įžanginės maldos (I), psalmininkas atpasakoja Viešpaties pažadą protėviams (II), jų klajones Kanaano krašte (III), Juozapo istoriją (IV), izraeliečių istoriją Egipte (V-VI), Egipto rykštes (VII), kelionę per dykumą (VIII) ir Pažado Žemės užėmimą (IX).

[10] kurį jis patvirtino Jokūbui kaip įstatą,
Izraeliui kaip amžiną sandorą.
[11] "Tau aš duosiu, — jis tarė, — Kanaano kraštą,
kaip tau skirtą paveldą".

III

[12] Kad ir mažai jų tebuvo,
tik sauja ateivių tame krašte, —
[13] klajojanti iš tautos į tautą,
iš karalystės į karalystę, —
[14] jų engti niekam jis neleido,
karalius už juos barė:*
[15] "Nelieskite mano pateptųjų,*
neskriauskite mano pranašų!"*

IV

[16] Kai užleido badą anai žemei
ir atėmė iš jų visus maisto išteklius,*
[17] anksčiau jis buvo nusiuntęs vyrą — Juozapą,
parduotą kaip vergą.
[18] Jo kojos buvo pančiuose,
ant kaklo užkarta grandinė,
[19] kol atsitiko, ką jis buvo pranašavęs,
ir VIEŠPATIES žodis jį bandė.
[20] Karalius liepė jį paleisti;
tautų valdovas jį išlaisvino.
[21] Jis padarė jį savo namų viešpačiu
ir visų turtų valdytoju,

105,14 "... karalius ... barė": faraoną, Geraros Abimelechą. Žr. Pr 12,17; 20,6-7.
105,15 "... mano pateptųjų ... pranašų": tikėjimo protėviai — Abraomas, Izaokas ir Jokūbas — buvo tam tikra prasme "pateptieji", t.y. pašvęsti Dievui, ir gavo iš Dievo apreiškimus.
105,16 "... maisto išteklius": pažodžiui, "Sulaužė kiekvieną duonos ramstį".

22 kad lavintų jo pareigūnus būti kaip jis
ir mokytų didžiūnus išminties.

V

23 Tada Izraelis atėjo į Egiptą,
Jokūbas apsigyveno kaip ateivis Hamo žemėje.*
24 VIEŠPATS padarė savo tautą labai gausią,
stipresnę už jos priešus,

VI

25 kurių širdis jis taip pakeitė,
kad jie ėmė nekęsti jo tautos
ir elgtis klastingai su jo tarnais.
26 VIEŠPATS tad pasiuntė savo tarną Mozę;
Aaroną, kurį buvo išsirinkęs.
27 Jiedu padarė jiems VIEŠPATIES ženklų
ir stebuklų Hamo žemėje.*

VII

28* Jis užleido tamsą — aptemo žemė,
bet egiptiečiai priešinosi jo žodžiams.
29 Jis pavertė jų vandenis krauju,
ir nutroško jų žuvys.
30 Jų žemė knibždėjo varlėmis,
užplūdo net egiptiečių karaliaus kambarius.
31 Jis tarė, ir apniko musių spiečiai
ir aibės uodų jų visą žemę.
32 Jis davė jiems krušą vietoje lietaus,
plieskė žaibais jų žemę.

105,23.27 "... Hamo žemėje": Egipto vardo sinonimas. Žr. Pr 10,6, kur "Mizraim{ai}" yra hebraiškas Egipto vardas.

105,28-38. Čia, kaip ir Ps 78,43-51, Egipto rykštės atpasakojamos su poetine laisve. Užtat jų seka skiriasi nuo Iš 7,14-12,30 skaitinio sekos.

33 Jis sunaikino jų vynmedžius bei figas
ir išvertė jų žemės medžius.
34 Jis tarė — užplūdo skėriai
ir žiogai be skaičiaus.
35 Visus augalus jie surijo jų žemėje
ir suėdė jų laukų derlių.
36 Jis sunaikino visus pirmagimius jų žemėje, —
visas jų jaunystės pirmienas.
37 Tada jis išvedė izraeliečius,
nešinus sidabru ir auksu, —
dvylikoje giminių nebuvo silpnuolio.
38 Egiptiečiai džiūgavo, jiems išeinant,
nes izraeliečiai jiems buvo įsiveikę.

VIII

39 Jis supūtė debesį kaip dangą,
ugnimi švietė naktį.
40 Jiems prašant, jis siuntė putpelių
ir dangaus duona juos sočiai maitino.
41 Jis atvėrė uolą, ir ištryško vanduo, —
lyg upė tekėjo per dykumą.
42 Nes jis atsiminė savo šventąjį pažadą
ir savo tarną Abraomą.
43 Taip jis vedė, besidžiaugiančią savo tautą,
giedančius džiugią giesmę savo išrinktuosius.

IX

44 Jis davė jiems kitų tautų žemes,
ir jie paveldėjo žmonių triūso vaisius,
45 kad paklustų jo įstatams
ir laikytųsi jo įsakymų!
Šlovinkite VIEŠPATĮ!

106

Dievo gerumas savo tautai

A

1* Šlovinkite VIEŠPATĮ!
Dėkokite VIEŠPAČIUI, nes jis geras,
jo gerumas amžinas.
2 Kas gali apsakyti didžius VIEŠPATIES darbus
ar pajėgti jį pašlovinti?
3 Laimingi, kas elgiasi teisingai,
ir visados daro, kas teisu.
4 Atsimink ir mane, VIEŠPATIE, kai padedi savo tautai,
lankyk ir mane malone, kai juos gelbsti,
5 kad galėčiau patirti tavo išrinktųjų gerovę,
dalytis tavosios tautos džiaugsmu
ir didžiuotis tavo paveldu.

B

I

6 Nusidėjome — mes ir mūsų protėviai, —
esame nusikaltę, nedorai elgėmės.

106,1-47 Šis himnas, kaip ir Ps 105, apžvelgia Izraelio istoriją, bet čia vyraujanti mintis yra išrinktosios tautos maištinga dvasia, nepaisant Dievo gerumo jai. Po įžanginės maldos, prašant Dievo gailestingumo sau ir tautai (A), psalmininkas pasakoja apie izraeliečių tikėjimo stoką, parodytą Išėjimo iš Egipto metu (B I), jų didelį mėsos troškimą dykumoje (B II), Koraho, Datano ir Abiramo maištus (B III), Auksinio veršio garbinimą prie Sinajaus (B IV), izraeliečių bailumą ir beprotišką riziką pirmąkart susidūrus su kanaaniečiais (B V), izraeliečių pasimetimą prie Peoro (B VI), jų nusikaltimą Mozei (B VII), jų susigiminiavimą vedybomis su pagonimis (B VIII). Išpažindamas, kad žmonių nedorumas privertė Dievą juos pakartotinai bausti nelaimėmis ir pralaimėjimais (C), psalmininkas prašo surinkti ir atkurti išblaškytą tautą (47-oji eilutė).

7 Mūsų protėviai Egipte nepaisė tavo nuostabių darbų,
pamiršo tavo gerumą,
bet maištavo prieš Aukščiausiąjį prie Nendrių jūros.
8 Vis dėlto jis gelbėjo juos, kaip tinka jo vardui,
kad parodytų savo didžią jėgą.
9 Pagrūmojo Nendrių jūrai, ir ji išdžiūvo,
pervedė juos per gelmes kaip per dykumą.
10 Taip jis išgelbėjo juos iš tų, kurie jų nekentė,
atpirko juos iš priešo rankos.
11 Jūra paskandino jų priešus, —
neišliko jų nė vieno.
12 Tada izraeliečiai įtikėjo, —
jie šlovino VIEŠPATĮ giesme.

II

13 Betgi jie greitai užmiršo, ką jis buvo padaręs,
elgėsi, nelaukdami, kol sužinos jo užmojį.
14 Dykumoje juos apėmė godus alkis
ir tyruose jie ėmė gundyti Dievą.
15 Jis davė jiems, ko jie reikalavo,
bet siuntė jiems ir alinančią ligą.

III

16 Stovykloje buvo pavydima Mozei
ir Aaronui, šventajam VIEŠPATIES tarnui.
17 Žemė atsivėrė ir prarijo Dataną,
palaidojo Abiramo šalininkus.
18 Ugnis užsiliepsnojo tame būryje;
liepsnos sunaikino nedorėlius.

IV

19 Prie Horebo žmonės pasidirbo veršį
ir garbino nulietą atvaizdą.
20 Jie sukeitė Dievo garbę
su žolę ėdančio jaučio atvaizdu.

[21] Jie užmiršo Dievą — savo Gelbėtoją,
padariusį didžių dalykų Egipte.
[22] Kokių nuostabių darbų jis padarė Hamo žemėje!
Kokių baisių dalykų prie Nendrių jūros!
[23] Jis būtų juos sunaikinęs,
jeigu Mozė — jo išrinktasis — nebūtų užstojęs
ir nukreipęs nuo jų Dievo pyktį.

V

[24] Betgi jie paniekino puikųjį kraštą,
ir netikėjo jo pažadu.
[25] Murmėjo savo palapinėse,
ir nenorėjo klausyti VIEŠPATIES balso.
[26] Užtat pakėlęs ranką jis prisiekė,
kad leis jiems žūti dykumoje,
[27] ir išblaškys jų palikuonis tautose,
išsklaidys juos po svetimas šalis.

VI

[28] O jie prisidėjo prie Baal-Peoro apeigų
ir valgė mirusiesiems atnašautas aukas.
[29] Jie pykino VIEŠPATĮ savo darbais,
todėl juos užpuolė maras.
[30] Tada Finehas pakilęs užstojo,
ir maras liovėsi.
[31] Tai pripažinta jam kaip teisus darbas
amžinai per kartų kartas.

VII

[32] Jie pykino VIEŠPATĮ prie Meribos vandenų,
ir dėl jų Mozė nukentėjo,*
[33] nes jie taip apkartino jam dvasią,
kad jis neapgalvotai nukalbėjo.

106,32 "... Mozė nukentėjo": Mozei nebuvo leista įeiti į Pažado Žemę. Žr. Sk 20,12.

VIII

34 Jie neišnaikino tautų,
kaip VIEŠPATS buvo jiems įsakęs,
35 bet susimaišė vedybomis su svetimtaučiais
ir mokėsi daryti, kaip šios darė.
36 Dievo tauta tarnavo stabams,
kurie tapo jiems pinklėmis.
37 Savo sūnus ir dukteris
jie aukojo demonams.
38 Liejo nekaltą kraują, —
kraują savo sūnų ir dukterų,
kuriuos aukojo Kanaano stabams, —
ir kraštą išniekino, praliedami kraują.
39 Taip jie teršėsi savo veiksmais
ir ištvirkavo savo darbais.

C

40 VIEŠPATS įniršo ant savo tautos
ir bjaurėjosi savo paveldu.
41 Jis atidavė juos tautoms į rankas, —
juos valdė tie, kurie jų nekentė.
42 Priešai juos engė,
ir jie tapo jiems visiškai pavaldūs.
43 Daugel sykių VIEŠPATS gelbėjo savo tautą,
bet jie ir toliau liko maištingi,
ir buvo savo kalčių prislėgti.
44 Betgi VIEŠPATS atsižvelgdavo į jų kančią,
kai išgirsdavo jų šauksmą.
45 Jų labui atsimindavo savo sandorą
ir pasigailėdavo iš savo gerumo, —
46 gaudavo jiems pasigailėjimo iš tų,
kurie laikė juos nelaisvėje.

47 Gelbėk mus, VIEŠPATIE, mūsų Dieve,
ir surink mus iš visų tautų,
kad dėkotume tavo šventajam vardui
ir didžiuotumės tave šlovindami!

48* Tebūna pašlovintas VIEŠPATS, Izraelio Dievas.
nuo amžių per amžius!
Tesako visa tauta: "Amen!"

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

E. PENKTOJI KNYGA

*107**

Dievas — užuovėja nelaimėje

1* "Dėkokite VIEŠPAČIUI, nes jis geras, —
jo ištikima meilė amžina".
2 Taip tesako VIEŠPATIES atpirktieji — tie,
kuriuos jis atpirko iš vargo,
3 surinko iš svetimų šalių —
iš Rytų ir Vakarų, iš Šiaurės ir Pietų.

106,48 Šis pagarbinimas — doksologija — Ketvirtosios Psalmyno knygos užsklandoje yra vėlesnis priedas.

107,1-43 Be įžangos (žr. 1-3 eilutes), kurioje žmonės dėkoja Dievui už parvedimą iš tremties, ši psalmė turi dvi dalis. Pirmoje dalyje (žr. 4-32 eilutes), kurios kiekvienas posmas turi tą patį priedainį, Dievas yra šlovinamas kaip tas, kuris padeda ir gelbsti dykumos klajoklius (I), belaisvius (II), ligonius (III), audros varginamus jūreivius (IV). Antroje dalyje (žr. 33-43 eilutes) mąstoma apie apvaizdų Dievą, paverčiantį dykumą derlingais laukais (žr. 33-35 eilutes), kuriuose beturčiai randa gerovę (žr. 36-38), ir kaip rūpinasi beturčiais (žr. 39-41 eilutes). Visa ateina iš apvaizdaus Dievo rankos (žr. 42-43 eilutes).

107,1 Norminis Šventyklos liturgijos kvietimas maldai. Žr. 1 Kr 16,34; Ps 118,1; 136,1; Jer 33,11; Dan 3,89; 1 Mak 4,24.

A

I

4 Vieni klajojo dykumoje, tyruose, —
miesto, kuriame galėtų įsikurti, nerado.
5 Alkani ir ištroškę,
tik gyvastį nešiojo.
6 Tada jie, būdami varge, šaukėsi VIEŠPATIES,
ir jis išgelbėjo juos iš jų bėdų.
7 Vedė juos tiesiu keliu,
kol jie pasiekė gyvenamą miestą.
8 Tedėkoja VIEŠPAČIUI už jo gerumą,
už jo nuostabius darbus žmonijai,
9 nes jis patenkino trokštančius
ir alkstančius pripildė gėrybių.

II

10 Kiti sėdėjo niūrioje tamsoje,
belaisviai skurde ir grandinėse,
11 nes buvo maištavę prieš VIEŠPATIES žodžius
ir paniekinę Aukščiausiojo užmojį.
12 Jų širdį sutramdė kančia, —
jie sukniubo, ir nebuvo kas padėtų.
13 Tada jie, būdami varge, šaukėsi VIEŠPATIES,
ir jis išgelbėjo juos iš jų nelaimės.
14 Išvedė juos iš niūriosios tamsos,
ir sutraukė jų pančius.
15 Tedėkoja VIEŠPAČIUI už jo ištikimą meilę,
už nuostabius darbus žmonijai,
16 nes jis pralaužia varinius vartus
ir sunaikina jų geležines velkes.

III

17 Vieni buvo pasiligoję dėl savo nuodėmingo kelio
ir už savo kaltes turėjo kentėti.
18 Į maistą jie negalėjo net pažiūrėti, —
jie buvo arti mirties vartų.

[19] Tada jie, būdami varge, šaukėsi VIEŠPATIES,
ir jis išgelbėjo juos iš bėdos.
[20] Siuntė savo žodį juos išgydyti
ir išgelbėti nuo žūties.
[21] Tedėkoja VIEŠPAČIUI už jo ištikimą meilę,
už jo nuostabius darbus žmonijai.
[22] Teatnašauja padėkos aukas
ir teskelbia jo darbus džiugesio giesmėmis.

IV

[23] Kiti plaukė laivais į jūrą,
uždarbiavo didžiuose vandenyse.
[24] Jie matė VIEŠPATIES darbus —
jo nuostabius veiksmus gelmėse.
[25] Jam paliepus, kilo audros
ir sukėlė aukštas jūros bangas.
[26] Jie kilo aukštyn lig dangaus, nėrė žemyn į gelmes, —
iš baimės širdis jiems stiro iš baimės.
[27] Tarsi girti, jie svirduliavo ir svyravo —
suglumę, nebežinojo ką bedaryti.
[28] Tada jie, būdami pavojuje, šaukėsi VIEŠPATIES,
ir jis išgelbėjo juos iš nelaimės.
[29] Šėlstančią audrą jis nuramino,
ir jūros bangos buvo nutildytos.
[30] Jie džiaugėsi nurimusia jūra,
ir jis nuvedė juos į jų prekybos uostą.
[31] Tedėkoja VIEŠPAČIUI už jo ištikimą meilę,
už nuostabius darbus žmonijai.
[32] Teaukština jį tautos sueigoje,
tešlovina jį seniūnų taryboje.

B

[33] Jis pavertė upes dykuma,
vandens šaltinius — išdžiūvusia žeme,
[34] vešlų kraštą — druskingais pelkynais
už jo gyventojų nedorumą.

[35] Jis pavertė dykumą į vandens tvenkinius,
išdžiūvusią žemę — sruvančiais šaltiniais.
[36]* Alkanus žmones ten apgyvendino,
ir jie pasistatė sau miestą.
[37] Jie sėjo laukus, veisė vynuogynus,
ir nuėmė gausų derlių.
[38] Jo laiminami jie labai dauginosi;
jų galvijų skaičiui jis neleido sumažėti.

[39] Jie sumenko ir buvo pažeminti
per priespaudą, skurdą ir kančią.
[40] Betgi tas, kuris lieja panieką ant didžiūnų
ir varo juos klajoti po neįžengiamą dykynę,
[41] išgelbėjo beturčius iš skurdo
ir jų šeimas pagausino lyg kaimenes.

[42] Dorieji tai mato ir džiaugiasi;
visų nedorėlių burna užsičiaupia.
[43] Išmintingas žmogus pastebės šiuos dalykus, —
jis mąstys apie VIEŠPATIES ištikimą meilę.

108

Prašant pergalės

[1] Giesmė. Dovydo psalmė.

107,36-41 Nors atrodo, kad šie žodžiai siejasi apskritai su Dievo Apvaizda, psalmininkas turbūt turėjo mintyje Pažado Žemės užkariavimą ir izraeliečių įsikūrimą (žr. 36-39 eilutes), nuožmius asirų ir babiloniečių invazijų laikotarpius (žr. 39 eilutę), paskutinio Judo karaliaus pažeminimą ir tremtį (žr. 40 eilutę) ir Ziono atstatymą po tremties (žr. 41 eilutę).

[2]* Mano širdis ištikima, Dieve,
mano širdis ištikima!
Giedosiu ir tave šlovinsiu giesme!
Pabusk, mano širdie!
[3] Pabuskite, arfa ir lyra!
Pažadinsiu aušrą.
[4] Dėkosiu tau, VIEŠPATIE, tautose,
giedosiu tau šlovės giesmes visur.
[5] Juk tavo gerumas yra aukštesnis už dangų
ir tavo ištikimybė siekia debesis.

[6] Apreikšk savo didybę aukštai danguje,
težiba tavo garbė visoje žemėje!
[7] Savo dešine išgelbėk, išklausyk mane,
kad tie, kuriuos myli, būtų išlaisvinti.

[8] Dievas kalbėjo savo šventovėje:
"Džiūgaudamas padalysiu Šechemą
ir atmatuosiu Sukotų slėnį.
[9] Mano yra Gileadas ir mano yra Manasas;
Efraimas yra mano galvos šalmas,
Judas mano skeptras.
[10] Moabas bus mano praustuvė,
Edomui mesiu savo apavą,
Filistija girdės mano pergalės šauksmą".

[11] Kas įves mane į tą įtvirtintą miestą?
Kas ves mane į Edomą?
[12] Argi, Dieve, iš tikrųjų esi mane atmetęs?
Tu, Dieve, nebežygiuoji su mūsų kariuomene.
[13] Išgelbėk tu mus nuo priešo,
nes žmogus padėti nieko negali.
[14] Su Dievu būsime narsuoliai;
jis nugalės mūsų engėjus.

108,2-14 Ši psalmė yra kitų dviejų psalmų rinkinys: 2-6 eilutės yra tokios pat kaip Ps 57,8-12; 7-14 eilutės kaip Ps 60,7-14.

*109**

Žmogaus skundas varge

1 Chorvedžiui.
Dovydo psalmė.

I

O Dieve, kurį šlovinu, netylėk!
2 Mane užpuolė nedorėliai, —
meluodami mane jie persekioja.
3 Neapykantos žodžiais mane apniko
ir be priežasties mane puola.
4 Nors juos myliu, jie mane kaltina
net kai už juos meldžiuosi.
5 Taip jie piktu už gera man atlygina,
neapykanta — už mano meilę.

II

6 Parink nedorą teisėją jam teisti,
testoja kaltintojas* jo dešinėje.
7 Tebūna teisme jis pasmerktas;
net jo malda tebūna laikoma nuodėme.
8 Trumpas tebūna jo gyvenimas,
kitas teužima jo vietą.

109,1-31 Pirmoji ir trečioji dalys — tai maldos žmogaus, kuris yra daugelio priešų keikiamas ir šmeižiamas (žr. 1-5.20-31 eilutės). Vidurinė dalis yra stiprių prakeikimų papliūpa, skirta vienam asmeniui (žr. 6-19). Ar šios dalies prakeikimai buvo tarti paties psalmininko vienam iš jo priešų, ar jo priešų psalmininkui, yra ginčijamas klausimas. Šiame vertime prakeikimų srautas siejamas su psalmininku, nes hebraiškajame tekste nėra nuorodos, kad paties autoriaus žodžiai baigiasi 5-ąja eilute. Psalmininkas nenurodo, kad jis ima cituoti priešų žodžius 6-oje eilutėje. Nors prakeikimų kalba ir yra ypač stipri, patys prakeikimai nesiskiria savo kalba nuo kitų psalmių su prakeikimais. Tokia kalba atspindi psalmininko mąstymo būdą, kad jo priešai yra Viešpaties priešai. Užtat psalmininkas turi ne tik teisę, bet ir pareigą melstis už jų nugalėjimą ir mirtį. Žiūrėk, pavyzdžiui, Ps 35,4-6; 58,6-9; 69,22-28.

[9] Jo vaikai telieka našlaičiai,
o jo žmona tenašlauja.
[10] Jo vaikai tegul klajoja ir elgetauja;
iš pašiūrių, kur gyvena, tebūna išvaryti.
[11] Tepasiglemžia skolintojas jo nuosavybę,
jo triūso vaisius teišgrobsto svetimieji.
[12] Teneparodo nė vienas jam gerumo,
nė užuojautos jo našlaičiams.
[13] Težūva visi jo palikuonys, —
antroje kartoje teišnyksta jo vardas.
[14] Teatsimena VIEŠPATS jo protėvių kaltę,
jo motinos nuodėmė telieka nepanaikinta.
[15] Temato tai VIEŠPATS nuolatos,
kol jo atminimas neužges žemėje.
[16] Juk tas žmogus niekad nenori daryti gera,
tik kamuoja vargšą ir beturtį —
net užmušti kėsinasi prislėgtą bejėgį žmogų.
[17] Prakeikti jis mėgo — tebūna jis pats prakeiktas!
Palaimos linkėti nemėgo — niekas jo tenelaimina!
[18] Prakeikimu apsivilko kaip apsiaustu, —
tepersisunkia prakeikimas į jo kūną lyg vanduo,
į jo kaulus lyg aliejus.
[19] Tebūna kaip drabužis, kuriuo jis apsidengia,
lyg kasdien jo nešiojama juosta!

III

[20] Taip teatmoka VIEŠPATS mano kaltintojams —
tiems, kurie man pikta linki.
[21] Bet tu, DIEVE, mano Viešpatie,
padėk man, kaip esi pažadėjęs,
išgelbėk mane dėl savo gerumo.

---

6 "... kaltintojas": hebraiškasis žodis yra "satan{as}" — šėtonas. Žr. Zch 3,1, kur Šėtonas stovi Vyriausiojo kunigo dešinėje, kad jį apkaltintų Viešpačiui. Čia turima omenyje kaltintoją žmogų.

[22] Juk esu vargšas ir beturtis,
raitausi iš širdgėlos.
[23] Nykstu lyg šešėlis vakare;
esu lyg vėjo nešamas skėris.*
[24] Man keliai linksta nuo pasninko;
mano kūnas nusikamavęs.
[25] Esu tapęs savo kaltintojams pasityčiojimu, —
mane pamatę, jie kraipo galvas.
[26] Padėk man, VIEŠPATIE, mano Dieve!
Dėl savo ištikimos meilės, gelbėk mane!
[27] Tegu jie sužino, kad tai tavo ranka,
kad tu, VIEŠPATIE, tai* padarei.
[28] Tegu jie sau keikia,* bet tu laimini.
Tegul dega iš gėdos mano užpuolėjai,
bet tesidžiaugia tavo tarnas.
[29] Teapsivelka gėda mano kaltintojai,
teapsidengia sarmata lyg skraiste!
[30] Visu balsu labai dėkosiu VIEŠPAČIUI,
šlovinsiu jį giesme žmonių spūstyje,
[31] nes jis stovi beturčio dešinėje,
kad išgelbėtų nuo trokštančių pasmerkti jį mirčiai.

109,23 "... vėjo nešamas skėris": stiprus vėjas kartais nutraukia skėrių rykštę, nupūsdamas juos į jūrą. Žr. Iš 10,19; Jl 2,20.

109,27 "... tai": ir kančia, ir išgelbėjimas iš Viešpaties.

109,28 "... tegu jie sau keikia": šie žodžiai rodo, kad prakeikimų papliūpa (žr. 6-19 eilutes) gali būti taikoma psalmininko priešams.

110*

Mesijas: Karalius ir Kunigas

1 Dovydo psalmė.

I

VIEŠPATIES žodis mano viešpačiui:*
"Sėskis mano dešinėje,*
kol padėsiu tavo priešus tau po kojomis".*

2 VIEŠPATS išplės tavo galybės skeptrą iš Ziono:
"Valdyk tave supančius priešus!"
3 Tu buvai karališkai orus nuo savo gimimo dienos,
šventoji garbė lydėjo nuo įsčių,
nuo tavo jaunystės aušros.

II

4 VIEŠPATS yra prisiekęs, ir jis nesigaili:
"Tu esi kunigas amžinai, kaip Melchizedekas".*

110,1-7 Viena svarbiausių mesijinių psalmių. Sekdama mūsų Viešpaties ir Apaštalų mokymą, Katalikų Bendrija pastoviai ir vieningai siejo šią psalmę su Kristumi. Bet kai kurios hebraiškojo teksto eilutės yra neaiškios ir jų aiškinimas sunkus (palygink 3-iosios eilutės vertimus).

110,1 "VIEŠPATIES žodis mano viešpačiui...": "VIEŠPATS", t.y. Jahvė, Sandoros Dievas. "... mano viešpačiui": hebraiško mandagumo posakis, reiškiantis "tau", pavaldinio vartojamas kreipiantis į valdovą ar vyresnįjį. Žr. 1 Sam 25,25-31; 2 Sam 1,10. Jėzus šią eilutę citavo Rašto žinovams. Žr. Mt 22,41-45 ir kitus Sinoptikus. Anot Jėzaus, Dovydas buvo visų laikomas autoriumi šios psalmės, kuri buvo visų pripažinta kaip nuoroda į Mesiją. Bet psalmininkas čia kreipiasi į Mesiją kaip už save viršesnį, todėl Mesijas turi būti viršesnis už Dovydą ir ne tik jo "sūnus" ar palikuonis. "... mano dešinėje": garbės vieta prie karaliaus sosto. Žr. 1 Kar 2,19. "... tau po kojomis": senovėje nugalėti priešai turėjo pajusti pergalingojo valdovo kojas ant savo sukniubusių kūnų kaip pasidavimo ženklą.

110,4 "... kaip Melchizedekas": tuo pačiu būdu kaip Melchizedekas. Trimis svarbiais panašumo bruožais tarp Melchizedeko ir Kristaus išsipildė ši pranašys-

III

[5] VIEŠPATS yra prie tavo dešinės, —
karalius jis sutriuškins savo įniršio dieną.
[6] Jis įvykdys teismą tautų,
ir pripildys mūšio lauką lavonų, —
visoje žemėje nugalės karalius.

[7]* Savo žygyje iš upelio gers,
ir pasistiprinęs, bus pergalingas.

111*

Išminties pradžia

[1]*Šlovinkite VIEŠPATĮ!

{'a} Dėkosiu VIEŠPAČIUI visa širdimi
{b} dorųjų taryboje ir sueigoje.*

{g} [2] Kokie nuostabūs VIEŠPATIES darbai!
{d} Visi, kurie jais žavisi, nori juos suprasti.

{h} [3] Visa, ką jis daro, yra pilna jo garbės ir didybės;
{v} jo teisumas yra amžinas.

{z} [4] VIEŠPATS neleidžia mums užmiršti savo
nuostabių darbų, —

tė: abu buvo karaliai ir kunigai, abu aukojo duoną ir vyną Dievui, abu turi kunigystę tiesiog iš Dievo ir ne iš Aarono, nes jiedu nepriklausė Levio giminei. Ž. Pr 14,18; Žyd 7.

110,7 Šios eilutės kalba yra perkeltinė. Anot kai kurių aiškintojų, mesijinis Karalius lenksis gerti dieviškosios pagalbos vandens ir žengs su nauja pergale. Žr Iz 8,6; Jer 2,13.17-18.

111,1-10 Alfabetinė psalmė — himnas, šlovinantis Dievo įsakus ir jo gailestingus darbus Izraeliui. Kiekviena psalmės eilutė prasideda tolesne alfabeto raide. Kaip įprasta tokioms psalmėms, ir šios psalmės turinys padrikas.

111,1 "... dorųjų taryboje ir sueigoje": Šventykloje. Žr. Ps 149,1.

{ḥ} jis yra švelnus ir gailestingas.

{ṭ} [5] Parūpina maisto* tiems, kas jo pagarbiai bijo;
{j} jis niekad neužmiršta savo Sandoros.

{k} [6] Savo tautai apreiškė savo galybės darbus,
{l} atiduodamas jiems tautų paveldą.

{m} [7] Jo rankų darbas tiesa ir teisingumas,
{n} tvirti jo įsakai.

{s} [8] Patikimi amžių amžiais,
{'a} duoti tiesa ir teisumu.

{p} [9] Savo tautai siuntė atpirkimą,
{ẓ} sudarė su jais amžiną Sandorą.
{q} Šventas ir šiurpulingas jo vardas!

{r} [10] Pagarbi VIEŠPATIES baimė* —
išminties pradžia;
{š} gerai tai supranta, kurie ja gyvena.
{ṭ} Jo šlovė yra amžina.

*112**

Doro žmogaus palaima

[1] Šlovinkite VIEŠPATĮ!

{'a} Laimingas, kas VIEŠPATIES pagarbiai bijo,
{b} kas nuoširdžiai vykdo jo įsakymus.

111,5 "Parūpina maisto...": mana dykumoje. Žr. Jn 6,31-33.49-51.
111,10 "Pagarbi VIEŠPATIES baimė...": pagarba Dievui ir jo garbinimas. Hebraiškas religijos aptarimas.
112,1-10 Alfabetinė, didaktinio — pamokomo — pobūdžio psalmė, girianti dievobaimingo žmogaus dorybes. Stiliumi ir sandara ši psalmė yra panaši į Ps 111. Turbūt abi buvo to paties autoriaus sukurtos.

{g} [2] Jo palikuonys bus galingi,
{d} palaiminta dorųjų karta.

{h} [3] Jo namuose bus gerovė ir turtai,
{v} amžinai tvers jo teisumas.*

{z} [4]*Jis yra lyg šviesa, šviečianti tamsoje doriesiems,
{ḥ} visados švelnus, gailestingas ir teisus.

{t} [5] Gera žmogui, kuris yra dosnus ir skolina,
{j} sąžiningai veda savo reikalus.

{k} [6] Visad jis bus tvirtas;
{l} žmonės teisaus žmogaus niekad nepamirš.

{m} [7] Blogos žinios gauti jis nebijos, —
{n} jo širdis tvirta, pasitikinti VIEŠPAČIU.

{s} [8] Patvari jo širdis, — jis nesibaimina;
{'a} ilgainiui jo priešai bus nugalėti

{p} [9] Dosniai jis duoda beturčiams,
{ẓ} niekad neišsenka jo dosnumas.
{q} Jis bus didis ir gerbiamas.*

{r} [10] Nedoras žmogus tai mato ir erzinasi,
{š} dantį galanda ir netenka drąsos.
{ṭ} Nedorėlių norai niekais nueina.

112,3 "... amžinai tvers jo teisumas": hebraiškasis žodis, ženklinantis "teisumą", yra "zedaqa{h}". Vėlesniais amžiais šis žodis ženklino ir "dosnumą", t.y. išmaldos davimą. Žr. Sir 3,30; 7,10; Mt 6,1.

112,4 Kai kurie senieji ir šiuolaikiniai vertimai sieja šią eilutę su Dievu. Žr. Ps 111,4b.

112,9 "Jis bus didis ir gerbiamas": pažodžiui "jo ragas bus išaukštintas garbėje". "Ragas" reiškė galybę, orumą ir įtakingumą. Žr. Ps 18,3.

*113**

"Šlovinsiu VIEŠPATĮ, nes jis geras"

I

1 Šlovinkite VIEŠPATĮ!

Šlovinkite, VIEŠPATIES tarnai,*
šlovinkte VIEŠPATIES vardą.
2 Tebūna jo vardas šlovinamas
ir dabar, ir per amžius.
3 Nuo pat saulėtekio iki pat saulėlydžio*
turi būti VIEŠPATIES vardas šlovinamas.

II

4 Virš visų tautų išaukštintas VIEŠPATS;
jo garbė aukštesnė už dangų.
5 Kas yra kaip VIEŠPATS, mūsų Dievas,
kuris sėdi aukštybėse,
6 bet lenkiasi pamatyti,
kas žemai — danguje ir žemėje?

III

7 Jis pakelia silpną žmogų iš dulkių,
ištraukia elgetą iš šiukšlyno,
8 kad pasodintų su kilmingaisiais —
su savo tautos didžiūnais.

113,1-9 Prašymo himnas, kad Dievas būtų garbinamas visad ir visur (I), nes jis yra Visatos Viešpats (II) ir lenkiasi pakelti silpną žmogų ir bevaisę moterį (III).

113,1 "... VIEŠPATIES tarnai": pamaldūs maldų dalyviai; ypač levitai. Žr. Ps 134,1; 135,1; Dan 3,85.

113,3 "Nuo pat saulėtekio iki pat saulėlydžio": arba laiko atžvilgiu "nuo ryto iki vakaro", arba erdvės — "nuo rytų iki vakarų".

[9] Suteikia namus bevaikei moteriai,*
padaro ją laimingą vaikų motiną.

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

*114**

Išėjimas iš Egipto

[1] Kai Izraelis išėjo iš Egipto,
Jokūbo palikuonys — iš tautos,
kalbančios svetima kalba,
[2] Judas tapo Dievo šventove,
Izraelis jo valda.
[3] Jūra pamatė juos ir pradingo;
Jordanas atgal traukėsi.
[4]* Kalnai šokinėjo lyg avinai,
kalvos lyg kaimenės ėriukai.
[5] Kas gi tau, jūra, ko gi tu bėgi?
Jordanai, ko atgal traukies?
[6] O kalnai, kodėl šokinėjate lyg avinai?
Ir jūs, kalvos, lyg kaimenės ėriukai?
[7] Drebėk, žeme, nuo Viešpaties Artumo,
nuo Jokūbo Dievo Artumo,
[8] kuris paverčia uolas vandens tvenkiniais,
titnagą — tekančiais šaltiniais.

113,9 "... bevaikei moteriai": kadangi izraeliečiai gausią šeimą laikė Dievo palaiminimu, bevaikė moteris buvo laikoma nelaiminga ir Dievo prakeikta. Žr. Pr 16,4-5; 1 Sam 1,5-6.11; 2,5; Lk 1,25.

114,1-8 Giesmė, švenčianti Izraelio išgelbėjimą iš Egipto vergijos. Kai Viešpats išsirinko Izraelį kaip savo ypatingą tautą (žr. 1-2 eilutes), gamtoje įvyko nuostabūs reiškiniai (žr. 3-4 eilutes), kurių priežastis buvo Dievas (žr. 5-8 eilutes). Septuaginta ir Vulgata prijungia šią psalmę prie tolesnės psalmės, padarydamos vieną psalmę. Atrodo, kad jos buvo iš pradžių skirtingos.

114,4 Poetinis aprašymas žemės drebėjimo, įvykusio Dievui apsireiškiant ant Sinajaus kalno. Žr. Iš 19,16-19.

*115**

Tikrasis Dievas — didis ir geras

I

1 Ne mums, VIEŠPATIE, ne mums,
bet savo vardui duok garbę
dėl savo gerumo ir ištikimybės.
2 Kam gi turėtų tautos klausti:
"Kurgi yra tas jų Dievas?"*
3 Mūsų Dievas yra danguje;
visa, kas jam patinka, jis daro.

II

4 Jų stabai iš sidabro ir aukso,
padaryti žmonių rankomis.
5 Burnas jie turi, bet nekalba,
turi akis, bet nemato,
6 turi ausis, bet negirdi,
turi nosis, bet neužuodžia.
7 Rankas turi, bet lytėti negali,
turi kojas, bet nevaikšto.
8 Panašūs į juos bus,
kas juos dirba ir kas jais pasitiki.

115,1-18 Giesmė, šlovinanti gyvąjį Dievą (I) ir išjuokianti pagonių stabus (II). Prie to pridedama trumpa litanija, kuri apima įvairius dalykus, išreiškia savo pasitikėjimą Dievu, kunigų duotą palaiminimą ir trumpą šlovės himną (III). Ps 135,15-18 apima labai panašią giesmę, po kurios eina panaši litanija ir šlovės himnas (žr. 19-21 eilutes).

115,2 "Kurgi yra tas jų Dievas?": kadangi Dievas jų negelbsti.

III

9* Izraelio namai pasitiki VIEŠPAČIU, —
jis yra jų pagalba ir skydas.
10 Aarono namai pasitiki VIEŠPAČIU, —
jis yra jų pagalba ir jų skydas.
11 Kas pagarbiai VIEŠPATIES bijo,
VIEŠPAČIU pasitiki, —
jis yra jų pagalba ir skydas.

12 VIEŠPATS mumis rūpinasi — mus palaimins:
jis palaimins Izraelio namus,
jis palaimins Aarono namus.
13 Palaimins pagarbiai VIEŠPATIES bijančius —
ir prastuolius, ir didžiūnus.
14 Tepadaugina jus VIEŠPATS —
ir jus, ir jūsų palikuonis.
15 Būkite palaiminti VIEŠPATIES,
dangaus ir žemės Kūrėjo.

16 Dangus yra VIEŠPATIES dangus,
bet žemę jis davė žmogui.
17* Ne mirusieji šlovina VIEŠPATĮ,
ne tie, kurie nužengia į tylos buveinę.
18 Bet mes — gyvieji — garbinsime tave
ir dabar, ir per amžius.

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

115,9-11 Izraelio namai, Aarono namai ir pagarbiai Viešpaties bijantieji — izraeliečių kilmės pasauliečiai, kunigai ir konvertitai. Žr. Ps 118,2-4; 135,19-21. Panašiai ir Naujajame Testamente posakiu "tie, kurie pagarbiai Viešpaties bijo", yra ženklinami prozelitai — atėjusieji — ar konvertitai. Žr. Apd 10,2.22.35; 13,16.26.
115,17 Žr. Ps 6,6 paaiškinimą.

116*

Padėka Dievui už suteiktą pagalbą

A

I

1 Myliu VIEŠPATĮ, nes jis girdi,
klausosi mano maldavimų balso.
2 Jis girdi mane, —
šauksiuosi jo, kol tik būsiu gyvas.
3* Mirties kilpos apraizgė mane,
apėmė mane Šeolo kančios, —
buvau pilnas sielvarto ir nerimo.
4 Tada šaukiausi VIEŠPATIES vardo:
"O VIEŠPATIE, maldauju tavęs,
gelbėk mano gyvastį!"

II

5 Maloningas yra VIEŠPATS ir teisus;
mūsų Dievas yra gailestingas.
6 VIEŠPATS gina bejėgius, —
kai buvau pavojuje, jis mane išgelbėjo.
7 Nusiramink, mano širdie,
nes Dievas buvo man geras.
8 Juk jis išgelbėjo mane nuo mirties,
nušluostė man ašaras,
neleido mano kojoms paslysti.

116,1-19 Septuagintos ir Vulgatos vertimai dalija šią psalmę į dvi atskiras dalis (žr. 1-9 ir 10-19 eilutes). Ši psalmė yra padėkos himnas žmogaus, kuris sirgo mirtina liga ir buvo Dievo išgydytas. Prisimindamas, kaip jis meldėsi, būdamas prie mirties slenksčio (I), psalmininkas dabar šlovina Dievą už išklausymą jo maldos (II). Vėl užsimindamas apie savo ligos metą, jis atnašauja auką ir dėkingą šlovės himną (B).

116,3 Mirtis vaizduojama kaip kailinių žvėrelių medžiotojas, spendžiantis jiems kilpas. Žr. Ps 18,6.

[9] Todėl einu savo keliu VIEŠPATIES Artume
gyvųjų šalyje.

B

[10] Pasitikėjau,* net kai sakiau:
"Esu baisiai kančios prislėgtas!" —
[11] net kai nustėręs sakiau:
"Visi žmonės — melagiai!"

[12] Kuo galiu atsilyginti VIEŠPAČIUI už visa,
ką jis dosniai yra man davęs?
[13] Nešiu vyno atnašą* VIEŠPAČIUI
ir šauksiuosi VIEŠPATIES vardo.
[14] Savo įžadus VIEŠPAČIUI vykdysiu
visos jo tautos sueigoje.

[15] Brangi VIEŠPATIES akyse
yra jo ištikimųjų mirtis.*
[16] O VIEŠPATIE, aš tavo tarnas, — tarnauju tau,
kaip tarnavo mano motina.
Mano pančius tu atrišai.
[17] Atnašausiu tau padėkos auką
ir šauksiuosi VIEŠPATIES vardo.
[18] Savo įžadus VIEŠPAČIUI vykdysiu
visos jo tautos sueigoje —
[19] VIEŠPATIES Namų kiemuose,
tavo viduryje, Jeruzale!

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

116,10 "Pasitikėjau...": psalmininkas neabejojo, kad Dievas bus ištikimas savo pažadui išgelbėti.

116,13 "Nešiu vyno atnašą...": pažodžiui "Kelsiu išganymo taurę...", t.y. liejamąją vyno atnašą, dėkodamas už išgelbėjimą. Žr. Iš 25,29; Sk 15, 1 10.

116,15 "Brangi ... ištikimųjų mirtis": žmogiškai kalbant, Dievas turėtų laikyti savo ištikimųjų tarnų mirtį ir jų šlovės giesmių netektį per dideliu nuostoliu. Žinoma, šis psalmininko jausmas sietinas su jo Šeolo — mirusiųjų pasaulio — samprata. Žr. Ps 6,6. Dievo akyse, jo kankinių mirtis yra auksas, kuris buvo išgrynintas krosnyje. Žr. Išm 3,4-7.

117*

Žmonija kviečiama šlovinti Dievą

[1] Šlovinkite VIEŠPATĮ, visos tautos!
Aukštinkite jį, visos šalys!
[2] Tikrai didis mums jo gerumas
ir VIEŠPATIES ištikimybė amžina.

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

118*

Padėkos malda už pergalę

A

[1] Dėkokite VIEŠPAČIUI, nes ji geras,
per amžius tveria jo ištikima meilė!

[2]* Tesako Izraelis:
"Jo ištikima meilė amžina".
[3] Tesako Aarono namai:
"Jo ištikima meilė amžina".
[4] Tesako visi, kurie pagarbiai VIEŠPATIES bijo:
"Jo ištikima meilė amžina".

117,1-2 Trumpiausia psalmė — šlovės himnas, kviečiantis visą žmoniją garbinti Jahvę — Viešpatį — už jo gerumą ir ištikimybę savo pažadams. Šis visų tautų kvietimas išreikštas visuotinėje Kristaus karalystėje. Rom 15,11.

118,1-29 Dramatiška padėkos liturgija. Po trumpos litanijos (A), psalmininkas, turbūt kalbėdamas visos bendruomenės vardu, apsako, kaip tauta su pasitikėjimu maldauja Viešpaties pagalbos (B I), kai priešiškos tautos grasina jos gyvasčiai (B II), ir vaizdingai aprašo, kaip Dievas ateina į pagalbą (B III). Po to dialogas tarp kunigų prie Šventyklos vartų ir psalmininko, įeinančio atnašauti padėkos aukos (C I), kunigai suteikia palaiminimą (C II 26-27 eilutės), o psalmininkas gieda padėkos giesmę (C II 28-29 eilutės).

B

I

5* Didelėje bėdoje šaukiausi VIEŠPATIES, —
VIEŠPATS išklausė ir mane išlaisvino.
6 Su manimi VIEŠPATS, aš nebijau,
ką gali man žmonės padaryti?
7 Su manimi VIEŠPATS man padėti, —
matysiu nugalėtus savo priešus.
8 Geriau ieškoti pagalbos pas VIEŠPATĮ,
negu žmonėmis pasitikėti.
9 Geriau ieškoti užuovėjos pas VIEŠPATĮ,
negu pasitikėti didžiūnais.

II

10 Visos tautos apgulė mane;
VIEŠPATIES vardu nuo jų apsigyniau!
11 Jos apgulė mane, apsupdamos iš visų pusių,
VIEŠPATIES vardu nuo jų apsigyniau!
12 Jos apspito mane lyg bitės,
suliepsnojo lyg ugnis erškėtyne,
VIEŠPATIES vardu nuo jų apsigyniau.
13 Buvau nuožmiai puolamas ir beveik nugalėtas,
bet VIEŠPATS man padėjo.
14 Mano jėga ir drąsa yra VIEŠPATS, —
jis mane išgelbėjo.

III

15 Teisiųjų palapinės skardi džiugia pergalės giesme:
"VIEŠPATIES dešinė davė mums pergalę!

118,2-4 žr. Ps 115,9-11.
118,5-18 Nors daugelis šios dalies posakių yra panašūs į pavienio žmogaus maldas, bet kiti jų rodo, kad psalmininkas kalba visos tautos vardu. Žr. Neh 12,27,43.

[16] VIEŠPATIES dešinė išaukštinta!
VIEŠPATIES dešinė davė mums pergalę!"
[17] Nemirsiu, bet gyvensiu
ir skelbsiu VIEŠPATIES darbus.
[18] Nors VIEŠPATS iš tikrųjų mane plakė,
betgi mirčiai manęs neatidavė.

C

I

[19]* Atverkite man teisumo vartus,
kad, pro juos įėjęs, padėkočiau VIEŠPAČIUI.

[20] Šie yra vartai pas VIEŠPATĮ, —
teisieji pro juos įeis.

[21] Dėkoju tau, kad manęs išklausei
ir tapai mano išgelbėjimu.
[22] Akmuo,* kurį statytojai atmetė,
tapo kertiniu akmeniu.
[23] Taip VIEŠPATIES padaryta, —
koks mums nuostabus reginys!

[24] Ši diena yra VIEŠPATIES duota, —
linksminkimės ir džiūgaukime.
[25] O VIEŠPATIE, prašome tave, gelbėk mus!*
O VIEŠPATIE, prašome tave, suteik mums palaimą!

118,19-29 Šiame dramatiškame dialoge tautos atstovo žodžiai, atrodo, ribojasi 19.21-23.28-29 eilutėmis; 20.24-27 eilutės turbūt buvo kunigų tariamos.

118,22 "Akmuo...": tiesiogine prasme — Izraelis, kurį imperijų steigėjai laikė beverčiu kurdami savo "vieną pasaulį". Bet Izraelis čia yra nuoroda į Kristų, kuriame ši pranašystė išsipildė. Užtat šie žodžiai dažnai cituojami Naujajame Testamente, kaip nuoroda į žydų Kristaus atmetimą.

118,25 "... prašome tave, gelbėk mus": hebraiškai "hoši'a na!" — "hosana!", t.y. suteik išganymą! Šis žodis aidėjo, kai Jėzus buvo sutiktas Šventykloje Palmių dieną. Žr. Mk 11,10-11.

II

[26] Kas įeina, tebūna palaimintas VIEŠPATIES vardu!
Laiminame jus iš VIEŠPATIES Namų.
[27] VIEŠPATS yra Dievas, —
jis yra mūsų šviesa.
Su šakomis rankose pradėkite iškilmę,
žygiuodami eitynėse aplink aukurą.
[28] Tu mano Dievas, aš tau dėkosiu;
tu mano Dievas, aš tave aukštinsiu.
[29] Dėkokite VIEŠPAČIUI, nes jis geras,
per amžius tveria jo ištikima meilė.

*119**

Viešpaties Įstatymas

'Alef

{'a} [1] Laimingi, kurių kelias be priekaišto,
kurie gyvena pagal VIEŠPATIES Mokymą.
[2] Laimingi, kas laikosi jo įsakų,
ieško jo visa širdimi,
[3] nedaro nieko pikta,
bet eina jo keliais.

118,27b Šios eilutės dalies prasmė nėra aiški. Verčiant pažodžiui: "Rikiuokitės į šventės eitynes su šakomis rankose iki pat aukuro ragų": deginamųjų aukų aukuras turėjo keturis kampus — ragus. Žr. Iš 27,2; 38,2; Kun 4,25.30.34.

119,1-176 Alfabetinė, pamokomojo — didaktinio — pobūdžio psalmė. Maldos forma ji įteigia Dievo apreikšto Mokymo — Įstatymo pranašumą duobėto gyvenimo kelio vingiuose. Kai kurie jos posmai pasižymi rišliu minties nuoseklumu, bet, bendrai, joje vyrauja įvairus tos pačios minties kartojimas. Išorinė psalmės forma yra šmaikšti ir neįprasta. Psalmininkas pasinaudoja būriu sinonimų — Mokymas, Įstatymas, įsakas, įstatas, sprendimas,

[4] VIEŠPATIE, tu davei savo įsakymus,
kad uoliai būtų jie vykdomi.
[5] O, kad būčiau tvirtas,
laikydamasis tavo įstatų kelių!
[6] Niekuomet nebūsiu sugėdintas,
jei įsižiūrėsiu į visus tavo įsakymus.
[7] Dora širdimi tave šlovinsiu,
kai išmoksiu teisius tavo įsakus.
[8] Laikysiuosi tavo įstatų,
niekad nepalik manęs!

Bet

{b} [9] Kaip gali jauni žmonės nepalūžti savo kelyje?
Laikydamiesi tavo žodžių.
[10] Visa širdimi tavęs ieškau,
neleisk man nuklysti nuo tavo įsakymų.
[11] Branginu širdyje tavo žodį,
kad tau nenusidėčiau.
[12] Būk pašlovintas, VIEŠPATIE;
išmokyk mane savo įstatų.
[13] Kartoju lūpomis
visus tavo burnos sprendimus.
[14] Džiaugiuosi tavo kelio įsakais,
lygiai kaip visais turtais.
[15] Gilinuosi į tavo įsakymus,
įsižiūriu į tavo kelius.
[16] Mėgaujuosi tavo įstatais;
tavo žodžio paisysiu.

žodis, pažadas, — aptardamas "teisingo ir neteisingo","gero ir pikto" sampratą ir svarbą. Ši psalmė yra pati ilgiausia Psalmyne. Kiekviena aštuonių eilučių posmo eilutė prasideda kuria nors hebraiškojo alfabeto raide: pirmojo — " 'alef" raide, kiekviena tolesnio posmo eilutė — raide "bet" ir taip visomis dvidešimt dviem alfabeto raidėmis. Užtat visa psalmė ir apima 176 eilutes.

Gimel

{g} [17] Būk dosnus savo tarnui,
kad gyvenčiau, laikydamasis tavo žodžio.
[18] Atmerk man akis,
kad suprasčiau tavo Mokymo nuostabius vaisius.
[19] Gyvenu tik kaip ateivis žemėje,*
neslėpk nuo manęs savo įsakymų.
[20] Man širdis alpsta nuo ilgesio, —
dieną ir naktį tavo sprendimus noriu žinoti.
[21] Tu grasini įžūliesiems — prakeiktiesiems,
kurie nuklysta nuo tavo įsakymų.
[22] Išlaisvink mane nuo pajuokos ir užgaulių,
nes laikausi tavo įsakų.
[23] Nors didžiūnai suėję ir sąmokslauja prieš mane,
tavo tarnas rūpinsis tavo įstatais.
[24] Tavo įsakai yra man žavūs, —
jie yra man patarėjai.

Dalet

{d} [25] Nublokštas guliu dulkėse;
atgaivink mane, kaip esi pažadėjęs.
[26] Kai parodžiau savo kelius, tu mane išklausei;
mokyk mane savo įsakų.
[27] Padėk man suprasti tavo įsakų kelią,
ir aš žavėsiuos tavo nuostabiais darbais.
[28] Esu skausmo žudomas, —
palaikyk mane, kaip esi pažadėjęs.
[29] Neleisk man eiti klystkeliais, —
būk man geras ir mokyk savo Įstatymo.
[30] Pasirinkau ištikimybės kelią, —
man kelrodis tavo sprendimai.

119,19 "... ateivis žemėje": Psalmininkas suvokia, kad žmogaus gyvenimas žemėje yra trumpas. Žr. 39,13. Psalmininkas trokšta pažinti visus įstatymus ir papročius šalies, kurią Dievas išrinko savo tautai.

[31] Tvirtai laikausi tavo įsakų;
neleisk man patirti gėdos.
[32] Bėgu tavo įsakymų keliu,
nes tu man duodi imlią širdį.

He

{h} [33] Mokyk mane, VIEŠPATIE, savo įstatų kelio
ir jo laikysiuosi ir dieną ir naktį.
[34] Suteik man įžvalgos laikytis tavo Mokymo
ir visa širdimi jam paklusti.
[35] Vesk mane savo įsakymų taku,
nes tai man labai rūpi.
[36] Palenk mano širdį į savo įsakus,
o ne į savanaudį pelną.
[37] Nugręžk mano akis nuo to, kas tuščia;
laikyk mane gyvą savo keliuose.
[38] Laikykis man, savo tarnui, duoto pažado —
pažado, kurį davei pagarbiai tavęs bijantiems.
[39] Nugręžk nuo manęs užgaules — jų bijausi,
nes tavo sprendimai yra geri.
[40] Juk žinai, kad ilgiuosi tavo įsakų;
suteik man naują gyvenimą, nes tu esi teisus!

Vau

{v} [41] Tepasiekia mane tavo, VIEŠPATIE, gerumas,
tavo išganymas, kaip esi pažadėjęs.
[42] Tuomet galėsiu atsakyti mano užgauliotojams,
nes tavo žodžiu pasitikiu.
[43] Įgalink mane visados tiesą sakyti,
nes mano viltis — tavo sprendimai.
[44] Paklusiu tavo Mokymui visados —
per amžių amžius.
[45] Eisiu erdviu keliu,
nes ieškojau tavo įsakų.
[46] Kalbėsiu apie tavo įsakus
ir nesigėdinsiu karalių akivaizdoje.

47 Mėgaujuosi tavo įsakymais,
nes juos myliu.
48 Gerbiu ir myliu tavo įsakymus, —
gilinuosi į tavo įstatus.

Zajin

{z} 49 Atsimink savo pažadą man, savo tarnui,
kuriuo davei man vilties.
50 Net kančioje esu paguostas,
nes tavo pažadas mane gaivina.
51 Nors įžūlieji visados iš manęs šaiposi,
bet nuo tavo Mokymo nesigręžiu.
52 Kai prisimenu senuosius tavo sprendimus,
VIEŠPATIE, jais pasiguodžiu.
53 Kai matau nedorėlius, nepaisančius tavo Mokymo,
mane apima pyktis.
54 Tavo įstatai yra mano giesmės šerdis,
kur tik apsigyvenu.
55 Naktį atsimenu, VIEŠPATIE, tavo vardą
ir paklūstu tavo Mokymui.
56 Tai mano laimė,
nes laikiausi tavo įsakų.

Het

{h} 57 VIEŠPATS mano dalis;
aš pasiryžau laikytis tavo žodžių.
58 Maldauju tavęs iš visos širdies, —
būk man gailestingas, kaip esi pažadėjęs!
59 Kai pergalvoju tavo kelius,
kreipiu savo kojas į tavo įsakus.
60 Skubu — nedelsiu
laikytis tavo įsakymų.
61 Nors nedorėlių virvės mane aprišo,
tavo Mokymo nemetu.
62 Vidurnaktį keliuosi tavęs šlovinti
už tavo teisius sprendimus.

[63] Esu bičiulis pagarbiai tavęs bijančiųjų —
visų tų, kurie laikosi tavo įsakų.
[64] Tavo gerumo, VIEŠPATIE, kupina žemė, —
mokyk mane savo įstatų.

Tet

{t} [65] Tu buvai geras man — savo tarnui,
VIEŠPATIE, kaip buvai pažadėjęs.
[66] Mokyk mane sveikos nuovokos ir žinojimo,
nes pasitikiu tavo įsakymais.
[67] Prieš būdamas nubaustas, nuklysdavau,
bet dabar laikausi tavo žodžio.
[68] Geras esi ir gera darai,
mokyk mane savo įstatų.
[69] Įžūlieji šmeižia mane melais,
aš visa širdimi laikausi įsakų tavo.
[70] Jų širdis atbukusi ir nutukusi,
bet aš mėgaujuosi tavo Mokymu.
[71] Gera man, kad mano bausmė buvo —
išmokti tavo įstatų.
[72] Tavo duotas Mokymas man brangesnis
už tūkstantį aukso ir sidabro gabalų.

Jod

{j} [73] Tavo rankos padarė mane — sukūrė;
padėk man suvokti,
kad reikia mokytis tavo įsakymų.
[74] Tavęs pagarbiai bijantieji,
matydami mane, džiūgaus,
kad aš dėjau viltį į tavo žodį.
[75] Žinau, VIEŠPATIE,
kad teisūs tavo sprendimai,
dėl to mane nubaudei, kad esi ištikimas.
[76] Tepaguodžia mane tavo gerumas,
kaip savo tarnui esi pažadėjęs.

77 Tepasiekia mane tavo gailestingumas,
kad būčiau gyvas,
nes tavo Mokymas yra man žavus.
78 Tebūna sugėdinti įžūlieji,
nes melu jie nuskriaudė mane;
aš gilinsiuosi į tavo įsakus.
79 Tesueina pas mane pagarbiai tavęs bijantieji —
visi tie, kurie žino įsakus tavo.
80 Tebūna mano širdis be ydos pagal tavo įstatus,
kad nebūčiau sugėdintas.

Kaf

{k} 81 Mano širdis ilgisi tavo išganymo;
dedu viltį į tavo žodžius.
82 Akis pražiūrėjau laukdamas, kas tavo žadėta;
klausiu: "Kada mane paguosi?"
83 Nors tapau panašus į sutrešusį vynmaišį,*
bet tavo įstatų neužmiršau.
84 Kaip ilgai tavo tarnas turi kęsti?
Mano persekiotojus kada į teismą pašauksi?
85 Įžūlieji iškasė man duobes;
jie šaiposi iš tavo Mokymo.
86 Visi tavo įsakymai man tveria;
be priežasties mane persekioja, — padėk man!
87 Nors jie beveik pribaigė mane žemėje,
aš neapleidau tavo įsakų.
88 Dėl savo gerumo leisk man gyventi,
idant laikyčiausi tavo duotų įsakų.

119,83 "... sutrešusį vynmaišį": rauge išdirbti kailiai buvo naudojami vandeniui ir vynui laikyti. Tokie "vynmaišiai", laikomi sausoje vietoje arba prie židinio, ilgainiui pasidarydavo trapūs ir netinkami naudoti.

Lamed

{l} [89] Tavo žodis, VIEŠPATIE, tveria amžinai, —
tvirtai jis stovi danguje.
[90] Tavo ištikimybė trunka per visas kartas;
tu padėjai žemę į vietą, ir ji tebestovi.
[91] Visa tveria ligi šiol, kaip tavo nuspręsta,
nes visa yra tavo tarnai.
[92] Jeigu tavo Mokymas nebūtų man džiaugsmo šaltinis,
būčiau pražuvęs varge.
[93] Per amžius neužmiršiu įsakų tavo,
nes per juos išlaikei mane gyvą.
[94] Tavo aš esu — gelbėk mane,
nes aš neatsidžiaugiu įsakais tavo.
[95] Nedorėliai kėsinasi mane pražudyti,
bet aš gilinuos į tavo įsakus.
[96] Pamačiau, kad visi dalykai yra riboti,
bet tavo įsakymas beribis.

Mem

{m} [97] O, kaip aš branginu tavo Mokymą!
Mąstau apie jį visą dieną.
[98] Tavo įsakymas padaro mane išmintingesnį už priešus,
nes jis nuolat su manimi.
[99] Įgijau daugiau įžvalgos už savo mokytojus,
nes tavo įsakai mano užsiėmimas.
[100] Įgijau daugiau supratimo už seniūnus,
nes laikausi tavo įsakų.
[101] Į jokį nedorą kelią kojos nekėliau,
idant laikyčiausi tavo žodžio.
[102] Nuo tavo sprendimų nenutolau,
nes tu pats esi mano mokytojas.
[103] Kokie malonūs tavo žodžiai mano gomuriui,
saldesni už medų mano burnai.
[104] Iš tavo įsakų įgyju išminties,
užtat nekenčiu jokio sukto kelio.

Nun

{n} [105] Tavo žodis yra man žibintas
ir šviesa mano takui.
[106] Laikysiuosi savo iškilmingos priesaikos
paklusti tavo teisiems sprendimams.
[107] Esu sielvarto baisiai nukamuotas;
VIEŠPATIE, atgaivink mane, kaip esi pažadėjęs.
[108] Priimk mano laisvas šlovės atnašas, VIEŠPATIE,
ir mokyk mane savo įsakų.
[109]* Nors mano gyvastis yra nuolat pavojuje,
bet tavo Mokymo niekad neužmirštu.
[110] Nedorėliai spendė man žabangus,
bet nuo tavo įsakų nenukrypau.
[111] Tavo įsakai yra man amžinas paveldas,
nes jais žavisi mano širdis.
[112] Širdimi stengiuosi vykdyti tavo įstatus —
amžinai, iki pat galo.

Samech

{s} [113] Nepakenčiu suktos širdies žmonių,*
bet myliu tavo Mokymą.
[114] Tu esi mano užuovėja ir skydas,
mano viltis tavo žodyje.
[115] Atstokite nuo manęs, piktadariai,
ir laikysiuos savo Dievo įsakymų.
[116] Stiprink mane gyvenime, kaip esi pažadėjęs,
neleisk mano vilčiai niekais nueiti.
[117] Padėk man, kad būčiau saugus
ir visad branginčiau įstatus tavo.
[118] Tu atmeti visus, kurie nuklysta nuo tavo įstatų,
nes jų suktos užmačios yra tuščios.

119,109-110 Psalmininko gyvybei nuolat grėsė pavojus nuo nedorėlių, kurie persekiojo jį už Dievo Mokymo — Įstatymo — laikymąsi.

119,113 "... suktos širdies žmonių": žmonių, kurie svyruoja tarp ištikimybės ir neištikimybės Dievo Mokymui — Įstatymui.

[119] Atliekomis laikai visus žemės nedorėlius,
užtat aš myliu tavo įsakus.
[120] Iš tavo baimės šiurpas apima mano kūną, —
esu kupinas pagarbios baimės tavo sprendimams.

'Ain

{'a} [121] Dariau, kas teisinga ir teisu;
manęs nepalik mano engėjams.
[122] Laiduok savo tarno gerovę, —
neleisk įžūliems žmonėms manęs engti.
[123] Akis pražiūrėjau laukdamas tavo išganymo
ir tavo teisaus pažado įvykdymo.
[124] Elkis su savo tarnu pagal savo ištikimą meilę,
ir mokyk mane savo įstatų.
[125] Esu tavo tarnas — duok išminties,
idant pažinčiau įstatus tavo.
[126] Veikti VIEŠPAČIUI jau metas,
nes tavo Mokymas žiauriai pažeidžiamas
[127] Tikrai aš myliu tavo įsakymus
labiau už auksą — labiau už gryną auksą.
[128] Tikrai aš tvarkau savo žingsnius
pagal tavo įsakus, —
nekenčiu jokio sukto kelio.

Pe

{p} [129] Nuostabūs tavo įsakai;
užtat jų laikausi.
[130] Tavo žodžių aiškinimas apšviečia,
pamoko įžvalgos net neišmanėlius.
[131] Atvira burna godžiai kvėpuoju,
nes ilgiuosi tavo įsakymų.
[132] Pažvelk į mane ir būk man malonus,
kaip darai visiems, kurie brangina tavo vardą.
[133] Neleisk man suklupti, kaip esi pažadėjęs
ir niekad neleisk, kad pikta mane nugalėtų.

[134] Atpirk mane nuo žmonių, kurie mane engia,
kad laikyčiausi tavo įsakų.
[135] Tešviečia tavo veidas* tavo tarnui,
temoko mane tavo įstatų.
[136] Mano akys liejo ašarų upelius dėl to,
kad žmonės nepaklūsta tavo Mokymui.

Zade

{ẓ} [137] Tu teisus, VIEŠPATIE,
teisūs tavo sprendimai.
[138] Tu išleidai teisius įsakus, —
jie yra nepajudinamai tvirti.
[139] Mane apmaudas graužia lyg ugnis,
nes mano priešai nepaiso tavo žodžių.
[140] Koks tikras* yra tavo pažadas!
Tavo tarnas jį myli.
[141] Nors esu menkutis ir niekinamas,
bet tavo įsakų laikausi.
[142] Tavo teisumas — amžinas teisumas,
ir tavo Mokymas — tiesa.
[143] Nors vargas ir skausmas ištiko mane,
tavo įsakymai — mane žavi.
[144] Tavo įsakai yra teisūs per amžius;
padėk suprasti, idant gyvenčiau.

Qof

{q} [145] Iš visos širdies šaukiu,
išklausyk mane, VIEŠPATIE!
Paklusiu tavo įstatams.
[146] Šaukiuosi tavęs — išgelbėk mane,
kad laikyčiausi tavo įsakų.

119,135 "... tešviečia tavo veidas": psalmininkas prašo Dievą nusišypsoti jam. Žr. Sk 6,25; Ps 67,2; 80,4.

119,140 "Koks tikras...": pažodžiui "ugnimi išmėgintas". Taip sakoma apie ugnimi išvalytus metalus. Jie yra tikri ir patikimi. Žr. Ps 12,7.

[147] Prieš aušrą keliuosi
šauktis pagalbos, —
sudedu savo viltis į tavo pažadą.
[148] Kiekvieną nakties sargybą mano akys sveikina,*
kai svarstau tavo žodį.
[149] Kadangi tavo gerumas ištikimas,
išgirsk mano balsą, — VIEŠPATIE,
išlaikyk mane gyvą, nes esi teisingas.
[150] Tie, kurie į mane kėsinasi, artinasi —
nutolę jie nuo Mokymo tavo.
[151] Bet tu, VIEŠPATIE, esi arti,
ir tavo įsakymai yra tikri.
[152] Seniai apie tavo įsakus patyriau,
kad tu juos skyrei būti per amžius.

Reš

{r} [153] Pažvelk į mano skausmą ir gelbėk mane,
nes aš neužmiršau Mokymo tavo.
[154] Gink mano bylą ir atpirk mane;
išgelbėk mane, kaip esi pažadėjęs.
[155] Nedorėliai nebus išgelbėti,
nes tavo įstatų jie neieško.
[156] Didis tavo gailestingumas, VIEŠPATIE;
išgelbėk mane, kaip esi pažadėjęs.
[157] Turiu daug priešų ir engėjų,
bet nuo tavo įsakų nenukrypau.
[158] Žvelgiu į neištikimus žmones ir bjauriuosi,
nes jie nesilaiko tavo žodžių.
[159] Žiūrėk, kaip aš branginu tavo įsakus;
išgelbėk mane, kaip tinka tavo gerumui.
[160] Tiesa yra tavo žodžio šerdis, —
kiekvienas tavo teisus sprendimas tveria amžinai.

119,148 "... nakties sargybą mano akys sveikina": net tuo metu, kai žmonės miega, psalmininkas užsiima — mąsto — Dievo žodžiu. Žr. Ps 77,3.5.

Šin

{š} 161 Didžiūnai persekioja mane be priežasties,
bet mano širdis pagarbiai žiūri į tavo žodžius.
162 Mėgaujuosi tavo žodžiu,
kaip žmogus paėmęs didelį grobį.
163 Nekenčiu ir bjauriuosi melu,
bet myliu tavo Mokymą.
164 Šlovinu tave kasdien septynis kartus,*
nes teisūs tavo sprendimai.
165 Didi ramybė mylintiems tavo Mokymą, —
jiems nėra suklupimo akmens.
166 Laukiu viltingai tavo išganymo, VIEŠPATIE,
ir vykdau tavo įsakymus.
167 Laikausi tavo įsakų;
nepaprastai juos branginu.
168 Laikausi tavo įsakų ir pamokymų,
nes tu matai kelius mano.

Tav

{ṭ} 169 Tepasiekia tave, VIEŠPATIE, mano šauksmas, —
padėk man suprasti, kaip esi pažadėjęs.
170 Tepasiekia tave mano maldavimas, —
išgelbėk mane pagal savo pažadą.
171 Iš mano lūpų veršis šlovės giesmė,
nes tu mokai mane savo įstatų.
172 Mano liežuvis giedos apie tavo pažadą,
nes teisūs visi tavo įsakymai.
173 Tebūna tavo ranka pasiruošusi man padėti,
nes pasirinkau tavo įsakus.
174 Ilgiuosi tavo išganymo, VIEŠPATIE,
ir žaviuosi tavo Mokymu.
175 Leisk man gyventi ir tave šlovinti, —
tepalaiko mane tavo sprendimai.

119,164 "... septynis kartus": daug kartų. Žr. Pr 4,24; Ps 12,7; Pat 24,16; Mt 18,21-22; Lk 17,4.

[176] Klajoju lyg paklydusi avis —
surask savo tarną,
nes aš neužmiršau tavo įsakymų.

*120**

Tremtinio malda pavojuje

[1] Pakopų giesmė.*

I

Būdamas pavojuje, šaukiausi VIEŠPATIES,
ir jis manęs išklausė.
[2] VIEŠPATIE, išgelbėk mane nuo klastingų lūpų
ir apgaulingo liežuvio.

II

[3]* Melagiai, ką Dievas jums padarys?
Kaip jus nubaus?
[4]* Aštriomis galiūnų strėlėmis,
degančiomis žarijomis!

120,1-7 Psalmininkas maldauja iš Dievo pagalbos prieš apgaulingą priešą (I); jis prašo Dievą nubausti šį priešą (II), apverkdamas savo tremtinio būklę tarp nedraugingų svetimųjų (III).

120,1 "Pakopų giesmė": tai antraštė keturiolikos tolesnių psalmių. Atrodo, kad šios psalmės sudaro Piligrimų psalmių rinkinį, t.y. rinkinį giesmių, kurios buvo giedamos "kopiant" į Jeruzalę metinių iškilmių švęsti. Žr. Iš 23,17; Įst 16,16; 1 Kar 12,28; Mt 20,17; Lk 2,41-42. Be to, kai kurie psalmių aiškintojai šias psalmes sieja su tremtinių grįžimu iš Babilono į Jeruzalę (žr. Ezd 7,9), arba net su levitais, giedojusiais jas ant penkiolikos pakopų, kuriomis jie kopdavo iš Moterų kiemo į Izraelio vyrų kiemą Šventykloje. Užtat šios psalmės ir vadinamos Pakopų psalmėmis.

120,3 Čia psalmininkas, atrodo, neberanda tinkamų žodžių deramai prakeikti. Žr. 1 Sam 3,17; 14,44; 25,22.

120,4 Psalmininkas linki savo priešui, kad jis būtų mūšyje strėlės pervertas ar sudegtų žėrinčiose žarijose.

III

5 Vargas man, kad esu ateivis Mešeche*
ir turiu gyventi tarp Kedaro* palapinių!
6 Per ilgai man teko gyventi su tais,
kurie nekenčia taikos.
7 Esu visiškai taikus —
bet kai kalbu, jie nori karo.

*121**

Dievas žmogų globoja

1 Pakopų giesmė.

I

Keliu akis į kalnus* —
iš kur ateis man pagalba?
3 Mano pagalba ateina iš VIEŠPATIES,
kuris padarė dangų ir žemę.

II

2 Tavo kojai suklupti jis neleis, —
tas, kuris tave globoja, budi.
4 Štai Izraelio globėjas
nei snaudžia, nei miega!

120,5 "... Mešeche ... Kedaro": Mešech{as} — vietovė šiaurės rytų Mažojoje Azijoje. Žr. Pr 10,2. Kedar{as} — gentis Arabijos dykumos šiaurėje. Pr 25,13. Čia šie vardai turbūt vaizduoja perkeltine prasme barbarų tautas.

121,1-8 Kadangi jis pats pasitiki Viešpaties pagalba (I), psalmininkas laiduoja ir savo bičiuliui, kad Dievas jį globos (II-IV).

121,1 "... į kalnus": kalnų virtinė, kuriai priklauso Ziono kalnas su Šventykla. Žr. Ps 87,1; 125,2.

III

[5] VIEŠPATS tave saugo;
tavo dešinėje VIEŠPATS yra tavo užuovėja.
[6] Dieną saulė neužgaus* tavęs,
nė mėnulis naktį.

IV

[7] VIEŠPATS saugos tave nuo viso, kas pikta, —
jis saugos tavo gyvastį.
[8] VIEŠPATS saugos tave išeinantį ir grįžtantį*
ir dabar, ir amžinai.

*122**

Piligrimo džiaugsmas

[1] Pakopų giesmė. Dovydo.

I

Man buvo smagu, kai man pasakė:
"Eime į VIEŠPATIES Namus!"
[2] Nūn jau įkėlėme koją —
stovime tavo vartuose, Jeruzale!
[3] Jeruzalė — pastatyta lyg miestas,
suaustas tvirtai į viena.

121,6 "... saulė neužgaus": saulės smūgis buvo žinomas ir senovėje. Žr. 2 Kar 4,18-37. Artimųjų Rytų gyventojai net nūdien mano, kad ir mėnulis gali žmogui žalos padaryti.

121,8 "... išeinantį ir grįžtantį": posakis, kuriuo ženklinama visa įprasta žmogaus veikla. Žr. Įst 28,6; 31,2; Joz 14,11; 2 Sam 3,25.

122,1-9 Ziono giesmė. Kupinas džiaugsmo, kad pasiekė Jeruzalę (I), psalmininkas pagerbia Jeruzalę kaip piligrimų tikslą ir valdžios sostą (II); jis prašo Dievą ją laiminti (III).

II

4 Kopia į ją giminės — VIEŠPATIES giminės, —
kaip įsakyta Izraeliui, —
kad padėkotų VIEŠPATIES vardui.
5 Nes ten pastatyti teismo sostai,
Dovydo namų sostai.

III

6 Melskitės už Jeruzalės gerovę:*
"Tebūna saugūs, kurie tave myli!
7 Tebūna palaima tavo sienose,
ir ramybė tavo pastatuose".
8 Savo giminių ir bičiulių labui
sakysiu: "Tebūna tavyje ramybė!"
9 Dėl VIEŠPATIES, mūsų Dievo, Namų
ieškosiu to, kas tau gera.

*123**

Tikėjimo himnas

1 Pakopų giesmė.

I

Keliu akis į tave —
į tave, kuris sėdi dangaus soste!
2 Kaip akys tarnų žvelgia į šeimininko ranką,
ir akys tarnaitės į ranką šeimininkės,
taip mes žvelgiame į VIEŠPATĮ, mūsų Dievą,
laukdami, kol jis mūsų pasigailės.

122,6-8 "... gerovę": hebraiškai "šalom". "Šalom" hebrajų kalba yra "labas". Šio žodžio prasmė yra plati: "taika", "ramybė", "gerovė", "palaima".
123,1-4 Tautos maldavimas. Pareikšdami savo ištikimą klusnumą Viešpačiui (I), pažemintieji prašo pasigailėti (II).

II

3 Pasigailėk mūsų, VIEŠPATIE, pasigailėk mūsų,
nes esame persisotinę didelio pažeminimo.
4 Jau esame persotinti įžūliųjų patyčių
ir išdidžiųjų paniekos.

*124**

Padėkos giesmė

1 Pakopų giesmė. Dovydo.

I

Jeigu VIEŠPATS nebūtų buvęs mūsų pusėje, —
nūn tesako Izraelis,
2 jeigu VIEŠPATS nebūtų buvęs mūsų pusėje —
kai mus užpuolė priešai,
3 tuomet jie būtų mus gyvus prarijęs.
Kai jie užsidegė pykčiu ant mūsų,
4* potvynis būtų mus nunešęs,
vandenys būtų mus užlieję,
5 šėlstanti srovė būtų mus paskandinusi.

II

6 Tebūna pašlovintas VIEŠPATS,
kuris nepaliko mūsų grobiu jų dantims.
7 Ištrūkome lyg paukštis iš medžiotojo spąstų, —
spąstai sulaužyti, ir mes ištrūkome.
8 Mūsų pagalba varge VIEŠPATS,
kuris sukūrė dangų ir žemę.

124,1-8 Padėkos himnas, kuriuo žmonės pripažįsta, kad be Viešpaties pagalbos jie būtų buvę visiškai sunaikinti (I); užtat jie šlovina jį už išgelbėjimą nuo priešų (II).

124,4-5 Potvynio vandenys — nelaimės įvaizdis. Žr. Ps 18,5.17; 69,2-3.

*125**

Dievas saugo savo tautą

[1]* Pakopų giesmė.

I

Kas VIEŠPAČIU pasitiki,
yra lyg Ziono kalnas, —
niekad nesvyruoja, tveria amžinai.
[2] Kaip kalnai supa Jeruzalę,
taip VIEŠPATS saugo savo tautą
ir dabar, ir per amžius.

II

[3] Nedorėlių skeptras niekad neslėgs krašto,
skirto teisiesiems,
idant teisieji netiestų rankų nedorumui.

III

[4] Daryk gera, VIEŠPATIE, geriesiems
ir žmonėms doros širdies.
[5] Bet tuos, kurie eina savo kreivais keliais,
nuvys VIEŠPATS kartu su nedorėliais.
Tebūna ramybė Izraeliui!

125,1-5 Maldavimas, kuriame žmonės, patvirtindami savo pasitikėjimą Viešpaties globa (I), prašo, kad baigtųsi nedorųjų viešpatavimas (II) ir gerieji galėtų džiaugtis Dievo palaima (III).

125,1-2 Nors pati Jeruzalė yra ant aukšto kalno, ją supa dar aukštesnių kalnų virtinės.

126*

Grįžtančių tremtinių giesmė

1 Pakopų giesmė.

I

Kai VIEŠPATS parvedė Ziono tremtinius,
mes buvome lyg sapne.*
2 Kaip tuomet mes juokėmės,
ir mūsų liežuvis spragėjo džiaugsmu!
Tuomet buvo kalbama tautose:
"VIEŠPATS padarė jiems didžių dalykų!"
3 Iš tikrųjų VIEŠPATS mums padarė didžių dalykų, —
kokie mes buvome laimingi!

II

4* VIEŠPATIE, padaryk mus vėl klestinčius,
lygiai kaip užtvindei sausas upių vagas Negebe.
5 Kas sėja ašarodamas,
ims derlių džiūgaudamas.
6 Nors žmogus išeitų verkdamas,
sėkla sėjimui nešinas,
jis sugrįš namo džiūgaudamas,
derliaus pėdais nešinas.

126,1-6 Dėkingi už savo laimingą sugrįžimą iš tremties (I), žmonės maldauja Viešpatį, kad laimintų jų pastangas atkuriant tėvynę ir tėviškes (II). Žr. Ps 85.

126,1 "... buvome lyg sapne": grįžimas iš tremties į savo žemę buvo neįtikėtinas.

126,4 Kaip nedažni lietūs staiga užtvindo sausas ir tuščias Negebo dykumos upių vagas, taip Viešpats tepalaimina sėkme tremtinius.

127*

Pasitikėjimas Apvaizda

[1] Pakopų giesmė. Saliamono.

I

Jei VIEŠPATS nestato namo,
veltui triūsia tie, kurie jį stato.
Jei VIEŠPATS nesaugo miesto,
veltui budi sargai.
[2*] Tuščia jums keltis anksti
ir eiti vėlai gulti, —
jums, kurie valgote sunkiai uždirbtą duoną, —
nes VIEŠPATS pasirūpina tais,
kuriuos myli, jiems miegant.

II

[3] Vaikai iš tikrųjų yra VIEŠPATIES dovana,
įsčių vaisius — palaiminimas.
[4] Lyg strėlės galiūno rankoje
yra jaunystėje žmogui gimę sūnūs.
[5] Laimingas žmogus, turintis daug tokių strėlių;
jis niekad nebus nugalėtas,
kai susikirs su priešais vartuose.*

127,1-5 Dvi trumpos psalmės (I ir II). Pirmoji (I) pabrėžia tiesą, kad be Dievo palaiminimo visos žmogaus pastangos yra tuščios, antroji (II) sveikina žmogų, kurį Dievas palaimino gausia šeima.

127,2 Kristus mokė tos pačios tiesos, kad Dievo palaima ateina tiems, kurie nenuleidžia rankų varge, bet pasitiki jo Apvaizda. Žr. Mt 6,25-34; Mk 4,26-29; Lk 12,22-31.

127,5 "... su priešais vartuose": ne su priešais, apgulusiais miestą, bet su ieškovais teisme. Miesto vartuose buvo didelė atvira vieta, kurioje vykdavo teismai. Kuo didesnė žmogaus šeima, tuo didesnė ten jo įtaka.

*128**

Tikrai laimingas žmogus

[1] Pakopų giesmė.

I

Laimingi visi, kas pagarbiai VIEŠPATIES bijo,
kas jo keliais eina!
[2] Maitinsies savo triūso vaisiais, —
būsi laimingas ir sėkmingas.
[3] Tavo žmona bus lyg vaisingas vynmedis*
tavo namų židinyje,
o vaikai — lyg vynmedžio atžalos*
prie tavo stalo.
[4] Taip bus palaimintas žmogus,
kuris pagarbiai VIEŠPATIES bijo.

II

[5] Telaimina tave VIEŠPATS iš Ziono!
Patirk Jeruzalės klestėjimą
per visas savo gyvenimo dienas;
[6] pamatyk savo vaikų vaikus.

Tebūna ramybė Izraeliui!

128,1-6 Panašiai kaip Ps 127,3-5, ši psalmė švenčia šeimos palaimą — idilę. Psalmininkas sveikina žmogų, kuriam Viešpats davė vaisingą žmoną bei sveikų vaikų būrį (I) ir linki jam palaimos bei ilgo gyvenimo (II).
128,3 "... vaisingas vynmedis ... vynmedžio atžalos": šeimos palaimos įvaizdžiai. Žr. Ps 52,10; 92,13-16.

*129**

Trapi nedorėlių laimė

1 Pakopų giesmė.

I

"Nuo pat jaunystės buvau labai priešų engiamas", —
nūn tesako Izraelis, —
2 buvau labai priešų puolamas nuo pat jaunystės,
bet jie manęs nenugalėjo.
3 Lyg artojai jie arė man nugarą,*
arimais ją pavertė.
4 Teisus yra VIEŠPATS, —
jis sutraukė nedorėlių virves.

II

5 Tepasitraukia sugėdinti visi,
kas nekenčia Ziono.
6 Tebūna jie lyg stogų žolė,*
kuri nuvysta anksčiau, negu užauga.
7 Pjovėjas jos nesurenka nė saujos,
nė pėdų rišėjas neturi ko neštis.
8* Tenesako praeiviai: "VIEŠPATIES palaiminimas jums!
Laiminame jus VIEŠPATIES vardu!"

129,1-8 Apverkdami nelaimes, kurios taip dažnai buvo Izraelio dalia (I), prašo, kad jų priešai būtų nugalėti (II).

129,3 "... arė man nugarą": Izraelio miestai buvo paversti ariamais laukais. Be to, Izraelio gyventojai buvo plakami kaip vergai.

129,6-7 "... stogų žolė": plokšti Palestinos namų stogai buvo dengti molio sluoksniu; po lietaus molyje išdygusi žolė negalėdavo pakelti kaitrios saulės ir buvo bevertė.

129,8 Taip pjovėjai sveikindavo vieni kitus. Žr. Rut 2,4.

130*

Prašymas atleisti ir pasigailėti

1 Pakopų giesmė.

I

Iš nevilties gelmių* šaukiuosi tavęs, VIEŠPATIE!
VIEŠPATIE, išgirsk mano balsą!
2 Tegu tavo ausys atsiveria mano maldavimui;
išgirsk jį ir būk gailestingas.

II

3 Jei tu, VIEŠPATIE, paisysi nuodėmių, —
Viešpatie, kas išliks gyvas?
4 Bet tu turi galybę atleisti,
kad tavęs pagarbiai bijotume.*

III

5 Nekantriai laukiu VIEŠPATIES pagalbos,
ir jo žodžiu pasitikiu.
6 Laukiu VIEŠPATIES nekantriau,
negu sargybiniai laukia aušros —

130,1-8 Šeštoji Atgailos psalmė — De profundis — vartojama meldžiantis už mirusiuosius. Apimtas didžio skausmo, psalmininkas šaukiasi Viešpaties (I), prašydamas atleidimo už savo nuodėmes (II); kaip jis pats pasitiki Dievo gailestingumu (III), taip turėtų Izraelis laukti Viešpaties atpirkimo.

130,1 "... iš nevilties gelmių": iš dvasinės, ne fizinės kančios.

130,4 "... kad tavęs pagarbiai bijotume": tikėjimas, kad Dievas yra mylintis ir gailestingas, turėtų vesti žmogų ieškoti jo atleidimo ir pagarbiai bijoti neįžeisti jo ateityje. Žr. Rom 2,4.

IV

Nekantriau negu sargybiniai laukia aušros,
[7]* Izraelis telaukia VIEŠPATIES,
nes VIEŠPATIES yra gerumas,
ir jis didžiai galingas atpirkti.
[8] Jis tikrai atpirks Izraelį
iš visų nuodėmių.

*131**

Pasitikėjimo malda

[1] Pakopų malda. Dovydo.

VIEŠPATIE, mano širdis nėra išdidi,
nė mano žvilgsnis neišpuikęs.
Neužsiimu didžiais dalykais,
nė tuo, kas prašoksta mano jėgas.
[2] Dargi esu patenkintas ir ramus, —
kaip vaikas ramus ant motinos kelių,
taip rami mano širdis mano krūtinėje.

[3] Pasitikėk VIEŠPAČIU, Izraeli,
ir dabar, ir amžinai!

130,7-8 Izraelį atpirko iš visų nuodėmių Kristus, dieviškasis Atpirkėjas. Žr. Lk 2,38.
131,1-3 Psalmininkas tvirtina, kad jis yra laisvas nuo žemiškų siekių, ir toks paprastas kaip vaikas; jis tikisi, kad Izraelis panašiai pasitikės Viešpačiu.

*132**

Dievo sandora su Dovydu

1 Pakopų giesmė.

A

I

Neužmiršk, VIEŠPATIE, Dovydo
ir visų išvargtų jo vargų.*
2 Jis prisiekė VIEŠPAČIUI
ir pažadėjo Jokūbo Galingajam:*
3 "Į namus, kuriuose gyvenu, nežengsiu,
į lovos patalą negulsiu,
4 miego akims neduosiu,
akių nesumerksiu,
5 kol neparūpinsiu VIEŠPAČIUI vietos,
buveinės Jokūbo Galingajam".*

II

6 Štai girdėjome apie ją Efratoje,*
atradome ją laukuose Jaaro.*

132,1-18 Giesmė, primenanti žmonėms apie didįjį Dievo pažadą Dovydui, kad jo palikuonys visad karaliaus Zione. Ji yra panaši į Ps 89, bet ir skiriasi, nes joje nėra aimanų dėl dabarties sunkumų. Psalmininkas pradžioje prisimena, kaip padarė įžadą pastatyti Viešpačiui naują buveinę (A I); po to pasakoja, kaip Sandoros Skrynia buvo pernešta į Jeruzalę (A II). Antroje dalyje eina Viešpaties pažadas Dovydui, kad palaima lydės jo dinastiją (B I) ir Zioną, jo sostinę (B II).

132,1 "... visų išvargtų jo vargų": susijusių su Šventyklos statymu. Žr. 1 Sam 7,1-7; 1 Kar 8,17.

132,2.5 "... Jokūbo Galingajam": vienas iš Viešpaties titulų. Žr. Pr 49,24; Iz 49,26; 60,16.

132,6 "... Efratoje": Betliejuje, Dovydo gimtinėje. Žr. Rut 4,11. "...laukuose Jaaro": "Miško laukuose", t.y. Kirjat-Jearimuose, kur Skrynia išbuvo per keletą kartų. Žr. 1 Sam 7,1-2; 2 Sam 6,2; 1 Kr 13,5-6.

[7] {Sakėme:} "Eikime į jo buveinę,
pulkime kniūpsčia prie jo pakojo".*
[8] Pakilk, VIEŠPATIE, ir ateik
į savo poilsio vietą,
tu ir tavo galybės Skrynia!
[9] Teapsivelka tavo kunigai teisumu,
tavo ištikimieji tešaukia iš džiaugsmo.
[10] Tu pažadėjai savo tarnui Dovydui, —
neatmesk, VIEŠPATIE, savo pateptojo.*

B

I

[11] VIEŠPATS prisiekė Dovydui,
ir nuo savo pažado nesitrauks:
"Padarysiu vieną tavo sūnų karaliumi,
ir jis po tavęs viešpataus.
[12] Jei tavo sūnūs bus ištikimi mano sandorai
bei mano įsakams, kuriuos jiems duodu,
tada ir jų sūnūs amžinai sėdės tavo soste".
[13] Nes VIEŠPATS išsirinko Zioną, —
jis norėjo turėti jį savo Namais.

II

[14] "Tai mano poilsio vieta amžinai, —
čia gyvensiu, nes toks mano noras.
[15] Gausiai laiminsiu jo maisto atsargas,
vargšus pasotinsiu duona.
[16] Jo kunigus aprengsiu teisumu,
ir jo ištikimieji šauks iš džiaugsmo.

132,7 "... prie jo pakojo": prie Skrynios. Žr. Ps 99,5.

132,10 "... savo pateptojo": karališkojo Dovydo palikuonio, vienalaikio su psalmininku. Kai kurie aiškintojai mano, kad ši psalmė yra iš prieštremtinio laikotarpio; pasak kitų, Viešpaties "pateptasis" yra Zerubabelis, potremtinis Dovydo palikuonis. Žr. Ez 3,2; Ag 1,1-2.23; Zch 4.

[17] Jame išželdinsiu Dovydo galybę;*
parengiau žibintą* savo pateptajam.
[18] Jo priešus aprengsiu gėda,
bet ant jo švitės jo paties vainikas.

*133**

Santaikos palaima

[1] Pakopų giesmė.

Žiūrėk, kaip gera ir kaip malonu,
kur žmonės gyvena vienybėje!
[2] Tai lyg brangus aliejus ant galvos,
varvantis ant barzdos — Aarono barzdos,
kol nuteka ant apykaklės jo apdaro.
[3] Tai lyg Hermoną gaivinanti rasa,
kuri krinta ant Ziono kalnų,
nes čia VIEŠPATS teikia savo palaiminimą —
amžinąjį gyvenimą.

132,17 "... galybę": pažodžiui "ragą" — galingą Dovydo palikuonį. Tai rodo ypač į Kristų, kurį pranašai vadina Dovydo "atžala". Žr. Jer 23,5; 33,15; Zch 3,8; 6,12. "... parengiau žibintą": nuolat deganti lempa namuose buvo amžino palikuonio simbolis. Žmogui mirus be palikuonio, jo lempa buvo užpučiama. Žr. 1 Kar 11,36; 15,4; 2 Kar 8,19.

133,1-3 Psalmininkas džiaugiasi glaudžiu sugyvenimu izraeliečių šeimų, grįžusių iš Babilonijos tremties. Tai jam liudija Dievo palaimą (1), lygiai kaip tą pačią palaimą liudytų kvapusis patepimo aliejus (2), naudojamas šventinant Vyriausiąjį kunigą (žr. Iš 30,22-33) ar gausi rasa (žr. Pr 27,27-29; Oz 14,6; Jl 4,17-18), dengianti kalnų šlaitus prie Jeruzalės (3). Hermonas yra didingas, sniegu padengtas kalnas Šv. Žemės šiaurėje. Jo gausūs vandenys yra įvaizdis Dievo palaiminimo, duodančio žemei derlingumą. Panašiai Aaronas yra ženklus asmuo kiekvienam Vyriausiajam kunigui, pašventintam tuo pačiu brangiuoju aliejumi. Amžinasis gyvenimas pirmiausia buvo suprantamas kaip žemiškojo gyvenimo palaikymas. Kristaus Gerosios Naujienos šviesoje jis gauna amžinybės prasmę. Psalmininko vaizdai rodo, kad sugrįžę tremtiniai gyveno Jeruzalėje ir jos apylinkėse, — Jeruzalė nuo Ziono kalno plėtėsi jo šlaitais, lyg brangus aliejus ir dangaus duodama rasa.

*134**

Vakaro malda

1 Pakopų giesmė.

Nūn ateikite, šlovinkite VIEŠPATĮ, jo tarnai,*
visi, kurie tarnaujate naktį VIEŠPATIES Namuose.
2 Tieskite rankas jo šventovės link
ir šlovinkite VIEŠPATĮ.
3 VIEŠPATS, dangaus ir žemės Kūrėjas,
tave tepalaimina!

*135**

Šlovės himnas

A

1 Šlovinkite VIEŠPATĮ!

Šlovinkite VIEŠPATIES vardą!
Šlovinkite jį, VIEŠPATIES tarnai,
2 kurie tarnaujate mūsų VIEŠPATIES Namuose,
mūsų Dievo Namų kiemuose.
3 Šlovinkite VIEŠPATĮ, nes VIEŠPATS geras,
giedokite giesmę jo vardui, kurį mylime,

134,1-3 Ši trumpa giesmė buvo giedama Šventykloje, kaip padrąsinimas kunigams ir levitams, tarnavusiems nakties metu (žr. 1-2 eilutes); kunigai ir levitai atsako, palaimindami žmones (žr. 3 eilutę).

134,1 "... jo tarnai": kunigai ir levitai. Žr. Įst 10,8; Ps 113,1; 135,1; Dan 3,84-85.

135,1-21 Šis himnas prasideda (A) ir baigiasi (C) kvietimu šlovinti Dievą, visagalį kūrinijos VIEŠPATĮ (B I) ir savo tautos gynėją (B II), tuo tarpu pagonių dievai yra negyvi stabai (B III). Daugelis eilučių yra paskolintos iš kitų psalmių.

135,1-2 Labai panašios eilutės į Ps 134,1.

[4]* nes VIEŠPATS sau išsirinko Jokūbą —
Izraelį, kaip brangų turtą.

B

I

[5] Juk žinau, kad VIEŠPATS didis, —
mūsų VIEŠPATS didingesnis už visus dievus.
[6] Visa, ko tik VIEŠPATS nori, tą jis daro
danguje ir žemėje, jūrose ir visose gelmėse.
[7] Audros debesis jis pakelia iš žemės pakraščių
žaibuoti ir lietui lyti leidžia,
vėją išveda iš savo saugyklos.

II

[8] Jis yra tas, kuris Egipte išklojo pirmagimius —
ir žmonių, ir gyvulių.
[9] Jis siuntė ženklus ir darė nuostabius darbus
tavo žemėje, Egipte —
ir faraonui, ir visiems jo tarnams.
[10] Jis yra tas, kuris paguldė daug tautų
ir sugniuždė galingus valdovus —
[11] Sihoną, amoriečių karalių,
Ogą, Bašano karalių,
ir visus Kanaano karaliukus —
[12] atidavė jų žemę kaip paveldą —
paveldą Izraelio, savo tautos.
[13] VIEŠPATIE, amžinai tveria tavo vardas,
tavo garsas, VIEŠPATIE per visas kartas,
[14] nes VIEŠPATS gina savo tautą
ir gailisi savo tarnų.

135,4 Visos tautos Viešpačiui priklauso, bet jis išsirinko Izraelį būti jo tauta ypatinga prasme. Žr. Iš 19,5; Įst 7,6; 14,2; 26,18; 32,9.

III

[15]* Tautų stabai yra iš sidabro ir aukso, —
žmogaus rankų darbas.
[16] Burnas jie turi, bet nekalba,
turi akis, bet nemato.
[17] Ausis jie turi, bet negirdi, —
nėra net alsavimo jų burnose.
[18] Panašūs į juos taps,
kas juos dirba ir kas jais pasitiki.

C

[19]* O Izraelio namai, šlovinkite VIEŠPATĮ,
o Aarono namai, šlovinkite VIEŠPATĮ!
[20] O Levio namai, šlovinkite VIEŠPATĮ!
Jūs, kurie pagarbiai VIEŠPATIES bijote,
šlovinkite VIEŠPATĮ!
[21] Tebūna šlovinamas Zione VIEŠPATS,
gyvenantis Jeruzalėje!

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

136*

Padėkos himnas

[1] Dėkokite VIEŠPAČIUI, nes jis geras,
nes jo ištikima meilė amžina.

135,15-18 Beveik tokios pat eilutės kaip Ps 115,4-8.

135,19-21 Panašios eilutės į Ps 118,1-4.

136,1-26 Himnas Dievui, visur esančiam ir visa žinančiam, litanijos būdu. Pirmoji kiekvienos eilutės pusė turbūt buvo giedama solisto, o antroji — žmonių. Be pradžios ir užsklandos kvietimo šlovinti Dievą dėkinga giesme (žr. 1-3.26 eilutes), šis himnas garbina Dievo didybę kuriant Visatą (I), jo gerumą vedant savo tautą į Pažado žemę (II) ir rūpinimąsi savo tauta jos varguose (III).

[2] Dėkokite dievų Dievui,*
nes jo ištikima meilė amžina.
[3] Dėkokite viešpačių VIEŠPAČIUI,
nes jo ištikima meilė amžina. —

I

[4] Tam, kuris daro nuostabiai didingus darbus,
nes jo ištikima meilė amžina.
[5] Tam, kuris savo išmintimi sukūrė dangus,
nes jo ištikima meilė amžina.
[6] Tam, kuris patiesė žemę ant vandenų,
nes jo ištikima meilė amžina.
[7] Tam, kuris padarė didžiuosius šviesulius,
nes jo ištikima meilė amžina.
[8] Saulę — valdyti dienai,
nes jo ištikima meilė amžina,
[9] Mėnulį ir žvaigždes — valdyti nakčiai,
nes jo ištikima meilė amžina.

II

[10] Tam, kuris nugalėjo Egiptą
per jo pirmagimius,
nes jo ištikima meilė amžina,
[11] ir išvedė Izraelį iš jų žemės,
nes jo ištikima meilė amžina;
[12] stipria ranka ir galingu petim,
nes jo ištikima meilė amžina.
[13] Tam, kuris perskyrė Nendrių jūrą,
nes jo ištikima meilė amžina,
[14] ir pervedė per ją Izraelį,
nes jo ištikima meilė amžina,
[15] bet paskandino faraoną
ir jo kariuomenę Nendrių jūroje,
nes jo ištikima meilė amžina.

136,2 "... dievų Dievui": visagaliui ir vieninteliam Dievui.

[16] Tam, kuris vedė savo tautą per dykumą,
nes jo ištikima meilė amžina.
[17]* Parbloškė didingus karalius,
nes jo ištikima meilė amžina,
[18] sunaikino garsius karalius,
nes jo ištikima meilė amžina, —
[19] Sihoną, amoriečių karalių,
nes jo ištikima meilė amžina,
[20] Ogą, Bašano karalių,
nes jo ištikima meilė amžina, —
[21] ir atidavė jų žemę kaip paveldą,
nes jo ištikima meilė amžina,
[22] paveldą savo tarnui Izraeliui,
nes jo ištikima meilė amžina.

III

[23]* Tam, kuris mus atsiminė, kai buvome pažeminti,
nes jo ištikima meilė amžina,
[24] ir išgelbėjo mus nuo priešų,
nes jo ištikima meilė amžina.
[25] Tam, kuris duoda maisto visiems gyvūnams,
nes jo ištikima meilė amžina.

[26] Dėkokite dangaus Dievui,
nes jo ištikima meilė amžina.

136,17-22 Šios eilutės yra panašios į Ps 135,10-14 eilutes.
136,23-24 Nuorodos į Babilonijos tremtį.

*137**

Tremtinių giesmė

I

1 Prie Babilonijos upių —
ten mes sėdėjome verkdami,
Ziono kalną atsiminę.
2 Ant to krašto tuopų*
pakabinome savo arfas,
3 nes mus į nelaisvę išvariusieji
ten liepė mums giedoti,
mūsų engėjai vertė mus džiūgauti,
sakydami: "Pagiedokite mums Ziono giesmių!"

II

4 Kaipgi galime mes giedoti VIEŠPATIES giesmę
svetimoje žemėje?
5 Jeruzale, jeigu tave užmirščiau,
tenuvysta mano dešinė!
6 Teprilimpa man liežuvis prie gomurio,
jei apie tave negalvočiau,
jei Jeruzalės didžiausiu džiaugsmu nelaikyčiau!

137,1-7 Psalmininkas, matyt, sugrįžęs iš Babilonijos tremties, prisimena, kaip izraeliečiai atsisakė linksminti savo engėjus (I), nes, pagal juos, džiugios giesmės nesiderino su skaudžiu Ziono likimu (II). Psalmininkas nori, kad Dievas pelnytai nubaustų Edomą ir Babiloną (III).

137,2 "... tuopų": ne karklų ar gluosnių. Hebraiškasis žodis, atrodo, ženklina "populus euphraticus" — Mesopotamijos tuopą.

III

7 Atsimink, VIEŠPATIE, ką darė edomiečiai tą dieną,
kai Jeruzalė buvo paimta,* kai jie šaukė:
"Griaukite! Išgriaukite ją iš pamatų!"
8 O tu, dukra Babilone,* griovike!
Laimingi bus, kurie atmokės tau
už mums padarytą pikta!
9 Laimingi, kurie paims tavo mažylius
ir tėkš juos į uolą!*

*138**

Padėka Dievui už pagalbą

1 Dovydo.

I

Iš visos širdies dėkoju tau, VIEŠPATIE,
angelų* artume giedu tau šlovės giesmę.
2 Puolu kniūpsčia prie tavo šventųjų Namų,
dėkoju tavo šventajam vardui
už tavo gerumą ir ištikimybę,
nes išaukštinai virš visų savo vardą ir pažadą.

137,7 "... tą dieną, kai Jeruzalė buvo paimta": babiloniečiai užėmė ir sunaikino Jeruzalę 587 m. birželio-liepos mėn. Edomas, Judo karalystės pietinis kaimynas, buvo Babilonijos sąjungininkas. Pranašai dažnai grasina Edomui už neapykantą Izraeliui. Žr. Iz 34,5-15; Jer 49,7-22; Rd 4,21-22; Ez 25,12-14; Am 1,11-12; Ab 1,1-18.

137,8 "... dukra Babilone": hebraiškas posakis, reiškiantis "Babilono mieste".

137,9 "... tėkš juos į uolą": pagal žiaurų semitinį karybos paprotį, vaikai iš tikrųjų buvo žudomi. Žr. 1 Kar 8,12; Oz 9,16. Atrodo, kad šiame tekste psalmininkas turbūt įasmenina "dukrą Babiloną", kaip motiną, kurios "mažyliai" yra suaugę miesto gyventojai, o ne vaikai. Žr. Lk 19,44.

138,1-8 Dėkodamas Dievui už maldos išklausymą (I), psalmininkas nori, kad visi žemės didieji dėtųsi prie jo padėkos himno (II), nes jis yra tikras, kad Viešpats ir toliau pagelbės (III).

138,1 "... angelų": hebraiškai "'elohim{ų}" artume. Žodis "elohim" ženklina "Dievą", "dievus" ir kartais "dieviškas būtybes" — angelus. Žr. Ps 8,6; 97,7.

3 Kai šaukiausi, manęs išklausei, —
suteikei man drąsos.

II

4 Visi žemės karaliai šlovins tave, VIEŠPATIE,
nes išgirdo tavo pažadus.
5 Jie giedos apie VIEŠPATIES kelius,
nes didinga yra VIEŠPATIES garbė.
6 Juk, nors VIEŠPATS yra aukštybėse,
jis rūpinasi kukliaisiais,
o išpuikėliai negali nuo jo pasislėpti.

III

7 Nors man tenka eiti per didelį vargą,
tu mane palaikai gyvą.
Tu pakeli ranką prieš mano įtūžusius priešus,
mane išgelbsti tavo dešinė.
8 VIEŠPATS man įvykdys savo užmojį.
Tavo ištikima meilė, VIEŠPATIE, amžina, —
neatmesk savo rankų darbo.

*139**

Visa žinantis ir visur esantis Dievas

1 Chorvedžiui.
Dovydo psalmė.

39,1-24 Mąstymo pobūdžio himnas Dievui, visur esančiam ir visa žinančiam. Jame psalmininkas apmąsto tiesą, kad Viešpats mato ir žino jį, kur jis bebūtų (I); nėra galimybės pabėgti nuo visa matančios Dievo akies (II); žmogaus Kūrėjas teikia žmogui jo likimą (III). Užtat psalmininkas ir ryžtasi nekęsti nedorėlių ir nuoširdžiai elgtis Dievo Artume (IV). Šios psalmės hebraiškasis tekstas yra nukentėjęs perdavimo metu, keletas vietų kelia abejonių.

I

VIEŠPATIE, ištyrei mane ir pažįsti.
2 Žinai, kada atsisėdu ir kada atsistoju,* —
iš tolo supranti mano mintis.
3 Stebi mano žingsnius ir mano poilsį, —
pažįsti visus mano kelius.
4 Net nespėjus mano liežuviui žodį ištarti,
štai, VIEŠPATIE, tu jį visą žinai.
5 Iš visų pusių apsiauti mane,
savo ranka lieti mane.
6 Tavo žinojimas man per nuostabus, —
man per gilus, negaliu jo pasiekti.

II

7 Kurgi galėčiau pabėgti nuo tavo dvasios,
ar atsitolinti nuo tavo Artumo?
8 Jei į dangų užžengčiau, tu esi ten,
jei Šeole pasikločiau lovą, tu esi ten.
9 Jei įgyčiau aušros sparnus*
ir įsikurčiau prie tolimųjų jūros ribų,*
10 net ten mane ves tavo ranka
ir tvirtai laikys tavo dešinė.
11 Jei sakyčiau: "Tamsa tikrai mane paslėps
ir naktis bus man šviesa" —
12 juk tau pati tamsa nėra tamsi
ir naktis šviečia kaip diena.
{Tamsa ir šviesa tau yra tas pat.}*

139,2 "... kada atsisėdu ir kada atsistoju": posakis, apimantis visą žmogaus veiklą.

139,9 "... aušros sparnus": pasiekčiau tolimiausius Rytų pakraščius. "... prie tolimųjų jūros ribų": įsikurčiau tolimiausioje Vakarų vietoje.

139,12 "{Tamsa ir šviesa tau yra tas pat.}": Dievui nėra nei tamsos, nei šviesos. Intarpas dviem eilutėms paaiškinti.

III

[13] Juk tu mano širdį sukūrei,
numezgei mane motinos įsčiose.
[14] Šlovinu tave,
nes esu nuostabiai padarytas.
Tavo visi darbai nuostabūs, —
tai žinau labai gerai.
[15] Mano išvaizda tau buvo žinoma,
kai buvau slapta kuriamas,
rūpestingai sudėtas žemės gelmėse* —
[16]* tavo akys matė mane dar negimusį.
Į tavo knygą buvo įrašytos
visos man skirtos dienos,
kai nė viena jų dar nebuvo prasidėjusi.

[17] Kokios nesuvokiamos man tavo mintys, Dieve,
ir kiek jų daug!
[18] Mėginu jas suskaičiuoti —
jų daugiau negu smėlio grūdelių.
Ir net jei ir jų galą pasiekčiau,
bet vis dar su tavimi tebesu.*

IV

[19] O Dieve, kad tu sunaikintum nedorėlį,
ir anie engėjai nuo manęs pasitrauktų!
[20] Nedorai jie šaukiasi tavo vardo,
tavo priešai duoda melagingas priesaikas.

139,15 "... žemės gelmėse": perkeltine prasme ženklina "motinos įsčias", pabrėžiant paslėptą ir paslaptingą jaunos gyvybės brendimą.

139,16-18 Šių eilučių hebraiškasis tekstas yra nukentėjęs teksto perdavimo metu.

139,18 "... dar su tavimi tebesu": nors psalmininkas pasiektų savo pajėgumo ribas, mėgindamas suprasti Dievo prigimties paslaptį, begalinė Dievo prigimties paslaptis vis stovėtų prieš jį kaip neišsakoma tikrovė.

[21] Argi aš nekenčiu tų,
kurie nekenčia tavęs, VIEŠPATIE?
Argi aš nesibjauriu tais,
kurie prieš tave maištauja?
[22] Nekenčiu jų mirtina neapykanta,
laikau juos savo priešais.
[23] Ištirk mane, Dieve, pažink mano širdį,
išmėgink mane ir žinok mano mintis.
[24] Pažiūrėk, ar einu klystkeliu
ir vesk mane amžinuoju keliu.*

*140**

Malda pavojams gresiant

[1] Chorvedžiui. Dovydo psalmė.

I

[2] Gelbėk mane, VIEŠPATIE, nuo nedorėlių,
apsaugok mane nuo smurtininkų, —
[3] jų širdis ne tik rezga piktus kėslus,
bet netgi nuolat kursto vaidus.
[4]* Jų liežuviai kaip nuodingos gyvatės,
o ant jų lūpų angių nuodai. {Sela}

139,24 "... amžinuoju keliu": senuoju tikėjimo protėvių eitu keliu. Žr. Jer 6,16.

140,1-15 Psalmininkas maldauja Dievą išgelbėti jį nuo smurtingų, klastingų priešų (I); priešai spendžia spąstus jo gyvybei, bet psalmininkas pasitiki Viešpačiu (II). Užtat jis prašo, kad priešų užmačios kristų ant jų pačių (III), ir Dievas pelnytai elgtųsi ir su nedorėliu, ir su doru žmogumi (IV).

140,4 Panašiai vaizduojamas "piktas liežuvis" ir kitose psalmėse. Žr. Ps 52,4; 55,22; 58,5.

II

[5] Neleisk man, VIEŠPATIE, patekti į nedorėlių nagus,
apsaugok mane nuo smurtininkų, —
jie surezgė kėslus man pražudyti.
[6]* Įžūlieji paspendė man žabangus su virvėmis,
išskleidė pinkles ant mano tako, —
jie man stato žabangus. {Sela}
[7] Sakau VIEŠPAČIUI: "Tu esi mano Dievas!
Išgirsk tad, VIEŠPATIE, mano pagalbos šauksmą".
[8] O DIEVE, mano Viešpatie, stiprusis mano Gynėjau,
tu apsaugojai mano galvą mūšio dieną.

III

[9] Nepatenkink, VIEŠPATIE, nedorėlių norų,
neleisk jiems įvykdyti savo kėslų,
kad jie nebūtų išaukštinti. {Sela}
[10] Tie, kurie yra mane apspitę, kelia galvas, —
ant jų pačių teužgriūva jų grasinimai!
[11] Teapipila VIEŠPATS juos žarijomis!
Tebūna sužerti į duobę, kad niekad nesikeltų!

IV

[12] Tenebūna leista šmeižėjui klestėti krašte,
ūmi nelaimė teužklumpa smurtininką!
[13] Žinau, kad VIEŠPATS gina vargšo bylą
ir beturčių teises.
[14] Teisieji tikrai dėkos tavo vardui,
dorieji gyvens tavo Artume.

140,6 Toks pat įvaizdis, susijęs su elgesiu medžiotojo, spendžiančio spąstus grobiui, randamas ir Ps 9,16; 31,5; 35,7; 57,7; 64,6. Žr. Mt 22,15; Lk 11,54.

141

Vakaro malda

[1]* Dovydo psalmė

I

Šaukiuosi į tave, VIEŠPATIE, skubėk pas mane,
išgirsk mano balsą, kai tavęs šaukiuosi.
[2] Priimk mano maldą kaip smilkalų atnašos dūmus*
ir mano iškeltas rankas* kaip vakarinę auką.

II

[3] Pastatyk, VIEŠPATIE, sargybą prie mano burnos,
budėtoją prie mano lūpų durų.
[4] Neleisk mano širdžiai nukrypti į pikta,
įsivelti į nedorus darbus kartu su nedorėliais, —
neleisk man vaišintis jų skanėstais!
[5] Teplaka mane teisusis iš gerumo,
ištikimas draugas mane tepamoko.
Neteps mano galvos niekad nedorėlių aliejus,
nes mano malda visad prieš jų nedorus darbus.
[6]* Kai jų valdovai bus stumiami žemyn nuo uolos,
žmonės suvoks, kaip draugiški buvo mano žodžiai.
[7] Lygiai kaip ariant išvagojama žemė,
taip mūsų kaulai išmėtomi prie Šeolo angos.

141,1-10 Paprašęs Dievo apskritai pagalbos (I), psalmininkas meldžiasi, kad jis nebūtų suviliotas nedorėlių gundymų, kurių galas yra pražūtis (II), ir kad jų nedori darbai neštų žalą tik patiems nedorėliams (III).

141,2 "... smilkalų atnašos dūmus": pažodžiui "dūmus", t.y. kvapius dūmus, kylančius nuo aukuro deginant aukojamus gyvulius ar kvapius prieskonius, įskaitant ir smilkalus. Žr. Apr 5,8. "... iškeltas rankas": maldavimo gestas. Žr. Ps 28,2; 63,5; 77,3; 88,10; 119,48; 134,2; 143,6.

141,6-7 Šių dviejų eilučių tekstas nėra aiškus ir jų vertimas yra įvairus.

III

[8] Bet mano akys žvelgia į tave, DIEVE, mano Viešpatie,
pas tave ieškau užuovėjos, — nepalik manęs pavojuje.
[9] Sulaikyk mane nuo man paspęstų jų žabangų
ir nedorėlių žabangų.
[10] Leisk nedorėliams įpulti į savo pačių spąstus,
o man vienam išsigelbėti.

*142**

Dievas — žmogaus užuovėja

[1] Dovydo poema. Kai jis buvo oloje.* Malda.

I

[2] Garsiai šaukiuosi į VIEŠPATĮ,
balsu VIEŠPATIES maldauju.
[3] Savo skundą jam išlieju,
jam išsakau savo kančią.
[4] Kai visiškai nustoju drąsos,
žinai tu mano kelią.

II

Kelyje, kuriuo einu,
mano priešai paspendė man žabangus.
[5] Žiūriu į dešinę ir dairausi —
neturiu draugo, kurs man padėtų,
nėra man kur rasti užuovėją,
niekas manimi nesirūpina.

142,1-8 Šaukdamas Viešpatį pažvelgti į jo skaudžią būklę (I), psalmininkas išsako, kaip jį priešai apniko (II), ir maldauja Dievą, kad jį išgelbėtų (III).
142,1 "... oloje": žr. 1 Sam 22,1; 24,1-2; Ps 57,1.

III

6 Šaukiuosi į tave, VIEŠPATIE,
sakau: "Tu mano užuovėja —
visa, ką turiu gyvųjų šalyje.
7 Klausykis mano pagalbos šauksmo,
nes skęstu neviltyje!
Gelbėk mane nuo priešų,
nes man jie yra per stiprūs!
8 Išvesk mane iš kalėjimo,
kad šlovinčiau tavo vardą!
Teisieji bursis aplink mane* vien todėl,
kad tu buvai man geras.

*143**

Prašymas padėti

1 Dovydo psalmė.

I

Išgirsk mano maldą, VIEŠPATIE!
Klausykis mano maldavimo, nes esi teisus,
išklausyk manęs, nes esi ištikimas!
2* Su savo tarnu neik į teismą,
nes prieš tave joks kūrinys nėra teisus.

142,8 "Teisieji bursis aplink mane...": Šventykloje, kai psalmininkas atnašaus savo padėkos auką.

143,1-12 Septintoji Atgailos psalmė. Maldaudamas Dievo pagalbos, nepaisydamas jo nuodėmingumo (I), psalmininkas išsako savo vidinius ir išorinius sunkumus (II). Jis maldauja Dievą išgelbėti jį nuo priešų (III) ir prašo suteikti Dievo valios pažinimą bei sunaikinti priešus (IV).

143,2 Būdamas tikras, jog Dievas savo pažado dėlei išklausys jo maldos, psalmininkas jaučia, kad jis nėra vertas Dievo malonės, nes yra nusidėjėlis.

II

[3] Juk priešas mane persekioja, —
jis sutraiškė mane žemėje,
paliko mane sėdintį tamsoje lyg tuos,
kurie yra jau seniai mirę.
[4] Užtat esu visiškai nustojęs drąsos,
širdis man sustingusi krūtinėje.
[5] Prisimenu senąsias dienas,
pergalvoju visus tavo darbus,
svarstau, ką tavo rankos padarė.
[6] Į tave tiesiu rankas, —
lyg išdžiūvusi žemė aš tavęs trokštu. {Sela}

III

[7] Skubėk man atsakyti, VIEŠPATIE!
Neviltis mane apėmė!
Neslėpk savo veido nuo manęs,
kad netapčiau panašus į tuos, kurie žengia į Duobę.
[8] Su aušra atskleisk man savo ištikimą meilę,
nes tavimi pasitikiu.
Parodyk man kelią, kuriuo turiu eiti,
nes į tave keliu savo širdį.
[9] Išgelbėk mane, VIEŠPATIE, nuo priešų,
nes pas tave bėgu, ieškodamas užuovėjos.

IV

[10] Mokyk mane vykdyti tavo valią,
nes tu mano Dievas.
Teveda mane lygiu taku
tavo maloningoji dvasia!
[11] Dėl savo vardo, VIEŠPATIE,
apsaugok mano gyvastį;
dėl savo teisumo
išvaduok mane iš bėdų.

[12] Savo ištikimo gerumo dėlei
padaryk galą mano priešams, —
sunaikink visus mano engėjus,
nes esu tavo tarnas.

*144**

Karaliaus malda

[1]* Dovydo.

I

Tebūna šlovinamas VIEŠPATS, mano uola!
Jis lavina mano rankas mūšiui
ir mano pirštus karybai.
[2] Jis — mano užuovėja ir mano pilis,
mano tvirtovė ir mano Gelbėtojas,
mano skydas, kuriuo pasitikiu.
Jis — tas, kuris man paveda valdyti tautas.

II

[3]* VIEŠPATIE, kas yra žmogus, kad tu juo rūpiniesi,
mirtingas žmogus, kad kreipi į jį dėmesį?
[4]* Žmogus yra lyg vėjo dvelktelėjimas, —
jo dienos lyg dingstantis šešėlis.
[5]* VIEŠPATIE, praplėšk dangaus skliautą ir nuženk,
paliesk kalnus, ir jie ims rūkti.

144,1-15 Išskyrus pabaigą (IV), ši psalmė — bemaž visa — yra sudaryta iš eilučių, skolintų iš kitų psalmių. Užtat jai trūksta nuoseklaus vieningumo. Pirmoji dalis (I) yra padėkos malda už pergalę kare; antroji (II) — nuolankus žmogaus trapumo pripažinimas ir prašymas, kad Dievas gelbėtų savo galybe; trečioji (III) — pažadas dėkoti už pagalbą; ketvirtoji (IV) — gerovės ir taikos troškimas. Bemaž toks pat priedainis, apimantis prašymą išgelbėti nuo klastingų priešų, užsklendžia antrąją ir trečiąją dalį (žr. 7b-8.11 eilutes).

144,1-2 Šios dvi eilutės sudarytos iš Ps 18,3.35.47-48 eilučių.

144,3 Ši eilutė yra labai panaši į Ps 8,5.

144,4 Ši eilutė yra sudaryta iš Ps 39,6; 102,12.

[6] Svaidyk žaibus ir išblaškyk mūsų priešus,
laidyk savo strėles ir priversk bėgti!
[7] Tiesk ranką iš aukštybių —
išlaisvink mane
ir ištrauk mane iš galingų vandenų,
iš svetimųjų rankos!
[8] Visa, ką jie sako, yra melas, —
jie kelia dešinę kreivai prisiekti.

III

[9]* Tau, Dieve, naują giesmę giedosiu,
dešimtstyge arfa grosiu tau —
[10] tam, kuris teikia pergalę karaliams,
gelbsti savo tarną Dovydą.
[11] Išgelbėk mane nuo nuožmaus kalavijo,
išlaisvink mane iš svetimųjų rankos.
Visa, ką jie sako, yra melas, —
jie kelia dešinę kreivai prisiekti.

IV

[12] Tebūna mūsų sūnūs lyg sodinukai,
gerai auklėti jaunystėje;
mūsų dukterys lyg šaunios kolonos,*
nudailintos rūmams papuošti.
[13] Tebūna mūsų svirnai kupini visokio derliaus,
mūsų avys skaičiuojamos tūkstančiais,
net dešimtimis tūkstančių tegausėja mūsų ganyklose,
[14] tebūna gerai rūpinamasi mūsų galvijais.
Tenebūna niekados miesto sienos pralaužtos,
nei tremties, nei dejonių mūsų gatvėse tenesigirdi.

[15] Laiminga ta tauta, kuriai taip klostosi,
laiminga ta tauta, kurios Dievas yra VIEŠPATS!

144,5-7 Daugiausia perimta iš Ps 18,10.15.17; 104,31.
144,9-10 Šios eilutės yra panašios į Ps 18,51; 33,2-3.
144,12 "... lyg šaunios kolonos": rūmų ar Šventyklos. Hebraiškojo teksto prasmė nėra aiški.

*145**

Dievo didybė ir gerumas

[1] Himnas. Dovydo.

{'a} Aukštinsiu tave, mano Dieve ir Karaliau,tavo
vardą garbinsiu per amžių amžius.
{b} [2] Kasdien tave garbinsiu
ir šlovinsiu tavo vardą per amžių amžius.
{g} [3] Didis yra VIEŠPATS ir vertas didžios šlovės, —
jo didybė yra nesuvokiama.

{d} [4] Viena karta girs kitai tavo darbus
ir skelbs tavo galybę.
{h} [5] Apie tavo didybės garbingą spindesį
ir apie tavo nuostabius darbus — aš mąstysiu.
{v} [6] Žmonės garsins tavo pagarbią baimę
keliančius darbus,
ir aš skelbsiu tavo didybę.
{z} [7] Jie apsakys garsą tavo gausaus gerumo
ir džiugiai giedos apie tavo teisumą.

{ḥ} [8] Atlaidus ir gailestingas yra VIEŠPATS,
lėtas pykti ir pilnas gerumo.
{t} [9] Geras kiekvienam yra VIEŠPATS,
ir gailestingas visiems savo kūriniams.

{j} [10] Tedėkoja tau, VIEŠPATIE, visi tavo kūriniai
ir visi tavo ištikimieji tave tegarbina.
{k} [11] Tepasakoja apie tavo karalystės garbę,
tavo galybę tegarsina,
{l} [12] kad paskelbtų visai žmonijai tavo žygius
ir garbingą tavo viešpatavimo spindesį.

145,1-21 Alfabetinė psalmė. Daugelis jos eilučių yra paskolintos iš kitų psalmių ir Senojo Testamento knygų. Pagrindinės psalmės mintys siejasi su visavale Dievo didybe ir ištikima Apvaizda — su Lietuvos pakelių Rūpintojėliu.

{m} [13] Tavo viešpatavimas — amžinas viešpatavimas,
tavo valdžia tveria per visas kartas.

{n}* VIEŠPATS yra ištikimas visais savo žodžiais
ir maloningas visais savo darbais.
{s} [14] VIEŠPATS prilaiko kiekvieną, kas klumpa,
pakelia visus gyvenimo palaužtus.
{'a} [15] Visų akys žvelgia į tave su viltimi, —
tu duodi jiems peno, kai jiems reikia.
{p} [16] Atveri savo ranką,
patenkini kiekvieno gyvūno troškimą.
{ẓ} [17] Visi VIEŠPATIES keliai yra teisūs
ir gailestingi visi jo darbai.
{q} [18] VIEŠPATS yra arti kiekvienam, kas jo šaukiasi —
visiems, kas jo nuoširdžiai trokšta.
{r} [19] Tenkina norus tų, kurie jo pagarbiai bijo, —
jų šauksmą girdi, ir juos gelbsti.
{š} [20] VIEŠPATS saugo kiekvieną, kas jį myli,
bet nedorėlius jis sunaikins.
{ṭ} [21] Teskelbia mano burna VIEŠPATIES šlovę,
ir visa, kas gyva, tešlovina jo vardą
dabar ir per amžius!

*146**

Laimingas, kas Dievu pasitiki

[1] Šlovinkite VIEŠPATĮ!
Šlovink VIEŠPATĮ, mano siela!

145,{n} Hebraiškajame tekste {n} raidė yra išleista, bet išliko senovės vertimuose.

146,1-10 Himnas, šlovinantis Dievo gerumą ir dosnumą. Po trumpo įžanginio posmo (žr. 1-2 eilutes) psalmininkas pabrėžia, kad pasitikėti vien žmogiška pagalba yra kvailystė (I), o po to išaukština Dievo gerumą tiems, kurie tik juo vienu pasitiki (II).

2 Šlovinsiu VIEŠPATĮ per visą gyvenimą,
giedosiu šlovės giesmes savo Dievui,
kol gyvas būsiu.

I

3 Nepasitikėkite didžiūnais —
mirtinguoju, kuris negali išgelbėti.
4 Kai dvasia jį palieka,
jis sugrįžta į dulkes, —
tą pačią dieną žūva visos jo svajonės.

II

5 Laimingas žmogus,
kurio pagalba yra Jokūbo Dievas, —
dedantis viltį į VIEŠPATĮ, savo Dievą,
6 kuris sukūrė dangų ir žemę,
jūrą ir visa, kas juose.
Jis amžinai laikosi savo pažadų, —
7 gina nuskriaustųjų teises,
alkaniems parūpina duonos.
VIEŠPATS išlaisvina kalinius,
8 VIEŠPATS atveria akis akliesiems.
VIEŠPATS pakelia gyvenimo palaužtuosius,
VIEŠPATS myli teisiuosius.
9 VIEŠPATS saugo ateivius,
padeda našlaičiui ir našlei,
bet suvingiuoja nedorėlių kelią.

10 VIEŠPATS amžinai viešpataus,
tavo Dievas, Zione, per visas kartas.

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

*147**

Dievo meilė ir galybė

I

1 Šlovinkite VIEŠPATĮ!

Gera giedoti šlovės giesmes mūsų Dievui,
nes malonu ir teisinga jį šlovinti giesme.
2 VIEŠPATS atstato Jeruzalę, —
jis surenka Izraelio tremtinius.
3 Jis gydo sužeistas širdis
ir aptvarsto jų žaizdas.
4 Jis nustatė žvaigždžių skaičių, —
kiekvieną jų vardu vadina.
5 Didis yra mūsų VIEŠPATS ir galingas, —
beribė jo išmintis.
6 VIEŠPATS duoda drąsos kukliesiems, —
nedorėlius nubloškia į dulkes.

II

7 Giedokite VIEŠPAČIUI dėkodami,
šlovės giesmę mūsų Dievui lyra palydėkite.
8* Debesimis jis apdengia dangų,
žemei parūpina lietaus, kalnuose želdina žolę.
9 Gyvuliams jis duoda pašaro
ir varnos jaunikliams lesalo.

147,1-20 Septuaginta ir Vulgata dalija šią psalmę į dvi: Ps 146 (1-11 eilutės) ir Ps 147 (12-20 eilutės). Psalmė šlovina Dievą, nes jis atkūrė ištremtą Izraelio tautą (I), rūpinasi nuskriaustaisiais (II) ir yra Ziono geradaris (III).

147,8-9 Lygiai kaip dangiškasis Tėvas apvelka kalnus augmenija dėl žmonių ir gyvulių peno, taip jis apvaizdžiai rūpinasi paukščiais, ypač varnomis, kurių įkyrų kranksėjimą poetas laiko šauksmu į Dievą gauti lesalo. Žr. Mt 6,26-30.

[10]* Ne ristūno jėga jis mėgaujasi,
malonumo jam neteikia nei bėgiko greitumas.
[11] VIEŠPATS gėrisi tais, kas jo pagarbiai bijo —
tais, kurie pasitiki jo ištikima meile.

III

[12] Šlovink VIEŠPATĮ, Jeruzale!
Šlovink savo Dievą, Zione!
[13] Juk jis stiprina tavo vartų skląsčius,
teikia palaimą tavo vaikams.
[14] Sukuria taiką prie tavo ribų,
sotina tave geriausiais kviečiais.
[15] Siunčia savo žodį žemei,
ir ką jis įsako, greitai įvyksta.
[16] Apkloja žemę sniegu lyg vilna,
šalna apiberia lyg pelenais.
[17] Meta žemėn krušos ledus kąsniais —
kas gali pakelti jo siunčiamą šaltį?
[18] Pasiunčia savo žodį ir juos sutirpdo —
liepia vėjui pūsti, ir vanduo srovena.

[19] Jis paskelbė savo žodį Jokūbui,
savo įstatus ir įsakus Izraeliui.
[20] To jis nepadarė jokiai kitai tautai, —
jo įsakų jos nežino.

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

147,10-11 Besaikis pasitikėjimas savo jėgomis dažnai išpuikina žmogų, — tuomet Dievui žmogaus gyvenime nebelieka vietos. Dievas mėgaujasi žmogumi, kuris pasitiki jo gerumu ir yra jam atviras. Žr. Ps 20,8; 33,16-19.

*148**

Visatos šlovės giesmė

I

1 Šlovinkite VIEŠPATĮ!

Šlovinkite VIEŠPATĮ, iš dangaus —
šlovinkite jį aukštybėse!
2 Šlovinkite jį, visi jo angelai, —
šlovinkite jį, visos jo dangiškos galybės!
3 Šlovinkite jį, saule ir mėnuli,
šlovinkite jį, visos mirksinčios žvaigždės!
4 Šlovinkite jį, jūs, dangaus aukštybės,*
ir jūs, vandenys virš dangaus skliauto!

5 Visa tešlovina VIEŠPATIES vardą,
nes jis tarė, ir visa buvo sukurta.
6 Į savo vietas viską padėjo amžių amžiams,
nustatė darną, kuri niekados nesikeis.

II

7 Šlovinkite VIEŠPATĮ, nuo žemės — jūs,
jūros pabaisos ir vandenyno gelmės,
8 Jūs, ugnie ir ledų kruša, sniege ir šalna,
audros vėjau, vykdantis jo žodį!

148,1-14 Visi kūriniai danguje (I) ir žemėje (II) šaukiami dėtis į šlovės giesmę, kurią žmonija, ypač Izraelis, turėtų giedoti Viešpačiui Dievui (III).

148,4 "... dangaus aukštybės": pažodžiui "dangų dangūs", t.y. erdvė virš dangaus skliauto, virš kurio yra sutelkti, anot senovės sampratos, "aukštutiniai vandenys". Žr. Pr 1,6-8; Įst 10,14; 1 Kar 8,27; Ps 104,3.13.

[9] Jūs, kalnai ir visos kalvos,
vaismedžiai ir visi kedrai!
[10] Jūs, laukiniai žvėrys ir galvijai,
žemės šliužai ir padangių paukščiai!

III

[11] Jūs, žemės karaliai ir visos tautos,
didžiūnai ir žemės teisėjai!
[12] Jūs, vaikinai ir merginos,
ir seni žmonės kartu su vaikais!

[13] Tešlovina visi VIEŠPATIES vardą,
nes tik jo vieno vardas yra didingas, —
jo didybė dengia žemę ir dangų.
[14] Savo tautos galybę jis išaukštino,
kad visi jo ištikimieji jį šlovintų —
taip brangi jam Izraelio tauta.

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

*149**

Šlovės giesmė

I

[1] Šlovinkite VIEŠPATĮ!

Giedokite VIEŠPAČIUI naują giesmę,
jo šlovės giesmę ištikimųjų sueigoje.

148,14 "... tautos galybę": pažodžiui "tautos ragą...", t.y. atkūrė jų karalystę. Žr. Ps 18,3.
149,1-9 Žmonės kviečiami šlovinti Dievą giesme ir muzika (I) su kalavijais rankoje, kad apgintų Zioną (II). Žr. Neh 4,16-23; 1 Mak 4,37-38.54; 2 Mak 15,26-27.

[2] Tesidžiaugia Izraelis savo Kūrėju,
tedžiūgauja Ziono vaikai, nes jis yra Karalius.
[3] Tešlovina jo vardą šventišku šokiu,*
su būgnelio žvangučių ir lyros palyda,
tegieda jam šlovės giesmę.
[4] Nes VIEŠPATS džiaugiasi savo tauta, —
kukliuosius papuošia pergale.
[5] Tedžiūgauja ištikimieji pasiekę garbės,
iš džiaugsmo tegieda visą naktį.

II

[6] Tešaukia valio, šlovindami Dievą
dviašmenį kalaviją rankoje telaiko,
[7] kad įvykdytų atpildą tautoms
ir padarytų teismą gentims,
[8] sukaustydami jų karalius pančiais
ir jų didžiūnus grandinėmis,
[9] vykdydami teismo sprendimą.
Tai yra garbė Dievo tautai!

Šlovinkite VIEŠPATĮ!

149,3 "... šventišku šokiu": žr. Iš 15,20; 2 Sam 6,5.14.16.

*150**

Šlovinkite Viešpatį!

1 Šlovinkite VIEŠPATĮ!*

Šlovinkite VIEŠPATĮ jo šventovėje,
šlovinkite jį dangaus skliauto galybėje!
2 Šlovinkite jį už jo didžius darbus,
šlovinkite jį dėl jo iškilios didybės!

3 Šlovinkite jį ragų gaudesiu
šlovinkite jį arfa ir lyra!
4 Šlovinkite jį būgnelio žvangučiais ir šokiu,
šlovinkite jį stygomis ir dūdomis!
5 Šlovinkite jį skambiais cimbolais
šlovinkite jį žvangančiais cimbolais!
6 Visi, kas gyvas, tešlovina VIEŠPATĮ!

150,1-6 Ši psalmė yra didysis Psalmyno finalas. Psalmininkas šaukia visus muzikinius instrumentus dėtis į Viešpaties šlovinimą. Taip ši psalmė tampa baigiamuoju pagarbinimu — doksologija — ne tik Penktosios Psalmyno knygos, bet ir viso Psalmyno.

150,1 "Šlovinkite VIEŠPATĮ!": hebraiškai "Hallelu-Jah", kuris per graikų ir lotynų vertimus yra tapęs mūsų "Aleliuja".

PATARLIŲ KNYGA

Pirmasis šios knygos žodis hebraiškajame tekste — "Mišlė {Šlomo}", lietuviškai "Patarlių {Saliamono}" — davė vardą, kuriuo, apskritai kalbant, ją ženklina žydai ir krikščionys. Vardas "Mišlė {knyga}" — Patarlių knyga — nėra tikslus knygos turinio aptarimas, nes turinys apima ne tik patarles, bet ir įasmenintos Išminties kalbas bei palyginimus (žr. Pat 1,1-9,18; 31,10-31). Kai kurie pirmųjų krikščionybės amžių autoriai Patarlių knygą vadino Išminties vardu — Išminties knyga.

Patarlių knyga yra pamokomo turinio poezijos antologija ir Senojo Testamento išminties raštijos dalis. Jos pagrindinis tikslas, išreikštas pirmuoju knygos sakiniu, yra mokyti išminties: padėti "žmonėms branginti išmintį ir pamokymą, suprasti prasmingus posakius" (Pat 1,2). Vadinasi, ji skiriama ne tik jauniems ir nepatyrusiems (žr. Pat 1,4), bet ir žmonėms, kurie nori lavintis išmintimi (žr. Pat 1,5-6).

Išmintis, kurios moko Patarlių knyga, apima platų Dievo ir žmogaus veiklos lauką, nuo perdėm pasaulietiškų reikalų iki svarbiųjų dorovės ir religijos tiesų, būtent: Dievo visažinojimą (žr. Pat 5,21; 15,3-11), galybę (žr. Pat 19,2; 21,30), Apvaizdą (žr. Pat 20,1-24), gerumą (žr. Pat 15,29), ir žmogaus džiaugsmą bei stiprybę, gyvenant pagal Dievo išmintį (žr. Pat 3,5;16,20; 18,10). Visas Patarlių knygos mokymo pagrindas yra dėsnis, kad "pagarbi VIEŠPATIES baimė yra žinojimo pradžia" (žr. Pat 1,7; 9,10).

Saliamonui priskiriamos dvi Patarlių knygos dalys — patarlių rinkiniai (žr. Pat 10,1-22,16; 25,1-29,27). Saliamonas yra Senojo Testamento išminties raštijos globėjas. Apie Agur{ą} (žr. Pat 30,1-6) ir Lemuel{į} (žr. Pat 30,7-33) nieko daugiau nėra žinoma. Du patarlių rinkiniai yra priskiriami išminties mokytojams — Išminčiams (žr. Pat 22,17-24,22; 24,23-34). Kitų Patarlių knygos dalių — rinkinių — autoriai nėra žinomi.

Spėliojama, kad Saliamono patarlių rinkiniai iš pradžių buvo nepriklausomi vienetai, sutelkti prieš Jeruzalės sunaikinimą 587 m. prieš Kristų (žr. Pat 10,1; 25,1). Pirmųjų devynių Patarlių knygos skyrių autorius buvo religijos mokytojas, gerai susipažinęs su ankstesnėmis šventosiomis knygomis. Jis buvo ir Patarlių knygos, kurią nūdien skaitome, įkvėptasis redaktorius. Jo veikla datuotina V a. prieš Kristų pradžioje.

Jėzus ir Apaštalai dažnai cituoja Patarlių knygą (žr. Jn 7,38; Rom 12,20; Jok 4,6), arba pakartoja jos mokymą. (Palygink Lk 10,14 ir Pat

25,7; 1 Pt 4,8; Jok 5,20 ir Pat 10,12.) Patarlių knyga turi svarbią vietą ir liturgijoje.

Išmintį įprasta vadinti graikų kalbos žodžiu "filo+sofija" — išminties meile. Graikai žinojo, kad išminties meilės neriboja kultūra, tauta, rasė. Išminties ieškojimas yra žmogaus kaip žmogaus reikalas: žydas ir graikas, lietuvis ir rusas, vyras ir moteris ieško išminties, nes išmintis yra kelio ieškojimas į gyvenimo prasmę. Išminties raštijai būdinga domėtis eiliniu žmogumi, o ne tauta su jos istorija bei visuomenine sąranga. Išminties mokytojas — išminčius — galėjo patarti, remdamasis išmone, kuri buvo siejama su įžvalgiu gyvenimo stebėjimu, ilgos patirties įgūdžiais ir plačia žmonijos išminties pažintimi.

Patarlė yra daugelio žmonių gyvenimiška patirtis, sutelkta vieno sąmojingo žmogaus posakyje. Taigi išmintis yra sveika žmogaus nuovoka, išreikšta vaizdingais posakiais — patarlėmis. Tai liudija sąmojingi posakiai: "Tik asilas iš kelionės negrįžta arkliu", "Svetimu protu negyvensi", "Šaukštu proto neįkrėsi", "Obuolys nuo obels netoli krenta"... Įkvėptoje Patarlių knygoje išminčiaus sąmojis išreiškiamas poetišku dvieiliu ar trieiliu sakiniu. Sveikos nuovokos išmintis Patarlių knygoje yra persunkta tikėjimo į Dievą.

Patarlių knygos metmenys:

A.	Įžanga: išminties vertė	1,1-9,18
B.	Pirmasis Saliamono patarlių rinkinys	10,1-22,16
C.	Išminčių posakiai	22,17-24,22
D.	Kiti Išminčių posakiai	24,23-34
E.	Antrasis Saliamono patarlių rinkinys	25,1-29,27
F.	Agur{o} žodžiai	30,1-6
G.	Skaitmeninės patarlės	30,7-33
H.	Lemuel{io} žodžiai	31,1-9
I.	Ideali žmona	31,10-31

PATARLIŲ KNYGA

A. *ĮŽANGA: IŠMINTIES VERTĖ*

1

Saliamono patarlių tikslas

1* Saliamono, Dovydo sūnaus, Izraelio karaliaus, patarlės.

2 Kad žmonės brangintų išmintį ir pamokymą,*
suvoktų prasmingus posakius,
3 pratintųsi išmintingai elgtis,
būdami teisūs, teisingi ir dori;
4 kad neišmanėliai* būtų sumanumo pamokyti,
jauni žmonės žinojimo ir apdairumo.
5 Išmintingas žmogus, jų klausydamasis, mokysis,
o protingas žmogus išmoks sugebėjimo,
6 supras patarlę ir palyginimą,
išminčių posakius ir mįsles.
7 Pagarbi VIEŠPATIES baimė* yra žinojimo pradžia;
kvailieji niekina išmintį ir pamokymą.

1,1-6 Įžanga paaiškina knygos tikslą: auklėti jaunimą, vedant į žinojimą ir gerą elgesį; paskatinti išmintinguosius mokytis, supažindinant su patarlėmis, palyginimais ir mįslėmis.

1,2 "... pamokymą": reiklų auklėjimą — drausmę, kuria išsklaidomas nežinojimas ir pataisomos ydos.

1,4 "... neišmanėliai": nesubrendę ir nepatyrę jaunuoliai, todėl atviri ir gėriui, ir blogiui.

1,7 "Pagarbi VIEŠPATIES baimė...": nuostaba ir pagarba žinant, kad Dievas yra visavaldis, geras ir teisingas žmonėms. Šis išgyvenimas yra religijos ištaka.

Nedorų žmonių kelias: gobšumas ir smurtas

[8] Mano vaike, klausyk savo tėvo pamokymo,
neatmesk savo motinos mokymo.
[9] Jie bus tavo galvai grakštus vainikas,
karoliai tavo kaklui.
[10] Mano vaike, jei tave nusidėjėliai viliotų,
neklausyk.
[11] Jei sakytų: "Eikš su mumis,
parenkime kruvinas pasalas,
spęskime juokais spąstus nekaltiems!
[12] Prarykime juos gyvus, kaip daro Šeolas,
žydint gyvenimui, tarsi žengiančius į duobę.
[13] Rasime visokių brangių daiktų,
prikrausime savo namus grobio.
[14] Susiek savo likimą su mumis,
visi turėsime vieną bendrą piniginę!"
[15] Mano vaike, nesileisk į kelią su jais,
nekelk kojos į jų takus,
[16] nes jų kojos bėga į pikta,
jie skuba kraujo išlieti.
[17] Juk veltui tinklas yra skleidžiamas,
kai tai paukštis mato,
[18]* tačiau jie rengia sau kruvinas pasalas,
spendžia spąstus savo gyvasčiai!
[19] Toks yra likimas visų gobšų neteisingos naudos;
ji atima gyvastį žmogaus, kuris ją ima.

1,18-19 Įspėjimas nesidėti su asmenimis, kurie gobšumu ir smurtu nori nužudyti dorą žmogų ir pagrobti jo nuosavybę (11-14 eilutės). Nedorėlių spendžiami spąstai nekaltiems žmonėms (11 eilutė) ilgainiui pražudo pačius nedorėlius (19 eilutė).

Išmintis įspėja

20* Išmintis garsiai šaukia gatvėje,
aikštėse kelia balsą.
21 Prie judriausių gatvės kampų ji šaukia,
prie įėjimo vartų ir mieste ji kalba:
22 "Kaip ilgai, neišmanėliai, mėgsite nemokšiškumą?
Kaip ilgai šaipokai mėgausis šaipydamiesi
ir kvailieji nekęs žinojimo?
23 Būkite atidūs mano įspėjimui!
Štai išliesiu jums savo dvasią,
atversiu jums savo žodžius.
24 Kadangi jūs mane atmetėte, kai šaukiau,
nekreipėte dėmesio, kai tiesiau ranką;
25 kadangi paniekinote bet kokį mano patarimą,
nepaisėte jokio mano įspėjimo,
26 aš savo ruožtu juoksiuos, kai ištiks jus nelaimė,
tyčiosiuos, kai užklups jus baimė.
27 Kai baimė užklups jus kaip audra
ir nelaimė ištiks jus kaip viesulas.
28* Tada jie šauksis manęs, bet aš neatsakysiu;
uoliai manęs ieškos, bet manęs nesuras.
29 Kadangi jie nekentė žinojimo
ir neįsigijo pagarbios VIEŠPATIES baimės,
30 nenorėjo jokio mano patarimo
ir nekentė mano įspėjimų,
31* užtat jie valgys savo kelio vaisius
ir bus savo kėslų pasotinti.

1,20-33 Čia išmintis įasmeninama, t.y. jai suteikiamos žmogiškos savybės. Dievišku įsakmumu, mokydama ir grasindama, Išmintis dėsto ir skelbia doros reikalavimus ir tvarką (24-33 eilutės).

1,28 Nelaimės užklupti kvailieji ieško išminties, nes gyvenimas yra reikli mokykla ir kvailiai tik joje šio to teišmoksta. Betgi dažnų dažniausiai jie pasivėlina. Žr. Jn 7,34; 8,21.

1,31 Nusidėjėlius nubaudžia jų blogo elgesio vaisiai. Žr. Išm 11,16.

[32] Juk užgaidos pražudo neišmanėlius
ir pasitenkinimas savimi sunaikina kvailius.
[33] Bet manęs klausantieji saugiai gyvens,
nevargins jų nelaimės baimė.

2

Išminties palaima

[1]* Mano vaike, jei priimsi mano žodžius
ir branginsi širdyje mano įsakymus,
[2]* jei palenksi ausį klausytis išminties
ir atversi širdį, norėdamas suprasti,
[3] jei iš tikrųjų šauksiesi įžvalgos
ir pakelsi balsą, norėdamas suprasti,
[4] jei sieksi supratimo, kaip žmonės ieško sidabro,
ir ieškosi jo tarsi paslėptų turtų,
[5] tada suprasi pagarbią VIEŠPATIES baimę
ir sužinosi, ką reiškia pažinti Dievą.
[6] Juk VIEŠPATS duoda išminties,
iš jo burnos ateina žinojimas ir supratimas.
[7] Jis turi paruošęs sveikos išminties doriesiems,
jis yra skydas tiems, kurie elgiasi be priekaišto,
[8] jis saugo teisingumo takus
ir gina savo ištikimųjų kelią.
[9] Tada suprasi, kas teisu ir kas teisinga,
— kiekvieną gerą taką, — kas dora,
[10] nes išmintis ateis į tavo širdį
ir žinojimas džiugins tave.

2,1-21 Išminties ieškojimas (1-4 eilutės) suteiks Dievo globą (5-6 eilutės) ir pačią išmintį (9-11 eilutės; žr. Pat 1,20-33), išgelbės nuo nedorų žmonių (12-15 eilutės) ir nuo palaidūnės svetimautojos (16-19 eilutės); suteiks išliekančią palaimą (20-21 eilutės).

2,2-3 Išmintis, supratimas, įžvalga — įvairūs tos pačios dovanos vardai ir savybės.

[11] Apdairumas tave auklės,
o supratimas gins.
[12] Jis gelbės tave nuo nedorų žmonių kelio,
nuo klastingai kalbančiųjų,
[13] kurie palieka dorumo kelią,
eina tamsybėmis,
[14] kurie džiūgauja darydami pikta,
ir gėrisi klasta pikta darančių nedorų žmonių,
[15] kurių takai iškrypę
ir gyvenimo būdas suktas.

[16] Būsi išgelbėtas ir nuo palaidūnės,
nuo viliojimo svetimautojos,
[17] kuri pameta savo jaunystės bendrą
ir užmiršta savo šventąją sandorą.
[18] Iš tikrųjų jos namai yra ant mirties šlaito,
ir jos takai veda į šešėlių buveinę.
[19] Kas pas ją įeina, nebegali nei sugrįžti,
nei gyvenimo takų pasiekti.

[20] Eik tad gerųjų keliu,
laikykis teisių žmonių takų.
[21] Juk dorieji gyvens žemėje,
o klastingieji bus iš jos išrauti.

3

Kaip įsigyti išminties

[1]* Mano vaike, neužmiršk mano mokymo,
tebrangina tavo širdis įsakymus mano,

1-12 Ištikimybė bei pasitikėjimas Dievu ir nepasitikėjimas savimi neša daug palaimos (1-8 eilutės). Žr. Įst 30,20; Iz 38,19. Net pataisydamas ir sudrausdamas žmogų, Dievas parodo savo meilę ir malonę (11-12 eilutės).

[2] nes jie tau suteiks
daug dienų bei gyvenimo metų ir gerovės.

[3] Nuolat su tavimi tebūna gerumas ir ištikimybė,
— užsirišk juos sau ant kaklo,
įsirašyk savo širdies lentelėje.
[4] Taip rasi malonę ir gerą vardą
Dievo ir žmonių akyse.

[5] Visa širdimi pasitikėk VIEŠPAČIU
ir nesiremk vien tik įžvalga savo.
[6] Pripažink jį visur, ką tik darai,
jis ištiesins tavo kelius.
[7] Nebūk išmintingas tik sau;
pagarbiai bijok VIEŠPATIES ir venk pikta.
[8] Tai teiks sveikatą tavo kūnui
ir atgaivą tavo kaulams.

[9] Gerbk VIEŠPATĮ viskuo, ką turi,
ir visomis savo derliaus pirmienomis;
[10] tuomet tavo svirnai bus pilni grūdų
ir šviežias vynas liesis per statinių kraštus.

[11] Mano vaike, neatmesk VIEŠPATIES drausmės,
nesipiktink, kai jis tave pataiso,
[12] nes ką myli, tą VIEŠPATS pataiso,
kaip tėvas sūnų, kuriuo gėrisi.

Išminties dovanos

[13]* Laimingas žmogus, kuris išmintį randa,
kuris supratimo įgyja!

3,13-24 Išmintis, arba supratimas, yra vertingesni už sidabrą ir auksą. Jos vaisiai yra ilgas gyvenimas, turtai, garbė ir laimė (13-18 eilutės). Net Visatos kūrimas ir jos išpuošimas neįvyko be Išminties (19-20 eilutės). Išmintis yra dvasios gyvenimas, teikiantis saugumą darbe ir poilsyje (21-24 eilutės).

[14] Juk jos nauda yra didesnė už naudą sidabro,
ir jos atlygis didesnis už atlygį auksu.
[15] Ji yra brangesnė už brangakmenius,
visi tavo turtai negali jai prilygti.
[16] Ilgas gyvenimas yra jos dešinėje,
jos kairėje yra turtai ir garbė.
[17] Jos keliai yra malonūs,
o visi jos takai — ramūs.
[18] Ji yra gyvybės medis* ją suvokiantiems;
laimingu yra vadinamas, kas jos laikosi.

Dieviška išminties kilmė

[19] Išmintimi VIEŠPATS padėjo žemės pamatus;
supratimu dangų padarė;
[20]* jo žinojimu prasiveržė vandenų gelmės,
ir debesys lašina rasą.
[21] Mano vaike, tų dalykų neišleisk iš akių,
laikykis sveikos išminties ir apdairumo.
[22] Jie bus tavo dvasios gyvenimas
ir papuošalas tau ant kaklo.
[23] Tuomet saugiai savo keliu eisi,
ir tavo koja niekad nesuklups.
[24] Kai gulsiesi miego, nereikės bijoti,
kai ilsėsies, tau miegas bus saldus.
[25]* Nebijok ūmaus klaiko,
nei nelaimės, kuri užklumpa nedorėlius,
[26] nes VIEŠPATS bus tavo pasitikėjimas,
ir sulaikys tavo koją nuo spąstų.

3,18 "... gyvybės medis": žr. Pat 11,30; 13,12; Pr 2,9.

3,20 Pasak hebrajų, gelmės apėmė didelį požeminį vandenyną; lietus ir rasa krito iš dangiškojo vandenyno viršuje dangaus skliauto. Žr. Pr 1,6-10; Job 26,8.12; Ps 18,16; 24,2.

3,25-34 Tarnauti Dievui juo pasitikint (25-26 eilutės) — tai yra tarnauti savo artimui gerumu (27-28 eilutės), gyvenant taikingai su gerais žmonėmis ir nepavydint nedorėliams (29-31 eilutės), nes VIEŠPATIES draugystė ir gerumas lydi teisųjį, o prakeikimas — nedorėlį.

Laikysena artimo atžvilgiu

27 Neatsisakyk padėti žmogui, kuriam reikia pagalbos,
kai turi jėgų tai jam padaryti.
28 Nesakyk savo artimui: "Ateik vėliau",
arba: "Rytoj šitai gausi",
kai gali jam tai duoti tuojau.
29 Nesikėsink daryti žalos savo kaimynui,
gyvenančiam su pasitikėjimu šalia tavęs.
30 Nesiginčyk su niekuo be reikalo,
kai nebuvo tau žalos padaryta.
31 Nepavydėk smurtą mėgstančiam žmogui,
nesek nė vienu jo keliu.
32 Juk suktu žmogumi bjaurisi VIEŠPATS,
o dorieji yra VIEŠPATIES draugėje.
33 Nedorėlio namus VIEŠPATS prakeikia,
o teisiojo buveinę laimina.
34 Pašaipūnams jis yra pašaipus,
bet kukliesiems rodo malonę.
35 Išmintingieji garbę paveldės,
o atkaklūs kvailiai — gėdą.

4

Išmintis — svarbiausias žmogaus vadovas

1* Vaikai, klausykitės tėvo pamokymo,
būkite atidūs, kad suprastumėte,
2 nes jums duodu gerą patarimą:
neužmeskite mano mokymo.

4,1-9 Išminčius kalba kaip tėvas, pamokydamas savo vaikus, kad reikia įsigyti išminties bet kokia kaina.

[3] Kadaise aš buvau tėvo sūnus,
gležnas ir motinos numylėtinis,
[4] jis mane mokė ir man sakė:
"Tebrangina tavo širdis, ką aš sakau;
laikykis mano įsakymų, ir gyvensi.
[5] Įsigyk išminties, įsigyk supratimo!
Neužmiršk ir nenukrypk nuo mano burnos žodžių.
[6] Nepalik jos, ir ji tave laikys,
mylėk ją, ir ji tave saugos.
[7] Išminties pradžia yra tokia: įsigyk išminties,
įsigyk supratimo, nors tai kainuotų visa, ką turi.
[8] Brangink ją labai, ir ji tave išaukštins,
tave ji pagerbs, jei tu ją apkabinsi.
[9] Tau ant galvos ji uždės grakštų vainiką,
apvainikuos tave garbinga karūna".

Gerasis ir blogasis kelias

[10]* Mano vaike, klausykis ir imk į širdį mano žodžius,
kad ilgai gyventum.
[11] Mokau tave išminties kelio,
vedu tave dorais takais,
[12] kur nereikės tau žingsnių lėtinti,
ir, net jei bėgtum jais, nesuklupsi.
[13] Laikykis mano pamokymo, neužmiršk jo,
brangink jį, nes jis tavo gyvybė.

4,10-27 Išminties kelias veda tiesiai į gyvenimą (10-13 eilutės); jis yra tarsi didėjanti aušros, arba vidudienio, šviesa (18). Išmintingas žmogus turi vengti tamsaus ir pilno smurto nedorų žmonių tako (14-19 eilutės). Ryžtas gėriui ir doras elgesys eina iš išmintingo žmogaus širdies kaip iš gyvenimo šaltinio (23-26 eilutės); jie apsaugo jį nuo žūties blogame kelyje (Pat 4,27; 5.21-23).

[14] Nekelk kojos ant nedorų žmonių tako,
neik nedorėlių keliu.
[15] Venk jo! Neženk juo,
sukis nuo jo, savo keliu eik.
[16] Juk jie užmigti negali, ką pikta nepadarę;
jie neužmiega, jei nėra kam kojos pakišę.
[17] Juk nedorumas yra jų valgoma duona,
o smurtas — jų geriamas vynas.
[18] Bet teisiųjų takas yra tarsi aušros šviesa,
vis labiau švintanti iki skaisčios dienos.
[19] Nedorų žmonių kelias yra visiškai tamsus,
jie nežino ant ko suklumpa.

Apie savitvardą

[20] Mano vaike, klausyk mano žodžių,
palenk ausį mano posakiams.
[21] Neišleisk jų iš akių,
laikyk juos giliai savo širdyje.
[22] Juk juos turintiems yra jie gyvenimas,
ir sveikata jų kūno.
[23] Atsidėjęs saugok savo širdį,
nes iš jos teka gyvenimo šaltiniai.
[24] Venk kalbėti apgaulingai,
mesk į šalį suktas kalbas.
[25] Tavo akys težiūri į priekį,
tiesus tebūna tavo žvilgsnis.
[26] Žiūrėk, kur eini,
ir visi tavo keliai bus tikri.
[27] Nesuk nei į dešinę, nei į kairę;
nukreipk savo koją nuo pikta.

5

Įspėjimas apie svetimavimą

1* Mano vaike, klausyk mano išminties,
palenk savo ausį mano supratimui,
2 kad brangintumei apdairumą,
ir tavo lūpos saugotų žinojimą.
3 Juk palaidūnės lūpos medumi laša,
ir jos burna yra slidesnė už aliejų.
4 Bet iš tikrųjų ji karti kaip metėlė,
tampa aštri kaip dviašmenis kalavijas.
5 Jos kojos žengia į mirtį,
o žingsniai žengia taku į Šeolą.
6 Į gyvenimo taką ji nekreipia dėmesio,
jos keliai kreivi, ir ji to nežino.

7 Nūn tad, vaikai, klausykitės manęs
ir nenuklyskite nuo mano burnos žodžių.
8 Laikykis kuo toliau nuo jos,
neik arti jos namų durų,
9 kad neatiduotumei savo garbės* kitiems
ir savo metų negailestingajam,*
10 kad svetimieji nesurytų tavo turto
ir triūsas tavo neitų į svetimus namus,
11 kad gyvenimo gale neapverktum likimo,
kai būsi sunaikinęs savo jėgas bei kūną,

5,1-20 Supratimas ir apdairumas saugo žmogų nuo vilionių svetimautojos/jo, kuri/is nuveda į klystkelius ir sukelia kartėlį, kraujo praliejimą ir mirtį (1-6 eilutės). Tai sunaikina žmogaus gerą vardą, sutrumpina gyvenimą, išeikvoja sunkiai uždirbtą turtą, suryja sveikatą ir neša sąžinės graužimą (7-14 eilutės). Tik vedybinė ištikimybė ir savo žmonos/vyro meilė neša laimę ir ramybę (15-20 eilutės). Žr. Pat 6,20-7,27.

5,9-11 "... savo garbės": arba gyvasties ar turto. "... negailestingajam": užgautajam svetimautojos vyrui.

[12] ir nesakytum: "O, kaip priešinausi pamokomas,
kaip mano širdis nekentė įspėjimų!
[13] Nei savo auklėtojų balso klausiau,
nei lenkiau ausį savo mokytojams,
[14] nūn tad esu arti visiškos žūties
viešame bendrijos sambūry".

[15] Sakoma: "Gerk vandenį iš savo talpyklos",
šviežią vandenį iš savo šaltinio.
[16] Nejau tavo šaltiniai turėtų lietis visur,
vandens srovės į gatves?
[17] Tebūna jie tau vienam,
o ne dalyboms su svetimaisiais.
[18] Būk dėkingas už savo šaltinį,
rask džiaugsmo su savo jaunystės žmona,
[19] žavia gazele, grakščia kalnų ožkute!*
Jos meilumas tenugirdo tave visais laikais,
būk nuolat apsvaigęs jos meile.
[20] Kam gi turėtumei alpti dėl palaidūnės, mano vaike,
ir glamonėti svetimautojos krūtinę.
[21]* Juk kur žmonės eina, VIEŠPATS aiškiai mato,
jis stebi visus jų kelius.
[22] Nedorą žmogų pasivys jo kaltės,
jis bus savo nuodėmės pinklių pagautas.
[23] Turės mirti, nes yra be drausmės, —
jis pražus per savo didelį kvailumą.

5,19 "... žavia gazele, grakščia kalnų ožkute": maloniniai rytiečių simboliai moters grožiui ir žavumui ženklinti. Žr. Gg 2,7.9.17.
5,21-23 Šias eilutes reikėtų skaityti po Pat 4,27 teksto.

6

Įvairios patarlės

[1]* Mano vaike, jei žiravai savo kaimynui,
jei kitam padavei ranką* už jį,
[2] esi įpainiotas savo lūpų pareiškimu,
esi pagautas savo burnos žodžių.
[3] Daryk ką nors tad, mano vaike, ir išsinarpliok,
nes esi patekęs į savo kaimyno rankas:
eik keliais ir kaulyk iš savo kaimyno.
[4] Neužmik,
neužmerk akių,
[5] kol neišsigelbėsi kaip gazelė nuo medžiotojo,
kaip paukštis nuo gaudytojo rankos.

[6] Nueik pas skruzdėlę tu, dykaduoni,
patyrinėk jos kelius ir pasimokyk išminties.
[7] Neturėdama jokio vado
ar pareigūno, ar valdovo,
[8] ji pripildo savo sandėlius vasarą
ir surenka sau peną pjūties metu.
[9] Kaip ilgai tu ten tysosi, dykaduoni?
Kada kelsiesi iš miego?
[10]* "Truputį pamiegoti, truputį pasnausti,
šiek tiek rankas susidėjus pailsėti" —
[11] ir skurdas užklups tave kaip plėšikas
bei nepriteklius — kaip kareivis su ginklu.

[12] Sukčius, nedoras žmogus
gyvena suktai kalbėdamas,

6,1-19 Šios eilutės pertraukia 2-7 skyrių turinį, todėl jos sudaro atskirą išminties vienetą. Jos apima keturias patarles, panašias į 30-ojo skyriaus patarles.

6,1"... padavei ranką": pažodžiui "sumušei savo rankas". Turbūt toks buvo teisinis būdas sudaryti sutartį.

6,10 Ši eilutė gali būti laikoma arba dykaduonio atsakymu, arba išminčiaus pamokymo tęsiniu.

[13] merkia akis, nepastovi vietoje,
rodo pirštais,
[14] sukta širdimi rengia pikta,
nuolat sėdamas vaidus.
[15] Žūtis tokį žmogų ištiks staiga —
akimirksniu, be vilties atsitiesti.

[16]* Šeši yra dalykai, kurių VIEŠPATS nekenčia,
septyni, kurie yra jam pasibjaurėjimas:
[17] išpuikusios akys, melagingas liežuvis,
rankos, liejančios nekaltą kraują,
[18] širdis, ruošianti nedoras pinkles,
kojos, skubančios pikta daryti,
[19] melagingas liudytojas, liudijantis neteisingai
ir žmogus, sėjantis vaidus šeimoje.

[20]* Mano vaike, laikykis savo tėvo įsakymo
ir nepaniekink savo motinos mokymo.
[21] Laikyk juos nuolat pririštus arti širdies,
pasikalbink juos ant kaklo.
[22] Ką tik darysi, jie tau padės,
kai gulsies miego, jie tave saugos,
kai atsibusi, su tavimi jie bendraus.
[23] Juk įsakymas yra žiburys,
ir mokymas — šviesa,
o drausmės pamokymai yra gyvenimo kelias,
[24] kad apsaugotų tave nuo palaidos moters,
nuo svetimautojos vilionių.
[25] Negeisk jos grožio savo širdyje,
nesileisk užburiamas jos žvilgsnių,

6,16-19 Septynios ydos, įvaizdintos dažniausiai kūno dalimis, yra puikybė, melas, žmogžudystė, intrigos, polinkis daryti pikta, melagingas liudijimas, vaidų kėlimas.

6,20-7,27 Auklėjimas šeimoje ir išminties meilė yra neįkainojama ir nuolatinė pagalba jaunam žmogui (6,20-27; 7,1-4). Tai geriausias apsigynimas nuo svetimavimo (6,24; 7,5.24-25), sudarančio nusikaltusiam daug pavojų ir nešančio daug bausmių (6,26-35; 7,6-27). Žr. Pat 5,1-20.

26 nes kekšės užmokestis yra tik duonos kepalas,
o svetima žmona yra spąstai žmogaus gyvasčiai.
27 Argi gali žmogus užsikurti ugnį skreite,
nesudegindamas savo drabužių?
28 Argi gali vaikščioti ant žarijų,
nenusvildamas kojų?
29 Taip yra žmogui, kuris miega su savo kaimyno žmona;
kas ją paliečia, neliks nenubaustas.

30 Žmonės neniekina vagies, kuris būdamas alkanas vagia,
kad numalšintų alkį.
31 Tačiau pagautas, jis turi septyneriopai atmokėti;
turi atiduoti visą savo namų turtą.
32 Bet žmogus, kuris svetimauja, sveiko proto neturi;
tai darydamas, nužudo patį save.
33 Susilauks antausių ir gėdos,
nebus ištrintos patyčios.
34 Juk pavyduliavimas sukelia vyro įtūžį,
keršto pagautas jis nesivaldo.
35 Išpirkos jis nepriims,
kyšio, net didžiausio, atsisakys.

7

1 Mano vaike, laikykis mano žodžių
ir brangink įsakymus mano.
2 Laikykis mano įsakymų, kad gyvenimą rastumei;
saugok mano mokymą lyg jis būtų tavo akies lėliukė.
3 Užsirišk juos sau ant pirštų,
įsirašyk juos savo širdies lentelėje.
4 Sakyk Išminčiai: "Tu mano sesuo",
vadink supratimą artimu draugu,
5 kad apsaugotų tave nuo palaidūnės,
nuo svetimautojos vilionių.

6 Juk prie savo namų lango
žvalgiausi pro pinučius

[7] ir pamačiau tarp neišmanėlių
bernioką be sveikos nuovokos.
[8] Jis ėjo per gatvę netoli jos kampo,
žengdamas keliu jos namų link
[9] prieblandoje, dienai blėstant,
sutemose, nakčiai temstant.

[10] Žiūriu, moteris eina jo link,
išsipuošusi kaip kekšė, sukta širdimi.
[11] Ji veržli ir įžūli,
namie jos kojos nenustovi.
[12] Tai gatvėje, tai aikštėse
ir prie kiekvieno gatvės kampo ji tykoja.
[13] Pačiupusi, bučiuoja jį,
ir akiplėšišku žvilgsniu jam sako:
[14] "Turėjau atnašauti bendravimo auką,*
šiandien įvykdžiau savo įžadus.
[15] Todėl išėjau tavęs pasitikti,
tavęs ieškoti ir tave suradau!
[16] Išpuošiau savo guolį užvalkalais,
spalvotomis egiptiečių lino lovatiesėmis;
[17] iškvėpinau savo lovą mira,
aloe ir cinamonu.
[18] Eime, skęskime meilėje iki ryto,
mėgaukimės glamonėmis.
[19] Juk mano vyro nėra namie —
jis yra išvykęs į tolimą kelionę.
[20] Maišelį pinigų jis pasiėmė,
namo lig pilnaties negrįš".

[21] Daugybe vilionių jį paveikia,
savo viliojančia šneka jį įtikina.

7,14 "... bendravimo auką": dalis šios aukos grįždavo atnašos davėjui ir turėjo būti suvalgoma tą pačią dieną šeimos vaišėse (žr. Kun 7,11-15). Svetimautoja siūlo dalytis su neišmanančiu jaunu vaikinu jos mirtinomis lytinėmis vaišėmis.

[22] Tučtuojau jis seka ją, eina kaip jautis,
vedamas skersti, šuoliuoja kaip elnias spąstų link,
[23] kol strėlė neperveria jam vidurių.
Jis yra tarsi paukštis, skubantis į kilpą
ir nežinantis, kad tai jam gyvastį kainuos.

[24] Nūn tad, vaikai, klausykitės manęs
ir būkite atidūs mano burnos žodžiams.
[25] Neleiskite savo širdies sukti į jos kelius,
nenuklyskite į jos takus,
[26] nes ji daugelį pražudė,
gausios yra jos aukos.
[27] Jos namai yra kelias į Šeolą,
vedantis žemyn į mirties kambarius.

8

Išminties kalba

[1]* Argi nešaukia Išmintis,
ar nekelia supratimas savo balso?
[2] Ant kalvų, palei kelią,
kryžkelėse atsistoja;
[3] priešais miesto vartus,
prie įėjimo į vartus šaukia:
[4] "Žmonės, aš jus šaukiu,
mano kvietimas yra visai žmonijai.
[5] Neišmanėliai, mokykitės apdairumo,
bukapročiai,* imkitės proto.

8,1-36 Čia Išmintis yra įasmeninta panašiai kaip Pat 1,20-33, norint duoti didesnį svorį išminties mokytojo žodžiams. Dama Išmintis iškelia savo didybę bei kilmę ir kviečia visus (1-11 eilutės) atkreipti dėmesį į jos svarbią įtaką visuomenės gyvenime (12-21 eilutės), nes ji dalyvavo Visatą kuriant (22-31 eilutės). Galų gale ji žada gyvenimą ir Dievo malonę ją randantiems ir mirtį tiems, kurie ją niekina.
8,5 "Neišmanėliai ... bukapročiai": žr. Pat 1,4 paaiškinimą.

[6] Klausykitės, nes kalbėsiu apie kilnius dalykus,
iš mano lūpų ateis, kas teisinga,
[7*] mano burna tars tiesą.
Nedorumas yra pasibjaurėjimas mano lūpoms.
[8] Visi mano burnos žodžiai yra teisūs;
juose nėra nieko sukto ar iškraipyto.
[9] Visi jie aiškūs žmogui, kuris supranta,
teisingi išprususiam žmogui.
[10] Imkite mano pamokymą, užuot ėmę sidabrą,
ir žinojimą, užuot ėmę gryną auksą.
[11] Juk išmintis yra vertingesnė už brangakmenius;
jokie rinktiniai turtai negali su ja lygintis.
[12] Aš, Išmintis, gyvenu kartu su protingumu,
ir įgyju sveiko proto išmanymą.
[13] Pagarbiai bijoti VIEŠPATIES yra nekęsti to, kas pikta.
Puikybės, įžūlumo, blogo elgesio
ir suktos kalbos nekenčiu.
[14*] Turiu gero patarimo ir sveikos nuovokos,
turiu supratimo, turiu jėgų.
[15] Per mane karaliai viešpatauja,
ir valdovai leidžia teisius įstatymus;
[16] per mane didžiūnai valdo ir kilmingieji —
visi teisūs valdytojai.

[17] Aš myliu mane mylinčius,
manęs stropiai ieškantys mane suranda.
[18] Aš turiu turtus ir garbę,
išliekantį lobį ir gerovę.
[19] Mano vaisius geresnis už auksą — net gryniausią,
o pelnas, kurį duodu, vertesnis už rinktinį sidabrą.
[20] Aš einu teisumo keliu,
teisingumo takais,

8,7-8 Išminties tiesa ir nuoširdumas yra visapusiški dėl to, kad jų kilmė yra dieviška. Išmintis nei apgauna, nei pakenčia apgaulės. Protingas žmogus Išminties mokymą supranta ir priima. 8,14 Kas čia sakoma apie Išmintį, kitur priskiriama Dievui. Žr. Job 12, 13-16.

21 suteikti turtų mane mylintiems
ir pripildyti jų iždų".

Išmintis — Kūrėjo patikėtinė

22* "VIEŠPATS sukūrė mane savo kelių pradžioje,
pirmąjį savo seniai atliktų darbų.
23 Prieš amžius buvau sukurta,*
pačioje pradžioje, prieš žemės pradžią.
24* Kai dar nebuvo gelmių, buvau pagimdyta,
kai dar nebuvo tekančių šaltinių.
25 Prieš padedant kalnų pamatus,
prieš kalvas, aš gimiau.
26 Žemės ir laukų jis dar nebuvo padaręs,
nei pirmųjų pasaulio molio grumstų.
27 Aš ten buvau, kada jis dėjo dangaus skliautą į vietą,
kai jis nubrėžė ratą ant bedugnės paviršiaus;
28 kada jis tvirtino aukštai dangaus skliautą,
kai jis įrengė bedugnės šaltinius;
29 kada jis paskyrė jūrai ribas,
kad jos vandenys niekad neperžengtų jo įsakymo,
kai jis nustatė žemės pamatus.
30 Tuomet aš buvau su juo kaip jo Patikėtinė.*
Kasdien buvau jo džiaugsmas,
visad prieš jį džiūgaudama,

8,22-31 Išminties kilmė yra dieviška. Čia ji vaizduojama kaip būtybė, buvusi anksčiau negu visi kūriniai (22-26 eilutės), sutikusi su Dievu, kai jis sumanė ir sukūrė Visatą, kai ją išpuošė grožiu bei įvairove ir nustatė jos nuostabią darną (27-30 eilutės). Čia pranašaujama apie dieviškus Asmenis, kurie ilgainiui bus visapusiškai apreikšti, kai Išmintis įsikūnijo Jėzuje Kristuje.

8,23 "... buvau sukurta": hebraiškai "buvau išlieta". Tiksli hebraiškojo posakio prasmė nėra aiški. Hebrajai oro ir dvasios judėjimą lygindavo su skysčių judėjimu.

8,24-26 Padrikas chaosas, iš kurio Dievas sukūrė dangų ir žemę. Žr. Pr 1,1-3; 2,4-6.

8,30 "... Patikėtinė": hebraiškai "'Amon". Ji tarsi davė Dievui Visatos kūrimui metmenis. Žr. Job 38,1-2; Išm 7,22-8,1. Ji buvo Dievo "džiaugsmas", nuolatinis jo žavesys.

[31] džiūgaudama jo gyvenamame pasaulyje,
rasdama džiaugsmo žmonijoje.

[32] Dabar tad, mano vaikai, klausykite manęs;
laimingi yra tie, kurie laikosi mano kelių.
[33] Klausykitės pamokymo ir būkite išmintingi;
jo neatmeskite!
[34] Laimingas žmogus, kuris manęs klauso,
ateidamas kasdien anksti prie mano vartų,
budėdamas prie mano durų.
[35] Juk kas randa mane, randa gyvenimą
ir gauna malonę iš VIEŠPATIES.
[36] Bet kas prasilenkia su manimi, daro sau žalą.
Visi, kurie manęs nekenčia, myli mirtį".

9

Šeimininkė Dama Išmintis

[1]* Išmintis pasistatė namus,
išsikirto septynis šulus.
[2] Ji prirengė vaišes,
supilstė vyną, padengė net stalą.
[3] Ji išsiuntė savo tarnaites paskelbti
miesto aukštumose:
[4] "Teateina čionai neišmanėliai!"
Neturintiems sveikos nuovokos ji sako:
[5] "Ateikite, valgykite mano duonos,
gerkite vyną, kurio pripilsčiau.

9,1-6.13-18 Išmintis ir Kvailybė vaizduojamos kaip Šeimininkės — Damos, kiekviena kviečianti žmones į savo puotą. Dama Išmintis siūlo dieviškos tiesos ir dorybės maistą ir gėrimą, teikiančius gyvenimą (1-6 eilutės). Nepastovioji, be sveikos nuovokos Kvailybė parūpina vogtos duonos ir apgaulės bei ydų vandens, nešančius jos svečiams mirtį.

[6] Atsisakykite nesubrendimo, kad gyventumėte
ir eitumėte suvokimo keliu.

[7] Kas pašaipūną sudraudžia, būna išplūstamas,
kas nedorą žmogų išbara, nukenčia.
[8] Nebark pašaipūno, nes jis tavęs nekęs;
pabark išmintingą žmogų, ir jis tave mylės.
[9] Šviesk išmintingą žmogų, kad taptų išmintingesnis,
mokyk teisųjį, kad daugiau išmoktų.
[10] Pagarbi VIEŠPATIES baimė yra išminties pradžia
ir Šventojo pažinimas yra įžvalga.
[11] Taip, per mane tavo dienos bus padaugintos
ir metų metai prie tavo gyvenimo pridėti.
[12] Ar esi išmintingas? Esi išmintingas savo naudai.
Ar esi pašaipūnas? Naštą tik tu neši".

[13]* Kvailoji moteris yra nepastovi,
ji nemokša ir nieko neišmano.
[14] Sėdi savo namų tarpduryje,
ar ant krėslo miesto aukštumose,
[15] šaukdama praeivius,
einančius tiesiai savo keliu:
[16] "Neišmanėliai, užsukite čionai!"
Neturintiems sveikos nuovokos ji sako:
[17]* "Vogtas vanduo yra saldus,
o duona, valgoma vogčiomis, skani".
[18]* Bet kvailasis nežino, kad ten yra šešėliai, —
jos svečiai jau Šeolo gelmėse.

9,17 Slaptumas duoda suprasti, kad elgiamasi nedorai.
9,18 Damos Kvailybės puotos menė yra kapas, iš kurio nė vienas nebegali išeiti.

B. PIRMASIS SALIAMONO PATARLIŲ RINKINYS

10

[1]* Saliamono patarlės.

Išmintingas vaikas neša tėvui džiaugsmą,
o paikas vaikas yra skausmas jo motinai.

[2] Nedorai įgyti turtai neneša naudos,
o teisumas gelbsti nuo mirties.

[3] VIEŠPATS neleis teisiajam badauti,
o nedorėliams neduos, ko trokšta.

[4] Tingi ranka neša skurdą,
o darbščiųjų rankos praturtina.

[5] Vaikas, kuris vasarą pripildo aruodus, yra protingas,
o vaikas, miegantis pjūties metu, neša gėdą.

[6] {VIEŠPATIES} palaiminimai yra teisiojo galvai,
o nedorėlių burnoje slypi smurtas.
[7] Teisiojo vardas bus laiminamas,
o nedorėlių vardas sutrūnys.

[8] Išmintingos širdies žmogus rūpestingai laikysis įstatymų,
o kvailai kalbantis įkliūva į bėdą.

[9] Kas elgiasi dorai, tas saugiai gyvena,
o kas eina suktu keliu, tam blogai išeis.

10,1-32 Šio pirmojo Saliamono patarlių rinkinio turinio įvairovė dažniausiai sieja-si su pavienio žmogaus gyvenimu. Kiekviena šio 375 patarlių rinkinio patarlė yra skirtinga, ženklindama vieną mintį arba sinonimine minties lygiagrete (žr. Pat 22,1), arba minties priešprieša (žr. Pat 10,1), arba sintetiniu teiginiu (žr. Pat 11,22).

[10] Kas pro pirštus žiūri į kaltę, padaro skausmo,
o žmogus, kuris atvirai išbara, skleidžia ramybę.
[11] Teisiojo burna yra gyvenimo versmė,
o nedorėlių burnoje slypi smurtas.

[12] Neapykanta sukelia vaidus,
o meilė uždengia visas kaltes.*
[13] Protingo žmogaus lūpose randama išmintis,
o bukapročio nugarai lieka tik lazda.

[14] Išmintingieji brangina savo žinojimą,
o kvailojo plepėjimas priartina pavojų.

[15]* Turtingajam turtai yra jo tvirtovė,
o skurdžiui neturtas — jo pražūtis.

[16] Teisiojo uždarbis veda į gyvenimą,
o nedorėlio pelnas — į nuodėmę.

[17] Kas paiso pamokymo, eina gyvenimo taku,
o kas atmeta įspėjimą, paklysta.

[18] Melagio lūpos slepia neapykantą,
o kas apkalbas leidžia, yra kvailys.

[19] Kur daug kalbama, ten kaltės netrūksta,
o protingo žmogaus kalba yra santūri.

[20] Teisiojo liežuvis yra rinktinis sidabras;
nedorėlių širdis — nieko verta.

[21] Teisiojo lūpos maitina daugelį,
o kvailieji miršta neturėdami sveikos nuovokos.

10,12 "... meilė uždengia visas kaltes": Apaštalų mėgstama patarlė. Žr. 1 Kor 13,7; Jok 5,20; 1 Pt 4,8; žr. taip pat Pat 17,9.

10,15 Įkvėptasis autorius apmąsto turtų svorio ir neturto bejėgiškumo tikrovę. Kas geriau, jis nepasako.

22* VIEŠPATIES palaiminimas praturtina,
triūsas negali jo padidinti.

23 Kaip kvailajam daryti pikta yra pramoga,
taip išmintis yra supratingam žmogui.

24 Ko nedorėlis bijo, tas jį užklumpa,
o ko teisieji ilgisi, tai bus jiems suteikta.
25 Audrai praėjus, nedorėlio nebėra,
o teisusis išlieka amžinai.

26 Kaip actas dantims ir dūmai akims,
taip tingus žmogus siunčiantiems jį su užduotimi.

27 Pagarbi Dievo baimė prailgina gyvenimą,
bet nedorėlių metai bus sutrumpinti.

28 Teisiųjų viltis neša jiems džiaugsmą,
o nedorėlių lūkesčiai niekais nueina.

29 Dorajam VIEŠPATIES kelias yra tvirtovė,
o piktadariams — pražūtis,

30 Teisusis niekad nesvyruos,
o nedorėliai neišliks krašte.

31 Teisiojo burna pateikia išmintį,
o klastingas liežuvis bus išpjautas.

32 Teisiojo lūpos žino, kas gera,
o nedorėlių burna — kas apgaulinga.

10,22 Dievo palaiminimas, o ne žmogaus pastangos neša sėkmę gyvenime. Žr. Ps 127,1-2; Mt 6,25-34.

11

[1] Neteisingos svarstyklės yra pasibjaurėjimas VIEŠPAČIUI,
o sąžiningas svarstis yra jam malonumas.

[2] Puikybę lydi gėda,
o išmintis yra su kukliaisiais.

[3] Dorųjų sąžiningumas juos veda,
o klastinguosius suktumas pražudo.

[4] Atpildo dieną turtai* bus nenaudingi,
o teisumas gelbės nuo mirties.*

[5] Doro žmogaus teisumas išlygina jo kelią,
o nedorėlis pargriūva per savo nedorumą.

[6] Sąžiningųjų teisumas juos gelbsti,
o klastinguosius pagauna jų kėslai.

[7] Nedoro žmogaus viltys pražūva su mirtimi;
į turtus sudėta viltis niekais nueina.

[8] Teisus žmogus ištraukiamas iš vargo,
o nedorėlis užima jo vietą.

[9] Savo burna bedievis žmogus yra kaimyno pražūtis,
o teisieji išgelbėjami sumanumu.

[10] Dėl teisiųjų sėkmės džiūgauja miestas,
o nedorėliams žuvus, šaukiama iš džiaugsmo.

11,4 "... turtai ... nuo mirties": ką žmogus turi sukaupęs, nuo mirties neišgelbės. Tik gyvenimiška atvirybė Dievo teisumui — rūpesčiui išganyti — gali tai padaryti.

[11] Dorųjų laiminimu yra statomas miestas,
o nedorėlių burna — griaunamas.

[12] Kas niekina savo kaimyną, tam trūksta širdies,
o protingas žmogus tyli.

[13] Liežuvautojas vaikštinėja, išplepėdamas paslaptis,
o ištikimas asmuo paslaptį laiko.

[14] Kur nėra kam vadovauti, tauta žūva;
saugumą laiduoja patarėjų gausumas.

[15] Svetimam žiravimas paskolų neša žalą,
o kas atsisako tai daryti — saugus.

[16] Maloninga moteris užsitarnauja pagarbą,
{o dorybės nekenčiančią yra apsiautusi gėda.
Drovus žmogus tampa skurdžiumi},
o atkaklūs vyrai griebiasi turtų.

[17] Žmogaus gerumas daro jam pačiam gera,
o negailestingas žmogus daro sau žalą.

[18] Nedoras žmogus užsidirba apgaulingą užmokestį,
o sėjantys teisumą gauna tikrą atlyginimą.

[19] Teisumas yra gyvenimo ramstis,
o pikta ieškojimas veda į mirtį.

[20] VIEŠPATS bjaurisi suktos širdies žmogumi,
o tie, kurių elgesys be priekaišto, jam patinka.

[21] Būk tikras — nedoras žmogus neliks nenubaustas,
o teisiųjų palikuonys išsigelbės.

[22] Kaip auksinis žiedas, įvertas į kiaulės snukį,
tokia yra graži moteris, neturinti sveikos nuovokos.

[23] Ko teisūs žmonės trokšta, gali būti tik gera;
ko nedorėliai viliasi, sukelia pyktį.

[24] Vieni dalija dosniai, tačiau turtėja.
o kiti šykštauja daryti, kas teisu, ir skursta.

[25] Dosnus žmogus praturtinamas,
o kas pagirdo* kitus, bus pats pagirdytas.

[26] Kas kaupia grūdų atsargas,* tą žmonės keiks,
o palaiminimas galvai to, kuris juos dalija.

[27] Kas stengiasi daryti gera, užsitarnaus malonės,
o kas ieško pikta, ištiks jį pikta.

[28] Žmogus, kuris pasitiki savo turtais, nuvys,
o teisieji vešės kaip žali lapai.

[29] Kas nesirūpina savo šeima, tas paveldi vėją;
išmintingam žmogui jis yra tarsi kvailas vergas.

[30] Teisus elgesys yra gyvenimo medis,
o smurtas atima gyvenimą.

[31] Jeigu teisus žmogus žemėje gauna savo atpildą,
tuo labiau gaus nedorėlis ir nusidėjėlis!

11,25 "... kas pagirdo": vanduo buvo (ir yra) Šv. Žemėje šventas dalykas, nes jo labai trūksta.
11,26 "... kaupia grūdų atsargas": laukdamas geresnių kainų.

12

[1]* Kas mielai priima pamokymą, tas mėgsta žinojimą,
bet kas niekina pamokymą, tas yra tamsuolis.
[2] Geras žmogus užsitarnauja malonę iš VIEŠPATIES,
o pinklių darytojas — jo pasmerkimą.
[3]* Nedorumas žmogaus nesaugo,
o teisiųjų šaknys nebus išrautos.
[4] Sumani žmona yra savo vyro vainikas,
o apsileidusi žmona — kaip kaulų puvimas.
[5] Teisiųjų užmojai yra teisingi;
nedorėlių užmačios yra klastingos.
[6] Nedorėlių žodžiai yra kruvinos pasalos,
o dorųjų kalba juos išgelbsti.
[7] Parblokšk nedorėlius, nieko iš jų nelieka,
o teisių žmonių namai tvirtai stovi.
[8] Už protingumą žmogus laimi pagyrimą,
o sukto proto žmogus paniekos susilaukia.
[9] Geriau* būti paprastu žmogumi, turinčiu darbą,
negu išdidžiai laikytis ir neturėti maisto.
[10] Teisus žmogus rūpinasi savo gyvuliais,
o nedorų žmonių širdis yra žiauri.

[11] Kas dirba savo žemę, turės daug maisto,
o kas vaiko vėjus, sėdi be duonos.
[12] Nedorų žmonių tvirtovė bus nugriauta,
o teisiųjų šaknis yra išliekanti.
[13] Blogas žmogus patenka į pinkles per savo lūpas,
o teisus žmogus išsilaisvina iš vargo.

12,1 Išmintingas žmogus puoselėja reiklų pamokymą — drausmę ir nevengia kritikos (žr. Pat 13,1).

12,3 Medžio šaknys duoda medžiui tvirtumo, lygiai kaip teisumas padaro žmogų tvirtą.

12,9 "Geriau...": išminties mokytojai mėgo "geriau" posakius. Žr. Pat 15,16-17; 16,8; 17,1.

[14] Žmogus sotinasi gėrybėmis iš savo lūpų vaisiaus,
ir rankų darbas yra atlyginamas.

[15] Kvailo žmogaus kelias jam pačiam atrodo teisingas,
o išmintingas žmogus klauso patarimo.
[16] Kvailas žmogus tuojau parodo pyktį,
o gudrus nutyli užgaulę.
[17] Kas kalba tiesą, sąžiningai liudija,
o melagingas liudytojas kalba apgaulingai.
[18] Neapgalvoti žodžiai yra kaip kalavijo smūgiai,
o išmintingųjų liežuvis gydo.
[19] Teisingos lūpos išlieka amžinai,
o melagingas liežuvis tik akimirką.

[20] Apgaulė yra širdyse tų, kurie rengia pikta,
o duodantiems taikingą patarimą — džiaugsmas.
[21] Teisaus žmogaus neištinka jokia žala,
o nedorėliai yra nelaimių priblokšti.
[22] Melagingos lūpos yra pasibjaurėjimas VIEŠPAČIUI,
o kas ištikimai elgiasi, jam patinka.
[23] Gudrus žmogus slepia savo išmanymą,
o kvailojo širdis skelbia savo kvailumą.

[24] Darbščioji ranka valdo,
o tingiąją reikia versti dirbti.
[25] Nerimas apsunkina žmogaus širdį,
o geras žodis ją pralinksmina.
[26] Teisusis duoda gerą patarimą savo artimui,
o nedorėlių kelias klaidina.
[27] Tingus žmogus niekad nekepa sumedžiotos mėsos,
o darbštus žmogus turi brangių turtų.
[28] Ant teisumo tako yra gyvenimas;
žengiant jo taku nėra mirties.

13

[1] Išmintingas vaikas brangina tėvo pamokymą,
o pašaipūnas nesiklauso, kai yra baramas.
[2]* Iš savo žodžių vaisių žmogus valgo gerą valgį,
o apgaulingas žmogus alksta darydamas niekšybes.
[3] Kas saugo savo liežuvį, apsaugo savo gyvastį,
o plepus žmogus prieina liepto galą.

[4] Dykaduonis alksta ir nieko neturi,
o darbštus žmogus vaišinsis prie turtingo stalo.
[5] Teisus žmogus nekenčia melo,
o nedoras melu ir gyvena.
[6] Teisumas saugo žmogų, kuris eina doru keliu,
o nuodėmė pražudo nedorėlį.

[7] Vieni dedasi turtingais, bet nieko neturi,
kiti dedasi vargšais, bet turi didelius turtus.
[8] Turtingas žmogus turi turtų savo gyvasčiai išpirkti,
o vargšas niekad negirdi grasinimo.
[9] Teisiųjų šviesa džiūgauja,
o nedorėlių lempa gęsta.
[10] Kvailas žmogus įžūlumu sėja vaidus,
o išmintis tenka priimantiesiems patarimą.
[11] Iš karto įsigyti turtai sunyks,
o kas po truputį kaupia, juos didina.
[12] Atidėta viltis susargdina širdį,
o įgyvendintas troškimas yra gyvybės medis.*
[13] Kas paniekina žodį,* užsitraukia pražūtį,
o kas gerbia įsakymą,* bus jam atlyginta.

13,2 Geri žodžiai turi gerus padarinius. Žr. Pat 12,14. 13,9 "... šviesa džiūgauja": šviesa — gyvybės simbolis. Žr. 1 Kar 15,4. "... džiūgauja": dega šviesdama.

13,12 "... gyvybės medis": dieviškojo gyvenimo ir nemirtingumo simbolis antikos pasaulyje.

13,13 "... žodį ... įsakymą": išminčių mokymą.

[14] Išminčiaus mokymas yra gyvenimo šaltinis,
įgalinantis išvengti mirtinų pinklių.
[15] Sveika nuovoka laimi palankumą,
o sukčių kelias veda į pražūtį.
[16] Gudrus žmogus visur elgiasi protingai,
o kvailas parodo savo kvailumą.
[17] Nedoras pasiuntinys padaro vargo,
o patikimas atstovas atneša ramybę.
[18] Neturtas ir gėda tam, kuris nepaiso pamokymo,
o kas klauso įspėjimo, yra gerbiamas.
[19] Įgyvendintas troškimas yra malonus širdžiai,
o gręžtis nuo pikta — pasibjaurėjimas kvailiems.
[20] Bendrauk su išmintingu, ir tapsi išmintingas,
o kvailųjų bičiulis pateks į bėdą.
[21] Nusidėjėlius seka iš paskos nelaimė,
o teisiuosius pasiveja gerovė.
[22] Geras žmogus palieka paveldą savo vaikaičiams,
o nusidėjėlio turtas yra skiriamas teisiajam.
[23] Bylinėjimasis suryja įdirbtą vargšo lauką
ir neteisybė nušluoja jo buveinę.
[24] Kas gailisi rykštės, nekenčia savo vaiko,
o kas jį myli, rykšte pataiso.
[25] Teisusis valgo sočiai iki valios,
o nedorėlių pilvas yra tuščias.

14

[1] Išmintingoji moteris statosi namus,
o kvailoji savąjį nugriauna savo rankomis.
[2] Kas dorai elgiasi, garbina VIEŠPATĮ,
o kas eina suktais keliais, jį niekina.
[3] Kvailojo burnoje yra lazda jo nugarai,
o teisaus žmogaus lūpos jį apsaugo.

[4] Kur nėra jaučių, ten tuščios ėdžios;
gausi pjūtis ten, kur stiprus jautis.
[5] Sąžiningas liudytojas nemeluoja,
o melagingas melais alsuoja.
[6] Pašaipūnas mėgina būti sumanus, bet negali,
o žmogus, kuris suvokia, žinojimą lengvai įgyja.
[7] Laikykis atokiai nuo kvailo žmogaus,
nes ten neišmoksi išmintingai kalbėti.
[8] Gudraus žmogaus išmintis padeda jam protingai elgtis,
o bukapročio kvailumas jį suklaidina.
[9] Kvailiai tyčiojasi iš aukos už nuodėmę,
o dori žmonės patiria Dievo malonę.
[10] Vien širdis pažįsta savo kartumą,
ir joks pašalietis jos džiaugsmu negali dalytis.
[11] Nedorėlių namai sunaikinami,
o teisiųjų palapinė klesti.
[12]* Žmogui jo kelias gali atrodyti teisingas,
bet galų gale jis nuveda į mirtį.
[13] Net kai žmogus juokiasi, jam širdį gali skaudėti,
o džiaugsmas gali baigtis širdgėla.
[14] Suktos širdies žmogus gauna, ką elgesiu užsitarnauja,
o dosnus žmogus pjauna savo gerus darbus.
[15] Neišmanėlis tiki viską, ką girdi,
o gudrus žmogus apsvarsto savo žingsnius.
[16] Išmintingas žmogus yra atsargus ir vengia pikta,
o kvailas negali susilaikyti ir yra neatsargus.
[17] Kas yra ūmus, kvailai pasielgia,
o sukčius yra nekenčiamas.
[18] Neišmanėlių papuošalas yra kvailumas,
o gudrieji apsivainikuoja žinojimu.
[19] Blogi žmonės turi nusilenkti geriesiems,
o nedorėliai prie teisiųjų vartų.
[20]* Beturčio nemėgsta net jo artimieji,
o turtuolis turi daug bičiulių.

14,12 Išvaizda gali būti apgaulinga. Žr. Pat 16,25.
14,20 Pernelyg gyvenimiška įžvalga.

[21] Kas niekina savo artimą, nusideda,
o gera darantis vargšui yra laiminamas.
[22] Argi neklysta darantys pikta?
Gerumo ir ištikimybės įgyja darantys gera.
[23] Kiekvienas triūsas duoda naudos,
o vien plepėjimas veda į skurdą.
[24] Išmintingųjų vainikas yra jų sumanumas,
o kvailųjų girlianda yra kvailumas.
[25] Teisingas liudytojas išgelbsti gyvastį,
o kas liudija melus, skleidžia apgaulę.
[26] Pagarbi VIEŠPATIES baimė yra tvirtovė,
žmogaus vaikams ji bus prieglauda.
[27] Pagarbi VIEŠPATIES baimė yra gyvenimo šaltinis,
kad žmogus galėtų išvengti mirtinų pinklių.
[28] Karaliaus didybė yra gausi tauta;
be tautos valdovas — niekas.
[29] Kas lėtai supyksta, turi daug supratimo,
o kas yra ūmaus būdo, išaukština kvailumą.
[30] Ramus protas duoda kūnui gyvastį,
o pavydas pūdo kaulus.
[31] Kas skriaudžia vargšą, įžeidžia jo Kūrėją,
o kas pasigaili beturčio, teikia jam garbę.
[32] Nedoras žmogus pražūva per savo nedorumą,
o teisusis yra saugus dėl savo dorumo.
[33] Išmintis ilsisi protingo žmogaus širdyje,
bet kvailiesiems ji nėra žinoma.
[34] Teisumas išaukština tautą,
o nuodėmė ją žemina.
[35] Sumaniam tarnui suteikiama karaliaus malonė,
o niekam tikęs jo pyktį užsitraukia.

15

[1] Švelnus atsakymas nuramina pyktį,
o šiurkštus žodis sukelia įniršį.
[2] Išmintingųjų liežuvis dalija žinojimą,
o kvailųjų burnos išlieja kvailumą.
[3] Dievo akys yra visur,
stebėdamos blogus ir gerus žmones.
[4] Švelnus liežuvis yra gyvybės medis,
o suktas — versmė beprotybės.
[5] Kvailasis niekina tėvo pamokymą,
o kreipiąs dėmesį į pataisą, yra protingas.
[6] Gero žmogaus namai pilni išteklių,
o nedoro žmogaus uždarbis yra kupinas rūpesčių.

[7] Teisiųjų lūpos sėja žinojimą,
o kvailųjų širdis — netiesą.
[8] Nedorėlių auka VIEŠPATS bjaurisi,
o teisiųjų malda jam patinka.
[9] Nedoro žmogaus elgesiu VIEŠPATS bjaurisi,
o žmogų, kuris laikosi teisumo reikalavimų, myli.
[10] Sunki bausmė laukia žmogaus, kuris atmeta kelią,
o kas paniekina pataisymą, miršta.
[11] Šeolas ir Prapulties vieta* atviri VIEŠPAČIUI,
tuo labiau žmonių širdys!
[12] Pašaipūnas nemėgsta būti pataisomas;
užtat į išmintinguosius nesikreips.

[13] Laiminga širdis pralinksmina veidą,
o kenčianti — dvasią palaužia.
[14] Protingo žmogaus širdis ieško žinojimo,
o kvailųjų burnos maitinasi kvailumu.
[15] Visos vargšo dienos yra sunkios,
o linksmaširdžiui gyvenimas — visad šventė.

15,11 "Šeolas ir Prapulties vieta": Šeolas ir Prapulties vieta [Abadonas] ženklina mirusiųjų buveinę, pabrėžiant nepaprastą tamsumą, kuri yra atvira Dievo akims ir galybei.

[16]* Geriau mažai turėti su pagarbia VIEŠPATIES baime,
negu būti turtingam ir gyventi be ramybės.
[17] Geriau daržovių pietūs su meile,
negu riebi jautiena su neapykanta.
[18] Karšto būdo žmogus vaidus sukelia,
o kantrusis ginčus nuramina.
[19] Tinginio kelias yra apaugęs erškėčiais,
o darbštuolio takas — lygus vieškelis.
[20] Išmintingas vaikas padaro tėvą laimingą,
o kvailas žemina savąją motiną.
[21] Kvailai elgtis yra smagu tuščiagalviam žmogui,
o protingasis eina tiesiu keliu.
[22] Be pasitarimo niekais nueina užmojai,
o pasitarus su daugeliu, jie yra sėkmingi.
[23] Žmogui malonu duoti deramą atsakymą;
o kaip smagu girdėti tinkamą žodį!

[24] Protingą žmogų gyvenimo takas veda aukštyn,
kad išvengtų Šeolo gelmių.
[25] VIEŠPATS nugriauna išpuikėlių namus,
o našlės nuosavybės ribas išlaiko.
[26] Nedoro žmogaus mintimis VIEŠPATS bjaurisi,
o padoriųjų žodžiai jam patinka.
[27] Kas iš gobšumo ieško neteisėtos naudos, kenkia savo šeimai,
o kas nepriima kyšių, ilgai gyvens.
[28] Teisus žmogus apmąsto, kaip atsakyti,
o nedorėlių burna išpila pikta.
[29] VIEŠPATS yra toli nuo nedorėlių,
o maldas teisiųjų išklauso.
[30] Linksmas žvilgsnis* pradžiugina širdį,
o gera žinia duoda stiprumo kaulams.

15,16-17 Ne turtų kiekis, o jų savininko dorumas padaro turtus palaimos šaltiniu.

15,30 "Linksmas žvilgsnis...": pažodžiui "akių šviesa", t.y. linksmas žvilgsnis žmogaus, atnešusio gerą žinią.

[31] Žmogus, kurio ausis klauso sveiko pamokymo,
bus namie tarp išmintingųjų.

[32] Kas nepaiso įspėjimo, savęs nekenčia,
o kas klauso sveiko pamokymo, įgyja supratimo.
[33] Pagarbi VIEŠPATIES baimė yra išmintis lavybos;
prieš pasiekiant garbės, reikia nusižeminti.

16

[1*] Žmogus savo širdyje gali daug užsimoti,
bet, ką liežuvis ištaria, tai yra iš VIEŠPATIES.
[2] Visi žmogaus keliai gali būti jo akyse tyri,
o VIEŠPATS pasveria širdį.
[3] Pavesk savo darbą VIEŠPAČIUI,
ir tavo užmojai bus sėkmingi.
[4*] VIEŠPATS padarė visa su tikslu,
net nedorėlį nelaimės dienai.
[5] VIEŠPATS bjaurisi kiekviena širdies puikybe;
būk tikras, tai nebus dovanota.

[6] Gerumu ir ištikimybe atsilyginama už kaltę,
o pagarbia VIEŠPATIES baime išvengiama pikta.
[7] Kai VIEŠPATS yra patenkintas žmogaus elgesiu,
jis sutaiko su juo net jo priešus.
[8] Geriau turėti mažai, įsigyta sąžiningai,
negu dideles neteisėtas pajamas.
[9] Žmogus širdyje sumano, ką jis darys,
bet jo žingsnius valdo VIEŠPATS.

[10*] Nenuginčijama tiesa karaliaus lūpose;
jo burna nenusideda, kai nusprendžia.

16,1 Žodžiai, panašiai kaip veiksmai, dažnai sukelia nepramatytų padarinių.
16,4 Net nedori žmonės, kentėdami sau skirtą bausmę, neišvengia nepagarbinę Dievo teisingumo.
16,10 Aukščiausios valdžios nuosprendžiai buvo laikomi bešališkais — teisingais. Idealus karalius buvo bešališkas — teisingas.

[11] Tikros svarstyklės ir svarstyklių lėkštės yra VIEŠPATIES,
visi svarsčiai maišelyje jam priklauso.

[12] Karaliai bjaurisi nusikaltimais,
nes sostas tvirtėja teisumu.
[13] Sąžiningos lūpos yra malonios karaliui, —
žmogų, kuris sako tiesą, jis myli.
[14] Karaliaus pyktis yra tarsi mirties pasiuntinys,
o išmintingas žmogus gali jį numalšinti.
[15] Karaliaus šypsulys reiškia gyvenimą;
jo malonė yra kaip lietaus debesis pavasarį.

[16] Nepalyginamai geriau yra įsigyti išminties, negu aukso!
Verčiau rinktis įsigyti įžvalgos, negu gauti sidabro.
[17] Dorų žmonių kelias vengia pikta;
kas atsargiai žengia savo keliu, išsaugo gyvastį.
[18] Puikybė apima prieš žūtį,
įžūlumas veda į nesėkmę.
[19] Geriau būti kukliam tarp vargšų,
negu dalytis grobiu su išdidžiais žmonėmis.
[20] Kas supranta dalyką, kurio mokosi, puikiai gyvens,
o kas pasitiki VIEŠPAČIU, bus laimingas.
[21] Kas yra išmintingos širdies, laikomas protingu žmogumi,
o patraukli kalba yra papildomas laimėjimas.
[22] Išmintis, ją turinčiam, yra gyvenimo šaltinis,
o kvailieji išmoksta gyventi tik kvailumu.

[23] Išmintingo žmogaus širdis teikia jo kalbai lakumą
ir stiprina jo žodžių patrauklumą.
[24] Taiklūs žodžiai yra kaip medaus korys,
saldumas gomuriui ir sveikata kūnui.
[25] Kartais kelias gali atrodyti tiesus žmogui,
bet galų gale jis įveda į mirtį.
[26] Triūsiančio noras už jį triūsia,
nes jo alkis jį verčia.

[27] Niekšas ieško, kaip padaryti žalos kitiems,
o jų kalba yra kaip svilinanti ugnis.
[28] Piktas žmogus sukelia vaidus,
o liežuvautojas perskiria artimus draugus.
[29] Piktos valios žmogus suvilioja savo kaimyną
ir nuveda jį negeru keliu.
[30] Kas primerkia akį, tikriausiai slapta ruošia niekšybę;
kas sučiaupia lūpas, yra sugalvojęs pikta.
[31] Žili plaukai yra garbės vainikas,
laimėtas doru gyvenimu.

[32] Geriau būti kantriu žmogumi, negu galiūnu;
apvaldyti save yra geriau, negu užkariauti miestą.
[33]* Burtai metami į skraitą,
bet nuosprendis priklauso nuo VIEŠPATIES.

17

[1] Geriau sausa pluta su ramybe,
negu namai, kupini vaišių su vaidais.
[2]* Sumanus tarnas valdys nemokšą sūnų
ir dalysis paveldu kaip vienas jo brolių.

[3] Tiglis — sidabrui, krosnis — auksui,
o širdį išbando VIEŠPATS.
[4]* Nedorėlis klauso nedorų lūpų,
o melagis pikto liežuvio.
[5] Kas tyčiojasi iš vargšo, įžeidžia jo Kūrėją;
kas juokiasi iš nelaimės, neišvengs bausmės.
[6] Vaikaičiai yra senųjų vainikas,
o vaikų pasididžiavimas — jų tėvai.

16,33 Teigiamos ar neigiamos atsitiktinumo pasekmės pareina nuo Dievo. Ginčai ir abejonės senovės izraeliečių visuomenėje buvo sprendžiami metant kauliukus. Žr. Iš 28,15-30; Kun 16,3; Joz 7,14; 1 Sam 10,20-21.

17,2 Protas ir sumanumas vertinami labiau, negu kilmingi kraujo ryšiai.

17,4 Nedoras žmogus, norėdamas pateisinti savo nedorą elgesį, smerkia kitų nedorus darbus. Žr. Mt 7,1-5.

[7] Kilnūs žodžiai netinka kvailajam,
dar mažiau — melas kilmingajam!
[8] Duodančiam kyšis atrodo kaip kerai:
kur tik jis pasisuka, jam sekasi.
[9] Kas atleidžia nuoskaudą, puoselėja draugystę,
o kas vis primena ginčą, atstumia draugą.
[10] Protingą žmogų papeikimo žodis labiau paveikia,
negu šimtas smūgių kvailį.

[11] Vien maištauti yra linkęs piktas žmogus;
jam bus atsiųstas negailestingas pasiuntinys.
[12] Geriau susidurti su jauniklių netekusia meška,
negu susitikti su kvailiu dėl nesamonių.
[13] Kas už gera piktu atsilygina,
nelaimės iš savo namų niekad neišvarys.
[14] Kivirčo pradžia yra kaip užtvankos atidarymas;
užtat ginčą užgniaužk dar jam neprasidėjus.
[15] Kas pateisina nedorėlį ir kas pasmerkia teisųjį,
jais abiem lygiai bjaurisi VIEŠPATS.
[16] Kokia nauda iš pinigų kvailo žmogaus rankoje
išminčiai pirkti, jei jis proto neturi?
[17] Bičiulis visados yra bičiulis,
o brolis — gimęs vargą dalytis.
[18] Neprotingai elgiasi, kas rankas sumuša laiduoti,
kas tampa užstatu savo kaimynui.
[19] Žmogus, mėgstantis nusikaltimą, mėgsta kivirčus;
kas deda namuose aukštą slenkstį,* užsitraukia nelaimę.
[20] Suktos širdies žmogui nesiseka,
o melagingai kalbantysis įpuola į bėdą.
[21] Kas pagimdo kvailį, turi vargo;
avigalvio tėvui nėra džiaugsmo.
[22] Linksma širdis yra geras vaistas,
o niūri dvasia džiovina kaulus.

17,19 "... deda namuose aukštą slenkstį": kaip savo šykštumo ir išdidumo simbolį, t.y. neperžengiamą, nes nenori nieko į namus įsileisti, todėl netenka draugų ir užsitraukia nelaimę.

[23] Nedoras žmogus traukia kyšį iš skreito,
kad iškreiptų teisingumo taką.
[24] Protingas žmogus žiūri į išmintį,
o kvailio akys žvalgosi po žemės pakraščius.

[25] Kvailas vaikas yra apmaudas savo tėvui,
ir širdgėla moteriai, kuri jį pagimdė.
[26] Uždėti baudą nekaltam žmogui yra tikrai neteisinga,
ar nuplakti kilmingą žmogų už jo dorumą.
[27]* Kas yra taupios kalbos, tas tikrai išmintingas,
o sveiko proto žmogus yra santūrus.
[28] Net kvailys yra laikomas išmintingu, jei tyli;
protingu, jeigu laiku užčiaupia lūpas.

18

[1] Užsidaręs žmogus rūpinasi tik savo įnoriais,
niekina kiekvieną sveikos nuovokos žmogų.
[2] Kvailas žmogus netrokšta suprasti,
o tetrokšta pareikšti savo nuomonę.
[3] Atėjus nedorumui, ateina ir panieka,
o su negarbe ateina ir nemalonė.
[4] Žodžiai iš žmogaus burnos yra gilus vanduo,
o išminties šaltinis — tekanti srovė.
[5] Negera būti šališkam nedoro žmogaus atžvilgiu
ir teisme nuskriausti nekaltą žmogų.
[6] Kvailio žodžiai veda į ginčą,
o jo kalba šaukiasi nuplakimo.
[7] Kvailio burna yra jo pražūtis,
o jo lūpos yra spąstai jo gyvasčiai.
[8] Liežuvautojo žodžiai yra tarsi skanėstai,
— jie pasiekia kūno dalių gelmę.

[9] Žmogus, suglebęs savo darbe,
yra tikras brolis kenkėjo.

17,27-28 Tyla gali būti dviprasmiška. Išmintingo žmogaus tyla ir savitvarda buvo egiptiečių išminties mokytojų idealas.

[10]* VIEŠPATIES vardas yra tvirtas bokštas;
teisusis gali bėgti į jį ir būti jame saugus.
[11] Turtuolio lobis yra jo įtvirtintas miestas;
jis tėra tarsi aukšta siena jo vaizduotėje.
[12]* Žmogaus širdis puikuojasi prieš žūtį,
o prieš garbę eina nusižeminimas.
[13]* Duoti atsakymą žmogui jo neišklausius
yra ir kvaila, ir užgaulu.
[14] Gaji dvasia palaiko žmogų ligoje,
o kai dvasia suserga, kas gali ją pagydyti?
[15] Protinga širdis įgyja žinojimo,
o išmintingųjų ausis jo budriai ieško.
[16] Žmogaus dovana atidaro duris
ir praskina jam kelią pas didžiūnus.

[17] Tas atrodo teisus, kuris pirmasis kreipiasi į teismą,
kol neateina jo priešininkas ir nebūna apklaustas.
[18]* Burtų metimas išsprendžia bylas
ir nulemia ginčą tarp galingųjų.

[19] Įžeistą brolį yra sunkiau laimėti, negu stiprų miestą,
ir jo priešiškumas — kaip tvirtovės užkardas.
[20]* Žmogaus pilvas pasotinamas jo burnos vaisiais;
jis turi būti patenkintas savo lūpų derliumi.
[21] Mirtis ir gyvenimas yra liežuvio galioje,
ir kas su juo sutaria, valgys jo vaisius.
[22] Žmogus, kuris randa gerą žmoną, randa laimę,
ir gauna iš VIEŠPATIES malonę.
[23] Vargdienis turi kalbėti kaip maldautojas,
o turtuolis atsako šiurkščiai.

18,10-11 Religija yra stipri parama ir saugi prieglauda galynėjantis su gyvenimu. Žmogus naudojasi mokslu bei civilizacija, bet yra religija. Turtuolis daro klaidą, remdamasis turtais, nes turtai nėra išliekanti vertybė.

18,12 Palygink šį išminčių mokymą su Jėzaus žodžiais: "Nes kas save aukština, bus pažemintas, o kas save žemina, bus išaukštintas" (Mt 23,12).

18,13 Kalbėti pirma neišklausius, yra būdinga kvailiui. Žr. Pat 10,14; Sir 11,8.

18,18 Žr. Pat 16,33 paaiškinimą.

18,20-21 Kiekvienas žmogus turi priimti savo žodžių padarinius — naudą ar žalą.

24 Žmogus turi bičiulių laikui praleisti,
o tikras draugas yra jam už brolį artimesnis.

19

1 Geriau vargšas, kuris dorai gyvena,
negu kvailas, kuris suktai kalba.
2 Be žinojimo net uolumas nėra geras dalykas,
nes žmogus, kuris skuba, suklumpa.
3 Paties žmogaus kvailumas veda į pražūtį,
tačiau jo širdis niršta ant VIEŠPATIES.

4 Turtai sutelkia daug bičiulių,
o beturtis lieka be draugo.
5 Melagingas liudytojas neliks nepasmerktas,
o kas sumeluoja, neišsigelbės.
6 Daugelis pataikauja kilmingam žmogui,
o duodančiam dovaną kiekvienas yra draugas.
7 Visi vargšo artimieji jį niekina,
o dar labiau jo vengia draugai.
Kai jų šaukiasi, jų nėra.
8 Kas įgyja išminties, tampa sau geriausiu draugu;
kas brangina supratimą, tam seksis.
9 Melagingas liudytojas neliks nepasmerktas,
o kas liudija melagingai, pražus.
10 Nedera, kad kvailys gyventų prabangoje,
o dar labiau, kad vergas valdytų didžiūnus.
11 Sumanus žmogus yra lėtas pykti,
atleisti įžeidimą jam garbė.
12 Karaliaus pyktis yra kaip liūto riaumojimas,
o jo malonė tarsi rasa ant žolės.
13 Kvailas vaikas yra neviltis tėvui,
o niurnanti žmona — nuolat lašantis vanduo.

14 Namai ir turtas yra iš tėvų paveldas,
o sumani žmona ateina iš VIEŠPATIES.

[15] Tingumas panardina žmogų į gilų miegą;
apsileidėlis turi kentėti alkį.
[16] Kas gerbia savo gyvastį, laikosi įsakymo;
nesirūpinti savo elgesiu yra mirtina klaida.
[17]* Kas yra dosnus vargšui, skolina VIEŠPAČIUI, —
jis atmokės jam už jo gerą darbą.
[18] Savo vaiką griežtai pamokyk, nes tai neša viltį,
bet netrokšk jo mirties.
[19] Smurtingo būdo žmogus užsitraukia bausmę;
jeigu bandytum jį gelbėti, reikalą pablogintum.
[20] Klausyk patarimo ir priimk pamokymą,
kad ilgainiui taptum išmintingas.
[21] Žmogaus širdis pilna visokių norų,
bet bus vykdomas tik VIEŠPATIES užmojis.
[22] Žmogiška trokšti naudos,
bet geriau būti vargšu, negu melagiu.
[23] Pagarbi VIEŠPATIES baimė veda į gyvenimą,
žmogus valgo ir ilsisi, nebijodamas pikta.
[24] Tinginys kiša ranką į dubenį;
bet jos net prie savo burnos jis nepakels.
[25] Apmuši pašaipūną, neišmanėlis išmoks protingumo;
pamokysi protingą žmogų, jis įgys žinojimo.
[26] Kas blogai elgiasi su savo tėvu, ar išvaro motiną,
yra gėdingas vaikas ir negarbė.
[27] Mano vaike, jeigu nebeklausysi pamokymo,
greitai nuklysi ir nuo to, ką jau esi išmokęs.

[28] Niekšiškas liudytojas tyčiojasi iš teisingumo,
o nedorėlių burna ryja nedorybę.
[29] Lazda yra parengta pašaipūnams
ir rykštės kvailių nugarai.

19,17 Žr. Mt 25,34-40.

20

[1] Vynas yra užgaulus, svaigusis gėrimas mušeika,
kas girtas nuo jų svirduliuoja, nėra išmintingas.

[2] Karaliaus sukeltas klaikas yra kaip liūto riaumojimas;
kas jį supykdo, savo gyvastį stato į pavojų.
[3] Garbinga žmogui vengti ginčų,
o kiekvienas kvailys leidžiasi į kivirčus.
[4] Sėjos metu tinginys nearia;
pjūčiai atėjus, jis ieško, bet nieko neranda.
[5] Žmogaus širdies užmojai yra gilūs vandenys,
o protingas žmogus gali jų semtis.
[6] Daugelis laiko save geros valios žmonėmis,
bet kas gali rasti žmogų, kuriuo galėtum pasitikėti?
[7] Teisus žmogus dorai elgiasi, —
laimingi jo vaikai dėl savo paveldo!
[8] Kai karalius atsisėda į teismo sostą,
jis gali išsijoti visa pikta savo akimis.
[9]* Kas gali sakyti: "Nuvaliau savo širdį.
Esu švarus, be nuodėmės?"
[10] Dvejopais svarsčiais ir dvejopais saikais,
abejais bjaurisi VIEŠPATS.
[11] Savo veiksmais net jaunuolis parodo,
ar jo elgesys yra sąžiningas ir doras.
[12] Ir ausį girdinčią, ir akį matančią —
VIEŠPATS jas abi padarė.
[13] Nepamėk miego, kad netaptum skurdžiumi;
laikyk plačiai atvertas akis ir turėsi ko valgyti.
[14]* "Niekam verta, niekam verta", — sako pirkėjas,
o nueidamas didžiuojasi.
[15] Yra aukso ir brangakmenių gausybė,
bet išmintingos lūpos — brangiausias papuošalas.

20,9 Iš nuodėmės žmogų išlaisvinti gali tik Dievo galybė. Žr. 1 Kar 8,46-51; Job 4,17; 14,4; Pss 51,2-14; 130,3-4; Rom 3,23-24; 1 Jn 1,8.

20,14 Ką žmogus nori pirkti, yra vertinama pigiai, kad būtų nusilygta iki žemiausios kainos. Nusipirkus daiktą, jis atrodo vertingesnis.

[16]* Paimk drabužį žmogaus, davusio užstatą už svetimą,
ir užstatyk jį už svetimšalius!
[17] Duona, gauta per apgaulę, yra saldi,
bet vėliau burna taps pilna žvyro.
[18] Užmojai subręsta pasitarimais.
kariauk protingai apsvarstydamas,
[19] Kas nuolat išduoda paslaptis, yra liežuvautojas;
užtat nebendrauk su tuščiu plepiu.
[20]* Kas keikia savo tėvą ir motiną,
jo lempa užges visiškoje tamsoje.
[21] Nuosavybė, greitai įsigyta pradžioje,
galų gale nebus palaiminta.
[22] Nesakyk: "Aš atlyginsiu už pikta!"
Pasitikėk VIEŠPAČIU, ir jis tau padės.
[23] Skirtingais svarsčiais VIEŠPATS bjaurisi,
nesąžiningos svarstyklės yra negeros.
[24]* VIEŠPATS lemia žmogaus žingsnius;
kaip tad gali žmogus suvokti savo kelią?
[25]* Spąstai žmogui neapgalvotai sakyti: "Pašventinta!"
ir po to imti gailėtis padarius tokį įžadą.
[26] Išmintingas karalius išsijoja nedorėlius
ir kulia juos kuliamuoju ratu.

[27] Žmogaus gyvybės alsavimas yra VIEŠPATIES lempa,
apreiškianti visas jo būties gelmes.

[28] Gerumas ir ištikimybė apsaugo karalių,
o jo sostas yra teisumo palaikomas.
[29] Jaunuoliais didžiuojamasi už jų jėgas,
o senieji gerbiami už jų žilas galvas.
[30] Mėlynės ir žaizdos yra užmokestis už pikta,
smūgiai siekiantys žmogaus gelmes.

20,16 Patariama būti atsargiam su užstatu. Žr. Pat 6,1-5.
20,20 "... jo lempa užges visiškoje tamsoje": nelaimė, net mirtis, jo laukia. Žr. Pat 13,9; Iš 21,17.
20,24 Žmogus priklauso nuo Dievo ir negali aiškiai numatyti savo ateities.
20,25 Ši eilutė įspėja nedaryti įžadų prieš tai rimtai neapsvarsčius. Žr. Įst 23,22-24; Koh 5,4-5.

21

[1] Karaliaus širdis yra vandens srovė VIEŠPATIES rankoje;
jis nukreipia ją, kur tik nori.
[2] Ką žmogus daro, yra teisinga jo paties akyse,
o VIEŠPATS pasveria širdį.
[3] Vykdomas teisumas ir teisingumas
VIEŠPAČIUI labiau patinka negu auka.
[4] Išpuikusios akys ir išdidi širdis —
nedorėlių lempa — yra nuodėmė.
[5] Darbščiojo užmojai tikrai rodo perteklių,
bet kas per daug skuba — turi nuostolį.
[6] Turtai, įsigyti apgaulingu liežuviu,
yra praeinantis rūkas ir mirties spąstai.
[7] Nedorėlių plėšikavimas juos pražudo,
nes jie atsisako daryti tai, kas teisinga.
[8] Nusikaltėlio kelias yra kreivas,
o nekaltojo elgesys yra doras.
[9] Geriau gyventi kampe ant stogo,
negu erdviuose namuose su priekabinga žmona.
[10] Nedoro žmogaus širdis trokšta daryti pikta,
kaimynas jo akyse malonės neranda.
[11] Kai pašaipūnas nubaudžiamas, neišmanėlis pasimoko;
kai protingas žmogus pamokomas, jis įgyja įžvalgos.
[12] {Dievas} — Teisusis — stebi nedorėlio namus, —
nubloškia nedorėlius į pražūtį.
[13] Kas užsikemša ausis vargšo šauksmui,
jis pats šauksis, ir nebus išgirstas.
[14] Slapta dovana sušvelnina pyktį,
o vogčiomis duotas kyšis — stiprų įniršį.
[15] Daryti kas teisinga, teisaus žmogaus džiaugsmas,
o nedorėliams — pražūtis.
[16] Žmogus, nuklydęs nuo sveikos nuovokos kelio,
ilsėsis šešėlių sueigoje.*

21,16 "... šešėlių sueigoje": žr. Job 26,5.

[17] Kas mėgsta malonumus, kentės skurdą;
kas mėgsta vyną ir kvepalus, nepralobs.
[18]* Nedoras žmogus tampa išpirka už teisųjį,
o apgavikas už dorąjį.
[19] Geriau gyventi dykumos šalyje,
negu su irzlia ir priekabinga žmona.
[20] Išmintingas žmogus palieka namie brangaus lobio ir aliejaus,
bet kvailys netrunka juos išeikvoti.
[21] Kas stengiasi daryti, kas teisu ir gera,
ras gyvenimą, teisumą ir pagarbą.
[22] Vienas išmintingas žmogus užpuola galiūnų miestą
ir sugriauna tvirtovę, kuria jie pasitiki.
[23] Kas užsičiaupia burną ir prikanda liežuvį,
apsaugo save nuo daug bėdų.
[24] Išdidus įžūlus žmogus, vadinamas "Pašaipūnu",
elgiasi su akiplėšiška puikybe.
[25] Tinginio alkis jį nužudo,
nes jo rankos atsisako dirbti.
[26] Per visą dieną nedorėlis geidžia,
o teisusis duoda nešykštėdamas.

[27] Nedorėlių atnašaujama auka yra pasibjaurėjimas;
dar labiau, kai atnašaujama gėdingu tikslu.
[28] Melagingas liudytojas bus sutrikdytas,
bet kas tikrai žino, paliudys sėkmingai.
[29] Nedoras žmogus yra įžūlus,
o doras kreipia dėmesį į savo kelią.
[30]* Nėra nei išminties, nei supratimo,
nėra nei patarimo prieš VIEŠPATĮ.
[31] Žirgas yra balnojamas mūšio dienai,
bet pergalė priklauso nuo VIEŠPATIES.

21,18 Dievas išpirko savo Tautą iš Egipto, pražudydamas egiptiečius (žr. Iš 14,23-31), iš Babilonijos nelaisvės, duodamas persų valdovui Kyrui Egiptą, Etiopiją ir Sebą — turtingiausias pasaulio šalis (žr. Iz 43,1-8).

21,30-31 Šie posakiai liudija, kad išminčiai pažinojo žmogiškosios išminties ribotumą, turėdami mintyje paslaptingąją Viešpaties — Jahvės — išmintį.

22

[1] Geriau turėti gerą vardą, negu didelius turtus,
ir malonė yra verčiau, negu sidabras ar auksas.
[2] Turtuolis ir vargšas turi bendrą ryšį:
jų abiejų Kūrėjas yra VIEŠPATS.
[3] Gudrus žmogus nuvokia pavojų ir jo vengia,
o neišmanėliai eina priekin ir nukenčia.
[4] Nusižeminimo ir pagarbios VIEŠPATIES baimės atlygis
yra turtai, pagarba ir gyvenimas.
[5] Erškėčiai ir spąstai auga ant sukto žmogaus kelio;
atokiai nuo jo laikysis, kas vertina savo gyvastį.

[6] Mokyk jaunuolį, kuriuo keliu jis turėtų eiti,
jis nenukryps nuo jo, net kai pasens.

[7] Turtuolis valdo vargšus,
o kas skolinasi, tampa skolintojo vergu.
[8] Kas sėja pikta, pjaus nelaimę,
ir bausmė, kurią užsitrauks, jį pribaigs.

[9] Dosnus žmogus bus laiminamas,
nes jis dalijasi savo duona su beturčiu.
[10] Išvaryk pašaipūną, išeis nesantaika;
liausis kivirčai ir užgaulės.

[11] VIEŠPATS myli tyros širdies žmogų;
patraukliai kalbantis žmogus bičiuliu turės karalių.
[12] VIEŠPATIES akys apsaugo tiesą,
bet paneigia apgaviko žodžius.
[13]* Tinginys: "Liūtas lauke!
Jeigu išeisiu į gatvę, būsiu sudraskytas!"

22,13 Norėdamas išvengti triūso, tinginys perdeda sunkumus, kuriuos reikia įveikti.

[14] Palaidūnės burna yra gili duobė;
tas, ant kurio VIEŠPATS supyksta, į ją įpuola.

[15] Jei kvailumas įsigyvena jaunuolio širdyje,
tik pamokymo rykštė jį pašalins.
[16]* Skriaudimas vargšų, norint praturtėti,
ir davimas turtuoliui, baigiasi neturtu.

C. IŠMINČIŲ POSAKIAI

Pratarmė

[17]* Išminčių žodžiai.

Palenk ausį ir klausykis mano žodžių,
dėkis į širdį mano mokymą,
[18] nes gera branginti juos širdyje
ir turėti juos nuolat ant savo lūpų.
[19]* Kad tu pasitikėtum VIEŠPAČIU,
užtat aš paaiškinsiu juos šiandien tau — taip, tau.

22,16 Pinigai, įgyti išnaudojant vargšus, savo ruožtu patenka į turtingesniųjų rankas.

22,17-24,22 Šis patarlių rinkinys, pateiktas kaip "Išminčių posakiai", atspindi nuoširdų ir asmenišką kreipinį į mokinį, vadinamą "vaiku". Jis skiriasi nuo Saliamono patarlių rinkinio dvieilių savo strofų sandara.

22,17-23,35 Išminčių posakių turinys liečia vargšų ir bejėgių skriaudimą (Pat 22,22-23), pyktį (Pat 22,24-25), užstatą už skolas (Pat 22, 26-27), elgesio taisykles ir laikyseną prie valdovo stalo (Pat 23,1-2), gobšumą (Pat 23,4-5), šykštų šeimininką (Pat 23,6-8), nesaikingumą valgant ir geriant (Pat 23,19-21.29-35) ir svetimavimą (Pat 23,26-28); išminčių posakiai ragina rūpestingai atlikti savo darbą (Pat 22,29), gerbti našlaičių teises (Pat 23,10-11), jaunuolių auklėjimą (Pat 23,13-14), meilę tėvams (Pat 23,15-16.22-25) ir pagarbią Viešpaties baimę (Pat 23,17-18).

22,19-20 Išminčių posakiai atspindi egiptietį išminčių Amen-em-Opę, sukūrusį "Mokymus" — Sebajit{us} — jaunuoliams auklėti. Įkvėptasis Patarlių knygos redaktorius Amen–em–Opės "Mokymų" neverčia į hebrajų kalbą, bet, sudarydamas panašų posakių rinkinį, perima iš jų medžiagą.

20 Argi neparašiau tau trisdešimties įsakų,
apie išmintingą patarimą ir žinojimą,
21 kad pamokyčiau tave, kas teisinga ir tikra,
ir tu galėtumei duoti tikrą atsakymą tave siuntusiam?

Trisdešimt išminčių įsakų

22* Neskriausk vargšo, nes jis yra vargšas,
ir nestumdyk elgetos miesto vartuose,
23 nes VIEŠPATS gina jų bylą
ir atima gyvastį tų, kurie juos skriaudžia.
24 Nesibičiuliauk su piktu žmogumi,
nebendrauk su karštakošiais,
25 kad kartais neišmoktumei jų elgesio
ir neįpultum į spąstus.
26 Nebūk žmogumi, neapgalvotai sumušančiu rankom,
vienu iš tų, kurie tampa užstatu už skolas.
27 Jeigu neturi kuo užmokėti,
bus paimta tavo lova.
28 Neperkelk ežią ženklinančio senojo akmens,
kurį padėjo tavo protėviai.

29 Matai žmogų, turintį savo darbo įgūdžių?
Jis tarnaus karaliui;
paprastiems žmonėms jis netarnaus.

23

1 Kai atsisėdi pietauti su valdovu,
rūpestingai stebėk, kas yra prieš tave.
2 Jeigu labai nori valgyti,
dėk peilį sau prie gerklės!*
3 Nebūk godus valdovo skanėstų,
nes tai apgaulingas maistas.

23,2 "... dėk peilį sau prie gerklės!": patarlė — pamokymas būti santūriam.

[4] Nenuvargink savęs norėdamas pralobti;
turėk sveikos nuovokos liautis.
[5] Vos spėji užmesti akį į turtus, jų nebėra!
Juk ūmai jie bus įgavę sparnus
ir tarsi erelis nuskridę į padanges.
[6] Nevalgyk šykštuolio maisto,
netrokšk jo skanėstų.
[7] Juk kaip plaukas gerklėje, taip ir jis!
"Valgyk ir gerk!", — jis tau sako,
nors jo širdis nėra su tavimi.
[8] Suvalgytą kąsnį išvemsi,
ir burną veltui aušinsi mandagiais žodžiais.
[9] Nekalbėk su bukapročiu,
nes jis iš tavo protingų žodžių tik pasityčios.
[10] Nenukelk ežią ženklinančio senojo akmens,
ir nė nesikėsink į našlaičių laukus,
[11] nes jų Atpirkėjas yra galingas, —
jis apgins jų bylą prieš tave.
[12] Palenk savo širdį pamokymui,
o ausis išmintingiems posakiams.
[13] Nedvejok bausti vaiko —
nes nuo plakimo rykšte jis nemirs.
[14] Iš tikrųjų tu turi jį plakti rykšte,
kad išgelbėtum jo gyvastį nuo Šeolo.

[15] Mano vaike, jeigu tavo širdis yra išmintinga,
ir mano širdis džiaugsis.
[16] Džiūgausiu visa širdimi,
kai tavo lūpos dorai kalbės.
[17] Nepavydėk savo širdyje nusidėjėliams,
verčiau būk uolus kasdien pagarbia VIEŠPATIES baime.
[18] Iš tikrųjų tada turėsi ateitį,
ir tavo viltys nenueis niekais.
[19] Klausykis tad, mano vaike, būk išmintingas
ir vesk savo širdį tikru keliu.
[20] Nesusidėk su tais, kurie godžiai geria vyną,
nė su tais, kurie persivalgo mėsos.

[21] Juk girtuoklis ir rijūnas taps skurdžiais,
o dykaduoniavimas aprengia žmogų skarmalais.
[22] Klausyk tėvo, iš kurio tu gimei,
ir neniekink motinos, kai ji pasens.
[23] Įsigyk tiesos, neparduok jos;
pirkis išminties, pamokymo ir supratimo.
[24] Doro žmogaus tėvas yra kupinas džiaugsmo;
laimingas bus tas, kuriam gimė išmintingas sūnus.
[25] Tebūna laimingi tavo tėvas ir motina;
tedžiūgauja ta, kuri tave pagimdė.
[26] Mano vaike, duok man savo širdį,
tesilaiko tavo akys mano kelių.
[27] Juk kekšė yra gili duobė,
o svetimautoja — ankštas šulinys.
[28] Be to, ji tyko iš pasalų savo grobio,
ir daugina neištikimųjų skaičių.
[29]* Kas dūsauja: "Deja!"? Kas šaukia: "Vargas man!"?
Kas įsivėlę į vaidus? Kas skundžiasi?
Kas žaizdotas be priežasties? Kieno miglotos akys?
[30] Tų, kurie ilgai užsisėdi prie vyno,
tų, kurie eina tuštinti maišytų vynų.
[31] Nežvilgčiok į tą raudoną vyną,
kai jis švyti taurėje!
Kaip švelniai žemyn jis teka!
[32] Betgi galų gale jis kanda kaip gyvatė
ir gelia kaip angis.
[33] Tavo akys matys keistus vaizdus,
ir tavo širdis kalbės kvailus niekus.
[34] Tu jausiesi, kaip žmogus miegantis plačioje jūroje,
tarsi žmogus, užmigęs burių stiebo viršūnėje.
[35]* "Buvau paveiktas, — sakysi, — bet man neskaudėjo;
buvau sumuštas, bet to nejaučiau!
Kai tik pabusiu, dar kartą vyno prašysiu!"

23,29-35 Vaizdus fizinių ir psichologinių girtuokliavimo padarinių aprašas.
23,35 Vynas padaro girtuoklį nejautrų kūno ir dvasios žalai. Jo vienintelis noras yra vėl pasigerti.

24

[1]* Blogiems žmonėms nei pavydėk,
nei su jais bendrauti norėk,
[2] nes jų širdis mąsto apie smurtą,
jų lūpos kalba apie žalą.
[3] Namai yra statomi išmintimi,
sutvirtinami supratimu,
[4] o žinojimu jų kambariai pripildomi
visokiausių brangių ir gražių daiktų.
[5] Būti išmintingam yra geriau, negu būti stipriam;
žinojimas yra svarbesnis už jėgą.
[6] Juk tik išmintingai vadovaujant gali kariauti,
o pergalė priklauso nuo daug patarėjų.

[7] Išminties posakiai yra per gilūs kvailiui;
prie miesto vartų* jis neišsižioja.
[8] Kas yra įnikęs nuolat daryti pikta,
bus pramintas sukčiumi.
[9] Sukčiaus kėslas yra nuodėmė,
o pašaipūnu žmonės bjaurisi.
[10] Jeigu susidūrus su sunkumais, netenki drąsos,
nes trūksta jėgų;
[11] jeigu susilaikai gelbėti kalinius nuo mirties*
ir apginti pasmerktus žudynėms;
[12] jeigu sakai: "Žiūrėk, mes nieko apie tai nežinojome!" —
argi tas, kuris sveria širdis, to nepastebi?
Tas, kuris saugo tavo gyvastį, žinos
ir atlygins kiekvienam pagal jo darbus.

24,1-22 Šios eilutės tęsia raginimą ieškoti išminties (3-7.13-14 eilutės) ir vengti smurto (1-2 eilutės), puikybės ir intrigų (8-9 eilutės), beširdiškumo (10-12 eilutės), neteisingumo (15-16 eilutės), džiaugimosi artimo nelaime (17-18 eilutės), piktinimosi artimo sėkme (19-20 eilutės) ir maišto prieš valdžią (21-22 eilutės).

24,7 "... miesto vartų": miesto vartuose, kur vykdavo teismai ir būdavo sprendžiami viešieji reikalai. Žr. Rut 4,1 paaiškinimą; taip pat Ps 69,13; 127,5; Pat 22,22; 31,23.31.

24,11 "... gelbėti ... nuo mirties": turbūt kalbama apie teisinį gelbėjimą nekaltai nuteistų mirties bausme.

[13] Mano vaike, valgyk medaus, nes jis geras,
ir medaus lašai iš korio saldūs tavo gomuriui.
[14] Tokia, žinok, yra išmintis tavo gyvasčiai.
Jeigu ją įgysi, turėsi ateitį,
ir tavo troškimai nenueis niekais.

[15] Neruošk pasalų kaip plėšikas teisiojo buveinei,
nenuniokok pirkios, kur teisusis gyvena.
[16]* Juk nors teisusis septynis kartus puola,
jis vėl atsikelia,
o nedorėlį užklumpa nelaimė.
[17] Nesidžiauk, kai krinta tavo priešas,
tenedžiūgauja tavo širdis, kai jis parpuola,
[18] kad VIEŠPATS, tai matydamas, būtų nepatenkintas tavimi
ir neatitrauktų savo pykčio nuo tavo priešo.
[19] Nesikarščiuok dėl piktadarių,
nepavydėk nedorėliams,
[20] nes nedoras žmogus neturi ateities;
nedorėlių lempa užgęsta.
[21]* Mano vaike, bijok VIEŠPATIES ir gerbk karalių;
nesusidėk su tais, kurie prieš juos maištauja,
[22] nes nelaimė iš jų ateina ūmai,
ir kas gali žinoti, ar ta pražūtis iš vieno ar iš kito?

D. KITI IŠMINČIŲ POSAKIAI

[23]* Ir šie yra išminčių posakiai:
rodyti šališkumą teisme negera.

24,16 Teisusis įveikia kiekvieną nelaimę, kuri jį ištinka. "Septynis kartus", t.y. neapibrėžtą skaičių. Žr. Mt 18,21-22; Lk 17,4.

24,21-22 Žmogus privalo paklusti Dievui ir teisėtai valdžiai. Žr. Mt 22,21; Rom 13,1-7; 1 Pt 2,13-14.

24,23-34 Šis posakių rinkinys tęsia tuo pačiu būdu išminčių posakius. Mokoma sąžiningai elgtis (23-26 eilutės) ir būti pasiruošusiam sutikti ateitį (27 eilutė); įspėjama nepasiduoti keršto jausmui (28-29 eilutės) ir nedykaduoniauti (30-34 eilutės).

[24] Kas sako kaltam: "Tu esi nekaltas",
žmonės jį keiks, tautos juo bjaurėsis;
[25] o kas pasmerkia kaltą, bus pagarboje,
ant jo nužengs palaiminimas ir gerovė.
[26] Kas sąžiningai atsako,
tas bučiuoja į lūpas.*
[27]* Atlik savo darbus lauke,
parenk, kas reikalinga, dirvoje,
po to statykis namus.
[28] Neliudyk prieš savo artimą be rimto reikalo,
ir neapgauk jo savo lūpomis.
[29]* Nesakyk: "Jam darysiu, ką jis man darė.
Atmokėsiu tam žmogui už jo darbus!"
[30] Praėjau pro tinginio lauką,
pro vynuogyną žmogaus, kuris buvo kvailas.
[31] Žiūriu, jis visas buvo apaugęs erškėčiais,
jo žemė pilna dilgėlių,
ir akmeninė tvora išgriauta.
[32] Stebėjau ir dėjausi į širdį;
žvalgiausi ir pasimokiau.
[33] "Truputį pamiegoti, truputį pasnausti,
truputį rankas sudėjus pailsėti" —
[34] ir neturtas užpuls tave kaip plėšikas
bei skurdas — kaip ginkluotas karys.

24,26 "... tas bučiuoja į lūpas": rodo save tikru draugu. 24,27 Ši eilutė, apskritai kalbant, aiškinama kaip paraginimas rūpestingai ir apčiuopiamai pasiruošti vedyboms.

24,29 Ši eilutė liudija didelį žingsnį nuo keršto įstatymo (žr. Iš 21,23-27) link mokymo, kurį randame Mt 5,38-48; Rom 12,17-21. Žr. taip pat Pat 25,21-23.

E. ANTRASIS SALIAMONO PATARLIŲ RINKINYS

25

[1] Ir šios yra Saliamono patarlės. Jas surinko Judo karaliaus Hezekijo vyrai.*

[2] Paslėpti dalykus yra Dievo garbė,
o ištyrinėti dalykus yra karalių garbė.
[3] Kaip dangaus aukštybės, kaip žemės gelmės,
taip karalių širdis yra neištiriama.
[4] Pašalinęs nuodegas nuo sidabro,
sidabrakalis turi medžiagos indui.
[5] Pašalinus nedorėlį nuo karaliaus,
jo sostas bus pagrįstas teisumu.
[6]* Nesiaukštink karaliaus akivaizdoje
ir neužimk didžiūnų vietos.
[7] Juk geriau, kad būtų tau sakoma: "Slinkis aukščiau!" —
negu būti pažemintam kilmingųjų akivaizdoje.

Ką tavo akys yra mačiusios
[8] neskubėk nešti į teismą, bet pagalvok,
ką vėliau darysi, kai tavo artimas tave sugėdins?
[9] Svarstyk savo atvejį su artimu,
bet kito žmogaus paslapties neatskleisk,
[10] kad jis, tai nugirdęs, tavęs nesugėdintų
ir tu neįgytum blogo vardo amžinai.
[11] Mintis, šmaikščiai laiku išreikšta,
yra kaip sidabru inkrustuoti auksiniai obuoliai.

[12] Kaip auksinis žiedas ar auksinė puošmena,
yra išminčiaus papeikimas paklusniai ausiai.

25,1 "... Hezekijo vyrai": Hezekijo dvaro raštvedžiai, perrašę patarles iš kitų rinkinių. Karalius Hezekijas buvo vienas iš gerųjų Dovydo dinastijos Judo karalystės karalių. Žr. 1 Kr 29,25-30.
25,6-7 Palygink Jėzaus pamoką apie nusižeminimą. Žr. Lk 14,7-11.

[13] Kaip sniego vėsumas pjūties meto kaitroje
yra patikimas pasiuntinys jį siuntusiam.
Jis pakelia šeimininko dvasią.
[14] Kaip debesys ir vėjas, kurie neatneša lietaus,
toks yra žmogus, kuris pažada dovaną, bet jos neduoda.
[15] Kantrumu teisėjas gali būti palenktas,
o lipšnus liežuvis gali perlaužti kaulą.
[16] Kai užtinki medaus, valgyk tik tiek, kiek tau gana,
nes kitaip, juo persisotinus, reikės jį išvemti.
[17] Į savo kaimyno namus kojos dažnai nekelk,
kad jam neįgristum ir neimtų tavęs nekęsti.
[18] Kaip vėzdas, ar kalavijas, ar aštri strėlė,
yra žmogus, melagingai liudijantis prieš artimą.
[19] Kaip klibąs dantis, ar raiša koja,
yra pasitikėjimas apgaviku nelaimėje.

[20] Kaip actas ant žaizdos
yra žmogus, dainuojantis dainas kenčiančiai širdžiai.
Kaip kandis drabužyje ar kirmėlė medyje,
taip skausmas graužia žmogaus širdį.
[21]* Jei tavo priešas yra alkanas, pavalgydink jį duona;
jei jis yra ištroškęs, pagirdyk jį vandeniu;
[22] nes taip krausi jam žarijų ant galvos,*
ir VIEŠPATS tau atlygins.
[23] Šiaurys supučia lietų,
o apkalbantis liežuvis — piktus žvilgsnius.
[24] Geriau gyventi kampe ant stogo,
negu erdviuose namuose su priekabinga žmona.
[25] Kaip šaltas vanduo išdžiūvusiai gerklei,
taip yra gera žinia iš tolimo krašto.
[26] Doras žmogus, krūpčiojantis prieš nedorėlį,
yra kaip sudrumsta versmė ar užterštas šaltinis.

25,21-22 Meilė yra neįkainojama jėga, malšinanti nesantaiką ir sutaikanti priešus. "... krausi jam žarijų ant galvos": arba sąžinės graužimą ir sugėdinimą už padarytą žalą, arba didesnę bausmę už atsisakymą taikytis. Žr. Mt 5,44; Rom 12,20.

27 Negera valgyti per daug medaus,
nė ieškoti vis didesnės garbės.*
28 Kaip atviras miestas, be apsaugos,
toks yra žmogus, kuriam trūksta savitvardos.

26

1* Kaip sniegas vasarą, ar lietus pjūties metu,
taip nevietoje yra garbė kvailiui.

2 Kaip žvirblis turi lakioti, o kregždė skraidyti,
taip neužsitarnautas prakeikimas nenutupia.
3 Botagas arkliui, kamanos asilui,
o lazda kvailių nugarai!
4* Neatsakyk kvailiui pagal jo kvailumą,
kad netaptumei į jį panašus.
5 Atsakyk kvailiui pagal jo kvailumą,
kad jis taptų išmintingas savo akyse.

6 Žmogus, kuris siunčia žinią per kvailį,
pjauna savo koją ir daro sau nuostolį.
7* Patarlė kvailio burnoje
klebetuoja kaip luošo žmogaus kojos.
8 Duoti kvailiui garbės vietą
yra panašu tvirtai įrišti akmenuką į mėtyklę.

9 Patarlė kvailio burnoje
yra panaši į erškėčio šaką, mojuojamą kvailio ranka.

25,27 "... ieškoti vis didesnės garbės": pažodžiui "ieškoti garbės po garbės".
26,1-28 Apčiuopiamais vaizdiniais aprašomos ydos kvailių (1-12 eilutės), tinginių (13-16 eilutės), mėgstančių kištis į kitų reikalus (17-19 eilutės), liežuvautojų (20-22 eilutės) ir pataikautojų (23-28 eilutės).
26,4-5 Šios dvi patarlės viena kitai neprieštarauja. Duodamas atsakymą, išminčius turi apsaugoti save patį nuo kvailio. 26,7-12 Kvailys piktnaudžiauja bet kokiomis turimomis žiniomis.

[10] Samdyti kvailį ar girtuoklį
yra kaip kalaviju sužeisti praeivius.
[11] Kaip šuo vėl grįžta prie savo vėmalo,
taip kvailys kartoja savo kvailystę.
[12] Ar esi matęs žmogų, kuris tariasi esąs išmintingas?
Daugiau vilties kvailiui, negu jam!
[13] "Ant kelio liūtukas! — sako dykaduonis,
— lauke gatvėse liūtas!"
[14] Durys vartosi ant savo vyrių,
o tinginys savo lovoje.
[15] Tinginys kiša ranką į dubenį,
bet yra per daug pavargęs, kad pakeltų ją sau iki burnos.
[16] Tinginys tariasi esąs išmintingesnis,
už septynis žmones, duodančius gerą patarimą.

[17] Praeivis, kuris kišasi į svetimą ginčą,
yra panašus į žmogų, griebiantį šunį už ausų.
[18] Kaip pamišėlis,
kuris leidžia mirtinus nuodėgulius ir strėles,
[19] taip elgiasi žmogus, kuris apgauna artimą
ir po to sako: "Aš tik pajuokavau!"

[20] Nepridedant malkų, užgęsta ugnis,
o nesant liežuvautojo, nutyla ginčas.
[21] Anglys žarijoms, malkos ugniai,
o priekabingas žmogus kivirčui užkurti.
[22] Liežuvautojo žodžiai yra tarsi skanėstai,
— jie pasiekia kūno dalių gelmę.

[23] Kaip glazūra, dengianti molinį indą,
tokios yra lipšnios nedoros širdies lūpos.
[24] Žmogus, kupinas neapykantos, jos žodžiais nerodo,
bet širdyje jis ruošia apgaulę;
[25] Kai jo kalba yra pataikaujanti, juo nepasitikėk,
nes jo širdyje glūdi septynios baisenybės;*

26,25 "... septynios baisenybės": daug piktų siekių.

[26] nors jo neapykanta yra gudriai paslėpta,
bet nedorumas atsivers sueigoje.

[27] Kas kasa duobę {kitam}, į ją {pats} įkris;
akmuo užrieda ant to, kuris jį parita.
[28] Melagingas liežuvis nekenčia savo aukų,
o pataikaujanti burna veda į pražūtį.

27

[1] Nesididžiuok rytdiena,
nes nežinai, ką rytojus gali atnešti.

[2] Tegu kitas giria, o ne tavo paties burna,
— kas nors kitas, o ne tavo paties lūpos.

[3] Akmuo turi svorį, smėlis yra sunkus;
o už abu sunkesnis — kvailio apmaudas.
[4] Pyktis yra nuožmus, įtūžis nenugalimas,
bet kas gali pavydui atsispirti?
[5] Geriau yra atviras papeikimas,
negu slepiama meilė.
[6] Draugo smūgiai siekia gero,
o priešo bučiniai yra kaip peiliai.
[7] Sotus žmogus niekina medų,
o alkanam žmogui net kartus dalykas atrodo saldus.
[8] Kaip paukštis, skraidantis toli nuo savo lizdo,
toks yra žmogus, klajojantis toli nuo savo namų.
[9] Kaip kvepalai ir smilkalai džiugina širdį,
taip draugo nuoširdumas stiprina žmogaus dvasią.

[10] Neužmiršk savo draugo ar tėvo bičiulio;
ištikus nelaimei, neik į savo brolio namus:
“Geriau artimas kaimynas, negu tolimas brolis”.

[11] Mano vaike, įgyk išminties ir pradžiugink mano širdį,
kad turėčiau ką atsakyti tam, kuris iš manęs šaiposi.
[12] Gudrus žmogus mato pavojų ir vengia jo,
o neišmanėlis žengia į pavojų ir nukenčia.

[13]* Paimk drabužį žmogaus, davusio užstatą už atėjūną;
atsiimk pažadą, duotą kaip užstatą už svetimšalius.
[14]* Kas keldamasis anksti rytą sveikina garsiai savo kaimyną,
bus laikomas panašiu į žmogų, kuris keikiasi.
[15] Nuolatinis lašėjimas lietingą dieną
ir priekabinga žmona yra panašūs;
[16] nutildyti ją yra kaip nutildyti vėją
ar dešine ranka pačiupti aliejų.
[17] Kaip geležis paaštrina geležį,
taip žmogus paaštrina savo artimo nuovoką.
[18] Kas prižiūri figos medį, valgo jo vaisius,
o kas rūpinasi savo šeimininku, bus pagerbtas.
[19] Lygiai kaip vanduo atspindi veidą,
taip vieno žmogaus širdis atspindi kitą.
[20]* Šeolas ir Prapulties vieta yra nepasotinami,
nė žmogaus akys niekad nepasisotina.

[21] Kaip krosnis išbando sidabrą, o liejykla auksą,
taip žmogus išbandomas gyrimu.

[22] Nors grūstuvėje sutrintumei kvailį
grūstuvu drauge su grūdais,
bet kvailumo iš jo neišvarysi.

[23]* Rūpinkis savo kaimenių būkle,
gerai prižiūrėk savo bandas;

27,13 Žr. Pat 20,16 paaiškinimą.
27,14 Sveikinti garsiai šaukiant rodo, kad sveikinimas nėra nuoširdus.
27,20 Šeolas ir Prapulties vieta — Abadonas, — mirusiųjų buveinė, — įasmeninama kaip Galybė, ryjanti žmones.
27,23-27 Palestinos kraštas yra tinkamas avių kaimenėms ir galvijų bandoms. Galvijai buvo pagrindinis žmonių turtas.

[24] nes turtai nėra amžini,
net vainikas neišlieka per visas kartas.
[25] Kai žolė yra nušienauta, atolas pasirodo,
ir pašaras — suneštas nuo kalvų šlaitų,
[26] avys parūpins tau drabužių,
gi ožiai pinigų laukui pirkti.
[27] Bus pakankamai ožkų pieno maitintis tau,
— maitinti savo šeimą
ir išlaikyti savo tarnaites.

28

[1] Nedorėlis bėga, nors niekas jo nesiveja,
o teisusis yra drąsus kaip liūtas.

[2]* Kai kraštas maištauja, jame yra daug valdovų;
tik su protingu ir patyrusiu žmogumi bus saugu.
[3] Nedoras žmogus, engiantis beturčius,
yra kaip siaubingas lietus, naikinantis derlių.
[4] Kas laužo įstatymą,* giria nedorėlį,
o kas laikosi įstatymo, jam priešinasi.
[5] Blogi žmonės nesupranta, ką reiškia teisingumas,
o tie, kurie ieško VIEŠPATIES, viską supranta.
[6] Geriau vargšas žmogus, kuris dorai gyvena,
negu nesąžiningas turtuolis.
[7] Protingas vaikas laikosi įstatymo,
o bendraująs su lėbautojais, daro gėdą savo tėvui.
[8]* Kas krauna turtus lupikaudamas ir palūkanomis,
sukaupia juos vargšų globėjo naudai.

28,2 Šios patarlės hebraiškasis tekstas nėra aiškus. Visuomeninė ir politinė suirutė sąlygoja vis naujų valdovų iškilimą.
28,4 "... įstatymą": religinį ir dorovinį mokymą.
28,8 Lupikavimas ir palūkanos buvo griežtai draudžiamos izraeliečių visuomenėje. Žr. Iš 22,25; Kun 25,35-38; Įst 23,19; Ps 15,5; Ez 18,8.

[9] Kai žmogus atsuka kurčią ausį įstatymui,
net jo maldos tampa pasibjaurėjimas {Dievui}.
[10] Žmogus, kuris veda dorus žmones į blogą kelią,
pats įpuls į savo duobę,
o nekaltieji gaus didelį paveldą.
[11] Turtuolis yra gudrus savo akyse,
bet įžvalgus beturtis jį kiaurai permato.
[12] Kai dori žmonės vyrauja, viskas yra puiku,
kai nedorėliai paima viršų, žmonės bėga slėptis.
[13] Kas slepia savo kaltes, nebus sėkmingas,
o kas jas išpažįsta ir nebenusikalsta, ras gailestingumo.
[14] Laimingas žmogus, kuris visad dreba {prieš Dievą},
o kas sukietina {jam} savo širdį, patenka į nelaimę.
[15] Kaip riaumojantis liūtas ir raji meška
yra vargingos tautos valdovas.
[16] Valdovas, kuriam trūksta supratimo, nuožmiai engia,
o tas, kuris bjaurisi neteisinga nauda, ilgai gyvens.
[17] Žmogus, vejamas dėl kraujo kaltės, bėgs iki kapo;
tenepadeda jam niekas.
[18] Kas dorai elgiasi, yra saugus,
o kas eina kreivais keliais, įpuola į Duobę.

[19] Kas dirba savo žemę, turės duonos iki soties,
o kas dykinėja, kęs neišbrendamą skurdą.
[20] Patikimą žmogų lydi gausi palaima,
o kas skuba pralobti, neišliks be kaltės.
[21] Negera būti šališkam,
tačiau net už duonos riekę žmogus nusikalsta.
[22] Šykštuolis skuba pralobti
ir nežino, kada skurdas jį užklups.
[23] Kas pataiso žmogų, galop susilauks daugiau padėkos,
negu tas, kuris jam liežuviu meilikauja.
[24] Kas apiplėšia tėvą ar motiną ir sako: "Tai ne nuodėmė!",
tas yra plėšikų sėbras.
[25] Šykštuolis sukelia ginčus,
o kas pasitiki VIEŠPAČIU, bus sėkmingas.

[26] Kas pasitiki savo protu, yra kvailys,
o kas gyvena pagal išmintį, yra saugus.
[27] Kas duoda vargšui, pats nieko nestokos,
o kas užmerkia akis, bus labai apkeiktas.
[28] Kai nedorėliai paima viršų, žmonės bėga slėptis,
o kai jie pražūva, teisieji vėl klesti.

29

[1] Tas, kuris dažnai įspėtas įsižeidžia ir užsispiria,
bus staiga ir visiškai palaužtas.
[2] Kai teisieji vyrauja, tauta džiaugiasi,
o kai nedorėliai valdo, tauta dejuoja.
[3] Žmogus, mėgstantis išmintį, neša savo tėvui laimę,
o kas bendrauja su kekšėmis, išeikvoja savo turtą.
[4] Karalius teisingumu padaro savo kraštą saugų,
o tas, kuris užkrauna didelius mokesčius, jį pražudo.
[5] Žmogus, kuris pataikauja savo artimui,
spendžia tinklą jo kojoms.
[6] Nedoro žmogaus kaltėje yra spąstai,
o teisusis dainuoja ir džiaugiasi.
[7] Teisusis rūpinasi beturčių teisėmis,
o nedorėlis negali tokio rūpinimosi suprasti.
[8] Pašaipūnai sukelia mieste sąmyšį,
o išmintingieji numalšina žmonių įniršį.
[9] Jei išmintingas žmogus eina su kvailiu į teismą,
kvailys tik niršta ir juokiasi be saiko.
[10] Kraugeriški žmonės nekenčia doro žmogaus,
o dorieji rūpinasi jo gyvastimi.
[11] Kvailys išlieja visą savo įniršį,
o išmintingas žmogus santūriai susilaiko.
[12] Jei valdovas klausosi melo,
visi jo pareigūnai taps nedori.
[13]* Vargšas ir jo engėjas turi bendrą ryšį:
abiejų akims VIEŠPATS duoda šviesos.

29,13 Dievas teikia gyvastį visokiems žmonėms. Žr. Pat 22,2.

[14] Jei karalius teisia beturčius sąžiningai,
jo sostas bus tvirtas amžinai.
[15] Rykštė ir pabarimas duoda išminties,
bet vaikas, sau paliktas, yra motinos gėda.
[16] Kai nedori žmonės paima viršų, padaugėja nusikaltimų,
bet teisieji matys jų žlugimą.

[17] Mokyk {rykšte} savo vaiką, jis tave paguos
ir tavo širdžiai duos džiaugsmo.
[18] Kai nėra svajonės, tauta praranda savitvardą,
o tie, kurie laikosi įstatymo, yra laimingi.
[19] Tarnas vien žodžiais neišprusinamas, —
nors jis ir suprastų, ką sakai, bet nekreipia dėmesio.
[20] Ar matei žmogų, skubantį neapgalvotai kalbėti?
Daugiau galima tikėtis iš kvailio, negu iš jo!
[21] Vergas, lepintas nuo mažens,
galų gale taps neklaužada.
[22] Pikto būdo žmogus sukelia ginčą,
o karštakošis padaro daug nusikaltimų.
[23] Žmogaus puikybė jį pažemins,
o nuolankios dvasios žmogus bus pagerbtas.
[24] Nekenčia savo gyvasties,* kas sėbrauja su vagimi,
girdi nuskriaustojo keiksmą, bet nutyli.
[25] Bijoti žmonių yra spąstai,
o kas pasitiki VIEŠPAČIU, yra apsaugomas.
[26] Daugelis ieško malonės pas valdovą,
bet tik iš VIEŠPATIES žmogus gauna teises.
[27] Nedoru žmogumi bjaurisi teisieji,
o doro kelio žmogumi bjaurisi nedorėlis.

29,24 "Nekenčia savo gyvasties": jis ne tik nusikalsta kaip vagies sėbras, bet savo tylėjimu užsitraukia prakeikimą, skirtą nežinomam kaltam sėbrui.

F. AGUR{O} ŽODŽIAI

30

1* Žodžiai Aguro, Jakės Masiečio sūnaus.*
Ištarmė mirtingo žmogaus:
"Dievo nėra su manimi,
Dievo nėra su manimi, ir aš esu bejėgis.
2 Juk esu per kvailas būti žmogumi;
net žmogiško supratimo man trūksta.
3 Nesimokiau nei išminties,
nei turiu Šventojo pažinimo.
4 Kas užžengė į dangų ir vėl nužengė?
Kas pagavo vėją savo sauja?
Kas susėmė vandenis savo drabužiu?
Kas sužymėjo žemės ribas?
Kuo jis vardu? Kuo vardu jo sūnus?
Iš tikro tu žinai!

5 Kiekvienas Dievo žodis yra ugnimi išmėgintas!
Jis yra skydas juo pasitikintiems.
6 Nieko prie jo žodžių nepridėk,
kad jis tavęs nepapeiktų ir nelaikytų melagiu".

G. SKAITMENINĖS PATARLĖS

7 Dviejų dalykų iš tavęs prašau,
neatsisakyk suteikti juos man dar prieš mirtį:
8 atitolink nuo manęs vylių ir melą,
neduok man nei skurdo, nei turtų,
9 tik suteik man kasdienės duonos,
kad, būdamas sotus, neišsiginčiau tavęs
ir nesakyčiau: "Kas yra tas VIEŠPATS?" —

30,1-6 Agur{as} nori pabrėžti žmogaus menkumą, lyginant jį su Dievu. Žr. Job 38-39.

30,1 "... Aguro, Jakės Masiečio sūnaus": nežinomas asmuo. Masietis — iš Masos (Massa) vietovės šiaurinėje Arabijoje (žr. Pr 25,14).

arba, būdamas skurde, vogčiau
ir paniekinčiau savo Dievo vardą.

[10] Neskųsk tarno jo šeimininkui,
kad tarnas tavęs nekeiktų ir tu nenukentėtum.

[11]* Yra tokių, kurie keikia savo tėvus,
ir neneša palaimos savo motinoms.
[12] Yra tokių, kurie tariasi esą švarūs,
tačiau savo purvų nėra apsivalę.
[13] Yra tokių žmonių — kokios išpuikusios jų akys,
koks valdingas jų žvilgsnis!
[14] Yra tokių žmonių, kurių dantys yra kalavijai,
kurių nasrai yra peiliai
šalies beturčiams, žmonijos vargšams suryti.

[15]* Siurbėlė turi dvi dukteris: "Duok!" ir "Duok!".
Trys niekad nėra sotūs,
o ketvirtas niekad nesako: "Gana".
[16] Šeolas, bevaisės įsčios,
nuolat vandens trokštanti žemė
ir niekad "Gana" nesakanti ugnis.

[17] Akis, kuri tyčiojasi iš savo tėvo
ir niekina savo seną motiną,
bus slėnio kranklių iškapota
ir erelio jauniklių sulesta.

30,11-14 Ištvirkę žmonės grupuojami į negerbiančius tėvų (11 eilutė), veidmainius (12 eilutė), išdidžius (13 eilutė) ir grobuoniškus (14 eilutė).

30,15-16 Hebraiškasis tekstas nėra aiškus. Norima pabrėžti, kad dėlės noras siurbti kraują yra nepasotinamas, lygiai kaip mirusiųjų pasaulio noras gauti daugiau mirties aukų, bevaisės moters noras turėti palikuonių, išdžiūvusios žemės noras gauti drėgmės ir ugnies noras gauti degalų (16 eilutė).

[18]* Trys dalykai yra man perdėm nuostabūs,
keturių iš tikrųjų negaliu suprasti:
[19] kaip erelis skrenda padangėmis,
kaip žaltys šliaužia statmena uola,
kaip laivas plaukia plačia jūra
ir kaip vaikinas randa kelią su mergina.
[20]* Toks yra svetimautojos elgesys:
ji pavalgo, nusišluosto burną ir sako:
"Nieko pikta nepadariau!"
[21] Trys dalykai sudrebina žemę,
keturių ji jau nebegali pakelti:
[22] vergo, kai jis tampa karaliumi,
nepagydomo kvailio, kai jis yra sotus,
[23] bjaurios moters, kai ji išteka,
ir vergės, kai ji užima šeimininkės vietą.
[24] Keturi gyviai žemėje yra maži,
bet nepaprastai išmintingi:
[25] skruzdės yra bejėgė tauta,
bet apsirūpina maistu vasarą;
[26] barsukai nėra galinga padermė,
tačiau statosi sau namus uolose;
[27] skėriai neturi karaliaus,
bet jie leidžiasi į žygį pulkais;
[28] driežą galima pagauti rankomis,
tačiau jis randa kelią į karalių rūmus.
[29] Trys gyvūnai yra didingi savo eisena.
keturi didingi savo žingsniu:
[30] liūtas, žvėrių galiūnas,
niekam nenuolaidus,

30,18-19 Erelio skrydis padangėmis, paslaptingas žalčio, neturinčio kojų, bėgimas uola, laivo kelias per beribę jūrą ir kūdikio atėjimas į pasaulį kelia žmogaus nuostabą.

30,20 Svetimautoja laiko savo elgesį nereikšmingu dalyku, nes ji mano, kad jos elgesys nepalieka jokių pėdsakų.

[31] gaidys, išdidžiai žingsniuojantis, ožys
ir karalius, kai nėra kas jam priešintųsi.
[32]* Jeigu buvai toks kvailas, kad įžūliai elgeisi,
ar esi buvęs pinklių spendėjas, stabtelk ir pagalvok!
[33] Juk kaip grietinę mušant, susisuka sviestas,
ir kaip mušant į nosį, išsilieja kraujas,
taip žadinant pyktį, kyla vaidas.

H. LEMUEL{IO} ŽODŽIAI

31

[1] Masos karaliaus Lemuelio* žodžiai. Pamokymas, kurį jam davė jo motina:

[2] "Ne, mano sūnau! Ne, mano įsčių sūnau!
Ne, sūnau mano įžadų!
[3] Nedalyk savo stiprybės moterims,
nė savo jėgų karalių naikintojoms.
[4] Vynas ne karaliams, Lemueli!
Ne karaliams gerti vyną
ar valdovams mėgti svaigųjį gėrimą,
[5] kad gerdami nepamirštų, ką įstatas liepia,
ir nepažeistų visų vargo žmonių teisių.
[6] Verčiau duok svaigųjį gėrimą žūstančiam,
o vyną žmogui, kuriam gyvenimas apkarto.
[7] Tegul jie geria, teužmiršta savo skurdą,
ir tenebegalvoja apie savo nelaimę.
[8] Kalbėk už tą, kuris pats už save negali kalbėti,
ir už skurdžių teises.
[9] Atverk burną! Tark teisų nuosprendį,
gink vargšus ir beturčius!"

30,32-33 Po įžūlaus išdidumo sukelto pykčio eina didelė bausmė.
31,1 "... Lemuel{io}": nežinomas Masos karalius. Motinos mokymas įspėja jį būti atsargų su moterimis bei vynu ir ragina vadovautis teisingumu.

I. IDEALI ŽMONA

{'a} [10]* Koks retas radinys yra sumani žmona,
brangesnė už perlus yra jos vertė!
{b} [11] Savo širdį jai patiki jos vyras,
ir turi tikrą turtą.
{g} [12]* Ji gerumu atsilygina, o ne piktumu,
per visas savo gyvenimo dienas.
{d} [13] Ji pasirūpina vilnų bei linų
ir darbuojasi įgudusiomis rankomis.
{h} [14] Kaip pirklio* laivai,
ji pargabena iš toli maisto atsargas.
{v} [15] Ji keliasi, kai dar tamsu,
paskiria maistą namams
ir dienos nurodymus tarnaitėms.
{z} [16] Ji apžiūri ūkį ir jį nuperka;
iš savo rankų uždarbio įveisia vynuogyną.
{ḥ} [17] Ji yra apsijuosusi jėga;
stiprios yra jos rankos.
{t} [18] Ji mato, kad jos verslas klesti;
naktį jos lempa niekad neprigęsta.*
{j} [19] Ji ima į rankas ratelį,
o jos pirštai stveriasi verpstės.
{k} [20] Ji dosniai duoda vargšui
ir ištiesia savo rankas elgetai.
{l} [21] Jai nereikia rūpintis savo šeima, kai sninga,
nes visi jos namiškiai yra šiltai aprengti.

31,10-31 Abėcėlinė poema apie sumanią — gerą — žmoną. Žmonos "radimas" yra dažna tema išminties raštijoje (žr. Pat 18,22), panašiai kaip ir išminties "radimas" (žr. Job 28,12-20). Ar yra ryšys tarp šių temų? Kaip ir išmintis, ši moteris yra "brangesnė už perlus" (žr. Pat 3,14-15; 8,10). Moters aprašymas atspindi vyro požiūrį.

31,12 Gerovę, o ne sunkumus.

31,14 "... pirklio": pažodžiui "kanaaniečio". Turbūt dėl to, kad pirkliai buvo kanaaniečiai. Žr. 24-ąją eilutę.

31,18 "... lempa ... neprigęsta": pabrėžiama gausybė darbų ir jos nešama gerovė. Žr. Pat 20,20; Job 18,6.

{m} 22 Ji pati pasigamina antklodžių;
plona drobė ir purpuras yra jos drabužiai.

{n} 23 Jos vyras yra įžymus miesto vartuose,
kur jis sėdi tarp šalies seniūnų.

{s} 24 Ji siuva lininius drabužius ir juos parduoda;
pirkliams tiekia juostas.

{'a} 25 Stiprybė ir orumas yra jos drabužis;
su šypsniu žiūri į ateitį.*

{p} 26 Kai atveria burną, ji kalba išmintingai,
o ant jos liežuvio yra malonus pamokymas.

{ẓ} 27 Ji atidžiai prižiūri savo šeimos elgesį,
niekad nevalgo dykaduonio duonos.

{q} 28 Sukilę jos vaikai ją giria;
jos vyras — ir jis liaupsina ją:

{r} 29 "Daug yra sumanių moterų,
bet tu viršiji jas visas!"

{š} 30* Žavumas — apgaulingas,
o grožis — rūkas;
moteris turi būti giriama
už jos pagarbią VIEŠPATIES baimę.

{ṭ} 31 Duokite jai atlyginimą už jos triūsą, —
teaidi miesto vartai jos darbų gyriumi!

31,25 "... su šypsniu žiūri į ateitį": laukia ateities su džiaugsmu, be nerimo.
31,30 Tikras idealios žmonos žavumas yra jos religinė dvasia, nes ji pagarbiai bijo Viešpaties. Žr. Pat 1,7 paaiškinimą.

KOHELETO KNYGA

Hebraiškasis šios knygos vardas "Kohelet{as}" siejasi su sueiga, susirinkimu, ir turbūt reiškia "{žmogų}, kuris šaukia sueigą, su{si}rinkimą". Graikiškasis vardas — Eklesiasto knyga — turi ryšį su žodžiu "ekklesia", reiškiančiu bendriją arba su{si}rinkimą. Taigi knyga siejama su bendrijos, arba surinkimo, vadovu. Šv. Jeronimas Koheletą — Eklesiastą — laiko Paskaitininku (concionator), o Martynas Liuteris — Pamokslininku (Prediger). Tačiau knygos autorius nėra pamokslininkas, o ir pati knyga nėra kalbų ar pamokslų rinkinys. Koheleto knyga yra raštas, išminties raštijos svarstymas apie žmogaus būties, ieškančios gyvenimo prasmės, nerimą. Knygos autorius buvo išminties mokytojas ir lieka bevardis. Atrodo, kad knygos redaktorius, turbūt vienas iš autoriaus mokinių, pridėjo knygai Koheleto pavadinimą. Kadangi jis knygoje vadinamas "Dovydo sūnumi, Jeruzalės karaliumi" (žr. Koh 1,1), buvo įprasta manyti, kad jis buvo karalius Saliamonas.

Koheletas buvo išminties mokytojas. Į likiminius Izraelio — Sandoros bendrijos — praeities įvykius ir savo tautos istorijos raidą jis nekreipė dėmesio, bet skatinamas žmogaus būties nerimo ėmėsi svarstyti gyvenimo prasmę ir laimę. Koheleto knyga yra stebinanti Šv. Rašto knyga. Redaktoriaus pataisymai (žr. Koh 12,9-13) ir padavimas, kad knygos autorius yra Saliamonas padėjo jai tapti Šv. Rašto kanono dalimi. Jos įkvėpimas ir priėmimas į Šv. Rašto kanoną stebina skaitytoją, nes jos turinys ir svarstomi dalykai griežtai skiriasi nuo visų kitų knygų. Koheletui Dievas yra didysis Nepažįstamasis, — nepažįstamas per Apreiškimą, negalimas pažinti protu. Jis yra paslaptingas ir nesuvokiamas Nežinomasis, o ne Sandoros Viešpats. Iš čia kyla žmogų užgožiantis nerimas. Šis paslaptingas Nežinomasis lemia žmogaus gyvenimą ir likimą žaizdre, kurio žmogus negali pakeisti ir kuriame žmogaus laimėjimai bei vertybės neturi prasmės. Užuot tikėti, gyventi viltimi, atsiduoti, šis įkvėptasis autorius reiškiasi abejone ir nerimu. Pati pagrindinė jo svarstymų mintis, pareikšta knygos pradžioje ir gale, yra niūri: žmogaus siekiai ir darbai yra tušti — vėjų vaikymas:

"Rūkų rūkas! — sako Koheletas.
Rūkų rūkas! Viskas yra rūkas!"
(Koh 1,2; 12,8)

Įkvėptasis autorius teigia, kad visa žmogaus buitinė patirtis pati neturi prasmės ir vertės. Be to, viskas greitai prabėga. Todėl visi žmogaus siekiai ir darbai, taip sklidini nerimo ir pastangų pasiekti prasmę ir laimę, baigiasi tuščiai. Žmogus patiria gyvenimo akimirkas, bet visumos metmenų aprėpti negali. Tiesa, jis mano, kad žmogaus buityje gimusi išmintis turi šiek tiek vertės, nes įgalina apdairiai elgtis ir pažinti trapių akimirkų — laikotarpių — ribas (žr. Koh 3,1-11). Iš tikrųjų, anot jo, "Išmintingasis turi akis kaktoje, o kvailasis grabaliojasi tamsoje" (Koh 2,14), bet su išmintimi ateina ir daugiau rūpesčių bei skausmo (žr. Koh 1,18). Nepajėgdamas prasiveržti į dievišką išminties plotmę, slypinčią Kūrinijoje, išmintingasis, anot Koheleto, nubloškiamas savo paties prasmei ir laimei aptarti. Todėl žmogus ir išgyvena nerimą. Nepaisant to, Koheletas pataria savo mokiniams džiaugtis dabartimi (žr. Koh 2,24-25; 3,12-15; 7,14).

Koheleto nerimas yra religinis. Tiesa, Koheletas netvirtina, kad jo mokymas yra iš Dievo, savęs nelaiko nei pranašu, nei kunigu. Savo pamokymus remia patirtimi ir proto įžvalga (žr. Koh 1,13; 9,1). Koheletas nori išryškinti tiesą, kad Dievas yra Paslaptis. Nors ir nepajėgdamas perprasti Dievo paslapties, Dievu jis neabejoja, nes "kas gali ištiesinti tai, ką Dievas padarė kreiva" (Koh 7,13). Religingi asmenys linksta save nuraminti tikėjimo šiluma ir tariasi turį atsakymą į visus gyvenimo klausimus. Žmogus naudojasi mokslu — išmintimi, kurią pasiekia kultūra ir civilizacija, bet žmogus yra religija. Religija yra nenumaldomas žmogaus reiklus troškimas ieškoti Dievo ir slinkti Dievo paslapties link. Koheleto knyga liudija įdomų reiškinį — klausimą apie abejonės vaidmenį — žmogui išgyvenant nerimą. Būtinė abejonė, anot Koheleto, atveria žmogų Tikrovei, kuri įprasmina ir atperka. Tik kvailiai niekuomet neabejoja! Užtat Koheletas savo raštu žadina skaitytoją atsibusti iš savimi patenkinto sustabarėjimo ir skatina, pasinaudojant iš nerimo gimusia abejone, brandinti tikėjimą.

Koheleto knygą savinasi ir racionalistai, ir agnostikai, ir skeptikai, ir pesimistai, ir fatalistai... Iš žmogaus nerimo gimusi abejonė, atrodo, visus patenkina. Tačiau Koheleto mokymas yra gili išmintis — drąsus pripažinimas, kad žmogaus žinojimas ir jėgos turi ribas. Žmogus nėra visko mastas; jis nėra nei gyvenimo, nei mirties viešpats. Norint rasti giedrą abejonės nerime — prasmę ir laimę abejonėje, moko Koheletas, reikia pripažinti nenumaldomus būties rėmus ir patirti tikrą, nors ir ribotą, dabarties malonumą, nepražiopsoti dabarties džiaugsmo.

Koheleto knygos metmenys:

A.	Įvadas: autoriaus teiginys	1,1-11
B.	Duomenys iš gyvenimo patirties	1,12-6,9
C.	Autoriaus išvados	6,10-12,8
D.	Epilogas: redaktoriaus pastabos	12,9-14

KOHELETO KNYGA

A. ĮVADAS: AUTORIAUS TEIGINYS

1

[1] Koheleto,*
Dovydo sūnaus, Jeruzalės karaliaus žodžiai.

Žmogaus triūsas beprasmis

[2]* Rūkų rūkas! — sako Koheletas.
Rūkų rūkas! Viskas yra rūkas!
[3] Kokia nauda žmogui iš viso jo sunkaus triūso,
kuriuo jis triūsia po saule?*
[4] Viena karta nueina, kita ateina,
bet žemė amžinai ta pati lieka.
[5] Saulė teka, ir saulė leidžiasi,
skubėdama į vietą, iš kurios pateka.
[6] Vėjas pučia į pietus,
po to sukasi šiaurės link.
Vėl ir vėl sukasi vėjas,
vis grįždamas į tą patį suktinį.

1,1 "Kohelet{o}...": Paskaitininko. "... Dovydo sūnaus": Saliamonas, Dovydo sūnus, buvo laikomas išminties ir žinojimo pradininku. Užtat Šv. Rašte visa, kas susiję su išmintimi, siejama su juo. Bevardis Koheleto knygos autorius susieja savo išminties ir žinojimo knygą su Saliamonu.

1,2 "Rūkų rūkas...": hebraiškas aukščiausias laipsnis. Šiuo posakiu išreiškiama trapi ir laikina žmogaus būklė. Hebraiškasis posakis yra perdėm apčiuopiamas. Arkivysk. Juozapas Skvireckas, sekdamas lotyniškąją Vulgatą, verčia: "Tuštybių tuštybė, sako Pamokslininkas. Tuštybių tuštybė ir visa tuštybė!"

1,3 "... po saule": žemėje; žmogaus gyvenime.

[7] Visos upės nuolat teka į jūrą,
tačiau jūra niekad nėra pilna.
Į vietą, iš kurios išteka,
upės vėl nuteka.
[8] Visi dalykai yra labiau varginantys,
negu žmogus gali apie juos pasakyti.
Akis žiūrėdama nepasisotina,
ausis girdėdama neprisipildo.
[9] Kas buvo, vėl bus;
kas įvyko, vėl įvyks.
Po saule nėra nieko nauja!
[10] Kartais yra dalykas, apie kurį sakoma:
"Žiūrėk, tai šis tas nauja!"
Betgi tas dalykas jau buvo
šimtmečiais prieš mus.
[11] Kaip dabar neatsimenama buvusių dalykų,
taip pat ateities dienomis būsiančių dalykų*
neatsimins vėliau gyvensiantys žmonės.

B. DUOMENYS IŠ GYVENIMO PATIRTIES

Iš Saliamono gyvenimo

[12] Aš, Koheletas, buvau Izraelio karaliumi Jeruzalėje. [13] Visa širdimi atsidėjau išmintingai tyrinėti ir nagrinėti visa, kas vyksta po dangumi. Kokia varginanti užduotis, kurią Dievas yra davęs žmonėms spręsti! [14] Mačiau visa, kas daroma po saule. Tikėk manimi, visa yra tik rūkas ir vėjų vaikymas.*

[15] Kas yra kreiva, negali būti ištiesinta;
ko trūksta, negali būti skaičiuojama.

1,11 "... buvusių dalykų ... būsiančių dalykų": kartų. Žmonės greitai užmiršta, tačiau Dievas visad atsimena.

1,14 "... vėjų vaikymas": tuščios pastangos. Žr. Oz 12,2. Šis posakis vartojamas paskaitos dalims užbaigti iki pat Koh 6,9.

[16] Tariau širdyje: "Štai įsigijau didelę išmintį, didesnę už visus prieš mane gyvenusius Jeruzalėje. Mano širdis uoliai kaupė visokią išmintį ir žinojimą". [17] Tačiau kai ėmiau širdimi pažinti išminties bei žinojimo prigimtį ir kvailystę bei paikystę, supratau, kad ir tai yra vėjų vaikymas.

[18] Juk su didele išmintimi, ateina ir daug rūpesčių;
kuo daugiau žinai, tuo daugiau kankinies.

2

Iš malonumų ieškojimo

[1]* Tariau širdyje: "Puiku! Leisiu sau mėgautis malonumais. Paragauk malonumų!" Bet, tikėk manimi, ir tai buvo trapus rūkas. [2] Apie juoką sakiau: "Kvailystė!" Apie džiaugsmą: "Kas iš to?" [3] Sumaniau ištirti, kaip paskatinti savo kūną vynu, nors mano širdis ir buvo užsiėmusi išmintimi;* ryžausi atsiduoti kvailystei, norėdamas suprasti, ar tai gera mirtingiesiems daryti per jų keleto dienų gyvenimą po dangumi.

[4] Ėmiausi didelių darbų. Stačiausi namų, veisiausi vynuogynų. [5] Įsirengiau sodų bei parkų ir pasisodinau juose visokių rūšių vaismedžių. [6] Įsitaisiau vandens tvenkinių savo augančio miško medžiams laistyti. [7] Įsigijau vergų ir vergių. Vergai gimė ir mano namuose. Turėjau taip pat ir didžiules galvijų bandas bei avių kaimenes, didesnes negu visų kitų, buvusių prieš mane Jeruzalėje. [8] Susikroviau sidabro bei aukso ir karalių bei valdų turtus. Apsirūpinau dainininkais — vyrais ir moterimis, visais mirtingųjų malonumais ir daugybe sugulovių.

[9] Taip tapau didis. Viršijau visus, buvusius prieš mane Jeruzalėje. Be to, ir išmintis manęs nepaliko. [10] Nieko, ko mano akys norėjo matyti, joms neatsakiau. Nei savo širdžiai neatsakiau jokio ma-

---

2,1-11 Įkvėptasis autorius apsimeta esąs Saliamonas.

2,3 "... nors mano širdis ir buvo užsiėmusi išmintimi": atsiduodamas malonumams, autorius viliasi atrasiąs vietą, kur slypi tikroji žmogaus laimė.

lonumo. Iš tikrųjų mano širdžiai suteikė malonumo visas mano triūsas, ir tai buvo atlygis už visą mano triūsą. [11] Tuomet apsvarsčiau visa, ką mano rankos buvo padariusios, ir sunkų triūsą, kurį buvau įdėjęs. Tikėk manimi, visa buvo tik rūkas ir vėjų vaikymas! Nebuvo nieko naudingo po saule!

Išmintis ir kvailystė

[12] Ėmiausi svarstyti, vertindamas išmintį, kvailystę ir paikystę, nes ką darys žmogus, atėjęs po to karaliaus? Tik tai, ką karalius buvo daręs!

[13] Suvokiau, kad išmintis prašoka kvailystę,
kaip šviesa kad prašoka tamsą.
[14] Išmintingasis turi akis kaktoje,
bet kvailasis grabaliojasi tamsoje.

Tačiau ir žinojau, kad juodu abu ištinka toks pat likimas. [15] Tariau sau širdyje: "Jeigu kvailojo likimas ištiks ir mane, kodėl tad turėčiau būti išmintingas? Kokia man iš to nauda?" Taigi suvokiau širdyje, kad ir tai yra tik rūkas! [16] Juk nėra nei išmintingųjų, nei kvailųjų išliekančio atminimo, nes ateities dienomis vieni ir kiti bus užmiršti. Kaip tad gali išmintingasis lygiai taip mirti, kaip miršta kvailasis! [17] Pradėjau tad bodėtis gyvenimu, nes, kas vyksta po saule, man kelia nerimą. Visa tai yra tik rūkas ir vėjų vaikymas!

Mirtis atima žmogaus triūso vaisius

[18] Matydamas, kad turiu juos palikti žmogui, ateinančiam po manęs, bodėjausi visais savo triūso vaisiais, kuriuos buvau sukaupęs po saule. [19] Kas žino, koks jis bus, ar išmintingas, ar kvailas? Tačiau jis tvarkys visus mano triūso ir išminties vaisius po saule! Taigi ir tai yra rūkas! [20] Vėl mano širdis puolė į neviltį dėl visų triūso vaisių, kuriuos buvau sukaupęs po saule. [21] Juk ne sykį žmogus, išmintingai triūsęs, kupinas žinojimo ir įgūdžių, turi palikti visa, ką turi, jokio darbo į tai neįdėjusiam žmogui. [22] Kokia tad nauda mir-

tingajam iš viso jo triūso ir rūpinimosi, kurį turėjo pakelti po saule? [23] Juk jo visos dienos yra kupinos skausmo ir jo užsiėmimas — apmaudas; net naktį jo širdis neturi ramybės. Ir tai yra rūkas!

[24]* Nieko tad nėra geresnio žmogui, kaip valgyti bei gerti ir rasti pasitenkinimą savo triūse. Net tai, pastebėjau, ateina iš Dievo rankos. [25] Juk kas be jo turės ką valgyti ir ras pasitenkinimo? [26] Iš tikrųjų žmogui, kuris Dievui patinka, jis suteikia išminties, žinojimo ir džiaugsmo. Bet nusidėjėliui jis uždeda vargą rinkti ir kaupti nuosavybę, kad būtų atiduota tam, kuris Dievui patinka. Ir tai yra rūkas ir vėjų gaudymas!

3

Žmogaus laikai ir Dievo amžinybė

[1] Viskam yra metas, ir kiekvienam reikalui tinkamas laikas
po dangumi:

[2]* Laikas gimti ir laikas mirti;
laikas sodinti ir laikas rauti, kas pasodinta.
[3] Laikas žudyti ir laikas gydyti;
laikas griauti ir laikas statyti.
[4] Laikas verkti ir laikas juoktis;
laikas gedėti ir laikas šokti.

2,24 Autorius turi mintyje ne nežabotą malonumų ieškojimą, bet leistiną malonumą, kurį teikia valgis, atgaiva ir linksmumas.

3,2-8 Žmogaus užsiėmimus ženklina džiaugsmo ir skausmo akimirkos. Gyvenimo tragizmas kyla dėl to, kad žmogus yra įstrigęs į nenumaldomą laiko trukmę, kuri savaime sudilina jo dienas ir metus. Koheletas kalba apie akimirkas daugiskaita — žmogaus laikus — progas daryti tai, kas reikia tuo "laiku". Laikai — progos daryti tai, kas reikia daryti tuo "laiku" — žmogų kamuoja ir veda į nerimą. Mat savo ribota išmintimi žmogus nepajėgia atpažinti visaapimantį užmojį, besikartojantį gyvenime. Atrodo, kad žmogaus "laikai" ateina vienas po kito, o visa sukasi be prasmės ratu. Hebraiškasis žodis "'et", reiškiantis "laiką" atitinka savo prasme Naujojo Testamento žodį "kairos". Šie abu žodžiai reiškia momento iššūkį apsispręsti, progą daryti nuosprendį.

[5] Laikas išmėtyti akmenis ir laikas juos surinkti;
laikas glamonėtis ir laikas nesiglamonėti.
[6] Laikas ieškoti ir laikas pamesti;
laikas turėti ir laikas išmesti.
[7] Laikas perplėšti ir laikas susiūti;
laikas tylėti ir laikas kalbėti.
[8] Laikas mylėti ir laikas nekęsti;
laikas karui ir laikas taikai.

[9] Kokia tad nauda dirbančiajam iš jo triūso? [10] Stebėjau užsiėmimus, kuriais Dievas lėmė žmonėms užsiimti. [11] Viskas, ką jis daro, yra tinkama savo laikui. Be to, jis taip įdiegė amžinybę į jų širdį,* kad žmogus negali perprasti nei pradžios, nei galo to, ką Dievas daro.

[12] Taip tad suvokiau, kad žmogus neturi nieko geresnio, kaip būti laimingas ir patirti malonumo savo gyvenime. [13] Iš tikrųjų, kai žmogus gali valgyti, gerti ir savo užsiėmime rasti pasitenkinimo, tai yra Dievo dovana. [14] Suvokiau, kad visa, ką Dievas daro, išliks amžinai: nieko negalima prie to pridėti, nieko negalima nuo to atimti. Taip Dievas veikia, kad žmonės jam pagarbą jaustų. [15] Tai, kas jau buvo, dabar vyksta; tai, kas dar turi būti, jau seniai yra buvę. Dievas pasirūpina tuo, kas reikalauja jo dėmesio.

Keliama atpildo problema

[16] Be to, mačiau po saule, kad teisingumo vietoje buvo nedorybė, ir teisumo vietoje buvo nedorybė. [17] Širdyje sau tariau: "Ir teisuolį, ir nedorėlį teis Dievas, nes yra paskirtas laikas kiekvienam reikalui ir kiekvienam įvykiui". [18] Po to apie žmones širdyje sau

---

3,11 "... įdiegė amžinybę į jų širdį": hebraiškasis žodis "'olam", čia verčiamas žodžiu "amžinybė", gali reikšti "mįslę". Dievas įdiegė į žmogaus širdį laiko trukmės pajutimą — galią patirti įvykių seką — daryti nuosprendį. Bet, autorius prideda, šis pajutimas yra apgaulingas, nes neatskleidžia gyvenimo prasmės.

tariau: "Tai Dievo kelias juos ištirti ir parodyti, kad savyje jie yra tik gyvuliai. [19] Juk likimas žmonių ir likimas gyvulių yra tas pat. Ir vieni, ir kiti miršta, nes jie turi tą patį gyvybės alsavimą. Žmogus neviršija gyvulio, nes abu yra nykstantis rūkas. [20] Abu eina į tą pačią vietą, abu yra iš dulkių, ir į dulkes jiedu abu sugrįžta. [21] Kas žino, ar žmogaus gyvybės alsavimas kyla aukštyn, ar gyvulio gyvybės alsavimas nueina į žemę? [22] Suvokiau tad, kad nėra nieko geresnio žmogui, kaip rasti pasitenkinimą savo užsiėmime, nes tai yra jo dalia. Kas įgalins jį pamatyti, kas po jo bus?

4

Triūsti — tuščios pastangos

[1] Po to ėmiausi svarstyti visus smurto veiksmus, vartojamus po saule. Mačiau ašaras nuskriaustųjų. Nebuvo, kas juos paguostų! Iš jų engėjų rankos ateina smurtas, ir nėra kam juos paguosti! [2] Mirusiuosius, jau seniai susitikusius su mirtimi, laikiau laimingesniais už tuos, kurie dar turi gyventi. [3] Laimingesnis už vienus ir kitus yra tas, kuris dar nėra gimęs ir dar nematęs nedorų darbų, daromų po saule.

[4] Pastebėjau, kad visas triūsas ir darbo įgūdžiai kyla iš žmogaus pavydo artimui. Ir tai yra rūkas bei vėjų vaikymas!

[5] {Sakoma}
kvailasis susideda rankas
ir minta savo kūnu.*
[6] Geriau viena sauja su poilsiu,
negu dvi saujos su triūsu
ir vėjų vaikymu!

4,5 "... minta savo kūnu": atsisakydami užsidirbti dėl pragyvenimo, kenčia alkį ir kenkia savo sveikatai.

Bičiuliai ir įpėdiniai

[7] Mačiau dar kitą pavyzdį rūko po saule — [8] vienišą žmogų be jokio bičiulio, be sūnaus ir be brolio. Tačiau visam jo triūsui nėra galo, ir jo akys nepasisotina turtais. [8] "Kam gi triūsiu, — save jis klausia, — atsisakydamas pasitenkinimo?" Ir tai yra tuščias ir vargingas užsiėmimas!

[9] Dviem yra geriau negu vienam, nes jie gauna didesnį atlygį už savo triūsą. [10] Jei vienas iš jų suklumpa, kitas padeda bičiuliui atsikelti. Vargas vienišam žmogui! Juk kai suklumpa, nėra kam jį pakelti. [11] Panašiai, kai dviese kartu miega, jie šildo vienas kitą. Bet kaip gali vienas miegodamas šiltai jaustis? [12] Vienišą žmogų lengva įveikti, du gali vienam sėkmingai pasipriešinti. Trilinką virvę nutraukti nelengva.

[13] Geriau būti jaunuoliu — vargšu, bet išmintingu, negu karaliumi — senu ir sukvailėjusiu, nebekreipiančiu dėmesio į patarimą. [14] Juk pirmasis gali net iš kalėjimo* išeiti, kad taptų karaliumi, o tuo tarpu pastarasis, net gimęs karaliumi, gali tapti elgeta. [15]* Stebėjau visus gyvenančius po saule būriuojantis prie to jauno įpėdinio, turinčio žengti į karaliaus vietą. [16] Bet begalinė žmonių daugybė ateityje juo visiškai nesidžiaugs. Ir tai yra rūkas ir vėjų vaikymas!

Tylint eiti į Dievo Namus

[17] Būk apdairus, kai keli koją į Dievo Namus. Artintis su mintimi klausytis yra geriau už auką, kurią kvailieji atnašauja.* Juk jie nežino, kaip susilaikyti nuo pikta.

4,14 "... iš kalėjimo": turbūt iš motinos įsčių. Žr. Koh 5,14.
4,15 Vos karaliui mirus, žmonės perkelia savo ištikimybę jo įpėdiniui.
4,17 "... auką, kurią kvailieji atnašauja": nepriimtiną Dievo akivaizdoje dėl aukotojų nesusiklausymo. Žr. 1 Sam 15,22; Oz 6,6.

5

[1] Nebūk niekad skubus lūpomis, neleisk nei savo širdžiai imtis žodžio Dievo akivaizdoje, nes Dievas yra danguje, o tu esi žemėje. Būk tad taupus savo žodžiais.

[2] Kaip slogučiai* ateina po didelių rūpesčių,
taip kvailą šneką lydi žodžių srautas.

[3] Kai padarai įžadą Dievui, nedelsk jo vykdyti, nes kvailas neteikia jam malonumo. Įvykdyk, ką pažadi. [4] Geriau įžado visiškai nedaryti, negu daryti įžadą ir jo nevykdyti. [5] Neleisk savo lūpoms tavęs į kaltę vesti ir nesakyk jo atstovo akivaizdoje: "Tai buvo klaida!" Kam gi Dievas turėtų pykti ant tavęs už tuos žodžius ir sunaikinti tavo rankų darbus? [6] Su sapnų gausa ateina ir tuščias rūkas bei žodžių srautas. Užtat turėk pagarbios Dievo baimės!

Priespauda

[7] Kai kurioje nors valdoje matai vargšų priespaudą, teisių ir teisumo pažeidimą, dėl to nenustebk. Juk kiekvieną pareigūną prižiūri aukštesnis pareigūnas, o virš jų yra dar aukštesni. [8]* Visa apsvarsčius — nauda kraštui, kad yra dirbamos žemės karalius.

Pinigai

[9] Kas mėgsta pinigus, niekad nepasisotina pinigais, nei kas mėgsta turtus — pelnu. Tai irgi rūkas! [10] Kur daugėja gėrybių, ten daugėja ir jas valgančiųjų. O kur pelnas savininkui, nebent savo akis juo paganyti? [11] Darbininko miegas yra saldus, ar jis mažai ar daug valgė, bet turtuolio perteklius jam miegoti neleidžia.

5,2 "... slogučiai...": baisūs sapnai, košmaras.
5,8 Šios eilutės prasmė turbūt dar nėra buvusi tiksliai suprasta ar vertimuose tiksliai išreikšta. Galbūt nauda kraštui dėl to, kad kiekvienas yra savo darbo karalius, atseit valgo tik iš savo darbo.

[12] Skaudus blogis, kurį mačiau po saule, buvo šis: turtai, sukrauti savininko, mokančio didelę kainą. [13] Nesėkmingas verslo atvejis, ir tie turtai prarasti. Sūnus jam gimė, ir jis nebeturi nieko jam palikti. [14] Kaip nuogas jis buvo atėjęs iš motinos įsčių, taip turi ir iškeliauti. Iš savo triūso vaisių jis negali nieko pasiimti neštis. [15] Iš tikrųjų tai yra skaudus blogis! Kaip atėjo, taip jis ir iškeliaus. Kokia tad nauda triūsti vėjams? [16] Be to, per visas savo gyvenimo dienas jis valgo tamsoje, su dideliu apmaudu, širdgėla ir pykčiu.

[17] Štai ką suvokiau iš tikrųjų esant gera: žmogus turėtų valgyti ir gerti bei mėgautis visais savo triūso vaisiais po saule per tas suskaičiuotas gyvenimo dienas, kurias Dievas jam yra davęs. Juk tokia yra jo dalia! [18] Be to, kada tik Dievas suteikia žmogui turtų ar nuosavybės, jis leidžia jam ir mėgautis jais, sutikti su savo dalia ir džiaugtis savo triūso vaisiais. Tai yra Dievo dovana! [19]* Toks žmogus vargu niūriai žvelgs į savo gyvenimo dienas, nes Dievas leidžia jam užsiimti savo širdies džiaugsmu.

6

Ribota pasitenkinimo vertė

[1] Dar yra ir kitas žmogų labai slegiantis blogis, kurį mačiau po saule. [2] Dievas kartais suteikia žmogui tiek turtų, nuosavybės ir garbės, kad jam netrūksta nieko, ko jis trokšta, tačiau Dievas jam neleidžia iš to patirti malonumo. Jo vietoje svetimas žmogus patiria iš to malonumo. Tai irgi rūkas ir skaudus blogis! [3]* Net jeigu žmogui gimtų šimtas vaikų ir jis gyventų daug metų, sulaukdamas senyvo amžiaus, bet jeigu jis pats savo turtais iki soties nepasinaudotų, man atrodo, kad negyvas gimęs kūdikis būtų už jį laimingesnis. [4] Nors jis tik kaip rūkas ateina ir į tamsą išeina, nors jo vardą dengia tamsa ir jis neturi kapo, [5] nors jis saulės niekad nematė ir nieko nepažino, vis vien negyvas gimęs kūdikis ilsisi ramiau už aną.

6,3 Hebrajai labai vertino didelę šeimą, ilgą gyvenimą ir garbingas laidotuves. Mirti jaunystėje nesukūrus šeimos ir nebūti palaidotam buvo laikoma skaudžia nelaime.

[6] Net jeigu žmogus ir dusyk po tūkstantį metų gyventų, bet nerastų pasitenkinimo: argi neina abu į vieną ir tą pačią vietą?*

[7] Visi žmogaus triūso vaisiai yra jo burnai,* tačiau jo troškimas niekad nebūna patenkintas. [8] Kuo tad geriau išmintingajam negu kvailajam? Kas iš to vargšui, mokančiam gerai apsieiti su žmonėmis? [9]* Geriau tai, ką akimis matai, negu tai, ką troškimu apčiuopi. Tai irgi rūkas bei vėjų vaikymas!

C. AUTORIAUS IŠVADOS

[10] Kas tik įvyksta, jau seniai buvo numatyta ir buvo žinoma, kad įvyks. Žmogus tad negali ginčytis su stipresniu už save.* [11] Dažnai kuo daugiau žodžių, tuo daugiau rūko. Kokia tad žmogui iš to nauda? [12] Kas gali žinoti, kas yra geriausia žmogaus gyvenime, per tas kelias jo gyvenimo dienas, kurios dingsta tarsi šešėlis? Arba kas gali pasakyti žmogui, kas po jo bus po saule?

Įspėjimai

7

[1] Geras vardas vertesnis, negu kvapus aliejus,*
mirties diena vertesnė už gimimo dieną.
[2] Verčiau eiti į namus, kur vyksta gedulas,
negu į namus, kur puotaujama,
nes toks yra kiekvieno žmogaus galas,
ir gyvieji tesideda tai į širdį.
[3] Verčiau liūdėti negu juoktis,
nes po liūdnu veidu gali slėptis linksma širdis.

6,6 "... argi neina abu į vieną ir tą pačią vietą?": į kapą.
6,7 "... triūso vaisiai yra jo burnai": norui valgyti, t.y. kūnui.
6,9 Tai, ką turi, yra vertingesnis dalykas, negu tai, ko nori, nes norai ne visuomet išsipildo.
6,10 "... su stipresniu už save": Dievas yra už žmogų stipresnis.
7,1 "... kvapus aliejus": kūdikis, vos gimęs, buvo patepamas aliejumi. Žmogaus geras vardas išlieka ir po mirties.

[4] Išmintingųjų širdį patraukia gedulo namai,
o kvailųjų širdis yra pramogų namuose.
[5] Verčiau klausytis išmintingo žmogaus papeikimo,
negu klausytis kvailo žmogaus pagyrimo.
[6] Juk kaip erškėčiai spragsi po katilu,
taip yra ir su kvailųjų vėjavaikiškumu.
Tai irgi rūkas!
[7] Iš tikrųjų priespauda
net išmintingąjį gali padaryti kvailą,
o kyšis — sugadinti širdį.

[8] Reikalo galas vertesnis už jo pradžią;
kantri dvasia vertingesnė, negu išpuikusi.
[9] Neskubėk supykti,
nes pyktis glaudžiasi prie kvailojo krūtinės.

[10] Nesakyk: "Kaip tad gali būti, kad seniau buvo geriau, negu dabar?", nes nėra išmintinga kelti tokį klausimą.

[11] Išmintis yra lygiai taip vertinga, kaip yra vertingas paveldas, ir naudinga tiems, kurie mėgaujasi saule. [12] Juk išminties teikiama ūksmė yra kaip pinigų ūksmė, o žinojimo nauda yra ši: išmintis ją turinčiam teikia gyvastį.

[13] Apsvarstyk Dievo darbą! Kas gali ištiesinti, ką jis padarė kreiva? [14] Gerą dieną džiaukis gerove, o nelaimės dieną svarstyk: abi — viena ir kita — yra Dievo darbas. Taigi žmogus negali jam dėl ko nors skųstis.

Žmogus nėra tobulas

[15] Savo trumpalaikiame gyvenime mačiau šiuos du dalykus: kartais teisus žmogus pražūva, nepaisant jo teisumo, ir kartais nedorėlis išlieka, nepaisant jo nedorumo. [16]* Neperdėk, būdamas teisus, ir neperdėk, būdamas išmintingas. Kam gi turėtum save pražudyti?

7,16 Šv. Jeronimas susieja šį įspėjimą apie perdėtą teisumą su žmogumi, taip įsitikinusiu savo teisumu, kad nebegali atleisti artimui. Žr. 20-23 eilutes.

[17] Neperdėk, būdamas nedoras, ir nebūk kvailas. Kam gi turėtumei mirti prieš laiką?* [18] Geriausia, kad vieno laikytumeis, bet ir nuo kito rankos neatitrauktum,* nes kas bijo Dievo, tam su abiem seksis.

[19] Išmintis yra didesnė gynyba išmintingajam, negu dešimt esančių mieste didžiūnų. [20]* Iš tikrųjų nėra žemėje nė vieno žmogaus, kuris būtų taip teisus, kad tik gerai elgtųsi ir niekad nenusidėtų. [21] Pagaliau, nekreipk dėmesio į visa, ką žmonės kalba, kad neišgirstum savo vargą tave keikiant. [22] Juk savo širdyje žinai, kad kitus dažnai esi keikęs.

Išminties ieškojimas nepatenkina

[23] Visa tai tyriau išmintimi. Tariau: “Būsiu išmintingas”. Bet išmintis liko toli nuo manęs. [24] Toli yra visa, kas buvo įvykę, ir giliai, giliai palaidota. Kas gali tai išaiškinti? [25] Atsidėjau širdimi pažinti, ištirti, ieškoti išminties bei dalykų pagrindo, norėdamas suprasti, kad nedorumas yra kvailas, o kvailystė yra beprotystė.

[26] Kartesnė už mirtį man buvo patirtis su moterimi. Ji yra spąstai, jos širdis — žabangos, o rankos — pančiai. Kas patinka Dievui, tas jos išvengia, bet nusidėjėlis yra jos pagaunamas. [27] Štai ką radau, sako Koheletas, kai dėjau vieną dalyką prie kito, ieškodamas jų pagrindo. [28]* To dar tebeieškau, nors nesėkmingai: tik vieną žmogų iš tūkstančio užtikau {išmintingą}, bet moters tarp jų niekad neradau. [29] Vien tai, tikėk manimi, atradau: Dievas padarė žmoniją dorą, bet žmonės leidosi į savo svarstymus.*

7,17 “Kam gi turėtumei mirti prieš laiką?”: priešlaikinė mirtis buvo laikoma Dievo bausme už nedorą elgesį. Žr. 1 Sam 2,31-34; Jer 17,11; Ps 55,24; Pat 10,27.

7,18 “... kad vieno laikytumeis, bet ir nuo kito rankos neatsitrauktum”: taisyklių, kurias cituoja 16-17 eilutės.

7,20 Užuomina apie visuotinį žmonijos nupuolimą. Žr. Rom 5,12.

7,28 Išmintis, autoriaus manymu, yra retas dalykas tarp vyrų, ir dar retesnis tarp moterų.

7,29 “... svarstymus”: daugybę nesėkmingų žmonių apskaičiavimų — bandymų bei užmojų — savo jėgomis rasti gyvenimo prasmę ir laimę.

8

Išminčiai ir karalius

[1] Kas gali lygintis su išminčiumi?
Kas kitas žino, kaip paaiškinti dalykus?

"Žmogaus išmintis taip apšviečia jo veidą,
kad sušvelnėja kieti jo veido bruožai".

[2] Kaip esi prisiekęs Dievui, vykdyk, ką karalius įsako. [3] Neskubėk išeiti iš karaliaus akivaizdos, nors tau reikalas ir labai nemalonus būtų, nes jis daro, kas tik jam patinka. [4] Kadangi karaliaus žodis yra galingas, tai kas jam gali sakyti: "Kodėl taip darai?" [5] Kas paklūsta įsakymui, nepatiria jokios žalos. Išminčiaus širdis žino laiką ir nuosprendį, [6] nes kiekvienam dalykui yra ir laikas, ir nuosprendis. Savo didelei nelaimei žmogus [7] nežino to, kas įvyks, ir kas jam gali pasakyti, kaip tai įvyks? [8] Kaip žmogus negali suvaldyti vėjo ar pasilaikyti gyvybės alsavimo, taip jis negali nustatyti savo mirties dienos. Tas mūšis yra neišvengiamas, o nedorumas yra bejėgis išgelbėti savo šeimininką.

[9] Visus tuos dalykus suvokiau, svarstydamas visa, ką žmonės po saule daro, kai žmogus užvaldo kitą žmogų jo nenaudai.

Atpildo problema

[10]* Arba vėl, mačiau nedorėlius, išeinančius iš šventosios Vietos ir nešamus laidoti. Tuo tarpu tie, kurie dorai elgdavosi buvo pamiršti. Tai irgi rūkas! [11] Kadangi bausmė už nedorus darbus nėra tuoj vykdoma, žmogaus širdis įsidrąsina daryti pikta. [12] Nusidėjėlis gali daryti pikta šimtą kartų ir, nepaisant to, ilgai gyventi. Žinau, kad bus gera bijantiems Dievo, nes jie garbina jo Artumą, [13] bet nebus gera nedorėliui. Savo dienų jis nepailgins kaip šešėlio,* nes Dievo negarbina.

8,10 Tekstas hebrajų kalba nėra aiškus.
8,13 "... kaip šešėlio": žr. Koh 6,12.

[14] Žemėje pasitaiko ir kita paklaida. Doras žmogus kartais atlyginamas pagal nedorėlio darbus, o nedorėlis kartais atlyginamas pagal gero žmogaus darbus. Tariau, kad tai irgi yra rūkas!
[15]* Užtat labai vertinu malonumą. Juk žmogui po saule nėra nieko geresnio kaip valgyti, gerti ir mėgautis gyvenimu, nes tai lydės jį triūsiant per visas jo gyvenimo dienas, kurias Dievas jam suteiks po saule.

Žmogaus likimas paslaptingas

[16] Kai atsidėjau iš širdies mokytis išminties ir stebėti užsiėmimus, atliekamus žemėje, — apsieidamas net be miego dieną ir naktį, — [17] tada pamačiau, kad visa yra Dievo darbas. Iš tikrųjų žmogus negali išaiškinti viso vyksmo po saule. Nors žmogus ir stropiai triūstų ieškodamas, jis neišaiškins. Juk išminčiai, nors ir tariasi žiną, negali to išaiškinti.

9

[1]* Iš tikrųjų, svarstydamas visa tai širdimi, supratau, kad net teisiųjų ir išmintingųjų darbai yra Dievo rankoje. Ar tai yra meilė, ar tai yra neapykanta,* žmogus nepajėgia suprasti! [2] Juk toks pat likimas ištinka visus: teisųjį ir nedorėlį, gerąjį ir blogąjį, švarųjį apeigoms ir nešvarųjį, atnašaujantį auką ir neatnašaujantį aukos. Kaip dorąjį, taip ir nusidėjėlį, kaip žmogų, kuris prisiekia, taip ir žmogų, kuris bijo prisiekti. [3] Tarp blogybių, vykstančių po saule, visų blogiausia yra tai, kad toks pat likimas ištinka visus. Vadinasi,

8,15 Žr. Koh 2,24; 5,19 paaiškinimus.

9,1-10 Šie pareiškimai remiasi ribota pomirtinio gyvenimo samprata. Tik Naujojo Testamento apreiškimas apie prisikėlimą ir gyvenimą po mirties padėjo atsakyti į šiuos Koheletą kamavusius klausimus.

9,1 "Ar tai yra meilė, ar tai yra neapykanta...": ar tai Dievo malonė, ar nepalankumas. Žmogus negali atskirti dieviškos meilės nuo neapykantos, anot Koheleto, nes galų gale visų laukia toks pat likimas. Nors žmogus patiria šiuos jausmus, jie lieka jam paslaptis. Panašiai kaip mirtis ir likimas, meilė ir neapykanta Koheletui lieka akla ir nenumaldoma.

žmonių širdis yra kupina nedorumo ir, kolei jie gyvi, kvailystė tyko-ja jų širdyje, o po to jie nueina pas mirusiuosius! [4] Iš tikrųjų, juk žmogus gyvųjų draugėje turi viltį: verčiau būti gyvu šunimi, negu negyvu liūtu! [5] Juk gyvieji žino, kad jie turės mirti, o mirusieji nebežino nieko. Nebėra jiems daugiau atlygio, net jų atminimas yra užmirštas. [6] Jų meilė, jų neapykanta, jų pavydas jau seniai pradin-go. Niekad daugiau jie nebeturės dalies tame, kas vyksta po saule.

[7] Taigi eikš, valgyk savo duoną su džiaugsmu ir gerk savo vy-ną linksma širdimi, nes Dievas jau seniai patvirtino, ką darai. [8] Te-būna tavo drabužiai visuomet šviežiai išplauti, tenestokoja tavo gal-va kvapaus aliejaus! [9] Mėgaukis gyvenimu su žmona, kurią myli, per visas savo trapaus gyvenimo dienas, kurias jis tau po saule suteikia — per visas savo trapias dienas! Tai yra tavo dalis gyvenime ir ta-vo triūse, kuriuo triūsi po saule. [10] Visa, ką tik tavo ranka imasi daryti, daryk visomis jėgomis, nes nebus jokios veiklos, jokių sumanymų, jokio žinojimo, jokios išminties Šeole, į kurį esi pake-liui.

[11] Be to, pastebėjau po saule, kad greitieji ne visuomet laimi lenktynes, narsuoliai ne visuomet nugali kovoje, išmintingieji ne vi-suomet užsidirba sau pragyvenimą, gudrieji ne visuomet tampa turtingi ir mokytieji ne visuomet įgyja palankumą, nes nesėkmės metas ištinka juos visus. [12] Mat žmogus savo nesėkmės* meto net žinoti negali. Tarsi žuvis pagauta lemtingu tinklu, tarsi paukščiai patekę į kilpas, taip yra pagauti mirtingieji nesėkmės, kai ji staiga juos užklumpa.

[13] Be to, mačiau po saule ir šį išminties atvejį. Man jis pasiro-dė labai reikšmingas. [14] Buvo vienas mažas miestas. Nedaug jame tebuvo gyventojų. Jo užpulti atžygiavo galingas karalius. Pastatęs aukštus apgulos bokštus, jį apsupo. [15] Tame mieste gyveno beturtis išminčius. Savo išmintimi jis išgelbėjo miestą. Bet vėliau šio be-turčio žmogaus niekas neatsiminė. [16] Tad tariau: "Išmintis yra veiksmingesnė už nuogą jėgą, tačiau beturčio žmogaus išmintis nėra vertinama ir jo žodžių nepaisoma".

[17] Išmintingųjų ramiai tartų žodžių mieliau paisoma, negu kvailių valdovo riksmo!

9,12 "... savo nesėkmės": mirties ar netikėtos nelamės meto.

[18] Išmintis yra vertesnė už karo ginklus, bet vienui vienas sukčius daug gera sugadina.

10

[1]* Viena negyva musė gali sugadinti kvepalų dirbėjo tepalą! Maža kvailystė nusveria išmintį ir pagarbą.

[2] Išmintingo žmogaus širdis veda jį į dešinę, o kvailojo į kairę.* [3] Kvailasis ir būdamas kelyje stokoja nuovokos,* nes skelbia visiems be išimties, kad jis kvailas.

[4] Jei pakiltų ant tavęs valdovo pyktis, nepasitrauk iš savo vietos,* nes, pykčiui aprimus, atleidžiamos didelės kaltės.

[5]* Mačiau po saule kitą blogį tarsi klaidą, kylančią iš paties valdovo: [6] kvailystė iškelta į daug aukštų vietų, o turtingieji turi ant žemų krėslų sėdėti. [7] Mačiau raitų vergų, o didžiūnų, einančių pėsčiomis, tarsi jie būtų vergai.

[8] Kas kasa duobę, įpuls į ją;
kas ardo akmeninę tvorą, tą įkąs gyvatė.
[9] Kas skaldo akmenis, tą jie sužeis;
kas kerta rąstus, tam jie sukels pavojų.
[10] Jei kirvis būtų atšipęs ir žmogus prieš tai jo nepagaląstų,
reikėtų įtempti jėgas. Išmintis padeda būti sėkmingam.

10,1-20 Įsakymai ir patarlės buvo mokymo priemonės mokyklose, kurioms vadovavo mokytojai — išminčiai. Toks buvo ir Koheletas (žr. Koh 12,9). Liaudies patarlės buvo renkamos, kartojamos, pritaikomos naujoms aplinkybėms. Keletas patarlių rinkinių yra įamžinti Patarlių knygoje. Žr. Koh 11,1-6.

10,2 "... į dešinę ... į kairę": "dešinė" ir "kairė" daugelyje kalbų turi antrinę reikšmę ženklinti, kas yra visuomenėje priimta ar nepriimta, doroviniu požiūriu gera ar bloga. Žr. Pr 48,17; Ps 121,5; Mt 25,33.

10,3 "... būdamas kelyje stokoja nuovokos": nežino skirtumo tarp dešinės ir kairės, neatskiria išminties nuo kvailystės.

10,4 "... nepasitrauk iš savo vietos": nepabėk išsigandęs. Žr Pat 15,1.18; 16,14.

10,5-6 Koheletas išsireiškia savo aukštesnės visuomeninės klasės požiūriu. Pasak jo, šie nukrypimai gadina visuomenės darną.

[11] Jei gyvatė įgelia dėl to, kad ji nebuvo apkerėta,
tuomet nėra jokios naudos gyvatės kerėtojui.
[12] Išmintingo žmogaus žodžiai laimi jam palankumą,
o ką kvailasis sako, tai jį pražudo.
[13] Jo žodžiai prasideda nesąmone,
o jo šneka baigiasi visiška kvailyste.
[14] Kvailasis daugina žodžius!
Nė vienas nežino, ką ateitis atneš,
kas gali kam nors pasakyti, kas po jo įvyks?

[15]* Kvailojo triūsas taip jį nuvargina,
kad jis net nebežino, kaip nueiti į miestą.

[16] Vargas tau, šalie, kurios karalius yra jaunuolis,
kurios didžiūnai pradeda puotauti ryto metą!

[17] Laiminga tu, šalie, kurios karalius yra iš kilmingųjų,
kurios didžiūnai puotauja tinkamu laiku
santūriai, ne kaip girtuokliai!

[18] Dėl tingumo, įlinksta sijos,
dėl tingių rankų laša į trobą.
[19] Puota keliama išgertuvėms,
vynas duoda gyvenimui malonumo,
bet pinigai kiekvienam naudingi.

[20] Net tarp savo artimųjų neniekink karaliaus,
net savo miegamajame nekeik turtuolio,
nes padangių paukščiai gali nunešti tavo balsą,
sparnuotis gali pasakyti, ką tu sakei.

10,15 Turbūt tai yra posakis, ženklinantis didžiausią "kvailojo" negalią.

11

[1] Mesk savo duoną ant vandens,*
nes po daugelio dienų ją atrasi.
[2*] Išdalyk, ką turi, septyniems
ar net aštuoniems, nes nežinai,
kokia nelaimė gali ištikti žemę.
[3] Kai debesys yra pilni vandens,
jie palaisto lietumi žemę;
kur medis bekristų — į pietus ar į šiaurę,
toje vietoje, kur krinta,
ten jis ir gulės.
[4] Kas žiūri vėjo, niekad nesės,
o kas stebi debesis, niekad nepjaus.
[5] Lygiai kaip nežinai,
kokiu keliu ateina gyvybės alsavimas
į kaulus motinos įsčiose,
taip nežinai,
kaip Dievas elgiasi Visatoje.
[6] Rytą sėk savo sėklą,
iki vakaro neleisk savo rankai ilsėtis,
nes niekad nežinai,
ar šis ar anas darbas pasiseks,
ar galbūt abu bus sėkmingi.

Gyvenimo vakare

[7] Smagi yra dienos šviesa,
malonu akims matyti saulę.
[8] Taip, nors žmogus ir daug metų gyventų,
jais visais tesimėgauja prisimindamas,
kad bus daug tamsių dienų.
Tai, kas ateina, yra rūkas!

11,1 "Mesk savo duoną ant vandens...": padrąsinimas arba rizikuoti prekiaujant, arba būti dosniam duodant išmaldą. Vandenyno vandenys kartais išmeta į krantą pamestas brangenybes.

11,2 Išminčiaus nuoroda nedėti "visų kiaušinių į vieną krepšį".

[9] Džiūgauk, jaunuoli, kol esi jaunas!
Leisk savo širdžiai mėgautis
savo jaunystės dienomis.
Eik, kur veda tavo širdies troškimai,
daryk, kas patinka tavo akims,
tačiau žinok, kad dėl viso to
tave Dievas pašauks į teismą.
[10] Iš savo širdies pašalink rūpestį,
savęs neapsunkink,
nes jaunystė ir gyvenimo aušra yra rūkas!

12

[1]* Atsimink Kūrėją savo jaunystės dienomis,
dar skausmo dienoms neatėjus
ir tavęs dar nepasiekus metams,
apie kuriuos sakysi: "Man jie nemalonūs!"
[2] Pirma negu užtemsta saulė —
šviesa, mėnulis, žvaigždės —
ir debesys, nešdami lietų, sugrįžta.*
[3] Tai dienai atėjus, namų sargai drebės
ir galiūnai sukniubs,
malėjos, viena po kitos, ims dykinėti,
o žvelgiantys pro langą matys tamsą.
[4] Kai durys į gatvę bus uždaromos,
ir girnų garsas tilstelėjęs.
Kai paukščių giesmė bus aptildyta
ir visi giesmininkai apmalšinti.

12,1-7 Šis besiartinančios senatvės ir mirties — skausmo dienų — aprašas yra sunkiai paaiškinamas. Užsimenama apie gyvenimo žiemos atėjimą 3-ioje eilutėje ir apie namų sunykimą (žr. 4-ąją eilutę). Bandoma šias eilutes aiškinti ir alegoriškai: "galiūnai" yra kojos, "sargai" — rankos, "malėjos" — dantys, "langai" — akys... Atrodo, kad senatvės vargus atspindi ir "žiogas", t.y. senatvę ir ramentus. Apie "dulkes" ir "gyvybės alsavimą" žr. Pr 2,7; Ps 104,29-30.

12,2 "... debesys, nešdami lietų, sugrįžta": žiema Palestinoje yra debesuotas ir lietingas metas — senatvės simbolis.

[5]* Bijomasi aukštumų ir pavojų kelyje.
Migdolas pražysta, o žiogas vos bepasivelka
ir kapario uoga yra bejėgė.
Kadangi žmogus eina į savo amžinus namus,
raudotojai būriuojasi gatvėje laukdami,
[6]* kol bus nutrauktas sidabrinis siūlas
ir sudaužytas auksinis dubuo;
ąsotis sudaužytas prie šaltinio
ir vandens ratas sulaužytas prie talpyklos.
[7] Dulkės sugrįš į žemę,
kaip jos kadaise buvo,
o gyvybės alsavimas sugrįs pas Dievą,
kuris jį davė.

[8] Rūkų rūkas! — sako Koheletas.
Visa yra rūkas!

D. EPILOGAS: REDAKTORIAUS PASTABOS

[9] Koheletas buvo išmintingas žmogus. Be to, jis ir žmones mokė to, ką pats buvo išmokęs, sverdamas ir tyrinėdamas, bei sudarė daug patarlių. [10] Koheletas stengėsi rasti tinkamų posakių ir teisingus aiškiai užrašė.

[11] Išminčių posakiai yra tarsi akstinai,* tarsi giliai įkaltos į akstinus vinys. Jie buvo duoti vieno mokytojo. [12] O kas daugiau virš to, mano vaike, būk įspėtas! Knygos dauginamos be galo, daug mokslo nuvargina kūną.

12,5 Žydintis migdolo medis yra panašus į žmogaus baltus plaukus senatvėje; nerangus žiogas — seno žmogaus lėti judesiai; kapario, kaparinių šeimos augalo–krūmo, uoga — apetito akstinas.

12,6 Auksinis dubuo, pririštas sidabrine virvute, buvo gyvybės simbolis; virvutės nukirpimas ir dubens sudaužymas — mirties simbolis. Ąsotis talpyklos vandens ratas ženklina gyvybę ir mirtį.

12,11 "... akstinai": patarlės, posakiai yra paskatos žmogaus protui, nes verčia susimąstyti.

[13] Tai viską išklausius, toks yra paskutinis žodis: bijok Dievo* ir laikykis jo įsakymų, nes tai saisto visą žmoniją. [14] Juk Dievas pašauks atsakyti už kiekvieną darbą pagal jame slypinčias savybes, geras ar blogas.

12,13 "... bijok Dievo": teik Dievui garbę ir šlovink, pripažink Dievą Viešpačiu visa būtimi.

GIESMIŲ GIESMĖS KNYGA

Giesmių giesmės knyga, hebraiškai "Šir širim" — Gražiausioji giesmė (žr. Gg 1,1), — apima rinkinį poemų, kuriomis vaizduojama ir gėrimasi abipuse Dievo ir jo Tautos meile. Viešpats yra Mylimasis ir jo Tauta yra Mylimoji. Aprašydamas šį meilės ryšį žmogiškos meilės fone, įkvėptasis autorius laikosi Izraelio tikėjimo kraičio, papročių ir vaizdinių. Pranašai — Ozėjas (žr. 1-3), Izaijas (žr. 5,1-7; 54,4-8), Jeremijas (žr. 2,2-3.32), Ezekielis (žr. 16; 23) — apibūdina Dievo Sandorą su Izraeliu kaip santuoką. Pranašas Ozėjas Izraelio stabų garbinimą lygina su Gomerės svetimavimu (žr. Oz 1-3). Anot jo, Izraelio stabų garbinimas yra tolygus svetimavimui, nes ardo Izraelio santuoką su Sandoros Viešpačiu. Jis vaizduoja Dievą, Sandoros Viešpatį, prašnekinantį Izraelio širdį (žr. Oz 2,16) ir permainantį jį į naują dvasinę tautą, nuskaidrintą Babilonijos tremtyje "teisumu ir teisingumu, ištikima meile ir gailestingumu" (Oz 2,21).

Pagrindiniai poemų veikėjai yra vyras ir moteris, Jeruzalės dukterims tarnaujant fonu moters žodžiams (žr. Gg 1,5 ir t.t.). Knyga yra drama be iš anksto suplanuotų veiksmų. Jos vienybė yra mylimųjų — vyro ir moters — pokalbis. Per visus aštuonis skyrius jaučiama švelni meilės ir atsidavimo nuotaika. Moteris ir vyras — vaizduojamas karaliumi ir piemeniu — išreiškia meilę vienas kitam poemose, kurios dvelkia aistra, nuostaba ir pasididžiavimu. Abu randa malonumo kalbėti apie vienas kito fizinį žavumą (žr. Gg 4,1-7; 7,1-8). Vedybų nuoroda yra tik viena — Saliamono vestuvių diena (žr. Gg 3,11). Žodį "sužadėtinė" (žr. Gg 4,8-5,1), panašiai ir žodį "sesuo" reikia suprasti kaip įprastą meilės kalbos pomėgį Mylimajai ženklinti. Spėjama, kad šios poemos — giesmės — iš pradžių buvo vartojamos vestuvėse.

Įkvėptasis Giesmių giesmės knygos autorius, pasinaudodamas pranašų įžvalga į Dievo Sandorą su Izraeliu kaip santuoką, piešia iškilų paveikslą idealaus Izraelio — Išrinktosios Senojo ir Naujojo Testamento Tautos, — kurią Viešpats veda pamažu į nuostabią vienybę su savimi meilės ryšiu. Taip aiškinant Giesmių giesmės knygą, lengva suprasti, kodėl įkvėptasis autorius panaudoja savo laikų piršlybų ir vedybų papročius. Be to, poema nėra alegorija, kurios kiekvienas žodis mylimųjų pokalbyje turi perkeltinę prasmę. Giesmių giesmės knyga yra palyginimas, kuriame tikroji abipusės meilės prasmė slypi jos visumoje. Ir žydų, ir krikščionių tikėjimo kraitis mato Giesmių giesmėje Dievo ir Dievo Tautos meilę.

Apskritai kalbant, taip Giesmių giesmę supranta daugumas krikščionių aiškintojų. Nepaisant to, galima šioje knygoje matyti ir įkvėptą žmogiškos meilės idealą, vedybinio gyvenimo šventumą ir gelmes.

Nors Giesmių giesmė yra priskiriama Saliamonui (žr. Gg 1,1), knygos kalba ir stilius rodo, kad šis deimančiukas buvo nežinomo poeto sukurtas po Babilonijos nelaisvės (538 m. prieš Kristų).

Vedybos kaip įvaizdis, taip būdingas Giesmių giesmės knygai, yra pernelyg dažnas ir Naujajame Testamente (žr. Mt 9,15; 25,1-13; Jn 3,29; 2 Kor 11,2; Ef 5,23-32; Apr 19,7-8; 21,9-14). Krikščionių tikėjimo kraityje Giesmių giesmė yra buvusi aiškinama kaip vienybė tarp Kristaus ir Bendrijos. O Bernardas iš Klervo (Clairvaux) ją suprato kaip Kristaus ir pavienio žmogaus sielos vienybę.

Giesmių giesmės knygos metmenys:

A.	Pirmoji giesmė	1,1-2,7
B.	Antroji giesmė	2,8-3,5
C.	Trečioji giesmė	3,6-5,1
D.	Ketvirtoji giesmė	5,2-6,3
E.	Penktoji giesmė	6,4-8,4
F.	Šeštoji giesmė	8,5-14

GIESMIŲ GIESMĖS KNYGA

A. PIRMOJI GIESMĖ

1

1* Gražiausioji Saliamono giesmė.
2* {Mi] Tebučiuoja jis mane savo lūpų bučiniais!
Juk tavo meilė malonesnė, negu vynas,
3 negu tavo brangiojo aliejaus kvapas!
Tavo vardas — palieti kvepalai, —
užtat tave mergaitės myli.
4 Imk mane su savimi! Skubėkime!
Vesk mane, karaliau, į savo kambarius.

{JD} Tavimi mes džiaugsimės ir linksminsimės,
skonėsimės tavo meile labiau, negu vynu.
Tave mylėdami, teisingai daro!

5 {Mi} Esu juodbruvė, bet graži,
o Jeruzalės dukros!*
Kaip Kedaro* palapinės,
kaip Salmos* palapinių dangos.

1,1 Ši pirmoji pirmojo knygos skyriaus eilutė yra Giesmių giesmės knygos pavadinimas

1,2-15 Raidės puslapio paraštėje ženklina veikėją: {Mi} — Mylimoji, arba Sužadėtinė, {Ms} — Mylimasis, {JD} — Jeruzalės dukros. 2-7 eilutėse Mylimoji kreipiasi į sužadėtinį, kuris čia reiškiasi kaip karalius, bet kitose poemos dalyse — kaip piemuo. Karalius ir piemuo — ganytojas — yra dažni Viešpaties, Sandoros Dievo, titulai. Žr. Ps 23,1; Iz 40,11; Jn 10,1-16.

1,5 " ... Jeruzalės dukros": choras, į kurį kreipiasi Mylimoji ir kuris kelia jai klausimus (žr. Gg 5,9; 6,1), duodantis poemos veiksmui kryptį. "... Kedaro": Sirijos dykumos sritis; "... Salmos": Sirijos dykumos sritis palei Kedarą. Palapinių dangos buvo dažnai gaminamos iš juodų vilnų.

[6] Nežiūrėkite iš aukšto į mane,
kad aš tamsiaveidė,* —
saulė mane įdegino.
Mano motinos sūnūs supyko ant manęs:
padarė mane vynuogynų prižiūrėtoja.
Savo pačios vynuogyno neprižiūrėjau.
[7]* Pasakyk tad man, mano tikroji meile,
kur ganai savo kaimenę,
kur guldai ją vidudienį poilsio?
Kad nebereikėtų man daugiau klaidžioti kaip bastūnei
palei tavo draugų kaimenes.

[8] {Ms} Jeigu tu nežinai vietos,
o gražiausia tarp moterų,
eik avių pėdomis
ir ganyk savo ožiukus
šalia piemenų palapinių.
[9]* Tu, mano meile, jaudini vyrus,
kaip kumelaitė jaudina faraono kovos vežimų žirgus.
[10] Žavūs tavo skruostai, puošti pintomis grandinėlėmis,
tavo kaklas — karoliais.
[11] Iš aukso nukalsim tau grandinėles,
išpuošime jas sidabru.
[12] {Mi} Kol karalius ilsisi savo kambary,
mano nardas* pripildo orą kvepėjimo.
[13] Mano mylimasis yra man miros* ryšulys,
prigludęs tarp mano krūtų.

1,6 "... tamsiaveidė": saulės nurudinta, dirbant brolių vynuogynuose. "... savo pačios vynuogyno": taip Mylimoji ženklina save pačią. Žr. Iz 5,1-7. Čia Izraelis yra laikomas vynuogynu ir Viešpats, Sandoros Dievas, yra Mylimasis.

1,7 Čia ir kitur Giesmių giesmės knygoje (žr. 3,1; 5,8; 6,1), Mylimoji pareiškia savo troškimą būti drauge su Mylimuoju. Šios eilutės yra nuoroda į įtampą poemoje. Tik poemos gale (žr. Gg 8,5-7), mylimieji tai įgyvendina.

1,9-11 Mylimasis palygina mergaitės žavesį su faraono iškilmių vežimo papuošalais.

1,12 "... nardas": brangūs kvepalai, Mylimosios įvaizdis. Žr. Gg 4,14.

1,13 "... miros": mira, pagaminta iš kvapių balzamo sakų.

[14] Mano mylimasis yra man henos* žiedų puokštė
En–Gedžio vynuogių soduose.
[15] {Ms} Ak, kokia tu graži, mano mylimoji,
ak, kokia esi graži,
tavo akys kaip balandžių!*
[16]* {Mi} Ak, koks esi gražus, mano mylimasis —
iš tikrųjų gražus!
Mūsų guolis pavėsinėje;
[17] sijos mūsų namų iš kedrų,
o gegnės iš kiparisų.

2

[1] Aš esu Šarono gėlė,* slėnių lelija.

[2] {Ms} Kaip lelija tarp erškėčių —
mano mylimoji tarp merginų!
[3] {Mi} Kaip obelis tarp miško medžių —
mano mylimasis tarp vaikinų.
Kaip smagu sėdėti jo paūksmėje,
ir jo vaisiai man saldūs.
[4]* Mane jis įvedė į pokylio menę,
ir jo ženklas viršum manęs buvo meilė.
[5] Stiprink mane razinų teŠlainiu,
atgaivink mane obuoliais,
nes aš sergu meile.
[6] Jo kairioji ranka buvo man po galva,
o dešiniąja jis mane apkabino!

1,14 "... henos": hena — augalas, kurio balti žiedai yra kvapūs.

1,15 "... tavo akys kaip balandžių": nuoroda į nekaltumą ir žavumą.

1,16-17 Nors susitikimo vieta yra tik kukli piemens pastogė, ji tampa rūmais su kedrų sijomis ir kiparisų gegnėmis, kai ją papuošia jų meilė.

2,1 "... Šarono gėlė": turbūt narcizas, mėgstantis derlingąją Šarono lygumą, kuri driekiasi tarp Karmelio kalno ir Jopės palei Viduržemio jūrą.

2,4-7 Puotos menė, saldūs stalo valgiai, sužadėtinės ir sužadėtinio glamonės ženklina jų jausmų švelnumą ir jų meilės nuoširdumą.

[7] Prisaikdinu jus, Jeruzalės dukros,
gazelėmis ar laukų stirnomis:*
nebudinkite, nežadinkite meilės,
kol ji pati neprabus!

B. ANTROJI GIESMĖ

[8]* {Mi} Klausykis! Mano mylimasis!
Žiūrėk, jis ateina,
šokinėdamas per kalnus,
sparčiai bėgdamas per kalvas.
[9] Mano mylimasis panašus į gazelę
ar jauną briedį.
Žiūrėk, jis stovi už mūsų sienos,
žiūri į vidų pro langus,
bando pamatyti pro pinučius.
[10] Mylimasis mane kalbina! Jis man taria:
"Kelkis, mano meile, mano gražioji,
eikš!
[11] Juk žiema jau pasibaigė,
lietūs praėjo ir nusčiuvo.
[12] Gėlės pražydo žemėje,
atėjo metas vynmedžius genėti,
ir purplelis jau burkuoja mūsų šalyje.
[13] Figmedis augina žalias figas,
ir vynmedžių žiedai tvinsta maloniais kvapais.
Kelkis, mano meile, mano gražioji,
eikš!

2,7 "... gazelėmis ar laukų stirnomis": šių gyvulių greitumas ir jų žavumas bei švelni jų akių išraiška įteigia meilę. Žr. Pat 5,19.

2,8-13 Scena ūmai pasikeičia. Sužadėtinė jaučia, kad jos mylimasis skubinasi jos buveinės link. Pasigirsta jo balsas, kviečiantis eiti pas jį.

2,14 Į sužadėtinę kreipiamasi kaip į balandę tarsi kalnų tvirtovėje — nematomą ir nepasiekiamą.

[14]* O mano balande, uolų plyšyje,
uolos prieglobstyje,
leisk man pamatyti tavo veidą,
ir išgirsti tavo balsą,
nes tavo balsas toks mielas
ir tavo veidas gražus".

[15]* Sugaudykit mums lapes* —
tas laputes,
kenkiančias vynuogynams.
Juk mūsų vynuogynai žydi!

[16] Man mylimasis, aš jam;
jis gano savo kaimenę tarp lelijų.
[17] Kol atvės diena* ir pailgės šešėliai,
klajok, mano mylimasis,
kaip gazelė ar jaunas briedis
ant Betero* kalnų.

3

[1]* {Mi} Savo guoly per naktis ieškojau to,
kurį myli mano širdis;
ieškojau, bet negalėjau rasti.
[2] "Turiu tad keltis ir išvaikščioti miestą —
gatves ir aikštes —
turiu ieškoti to, kurį myli mano širdis".
Ieškojau, bet jo neradau.

2,15 Giesmės nuotrupa — atsakymas į 14-osios eilutės prašymą. Žr. Gg 8,13-14. "... lapes": visa, kas gali drumsti meilės ryšį, kuris įvaizdinamas vynuogynu. Žr. 16-ąją eilutę.

2,17 "... atvės diena": vakare, kai atvės diena. Žr. Pr 3,8. "... Beter{o}": nežinoma vietovė — nežinomas žodis. Jis suprantamas įvairiai: sunkumų, kvepalų ir atnašos prasmėmis. Žr, Pr 15,7-21.

3,1-5 Sužadėtinė pasakoja Jeruzalės dukroms apie sėkmingą — sapne ar vaizduotėje — Mylimojo ieškojimą. Žr. Gg 5,2-8.

[3] Užtikau panaktinius,
apeinančius miestą.
"Ar nematėte to, kurį myli mano širdis?"
[4] Vos tik juos praėjusi,
radau tą, kurį myli mano širdis.
Tvirtai jį apkabinau ir nepaleidau,
kol neįsivedžiau į savo motinos namus,
į kambarį tos, kuri mane pagimdė.
[5] Prisaikdinu jus, Jeruzalės dukros,
gazelėmis ar laukų stirnomis,
nebudinkite, nežadinkite meilės,
kol ji pati neprabus!

C. TREČIOJI GIESMĖ

[6]* {JD} Kas ten ateina iš dykumos
tarsi dūmų stulpas,
kupinas miros, smilkalų
ir visų kvepiančių pirklio miltelių?
[7] Žiūrėk, tai Saliamono neštuvai!
Juos supa šešiasdešimt vyrų,
Izraelio galiūnų:
[8] visi ginkluoti kalavijais
ir įgudę kovoti.
Prie kiekvieno juosmens kalavijas
apsiginti nuo pavojų nakties sargyboje.
[9] Karalius Saliamonas pasidirbdino nešamą sostą
iš Libano medžių.
[10] Jo šulai pasidabruoti,
atlošas paauksuotas,
o sėdynė iš raudono vilnonio audeklo.
Vidus jo buvo su meile
Jeruzalės dukrų išpuoštas.
[11] Ziono dukros, išeikite ir pasižiūrėkite
į karalių Saliamoną,

3,6-11 Mylimasis vaizduojamas kaip karalius Saliamonas, lydimas šešiasdešimties ginkluotų vyrų, atvykstantis su karališka palyda susitikti su savo sužadėtine.

į vainiką, motinos jam uždėtą per vestuves
— jo širdies džiaugsmo dieną.

4

[1] {Ms} A, kokia tu graži, mano meile,
kokia tu esi graži!
Tavo akys kaip balandžiai, slepiamos šydo!

Tavo garbanos plasta kaip kaimenė ožkų,
besileidžiančių žemyn Gileado šlaitais.

[2] Tavo dantys* taip balti, kaip kaimenė nukirptų avių,
lipančių iš plukdymo tvenkinyje.
Jos visos veda dvynius,
nė viena iš jų neišsimeta.

[3] Tavo lūpos tarsi raudonas kaspinas,
o tavo burna graži.
Tavo skruostai kaip dvi granato pusės,*
slepiamos šydo.

[4*] Tavo kaklas tarsi Dovydo bokštas,
pastatytas ginklams laikyti
Tūkstančiai skydų jame kabo, —
visi jie — galiūnų skydai.

[5] Dvi tavo krūtys tarsi du stirniukai
— gazelės dvyniai, —
besiganantys tarp lelijų.

4,2 "... dantys": stebina savo baltumu.

4,3 "... dvi granato pusės": granatmedžio vaisius, šiek tiek panašus į apelsiną. Tamsiai raudonos spalvos žievė yra stangri. Mergaitės skruostai palyginami su granato apvalumu ir spalva.

4,4 Mylimosios kaklo papuošalai palyginami su trofėjais ant miesto sienų. Žr. 1 Kar 10,10; 14,26-28; Ez 27,10.

[6] Kol diena atvės ir pailgės šešėliai,
aš nuskubėsiu prie miros kalno,
prie smilkalų kalvos.*
[7]* Visa tu graži, mano meile,
nėra tavyje dėmės.

[8] Ateik iš Libano, mano sužadėtine,
ateik iš Libano.
Nusileisk nuo Amano* viršūnės,
nuo Seniro ir Hermono* viršūnių,
iš liūtų urvų,
iš leopardų kalnų.

[9] Tu sužavėjai mano širdį,
mano sesuo* sužadėtine!
Sužavėjai mano širdį
vienu savo akių žvilgsniu,
vienu savo karolių brangakmeniu.
[10] Kokia graži tavo meilė,
mano sesuo sužadėtine!
Tavo meilė saldesnė už vyną,
o tavo tepalai kvapesni už visus kvepalus!
[11] Tavo lūpos, sužadėtine, laša medumi,*
medus ir pienas po tavo liežuviu,
o tavo drabužiai kvepia Libano dvelksmu.

[12] Mano sesuo sužadėtinė yra uždaras sodas.*
Uždaras sodas, užantspauduotas šaltinis.*

4,6 "... miros kalno ... smilkalų kalvos": kalbama apie mylimąją perkeltine prasme. Žr. 8,14.

4,7 Žr. Apaštalo Pauliaus Bendrijos aprašymą Ef 5,27. Katalikų Bendrija šia eilute ženklina Mariją liturgijoje.

4,8 "... Aman{o} ... Senir{o} ir Hermon{o}": šios kalnų viršūnes įvaizdina sunkumus, kuriuos mylimieji turi nugalėti. Žr. Gg 2,14.

4, 9 "... sesuo": glamonės žodis, svarbus mylimųjų pokalbio posakis poemoje.

4,11 "... laša medumi": švelniais žodžiais. Žr. Pat 5,3.

4,12 "... uždaras sodas ... užantspauduotas šaltinis": skirtas tik sužadėtiniui. Pabrėžiama sužadėtinės ištikimybė. Žr. Pat 5,15-19.

[13] Tu esi malonumų sodas, kuris želdina
granatmedžius ir geriausius vaisius;
henos gėles ir nardo žiedus,
[14]* nardą ir kroką,
kvapiąją nendrę ir cinamoną
su visais kvapiais medžiais;
mirą ir alaviją
su visais rinktiniais kvepalais.
[15] Tu esi sodo šaltinis,
gyvojo vandens versmė
iš Libano tekančios srovės!

[16] {Mi} Pabusk, šiaurės vėjau!
Ateik, pietų vėjau!
Padvelk į mano sodą,
tepasklinda plačiai jo kvapai!

Teateina mylimasis į savo sodą,
tevalgo jo geriausius vaisius.

5

[1] {Ms} Atėjau į savo sodą,
mano sesuo sužadėtine.
skinuosi savo mirą ir kvepalus,
valgau savo korį su medumi,
geriu savo vyną su pienu.

{JD} Valgykite, bičiuliai, gerkite!*
Apsvaikite iš meilės!

4,14 Visi šie augalai vertinami dėl jų kvapumo.
5,1 "Valgykite, bičiuliai, gerkite!": mylimieji raginami mėgautis meile. Kristaus vienybės su Bendrija simbolis.

D. KETVIRTOJI GIESMĖ

2* {Mi} Aš miegojau, bet mano širdis budėjo.
Klausyk! Mano mylimasis beldžiasi!
"Įleisk mane, mano sesuo, mano meile
mano balande, mano tobuloji!
Juk mano galva permirkusi nuo rasos,
o garbanos nuo nakties miglos".
3* Buvau jau nusirengusi, —
kaip apsirengti man iš naujo?
Buvau jau kojas nusiplovusi, —
kaip man jas vėl purvinti?
4 Mano mylimasis įkišo ranką pro skląsčio skylę,
ir mano širdis jo troško.
5 Atsikėliau atidaryti savo mylimajam,
lašant nuo rankų mirai,
varvant nuo pirštų geriausiai mirai
ant skląsčio rankenos.
6* Atidariau savo mylimajam,
bet jis buvo nusisukęs ir nuėjęs.
Apmiriau, kad jis nuėjo!
Ieškojau, bet negalėjau rasti;
šaukiau, bet jis neatsišaukė.
7* Užtiko mane panaktiniai,
apeidami miestą;
jie sumušė, sužeidė mane, —
atėmė mano skraistę tie sienų panaktiniai!

8 Prisaikdinu jus, Jeruzalės dukros!
Jeigu sutiksite mano mylimąjį,
pasakykite jam, kad aš sergu iš meilės.

5,2-8 Mylimosios išbandymas, panašus į išbandymą Gg 3,1-5 tekste.
5,3-4 Sužadėtinės dvejojimas kyla iš jos stipraus išgyvenimo.
5,6 Atrodo, kad sužadėtinio pasitraukimas yra sąmoningas mergaitės bandymas.
5,7 Panaktiniai nežino, kodėl mergaitė klajoja miesto gatvėse. Žr. Gg 3,2-4.

[9] {JD} Kuo tavo mylimasis skiriasi iš kitų,
o gražiausioji iš moterų?
Kuo tavo mylimasis skiriasi iš kitų,
kad tu mus taip prisaikdini?

[10]* {Mi} Mano mylimasis visas spindi ir saulėje įdegęs, —
jį pažinsi tarp dešimties tūkstančių.

[11] Jo galva — gryno aukso,
plaukai garbanoti,
juodi kaip varnas.

[12] Jo akys kaip
prie tekančio vandens balandžiai,
besipliuškenantys pursluose,
tupintys ant šaltinio krašto.

[13] Jo skruostai tarsi lysvės kvepalų,
skleidžiančios kvapus.
Jo lūpos yra kaip lelijos,
iš kurių srūva mira.
[14] Jo rankos kaip auksinės lazdos,
nusagstytos brangakmeniais.
Jo liemuo tarsi iš drambliakaulio,
išdabinto safyrais.

[15] Jo kojos yra alebastro stulpai,
pastatyti ant stovų iš gryno aukso.
Jis yra toks didingas kaip Libanas,
ir dailus tarsi jo kedrai.

[16] Jo žodžiai yra saldybė,
ir visas jis — malonumas!
O Jeruzalės dukros,
toks yra mano mylimasis,
toks yra mano numylėtinis!

5,10-16 Mergaitė, atsakydama į Jeruzalės dukrų klausimą (žr. 9-ąją eilutę), giria savo mylimąjį.

6

1* {JD} Kur nuėjo tavo mylimasis,
o visų moterų gražiausioji?
Kuriuo keliu pasuko tavo mylimasis,
kad galėtume jo ieškoti kartu su tavimi?

2* {Mi} Mano mylimasis nusileido į savo sodą,
prie kvapiųjų augalų lysvių,
ganyti kaimenę soduose
ir pasiskinti lelijų.
3 Aš esu mylimojo,
ir mano mylimasis yra mano.
Jis ganosi tarp lelijų.

F. PENKTOJI GIESMĖ

4* {Ms} Mano meile, tu esi taip graži kaip Tirza,
daili kaip Jeruzalė,
pagarbią baimę kelianti kaip pulkas su vėliavomis.
5 Nugręžk savo akis nuo manęs,
nes jos mane gniuždo!

Tavo garbanos plasta tarsi kaimenė ožkų,
besileidžiančių žemyn Gileado šlaitais.

6 Tavo dantys kaip avių kaimenė,
ką tik išlipusi iš plukdymo tvenkinio;
jos visos veda dvynius,
nė viena jų nėra išsimetusi.

6,1 Jeruzalės dukterys, sužadėtinės žodžių paveiktos, siūlosi eiti kartu mylimojo ieškoti.

6,2-3 Sužadėtinė nėra linkusi dalytis nė su viena savo mylimuoju, todėl nepriima Jeruzalės dukterų pagalbos. Ji dedasi, kad nėra jo pametusi, nes jis yra tik nuėjęs į savo sodą.

6,4-6 Mylimasis vėl didžiuojasi jos grožiu. Žodis "tirza{h}" turbūt reiškia "maloni". Tirzos miestas buvo ankstyva šiaurinės Izraelio karalystės sostinė. Žr. 1 Kar 16.

[7] Tavo skruostai kaip dvi granato pusės,
slepiamos už šydo.

[8] Šešiasdešimt karalienių, aštuoniasdešimt sugulovių
ir merginų be skaičiaus.
[9] Tik viena ji yra mano balandė,
mano tobuloji,
tik viena ji motinos numylėtinė —
džiaugsmas tos, kuri ją pagimdė.
Merginos matė ją ir gyrė;
ir karalienės, ir sugulovės kėlė ją į padanges.

[10] {JD} Kas yra ta, kuri sušvinta tarsi aušra,
graži kaip mėnulis,
šviesi tartum saulė,
pagarbią baimę kelianti kaip pulkas su vėliavomis?

[11] {Mi} Nusileidau į lazdynų miškelį
slėnio žiedų pamatyti, —
pažiūrėti, ar vynuogės jau išsprogusios,
ar granatmedžiai jau pražydę.
[12]* Net nepajutau ... mano troškimas įkėlė mane
į vežimą šalia mano didžiūno.

7

[1] {JD} Sukis, sukis, mergaite iš Šulamo!*
Sukis, sukis,
kad galėtume į tave pasižiūrėti!

{Ms} Kodėl norite pasižiūrėti į Šulamo mergaitę,
šokančią tarp dviejų šokėjų eilių?

6,12 Hebraiškasis tekstas yra neaiškus. Vulgata verčia: "Aš nežinojau; mano siela mane gąsdino dėl Aminadabo vežimų".

7,1 "... mergaite iš Šulamo!": arba "Šulamiete!" Spėjama, kad ta mergaitė buvo iš Šulamo vietovės Esdraelono lygumoje (žr. 1 Kar 1,3). O vardas "Šulamietė" gali reikšti "Taikiąją" ir priminti Saliamono — "Taikiojo" — vardą.

[2]* {JD} Kokios grakščios tavo kojos, apautos sandalais,
didžiūno dukra!
Tavo dailios šlaunys tarsi brangakmeniai,
meistro rankų darbas.
[3] Tavo bamba tarsi apvali taurė,
visuomet pilna vyno.
Tavo pilvas tarsi kviečių krūva,
apsodinta lelijomis.
[4] Tavo krūtys tarsi du stirniukai —
gazelės dvyniai.
[5]* Tavo kaklas tarsi drambliakaulio bokštas.
Tavo akys tarsi Hešbono tvenkiniai
prie Bat–Rabimų vartų.
Tavo nosis tarsi Libano bokštas,
žvelgiantis Damasko link.
[6] Tavo galva iškyla kaip Karmelis,
tavo plaukų sruogos tarsi purpuras —
jų kasos karalių padaro belaisvį.

[7] {Ms} Kokia tu graži, kokia maloni!
O meile, mano džiaugsme!
[8]* Esi daili kaip palmė,
o tavo krūtys kaip kekės.
[9] Tariau: "Įlipsiu į palmę,
įsitversiu į jos šakas".
Tebūna tavo krūtys kaip vynuogių kekės,
tavo alsavimas tarsi obuolių dvelkimas,

7,2-6 Meilingas mergaitės žavumo aprašas. Vynas ir kviečiai yra vaisingumo įvaizdžiai. Šiame apraše jie siejami su moters kūno dalimis, turinčiomis glaudų ryšį su vaisingumu.

7,5 Palyginimas pabrėžia kaklo dailumą bei baltumą ir akių skaidrumą. Bat-Rabimai buvo miestas šiaurės rytuose nuo Hešbono Transjordanijoje. Žr. Jer 49,3.

7,8-9 Palmė — grakštaus dailumo įvaizdis.

[10] o tavo lūpos kaip geriausias vynas!

{Mi} Teteka tad vynas švelniai mano mylimajam,*
bėgdamas pro lūpas ir dantis!
[11]* Aš priklausau mylimajam,
ir jis manęs geidžia.
[12] Eikš, mano mylimasis, skubėkime į laukus,
nakvokime kaimuose!
[13] Eikime anksti į vynuogynus,
pažiūrėkime, ar vynmedžiai jau išsprogo,
ar jų žiedai jau užmegzti,
ar granatmedžiai jau pražydo.
Ten savo meilę tau dovanosiu.
[14] Mandragora* jau kvepia,
patys geriausi vaisiai prie mūsų durų, —
tau išsaugojau, mano mylimasis,
šviežius ir džiovintus.

8

[1] {Mi} O kad tu būtum man kaip brolis,
žindęs mano motinos krūtis!
Sutikusi tave lauke, išbučiuočiau,
ir niekas man neprikaišiotų.
[2] Vesčiausi tave,
parsivesčiau į savo motinos namus,
į kambarį tos, kuri mane pagimdė.
[3] Duočiau tau gerti kvapaus vyno
ir savo granatų sulčių.

7,10 Sužadėtinė švelniai paverčia mylimojo komplimentą savo meilės ir švelnumo išraiška mylimajam.

7,11-14 Mergaitės atsakymas laiduoja mylimajam jos meilę ir kviečia jį grįžti su ja į džiaugsmus, susijusius su jų meile. Žr. Gg 6,11-12.

7,14 "Mandragora...": žmonių įsitikinimu, šis augalas žadino meilę ir vaisingumą. Žr. Pr 30,14-21.

[4] O kad jo kairioji būtų man po galva
ir dešinioji mane apkabintų!
Prisaikdinu jus, Jeruzalės dukros,
nebudinkite ir nežadinkite meilės,
kol ji pati neprabus!

F. ŠEŠTOJI GIESMĖ

[5]* {JD} Kas yra ta, kuri ateina iš dykumos,
pasirėmusi į mylimąjį?

{MS} Po obelimi žadinau tave.
Ten tavo motina kentė gimdymo skausmą su tavimi,
ten kentė gimdymo skausmą ta, kuri tave pagimdė.

[6]* {Mi} Dėk mane kaip antspaudą ant savo širdies,
kaip antspaudą ant savo rankos!
Juk meilė stipri kaip mirtis,
aistra nuožmi kaip Šeolas.
Jos kaitra yra kaip ugnies kaitra,
nenumaldoma liepsna.
[7] Gilūs vandenys negali užgesinti meilės,
nė potvyniai jos paskandinti.
Jeigu žmogus siūlytų už meilę visą savo turtą,
būtų tik paniekos vertas.

8,5 Mylimieji vaizduojami einantys namų link. Jiedu džiaugiasi, kad mergaitės noras (žr. 1-2 eilutes) išsipildė. Sužadėtinis kalba apie jų pirmąjį susitikimą.

8,6-7 Antspaudas buvo nešiojamas pririštas prie rankos (kaip šiuo atveju) arba užkabintas ant kaklo kaip žiedas (žr. Jer 22,24). Žmogaus gyvenime mirtis ir mirusiųjų buveinė yra neišvengiami, nenumaldomi. Galų gale jie visad laimi! Meilė yra lygiai taip pat tikra savo pergale ir prilygsta savo jėga kovoje su gyvenimo priešais. Nei vandenys gali ją užgesinti, nei potvynis gali ją paskandinti. Meilė yra brangesnė už visus turtus.

[8]* "Mūsų sesuo dar maža
ir jos krūtys dar mažos.
Kaip mes padėsime savo seseriai tą dieną,
kai ji bus pažadėta?
[9] Jeigu ji yra siena,
statysime ant jos sidabrinį pylimą,
o jeigu ji yra durys,
apmušime kedro lentelėmis".

[10] Aš esu siena,
ir mano krūtys yra kaip bokštai,
todėl jo akyse radau tikrą ramybę.

[11]* Saliamonas turėjo vynuogyną Baal–Hamone, —
jį patikėjo prižiūrėtojams.
Kiekvienas už jo vaisius turėjo mokėti
po tūkstantį sidabrinių.
[12] Savo vynuogyną aš pati prižiūriu!
Tu, Saliamonai, gali turėtis tą tūkstantį,
o vaisių prižiūrėtojai du šimtus!

8,8-10 Sužadėtinė pareiškia, kad ji skaisti. 9-oje eilutėje ji cituoja savo vyresniųjų brolių rūpestį jos ateitimi. Kol ji dar nesubrendusi, jie nori ją išsaugoti galimoms vedyboms. Būdama dora, ji bus gerbiama; būdama neskaisti, ji bus laikoma užrakinta. Atsakydama į jų rūpestį, ji laiduoja savo skaistumą ir didžiuojasi radusi malonę savo mylimojo akyse.

8,11-12 Šios mįslingos eilutės buvo įvairiai aiškinamos. 11-oje eilutėje mergaitė kalba apie didelės vertės vynuogyną, kuris palyginamas su pačia mergaite 12-oje eilutėje. Jos milžiniškas kraitis — tūkstantis sidabrinių — derinasi su jos vidine verte. Ji yra ta dosni mylimoji, duodanti save ir kraitį savo mylimajam, vadinamam Saliamonu, ir mažesnes dovanas savo broliams — aniems prižiūrėtojams (žr. 8-9 eilutes).

13* {Ms} O sodo gyventoja,
mano bičiuliai laukia tavo balso!
Leisk man jį išgirsti!
14 {Mi} Skubėk, mano mylimasis,
būk panašus į gazelę ar jauną briedį
kvepalų kalnuose.

8,13 Panašiai kaip Gg 2,14-15, mylimasis prašo iš jos žodžio ar dainos, o mylimoji atsako panašiai kaip ir Gg 2,17.

IŠMINTIES KNYGA

Išminties knyga buvo parašyta maždaug prieš šimtą metų prieš Kristaus atėjimą. Jos įkvėptasis autorius, kurio vardas nėra žinomas, buvo narys žydų bendruomenės Aleksandrijos mieste, Egipte. Būdamas helenistas žydas, jis rašė graikiškai hebrajų poezijos stiliumi. Kartais jis kreipiasi į skaitytoją Saliamono asmeniu, dėdamas savo pamokymus į išmintingojo hebrajų karaliaus lūpas, kad pabrėžtų jų vertę. Jo nuodugnus ankstesniųjų Senojo Testamento knygų pažinimas, kurį atspindi bemaž kiekviena knygos eilutė, rodo, kad jis buvo, panašiai kaip Ben Sira — Siracidas — iškilus religinio gyvenimo ir išminties sąjūdžio atstovas tarp potremtinio judaizmo išminčių.

Pagrindinis įkvėptojo autoriaus tikslas buvo bent iš dalies stiprinti savo meto tikėjimo bendruomenę, varginamą ir kenčiančią nuo tikėjimą atmetusių tautiečių. Išreikšdamas savo mokymą, jis leidosi į svarbiausių savo meto religinių klausimų svarstymą, būtent: dieviškosios išminties grožis ir vertė (žr. Išm 6,22-11,1), likiminiai Išėjimo įvykiai (Išm 11,2-16; 12,23-27; 15,18-16,29), Dievo gailestingumas (Išm 11,17- 12,22), stabų garbinimo kvailystė (Išm 13,1-15,17), Dievo teisingumas atlyginant ir baudžiant žmogų (Išm 1,1-6,21).

Kiekvienas amžius yra prabėgantis amžius. Laikas nelūkuriuoja. Pirmasis prieškristinis amžius buvo amžius su laiko kriokliais. Tai buvo ypatingas amžius, nes didžios idėjos blaškėsi iš krašto į kraštą; žmonės su nerimu veržėsi iš vietos į vietą; visuomeninės gijos iro ir mezgėsi; visuomeniniai ir ekonominiai veiksniai žlugo ir kilo. Tokie laiko kriokliai išplauna ne tik pavienių žmonių, bet ir bendruomenių šaknis. Nerimo nuotaika paaitrina būtinius žmogaus klausimus. Gyvenimas pasirodo atviras iš abiejų šonų: praeitis byra, o ateities gijos dar neapmestos. Išminties knyga teikė žydų bendruomenei — salelei helenizmo jūroje — drąsos, jėgų ir paguodos. Įkvėptasis autorius jiems priminė, kad jų tikėjimo išmintis yra tikra, viršijanti net graikų išmintį. Jų Viešpats — "grožio autorius" (Išm 13,3); pažinti Viešpatį — vispusis teisumas, patirti jo galybę — nemirtingumo šaknys (Išm 15,3), nes nemarioji Dievo dvasia yra visuose daiktuose (Išm 12,1).

Pirmieji dešimt Išminties knygos skyrių ypač paruošia skaitytoją aiškesniam Kristaus ir krikščionybės mokymui.

Išminties knygos metmenys:

A.	Teisumas ir žmogaus likimas	1,1-6,21
B.	Saliamonas ir išminties ieškojimas	6,22-11,1
C.	Ypatinga Dievo apvaizda Išėjimo metu	11,2-19,22

IŠMINTIES KNYGA

A. TEISUMAS IR ŽMOGAUS LIKIMAS

1

Ieškoti Dievo ir vengti pikta

1 Mylėkite teisumą,* žemės valdovai,
būkite atviri VIEŠPAČIUI gerumu,
jo ieškokite tyra širdimi.
2 Juk suranda jį tie, kurie jo negundo, —
jis pats apsireiškia tiems, kurie juo pasitiki.
3 Juk sukti svarstymai atitolina žmones nuo Dievo,
o kai jo galybė bandoma, — ji apstulbina kvailius.
4 Juk išmintis niekad neis į piktos valios sielą,
nei gyvens nuodėmės pavergtame kūne.
5 Juk šventoji auklėjimo dvasia* bėgs nuo apgaulės,
pasitrauks nuo kvailų svarstymų, —
bus ateinančios neteisybės* išguita.

6 Juk išmintis yra žmogų mylinti dvasia,
tačiau ji neišlaisvina piktažodžiautojo

1,1 "... teisumą": teisumas — vispusis proto ir valios sutarimas su Dievo valia, išreikštas Mozės mokymo įsakymuose ir sąžinės reikalavimuose. "Teisumas", arba "nuteisinimas", yra ženklus žodis Evangelijoje pagal Matą ir Apaštalo Pauliaus laiškuose.

1,5 "... auklėjimo dvasia": šiame tekste ir kitur šiuo žodžiu ženklinama Išmintis. "... neteisybės": teisumo priešpriešos. Žr. 1-ąją eilutę.

iš jo žodžių kaltės,
nes Dievas yra jo slapčiausių minčių liudytojas, —
tikrai stebi žmogaus širdį ir klausosi jo liežuvio.
7* Juk VIEŠPATIES dvasia pripildo pasaulį,
ir tas, kuris visa palaiko, žino ką žmogus sako,
8 užtat nė vienas, kalbantis pikta, neliks neišgirstas,
ir neaplenks jo teisingumas.
9 Juk nedorėlio kėslai bus ištirti,
ir pranešimas apie jo žodžius pasieks Viešpatį,
paliudydamas jo nusikaltimus.
10 Juk budri ausis girdi visa,
net niurnėjimų šnabždesys neliks neišgirstas.
11 Saugokitės tad tuščio niurnėjimo,
sulaikykite liežuvį nuo šmeižtų,*
nes ir slaptai tartas žodis turi atgarsių,
o meluojanti burna sunaikina sielą.

12 Nesipirškite mirčiai savo gyvenimo paklydimu,
nei užsitraukite žūties savo rankų darbais.
13 Juk mirties Dievas nepadarė,
ir nesidžiaugia gyvųjų žūtimi, —
14 tam, kad būtų, jis sukūrė visa.
Visi pasaulio kūriniai savaime yra sveiki,
jie neturi mirtinų nuodų,
Hadas žemėje neviešpatauja.
15 Juk teisumas yra nemarus.

Nedorėliai atmeta ir nemarumą, ir teisumą

16 Bet nedori žmonės* darbu ir žodžiu prisišaukė mirtį,
laikydami ją draugu,
jos ilgėjosi ir sudarė su ja sandorą,
nes jiems dera būti kartu su ja.

1,7 Ši eilutė yra siejama su Šv. Dvasia Sekminių liturgijoje.
1,11 "... šmeižtų": kalbos prieš Dievą ir jo Apvaizdą.
1,16-2,24 Materialistai sako, kad gyvenimas yra trumpas, gimimas yra tik atsitiktinumas, žmogaus gyvenimas neturi išliekančios prasmės, o fizinė mirtis užbaigia žmogaus būtį.

2

[1] Juk jie klaidingai samprotavo, sau sakydami:
"Trumpas ir liūdnas yra mūsų gyvenimas,
nėra jokio vaisto nuo mirties,
ir nežinoma, kad kas būtų sugrįžęs iš kapo.
[2] Juk tik atsitiktinai esame gimę,
ir ilgainiui būsime tarytum niekad nebuvę,
nes alsavimas mūsų šnervėse tik dūmai,
o protas — žiežirba, mūsų širdies plakimo įžiebta.
[3] Kai ji užgęsta, kūnas pavirsta pelenais,
o dvasia išsisklaido kaip skystas oras.
[4] Ilgainiui net mūsų vardas bus užmirštas,
niekas nebeatsimins, ką mes padarėme;
mūsų gyvastis pradings kaip debesies likučiai
ir bus išsklaidyta tarsi migla,
kurią nuveja saulės spinduliai
ir išsklaido jos šiluma.
[5] Juk mūsų gyvenimo trukmė yra šešėlio praėjimas,
nėra grįžimo iš mūsų mirties;
užantspauduota ir nė vienas nebegrįžta".

[6]* "Eime tad, mėgaukimės esamomis gėrybėmis
ir jaunatviška aistra godžiai naudokimės kūriniais.
[7] Teteka mums sočiai brangus vynas ir kvapūs tepalai,
tenepraeina pro šalį jokia pavasario gėlė, —
[8] vainikuokimės žiedais rožių, kol jos nevysta.
[9] Niekas mūsiškių tenesišalina iš mūsų ūžavimo,
palikime visur savo malonumų ženklus,
nes tai mūsų dalis ir mūsų paveldas.
[10] Išnaudokime neturtingą teisų žmogų,
nesigailėkime nė našlių,
nei gerbkime seno ilgaamžio žmogaus žilų plaukų.

2,6-9 Jie drąsina vieni kitus gyventi mėgaujantis tik tuo, kas dabar žmogui patinka ir teikia malonumo, nes gyvenimas trumpas — mirtis užgesina žmogaus gyvastį.

[11] Mūsų nuoga jėga tenustato, kas teisu,
nes kas silpna — nenaudinga".

[12]* "Patykokime tad teisiojo žmogaus,
nes jis mus varžo ir priešinasi mūsų darbams, —
prikaišioja mums dėl nusižengimų Įstatymui*
ir kaltina mus už netikusį mūsų auklėjimą.
[13] Jis skelbiasi pažįstąs Dievą
ir save vadina VIEŠPATIES vaiku.
[14] Mums jis gyvas mūsų sumanymų priešas, —
vien jį pamačius, darosi nemalonu,
[15] nes jo gyvenimo būdas ne kaip visų žmonių,
ir jo keliai labai keisti.
[16] Jam mes esame lyg netikri pinigai,
ir mūsų kelių jis vengia kaip purvo.
Jis skelbia, kad teisiųjų likimas yra laimė
ir giriasi, kad Dievas yra jo tėvas.
[17] Pažiūrėkime tad ar jo žodžiai yra tikri,
sužinokime, kas jam atsitiks sulaukus gyvenimo galo.
[18] Juk jeigu teisusis yra Dievo vaikas,
Dievas padės jam, išgelbės jį iš priešų rankos.
[19] Ištikime jį užgaule ir kančia,
kad pažintume jo būdo švelnumą
ir išmėgintume jo kantrybę.
[20] Pasmerkime jį gėdingai mirčiai,
nes, jo paties žodžius tariant, Dievas juo pasirūpins".

Nedorėliai klysta

[21] Taip jie samprotavo, bet jie klydo,
nes juos apakino jųjų piktumas.
[22] Jie nepažino Dievo paslapčių,
nei vilties dėjo į šventumo atlygį,
nei tikėjo nekaltų sielų garbę.

2,12-20 Šios eilutės siejamos su mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus kančia. Daugelis Bendrijos Tėvų šias eilutes laikė pranašavimu. Žr. Mt 27, 41-44.
2,12 "... Įstatymui": Mozės mokymui.

[23]* Juk Dievas sukūrė žmogų, kad būtų nemarus,
padarė jį savo amžinybės paveikslu.
[24] Bet velnio pavydu mirtis atėjo į pasaulį,
ir jo bičiuliai draugėje tai patiria.

3

Dievo užmojo paslaptys

Apie kančią

[1]* Betgi teisiųjų sielos yra Dievo rankoje,
ir kančia jų nepalies.
[2] Kvailų žmonių akimis atrodė, kad jie mirė, —
jų išėjimas buvo laikomas nelaime,
[3] jų kelionė iš mūsų gyvenimo visiška žūtimi,
tačiau jie yra ramybėje.
[4] Juk net jeigu žmonių akimis jie ir buvo nubausti,
tačiau jų viltis yra kupina nemarumo.
[5] Buvę truputį pavarginti, jie bus labai laimingi,
nes Dievas juos išmėgino ir rado savęs vertus.
[6] Kaip auksą aukštakrosnėje juos išmėgino,
ir kaip deginamosios aukos atnašą* juos priėmė.
[7] Jųjų aplankymo* metu jie švytės;
tarsi kibirkštys šokinės po ražieną.
[8] Teis tautas ir valdys žmones,
o VIEŠPATS bus jų karalius amžinai.
[9] Kas juo pasitiki, supras tiesą,
ištikimieji patirs jo meilę,
nes malonė ir gailestingumas laukia jo šventųjų,
jis rūpinasi savo išrinktaisiais.

2,23-24 Žr. Pr 1-3.
3,1-8 Šios eilutės dažnai siejamos su kankiniais ir mirusiaisiais.
3,6 "... deginamosios aukos atnašą": šios aukos atnaša buvo visiškai sudeginama.
3,7 "... aplankymo": Dievo teismas su meile tų, kurie yra buvę jam ištikimi. Tas pats žodis vartojamas Išm 14,11 tekste ženklinti Dievo aplankymui bausme nedorėlių Paskutiniame teisme. Žr. Išm 3,13.

[10] O nedorėliai už savo užmačias bus tinkamai nubausti,*
nes jie nepaisė teisingumo ir nusigręžė nuo VIEŠPATIES.
[11] Juk niekais laikantysis išminties drausmę yra nelaimingas:
tuščia tokių žmonių viltis,
bevaisis jų triūsas
ir nenaudingi jų darbai;
[12] jų žmonos yra kvailos,
jų vaikai niekam tikę,
jų palikuonys prakeikti.

Geriau būti bevaisei, negu gimdyti nedorą vaiką

[13] Laiminga iš tikrųjų yra bevaisė moteris, —
nekalta išlikusi
ir neteisėtos lovos nepažinusi,
nes ji bus vaisinga sielų teismo* dieną.
[14]* Laimingas ir tas eunuchas,
kuris nėra neteisėtai elgęsis
ar VIEŠPATĮ plūdęs,
nes jam bus suteikta ypatinga malonė už ištikimybę
ir didžio džiaugsmo vieta VIEŠPATIES Šventykloje.
[15] Juk sąžiningo triūso vaisius yra garbingas
ir išminties šaknis nemari.
[16] O svetimautojų vaikai nesubręs,
ir neteisėtos lovos palikuonys pražus.
[17] Net jeigu ir ilgai jie gyventų, nieku jie bus laikomi,
ir galų gale jų senatvė bus be garbės.
[18] Jeigu jie anksti mirtų, neturės nei vilties,
nei paguodos teismo dieną.
[19] Nedoros kartos galas yra skausmingas.

3,10 "... tinkamai nubausti": pagal jų galvoseną tokiu tuščiu likimu, kaip jie nupasakoja. Žr. Išm 2,1-5.
3,13 "... sielų teismo": Paskutinis teismas. Žr. Išm 3,7-9.
3,14 Rinktinis atlygis už ištikimybę. Žr. Iz 56,1-8.

4

[1] Geriau neturėti vaikų, bet būti doram, —
kadangi nemarumas įamžina atminimą dorybės,
ją pripažįsta ir Dievas, ir žmonės.
[2] Jeigu ji dabar akivaizdi, žmonės ją seka,
o kai ji dingusi, josios ilgisi.
Pergale vainikuota ji amžinai žygiuoja,
pergalinga varžybose dėl kilnaus laimikio.
[3] O nedorėlių jauniklių spiečius niekam netiks,
nė vienas jų neteisėtų daigų neįleis giliai šaknų,
nei atsistos ant tvirto pagrindo.
[4] Net jeigu jų šakos kuriam laikui ir sužaliuotų,
tačiau, būdami netvirti, jie svirduliuos vėjyje,
ir bus viesulų audros išrauti.
[5] Jų šakos ne laiku bus nulaužtos,
jų vaisiai nenaudingi,
neprinokę valgyti ir niekam netikę.
[6] Iš neteisėtos lovos gimę jų vaikai,
teisiami, liudija savo tėvų nedorumą.

Apie pirmalaikę mirtį

[7] Bet teisusis, nors ir pirma laiko mirtų,
ras poilsį.
[8] Juk ne ilgas gyvenimas teikia garbingą senatvę,
ji negali būti matuojama metais.
[9] Žmogaus išmintis yra jo žili plaukai
ir gyvenimas be dėmės yra tikra senatvė.
[10*] Tapęs brangus Dievui, jis buvo jo mylimas,
kadangi gyveno tarp nusidėjėlių, jis buvo paimtas.
[11] Išplėštas, kad pikta neiškraipytų jo supratimo,
ar apgaulė nesuviliotų jo sielos.

4,10 Užuominos apie Enochą (žr. Pr 5,21-24), kuris buvo tik jaunuolis palyginant su tikėjimo protėviais, ir apie Lotą (žr. Pr 19,10-11; 2 Pt 2,7-8). Žr. Iz 57,1-2.

[12] Juk pikto žava užtemdo tai, kas gera,
ir negeri norai sugadina nekaltą protą.
[13] Tapęs tobulas per trumpą laiką,
jis pasiekė ilgo gyvenimo pilnatvę;
[14] VIEŠPAČIUI patiko jo siela,
todėl jis išskubino jį iš nedoros aplinkos.
Tačiau žmonės, tai matydami, nesuprato,
toks dalykas neatėjo jiems į širdį.
[15] Juk malonė ir gailestingumas laukia išrinktųjų,
jis rūpinasi savo šventaisiais.

[16] Miręs teisusis
pasmerks gyvenančius nusidėjėlius,
ir per trumpą laiką ištobulėjusi jaunystė
pasmerks ilgą nedorėlio senatvę.
[17] Tie žmonės mato išmintingo žmogaus galą,
nesupranta, ką VIEŠPATS jam skyrė
ir kodėl jį apsaugojo.
[18] Nedorėliai matys jį ir niekins,
bet VIEŠPATS iš jų juoksis.
[19] Po to jie bus paniekinti lavonai,
amžina pašaipa tarp mirusiųjų.
Tikrai Dievas parblokš juos nebylius,
išplėš juos iš šaknų;
jie bus visiškai sunaikinti,
kentės širdgėlą,
pražus jų atminimas.

Nedorėliai bus teisiami

[20]* Jie ateis, drebėdami iš baimės,
kai jų nuodėmės bus skaičiuojamos*,
ir jų nusikaltimai pasmerks juos,
žiūrėdami jiems į akis.

4,20 "... nuodėmės bus skaičiuojamos": Paskutiniame teisme.
4,20-5,23 Aprašomas Paskutinis teismas. Dabar nedorėliai, priešingai jų įžūliai kalbai (žr. Išm 1,16-2,24), supranta savo kvailystę ir jaučia sąžinės graužimą.

5

[1] Tuomet teisusis pakėlęs galvą stosis
priešais savo engėjus
ir tuos, kurie niekais laikė jo darbus.
[2] Tai matydami, jie drebės baisiai išsigandę
ir bus apstulbinti netikėto teisiojo išgelbėjimo.
[3] Pilni sąžinės graužimo, jie savitarpy kalbės,
ir, dejuodami dvasios skausme, sakys:
[4] "Tai žmogus, kurį mes kadaise išjuokėme,
ir laikėme patyčių priežodžiu.
Kokie neišmanėliai buvome!
Jo gyvenimą laikėme pamišimu,
o jo mirtį — negarbe.
[5] Kaip jis galėjo būti įskaičiuotas į Dievo vaikus?
Kodėl yra jo dalis tarp šventųjų?*
[6]* Vadinasi, mes išklydome iš tiesos kelio,
mums nešvietė teisumo šviesa,
ir neužtekėjo mums niekad saulė!
[7] Sotinomės pikto ir žūties keliuose,
keliavome per neįžengiamus tyrus,
o VIEŠPATIES kelio nepaisėme.
[8] Kokia nauda mums buvo iš įžūlumo?
Ką mums atnešė turtai ir didžiavimasis?
[9]* Visa tai pradingo tarsi šešėlis,
kaip pasklidęs gandas;
[10] kaip laivas, plaukiantis per kylančias bangas,
kurio nė pėdsako, jam praplaukus, nelieka,
nė jo kilio tako bangose nebegalima rasti;
[11] arba kaip paukščiui praskridus,
nerandama jokio jo skrydžio ženklo —
skystas oras, užgaunamas jo sparnų kirčiais
ir praplėšiamas jo skrydžio veržlia jėga,

5,5 "... tarp šventųjų": teisieji bus amžinajame Dievo dvare su angelais.
5,6-7 Dievo kelias palyginamas su nedorumo keliais.
5,9-14 Laivo, paukščio ir strėlės pavyzdžiai pabrėžia nedorėlių kvailumą.

sparnais plasnojant yra perskrendamas,
o po jo skrydžio nelieka ten jokio ženklo;
12 arba kaip, paleidus strėlę į taikinį,
oras, jos persmeigtas oras,
tučtuojau vėl taip susilieja,
kad niekas neberanda strėlės tako.
13 Taip ir mes, vos gimę, išėjome niekais,
neturėjome parodyti jokio dorybės ženklo,
bet buvome per savo nedorumą visiškai sunaikinti!"

14 Juk nedorėlių viltis yra lyg vėjo nešamas usnies pūkelis,
kaip lengva šalna, audros nupūsta;
ji yra išblaškoma lyg dūmai vėjyje
ir išblėsta kaip vienos dienos svečio atsiminimas.
15 Bet teisieji gyvena per amžius;
jiems atlygina VIEŠPATS, —
jais rūpinasi Aukščiausiasis.
16 Užtat jie gaus karališką vainiką
ir grožiu spindinčią karūną iš VIEŠPATIES rankos,
nes jis globos juos savo dešine,
gins juos savo petimi.

17* VIEŠPATS ginkluosis pavydžia meile
ir kūriniją pavers ginklu savo priešams nubausti;
18 jis užsivilks teisumą kaip šarvus
ir užsidės kaip šalmą tikrą teisingumą;
19 jis pasiims šventumą kaip nenugalimą skydą,
20 perkals didelį pyktį į kalaviją,
ir Visata drauge su juo kovos prieš neišmanėlius.
21 Taiklios žaibų strėlės išlėks,
puls taikinį iš debesų
kaip iš gerai įtempto lanko,
22 ir pilna pykčio kruša lėks kaip iš mėtyklės.
Juos daužys įšėlę jūros vandenys,

5,17-22 Viešpaties nubaudimas priešų primena Iz 59,16-19 skaitinį. Žr. Ef 6,14-17.

ir patvinusios upės užlies juos nepasigailėdamos.
[23]* Pakils prieš juos galingas vėjas,
ir audra vėtys juos kaip pelus.
Taip neteisingumas nuniokos visą žemę,
ir nedorumas sugriaus galiūnų sostus.

6

Raginimas ieškoti išminties

[1] Klausykitės tad, karaliai, ir supraskite;
mokykitės jūs, plačiosios žemės viešpačiai!
[2] Išgirskite jūs, kurie valdote gyventojų mases
ir didžiuojatės tautų daugybe!
[3] Juk VIEŠPATS jums davė jūsų valdžią,
Aukščiausiasis suteikė savarankiškumą;
jis pats tirs jūsų darbus ir tyrinės jūsų užmojus,
[4] nors jo karalystės tarnai būdami,
jūs nevaldėte teisingai,
nesilaikėte įstatymo,*
ir negyvenote pagal Dievo valią.
[5] Baisiai ir staiga tad jis ateis pas jus,
nes griežtas teismas užklumpa valdančiuosius.
[6] Paprastam žmogui gali būti atleista iš pasigailėjimo,
bet galingieji bus griežtai teisiami.
[7] Juk visų Valdovas nesigūžia nė prieš vieną,
nerodo pagarbos kieno nors didybei,
nes jis padarė mažą ir didelį
ir visais lygiai rūpinasi,
[8] bet galingiesiems parengtas reiklus ištyrimas.
[9] Jums tad, valdovai, skirti šie mano žodžiai,
kad mokytumėtės išminties ir nenusižengtumėte.

5,23 Pareiškimas apie nedorumą, griaunantį didžiūnų sostus, paruošia skaitytoją Išm 6,1-11 skaitiniui.
6,4 "... įstatymo": Mozės įstatymo. Žr. 10-ąją eilutę; Išm 2,12.

[10] Juk tik tie bus išrinkti į šventuosius,
kurie šventų įsakų pagarbiai laikosi;
tik tie ras paruoštą apsigynimą,*
kurie bus iš jų pasimokę.
[11] Dėkitės tad į širdį mano žodžius,
trokškite ir būsite pamokyti.

Kas ieško išminties, tas randa

[12] Spinduliuojanti ir neblėstanti yra išmintis,
lengvai pastebima tų, kurie ją myli,
ir surandama tų, kurie jos ieško.
[13] Ji skuba atskleisti save tiems,
kurie jos trokšta.
[14] Kas anksti keliasi jos ieškoti, tas nepavargs,
nes ras ją sėdinčią prie savo durų.
[15] Apie ją mąstyti yra protingiausia, —
kas dėl jos budi, greitai bus be rūpesčio.
[16] Juk ji pati eina ieškoti tų, kurie jos verti,
geraširdiškai jiems pasirodo jų takuose
ir pasitinka juos prie kiekvieno jų užmojo.

[17]* Išminties pradžia yra nuoširdus noras mokytis,
o atsidėjimas mokymuisi — meilė.
[18] Meilė yra laikymasis jos įstatų,
laikymasis įstatų — nemarumo pagrindas,
[19] o nemarumas priartina žmogų prie Dievo;
[20] Taigi ieškojimas išminties paruošia karalystei.*

6,10 "... apsigynimą": tinkamą didžiojo Teisėjo akivaizdoje. Žr. Pat 22,21; Job 31,14; Hab 2,1; Sir 8,9.

6,17-21 Žingsniai nuo išminties meilės iki nemirtingumo. Mąstymo forma — stoikų sudėtinė. Nužymimas kelias nuo noro ieškoti išminties iki jo padarinių — nemirtingumo ir buvimo pas Dievą.

6,20 "... karalystei": amžinajai Dievo karalystei, kurioje dalyvauja karaliai ir kiti, tikrai norintys mokytis išminties.

[21]* Užtat jūs, tautų valdovai,
jeigu jums malonūs jūsų sostai ir skeptrai,
gerbkite išmintį,
kad galėtumėte amžinai karaliauti.

B. SALIAMONAS IR IŠMINTIES IEŠKOJIMAS

Įžanga

[22] Jums paskelbsiu, kas yra išmintis ir kaip ji atsirado;
neslėpsiu nuo jūsų jokių paslapčių,
bet papasakosiu apie ją nuo kūrimo pradžios,
neprasilenkdamas su tiesa, paskleisiu jos pažinimą.
[23] Žlugdančio pavydo su savim neimsiu,
nes jis neturi nieko bendra su išmintimi.
[24] Pasaulio išgelbėjimas yra dideliame išminčių skaičiuje,
o išmintingas karalius — tautos gerovė.
[25] Mokykitės tad iš mano žodžių, —
tai jums pravers.

7

Saliamonas yra mirtingas kaip visi žmonės

[1] Ir aš iš tikrųjų esu marus žmogus, kaip visi kiti,
palikuonis pirmojo sukurto žmogaus,* žemės vaikas.
Motinos įsčiose gavau trapią prigimtį,
[2] per dešimt mėnesių* — kūną ir kraują,
iš vyro sėklos ir malonumo, kuris lydi vedybas.

6,21-25 Kvietimas mokytis išminties iš Saliamono. Kreipiamasi į karalius, bet tikrieji skaitytojai buvo judėjų bendruomenė.

7,1 "... pirmojo sukurto žmogaus": Adomo. Išminties knygos autorius praleidžia tikrinius šventosios istorijos minimų veikėjų vardus. Žr. ypač 10-ąjį skyrių.

7,2 "... per dešimt mėnesių": taip senovėje buvo įprasta kalbėti apie nėštumo trukmę.

[3] Ir aš vos gimęs įkvėpiau visiems bendro oro,
atsirėmiau į tą pačią, visiems bendrą, žemę;
pravirkdamas, išrėkiau tą patį pirmąjį garsą, kaip visi.
[4] Buvau rūpestingai auginamas vystykluose.
[5] Juk joks karalius kitokios gyvenimo pradžios nėra turėjęs, —
[6] visi panašiai ateina į gyvenimą
ir visi panašiai išeina.

Saliamono pagarba išminčiai

[7] Todėl meldžiausi,
ir man buvo suteiktas supratimas,
šaukiausi {Dievo} pagalbos,
ir atėjo pas mane išminties dvasia.
[8] Ją vertinau labiau, negu skeptrą ir sostą,
o turtus, lyginant su ja, laikiau niekais.
[9] Nelyginau jos net su brangakmeniu,
nes visas auksas prieš ją
tėra tik žiupsnis smilčių,
o sidabras prieš ją tėra tik molis.
[10] Mylėjau ją labiau už sveikatą ir grožį,
vertinau ją daugiau, negu dienos šviesą,
nes jos spindesys niekad negęsta.
[11] Drauge su ja atėjo man visa, kas gera,
ir iš jos rankų — nesuskaičiuojami turtai.
[12] Visa tai mane džiugino,
nes išmintis mokė juos tinkamai panaudoti,
nors ir nesupratau, kad ji buvo jų ištaka.
[13] Atvira širdimi mokiausi ir norom dalijuosi, —
jos turtų neslepiu.
[14] Juk ji — neišsemiamas lobis mirtingiesiems, —
visi, kas įgyja šį lobį, laimi draugystę su Dievu,
jos mokymo* dovanomis geriau jį pažįsta.

7,14 "... mokymo": žr. Išm 1,5 paaiškinimą.

Išminties šaltinis yra Dievas

[15] Teišmoko tad mane Dievas išmintingo kalbėjimo
ir protavimo kaip verta man suteiktomis dovanomis.
Juk jis pats yra ir išminties vadovas,
ir išmintinguosius pataiso.
[16] Juk ir mes, ir mūsų žodžiai esame jo rankoje,
taip pat ir visas supratimas bei sugebėjimai.
[17] Juk jis suteikė man tikrą esamų dalykų pažinimą,
kad suvokčiau pasaulio sandarą ir pradmenų jėgą,
[18] ir laikų pradžią, ir pabaigą, ir vidurį,
saulėgrąžų keitimąsi ir metų laikų seką,
[19] metų laikų ratą ir žvaigždynų išdėliojimą,
[20] gyvulių prigimtį ir žvėrių būdą,
vėjų galybę ir žmonių mąstymą,
augalų rūšis ir vaistingas šaknų savybes.
[21] Sužinojau tai, kas paslėpta, ir tai, kas aišku,
[22]* nes mane mokė išmintis, visų dalykų išradėja.

Išminties prigimtis ir savybės

Juk ji turi dvasią —
protingą, šventą, vienatinę,
visokeriopą, vos juntamą, judrią,
skaidrią, nesuteptą, tikrą,
nesužeidžiamą, mylinčią gerumą, įžvalgią,
[23] nenugalimą, geradarišką, žmonišką,
ištikimą, saugią, laisvą nuo nerimo,
visagalę, visa prižiūrinčią
ir pripildančią visas dvasias,
nors jos yra protingos, tyros ir vos juntamos.
[24] Juk išmintis judresnė už visa, kas juda, —
ji apgaubia visus daiktus ir pripildo savo tyrumo.

7,22b-23 Dvidešimt viena išminties savybė (3x7).

25* Juk ji yra Dievo galybės alsavimas
ir tyras Visagalio šlovės išsiliejimas;
užtat niekas, kas sutepta, į ją neįeina.
26* Juk ji yra amžinosios šviesos atspindys,
kuriamosios Dievo galybės veidrodis be dėmės
ir jo gerumo paveikslas.
27 Nors ji viena, bet gali visa aprėpti;
pati nesikeisdama, ji visa atnaujina.
Per kartų kartas ji įeina į šventas sielas,
padarydama jas Dievo draugais ir pranašais.
28 Juk Dievas myli tik tą,
kuris bendrauja su išmintimi.
29 Ji yra puikesnė už saulę
ir nustelbia visus žvaigždynus.
Palyginta su dienos šviesa, ji atrodo šviesesnė,
30 nes dieną išstumia naktis,
o išminties joks nedorumas nenugali.

8

1 Ji galingai siekia nuo vieno žemės krašto iki kito
ir veiksmingai visa valdo.

Saliamonas myli išmintį

2 Ją mylėjau ir jos ieškojau nuo jaunystės;
aš troškau padaryti ją savo nuotaka
ir buvau sužavėtas jos grožio.
3 Dalydamasi Dievo gyvenimu, ji puošia savo kilnų gimimą,
nes Visatos Valdovas ją visad mylėjo.
4 Juk jai atsiskleidžia Dievo žinojimas,
ji — jo darbų bendrininkė.

7,25-26 Išminties ištaka yra Dievas; jos galybė, tyrumas, šviesa ir gerumas yra Dievo alsavimas. Žr. Jn 1,1-14; Žyd 1,1-3.

[5] Jeigu turtai yra tai, ko gyvenime trokštame,
tai koks turtas yra didesnis už išmintį,
kuri visa tai padaro?
[6] Jeigu protingumas yra našus —
kas pasaulyje yra nagingesnis už ją išradėjas
[7] Arba jeigu kas myli teisumą —
išminties darbų vaisiai yra dorybės.
Juk ji moko savitvardos ir protingumo,
teisumo ir drąsos,* —
gyvenime žmonėms nėra nieko vertesnio.
[8] Jeigu kas trokšta daug žinoti iš patirties —
ji žino praeitį ir numato ateitį,
ji supranta posakius ir atspėja mįsles,
ji iš anksto žino ženklus bei stebuklus
ir laikotarpių bei amžių padarinius.

Išmintis — gyvenimo draugė

[9] Tad nutariau parsivesti ją į namus kaip draugę,
nes žinojau, kad ji gerai man patars
ir padrąsins mane ištikus rūpesčiams bei širdgėlai.
[10] Per ją manimi minios gėrėsis
ir būsiu gerbiamas seniūnų,
nors esu tik jaunuolis.
[11] Teisme jie matys mano įžvalgumą,
ir valdovų akyse būsiu nuostabus.
[12] Man nutilus, jie manęs palauks,
man kalbant, jie kreips dėmesį.
Jeigu ilgiau kalbėsiu,
jie užsiims rankomis burnas.*
[13] Per ją tapsiu nemarus
ir paliksiu palikuonims išliekantį atminimą.

8,7 "... savitvardos ... drąsos": nūdien vadinamos pagrindinėmis dorybėmis.
8,12 "... užsiims rankomis burnas": dažnai minimas pagarbos ženklas senovėje. Žr. Job 40,4.

[14] Valdysiu žmones,
ir man bus pavestos tautos.
[15] Nuožmūs didžiūnai, išgirdę apie mane, išsigąs manęs;
žmonių sueigoje būsiu kilnus,
o mūšyje — drąsus.
[16] Parėjęs namo, rasiu joje ramybę,
nes su ja bendraujant negali būti kartėlio,
gyvenant su ja nėra širdgėlos,
bet veikiau tik linksmumas ir džiaugsmas.

Išmintis yra Dievo dovana

[17] Apsvarstęs protu bei apmąstęs širdyje, supratau,
jog giminystė su išmintimi teikia nemarumą,
[18] draugystė su ja — tyras malonumas,
jos rankų triūsas duoda neišsemiamus turtus,
lavybos jos draugėje — supratimą
ir pokalbis su ja — pagarsėjimą,
leidausi jos ieškoti, kad jos įsigyčiau.
[19]* Aš buvau iš tikrųjų gabus vaikas,
man buvo tekusi kilminga siela;
arba veikiau, būdamas kilmingas, gavau nesuteptą kūną.
[20] Bet suvokiau, kad neįsigysiu išminties,
jeigu Dievas man jos neduos —
tai buvo ženklas suprasti, kas gali tą dovaną duoti, —
kreipiausi į VIEŠPATĮ, maldavau jį,
ir iš visos širdies tariau:

8,19-20 Čia įkvėptasis autorius pirma kalba apie fizinį, o po to apie dvasinį žmogaus orumą. Dvasinis orumas yra pagrindinis brandžios asmenybės veiksnys. Platono samprata, kad sielos yra amžinos ir esančios prieš žmogaus gimimą, buvo plačiai žinoma antikiniame pasaulyje.

9

Saliamono malda

[1]* "Mano protėvių Dieve ir gailestingumo VIEŠPATIE,
kuris visa padarei savo žodžiu
[2] ir savo išmintimi sukūrei žmogų
būti tavo padarytų kūrinių šeimininku,
[3] valdyti pasaulį šventumu ir teisumu
ir dora širdimi tarti nuosprendį,
[4] suteik man išminties, tavo sosto tarnaitės,
ir neišmesk manęs iš savo vaikų skaičiaus.
[5] Juk aš esu tarnas, sūnus tavo tarnaitės,
silpnas žmogus ir trumpaamžis,
menkai suprantantis teismą ir įstatymus.
[6] Juk iš tikrųjų net tobulas žmogus mirtingųjų
bus laikomas nieku be tavo išminties.
[7] Tu išrinkai mane būti savo tautos karaliumi
ir tavo sūnų bei dukterų teisėju.
[8] Tu įsakei statyti Šventyklą ant savo šventojo kalno
ir aukurą savo buveinės mieste,
atvaizdą tavo šventosios Padangtės,
kurią tu prirengei nuo pat pradžios.
[9] Su tavimi yra išmintis — ta,
kuri žino tavo darbus,
ir buvo, kai padarei pasaulį;
ji suvokia, kas malonu tavo akyse
ir kas teisinga pagal tavo įsakymus.
[10] Atsiųsk ją iš šventojo dangaus,
siųsk ją nuo savo šlovės sosto,
kad ji triūstų su manimi,
ir žinočiau, kas tau malonu.
[11] Juk ji visa žino ir supranta,
santūriai ves mane mano reikaluose
ir apsaugos mane savo didingumu.

9,1-2 Dievas sukūrė visa savo žodžiu ir išmintimi. Čia "žodis" ir "išmintis" yra sinonimai. Žr. Jn 1,1-3.

[12] Tada mano darbai bus tau malonūs,
aš valdysiu teisingai tavo tautą
ir būsiu vertas savo tėvo sosto.
[13]* Juk kas gali žinoti Dievo užmojį?
Kas gali suvokti, ko VIEŠPATS nori?
[14] Juk mirtingųjų svarstymai nieko verti
ir mūsų sumanymai nepatikimi,
[15] nes mūsų irus kūnas nusveria sielą
ir ši molinė pastogė slopina neramų protą.
[16] Mes sunkiai atspėjame, kas yra žemėje,
ir tik triūsdami randame tai, kas po ranka,
bet kas ištyrė tai, kas yra danguje?
[17] Kas būtų sužinojęs tavo užmojį,
jeigu tu nebūtum davęs išminties
ir siuntęs savo šventosios dvasios iš aukštybių?
[18]* Taip įvyko, kad žemės vaikų takai buvo ištiesinti,
žmonės išmokyti, kas tau malonu,
ir išgelbėti išmintimi".

10

Išganinga išminties jėga istorijoje

Nuo Adomo iki Mozės

[1]* Išmintis globojo pirmąjį padarytą pasaulio tėvą,
kai jis buvo sukurtas vienui vienas.
Ji pakėlė jį iš jo paties nupuolimo
[2] ir davė jam galią visa valdyti.

9,13-15 Irus kūnas, nors ir nelaikomas blogu, nusveria ir slopina protą.
9,18 Išmintis veda, moko ir išgano savo sekėjus. Ši tiesa akivaizdi teisiųjų protėvių gyvenime. Žr. Išm 10.
10,1-21 Šis skyrius paruošia skaitytoją tolesnei knygos daliai — žr. Išm 11,2-19,22 — apie Izraelio istoriją Išėjimo iš Egipto žemės metu užuominomis apie išminties santykius su tikėjimo protėviais. Žr. Sir 44-50; Išm 18,9.
10,1-3 Išmintis ir Adomas bei Kainas. Žr. Pr 1,26-5,5; 4,1-5.

[3] Bet neteisus žmogus, atsitolinęs nuo jos per savo pyktį,
žuvo dėl to, kad įniršęs užmušė brolį.
[4]* Kai dėl jo žemė buvo aptvindyta,
išmintis vėl atėjo gelbėti jos,
plukdydama teisųjį žmogų mediniu laivu.
[5]* Tautas užvaldžius visuotiniam nedorumui,
išmintis atpažino teisųjį žmogų,
išlaikė jį be dėmės Dievui, stiprino
net ir tada, kai buvo gaila savo vaiko.

[6]* Nedorėliams žūvant,
išmintis gelbėjo teisųjį žmogų,
jis išbėgo nuo ugnies,
nužengusios ant Penkių miestų.*
[7] Dar tebėra jų nedorumo liudijimas:
nuolat rūkstantys tyrai,
augalai, vedantys vaisius, kurie nenunoksta,
ir druskos stulpas,
stovintis kaip paminklas smalsiai sielai.*
[8] Juk, apsilenkdami su išmintimi,
jie ne tik sau pakenkė, nepažindami, kas gera,
bet ir paliko pasauliui savo kvailystės įspėjimą,
kad jų kaltės neliktų nepastebėtos.

[9]* Išmintis išgelbėjo savo tarnus iš jų vargų.
[10] Teisiajam žmogui bėgant nuo savo brolio pykčio,
ji vedė jį tiesiais takais,
parodė jam Dievo karalystę
ir mokė jį šventų dalykų.

10,4 Išmintis ir Nojus. Žr. Pr 5,28-9,29.
10,5 Išmintis ir Abraomas Žr. Pr 11,25-15,10. Abraomas susiejamas su tautomis Pr 11,1-9 skaitinyje.
10,6 "... Penkių miestų": sąjunga, įskaitant Sodomą ir Gomorą, pietiniame Negyvosios jūros gale.
10,7 "... smalsiai sielai": Loto žmonai. Žr. Pr. 19,26.
10,6-8 Išmintis ir Lotas. Žr. Pr 19,23-26.
10,9-12 Išmintis ir Jokūbas. Žr. Pr 25,19-49,33, o ypač 28-ąjį skyrių.

Ji praturtino jį sėkmingu jo triūsu
ir gausino jo pastangų vaisius.
[11] Ji gynė jį nuo jo engėjų gobšumo
ir padarė jįjį turtingą.
[12] Ji uoliai saugojo jį nuo priešų
ir gynė nuo pasalų;
jo sunkiose grumtynėse ji davė jam pergalę,
kad žinotų, jog pagarbi Dievo baimė*
yra už visa kita galingesnė.

[13]* Kai teisusis žmogus buvo parduotas,
išmintis jo nepaliko,
bet nuo nuodėmės jįjį išgelbėjo.
[14] Su juo nužengė ji į kalėjimą
ir nepaliko jo grandinėse,
bet suteikė jam karalystės skeptrą
ir galią valdyti savo engėjus.
Įrodžiusi, kad jo kaltintojai yra melagiai,
ji suteikė jam amžiną garbę.

Išėjimas iš Egipto

[15]* Šventą tautą ir taurią giminę
išmintis išlaisvino iš žemės engėjų.
[16] Ji įėjo į VIEŠPATIES tarno sielą ir pasipriešino
siaubingiems karaliams ženklais ir stebuklais.
[17] Ji atlygino šventųjų žmonių darbus,
vedė juos nuostabiu keliu,
buvo jiems paunksnė dieną
ir žvaigždžių šviesa naktį.
[18] Ji pervedė juos per Raudonąją jūrą,
vesdama per gilius vandenis,

10,12 "... pagarbi Dievo baimė": graikiškai "eusebeia", t.y. religija, arba atsidavimas Dievui.

10,13-14 Išmintis ir Juozapas. Žr. Pr 39; 41,39-47.

10,15-11,4 Per Mozę, šventąjį pranašą (žr. Išm 11,1), išmintis išvedė Izraelį iš Egipto. Žr. Iš 1,1-15,21.

[19] o jų priešus paskandino,
vėl išspjaudama juos iš gelmių dugno.*
[20] Užtat dorieji apiplėšė nedorėlius;
jie giedojo giesmes, VIEŠPATIE, tavo vardui šventajam
ir šlovino sutartinai tavo ginančią ranką.
[21] Juk išmintis atvėrė nebylių burnas
ir įgalino mažylių liežuvius aiškiai kalbėti.

11

[1] Išmintis davė sėkmę jų žygiams šventojo pranašo ranka.

C. YPATINGA DIEVO APVAIZDA IŠĖJIMO METU

[2] Jie keliavo per negyvenamą dykumą
ir statėsi savo palapines nuošaliose vietose;
[3] jie atsilaikė prieš užpuolikus
ir atsigynė nuo priešų.
[4] Kai ištrokšdavo, jie šaukdavosi tavęs,
ir buvo jiems duota vandens iš aukštos uolos,
iš kieto akmens jų troškuliui numalšinti.
[5]* Tai, kas buvo įrankiu jų priešams bausti,
tapo jiems palaima ištikus sunkumams.

Vandens stebuklas

[6]* Vieton sudrumsto ir krauju išniekinto,
amžinai tekančio vandens šaltinio,

10,19 "... išspjaudama juos iš gelmių dugno...": jų kūnus ant jūros kranto.
11,5 Visų sugretinimų pagrindinis dėsnis: kas buvo tarnavę Egiptui nubausti, tapo palaima Izraeliui.
11,6-17 Vietoje Nilo rykštės Izraelis gavo vandens iš uolos (žr. 4-ąją ir 7-ąją eilutę; Iš 17,1-7; Sk 20,8-11).

[7] kaip įspėjimą dėl įstato žudyti kūdikius,
tu* davei izraeliečiams netikėtai apsčiai vandens,
[8] parodydamas troškuliu, kurį jie tuomet buvo patyrę,
kaip griežtai tu baudei jų priešus.
[9] Juk tiktai būdami išbandyti,
nors tik nuplakei juos gailestingumu,
jie suprato, kaip kentėjo nedorėliai baudžiami pykčiu.
[10] Juk tu bandei savuosius įspėdamas,
kaip daro tėvas,
o nedorėlius dorojai pasmerkdamas,
kaip daro reiklus karalius.
[11] Namie, ar toli nuo namų,
egiptiečiai buvo panašiai nualinti,
[12] nes juos persmelkė dviguba širdgėla
ir apėmė vaitojimas atsiminus, kas buvo įvykę.
[13] Juk sužinoję, kad per jų nubaudimą
izraeliečiai buvo gavę naudos,
jie suprato, jog tai buvo VIEŠPATIES darbas.
[14] Juk, nors ir tyčiojosi jie atmesdami tą,
anksčiau išmestą ir įstumtą į pavojų,
galų gale juo stebėjosi,
nes jie troško kitaip negu teisieji.

Su Egiptu Dievas elgiasi gailestingai

[15] Atlygindamas už jų kvaišą ir nedorą mąstymą,
skatinusį juos garbinti nebylius žalčius ir beverčius žvėris,
tu siuntei spiečius nebylių* gyvūnų jiems nubausti,
[16] kad sužinotų, jog tuo pačiu
žmogus baudžiamas, kuo nusideda.
[17] Juk tavo visagalė ranka,
sukūrusi pasaulį iš padrikos medžiagos,
lengvai galėjo pasiųsti prieš juos
būrius meškų ar drąsių liūtų,

11,7 "... tu": kreipinys į Viešpatį. Taip bus kreipiamasi į Dievą iki pat knygos galo — Išm 19,22.
11,15 "... nebylių": neprotingų gyvūnų. Žr. Iš 8 ir 10 skyrių.

[18] ar naujai sukurtų, įtūžusių nežinomų žvėrių,
ar tokių, kurie prunkščia ugnimi,
ar tokių, kurių akys baisias kibirkštis svaido.
[19] Ne tik jų daroma žala galėtų sunaikinti,
bet ir vien klaiką keliantis jų pasirodymas
galėtų užmušti kiekvieną.
[20] Tačiau net be viso to,
teisingumo vejami ir tavo galybės blaškomi,
jie vienu atsikvėpimu galėjo būt išguldyti.
Betgi tu sutvarkei visa,
žiūrėdamas ir saiko, ir skaičiaus, ir svorio.

[21] Juk tu visad gali parodyti savo didžią jėgą,
ir kas galėtų priešintis tavo rankos galybei?
[22] Juk prieš tave visas pasaulis yra kaip dulkelė,
nusverianti svarstykles,
ir kaip ryto rasos lašas,
nukrentantis ant žemės.
[23] Bet tu esi gailestingas visiems,
nes tu visa gali;
tu nepaisai žmonių nuodėmių,
kad jie galėtų atgailauti.
[24] Juk tu myli visa, kas yra,
ir nesišlykšti nieku, ką esi padaręs,
nes nebūtumei padaręs,
jeigu būtum jo nekentęs.
[25] Kaip būtų galėjęs kas nors išsilaikyti,
jeigu tu nenorėtumei?
Ar būti išlaikytas,
jeigu nebūtų buvęs tavo pašauktas?
[26] Tu pasigaili visų,
nes jie yra tavo, VIEŠPATIE, —
tavo, kuris myli visa, kas gyva.

12

[1] Juk tavo nemari dvasia yra visur!
[2] Užtat tu pataisai nusižengiančius pamažėle,
įspėji ir primeni jiems dalykus, kuriais nusideda,
kad jie paliktų savo nedorumą
ir dėtų viltį į tave, VIEŠPATIE!

Ir kanaaniečiams Dievas buvo gailestingas

[3]* Ir senųjų tavo šventojo krašto gyventojų
[4] tu nekentei dėl jų bjaurių nusikaltimų,
dėl jų kerėjimų ir palaidų apeigų,
[5] dėl jų negailestingo kūdikių žudymo
ir dėl jų aukos puotų,
vaišinantis žmogaus kūnu ir krauju.
Tuos pagonių apeigų dalyvius,
[6] tuos tėvus, žudančius bejėgius kūdikius,
tu norėjai sunaikinti mūsų protėvių rankomis,
[7] idant tas kraštas, iš visų kraštų tau brangiausias,
priimtų garbingą Dievo vaikų nausėdiją.
[8] Bet net jų tu pasigailėjai,
nes jie buvo tik žmonės,
ir siuntei širšes, kaip savo kariuomenės šauklius,
kad juos pamažėle išnaikintų.
[9] Ne dėl to, kad nebūtum galėjęs atiduoti nedorėlių
į teisiųjų rankas mūšyje
ar sunaikinti jų iš karto žvėrimis
ar savo lemtingu žodžiu.
[10] Bet, teisdamas juos pamažėle,
tu davei jiems progą daryti atgailą,

12,3-11 Net kanaaniečiams Dievas buvo atlaidus. Nepaisant jų nedoro elgesio, Dievas teisė juos — pamažėle (žr. 8-ąją eilutę; Iš 23,29-30), duodamas jiems progos daryti atgailą (žr. 10-ąją eilutę; Ezd 9,11; Žyd 12,17).

nors žinojai, kad jų giminė buvo nedora,
jųjų piktumas jiems įgimtas
ir jų nusiteikimas niekad nepasikeis,
[11] nes nuo pat pradžios jie buvo prakeikta giminė.

Kodėl Dievas gailestingai elgiasi

Ne ko nors bijodamas,
tu palikai juos nebaustus už jų nuodėmes.
[12*] Juk kas gali tau sakyti: "Ką padarei?"
Argi gali kas priešintis tavo nuosprendžiui?
Kas gali kaltinti tave už sunaikinimą tautų,
kurias tu pats padarei?
Argi gali kas stoti prieš tave
kaip nedorų žmonių gynėjas?
[13] Juk be tavęs nėra kito Dievo,
kuris viskuo rūpintųsi
ir kuriam turėtumei įrodyti,
kad tu nesi neteisingai pasmerkęs;
[14] nėra nė karaliaus, nė valdovo,
kuris tau prieštarautų dėl tavo nubaustųjų.
[15] Tu esi teisus ir visa valdai teisingai,
laikydamas svetima savo galybei
pasmerkti bausmės neužsitraukusį žmogų.
[16] Juk tavo jėga yra teisumo šaltinis, —
visa valdydamas, tu gali visų ir pasigailėti.
[17*] Juk tu parodai savo jėgą,
kai netikima tavo visagalybe,
ir baudi įžūlumą tų, kurie ją pažįsta.
[18] Nors esi visavalės jėgos, teisi atlaidžiai
ir didžiu atlaidumu mus valdai,
nes, kai panori, jėga tau tarnauja.

12,12-18 Visagaliam Dievui malonu daryti gera. Dievas — visavalis, visagalis — niekam nesiteisina, nė vieno nepasmerkia neteisingai, teisia švelniai ir atlaidžiai. Jis rūpinasi visais žmonėmis (žr. 13-ąją eilutę) ir valdo visa (žr. 15-ąją eilutę).

12,17 Dievo pykčio jėga paliečia tuos, kurie jį pažįsta ir, nepaisant to, nepaklūsta jo visavalei galybei. Žr. Išm 1,2; 15,2; taip pat ir Išm 12,27; 18,13.

Dievo pamokos savo tautai

[19]* Tokiais darbais tu pamokei savo tautą,
kad teisus žmogus turi mylėti žmones,
ir savo vaikams davei gerą viltį,
nes suteiki vietos atgailai už nuodėmes.
[20] Juk jeigu savo vaikų priešus, nusipelniusius mirti,
baudei taip atžvalgiai ir atlaidžiai,
suteikdamas jiems laiko ir vietos,
kad paliktų savo nedorumą,
[21] kaip reikliai tu teisei savo vaikus,
kurių protėviams prisiekei sandoras,
kupinas gerų pažadų!
[22] Mus tad tu pataisai,
o mūsų priešus nuplaki dešimt tūkstančių kartų smarkiau,
kad mes, kai teisiame, pamąstytume apie tavo gerumą,
ir, kai esame teisiami, tikėtumės gailestingumo.

Laipsniškas egiptiečių nubaudimas

[23] Užtat ir tuos, gyvenusius nedorai kvailą gyvenimą,
kankinai jų pačių bjauriomis baisybėmis.
[24] Juk jie nuėjo toli klaidos takais,
laikydami dievais tai, ką net gyvuliai
niekina ir šlykštisi, —
jie apsigaudinėjo kaip neprotingi kūdikiai.
[25] Užtat tarsi neprotaujantiems vaikams
tu siuntei jiems savo nuosprendį kaip patyčias.
[26] Bet tie, kurie nenorėjo paisyti įspėjimo,
gauto per tokią pašaipią bausmę,
greitai turėjo patirti Dievo vertą pasmerkimą.
[27] Juk per tas gyvuliškas dievybes,
kuriomis jie buvo nusivylę dėl savo pačių kančios,

12,19-22 Dievo gailestingumas yra pavyzdys Dievo tautai. Izraelis gali pamanyti, kad Dievas juos reikliai teisė, bet Izraelio priešus jis labiau plaka. Dievas pataiso savo tautą jos labui.

12,27 "... griežtas pasmerkimas": egiptiečių pirmagimių sūnų mirtis ir žūtis prie Raudonosios jūros.

ir nubausti tų pačių kūrinių,
kuriuos dievais laikė,
jie pamatė ir pažino tikrąjį Dievą,
suvokdami jį, kurį anksčiau buvo paneigę.
Taip ant jų nužengė griežtas pasmerkimas.*

13

Gamtos garbinimas

1* Juk iš prigimties kvaili buvo visi žmonės,
kurie gyveno Dievo nepažindami
ir kurie, matydami gerus dalykus,
nepajėgė pažinti To, Kuris yra,*
nei pripažinti menininko,
stebėdamiesi jo darbais!
2 Bet laikė dievais arba ugnį, arba vėją, judrų orą,
arba žvaigždžių ratą, galingą potvynį,
arba didžiuosius dangaus šviesulius* —
pasaulio valdytojus.
3 Jei gėrėdamiesi jų grožiu,
žmonės manė, kad jie dievai,
leisk jiems sužinoti,
kaip daug didingesnis už juos yra jų Šeimininkas,
nes pradinis grožio šaltinis juos sukūrė.
4 Ir jei žmones stebino jų galybė ir grožis,
leisk jiems suvokti per juos,
kaip daug galingesnis yra tas, kuris juos padarė.
5 Juk iš kūrinių didingumo ir grožio
panašiai suvokiamas ir jų Kūrėjas.

13,1 "... To, Kuris yra": hebraiškai "Jahveh" — Jahvė, šventas ir paties Dievo apreikštas Dievybės vardas.

13,1-9 Gamtos garbinimas yra mažiausiai smerktina religinė laikysena. Dievą galima pažinti be apreiškimo iš matomų kūrinių. Dievas yra Visatos didingumo ir grožio Kūrėjas.

13,2 "... dangaus šviesulius": lotyniškoji Vulgata paaiškina — "saulę ir mėnulį".

[6] Tačiau tų žmonių nereikia per daug peikti,*
nes jie turbūt paklysta,
ieškodami Dievo ir norėdami jį rasti.
[7] Juk jie nesiliauja jo ieškoję,
gyvendami tarp jo kūrinių,
ir pasitiki tuo, ką mato,
nes matomi daiktai yra gražūs.
[8] Betgi vėl — net jie negali būti pateisinami,
[9] juk, jeigu jie įstengė būti tokie sumanūs,
jog galėjo spėlioti apie Visatą,
kodėl tad buvo taip lėti atrasti jo VIEŠPATĮ?

Stabų garbinimas

[10]* Bet nelaimingi yra sudėjusieji viltis į negyvus daiktus,
"dievais" vadindami žmogaus rankų darbus,
meniškai apdorotą auksą, sidabrą
ir gyvulių atvaizdus
ar nenaudingą akmenį, senovės rankos tašinį.

Dailidė ir mediniai stabai

[11] Įgudęs dailidė, tarkim, nusikerta tinkamą medį,
dailiai nulupa visą jo žievę
ir patrauklia apdaila padirba naudingą reikmenį,
tinkamą kasdien naudoti.
[12] Nuo rankdarbio atlikusiais šipuliais
jis išsiverda valgyti,
ir prisivalgo iki soties.
[13] Bet, tarkim, vieną iš jų niekam tikusį šipulį,
kreivą ir pilną gumbų pagalį,
jis pasiima ir atliekamu laiku kruopščiai drožia.

13,6 "... nereikia per daug peikti": didesnį papeikimą užsitraukia žmonės, minimi Išm 13,10 ir 15,14-19 skaitiniuose.

13,10-19 Polemika dėl stabų yra dažna Šv. Rašte. Žr. Iz 44,9-20; Jer 10,1-16; Ps 135,15-18. Šiame skaitinyje ryšku satyra — antikai būdingas žanras. Stabai pajuokiami pamokymo tikslu.

Tą medį jis drožia įsigytu įgūdžiu,
duodamas jam žmogaus panašumą
[14] ar išdrožia jį panašų į kokį nors bevertį gyvūną.
Apglaistęs jį ryškiai raudonais dažais,
nudažęs jo paviršių raudonai
ir užtepęs visas jo dėmes,
[15] jis padaro jam tinkamą nišą ir,
įstatęs jį, pritvirtina prie sienos vinimi.
[16] Juo rūpinasi, kad kartais nenukristų nuo sienos,
kadangi žino, kad jis pats sau padėti negali.
Juk jis iš tikrųjų tėra tik paveikslas,
ir jam reikia juo rūpintis.
[17] O tačiau žmogus, norėdamas melstis į jį
dėl nuosavybės, ar savo vedybų, ar vaikų,
nesigėdi kalbėtis su negyvu daiktu.
[18] Dėl sveikatos jis šaukiasi to, kas silpna;
dėl gyvybės jis meldžiasi į negyvą daiktą;
pagalbos maldauja visiškai bejėgį pagalį,
laimingos kelionės — daiktą, negalintį paeiti;
[19] dėl pelno, užsiėmimo ir, kad sektųsi amatas,
jis prašo įgūdžių iš daikto,
kuris negali rankų pakelti.

14

[1] Vėl — koks kitas žmogus, rengdamasis leistis
į kelionę per šėlstančias jūros bangas,
šaukiasi į medžio gabalą,
dužlesnį už jį vežantį laivą.
[2] Juk noras pasipelnyti sugalvojo tą laivą,
ir išmintis buvo amatininkas, kuri jį pastatė,
[3] bet tavo apvaizda, Tėve, jį valdo.
Juk tu parūpinai jam net jūroje kelią
ir saugų taką per bangas,
[4] parodydamas, kad gali taip išgelbėti
iš bet kokio pavojaus, jog net neįgudęs žmogus
gali sėsti į laivą.

[5] Tu nori, kad tavo išminties darbai neliktų bevaisiai,
užtat žmonės patiki savo gyvastį
net menkiausiam medžio gabalui ir,
perkirtę bangų mūšą ant plausto, saugiai atkeliauja.
[6]* Juk net pačioje pradžioje, išdidiems milžinams žūstant,
Visatos viltis išsigelbėjo ant sielio
ir, tavo rankos vedama,
paliko pasauliui naujos kartos sėklą.
[7]* Juk palaimintas yra tas medis,
per kurį ateina teisumas.

[8] O rankomis padarytas stabas ir pats yra prakeiktas,
prakeiktas ir tas, kas jį padarė —
jis už tai, kad jį padarė,
o dūlėjantis daiktas už tai, kad buvo pavadintas dievu.
[9] Juk Dievui yra lygiai šlykštūs
ir nedoras žmogus, ir jo nedorumas.
[10] Kas žmogaus padaryta, bus nubausta drauge su žmogumi,
kuris tai padarė.
[11] Užtat dieviškas teismas užklups ir pagonių dievus,
nes, kad ir būdami dalis Dievo kūrinijos,
jie yra tapę pasibjaurėjimu,
pinklės žmonių sieloms
ir spąstai kvailųjų kojoms.

Stabų garbinimo kilmė ir padariniai

[12] Juk mintis daryti stabus buvo ištvirkimo pradžia,
ir jų išradimas gadino gyvenimą.
[13] Pradžioje jų nebuvo,
amžinai jie neišliks.
[14] Juk jie atėjo į pasaulį per tuščias žmonių viltis,
ir todėl jų laukia staigus galas.

14,6 Užuomina apie Nojų.
14,7 Šie žodžiai dažnai pritaikomi mūsų Viešpaties kryžiui.

[15]* Tėvas, tarkim, priblokštas ne laiku ištikusio gedulo,
pasidarė staiga atimto vaiko paveikslą;
nūnai jis garbino kaip dievą tą,
kuris vakar buvo tik negyvas žmogus,
ir perdavė paslaptis bei apeigas savo valdiniams.
[16] Ilgainiui tas nedoras paprotys įsigalėjo,
ir tapo įstatymu.
[17] Ir valdovų įsakymu drožiniai buvo garbinami.
Žmonės, negalėdami pagerbti asmeniškai
toli gyvenančių valdovų,
įsivaizdavę jų išvaizdą iš tolo,
pasidarė matomą paveikslą karaliaus,
kurį norėjo pagerbti,
pataikaudami savo uolumu nesančiam tarsi esančiam.
[18] Bet menininko noras išgarsėti
skatino net karaliaus nepažinojusius
jam dievišką garbinimą pareikšti.
[19] Juk jis, galbūt norėdamas patikti savo valdovui,
triūsė prie panašumo, duodamas jam gražiausią išvaizdą.
[20] O minios, suviliotos jo darbo žavesio,
nūnai laikė vertą garbinimo tą,
kurį ką tik prieš tai gerbė kaip žmogų.
[21] Ir tai tapo užtaisyti spąstai žmonijai,
nes patekę į nelaimės ar priespaudos vergystę,
žmonės suteikė netartinąjį Vardą
daiktams iš akmens ar iš medžio.
[22]* Šitų klaidų jiems dar neužteko Dievą pažįstant,
nors ištikti didelio sąmyšio,
kilusio iš nežinojimo,
jie tas baisias blogybes ramybe vadina.
[23] Juk ar atlikdami apeiginį vaikų žudymą,
ar švęsdami slaptas apeigas,
ar keldami beprotiškas vaišes su keistais papročiais,

14,15-21 Mirusiųjų garbinimas siejamas su tėvo gedulu; valdovų garbinimas siejamas su pavaldiniais, gyvenusiais tolimose valdose ir garbinusiais matomą savo karaliaus statulą.
14,22-31 Nedori stabų garbinimo padariniai. Žr. Rom 1,24-32.

[24] jie nebesilaiko dorumo nei gyvenime, nei santuokoje,
bet klastingai žudo savo kaimyną
ar skaudina jį svetimavimu.
[25] Visur šėlsta kruvinas maištas ir žmogžudystės,
vagystės ir apgaulės,
papirkinėjimas, neištikimybė,
sąmyšis, kreiva priesaika,
[26] gerų žmonių stumdymas, nedėkingumas,
sielų purvinimas, lytiniai iškrypimai,
vedybinė nedarna, svetimavimas ir ištvirkavimas.
[27] Juk nelabųjų stabų garbinimas yra ir pradžia,
ir priežastis, ir viso pikta tikslas.
[28] Juk jų garbintojai arba kraustosi iš proto džiūgaudami,
arba pranašauja melus,
arba gyvena nedorai,
arba noriai kreivai prisiekia.
[29] Kadangi pasitiki negyvais stabais,
melagingai prisiekdami, jie nebijo bausmės.
[30] Betgi už tai juos ištiks teisinga bausmė,
nes, atsiduodami stabams, jie klaidingai manė apie Dievą
ir, niekindami šventumą,* jie su apgaule kreivai prisiekė.
[31]* Juk ne jėga tų daiktų, kuriais žmonės prisiekia,
bet teisinga nusidėjėlių bausmė
visad lydi nedorėlių nusižengimą.

15

Izraelis stabų negarbina

[1]* O tu, mūsų Dieve, esi geras ir ištikimas,
kantrus ir neskubantis pykti.

14,30 "... šventumą": priesaikos šventumą.

14,31 Kreiva priesaika yra apgaulė, kuri šaukiasi bausmės, nors ji buvo duota ir negyvo stabo vardu.

15,1-17 Tikrojo Dievo garbintojų ir stabmeldžių kontrastas. Žr. taip pat ir Išm 11,26-12,2. Autorius pabrėžia tikrojo Dievo garbinimo gryninančią įtaką Izraelio gyvenime.

[2] Juk net ir kai mes nusidedame,
pripažindami tavo galybę, esame tavo.
Betgi nenusidėsime, nes pripažįstame,
kad tau priklausome.
[3]* Juk tave pažinti yra teisumo viršūnė
ir pripažinti tavo galybę yra šaknis nemarumo.
[4] Juk mūsų nesugundė nei žmonių vaizduotės kūryba,
nei bevaisis tapytojų triūsu
įvairiomis spalvomis nutapytas pavidalas.
[5] Jo išvaizda pažadina kvailų žmonių ilgesį
trokšti vien to paveikslo be gyvybės ir alsavimo.
[6]* Blogio mylėtojai ir tokios vilties verti yra žmonės,
kurie ar juos daro,
ar jų ilgisi,
ar juos garbina.

Moliniai puodžiaus stabai

[7] Juk puodžius, iš tikrųjų,
kruopščiai išminkęs minkštą šlyną,
nulipdo iš jo visokių mums indų.
Iš to paties molio jis lipdo indus,
tarnaujančius kilniam vartojimui, ir tokius,
kurie skiriami priešingam tikslui —
visus lipdo panašiai.
O kaip kas juos naudos,
pats puodžius nusprendžia.
[8] Veltui įdėdamas triūsą, iš tokio pat molio
jis nulipdo niekingą dievą,
nors jis pats taip neseniai buvo padarytas iš žemės
ir netrukus, atėjus laikui sugrąžinti
jam paskolintą gyvastį,
turės eiti į ten, iš kur jis pats buvo paimtas.

15,3 Pažinti Dievą yra teisumas ir amžinasis gyvenimas. Žr. Jn 17,3.
15,6-17 Kvailystė ir nedorybė dirbti ir garbinti molio stabus. Puodžius, ieškodamas uždarbio, lipdo iš to paties molio naudingus indus ir netikrus dievus — stabus.

[9] Jam nekyla rūpesčio, kad turės mirti
ir kad jo gyvenimas trumpas.
Verčiau jis stengiasi viršyti auksakalius
ir sidabrakalius, pamėgdžioja varkalius
ir didžiuojasi lipdydamas netikrus dievus.
[10] Pelenai — jo širdis,
niekingesnė už dulkes jo viltis,
kaip molis jo gyvenimas!
[11] Jis nepažino to, kuris jį padarė,
įkvėpė jam veiklią sielą
ir davė jam gyvybės alsavimą.
[12] Verčiau mūsų gyvenimą jis laikė tuščiu žaidimu,
ir mūsų buvimą — pelningu prekymečiu.
Jis sako: "Žmogus turi pasipelnyti bet kokiu keliu,
nors ir nedoru būdu".
[13] Juk tas žmogus geriau už visus žino, kad nusideda,
kai lipdo iš tos pačios žemės šlyno
ne tik dužlius puodus, bet ir stabus.

Egiptiečių stabų garbinimo kvailystė

[14] Bet visų kvailiausi, už aklus kūdikius skurdesni,
yra tavo tautos priešai ir engėjai.
[15] Juk jie laikė visų tautų stabus dievais,
nors šie negali naudotis akimis, kad regėtų,
nei nosimi, kad kvėpuotų,
nei ausimis, kad girdėtų,
nei rankų pirštais, kad paliestų,
ir kojomis, kad vaikščiotų.
[16] Juk žmogus juos padarė.
Tas, kuriam dvasia tik paskolinta, juos nulipdė;
žmogus negali nulipdyti į save panašaus dievo.
[17] Žmogus yra marus, ką jis padaro nežabotomis rankomis,
yra negyvas daiktas.
Jis yra vertingesnis už daiktus, kuriuos garbina,
nes turi gyvastį, o stabai jos niekada neturėjo.

[18]* Be to, jis garbina net šlykščiausius gyvulius,
iš jų žvėriškumo sprendžiant,
už visus kitus blogesnius.*
[19] Net kaip gyvuliai jie nėra tokios gražios išvaizdos,
kad galėtų žmogui teikti malonumo;
jie pabėgo nuo Dievo gyriaus ir palaiminimo.

16

Varlės ir putpelės

[1]* Todėl tie žmonės* buvo vertai nubausti
per panašius kūrinius ir daugybės kenkėjų kankinti.
[2] Užuot taip baudęs, tu darei gera savo tautai
ir, norėdamas patenkinti jų didelį alkį,
parūpinai jiems valgyti putpelių mėsos — retą skanėstą.
[3] Iš tikrųjų dėl to, kad egiptiečiai, nors ir išalkę,
bjaurėdamiesi prieš juos siųstais gyvūnais,
netektų net įprasto noro valgyti,
o tavo tauta, trumpai kentėjusi stoką, maitintųsi skanėstais.
[4] Juk reikėjo, kad anuos engėjus ištiktų negailestingas alkis,
o tavo tautai pakako tik parodyti,
kaip jų priešai buvo kankinami.

15,18 Autorius sugrįžta prie pagrindinės Išm 11-19 skyrių temos, kuri buvo pertraukta Išm 13,1-15,17 skaitinių. "... už visus kitus blogesnius": egiptiečiai garbino krokodilus, gyvates, vabalus... — kūrinius, kurie įkvėptajam autoriui atrodė pernelyg neprotingi ir šlykštūs. Žr. Išm 11,15; 12,24.

16,1-4 Egiptiečiai, kankinami garbinamų gyvūnų (žr. Iš 8-10), neteko apetito, o izraeliečiai, trumpai paalkę, valgė putpeles (žr. Sk 11).

16,1 "... tie žmonės": egiptiečiai.

Skėriai ir varinis žaltys

5* Net tada, kai juos užklupo baisus žvėrių šėlimas,
ir jie buvo naikinami pasalių gyvačių įkandimais,
tu nepykai iki galo.
6 Tik valandėlę, tik dėl įspėjimo, jie patyrė klaiką,
nors turėjo išganantį ženklą,*
kad jiems primintų tavo įstatymo įsaką.
7 Juk kas gręždavosi jo link, būdavo išgelbėtas
ne per daiktą, į kurį žvelgė,
bet per tave, visų Gelbėtojau.
8 Tuo tu įtikinai mūsų priešus,
kad esi tas, kuris išgelbsti nuo viso, kas pikta.
9 Juk skėrių ir musių įkandimai anuos žudė,
vaisto jų gyvasčiai išgelbėti rasta nebuvo,
nes jie buvo nusipelnę bausmės tokiais kūriniais.
10 Bet tavo vaikai nebuvo nugalėti
net nuodingų gyvačių geluonių,
nes tavo gailestingumas jiems į pagalbą atėjo
juos gydydamas.
11 Juk kad atsimintų tavo žodžius,
jie buvo įgelti ir greitai išgelbėti,
idant nenugrimztų į baisią užmarštį
ir netaptų abejingi tavo gerumui.
12 Juk iš tikrųjų negydė jų nei žolės, nei šuteklis,
bet tavo, VIEŠPATIE, visa gydantis žodis!
13 Tu esi gyvybės ir mirties Valdovas;
tu nuvedi mirtinguosius prie Hado vartų
ir juos atgal parvedi!
14 Žmogus, tiesa, žudo savo nedorumu,
bet negali sugrąžinti iškvėpto gyvybės alsavimo
ar išlaisvinti mirties paimtą sielą.*

16,5-14 Egiptiečiai mirė nuo skėrių ir musių įkandimo; izraeliečiai, gyvačių įgelti (žr. Sk 21,6-9), trumpai kentėjo, bet buvo išgydyti ne varinio žalčio, bet Dievo žodžiu.

16,6 "... išganantį ženklą": varinį žaltį. Žr. Sk 21,9.

16,14 "... mirties paimtą sielą": mirusiųjų buveinėje — Šeole, graikiškai — Hade.

Kruša ir mana

[15]* Pabėgti iš tavo rankos niekas negali;
[16] juk anie nedorėliai, atsisakę tave pažinti,
buvo nuplakti tavo rankos galybe,
kankinti neįprastų liūčių, krušos bei perkūnijos
ir visiškai ugnies nuniokoti.
[17] Ir — kas nuostabiausia — vanduo,
kuris gesina visa,
ugnį dar labiau kurstė,
nes Visata gina teisiuosius.
[18] Vienu metu liepsna buvo sutramdyta,
kad nesudegintų kūrinių,
siųstų pulti nedorėlių,
idant nedorėliai, tai matydami, žinotų,
kaip jie Dievo teismo buvo ištikti.
[19] Kitą kartą net pačiame vandenyje
ji įsiliepsnojo net galingiau už save pačią,
kad sunaikintų nedoros šalies derlių.
[20] Vietoje to, tu maitinai savo tautą angelų maistu,
ir nepailsai tiekti jiems iš dangaus duonos,
paruoštos be jų triūso,
labai gardžios ir tinkamos kiekvienam skoniui.
[21] Juk maistas, kurį davei,
parodė tavo švelnumą savo vaikams,
nes jis prisitaikė prie skonio to, kas jį valgė,
ir persimainė į tai, kas valgančiajam patiko.
[22]* Sniegas ir ledas* ištvėrė ugnį netirpdami;
tai įvyko, kad tavo vaikai žinotų,

16,15-19 Gamtos reiškiniai baudžia egiptiečius, bet tarnauja izraeliečiams. Angelų maistas — mana, patenkina kiekvieno izraeliečio skonį.

16,22-27 Ugnis, Dievo siųsta, vykdė jo nuosprendį. Kartais jis sulaikė ugnį, kad neištirpdytų "sniego ir ledo" — poetinis manos vardas (žr. Išm 19,21); kartais "praskubantis saulės spindulys" ją sutirpdė (žr. Iš 16,21). Ugnis ir mana parodo, kaip kūrinija tarnauja Dievo užmojui (žr. Išm 5,17), idant Dievo tauta žinotų, kad ją išlaiko Dievo žodis.

16,22 "Sniegas ir ledas...": mana. Žr. Išm 16,27; 19,21.

jog jų priešų derlius buvo naikinamas ugnies,
kuri liepsnojo krušoje ir žaibavo liūtyje.
23 Betgi ši ugnis, kad būtų teisieji pamaitinti,
užmiršo net savo įgimtą jėgą.
24 Juk kūrinija, tarnaudama tau, savo Kūrėjui,
nuožmėja, kad būtų nubausti nedorėliai,
ir sušvelnėja tiems, kurie tavimi pasitiki.
25 Užtat ir tuomet, prie visko prisitaikydama,
ji tarnavo tavo visa maitinančiam dosnumui
pagal tai, ko kam reikėjo ir ko kas troško,
26 idant tavo vaikai, kuriuos, VIEŠPATIE, tu mylėjai,
žinotų, kad ne derliaus įvairovė maitina žmoniją,
bet tavo žodis išlaiko tuos, kurie tavimi pasitiki!
27 Juk kas nebuvo ugnies sunaikinta,
vos pašildytas praskubančio saulės spindulio, ištirpo,
28* idant būtų žinoma, kad, dar saulei netekėjus,
žmogui reikia keltis tau dėkoti
ir šauktis tavęs auštant,
29 nes nedėkingo žmogaus viltis sutirps
kaip atšiauri šalna
ir išsilies kaip pamazgos.

17

Tamsa ir ugnies stulpas

1* Dideli ir neišpasakojami tavo nuosprendžiai;
užtat paklydo neimlios sielos.
2 Juk nors nedori žmonės manė,
kad galės pavergti šventąją tautą,
patys būdami tamsos pančiuose
ir ilgos nakties kaliniai,

16,28-29 Dėkingumas yra žmogaus būtinė pareiga ir atveria žmogui duris į gyvenimo vilties turinį.

17,1-18,4 Egiptiečius gąsdina tamsos rykštė, o izraeliečiams padeda ugnies stulpas. Dievo nuosprendis padaro nedorėlius — egiptiečius — tamsos belaisviais; egiptiečių magija bei pagyrūniška išmintis — bejėgės.

jie tūnojo užsidarę savo pastogėje,
amžinosios Apvaizdos nuvyti.
[3] Manydami, kad jų slaptos nuodėmės uždengtos
tamsia užmaršties danga,
jie buvo išsisklaidę, klaiko apimti
ir šmėklų apstulbinti.
[4] Juk net slapti namų užkampiai,
į kuriuos jie buvo subėgę,
negalėjo apginti jų nuo baimės,
nes griaudė visur baisus triukšmas
ir rodėsi tylūs, niūrių veidų vaiduokliai.
[5] Netgi ugnies jėga neįstengė šviesti,
nesiteikė nei ryškus žvaigždžių spindesys
apšviesti tą klaikią naktį.
[6] Vienintelė šviesa jiems buvo didžiulės,
savaiminės liepsnos* — baisios pažiūrėti!
Reginiui išnykus, klaiko apimtiems,
jiems matyti daiktai atrodė dar baisesni.
[7] Tada būrimo apgaulės pasirodė neveiksmingos
ir iš jų pagyrūniškos išminties buvo pasityčiota.
[8] Mat tie, kurie žadėjo išvaryti
iš sergančios sielos baimę ir sąmyšį,
patys sirgo juokingu išgąsčiu.
[9] Juk nors jokia baisenybė jų negąsdino,
tačiau, išgąsdinti sėlinančių žvėrių
ir šnypščiančių roplių,
jie mirė drebėdami iš baimės,
nenorėdami pažvelgti net į orą,
kurio niekur išvengti negalima.
[10] Juk nedorumas yra bailus,
savo paties liudijimu pasmerktas;
dėl savo iškankintos sąžinės,*
jis visad padidina nelaimes.

17,6 "... liepsnos": žaibai.
17,10 "... sąžinės": dorovine prasme. Šis žodis randamas tik čia graikiškajame Senajame Testamente. Hebraiškosios Senojo Testamento knygos sąžinę ženklina žodžiu "širdis".

[11] Juk baimė iš tikrųjų yra ne kas kita,
kaip atsisakymas priimti proto teikiamos pagalbos,
[12] o vidinio tuštumo užgožta viltis yra linkusi
užsimerkti prieš tai, kas sukelia kančią.
[13] Bet tą naktį, iš tikrųjų buvusią bejėgę
ir juos užklupusią iš bejėgio Hado* gelmių,
visi jie miegojo tuo pačiu miegu,
[14] kartais varginami baisių šmėklų,
o kartais sielos alpėjimo sukaustyti,
nes juos užklupo ūmi ir nelaukta baimė.
[15] Taip tad kas tik ten buvo,
įpuolė į tą kalėjimą be grotų ir buvo įkalintas.
[16] Juk tiek artojas, tiek piemuo,
tiek dykumoje triūsiantis darbininkas, —
jie buvo užklupti ir laukė neišvengiamo likimo,
nes siejo juos visus viena tamsos grandinė.
[17] Ar tai buvo švilpiantis vėjas,
ar skambi paukščių giesmė plačiose šakose,
ar smarkiai tekančio vandens kriokimas,
ar uolų griūties baisus bildesys,
[18] ar nematomos šokinėjančių gyvulių lenktynės,
ar plėšriųjų žvėrių riaumojimas,
ar aidas, grįžtantis kalnų dauboje, —
juos sukaustė baimė.
[19] Mat visas pasaulis švytėjo dienos šviesa
ir darbavosi nekliudomas;
[20] vien tik anie žmonės buvo užkloti tamsia naktim,
atvaizdu tamsybės, kuri turėjo juos užklupti.
Betgi dar tamsesni, negu tamsybė,
jie buvo sau patiems.

17,13 "... bejėgio Hado": mirusiųjų pasaulis, tamsos buveinė, yra bejėgis prieš Dievą ir net prieš žmones, kurie patys jam neatsiduoda. Žr. Išm 1,14-16.

18

[1] O tavo šventiesiems* švietė didžiulė šviesa.
Egiptiečiai, girdėdami jų balsus,
bet jų nematydami, laikė juos esant laimingus,
nes anie nekentėjo, kaip kenčia jie patys.
[2] Jie buvo dėkingi, kad tavo šventieji,
nors pirma skriausti, jiems nekeršijo,
todėl prašė jų, kad atleistų už jų piktą valią.
[3] Vietoje tamsos tu parūpinai liepsnojantį ugnies stulpą,
kad vestų tavo tautą nenužymėtu keliu,
ir švelnią saulę davei jų garbingai kelionei.
[4] Juk anie buvo verti netekti šviesos
ir būti įkalinti tamsoje,
nes jie laikė įkalintus tavo vaikus,
per kuriuos tavo amžinoji įstatymo šviesa
turėjo būti duota pasauliui.

Pirmagimių mirtis ir Išėjimo naktis

[5] Jiems nusprendus žudyti tavo šventųjų kūdikius,
— nors vienas berniukas* paliktas mirčiai išgelbėtas, —
tu nubaudei, atimdamas daugybę jų vaikų,*
sunaikindamas juos visus kaip vieną nuožmiu užsimojimu.
[6] Apie tą naktį* mūsų protėviams buvo pranešta iš anksto,
kad, tikėdami gautais pažadais, būtų drąsūs.
[7] Tavo tauta laukė teisiųjų išgelbėjimo
ir savo priešų žūties.
[8] Juk kuo baudei mūsų priešus,
tuo mus šaukei prie savęs ir mus pagerbei.

18,1 "... šventiesiems": izraeliečiams.
18,5 "... vienas berniukas": Mozė. Žr. Iš 2,1-10; "... daugybę jų vaikų": egiptiečių pirmagimių.
18,6 "... tą naktį": pirmoji Išėjimo iškilmių naktis.

[9] Juk pamaldūs gerų žmonių vaikai slapčia atnašavo aukas
ir vieningai įsipareigojo dieviškajam įstatymui,
kad šventieji dalytųsi ir palaima, ir pavojumi lygiai,
pirma pagiedoję protėvių šlovės giesmes.*
[10] Bet atsakė ausis rėžiąs jų priešų klyksmas,
ir visur buvo girdėti gaili rauda mirusių vaikų.
[11] Vergas buvo nubaustas tokia pat bausme
kaip ir šeimininkas,
prasčiokas kentėjo tokią pat netektį
kaip ir karalius.
[12] Visi jie, tokios pat mirties ištikti,
turėjo mirusiųjų be skaičiaus.
Juk gyvųjų neužteko net jiems palaidoti,
nes jų brangiausi palikuonys buvo sunaikinti
vienu akimirksniu.
[13] Juk nors jie nieku kitu netikėjo kaip tik savo kerais,
tačiau, kai jų pirmagimiai buvo sunaikinti,
jie pripažino tautą* esant Dievo vaiku.
[14] Juk kai visa buvo apgaubusi švelni tyla
ir naktis jau buvo įpusėjusi,
[15] tavo visagalis Žodis* žengė iš dangaus,
nuo karališkojo sosto,
į vidurį šalies, skirtos pražūčiai,
tarsi nepermaldaujamas galiūnas,
[16] nešinas tavo tikrojo įsako aštrų kalaviją.
Kai nusileido, jis visa pripildė mirtimi;
stovėdamas ant žemės, jis lietė dangų.

[17] Ūmai baisūs sapnų regėjimai ėmė juos gąsdinti,
ir apniko netikėtos baimės.
[18] Vieni čia, kiti ten,
pusgyviai ant žemės parblokšti,
pasakė, kodėl jie miršta.

18,9 "... protėvių šlovės giesmes": žr. Sir 44-50; Išm 10.
18,13 "... tautą": hebrajus.
18,15 "... visagalis Žodis": graikiškai "Logos". Žr. Apr 19,13; Jn 1,1-18.

[19] Mat juos gąsdinę sapnai apie tai iš anksto įspėjo,
kad nežūtų nežinodami, dėl ko jie kenčia.

[20]* Vienu metu mirties patyrimas palietė ir teisiuosius,
— dykumoje maras užklupo daugelį, —
bet dieviškas pyktis neilgai truko.
[21] Mat vyras be priekaišto* atskubėjo jų ginti,
nešinas savo tarnybos skydą —
maldą ir permaldavimo smilkalus.
Jis atsilaikė prieš pyktį ir sustabdė nelaimę,
parodydamas, kad tavo tarnas jis buvo.
[22] Jis nugalėjo pyktį ne kūno jėga, ne ginklų galybe,
bet savo žodžiu jis numalšino baudėją,* primindamas
mūsų protėviams duotas priesaikas ir sandoras.
[23] Mat kai mirusieji jau gulėjo vieni ant kitų krūvomis,
jis įsiterpė ir pyktį sulaikė,
užkirsdamas jam kelią pas gyvuosius.
[24] Juk ant jo ilgo apdaro buvo atvaizduotas visas pasaulis,
ant keturių brangakmenių eilių buvo įraižyti
garbingi protėvių vardai,
o diademoje ant jo galvos — tavo didybė.*
[25] Tiems naikintojas nusileido, jųjų pabūgo;
to vieno pykčio išsiveržimo buvo gana.

19

Raudonoji jūra

[1] Bet nedorėlius lydėjo negailestingas pyktis iki galo,
nes Dievas žinojo iš anksto, ką jie toliau darys:

18,20-25 Kai dykumoje maras ištiko izraeliečius, Aaronas sulaikė naikinantį angelą (žr. Sk 16,41-50).
18,21 "... vyras be priekaišto": Aaronas, atliekantis savo Vyriausiojo kunigo ir užtarėjo tarnybą.
18,22 "... baudėją": naikinantį angelą. Žr. 25-ąją eilutę.
18,24 "... garbingi protėvių vardai ... didybė": Dievo vardas "Jahveh" ir giminių vardai buvo įrašyti ant vyriausiojo kunigo drabužių.

[2] žinojo kad, nors patys buvo leidę tavo tautai išeiti
ir skubiai juos* buvo išvarę,
jie pakeis savo mintį ir juos vysis.
[3] Juk dar tebegedėdami
ir prie mirusiųjų kapų teberaudodami,
jie* padarė kitą kvailą nuosprendį
ir vijosi kaip bėglius tuos,
kuriuos buvo maldavę ir privertę išeiti.
[4] Juk pelnytas likimas vedė juos prie tokio galo
ir padarė, jog jie užmiršo, kas buvo įvykę,
kad nauja bausme papildytų, ko dar jų kančioms trūko,
[5] ir tavo tauta atliktų nuostabią* kelionę,
o anie rastų nepaprastą mirtį.

[6] Juk visa kūrinijos prigimtis buvo iš naujo kuriama
vykdyti tavo įsakams,
kad tavo vaikai nuo pavojų būtų apsaugoti.
[7] Buvo matomas debesis, dengiantis jųjų stovyklą,
ir sausa žemė kylanti ten, kur pirma tyvuliavo vanduo —
kelias be kliūčių iš Raudonosios jūros
ir žolėta lyguma iš nuožmios bangų mūšos, —
[8] per kurią perėjo visa tauta tavo rankos globojama,
stebėdamasi nuostabiais stebuklais.
[9] Jie laigė kaip arkliai ganykloje
ir šokinėjo kaip ėriukai,
šlovindami tave, VIEŠPATIE, savo Išgelbėtoją.
[10] Jie vis dar prisiminė
savo išgyvenimus svetimoje šalyje,
kaip žemė, vietoje galvijų, knibždėjo uodais,
ir upėje, vietoje žuvų, kirbėjo daugybė varlių.
[11] Vėliau jie matė ir naują paukščių rūšį,
kai, geismo verčiami, reikalavo skanėstų,
[12] nes, jiems patenkinti, putpelės atskrido iš jūros.

19,2 "... juos": hebrajus.
19,3 "... jie": egiptiečiai.
19,5 "... nuostabią": arba "garbingą". Žr. Išm 18,8; 19,22.

Egiptas kaltesnis už Sodomą

[13] Betgi bausmės nusidėjėlių neužklupo
be įspėjimo ženklų, duotų baisia perkūnija.
Jie teisingai kentėjo už savo nedorus darbus,
nes iš tikrųjų svetimšaliams
jie buvo parodę didesnę neapykantą.*
[14] Juk anie* buvo atsisakę priimti
pas juos atvykusius svetimšalius,
o šie vergais pavertė svečius,*
kurie buvo jų geradariai.
[15] Ir to negana! Žinoma, ir anuos* ištiks galutinė bausmė,
nes jie svetimšalius buvo nedraugiškai priėmę,
[16] o šie svečius, iškilmingai priimtus,
vėliau nuožmiu lažu engė,
nors jie jau turėjo lygias teises.
[17] Užtat ir jie buvo apakinti,
lygiai kaip anie prie teisiojo vyro durų,
kai, didžiulės tamsos apsupti,
kiekvienas grabinėjosi, norėdamas rasti savo duris.

Nauja gamtos darna

[18] Juk {gamtos} pradmenys keitėsi vietomis,
kaip skambinant arfa gaidos keičia savo ritmą,
nors kiekviena išlaiko savo garsą.
Tai tegalima suvokti tik žvelgiant į tai, kas įvyko.
[19] Juk žemės gyvūnai* buvo paversti vandeniniais,
o plaukiojantys* išlipo į krantą.
[20] Ugnis išlaikė savo jėgą net vandenyje,
o vanduo pamiršo savo gesinančią prigimtį.

19,13 "... didesnę neapykantą": negu Sodomos gyventojų. Žr. Pr 19.
19,14 "... anie": Sodomos gyventojai; "... svečius": izraeliečiai buvo pakviesti į Egiptą. Žr. Pr 45,16-20.
19,15 "... anuos": Sodomos gyventojus.
19,19 "... žemės gyvūnai": nuoroda į izraeliečius ir jų galvijus, pereinančius per Raudonąją jūrą. "... plaukiojantys": varlės išlipo į krantą (žr. Iš 8,1-7).

[21] Atvirkščiai liepsnos nepajėgė sudeginti
nei jose vaikščiojančių trapių gyvūnų,
nei ištirpdyti to, panašaus į ledą
ir lengvai ištirpdomo maisto iš dangaus.*

[22] Juk visais būdais tu, VIEŠPATIE,
aukštinai bei pagerbei savo tautą,
jai visad ir visur padėdamas!

19,21 "... maisto iš dangaus": manos.

SIRACIDO KNYGA

Siracido knyga vadinama jos autoriaus vardu — Siracho sūnaus Eleazaro sūnaus Jėzaus knyga. Siracido knyga vienintelė Senojo Testamento knyga, įvardijanti savo autorių (žr. Sir 50,27), užsimenanti apie vertėją — Siracho vaikaitį — ir duodanti vertimo datą — "38-aisiais karaliaus Euergeto metais" (po 132 m. prieš Kristų). Iš pradžių, atrodo, ji buvo vadinama Siracho sūnaus Išmintimi. Ji buvo vadinama ir Eklesiastiko knyga — lotyniškai Liber Ecclesiasticus, nes krikščionių Bendrija plačiai ja naudojosi, mokydama tikinčiuosius ir konvertitus dorovės taisyklių.

Žydų bendruomenė ir krikščioniškosios protestantų bendrijos Siracido knygos į Šv. Rašto knygų kanoną nepriėmė. Tas faktas paaiškina nepaprastą knygos istoriją. Pirminis hebraiškasis knygos tekstas Vakarų pasaulyje nebuvo žinomas nuo 400 iki 1900 metų. Knyga išliko graikų, lotynų, sirų vertimais į kitas kalbas. Nuo 1900 metų stambios hebraiškojo teksto dalys buvo užtiktos įvairiose vietose: Kaire, Kumrane ir Masadoje. Nūdien turima du trečdalius hebraiškojo Siracido knygos teksto. Šis vertimas remiasi kritiškai aptartu tekstu, panaudojant Septuagintą, hebraiškąjį tekstą bei kitus senus vertimus. Nors Siracido knyga ir nebuvo priimta į hebraiškųjų šventųjų knygų rinkinį po pirmojo pokristinio šimtmečio, Katalikų Bendrija ją visad laikė Dievo įkvėpta ir kanoniška Šv. Rašto dalimi. Knygos Prakalba, nors ir neįkvėpta, dedama į Šv. Raštą dėl jos senumo ir svarbos.

Siracido knygos autorius Ben Sira — Septuaginta jį vadina Sirachu — pasirašo (žr. Sir 50,27), aprašo savo užsiėmimą (žr. Sir 39,1-11) ir kviečia mokinius į savo mokyklą (žr. Sir 51,23). Prieš 180 m. prieš Kristų ir dar prieš Makabėjų sukilimą, jis užrašė savo išmintį turbūt Jeruzalėje (žr. Sir 50,1-24 — aprašą Simeono, buvusio Vyriausiuoju kunigu nuo 219-196). Po 132 m. prieš Kristų (žr. Prakalbą) jo vaikaitis išvertė knygą iš pirminės hebrajų kalbos į graikų. Vaikaitis pabrėžia, kad jo senelis labai gerai pažino hebrajų tikėjimo kraitį — Įstatymą, Pranašus ir kitas knygas. Būdamas išmintingas ir patyręs gyvenimo stebėtojas, jis kreipėsi į savo amžininkus, norėdamas padėti jiems išlaikyti tikėjimą ir dorą per šventųjų knygų lukštenimą ir tikėjimo kraičio pažinimą.

Siracido knyga apima elgesio taisykles, rūpestingai aptartas, surikiuotas į prasmingus vienetus, svarbias pavieniam žmogui, šeimai ir

bendruomenei. Jo taisyklių šerdis — žmogaus santykis su kaimynu ir Dievu. Ben Sira rašo apie draugystę, auklėjimą, neturtą ir turtus, įstatymą, išmintį, auklėjimą, nuodėmę ir mirtį, Dievo garbinimą ir dalykus, susijusius su religiniais ir visuomeniniais savo laiko poreikiais.

Siracido knygos metmenys:

	Prakalba	
A.	Išminties kilmė	1,1-4,10
B.	Išminties atlygis ir įspėjimai	4,11-6,17
C.	Padrąsinimas ieškoti išminties	6,18-14,19
D.	Išminties ieškojimas ir palaima	14,20-23,28
E.	Išminties šlovė	24,1-33,19
F.	Nuosavybė ir tarnai	33,20-38,23
G.	Amatininko ir išminčiaus pašaukimas	38,24-43,33
H.	Tikėjimo protėvių šlovė	44,1-50,24
I.	Pabaiga	50,25-51,30

SIRACIDO KNYGA

PRAKALBA

[1] Daug svarbių tiesų buvo mums perduota per Įstatymą, Pranašus ir vėlesnius autorius;* dėl jų Izraelio auklėjimas ir išmintis yra verti gyriaus. [2] Nūn žmonės, kurie yra susipažinę su tomis tiesomis, turi ne tik patys jas suprasti, bet, būdami išminties mylėtojai, turi būti pajėgūs padėti žodžiu bei raštu ir žmoniems, kurie juos mažiau pažįsta. [3] Užtat mano senelis Jėzus, kuris ilgą laiką atsidėjęs lukšteno Įstatymą, Pranašų ir kitų mūsų protėvių raštus bei iš pagrindų juos pažino, ir pats buvo paskatintas parašyti šį tą apie auklėjimą ir išmintį. [4] Jis tai darė norėdamas, kad mylintys išmintį, susipažinę su jo knyga darytų didesnę pažangą, mokydamiesi gyventi pagal Įstatymą.

[5] Nūn tad esate kviečiami skaityti ją su dėmesiu ir su gera valia bei būti atlaidiems už bet kokį pastebėtą trūkumą, nepaisant mūsų kruopščių pastangų, atsiradusį verčiant kai kuriuos posakius. [6] Juk kas iš pradžių buvo pasakyta hebraiškai, nebeturi lygiai tos pačios prasmės, kai tampa išversta į kitą kalbą. [7] Ne tik ši knyga, bet net pats Įstatymas, Pranašai ir kitos knygos nemaža skiriasi, kai yra skaitomi pirmine kalba.

[8] Kai trisdešimt aštuntaisiais karaliaus Euergeto viešpatavimo metais atvykau į Egiptą,* tai čia būdamas užtikau raštus,* iš kurių

---

1 "... per Įstatymą, Pranašus ir vėlesnius autorius": šventieji Senojo Testamento raštai, rašyti prieš Siracido laiką, pagal hebraiškosios Knygos–Biblijos — nūdienį padalijimą į tris dalis.

8 "... trisdešimt aštuntaisiais ... metais": 132 m. prieš Kristų; užuomina apie Ptolemėją VII, Fyskoną Euergetą II (170-163; 145–117 m. prieš Kristų). "... raštus": turbūt nuoroda į Septuagintą — graikiškąjį hebraiškųjų išminties knygų, parašytų prieš Siracido laiką, vertimą.

galima daug ko pasimokyti. [9] Užtat laikiau pareiga skirti šiek tiek kruopštumo ir triūso šiai knygai išversti. Nuo to laiko tad naudojau savo įgūdžius dieną ir naktį, stengdamasis atlikti darbą ir paruošti knygą svetur gyvenantiesiems, kurie nori įsigyti išminties ir yra pasiryžę gyventi pagal Įstatymą.

A. IŠMINTIES KILMĖ

1

[1]* Visa išmintis* ateina iš VIEŠPATIES
ir jame ji pasilieka amžinai.
[2] Pajūrio smiltis, lietaus lašus,
amžinybės dienas — kas gali juos suskaičiuoti?
[3] Dangaus aukštį, žemės plotį,
bedugnės gelmes — kas gali juos ištirti?
[4] Anksčiau už visa kita išmintis buvo sukurta;
nuo amžių jos išmani įžvalga.
{[5] Išminties šaltinis aukštybių Dievo žodis,
ir jos upeliukai amžini įsakymai.}
[6] Išminties šaknis — kam buvo apreikšta?
Kas žino jos sumanius kelius?
[7] Tėra tik vienas, išmintingas ir šiurpą keliantis,
savo soste sėdintis

1,1-9 Dievas yra išminties šaltinis; jis sukūrė ją nuo amžių pirma Visatos (4-7 eilutės); visi jo darbai atspindi išmintį (2-3.8-9 eilutės).

1,1 "... išmintis": čia autorius kalba apie tikrą išmintį, būtent Dievo apsireiškimą gamtoje — Visatoje. Visuose knygos puslapiuose jis išsamiai aprašo, kas yra išmintis. Kartais žodis išmintis ženklina Dievo išmintį, kartais yra Dievo duoto Mokymo — Mozės Įstatymo sinonimas, o kartais ir žmogišką išmintį — kultūrą. Bet autorius pabrėžia, kad net kultūros ištaka yra Dievas — Kūrėjas.

[8] VIEŠPATS. Jis sukūrė ją,
apžiūrėjo ją ir apsvarstė.
[9] Jis išliejo ją ant visų savo darbų —
ant kiekvieno gyvo kūrinio pagal savo dosnumą,
apliejo ja jį mylinčiuosius.

Pagarbi Dievo baimė

[10]* Pagarbi VIEŠPATIES baimė yra garbė ir pasididžiavimas,
laimė ir šventės džiugesio vainikas.
[11] Pagarbi VIEŠPATIES baimė sušildo širdį,
duodama ir linksmumo, ir džiaugsmo, ir ilgą gyvenimą.
[12] Kas pagarbiai bijo VIEŠPATIES, tam viskas gerai baigsis;
mirties dieną jis bus laimingas.
{[13] Pagarbi VIEŠPATIES baimė yra VIEŠPATIES dovana;
ir meilei jis padaro tvirtus takus.}
[14] Pagarbiai bijoti VIEŠPATIES yra pradžia išminties, —
sukuriama ji su ištikimaisiais jų motinų įsčiose.
[15] Ji yra žmonijos amžini pamatai
ir jų palikuonims ji liks ištikima.
[16] Išminties pilnatvė yra pagarbi VIEŠPATIES baimė;
mirtinguosius savo vaisiais ji apsvaigina.
[17] Visus savo namus ji pripildo rinktinių valgių,
ir svirnus — savo pjūties derliaus.
[18] Pagarbi VIEŠPATIES baimė yra išminties vainikas:
ji leidžia klestėti ramybei ir sveikatai.
[19] Ji apipila žinojimu ir įžvalgiu supratimu,
didžiai pagerbia tuos, kurie jos laikosi.
[20] Išminties šaknis — pagarbiai bijoti VIEŠPATIES,
o jos šakos — ilgas gyvenimas.
{[21] Pagarbi VIEŠPATIES baimė toli išvaro nuodėmę;
būdama su žmogumi, ji nugręžia {Dievo} pyktį.}

1,10-21 Pagarbi Dievo baimė — gyvenimas pagal tikrą religiją — yra dvasinės ir medžiaginės palaimos šaltinis. Žr. Ps 111,10.

Kantrumas ir savitvarda

22* Neteisingas pyktis negali būti pateisintas,
nes pyktis stumia žmogų į pražūtį.
23 Kantrus žmogus laikosi ramiai valandėlę,
ir jam tuomet sugrįžta rimtis.
24 Valandėlę jis susilaiko netaręs žodžio,
o po to daugelio lūpos skelbia jo sveiką nuovoką.

Išmintis ir dorumas

25* Išminties aruoduose yra išmintingų patarlių,
bet nusidėjėlis bjaurisi pagarbia VIEŠPATIES baime.
26 Jei trokšti išminties, laikykis įsakymų,
ir VIEŠPATS jos tau dosniai suteiks.
27 Juk pagarbi VIEŠPATIES baimė yra išmintis ir drausmė,
o pasitikintis nusižeminimas jį džiugina.
28 Nebūk neklusnus pagarbiai Dievo baimei,
ir nesiartink prie jo dviveidiška širdimi.
29 Nesielk veidmainiškai su žmonėmis
ir saugok savo lūpas.
30 Neaukštink savęs, kad nepultum
ir neužsitrauktum gėdos.
VIEŠPATS apreikš tavo paslaptis
ir parblokš tave bendruomenės sueigoje,
nes tu neatėjai su pagarbia VIEŠPATIES baime
ir tavo širdis buvo pilna vyliaus.

1,22-24 Išmintingas žmogus vengia neteisingo, vedančio į žūtį, pykčio. Kantrumu ir savitvarda išlaiko ramybę, atgauna pusiausvyrą ir yra viešai giriamas. Nusidėjėlis, priešingai, atmeta religijos siūlomus varžtus.

1,25-30 Neištikimybė religijai ar jos piktnaudojimas yra veidmainystė, o savęs aukštinimas — vertas viešo pasmerkimo.

2

Pasitikėjimas Dievu

1* Mano vaike, jei nori tarnauti VIEŠPAČIUI,
būk pasiruošęs bandymui.
2 Būk nuoširdus ir tvirtas,
nesikarščiuok nelaimės ištiktas.
3 Lik jam ištikimas ir nesigręžk nuo jo;
taip tavo ateitis bus puiki.
4 Priimk visa, kas tau nutiks,
būk kantrus didelėje nelaimėje.
5 Juk auksas išbandomas ugnyje,
o žmonės, kuriuos Dievas laiko vertais,
pažeminimo krosnyje.
6 Pasitikėk Dievu, ir jis tau padės;
ištiesink savo kelius ir turėk jame vilties.

7 Jūs, pagarbiai bijantys VIEŠPATIES,
pasitikėkite jo gailestingumu
ir nenutolkite, kad nepultumėte.
8 Jūs, pagarbiai bijantys VIEŠPATIES,
pasitikėkite juo, neprarasite atlygio.
9 Jūs, pagarbiai bijantys VIEŠPATIES,
laukite jo gerų dovanų —
išliekančio džiaugsmo ir gailestingumo.

2,1-11 Tarnauti Dievui nėra įmanoma be bandymų (1 eilutė); be to, reikia būti nuoširdžiam, tvirtam ir ištikimam (2-3 eilutės). Nelaimė ir pažeminimas žmogų taurina ir parodo, ko jis vertas (4-5 eilutės). Kantrybė ir nedvejojantis pasitikėjimas Dievu atlyginamas Dievo gailestingumo ir išliekančio džiaugsmo dovanomis šiame gyvenime (6-11 eilutės). Tikėjimo bandymas yra dažna tema Šv. Rašte. Žr. Pr 22; Job 1-2; Jok 1,2-4; Lk 11,4.

[10] Pažiūrėkite į praėjusias kartas ir apsvarstykite:
ar kas nors, pasitikėjęs VIEŠPAČIU,
buvo apviltas?
Ar kas, buvęs ištikimas pagarbiai jo bijodamas,
buvo paliktas?
Ar kas nors, šaukęsis jo pagalbos,
buvo atmestas?
[11] Užjaučiąs ir gailestingas yra VIEŠPATS;
jis atleidžia nuodėmes, jis padeda nelaimėje.

[12]* Vargas bailioms širdims bei nuleistoms rankoms
ir nusidėjėliui, einančiam dviem takais!
[13] Vargas bailiai širdžiai, kuri nepasitiki,
nes dėl to neras pastogės!
[14] Vargas jums, praradusiems viltį!
Ką darysite, kai ateis VIEŠPATS ataskaitos?

[15] Pagarbiai bijantys VIEŠPATIES
neniekina jo žodžių,
jį mylintys laikosi jo kelių.
[16] Pagarbiai bijantys VIEŠPATIES
stengiasi jam patikti,
jį mylintys sotinasi jo įstatymu.
[17] Pagarbiai bijantys VIEŠPATIES
paruošia savo širdis ir prieš jį nusižemina.

[18] Pulkime į rankas VIEŠPAČIUI,
bet ne mirtingiesiems,
nes tolygus jo didybei yra jo gailestingumas
ir tolygūs jo vardui — jo darbai.

2,12-18 Įspėjimas einantiesiems į tikėjimo nuolaidas kebliuose gyvenimo vingiuose ir sunkumuose. Jie pameta drąsą ir pasitikėjimą, — užtat nėra tikri savimi (12-14 eilutės). O pagarbiai bijantys Viešpaties savo klusnumu, pagarba, meile ir nusižeminimu randa gailestingumo, tolygaus Dievo didybei (15-18 eilutės).

3

Vaikų pareigos tėvams

1* Vaikai, gerbkite tėvo teises;
taip elkitės, kad gyventumėte.
2 Juk VIEŠPATS pagerbia tėvą per jo vaikus
ir patvirtina motinos teises į jos sūnus.
3 Kas gerbia savo tėvą, atsilygina už nuodėmes;
4 kas gerbia savo motiną, kraunasi lobį.
5 Kas gerbia savo tėvą, džiaugsis savo vaikais,
ir kai melsis, jis bus išklausytas.
6 Kas gerbia tėvą, ilgai gyvens;
paklūsta VIEŠPAČIUI, kas neša paguodą savo motinai.
7 Kas pagarbiai bijo VIEŠPATIES, gerbia savo tėvą
ir tarnauja tėvams kaip šeimininkams.
8 Gerbk savo tėvą žodžiu ir darbu,
kad ateitų tau jo palaiminimas;
9 nes tėvo palaiminimas stiprina vaikų namus,
o motinos prakeikimas išgriauna jų pamatus.
10 Neieškok sau garbės, nuplėšdamas garbę savo tėvui,
nes tėvo gėda nėra tau jokia garbė!
11 Juk žmogui garbė, kai gerbia savo tėvą,
ir gėda vaikams negerbti savo motinos.

12 Mano vaike, rūpinkis savo tėvu jo senatvėje,
neužduok jam širdies per visą gyvenimą.
13 Net jeigu jam ir protas susilpnėtų, būk jam kantrus;
nepaniekink jo būdamas pilnas jėgų.

3,1-16 Be dorybių, kurios turi apibūdinti žmogaus santykį su Dievu, primenamos ypatingos pareigos — parama ir pagarba — tėvams su joms būdinga palaima (1-9 eilutės). Net seniems ir pasiligojusiems tėvams priklauso tokia pat pagarba (10-13 eilutės). Per ją atleidžiamos vaikų nuodėmės (14-15 eilutės). Atsisakymas teikti paramą ir pagarbą tėvams yra piktžodžiavimas ir užsitraukia Dievo prakeikimą (16 eilutė). Žr. Iš 20,12; Ef 6,2-3.

[14] Juk gerumas tėvui nebus užmirštas, —
jis tarnaus tau kaip atnaša už nuodėmę
— įleis išliekančią šaknį.
[15] Tavo nelaimės dieną jis bus prisimintas tavo naudai, —
ištirps tarsi šalna šiltame ore tavo nuodėmės.
[16] Piktžodžiauja, kas savo tėvu nesirūpina,
VIEŠPATĮ pykdo, kas savo motinai širdį užgauna.

Nusižeminimas

[17]* Mano vaike, būk kuklus atlikdamas užduotis,
ir būsi mylimas labiau negu dovanų davėjas.
[18] Juo esi didesnis, tuo labiau nusižemink,
ir rasi malonės pas VIEŠPATĮ.
[19]* Daug yra didžių ir kilmingų žmonių,
bet savo užmojį jis apreiškia nusižeminusiems.
[20] Juk didi yra VIEŠPATIES galybė,
bet nusižeminusieji jį garbina.
[21] Nei ieškok, kas tau per sunku,
nei tyrinėk, kas viršija tavo jėgas.
[22] Rūpinkis tuo, kas tau įsakyta,
nes tai, kas paslėpta, tau nesvarbu.
[23] Nesikišk į dalykus, kurie tave viršija,
nes daugiau tau parodyta, nei gali tu suprasti.
[24] Juk žmonių pasipūtimas daugelį nuvedė į klystkelius,
ir klaidingas galvojimas iškraipė jų sprendimą.
[25] Be akies lėlytės nėra šviesos,
be žinojimo nėra išminties.

3,17-27 Nusižeminimas padeda žmogui save teisingai vertinti (17-19 eilutės). Jo padedamas, žmogus atliks savo pareigas ir išvengs kas viršija jo žinojimą bei jėgas (20-24 eilutės). Puikybė, kita vertus, gimdo netikros didybės jausmą, veda į klaidingus sprendimus, užsispyrimą, skausmą, nelaimę ir žūtį (23-27 eilutės).

3,19 Kita, arba pridėtinė, eilutė taip skamba: "Nors per amžius buvo daug didelių žmonių, nusižeminusiems jis apreiškė savo paslaptis". Žr. Mt 11,25-26; 1 Kor 1,26-29.

Imlumas

[26] Užsispyrusi širdis ilgainiui prieis liepto galą,
o kas mėgsta pavojų, žus nuo pavojaus.
[27] Užsispyrusi širdis patirs daug skausmo,
o nusidėjėlis krauna nuodėmę ant nuodėmės.
[28] Žmogaus išdidumo ligai nėra vaisto,
nes jame piktas augalas yra įsišaknijęs.
[29]* Išmintingo žmogaus širdis brangina patarles;
atidi ausis yra išmintingo žmogaus džiaugsmas.

Išmalda vargšams

[30] Kaip vanduo užgesina ugnies liepsnas,
taip išmalda atlygina už nuodėmes.
[31] Kas atsilygina už gera, pramato ateitį, —
nelaimės metu jis ras ramstį.

4

[1] Mano vaike, neatsakyk vargšui išteklių pragyventi:
neversk beturčio akims* veltui laukti!
[2] Nenuvilk alkano žmogaus,
neužgauk nelaimės užklupto žmogaus!
[3] Nedidink bevilčio žmogaus vargo,
nedelsk duoti išmaldos suvargusiam.
[4] Neatmesk elgetos prašymo,
nenugręžk žvilgsnio nuo vargšo.
[5] Nenukreipk akių nuo žmogaus skurde,
neduok niekam progos tave keikti,
[6] nes jei savo kartėlio skausme jis tave keiktų,
jo Kūrėjas išgirs jo skundo maldą.

3,29-4,10 Gailestingumas ir gerumas į vargą patekusiems žmonėms atlygina už nuodėmes ir daro žmogų mielą Dievui ir artimui.
4,1 "... beturčio akims": beturčiui prašant paramos. Žr. Sir 18,17.

Visuomeninis elgesys

[7] Elkis taip, kad taptumei mylimas bendrijoje;
nulenk žemai galvą prieš didžiūnus.
[8] Išklausyk vargšų,
draugiškai atsakyk į jų sveikinimą.
[9] Gelbėk engiamą žmogų iš engėjo rankos;
teisingas nuosprendis tenebūna tau nemalonus.
[10]* Būk tėvas našlaičiams,
o jų motinai — atstok jos vyrą.
Tuomet būsi tarsi Aukščiausiojo sūnus, —
ir jis tave mylės labiau,
negu tave myli tavo motina.

B. IŠMINTIES ATLYGIS IR ĮSPĖJIMAI

Mokytoja Išmintis

[11]* Išmintis moko savo vaikus
ir rūpinasi tais, kurie jos ieško.
[12] Kas ją myli, tas myli gyvenimą,
o tie, kurie nuo ankstyvo ryto jos ieško,
bus kupini džiaugsmo.
[13] Kas jos laikosi, paveldi garbę;
kur tik jis bebūtų,
VIEŠPATS suteikia savo palaiminimą.
[14] Kas jai tarnauja, tarnauja Šventajam;
kurie ją myli, tuos VIEŠPATS myli.
[15] Kas jai paklūsta, valdys tautas;
o kas jos klausosi, gyvens saugiai.
[16] Kas jai save patiki, ją turės;
ir jo palikuonys ją paveldės.

4,10 Našlaičiai ir našlės ypač skurdo. Žr. Iš 22,21-23.
4,11-19 Įasmeninta Išmintis (žr. Išm 1,10; taip pat 24-ąjį skyrių) ne tik myli savo sekėjus, bet juos ir išbando.

[17] Juk iš pradžių ji veda žmogų vingiuotais takais,
neša jam baimę ir baigštumą,
vargina jį savo drausme,
ir jį bando savo įsakais,
kad jo širdis būtų visiškai su ja.
[18] Tada ji užveda jį vėl ant tiesaus tako,
atneša jam laimę
ir apreiškia jam savo paslaptis.
[19] Bet jei jis nueina klaidingu keliu,
ji palieka jį, atiduoda pražūčiai.

Apie bailumą

[20]* Mano vaike, kreipk dėmesį į laiko aplinkybes,
bijok to, kas negera,
ir nesigėdyk būti tuo, kas esi.
[21] Juk yra gėdos jausmas, vedantis į nuodėmę,
ir gėda, nusipelnanti garbę ir pagarbą.
[22] Nebūk per griežtas pats sau,
neleisk gėdai vesti tave į pražūtį.
[23] Nesusilaikyk nuo kalbėjimo, kai reikia kalbėti,
ir neslėpk savo išminties.
[24] Juk išmintis reiškiasi per kalbą,
o išsilavinimas per liežuvį.
[25] Tiesai niekad neprieštarauk,
verčiau parausk dėl savo kvailumo.
[26]* Nesigėdyk išpažinti savo kaltės,
nebandyk sustabdyti tekančios upės.
[27] Nešliaužiok prieš kvailį,
nerodyk šališkumo didžiūnui.

4,20-31 Užuomina apie pagundą, skatinusią žydus vengti viešai išreikšti savo tikėjimą ir gyventi pagal savo papročius. Žr. 1 Mak 1,12-15; 2 Mak 4,11-16.

4,26 Būtų lengviau sustabdyti tekančią upę, negu paslėpti nuo Dievo savo nuodėmes. Judaizmas žinojo apie nuodėmių išpažinimą. Žr. Kun 5,5; Sk 5,7; 2 Sam 12,13; 1 Kar 21,27; Ps 1,4-5; 51,5.

[28] Už tiesą kovok net lig mirties,
ir VIEŠPATS Dievas už tave kovos.

[29] Nebūk pagyrūnas savo žodžiais,
nei tingus ar lėtas savo darbais.
[30] Nebūk kaip liūtas savo namuose,
nei suktas ar įtarus su savo tarnais.
[31] Tenebūna tavo ranka ištiesta imti
ir sugniaužta, atėjus laikui duoti.

5

Apie perdėtą pasitikėjimą savimi

[1]* Nepasitikėk savo turtais
ir nesakyk: "Turiu ko man reikia!"
[2] Nepasikliauk savimi ir savo jėgomis,
kai stengiesi patenkinti širdies troškimus.
[3] Nesakyk: "Kas gali mane nugalėti?"
nes VIEŠPATS tikrai tave nubaus.

[4] Nesakyk: "Nusidėjau, ir man nieko neatsitiko?" —
nes VIEŠPATS lėtai supyksta.
[5] Nebūk per daug tikras, kad bus atleista,
kai krauni nuodėmę ant nuodėmės.
[6] Nesakyk: "Jo gailestingumas yra didelis.
Visas mano nuodėmes jis man atleis", —
nes jam ir gailestingumas, ir pyktis, —
jo pyktis kris ant nusidėjėlių.

[7] Negaišuok grįžti pas VIEŠPATĮ,
neatidėliok diena po dienos,
nes staiga užklups tave VIEŠPATIES pyktis
ir bausmės metu pražūsi.
[8] Nepasitikėk neteisingai įgytais turtais,
nes jie nebus naudingi pykčio dieną.

5,1-8 Turtingųjų ydos. Žr. Pat 18,23; 19,1; 28,6.

Nuoširdumas kalboje

9* Nevėtyk kiekviename vėjyje,
ir neik visais takais.
10* Būk tvirtų įsitikinimų
bei nuoseklus savo žodžiais.
11 Būk greitas klausytis,
bet lėtas atsakyti.
12 Jeigu žinai, ką sakyti,
atsakyk savo artimui,
bet jeigu nežinai,
ranka užčiaupk savo burną.

13 Garbė ir negarbė ateina per kalbėjimą!
Žmogaus liežuvis — jo pražūtis.
14 Nebūk vadinamas dviveidžiu;
nepaleisk liežuvio apkalbai,
nes vagiui gėda buvo sukurta,
o dviveidžio laukia griežtas pasmerkimas.
15 Nieko žalingo netark
svarbiu ar mažu reikalu,

6

1 ir netapk priešu, užuot buvęs draugas,
nes blogas vardas užtraukia gėdą ir panieką.
"Taip atsitinka dviveidžiui* nusidėjėliui!" —
taip sakys žmonės apie asmenį,
kurio melagingas liežuvis užtraukė jam gėdą.

5,9 Patarlė — posakis, smerkiantis žmogaus nepastovumą ir dviveidiškumą.
5,10-6,1 Liežuvio tema — naudojimas ir piktnaudojimas — yra dažna Siracido knygos tema. Žr. Sir 19,6-17; 20,16-20; 22,27-23,15; 28,12-26.

Maištingos aistros

[2] Nepulk į aistros glėbį,
kad ji kaip ugnis nesudegintų tavo jėgų.
[3] Tavo lapus ji ris,
tavo vaisius naikins, —
tartum sausas medis būsi paliktas.
[4] Juk nedora aistra sunaikina savo savininką,
padarydama jį pramoga jo priešams.

Draugystė

[5*] Švelni kalba daugina draugus,
mandagios lūpos skatina draugišką pasveikinimą.
[6] Tebūna daug pažįstamų, kurie tave sveikina,
bet vienas iš tūkstančio tavo artimas draugas.
[7] Jei nori turėti draugą, išbandyk jį suartėdamas,
ir neskubėk juo pasitikėti.
[8] Juk yra draugas, kai jam patogu būti draugu,
bet su tavimi jis nebus tavo nelaimės metu.
[9] Kitas yra draugas, kuris tampa priešu
ir tavo gėdai iškelia aikštėn turėtą ginčą.

[10] Kitas yra draugas, kuris sėdi prie tavo stalo,
bet su tavimi jis nebus tavo nelaimės metu.
[11] Kai tau sekasi, jis tampa tavo antrasis "aš"
ir elgiasi kaip šeimininkas su tavo tarnais.
[12] Bet jeigu užklumpa tave nelaimė,
jis atšoksta nuo tavęs ir vengia tave sutikti.

[13] Laikykis atokiai nuo savo priešų
ir būk atsargus su savo draugais.

6,5-17 Tikri draugai pažįstami nelaimėje. Tokie draugai yra reti ir vertė neįkainojama — Dievo dovana (14-17 eilutės).

6,18-37 Skatinimas ieškoti išminties kantrumu, imlumu ir ištverme gyvenimo sunkumuose. Žr. Sir 4,11-19.

[14] Ištikimas draugas yra tvirta priebėga, —
kas tokį randa, suranda lobį.
[15] Ištikimas draugas — neįkainojamas, —
jokia suma neatsveria jo vertės.
[16] Ištikimas draugas — gyvenimo balzamas, —
kas pagarbiai VIEŠPATIES bijo, jį randa.
[17] Juk kas pagarbiai VIEŠPATIES bijo,
palaiko tvirtą draugystę,
nes koks jis pats, toks bus ir jo draugas.

C. PADRĄSINIMAS IEŠKOTI IŠMINTIES

Išminties dovanos

[18]* Mano vaike, nuo pat jaunystės mokykis drausmės;
per ją dar rasi išminties net pražildamas.
[19] Artinkis prie jos tartum artojas bei sėjėjas,
ir lauk geros jos pjūties.
Juk ją puoselėdamas, tik mažai triūso teįdėsi,
ir veikiai ragausi jos derliaus.

[20] Ji atrodo labai sunki nedrausmingam, —
kvailys nuo jos traukiasi.
[21] Jam išbandyti ji bus tarsi sunkus akmuo,
ir jis nedels pastumti į šalį.
[22] Juk išmintis yra kaip ir jos vardas, —
daugeliui nėra prieinama.

[23] Klausykis, mano vaike, priimk mano išmintį,*
neatmesk mano patarimo.
[24] Leisk jai supančioti savo kojas
ir antkaklį uždėti tau ant kaklo.
[25] Palenk pečius ir nešk ją,
nesibodėk jos saitų.

6,23 "... mano išmintį": {auklėjimo} drausmę. Užtat išminties takas ir yra daugeliui neprieinamas.

[26] Artinkis prie jos visa siela,
laikykis jos kelių visomis jėgomis.
[27] Ieškok jos, atrask ją;
ieškok jos ir ją surasi;
kai ją surasi, nepaleisk jos.
[28] Taip galop tu rasi joje ramybę,
ir ji taps tavo džiaugsmu.
[29] Jos pančiai pavirs tau didybės sostu,
jos antkaklis — auksinių gijų apdaru.
[30] Jos jungas yra auksinis papuošalas,
ir jos saitai — purpurinė virvė.
[31] Vilkėsi ją tarsi savo garbės apdarą,
užsidėsi ją kaip nuostabų vainiką.

[32] Jeigu nori, mano sūnau, tu gali būti mokytas,
jei tam atsidėsi, būsi gudrus.
[33] Jeigu mėgsti klausytis, daug sužinosi,
jei domėsiesi, būsi išmintingas.
[34] Mielai dalyvauk seniūnų sueigoje;
kas tik išmintingas, dėkis prie jo!
[35] Noriai klausykis kiekvienos rimtos kalbos;
tenepasprunka nuo tavęs joks išmintingas posakis.
[36] Jeigu pamatai protingą asmenį, stenkis jį pažinti;
tenudilina tavo kojos jo durų slenkstį!
[37] Apgalvok VIEŠPATIES įsakus
ir visad mąstyk apie jo įsakymus.
Tuomet jis duos įžvalgos tavo protui,
ir išmintis, kurios trokšti, bus tau suteikta.

7

Elgesys viešajame gyvenime

[1] Nedaryk pikta,
ir pikta tavęs niekad neužklups.
[2] Venk nedorumo,
ir jis nuo tavęs tolinsis.

[3] Mano vaike, nesėk į vagas neteisingumo,
kad nereikėtų nuimti septyneriopo derliaus.
[4] Neprašyk iš VIEŠPATIES aukštų pareigų,
ar garbingo krėslo iš karaliaus.
[5] Nesipuikauk savo dorumu prieš VIEŠPATĮ,
ir nerodyk savo išminties prieš karalių.
[6] Nesistenk tapti teisėju,
jeigu neturi jėgų neteisingumą rauti,
idant neliktumei šališkas didžiūnams
ir tuo nesuterštumei savo dorumo.
[7] Nenusikalsk miesto bendruomenei,
nei užsitrauk gėdą sueigoje.

[8] Nepadaryk nuodėmės dukart;
juk net už vieną neliksi nenubaustas.
[9]* Nesakyk: "Jis brangins mano dovanų gausybę;
Aukščiausiasis priims mano atnašas".
[10] Nebūk nusiminęs, kai meldiesi;
nebūk nerangus, kai duodi išmaldą.
[11] Nesijuok iš apkartusios širdies žmogaus;
pagalvok apie Tą, kuris pažemina ir išaukština.*
[12] Nesumanyk skriausti savo brolio,
nei savo draugo ar bendro.
[13] Nelaikyk malonumu tarti melą po melo,
nes tai niekad gerai nesibaigia.
[14] Nepostringauk seniūnų sueigoje,
ir nekartok žodžių, kai meldiesi.*

[15] Nevenk sunkių darbų ar žemės ūkio darbo,
kuris buvo Aukščiausiojo sukurtas.

7,9 Žmogus negali Dievo papirkti.

7,11 "... Tą, kuris pažemina ir išaukština": Dievą. Žr. 1 Sam 2,7; Ps 75,8; Lk 1,52.

7,14 "... nekartok žodžių, kai meldiesi": taupi kalba santykiuose su vyresniaisiais, o ypač su Dievu, yra pagarbos ženklas. Žr. Koh 5,1; Mt 6,7.

[16] Nelaikyk savęs geresniu už savo bendrus;
atsimink, jo pyktis nedels.
[17] Labiau ir labiau nusižemink,
nes ugnis ir kirmėlės laukia mirtingųjų.

Pareigos šeimai, religijai ir labdarai

[18] Nemainyk draugo į pinigus,
ar tikro brolio į auksą Ofyro.*
[19] Nesiskirk nuo išmintingos ir geros žmonos,
nes jos malonus artumas yra vertesnis už auksą.
[20] Nesielk blogai su sąžiningai dirbančiu vergu
ar savo užduočiai atsidavusiu samdiniu.
[21] Mylėk protingą vergą — kaip save patį;
neatsisakyk jam duoti laisvės.*

[22] Turi galvijų? Rūpinkis jais;
jeigu jie tau naudingi, laikyk juos.
[23] Turi sūnų? Drausmink juos,
sprandus lenk jiems nuo mažens.*
[24] Turi dukterų? Laikyk jas skaisčiomis,
nebūk joms nuolaidus.
[25] Išleisk dukterį už vyro ir užbaigsi didelį darbą;
bet išleisk ją už protingo vyro.
[26] Turi žmoną, kuri tau patinka? Nesiskirk nuo jos;
žmonai, kurios nemėgsti, savęs nepatikėk.

[27] Visa širdimi gerbk savo tėvą,
neužmiršk savo motinos gimdymo skausmų.
[28] Atsimink, kad iš šių tėvų esi gimęs;
ką gali jiems duoti už visa, ką jie tau yra davę?

7,18 "... į auksą Ofyro": Ofyras buvo nūdien nežinomas uostamiestis, į kurį plaukdavo Saliamono laivai ir pargabendavo aukso bei sidabro. Žr. Ps 45,10.

7,21 "... neatsisakyk jam duoti laisvės": hebrajų vergas turėjo teisę atgauti laisvę po septynerių tarnybos metų. Žr. Iš 21,2; Įst 15,12-15.

7,23 "... sprandus lenk jiems nuo mažens": malšink maištingą veržlumą. Taip yra graikiškajame tekste. Žr. Sir 30,12. Atrastas tekstas hebrajų kalba, kuris turbūt nėra pradinis, kalba: "Parink jiems žmonas, kol jie dar jauni".

[29] Visa savo siela pagarbiai bijok VIEŠPATIES
ir gerbk jo kunigus.
[30] Visomis savo jėgomis mylėk savo Kūrėją
ir rūpinkis jo tarnais.
[31] Pagarbiai bijok VIEŠPATIES ir gerbk kunigą;
atiduok jam jo dalį, kaip tau yra įsakyta:
pirmienas, atnašas už nuodėmę, peties dovaną,
pašventinimo auką ir pirmienas šventųjų atnašų.*

[32] Ir vargšui ištiesk ranką,
kad tavo paties palaima būtų sklidina.
[33]* Būk dosnus kiekvienam gyvajam,
neatsisakyk būti geras net mirusiesiems.
[34] Nesišalink nuo verkiančiųjų,
bet liūdėk su liūdinčiaisiais.
[35] Nedelsk aplankyti ligonį,
nes už tokius darbus būsi mylimas.
[36] Ką tik bedarytum,
visad atsimink savo gyvenimo galą,
ir tu niekad nenusidėsi.

8

Taktas ir sveika nuovoka

[1]* Nesigalynėk su didžiūnu,
kad kartais nepakliūtum jam į rankas.
[2] Neik į ginčą su turtuoliu,
kad kartais jis neužmokėtų už tavo pražudymą.
Juk auksas yra daugelį apakinęs,
ir karaliams protą sumaišęs.

7,31 "... pirmienas šventųjų atnašų": žr. Iš 29,27; Kun 7,31-34; Sk 18,8-20; Įst 18,1-5.

7,33 Užuomina apie apeigas, skirtas mirusiųjų pagerbimui — apie gedulą ir laidotuves. Žr. 2 Sam 21,10-14; Tob 1,20; 12,12. Vėlesnis mokymas mini ir maldą už mirusiuosius. Žr. 2 Mak 12,43-46.

8,1-19 Protingas žmogus bus apdairus ir apdairiai elgsis.

[3] Nesibark su žmogumi patauška,
nekrauk malkų ant jo ugnies.
[4] Nejuokauk su neišauklėtu žmogumi,
kad kartais jis neįžeistų tavo protėvių.
[5] Neužgauliok atgailaujančio žmogaus;
atsimink, kad mes visi esame kalti.*
[6] Nežiūrėk iš aukšto į seną žmogų,
nes juk ir iš mūsų kai kurie pasensime.
[7] Nesidžiauk kito žmogaus mirtimi;
atsimink, kad mes visi turime mirti.

[8] Neniekink išminčių kalbų,
bet susipažink su jų patarlėmis,
nes iš jų išmoksi drausmės
ir meno tarnauti didžiūnams.
[9] Neatmesk to, ką seniūnai sako,
nes jie buvo savo tėvų mokomi,
iš jų išmoksi, kaip galvoti
ir, kai prireiks, mokėsi atsakyti.

[10] Nekurstyk nusidėjėlio žarijų,
kad pats jo ugnies liepsnoje nesudegtum.
[11]* Nesileisk įžūliam žmogui savęs įbauginti;
kitaip jis ims tave iš pasalų tykoti.
[12] Neskolink žmogui, galingesniam už save;
jeigu ką nors skolini, laikyk tai nuostoliu.
[13] Nelaiduok daugiau negu tavo ištekliai leidžia;
jeigu laiduoji, būk pasiruošęs sumokėti.
[14] Nesikreipk į teismą prieš teisėją,
nes dėl jo padėties nuosprendis bus jam palankus.
[15] Nesileisk į kelionę su nuotykių ieškotoju,
kad jis kartais neužkrautų tau nelaimės.
Juk jis elgsis, kaip jam patinka,
o tu per jo kvailystę kartu pražūsi.

8,5 "... visi esame kalti": žr. 1 Kar 8,46; 2 Kr 6,36; Koh 7,20; Rom 3,9-10; 1 Jn 1,8.
8,11 Neužkirtus iš pradžių nedorėliui kelio, sukuriama proga nuodėmei ateityje.

[16] Neik į ginčą su karšto būdo žmogumi,
nei keliauk su juo per tyrus,
nes kraują išlieti jam niekai
ir, nesant arti pagalbos, jis tave užmuš.
[17] Neieškok patarimo iš neišmanėlio,
nes jis negali išlaikyti paslapties.
[18] Prie svetimo žmogaus nedaryk nieko,
kas turėtų būti laikoma slapta,
nes nežinai, ką tai vėliau sukels.
[19] Neatverk savo širdies kiekvienam žmogui;
nenuvaryk nuo savęs laimės.

9

Patarimas apie moteris

[1]* Nebūk pavydulingas* savo mylimai žmonai,
kad neišmokytum jos tau pikta daryti.
[2] Neatsiduok moteriai
ir neleisk jai trypti savo orumo.
[3] Nesilankyk pas palaidūnę,
kad neįpultum į jos pinkles.
[4] Nebendrauk su dainuojančia šokėja,
kad nebūtumei jos vylių sužavėtas.
[5] Nesvajok apie mergelę,
kad netektų mokėti jai už žalą.*
[6] Neatiduok širdies kekšėms,
kad neprarastumei savo paveldo.
[7] Nesidairyk miesto gatvėse
ir neklaidžiok po jo tuščius užkampius.
[8] Gręžk akis nuo patrauklios moters;
nespoksok į grožį, kuris tau nepriklauso.

9,1-9 Protinga ir santūri laikysena moterų atžvilgiu, anot Siracido, yra reikalinga doram gyvenimui. Žr. Sir 25,12-26,18.

9,1 Neteisingas įtarinėjimas dažnai sukelia neapykantą tarp vyro ir žmonos. Toks vyro elgesys gali paskatinti žmoną blogai elgtis.

9,5 "... mokėti jai už žalą": žr. Iš 22,15-16; Įst 22,28-29; Job 31,1.

Dėl moters grožio daugelis pasimetė,
nes jis uždega aistrą tartum ugnį.
9 Su ištekėjusia moterimi nesėsk prie stalo,
nei mėgaukis su ja prie vyno,
kad tavo širdis prie jos nepalinktų
ir tu nenulinktum kraujyje į kapą.

10* Neatmesk seno draugo,
nes naujas negali jam prilygti.
Naujas draugas yra kaip jaunas vynas, —
tik, kai jis pasensta, geri su malonumu.

11 Nepavydėk nusidėjėliui jo garso,
nes nežinai, kokia nelaimė jo laukia.
12 Nesižavėk tuo, kas nedorėliams patinka;
atsimink, kad Hado jie nepasieks nenubausti.

13 Laikykis toli nuo žmogaus,
kuris turi galią užmušti,
ir tau nesivaidins mirties baimė.
Bet jeigu pas jį eini, jo neužgauk,
kad neatimtų iš tavęs gyvybės.
Žinok, kad žengi tarp pinklių
ir žingsniuoji dantyta miesto siena.

14 Kiek tik tau įmanoma,
stenkis suprasti savo kaimynus
ir bendrauk su išmintingaisiais.
15 Pasikeisk mintimis su protingais žmonėmis,
o visas tavo pokalbis
tebūna apie Aukščiausiojo Įstatymą.

9,10 Visuomeniniuose santykiuose reikia vadovautis Viešpaties Įstatymu. Žr. Sir 8,1-19.

9,17-10,5 Viešos pareigos, atliktos dorai ar nedorai, neša naudą ar kenkia visuomenei. Tai paaiškina taiklus posakis: "Kaip elgiasi valdovas, taip elgiasi žmonės". Žr. Iz 24,2. Ir valdovas, ir žmonės yra Dievo rankoje.

[16] Teisieji tebūna tavo stalo bendrai,
o tavo garbė — pagarbi Dievo baimė.

Apie valdovus

[17]* Įgudę amatininkai yra gerbiami už jų sumanumą,
o savo tautos valdovas yra įgudęs išminčius.
[18] Žmogaus pataūškos bijomasi mieste,
o kalbančio neapgalvotai — nekenčiama.

10

[1] Išmintingas valdovas auklėja savo tautą,
ir protingo žmogaus valdymas yra gerai sutvarkytas.
[2] Koks tautos valdovas, tokie ir jo pareigūnai;
koks miesto valdytojas, tokie ir visi jo gyventojai.
[3] Neišauklėtas karalius žudo savo tautą,
o miestas auga didžiūnų sumanumu.
[4] Žemės valdymas yra VIEŠPATIES rankoje, —
jis pažadina jai kiekvienu laiku tinkamą valdovą.
[5] Žmogaus laimė yra VIEŠPATIES rankoje,
jis suteikia savo didybę įstatymų leidėjui.

[6]* Kad ir kokia būtų skriauda,
nedaryk artimui žalos, neik įžūlumo taku.
[7] Įžūlumas yra šlykštus VIEŠPAČIUI ir žmonėms,
smurto nusikaltimu abu bjaurisi.
[8] Valdžia perkeliama iš tautos į tautą
dėl neteisingumo, įžūlumo ir turtų.

10,6-18 Pasididžiavimas, rodomas įžūlumu ir puikybe, yra netikra žmogaus laikysena ir nepatinka nei Dievui, nei žmonėms. Ji remiasi "dulkėmis ir pelenais" (6-11 eilutės). Ji yra nuodėmė (12-13 eilutės), kadangi paneigia Dievui priklausiančią šlovę. Be abejo, Siracidas turėjo omenyje ne tik paprastus žmones, bet ir kai kuriuos Ptolemėjų bei Seleukidų karalius.

[9]* Kaip gali dulkės ir pelenai būti išdidūs?
Net gyvam esant žmogaus kūnas yra.
[10] Menka liga — gydytojas juokauja;
karalius šiandien, o rytoj negyvas.
[11] Žmogus miręs paveldi puvimą:
puvėsius, gniūsus, kirmėles.

[12] Žmogaus puikybės pradžia yra nusisukimas nuo VIEŠPATIES
ir širdies nugręžimas nuo savo Kūrėjo.
[13] Juk puikybės jūra yra nuodėmė,
kas jos laikosi, skleidžia bjaurias ydas.
Užtat VIEŠPATS siunčia jiems negirdėtas nelaimes
ir juos visiškai sunaikina.
[14] VIEŠPATS sugriauna valdovų sostus,
jų vietoje nusižeminusius sodina į sostą.
[15] VIEŠPATS išrauna tautas iš šaknų
ir jų vietoje pasodina kukliuosius.
[16] VIEŠPATS paverčia tyrais tautų žemę,
ir sunaikina jas iš pačių pamatų.
[17] Kai kurias sunaikinti jis perkelia kitur, —
jis išdildo jų prisiminimą žemėje.
[18] Mirtingųjų puikybė nebuvo sukurta,
nė gimusių iš moterų — nuožmus pyktis.

Tikroji garbė

[19]* Kieno palikuonys yra verti pagarbos?
Žmonių palikuonys.
Kurie palikuonys yra verti pagarbos?
Tie, kurie pagarbiai VIEŠPATIES bijo.
Kieno palikuonys nėra verti pagarbos?

10,9-10 Žmogus fiziškai genda net būdamas gyvas: mažas negalavimas šiandien gali atnešti mirtį rytoj. Gyvenimo trapumas nepalieka vietos puikybei.

10,19-11,6 Nepaisant visuomeninių užkardų, tikros pagarbos tarp žmonių ištaka yra pagarbi Dievo baimė ir tikroviškas savęs vertinimas. Viešpats išaukština kukliuosius ir engiamuosius; laužantieji įsakymus užsitraukia gėdą ir nėra verti pagarbos.

Žmonių palikuonys.
Kurie palikuonys nėra verti pagarbos?
Tie, kurie laužo įsakymus.
20 Šeimos nariams jų galva yra vertas pagarbos,
o pagarbiai VIEŠPATIES bijantys —
verti pagarbos jo akyse.
{21 Pagarbiai bijok VIEŠPATIES, būsi priimtas;
būk užsispyręs ir išpuikęs, būsi atmestas.}
22 Ar tai būtų įnamis ar pakeleivis,
svetimšalis ar vargšas, —
jų garbė yra pagarbi VIEŠPATIES baimė.
23 Neteisinga niekinti žmogų,
kuris yra išmintingas, bet vargšas,
nei tinka pagerbti žmogų, kuris yra nusidėjėlis.
24 Didžiūnas, teisėjas ir valdovas yra gerbiami,
bet nė vienas jų nėra didesnis už žmogų,
kuris pagarbiai VIEŠPATIES bijo.
25 Kai laisvi žmonės patarnaus protingam vergui,
protingas žmogus dėl to nesiskųs.

26 Nevaidink išmintingo, darydamas kas užeina,
nesigirk, būdamas varge.
27 Geriau darbštus žmogus, kuris visko apsčiai turi,
negu pagyrūnas, kuriam trūksta duonos.

28 Mano vaike, gerbk save nuolankiai,
vertink save, kaip užsitarnauji.
29 Kas teisins žmogų, kuris save pasmerkia?
Kas gerbs žmogų, kuris save teršia?
30 Vargšas yra gerbiamas dėl savo išminties,
kaip turtuolis yra gerbiamas dėl savo turtų.

31 Gerbiamas vargšas,
daug labiau turtais pertekęs žmogus!
Niekinamas turtais pertekęs žmogus,
daug labiau vargšas!

11

[1] Neturtingo žmogaus išmintis jam pakelia galvą
ir pasodina jį tarp didžiūnų.
[2] Negirk žmogaus dėl jo gražios išvaizdos
ir neniekink jo vien dėl jo išorės.
[3] Bitė yra mažutė tarp sparnuočių,
bet ji surenka visų saldžiausią derlių.
[4] Neišjuok skarmalus vilkinčio,
nesišaipyk iš skurde esančio žmogaus,
nes neįprasti yra VIEŠPATIES darbai,
nuo mirtingųjų paslėpti jo veiksmai.
[5]* Daug karalių buvo pasodinti ant žemės,
o tas, apie kurį niekas nepamanė, nešiojo vainiką.
[6] Daug įtakingų žmonių dažnai patenka į visišką nemalonę,
ir įžymūs žmonės atiduodami priešams į rankas.

Apvaizda ir pasitikėjimas Dievu

[7]* Neištyręs reikalo, nesikabinėk;
pirma apsvarstyk, tik tada pasmerk.
[8] Neišklausęs, neduok atsakymo,
nenutrauk kito jo kalbos viduryje.
[9] Neik į ginčą apie dalyką, kuris tavęs neliečia,
ir nesikišk į įžūliųjų kivirčą.

[10] Mano vaike, nebūk užsiėmęs daugeliu dalykų, —
jei dauginsi savo reikalus, neišliksi be kaltės.
Net jeigu vysies, niekad nepasivysi,
o nuo jų bėgdamas, neištrūksi.
[11] Vienas žmogus ir triūsia, ir grumiasi, ir skuba,
bet vis vien vis labiau ir labiau nusivilia.

11,5 Žr. 1 Sam 2,8; Ps 105,17-22; Lk 1,52.
11,7-25 Santūrumas turi valdyti žmogaus elgesį su kaimynais.

[12] O kitas eina savo keliu sugniužęs
— bejėgis ir sklidinas neturto —
tačiau į jį VIEŠPATIES akys maloniai žiūri.
Jis ištraukia jį iš bjaurios klampynės,
[13] pakelia jo galvą ir išaukština jį
daugelio nustebimui.

[14]* Geri dalykai ir blogi, gyvybė ir mirtis,
neturtas ir turtai ateina iš VIEŠPATIES.
{[15]* Išmintis, supratimas ir Įstatymo pažinimas,
meilė ir dori takai ateina iš VIEŠPATIES.
[16] Klaida ir tamsybė buvo sukurtos su nusidėjėliais;
blogis pasensta kartu su besididžiuojančiais piktu.}
[17] VIEŠPATIES dovana pasilieka su teisiaisiais;
jo malonė neša tvirtą sėkmę.
[18] Žmogus gali pralobti būdamas taupus šykštuolis,
ir toks yra jam skirtas atlyginimas:
[19]* kai jis sako: "Radau poilsį,
nūn puotausiu, nes visko turiu", —
nežino, kaip ilgai truks,
kol paliks viską kitiems ir mirs.

[20] Mano vaike, atlik savo pareigas, atsidėk joms,
pasenk, atlikdamas savo užduotį.
[21] Nesižavėk nusidėjėlio laimėjimais,
bet pasitikėk VIEŠPAČIU ir lauk iš jo šviesos,
nes lengva VIEŠPAČIUI
vargšą padaryti turtingą staiga, vienu akimirksniu.
[22] VIEŠPATIES palaiminimas yra teisiajam atlyginimas,
ir laikui atėjus jo viltis duos vaisių.

11,14 Galų gale dieviškoji Apvaizda valdo žmonių gyvenimą. Blogis — Dievo siųstieji geri ir blogi dalykai — yra arba bausmė, arba akstinas atgailauti, arba kvietimas į tauresnį dorumą.
11,15-16 Kai kurie seni vertimai šias eilutes praleidžia.
11,19 Žr. palyginimą apie turtuolį — Lk 12,16-21.

[23] Nesakyk: "Ko man reikia?
Ko man betrūksta?"
[24] Nesakyk: "Esu nepriklausomas!
Kokia bėda gali mane beužgulti?"
[25] Gerovės dieną žmogus užmiršta nelaimes,
nelaimės dieną žmogus gerovės nebeatsimena.
[26]* Lengva VIEŠPAČIUI mirties dieną
atlyginti žmogui pagal jo elgesį.
[27] Trumpa kančia užgožia praėjusius malonumus,
o gyvenimo gale atskleidžiami žmogaus darbai.
[28] Nevadink nė vieno laimingu prieš jo mirtį,
nes žmogus pažįstamas tik gyvenimo gale.

Atsargumas renkantis draugus

[29] Nekviesk kiekvieno į savo namus,
nes apgaulus žmogus turi daug veidų.
[30] Kaip medžioklinis sakalas narve yra niekšo širdis,
ar kaip šnipas jis ieško tavo silpnų vietų.
[31] Juk jis budriai tykoja, paverčia gera į pikta
ir tavo pagyrimo vertas elgesys jam atrodo ydingas.
[32] Židinys prisipildo žarijų iš vienos kibirkšties,
o piktadaris tykoja iš pasalų kraują išlieti.
[33] Saugokis nedoro žmogaus, kuris sumano pikta,
kad nepražudytų amžinai tavo gero vardo.
[34] Priglausk svetimą žmogų savo namuose,
ir tavo gyvenimo būdą jis sutrikdys,
o tave svetimą jis padarys tavo šeimai.

11,26-28 Siracidas, rašydamas prieš krikščioniškąjį Apreiškimą, nėjo už mirties valandos ieškoti visiško dieviškojo atlygio.

12

Taisyklės darant gera

1* Jei darai gera, žinok kam tai darai,
ir bus tau dėkojama už tavo gerus darbus.
2 Daryk gera teisiajam ir gausi atlyginimą —
jei ne iš jo paties, tai tikrai iš VIEŠPATIES.
3* Be padėkos lieka žmogus, kuris nesiliauja daryti pikta,
ir žmogus, kuris neduoda išmaldos.
4 Duok pamaldžiam žmogui,
bet nepadėk nusidėjėliui.
5 Daryk gera niekinamam žmogui,
bet neduok nieko įžūliam.
Sulaikyk jo ginklus, neapginkluok jo mūšiui,
nes jais tave jis pavergtų.
Tuomet gautumei dvigubai pikto už visa gera,
kurį jam darai.
6 Juk ir Aukščiausiasis nekenčia nusidėjėlių
ir bausme ištiks nedorėlius.
7 Duok geram žmogui,
bet nepadėk nusidėjėliui.
8* Gerovėje draugų negalima pažinti,
nelaimės dieną priešas neišliks pasislėpęs.
9 Žmogaus priešai yra draugiški, kai jam sekasi,
bet nelaimės dieną žmogaus draugas dingsta.
10 Niekad nepasitikėk savo priešu,
nes jo nedorumas yra kaip rūdys ant bronzos.

12,1-7 Čia minimus meilės darbų apribojimus Kristus pašalino. Jis reikalavo, kad būtų daroma gera net priešams ir tiems, kurie nekenčia, persekioja ir šmeižia. Žr. Mt 5,43-48.

12,3-7 Autorius pataria nebūti dosniam žmonėms, kurie dosnumą piktnaudžiauja.

12,8-18 Nelaimėje draugai atskiriami nuo priešų. Pasitikėjimas priešais ar su jais artimas bendravimas neša nelaimę. Žr. Sir 6,5-17 paaiškinimą.

[11] Net jeigu jis ir nusižemina bei ateina nusilenkęs,
būk su juo santūrus ir atsargus.
Elkis su juo tarsi šveistum bronzinį veidrodį,*
kad rūdys jo visai neaptrauktų.
[12] Neleisk jam šalia savęs stovėti,
kad jis tavęs nenustumtų ir tavo vietos neužimtų.
Neleisk jam sėstis savo dešinėje,
kad jis kartais nepanorėtų tavo kėdės,
o tu pagaliau mano žodžių tiesą suvoktum,
dejuodamas, kad įspėjimo nepaisei.

[13] Kas gailisi gyvatės įkąsto kerėtojo
ar prie laukinių žvėrių lendančių žmonių?
[14] Taip yra ir su žmogumi,
kuris bendrauja su nusidėjėliu
ir įsivelia į jo nuodėmes.
[15] Kurį laiką tave jis paremia,
bet jei tu paslystum, prie tavęs neliks.
[16] Lūpomis priešas maloniai kalba,
bet širdyje jis rengiasi tave įstumti į duobę.
Nors priešas rodo pilnas ašarų akis,
bet, progai pasitaikius,
jam tavo kraujo niekad nepakaks.
[17] Jei nelaimė tave ištinka, po ranka jį rasi,
bet, apsimesdamas norįs padėti, jis tau koją pakiš.
[18] Tada jis galvą kraipys, rankomis plos,
pakartotinai švilptelės ir savo tikrą veidą parodys.

12,11 "... bronzinį veidrodį": žr. Iš 38,8 paaiškinimą.

13

Turtuoliai ir vargšai

1* Kas paliečia dervą, susitepa;
kas bendrauja su įžūliu žmogumi, išmoksta jo kelių.
2 Kam gi imtis naštos, kuri tau per sunki;
kam gi bendrauti su žmogumi,
kuris yra už tave galingesnis ir turtingesnis?
Kaipgi gali molinis puodas bendrauti su geležiniu katilu?
Kai jiedu vienas į kitą atsimuš, puodas bus sudaužytas.
3 Turtuolis pasielgia nedorai ir giriasi,
vargšas patiria skriaudą ir turi atsiprašyti.
4 Kol esi turtuoliui naudingas, jis tave išnaudos,
bet kai tu esi pervargęs, jis tave pamirš.
5 Kol tu šį tą turi, jis maloniai kalbėsis su tavimi,
ir su šypsniu laimės tavo pasitikėjimą.
6 Kai tu esi jam reikalingas, jis tave apgaus,
tau šypsosis ir tave drąsins,
tau mandagiai kalbės ir klaus: "Ko tau reikia?"
7 Jis paikins tave savo skanėstais,
kol paliks tave be nieko du ar tris kartus,
o galop jis pasijuoks iš tavęs.
Jei po to jam pasitaikys tave sutikti,
jis praeis pro šalį ir kraipys galvą: kas tu toks.

8 Saugokis, kad nebūtumei apgautas
ir pažemintas per savo kvailumą.
9 Kai esi didiko kviečiamas, būk santūrus,
ir tave jis kvies primygtiniau.
10 Nebūk su juo per įkyrus, kad nenusibostumei;
nebūk nei per daug atokus, kad neliktumei užmirštas.
11 Nebandyk elgtis su juo kaip su sau lygiu
ir nepasitikėk jo ilgais pokalbiais,

13,1-14,2 Siracidas primena įvairiais palyginimais, kad tikrai nuoširdi draugystė tarp vargšo ir turtuolio neįmanoma. Jis vadovaujasi dėsniu, kad gyvenime reikia bendrauti su sau lygiais (13-15 eilutės).

nes jis tave bandys ilgu pasikalbėjimu
ir, nors šypsodamasis, jis tave tirs.
12 Negailestingas žmogus, neišlaikantis tavo paslapčių,
jis nepagailės tau nei žalos, nei kalėjimo.
13 Būk atsargus ir rūpinkis,
nes bendrauji su savo pražūtimi.
{14 Jei miegodamas girdi šiuos dalykus, atsibusk!
Visa gyvastimi mylėk VIEŠPATĮ
ir šaukis jo, kad išsigelbėtumei.}

15 Kiekvienas gyvūnas myli į save panašų,
ir kiekvienas žmogus — žmogų kaip patį save.
16 Visi gyvūnai bendrauja su panašiais į save,
ir žmonės laikosi išvien su panašiais į save.
17 Ką bendra turi su ėriuku?
Ne daugiau bendra turi nusidėjėlis su teisiuoju.
18* Argi gali būti ramybė tarp hienos ir šuns?
Ir kokia bičiulystė tarp turtingo ir vargšo?
19 Laukiniai asilai dykumoje yra liūto grobis;
panašiai vargšai yra ganykla turtingiesiems.
20 Išdidus žmogus bjaurisi nusižeminimu;
panašiai turtuolis bjaurisi vargšais.
21 Kai turtuolis suklumpa, jį pakelia draugai,
o kai vargšas parpuola, jį net draugai atstumia.
22 Kai turtuolis kalba, daugelis jam pritaria,
nors ir nesąmonę pasakoja, jis yra giriamas.
Kai vargšas kalba, iš juo juokiamasi,
nors jis protingai šneka, nekreipiama į jį dėmesio.
23 Turtuolis kalba, visi tyli,
jo išmintį jie kelia į padanges.
Vargšas kalba, klausiama: "Kas jis per vienas?"
Jei jis sukluptų,* jį dar pastums.

13,18 Priešiškumas tarp šunų, naktį saugančių avis, ir plėšrių hienų Palestinoje yra tapęs patarle.
13,23 "Jei jis sukluptų": pasakytų nesąmonę.

[24] Turtai yra geri, jeigu jie nėra nuodėmingi;
neturtas yra blogis pagal išpuikėlių matą.

[25] Žmogaus širdis atmaino jo veidą
ir tai į gera, ir tai į pikta.
[26] Laimingos širdies ženklas yra linksmas veidas;
paniuręs ir suglumęs — uolus pinklių rengėjas.

ARBA: ... bet kurti patarles — varginanti užduotis.
(taip pažodžiui graikiškajame tekste)

14

[1] Laimingas žmogus, kuris nenusikalsta lūpomis,
kuriam nereikia jausti širdgėlos dėl nuodėmių.
[2] Laimingas žmogus, kurio sąžinė nesmerkia,
kuris nėra praradęs vilties.

Pavydas ir gobšumas

[3]* Turtai neneša nieko gera siauraširdžiam žmogui;
kokia nauda iš aukso šykštuoliui?
[4] Ko pats atsisako, jis kitiems krauna, —
jo gėrybėmis svetimi prabangiai ūžaus.
[5] Kam bus dosnus žmogus, kuris yra šykštus sau
ir nesinaudoja savo paties turtais?
[6] Nėra šykštesnio žmogaus už sau pačiam šykštų, —
jį nubaudžia jojo šykštumas.

14,3-16 Šykštuolis net sau nieko gera nepadaro (3-10 eilutės); turtas turi būti išmintingai panaudotas šiapus kapo — gyvenime, nes mirštant jį reikia palikti (11-16 eilutės). Evangelijos šviesoje dosnumas turi aukštesnį motyvą ir atlyginimo pažadą, negu Senojo Testamento autorius galėjo remtis. Žr. Mt 6,19-34; Lk 12,32-34.

[7] Jei kada jis yra dosnus, tai įvyksta per klaidą, —
galų gale jis parodo savo gobšumą.
[8] Nedoras žmogus yra šykštuolis:
nusigręžia nuo artimo ir nesirūpina savimi.
[9] Šykštuolio akys nėra patenkintos jo dalimi,
gobšus neteisingumas sustingdo jam širdį.
[10] Nors šykštuolio akys godžiai žiūri į duoną,
bet ant savo stalo jis deda supelėjusią.

[11] Mano vaike, jeigu turi iš ko, vaišinkis
ir aukok vertingas atnašas VIEŠPAČIUI.
[12] Atsimink, kad mirtis nelūkuriuoja, —
tau nebuvo parodyta Hado sutartis.
[13] Daryk gera draugams prieš mirsiant,
ištiesk ranką ir dalykis dosniai tuo, ką turi.
[14] Neatsakyk sau šios dienos gėrybių;
neleisk praeiti pro šalį savo rinktinei daliai.
[15] Argi nepaliksi turtų kitiems
ir savo triūso vaisių padalyti kaulelius metant?
[16] Duok, imk ir būk sau vaišingas,
nes Hade žmogus negali džiaugsmo ieškoti.
[17] Visi gyvūnai sensta kaip drabužis,
nes saisto amžinas įsakas: visi turi mirti.
[18] Kaip su lapais, sprogstančiais ant žalio medžio,
— vienam nukrintant, kitas išsprogsta, —
taip su kūno ir kraujo kartomis,
— vienai išmirštant, kita užgimsta.
[19] Visi žmogaus darbai sudūlėja,
ir tas, kuris juos padarė, su jais nueina.

14,20-15,10 Išminčius palieka savo mokymą apie poelgius visuomenėje ir imasi svarstyti apie asmeninę žmogaus atsakomybę. Laimės reikia siekti ieškant išminties ir ją įgyvendinant (14,20-15,5). Laimė ir pagarba lydi ne nusidėjėlį, bet žmogų, kuris pagarbiai bijo Dievo ir laikosi jo Įstatymo (6-10 eilutės).

D. IŠMINTIES IEŠKOJIMAS IR PALAIMA

Išminčiaus laimė

20* Laimingas žmogus, kuris mąsto apie Išmintį
ir protingai samprotauja:
21 kuris svarsto jos kelius savo širdyje
ir kreipia dėmesį į jos paslaptis,
22 vydamasis ją kaip žvalgas
ir tykodamas jos prie jos tarpdurių;
23 kuris žiūri į ją pro jos langus
ir klausosi prie jos durų;
24 kuris apsigyvena arti jos namų
ir įkala savo palapinės kuolelį jos pasieny;
25 kuris statosi palapinę šalia jos
ir gyvena kaip jos mielas kaimynas;
26 kuris pasidaro lizdą jos lapijoje
ir nakvoja jos šakose;
27 kuris randa pastogę nuo kaitros jos ūksmėje
ir jos garbėje randa sau namus.

15

1 Kas pagarbiai bijo VIEŠPATIES, tai darys,
ir kas laikosi Įstatymo, ateis pas Išmintį.
2 Ji išeis kaip motina jo pasitikti,
ir tartum jauna nuotaka jį priims.
3 Maitins jį supratimo duona
ir girdys jį išminties vandeniu.
4 Ja jis remsis ir neparkris,
ja pasitikės ir nebus sugėdintas.
5 Ji išaukštins jį virš jo bendrų,
atvers jam burną sueigoje.
6 Džiaugsmo ir džiugesio vainiką jis ras
ir amžiną vardą jis paveldės.

[7] Neverti žmonės jos neįsigys,
nė nusidėjėliai jos nematys.
[8] Toli nuo nedorėlių ji laikosi,
melagiai niekad apie ją neprisimins.
[9] Blogai skamba šlovės giesmė nusidėjėlio lūpose,
nes ji nebuvo jam VIEŠPATIES suteikta.
[10] Juk išmintingųjų liežuviu šlovės giesmė
turi būti tariama,
ir pats VIEŠPATS ją įkvepia.

Laisva valia ir atsakomybė

[11]* Nesakyk: "VIEŠPATS kaltas, kad aš nusidėjau", —
nes jis nedaro, ko nekenčia.
[12] Nesakyk: "Jis mane paklaidino", —
nes jam nusidėjėlių nereikia.
[13] Visko, kas nedora, VIEŠPATS nekenčia;
nė vienas to nenori, kas pagarbiai bijo Dievo.
[14] Kai Dievas pradžioje žmogų sukūrė,
jis davė jam galią laisvai pasirinkti.
[15] Jei pasirenki, tu pajėgi laikytis įsakymų
ir ištikimai vykdyti jo valią.
[16] Jis padėjo prieš tave ugnį ir vandenį;
tiesk ranką į tą, kurį tu pasirenki.
[17] Prieš kiekvieną žmogų yra gyvenimas ir mirtis,
ką žmogus pasirenka, tai bus jam duota.
[18] Juk didelė yra VIEŠPATIES išmintis;
jis galingas darbais ir mato visa.
[19] Dievo akys mato visa, ką jis yra sukūręs,
jis supranta kiekvieną žmogaus veiksmą.
[20] Nė vienam jis nėra įsakęs nedorai elgtis,
niekam jis nėra leidęs nusidėti.

15,11-20 Dievo negalima kaltinti už žmogaus nuodėmingumą. Žmogus gali laisvai pasirinkti (14-15 eilutės).

16

[1]* Netrokšk turėti daug niekam tikusių vaikų,
ir nesidžiauk nedorais palikuonimis.
[2] Nors ir daug jų būtų, nesidžiauk jais,
jeigu jie neturi pagarbios VIEŠPATIES baimės.
[3] Nepasitikėk jų ilgu gyvenimu,
nedėk vilčių į jų ateitį,
nes vienas gali būti geriau už tūkstantį
ir verčiau mirti, esant bevaikiui,
negu turėti nedorų vaikų!
[4] Juk per vieną protingą žmogų
miestas gali būti apgyvendintas,
bet per maištininkų klaną jis tampa tyrais.

[5] Daug tokių dalykų mano akis yra mačiusi,
ir net daugiau mano ausis yra girdėjusi.
[6]* Nusidėjėlių sueigoje užkuriama ugnis,
ir neklusnioje tautoje įsiliepsnoja pyktis.
[7] Jis neatleido senovės milžinams,*
sukilusiems savo galybėje;
[8]* jis nepasigailėjo Loto kaimynų,
kurių įžūlumu jis bjaurėjosi;
[9]* jis neparodė gailestingumo pasmerktai tautai,
išrautai iš šaknų už jų nuodėmes,
[10]* nei šešiems šimtams tūkstančių pėstininkų,
žuvusių dėl jų širdies įžūlumo.

16,1-23 Nuodėmingi palikuonys yra didelė nelaimė, nes istorija ir patirtis liudija, kaip Dievas baudžia už nuodėmę.

16,6 Apie Korahą ir jo bendrus žr. Sk 16,35; Ps 106,18; apie nepatenkintus izraeliečius žr. Ps 78,21-22.

16,7 "... senovės milžinams": žr. Pr 6,4; Išm 14,6; Bar 3,24-28.

16,8 Apie Sodomos ir Gomoros gyventojus žr. Pr 19,24-25; Ez 16,49-50.

16,9 Apie kanaaniečius žr. Iš 23,23-24.27-31; Įst 7,1; Išm 12,3.

16,10 Apie izraeliečius, murmėjusius prieš Dievą, žr. Sk 11,20; 14,12. 22-24.

[11] Net jei tebūtų buvęs tik vienas kietasprandis,
būtų nuostabu, jei jis būtų likęs nenubaustas.
Juk gailestingumas ir pyktis
vienodai priklauso VIEŠPAČIUI, —
jis nebaudžia ir atleidžia, bet ir pyktį išlieja.
[12] Didelis yra jo gailestingumas,
kaip ir jo bausmės rykštė, —
jis teisia žmogų, kiekvieną pagal jo darbus.
[13] Nusidėjėlis neišsigelbsti pagrobtu turtu,
o teisiojo vilties Dievas nepalieka neišsipildžiusios.
[14] Kas daro gera, turi savo atlyginimą,
kurį kiekvienas gauna pagal savo darbus.
{[15] VIEŠPATS taip sukietino faraono širdį,
kad jis nepažino jo,
idant VIEŠPATIES darbai būtų pažinti po dangumi.
[16] Jo gailestingumas yra akivaizdus visai kūrinijai.
o jo šviesa ir jo tamsa buvo paskirstyta žmonijai.}

[17] Nesakyk: "Pasislėpsiu nuo VIEŠPATIES.
Kas danguje apie mane pagalvos?
Tarp tokios daugybės žmonių nebūsiu pastebėtas,
nes kas aš tarp beribės kūrinijos?
[18] Štai dangus ir dangaus aukštybės,
bedugnė ir žemė dreba jo apsilankymo metu.
[19] Patys kalnai ir žemės pamatai,
vos jam pažvelgus, virpa ir dreba.
[20] Apie mane jis nepagalvos;
mano keliais kas rūpinsis?
[21] Jei nusidedu, jokia akis manęs nemato;
jei visiškai slaptai esu neištikimas,
kas apie tai sužinos?
[22] Kas jam pasako apie teisius darbus
ir ko aš galiu už juos tikėtis, kai laikausi įsakymo?"
[23] Tokios yra mintys žmogaus, neturinčio supratimo;
neprotingas ir suklydęs žmogus kvailai galvoja.

Dieviškosios išminties atspindys kūrinijoje

24* Klausykis, mano vaike, ir mokykis išminties,
brangink visa širdimi mano žodžius.
25 Tiksliai paaiškinsiu auklėjimo drausmę
ir rūpestingai perteiksiu žinojimą.

26 Kai pradžioje VIEŠPATS sukūrė savo kūrinius
ir, juos sukurdamas, paskyrė jiems užduotis,
27 visam laikui jis nustatė
jų valdas ir jų veiklą.
Jie nei išalksta, nei pavargsta,
jie niekad nepalieka savo užduočių.
28 Niekad vieni su kitais nesistumdo
ir visad laikosi jo žodžio.
29 Tada VIEŠPATS pažvelgė į žemę
ir pripildė ją savo gėrybių.
30 Jos paviršių jis pripildė visokių rūšių gyvūnų,
ir jie turi į ją vėl grįžti.

17

1 VIEŠPATS žmogų sukūrė iš žemės,
ir jį vėl į žemę sugrąžina.
2 Jis davė jiems ribotą dienų skaičių,
bet suteikė galią valdyti visa žemėje.
3 Jis apvilko juos jėga, panašia į savo, —
padarė juos pagal savo paveikslą.
4 Jis įdiegė jų baimę visiems gyvūnams
ir leido jiems viešpatauti žvėrims ir paukščiams.
[5* VIEŠPATS davė jiems naudotis penkiomis galiomis,
dalytis supratimu jiems buvo duota kaip šeštoji

16,24-17,18 Autorius aprašo Dievo išmintį kuriant Visatą: jis suteikia pagal savo paties paveikslą ir panašumą žmogui prigimtį, turinčią galią rinktis išmintį, žinojimą ir laisvą valią. Žr. Ps 8; 19; 104.

17,5.9.16.18.21 eilutės, žymimos laužtiniais skliausteliais, yra vėlesni priedai.

ir septintoji protas — jų galių aiškintojas.}
[6] Nuožiūrą, ir liežuvį, ir akis,
ausis ir suprantančią širdį davė jiems.
[7] Išminties ir žinojimo juos pripildė,
gera ir pikta jiems nurodė.
[8] Kad parodytų savo darbų didybę,
į jų širdis jis įdiegė pagarbią baimę VIEŠPAČIUI.
{[9]*Jis davė jiems teisę
jo nuostabiais darbais amžinai didžiuotis.}
[10] Kad skelbtų jo nuostabius darbus
ir šlovintų jo šventąjį vardą.
[11] Jis paklojo jiems žinojimą,
gyvenimo įstatymą kaip paveldą.
[12] Jis sudarė su jais amžiną sandorą
ir apreiškė jiems savo įsakymus.*
[13] Jo didingą šlovę matė jų akys,
ir jo garbingą balsą girdėjo jų ausys.
[14] Jiems tarė: "Venkite viso, kas pikta!"
ir davė kiekvienam jų įsakymus apie artimą.
[15] Jų keliai visad jam žinomi;
nuo jo akių jie negali būti paslėpti.
{[15]* Jų keliai nuo pat jaunystės veda į pikta,
ir savo akmeninės širdies jie nepajėgia
permainyti į jautrią širdį.}
[17] Jis paskyrė valdovą* kiekvienai tautai,
bet Izraelis yra jo paties dalis.
{[18]* Izraelį, kaip savo pirmagimį,
jis auklėja rykšte ir,
skirdamas jam savo meilės šviesą, jo nepalieka.}
[19] Visi jų darbai yra jam aiškūs kaip saulė,
ir jo akys nuolat stebi jų kelius.
[20] Jų nedorieji darbai nėra nuo jo paslėpti,
ir visos jų nuodėmės įžeidžia VIEŠPATĮ.

17,12 "... amžiną sandorą ... savo įsakymus": įvairias sandoras, kurias Dievas sudarė su žmonija, pvz., Pr 2,15-17; 17,1-22, o ypač Sandorą ant Sinajaus kalno, kur žmonės matė Dievo šlovę ir girdėjo jo balsą. Žr. Iš 19,16-24,18.

17,17 "... valdovą": nuoroda arba į pasaulietišką valdovą, arba į angelus, duotus tautoms kaip sargus. Žr. Įst 32,8 paaiškinimą.

{[21]* Bet VIEŠPATS yra geras ir pažįsta savo kūrinius,
jų nesunaikina ir nepalieka,
bet verčiau jų pasigaili.}
[22] Žmogaus išmalda yra jam tartum antspaudo žiedas,
jis brangina žmogaus gerumą kaip akies vyzdį.
[23] Vieną dieną jis pakils ir jiems atlygins, —
atmokės kiekvienam jų kaip yra užsitarnavę.
[24] Tiems, kurie daro atgailą, jis leidžia grįžti
ir drąsina tuos, kurie yra netekę vilties.

Raginimas grįžti — daryti atgailą

[25]* Grįžk pas VIEŠPATĮ, palik savo nuodėmes,
melskis jo Artume ir mažink savo kaltes.
[26] Gręžkis vėl į Aukščiausiąjį ir šalinkis nuo nuodėmės,
nuoširdžiai nekęsk to, kuo jis bjaurisi.
[27] Kas giedos šlovės giesmes Aukščiausiajam Hade,
jeigu jo negarbiname gyvi būdami?
[28] Mirusių pasaulyje, kaip ir niekad nebuvusių,
nutyla šlovės giesmė, tik tie,
kurie yra gyvi ir sveiki, šlovina VIEŠPATĮ.
[29] Koks didelis yra VIEŠPATIES gailestingumas —
jo atlaidumas pas jį grįžtantiems!
[30] Nieko panašaus nerandama tarp žmonių,
nes joks žmogus nėra nemirtingas.
[31] Argi yra kas už saulę šviesesnio?
Betgi ir ji gali užtemti.
Kokios tamsios* tad kūno ir kraujo mintys!
[32] Dievui yra atsakingos dangaus aukštybių galybės,
o mirtingieji — visi dulkės ir pelenai.

17,25-32 Skatindamas nusidėjėlį grįžti pas Dievą, autorius duoda suprasti, kad Dievas nukels žmogaus mirtį, idant jis įvykdytų savo užduotį šlovinti Dievą. Krikščioniškojo mokymo šviesoje atsivertimo dovana mirties valandą pratęsia šį Dievo tikslą į amžinąjį gyvenimą. Žr. Ps 6,6; Ez 18,23; 33,11-16.

17,31 "... tamsios": raidiškai "piktos". Žr. Pr 6,5. Turima omenyje proto nepajėgumą suprasti Dievo gailestingumo užmojį. Išm 9,14-18.

18

Dievo galybė ir gailestingumas

1* Amžinasis sukūrė visą pasaulį;
2 Vien VIEŠPATS yra teisus,
{nėra kito, išskyrus jį.
3 Mažuoju savo rankos pirštu jis valdo pasaulį,
visa jam paklūsta,
nes savo galybe jis yra karalius visų,
atskiriantis, kas šventa nuo nešventa.}
4 Ką jis yra įgalinęs apsakyti jo darbus,
ir kas gali ištirti jo didžius veiksmus?
5 Kas gali išmatuoti jo didingą galybę,
ar nupasakoti jo gailestingumo darbus?
6 Neįmanoma žmogui nei juos sumažinti, nei padidinti,
VIEŠPATIES stebuklų neįmanoma permanyti.
7 Žmogus baigdamas vos tik pradeda
ir sustodamas vis dar yra suglumęs.

8 Kas yra žmogus ir ko jis vertas?
Gera ir pikta jis apima, kas tai?
9 Žmogaus gyvenimo dienų skaičius yra didžiulis,
jei jis šimtą metų pasiekia.
10 Kaip jūros vandens lašas,
kaip smėlio grūdelis,
tokie yra tie keli metai prieš amžinybės dienas.
11 Užtat VIEŠPATS yra kantrus su žmonėmis
ir apipila juos savo gailestingumu.
12 Jis mato ir žino, kad jų mirtis skausminga,
užtat tuo labiau jiems ir atleidžia.
13 Žmogus gali būti gailestingas savo artimui,
bet VIEŠPATIES gailestingumas — visiems žmonėms.

18,1-14 Ne tik Dievo teisingumas ir galybė viršija žmogaus supratimą (1-5 eilutės), bet ir jo gailestingumas yra beribis ir viršija bet kokią žmogaus užuojautą (6-14 eilutės).

Juos pabara, auklėja, pamoko ir susigrąžina,
kaip piemuo savo kaimenę.
[14] Gailestingas tiems, kurie nusilenkia jo drausmei
ir uoliai vykdo jo įsakus.

Reikia protingai elgtis

[15]* Mano vaike, neatmiešk savo gerų darbų priekaištu
ir negadink savo dovanos piktais žodžiais.
[16] Argi nesumažina rasa deginančios kaitros?
Taip ir žodis geriau už dovaną.
[17] Argi iš tikrųjų žodis viršija dovaną?
Geras žmogus ir viena, ir kita duoda.
[18] Tik kvailas žmogus priekaištauja prieš duodamas;
šykštaus davėjo dovana nuliūdina laukiančias akis.

[19] Prieš kalbėdamas, pasimokyk;
prieš ligą, rūpinkis sveikata.
[20] Ištirk save pirma, negu būsi teisiamas,
ir aplankymo metu rasi atleidimą.*
[21] Nusižemink pirma, negu susergi,
o kai esi nusidėjęs, daryk atgailą.
[22]* Tenekliudo tau niekas nedelsiant vykdyti įžadą,
nelauk iki mirties, kad būtum nuo jo atleistas.
[23] Prieš darydamas įžadą, pergalvok jį;
nebūk žmogumi, kuris bando VIEŠPATĮ.
[24] Pagalvok apie jo pyktį mirties valandą
ir atlygio metą, kai jis nugręš savo veidą.
[25] Kai visko apstu, atsimink alkio metą,
o turtingą dieną pagalvok apie neturtą ir skurdą.

18,15-26 Išmaldos davimas yra menas, kuriuo vengiama įžeisti išmaldos gavėją (15-18 eilutės). Protingumas kreipia kintančias kasdienos sąlygas aplankymo meto — atsiskaitymo su Dievu dienos link (20-26 eilutės).

18,20 "... aplankymo metu rasi atleidimą": išmalda Šv. Rašte dažnai vaizduojama kaip priemonė puoselėti žmogaus atvirybę Dievo gailestingumui. Žr. Sir 3,29-30; 29,11-12; Tob 12,12-13; Dan 4,24; Lk 16,9; Apd 10,31.

18,22-23 Paprastai Senajame Testamente įžadu buvo laikoma kruvinosios aukos atnašavimas.

[26] Nuo ryto iki vakaro oras keičiasi;
visa greitai praskuba pro VIEŠPATĮ.

[27] Išmintingas žmogus yra visados atsargus;
kai visur pilna nuodėmės, jis vengia pikta.
[28]* Mokytas žmogus turėtų mokyti išminties;
kas jos įgyja, turėtų skelbti jos šlovę.
[29] Galį protingai kalbėti,
turi parodyti savo išmintį,
rūpestingai skleisdami tinkamas patarles.

Savitvarda

[30] Nesek paskui savo geismus,
tvardyk savo geidulius.
[31] Jeigu leidi sau patenkinti užgaidas,
jos padarys tave pajuoka tavo priešams.
[32] Neūžauk, tenkindamas akimirkos geismą;
nes dvigubai sunkus* bus neturtas.
[33] Netapk elgeta, puotaudamas svetimais pinigais,
kai neturi nieko piniginėje.

19

[1] Kas taip elgiasi, nebus turtingas;
kas niekais laiko mažus dalykus, pamažu pražus.
[2] Vynas ir moterys išveda iš kelio protingus vyrus,
o žmogus, bendraujantis su kekšėmis,
praras gėdos jausmą.
[3] Puvimas ir kirmėlės jį apims,
ir praradęs gėdos jausmą žmogus neteks gyvasties.

18,28-29 Išminčiaus kaimynai buvo laikomi lauku, į kurį jis turėjo pilti išminties vandenis ir skatinti augimą. Žr. Sir 24,28-31.
18,32 "... dvigubai sunkus": fiziniu ir dvasiniu požiūriu.

[4] Kas kitais per greitai pasitiki, tas yra nerimtas,
o kas nusideda, sau pačiam pakenkia.
[5] Kam nedoras darbas teikia malonumo, bus pasmerktas,
{bet kas atsispiria malonumams,
apvainikuoja savo gyvenimą.
[6]* Kas suvaldo liežuvį, gyvens be barnių},
bet kas nekenčia paskalų, patirs mažiau pikta.
[7] Niekados nekartok, kas tau buvo pasakyta,
ir iš to neturėsi jokio nuostolio.
[8] Nei draugui, nei priešui apie tai nekalbėk;
niekam nepasakyk, nebent tai nuslėpti būtų nuodėminga.
[9] Juk kas tai išgirs, tavimi nebepasitikės,
ir ilgainiui ims tavęs nekęsti.
[10] Ką nors girdėjai? Temiršta tai su tavimi.
Būk tikras, tavęs tai nesusprogdins!
[11] Ką nors sužinojęs, kvailys kenčia gimdymo skausmus
tartum kūdikį gimdanti moteris.
[12] Kaip strėlė, įstrigusi žmogaus šlaunyje,
taip yra paskala kvailio krūtinėje.

[13] Įspėk savo draugą — galbūt jis to dar nėra padaręs;
o jei padarė, kad daugiau to nedarytų.
[14] Įspėk savo kaimyną — galbūt jis to dar nėra pasakęs;
o jei pasakė, kad daugiau to nekartotų.
[15] Įspėk savo draugą — dažnai tai gali būti šmeižtas;
tikėti kiekvienu pasakojimu neturėtumei.
[16] Žmogus gali suklupti netyčiomis.
Kas nėra nusidėjęs liežuviu?
[17] Paklausk savo kaimyną prieš jį sudrausdamas, —
taip tu skaitysies su Aukščiausiojo Įstatymu.

19,6-17 Taiklus Dekalogo aštuntojo įsakymo paaiškinimas. Žr. Mt 7,1-2; 18,15-16.

Kaip pažinti tikrą išmintį

{[18]* Pagarbi VIEŠPATIES baimė yra kelias į jo gerumą,
o išmintis laimi iš jo meilę.
[19] VIEŠPATIES įsakymų žinojimas —
gyvastį teikiantis mokymas,
darantieji tai, kas jam patinka,
valgys vaisius nuo medžio nemirtingumo.}
[20] Visa išmintis yra pagarbi VIEŠPATIES baimė;
visapusiška išmintis yra Įstatymo vykdymas
{ir jo visagalybės supratimas.
[21] Kai vergas savo šeimininkui sako:
"Nedarysiu to, ko tu nori", —
nors jei vėliau tai ir darytų,
jis pykdytų tą, kuris jį išlaiko}.
[22] Mokėti daryti pikta nėra išmintis,
ir nusidėjėlių patarimas nėra protingas.
[23] Esama apsukrumo, kuris yra bjaurus,
yra ir kvailių, kurie nieko pikta nedaro.
[24] Geriau dievobaimingas žmogus maža žinantis,
negu labai protingas, bet laužantis Įstatymą.
[25] Esama apsukrumo reiklaus, bet nesąžiningo, —
yra žmonių, išnaudojančių gerumą, kad pasiektų savo.
[26] Pasitaiko nedoras žmogus,
kuris dedasi širdgėlos prislėgtas,
bet jo vidus yra pilnas apgaulės.
[27] Nuleidžia akis ir dedasi kurčias,
bet jei jo kaukės niekas nenuplėš, jis tave išnaudos.
[28] Nors jėgų stoka jį sulaiko nuo nuodėmės,
jis, nepaisydamas to, radęs progą padarys žalos.
[29] Žmogus pažįstamas iš išvaizdos,
o protingas žmogus — veidu į veidą susitikus.
[30] Žmogaus apdaras, jo nuoširdus juokas ir jo eisena
parodo tau, kas jis yra.

19,18-30 Čia aprašomoji tikra ir netikra išmintis yra tolygi ydai ir dorybei, Įstatymo vykdymui ir jo laužymui.

20

Protingo ir kvailo žmogaus elgesys

1* Įspėjimas kartais gali būti ne laiku,
ir tyla kartais gali apreikšti protingą žmogų.
2 Kaip daug geriau įspėti,
negu erzintis iš pykčio!
3 Kas prisiima savo kaltę,
bus apsaugotas nuo nesėkmės.
4* Kaip eunuchas, mėginantis išniekinti mergaitę,
toks yra žmogus, prievarta verčiamas daryti, kas teisinga.
5 Vienas žmogus tyli ir yra laikomas išmintingu,
o kitas, būdamas plepus, yra nemėgstamas.
6 Vienas žmogus tyli, nes neturi nieko pasakyti,
o kitas tyli, laukdamas tinkamos progos kalbėti.
7 Išmintingas žmogus tyli, kol ateina tinkamas laikas,
o kvailas pagyrūnas tinkamo laiko nepastebi.
8 Kas per daug kalba, sukelia koktumą,
o kas nori kitą nukalbėti, bus nekenčiamas.

9* Nelaimėje gali glūdėti laimė žmogui,
ir nuostolis gali atnešti nelauktą sėkmę.
10 Būna dovana, kuri tau neneša jokios naudos,
būna ir dovana, kuri tau dvigubai atlygina.*
11 Būna nuostolių dėlei garbės,
esti žmonių, pakėlusių galvas iš sunkių bėdų.
12 Būna, kad žmogus daug perka už mažą kainą,
bet moka už tai septyneriopai.

20,1-8 Išmintis nurodo, kada kalbėti ir kada tylėti — progas, kai galima tikėtis daugiausia gero iš kalbėjimo ir tylėjimo.

20,4 Jėga galima priversti žmogų išvengti nuodėmingo veiksmo ar daryti gerą darbą, bet neįmanoma užkirsti kelio vidinei nuodėmei ar norui daryti pikta. Žr. Sir 20,21.

20,9-17 Paradoksų serija nurodoma, koks didelis skirtumas tarp tikrųjų bei išliekančiųjų ir tariamųjų vertybių.

20,10 "... dvigubai atlygina": arba yra dvigubai vertinga.

13 Išmintingas žmogus keliais žodžiais įgyja palankumą,
bet kvailieji savo meilikavimąsi veltui švaisto.
14 Sukto žmogaus dovana nebus tau naudinga,
nes jis laukia, kad atsilygintum septyneriopai.

15 Jis mažai duoda, bet daug barasi,
pračiaupia burną, kaip miesto šauklys.
Šiandien jis paskolina, o rytoj reikalauja grąžinti, —
iš tikrųjų toks žmogus yra šlykštus.
16 Kvailys sako: "Draugų neturiu.
Už mano gerus darbus niekas nedėkoja".
17 Visi, kurie valgo jo duoną, turi piktą liežuvį.
Kaip kiekvienas iš jo tyčiojasi, ir kaip dažnai!

18 Geriau ant grindinio paslysti negu ant liežuvio;
užtat greitai ateina nedorėlių žūtis.
19 Kaip beskonis skanėstas yra pasakojimas ne vietoje,
nuolat neišmanėlių kartojamas.
20 Patarlė iš kvailio lūpų negerbiama,
nes jis nepasako jos tinkama proga.

21 Būna, kad skurdas sulaiko žmogų nuo nuodėmės;
užtat kai ilsisi, jis nejaučia sąžinės graužimo.
22 Būna, kad žmogus iš gėdos nusižudo
ar stumia save į pražūtį,
žiūrėdamas ką kiti apie jį pamanys.
23 Būna, kad žmogus, pažada draugui,
žiūrėdamas, ką jis apie jį pamanys,
ir be reikalo pasidaro sau priešą.

24 Melas yra bjauri, gėdą žmogui daranti dėmė,
tačiau jis yra nuolat ant neišmanėlių lūpų.
25 Geriau vagis negu nepataisomas melagis,
tačiau abiejų likimas yra žūtis.
26 Melagio kelias veda į negarbę,
jo gėda nuolat jį lydi.

[27] Išmintingas žmogus viršija kitus savo žodžiais,
o protingas patinka didžiūnams.
[28] Kas dirba žemę, kaupia savo pjūties derlių,
o kas patinka didžiūnams, gali atsilyginti už kaltę.
[29] Paslaugos ir dovanos apakina išmintingųjų akis;
kaip apynasris ant burnos, jos nutildo priekaištus.
[30] Paslėpta išmintis ir nematomas lobis —
kokia iš vieno ir kito nauda?
[31] Geriau žmogus, slepiantis savo kvailumą,
negu tas, kuris slepia savo išmintį.

21

Reikia vengti nuodėmės

[1*] Mano vaike, nusidėjai? Daugiau to nebedaryk,
bet prašyk atleidimo už savo praeities nuodėmes.
[2] Bėk nuo nuodėmės kaip nuo gyvatės,
nes, jeigu prisiartinsi prie nuodėmės, ji tau įkąs.
Jos dantys — liūto dantys,
ji gali sunaikinti žmogaus gyvastį.
[3] Kiekviena kaltė yra dviašmenis kalavijas;
jos žaizda nepagydoma.

[4] Smurtas ir įžūlumas išsekina turtus;
taip bus nualinti išdidžiųjų namai.

[5] Malda iš vargšo lūpų eina tiesiai į Dievo ausis, —
jo nuosprendis nelūkuriuoja.
[6] Kas nekenčia įspėjimo, eina nusidėjėlio taku,
bet kas pagarbiai bijo VIEŠPATIES, gailisi savo širdyje.
[7] Sklandus kalbėtojas yra plačiai žinomas,
bet protingas žmogus pastebi, kai jis paslysta.

21,1-10 Įvairiais vaizdiniais aprašomi nuodėmės padariniai. Nuodėmė nualina žmogaus nuosavybę ir gyvastį. Užtat autorius ir įspėja savo skaitytojus.

8 Kas stato namus kitų žmonių pinigais,
yra panašus į žmogų,
renkantį akmenis savo kapo kauburiui.
9 Nusikaltėlių gauja yra kaip pakulų ryšulys;
jie gaus galą ugnies liepsnose.
10 Lygiais akmenimis grįstas nusidėjėlių kelias,
bet jo gale yra Hado duobė.*

11 Kas laikosi Įstatymo, apvaldys savo potraukius;
pagarbi VIEŠPATIES baimė yra tobula išmintis.
12 Kas nėra sumanus, negali būti išmokytas,
bet esti ir sumanumo, kuris įneša kartėlio.
13 Išminčiaus žinojimas yra kaip tvinstanti upė,
o jo patarimas kaip gyvybės šaltinis.
14 Kvailio protas yra kaip sudaužytas ąsotis, —
nebegali talpinti jokio mokslo.

15 Kai protingas žmogus girdi prasmingą posakį,
jam pritaria ir prie jo kitą prideda;
kai lengvapėdis tai girdi,
jis pasijuokia iš jo ir atsuka jam nugarą.
16 Kvailio plepėjimas yra kaip našta kelionėje,
bet protingo žmogaus kalbos malonu klausytis.
17 Sueigoje ieškoma protingo žmogaus nuomonės, —
į širdį yra imami jo žodžiai.

18 Kvailiui išmintis yra tarsi namų griuvėsiai,
bukapročiui mokslas yra padriki tauškalai.
19 Neprotingam žmogui auklėjimas
yra pančiai ant kojų,
ir kaip antrankiai ant jo dešinės.
20 Kvailys juokiasi visu balsu,
o išmintingas žmogus kukliai šypsosi.

21,10 "... nusidėjėlių kelias ... Hado duobė": šių vaizdinių turinys dar neapima amžinojo atlyginimo po mirties. Tai buvo aiškiai apreikšta Kristaus mokymu. Žr. Mt 7,13-14; 25,41-46; Lk 16,19-31.

21 Protingam žmogui auklėjimas
yra kaip auksinis papuošalas,
kaip apyrankė jam ant dešinės.

22 Kvailys skuba kelti koją į namus,
o gerai išauklėtas žmogus kukliai laukia.
23 Neišauklėtas žmogus žiūri pro tarpdurį į vidų,
o išauklėtas žmogus laukia lauke.
24 Nemandagu žmogui klausytis prie durų;
išauklėtą žmogų apimtų gėda.

25 Plepių lūpos kartoja kitų žodžius,
bet išmintingųjų žodžiai yra rūpestingai sveriami.
26 Kvailių protas yra jų burnoje,
o išmintingųjų burna yra jų prote.
27 Kai nedoras žmogus keikia savo priešą,*
jis iš tikrųjų keikia save patį.
28 Šmeižikas save patį juodina,
ir yra kaimynų nekenčiamas.

22

Apie tingumą ir kvailumą

1 Tinginys yra panašus į purviną akmenį;
tyčiodamiesi iš jo gėdos, visi švilpteli.
2 Tinginys yra kaip mėšlo luitas;
kas jį pakelia, nusiplauna rankas.

3 Nevykėlis sūnus yra tėvo gėda,
o {nevykusi} duktė užtraukia nešlovę.

21,27 "... savo priešą": kai žmogus keikia tą, kuris įvedė jį į nuodėmę, jis keikia patį save, kad nusileido nuodėmei; arba priešas yra paties žmogaus į nuodėmę linkusi prigimtis; arba priešas yra velnias, nes čia vartojamas žodis yra "satan" — "šėtonas". Žr. 1 Kr 21,1; Zch 3,2; 2 Pt 2,12-13; Jud 9.

[4] Protinga duktė praturtins savo vyrą,
o begėdė yra tėvo širdgėla.
[5] Įžūli mergina yra gėda savo tėvui ir vyrui;
abudu jos išsižada.

[6]* Daina gedulo metu yra netinkamas poelgis,
bet {rykštės} pyla ir drausmė yra visad išmintis.
{[7] Vaikai, kurių auklėjimas veda į sveiką gyvenimą,
paslepia kuklią savo tėvų kilmę.
[8] Vaikai, pasipūtę ir šiurkščiai išdidūs,
sutepšia savo šeimos kilmingumą.}
[9] Mokyti kvailį* yra tolygu klijuoti sudužusį puodą,
ar drumsti saldžiai miegančio žmogaus ramybę.
[10] Kalbasi su snaudaliumi, kas kalbasi su kvailiu,
nes pokalbio gale šis paklaus: "Kas tad įvyko?"
[11] Verk mirusiojo, nes užgeso jo šviesa;
verk kvailio, nes jį paliko protas.
Mažiau verk mirusiojo, nes jis yra ramybėje;
blogesnis už mirtį yra kvailio gyvenimas.
[12] Gedulas mirusio tęsiasi septynias dienas,
o kvailių ar nedorėlių — visą jų gyvenimą.

[13] Su kvailu žmogumi daug nekalbėk,
su šiurkščiu žmogumi nesibičiuliauk.
Saugokis jo, kad nepatektum į bėdą
ir nebūtum apdrėbtas, kai jis ims purtytis.
Šalinkis nuo jo ir turėsi ramybę,
niekad nereikės kęsti apmaudo per jo beprotystę.
[14] Kas yra už šviną sunkesnis —
kaip galėtų kitaip vadintis, jeigu ne "Kvailiu"?
[15] Smėlio, druskos ir geležies luitas
yra mažesnė našta, negu kvailas žmogus.

[16] Medinės sijos, tvirtai įręstos į pastatą,
neišjudina žemės drebėjimas;

22,6 Išminčiai tikėjo, kad rykštė yra veiksminga auklėjimo priemonė. Žr. Pat 13,24; 19,18; 22,15; 23,13-14; 29,15.17.
22,9 Mokyti kvailį — nedėkinga užduotis.

taip širdis, apsisprendusi po rimtų svarstymų,
pervartos metu nebus palaužta baimės.
[17] Širdis, kuri remiasi protingu samprotavimu,
yra tarsi sieną išlyginantis tinkas.
[18] Tvoros atviroje aukštumoje
nebus atsparios vėjui;
baili širdis su kvailio ryžtu
nebus atspari baimei.

Draugystė

[19*] Užgauk akį, išspausi ašarų,
užgauk širdį, apreikši jos jausmus.
[20] Kas meta akmenį į paukščius, juos nuveja,
kas įžeidžia draugą, sunaikina draugystę.
[21] Net jeigu pakeltum kalaviją prieš draugą,
nenustok vilties, nes yra kelias atgal.
[22] Jeigu atvertum burną prieš savo draugą,
nesirūpink, gali susitaikyti.
Betgi nuo įžeidimo, nuo įžūlumo
ir paslapčių atidengimo ar pasalaus smūgio
— tais atvejais — pabėgs kiekvienas draugas.

[23] Laimėk kaimyno pasitikėjimą, kai jis skursta,
kad galėtumei drauge su juo džiaugtis jo gerove.
Būk jam ištikimas nelaimės metu,
kad galėtumei su juo dalytis jo paveldu.
[24] Kaip pirma liepsnų iš krosnies kyla garai ir dūmai,
taip įžeidimas prieš kraujo praliejimą.
[25] Nesigėdysiu priglausti bičiulį bėdoje
ir nuo jo nesislėpsiu.

22,19 Akys gali verkti, o širdis gali parodyti jausmus.

22,27-23,6 Išminčius prašo Dievo griežta drausme apsaugoti jį nuo liežuvio nuodėmių, proto negalios ir valios silpnumo, žmogaus prigimties ir pojūčių polinkių, kad nepatektų į savo priešų rankas ir nebūtų pavergtas savo gėdingų norų.

26 Bet jeigu per jį man kas pikta įvyktų,
tai išgirdę, jo saugosis.

Malda

27* Kas apsaugos mano burną
ir tvirtai užantspauduos mano lūpas,
kad per jas nenupulčiau
ir mano liežuvis nepražudytų manęs?

23

1 VIEŠPATIE, Tėve ir mano gyvenimo Valdove,
nepalik manęs jų užgaidoms
ir neleisk man per jas nupulti!
2 Kas laikys paruoštą botagą mano mintims
ir drausmės rykštę mano širdžiai,
kad nereikėtų galėtis manęs klystančio
ir neliktų nepastebėtos mano nuodėmės?
3 Tuomet mano klaidų nepadaugėtų
ir mano nuodėmių nesusikauptų;
tuomet neparpulčiau prieš savo priešininkus,
ir nedžiūgautų dėl to mano priešas.
4 VIEŠPATIE, Tėve ir mano gyvenimo Dieve,
neleisk man turėti išpuikėlio akių,
5 atitolink nuo manęs pikto geismą.
6 Teneapima manęs nei noras apsiryti, nei geiduliai,
teneapvaldo manęs gėdingi norai.

Liežuvio valdymas

7* Klausykitės, mano vaikai, pamokymo apie kalbėjimą,
nes kas jo laikosi, nepateks į pinkles.

23,7-15 Įspėjimas apie liežuvio nuodėmes, piktnaudojant šventąjį Vardą — Jahvė.

[8] Nusidėjėlis sugaunamas jo paties lūpomis;
suklumpa jomis keikūnas ir įžūlus žmogus.
[9] Nepratink savo burnos prisiekinėti,
nei be reikalo Šventojo vardą tarti.
[10] Juk kaip nuolat prižiūrimas vergas* nebus be randų,
taip žmogus, nuolat prisiekinėjantis ir tariantis Vardą,
niekad nebus apvalytas nuo nuodėmės.
[11] Kas dažnai prisiekia, kaupia sau kaltę;
rykštė nepaliks jo namų.
Jei neteisingai prisiekia, užsitraukia kaltę;
o jei nepaiso savo įsipareigojimo, dvigubai nusideda.
Jei kreivai prisiekia, negali būti pateisintas,
ir jo namai prisipildys negandų.

[12] Yra žodžių, kurie nusipelno mirties;
tegu jie niekad nebūna girdimi Jokūbo pavelde!
Juk tokie žodžiai yra svetimi pamaldiems žmonėms:
nuodėmėje jie niekad nesivolios.
[13] Neleisk savo burnai apsiprasti su storžieviška kalba,
nes joje glūdi nuodėmingi žodžiai.
[14] Atsimink savo tėvą ir motiną,
kai sėdi tarp didžiūnų,
kitaip gali užsimiršti jų akivaizdoje
ir elgtis kaip kvailys iš blogo įpročio,
paskum norėtum, kad nebūtumei gimęs,
ar keiktum savo gimimo dieną.
[15] Kas yra įpratęs vartoti keiksmažodžius,
nesudrausmins savęs per visą savo gyvenimą.

[16]* Dvi žmonių rūšys daugina nuodėmes,
o trečioji* užsitraukia pyktį.

23,10 "... prižiūrimas vergas": taip yra ir su žmogumi, kuris šaukiasi į Dievą liudyti tiesą to, ką jis sako.
23,16-27 Nuo liežuvio nuodėmių svarstymo autorius pereina į žmogaus prigimties nuodėmių ir jų padarinių svarstymą.
23,16 "Dvi žmonių rūšys ... trečioji": trys nuodėmės šeštajam įsakymui — paties su savimi, paleistuvystė ir svetimavimas.

Deganti aistra yra liepsnojanti ugnis —
neužgesinama, kol visiškai neperdega;
žmogus, atsidavęs gašlumui su giminėmis, —
niekad nesiliaus, kol ta ugnis jo nesudegins.
[17] Ištvirkėlis, kuriam kiekviena duona saldi, —
niekad nebus pailsęs, kol nenumirs.

Ištvirkavimas

[18] Žmogus, išniekinantis savo vedybų lovą,
sako sau: "Kas gali mane matyti?
Tamsa mane supa, sienos mane slepia.
Niekas manęs nemato. Kam gi man rūpintis?
Aukščiausiasis mano nuodėmių neatsimins".
[19] Jo baimė ribojasi žmonių akimis,
ir jis nesupranta, kad VIEŠPATIES akys
yra dešimt tūkstančių kartų šviesesnės už saulę,
mato visus žmogaus kelius
ir įžvelgia į slapčiausius užkampius.
[20] Tas, Kuris žino kūrinius prieš jų buvimą,
žino juos visus ir po to, kai jie buvo sukurti.
[21]* Toks žmogus bus apkaltintas miesto gatvėse;
ten, kur mažiausiai įtars, jis bus sugautas.

Svetimautoja

[22] Taip yra ir moteriai, kuri neištikima savo vyrui
ir apdovanoja jį įpėdiniu savo sūnumi iš svetimo.
[23] Juk visų pirma ji nepakluso Aukščiausiojo Įstatymui;
antra, ji nusikalto savo vyrui;
trečia, savo palaidu elgesiu nusikalto svetimavimu
ir pagimdė kito vyro vaikus.

23,21 Žr. Kun 20,19; Įst 22,22.

[24]* Ji pati bus atvesta į bendruomenės sueigą,
ir jos vaikai turės dėl to kentėti.
[25] Jos vaikai neįleis šaknų,
ir jos šakos neduos vaisių.
[26] Ji paliks prakeiktą atsiminimą,
ir jos gėda niekad nebus ištrinta.

[27] Taip visi ją pergyvenusieji pažins,
kad nėra nieko geresnio už pagarbią VIEŠPATIES baimę
ir nieko saldesnio už klusnumą VIEŠPATIES įsakymams.
{[28] Sekimas Dievą — neša didelę garbę;
ir būti jo priimtam reiškia ilgą gyvenimą.}

A. IŠMINTIES KILMĖ

24

Išminties šlovės giesmė

[1]* Išmintis pati gieda savo šlovės giesmę
ir savimi didžiuojasi savo tautoje.
[2] Aukščiausiojo bendrijoje atveria burną
ir didžiuojasi jo Galybių artume:
[3] "Išėjau iš Aukščiausiojo burnos
ir tarsi migla apdengiau žemę.
[4] Gyvenau dangaus aukštybėse,
ir mano sostas buvo debesies stulpe.

23,24-25 Sueiga spręsdavo, ar vaikai buvo gimę iš svetimavimo, ar iš kraujomaišos, ir atskirdavo juos iš "VIEŠPATIES bendrijos". Žr. Įst 23,3; Išm 3,16-19; 4,3-6.

24,1-21 Šiame skyriuje įasmeninta Išmintis kalba pirmuoju asmeniu, apsakydama savo kilmę, savo buveinę Izraelyje ir atlyginimą, kurį ji duoda savo sekėjams. Panašiai kaip Pat 8-ajame skyriuje, Išmintis aprašoma kaip būtybė, kylanti iš Dievo ir nuo jo atskira. Nors neteigiame, kad šis aprašas yra sietinas su asmenine būtybe, bet tariame, kad ji ženkli nuoroda į Dievo Žodžio — Logos — tiesą Evangelijoje pagal Joną (žr. Jn 1,1-14). Liturgijoje šis skyrius siejamas su Marija, Dievo Motina, dėl jos nuolatinio ir artimo ryšio su Kristumi, įsikūnijusia Išmintimi.

[5] Apėjau dangaus skliautą pati viena
ir išvaikščiojau bedugnės gelmes.
[6] Valdžiau jūros bangas ir visą žemę,
visas tautas ir gentis.
[7] Pas visas jas ieškojau poilsio vietos,
kurios žemėje turėčiau gyventi.

[8] Tada Visatos Kūrėjas davė man savo įsakymą,
ir mano Kūrėjas parinko vietą mano padangtei,
tardamas: 'Jokūbe turi statytis buveinę,
Izraelyje turi turėti savo paveldą'.
[9] Pradžioje, prieš visus amžius, jis mane sukūrė,
ir per visus amžius nenustosiu būti.
[10] Šventojoje Padangtėje jam tarnavau
ir po to Zione užėmiau savo vietą.
[11] Taip mieste, kurį jis myli,
man davė poilsio vietą, —
Jeruzalėje yra mano valda.
[12] Įleidau šaknis garbingoje tautoje,
VIEŠPATIES dalyje yra mano paveldas.

[13] Išaugau kaip kedras Libane,
lyg kiparisas ant Hermono kalno.
[14] Išaugau kaip palmė En-Gedyje,
lyg oleandrų krūmai Jeriche;
kaip dailus alyvmedis lygumoje,
išaugau lyg platanas prie vandens.
[15]* Kvepėjau kaip cinamonas ar sotvaras
ir lyg rinktinė mira skleidžiau savo malonų kvapą;
kaip galbanas, onychai ir mastikmedžio derva —
tarsi smilkalų kvapas Padangtėje.
[16] Skleidžiau savo šakas kaip terebintas,
taip garbingos ir dailios yra mano šakos.

24,15 Šios medžiagos, minimos Išm 30,23-24.34 skaitinyje, turėjo vaidmenį garbinant Dievą Jeruzalės Šventykloje. Izraelis buvo kunigiška tauta, naudojo patepimo aliejų ir šventuosius smilkalus.

[17] Kraunu dailius pumpurus kaip vynmedis,
ir mano žiedai duoda garbingų ir gausių vaisių.
{[18] Gimdau kilnią meilę, pagarbą ir šventą viltį;
būdama amžina, esu duota visiems savo vaikams —
tiems, kurie yra jo paskirti.}
[19]* Ateikite pas mane visi, kurie manęs trokštate,
valgykite iki soties mano vaisių.
[20] Atsiminti mane yra saldžiau už medų,
geriau turėti mane, negu medaus korį.
[21] Kas mane valgo, labiau manęs alksta.
kas mane geria, labiau manęs trokšta.
[22] Kas manęs klauso, niekais nenueis,
kas elgiasi, kaip aš liepiu, niekad nenusidės".

Išmintis ir Dievo žodis

[23]* Visa tai yra Aukščiausiojo — Dievo — Sandoros knyga,
Įstatymas, kurį mums Mozė įsakė,
kaip paveldą Jokūbo bendrijai.
{[24] Nepavark stengdamasis su VIEŠPATIES pagalba,
būk arti prie jo, kad jis tave pastiprintų.
Vien tik visagalis VIEŠPATS tėra Dievas,
be jo nėra kito Gelbėtojo.}
[25] {Įstatymas} yra sklidinas išminties,
kaip Pišonas* {vandens}
ir kaip Tigris pirmųjų vaisių metu.
[26] Jis išsilieja supratimu,
kaip Eufratas (vandeniu}
ir kaip Jordanas pjūties metu.
[27] Jis patvinsta žinojimu,
kaip Nilas {vandeniu}
ir kaip Gihonas* vynuogių rinkimo metu.

24,19 Palygink su Išganytojo žodžiais. Žr. Mt 11,28-30.
24,23-34 Čia vėl ima kalbėti knygos autorius — Siracidas. Išmintis ir Mozės Įstatymas sutapatinami. Autorius sėmėsi išminties ir, supratęs jos vertę, ėmė dalytis su kitais išminties pamokomis.
24,25 "... Pišon{as}": žr. Pr 2,11.
24,27 "... Gihon{as}": žr. Pr 2,13.

[28] Pirmasis žmogus išminties niekad gerai nepažino,
nepasiseks nei paskutiniajam jos suprasti.
[29] Gilesnės už jūrą yra jos mintys,
o jos patarimai — gilesni už didžiąją bedugnę.

[30] Nūnai aš, kaip upelis iš jos srovės,
tekinantis vandenį į sodą,
[31] sau tariau: "Palaistysiu savo sodą
ir permirkysiu savo gėlių lysves".
Nuostabu, šis mano upelis tapo upe,
o po to ši mano srovė — jūra.
[32] Vėl siųsiu savo pamokymą kaip ryto aušrą
ir skleisiu jo šviesą toli.
[33] Vėl išliesiu mokymą kaip pranašystę
ir paliksiu jį ateinančioms kartoms.
[34] Žiūrėkite, aš netriūsiau vien tik sau,
bet visiems, kurie ieško išminties.

25

Patarlės

[1*] Trys dalykai mane džiugina,
nes jie yra malonūs VIEŠPAČIUI ir žmonėms:
darna tarp brolių ir seserų,
bičiulystė tarp kaimynų
bei žmonos ir vyro abipusė meilė.
[2] Trijų rūšių žmonės yra man nepakenčiami,
jų gyvenimo būdu iš tikrųjų bjauriuosi:
beturtis, kuris puikuojasi,
turtuolis, kuris meluoja,
ir senas ištvirkėlis, kuris svetimauja.

25,1-11 Išminčius giria darną šeimoje, artimo meilę ir santuokos džiaugsmą, bet pasmerkia išpuikusį varguolį, kuris nekenčia savo brolio, gobšų šykštuolį, kuris skriaudžia artimą, ir savo žmonai neištikimą ištvirkusį senį.

[3] Jeigu netaupei nieko jaunystėje,
kaipgi gali rasti ką nors savo senatvėje?
[4] Kaip pritinka žilai galvai sveikas sprendimas
ir žmonėms metuose — žinoti, kaip patarti!
[5] Kaip pritinka seniems išmintis,
o garbingo amžiaus supratimas ir protingumas!
[6] Senyvo amžiaus žmonių vainikas yra plati patirtis,
o jų garbė — pagarbi VIEŠPATIES baimė.

[7] Galiu suskaičiuoti širdimi devynis,
kuriuos vadinčiau laimingais,
o dešimtąjį mano liežuvis skelbia:
laimingas, kas džiaugiasi savo vaikais,
ir kas patiria savo priešų žūtį.
[8] Laimingas, kas gyvena su protinga žmona,
ir kas nearia jaučiu ir asilu viename junge.*
Laimingas, kas nenusideda liežuviu,
ir kas netarnauja žemesniam už save.
[9] Laimingas, kas randa draugą
ir kas kalba atidiems klausytojams.
[10] Kaip laimingas žmogus, kuris randa išmintį!
Bet niekas nėra laimingesnis už žmogų,
kuris pagarbiai bijo VIEŠPATIES!
[11] Pagarbi VIEŠPATIES baimė viršija viską;
su kuo galima palyginti žmogų, kuris ją turi?
{[12] Pagarbi VIEŠPATIES baimė yra pradžia jo meilės,
o tikėjimas — pradžia jo ištikimybės.}

[13] Kokia bebūtų žaizda, kad tik nebūtų širdies!
Koks bebūtų piktumas, kad tik ne moters!
[14] Kokia bebūtų kančia, kad tik ne kančia nuo tų,
kurie nekenčia!
Koks bebūtų kerštas, bet tik ne priešų kerštas!

25,8 "Laimingas ... kas nearia jaučiu ir asilu viename junge": jautis ir asilas nesutaria. Panašiai šeimoje nėra darnos, kai vyras ir žmona negali sutarti.

[15] Nėra stipresnių nuodų už gyvatės nuodus,
nėra didesnio pykčio už moters pyktį.

[16] Verčiau su liūtu ir slibinu gyvenčiau,
negu su pikta moterimi.
[17] Moters piktumas pakeičia jos išvaizdą
ir padaro ją taip piktą kaip mešką.
[18] Kai jos vyras sėdasi prie stalo su kaimynais,
negali susilaikyti nuo karčių atodūsių.

[19] Moters piktumui neprilygsta joks kitas piktumas;
teištinka ją nusidėjėlio likimas!
[20] Kaip kopimas smėlėtu šlaitu senoms kojoms,
taip besiplūstanti žmona tyliam vyrui.
[21] Nebūk moters grožio apgautas,
netrokšk moters dėl jos turtų.
[22] Būna pykčio, įžūlumo ir didelės gėdos,
kai žmona turi išlaikyti savo vyrą.
[23]* Apkartusi širdis, niūrus veidas, širdgėla —
visa ateina iš piktos žmonos.
Nuleistos rankos, drebantys keliai —
nuo vyrui laimės neteikiančios žmonos.
[24] Nuodėmė prasidėjo su moterimi,
per ją visi mirštame.
[25] Neleisk vandeniui išsilieti,
ir piktai žmonai liežuvio paleisti.
[26] Jeigu ji nesielgia, kaip tu liepi,
atskirk ją nuo savęs.

25,23 Siracidas turi omenyje Pradžios knygos pasakojimą apie nuodėmės, mirties priežasties kilmę (žr. Pr 3). Ieva, pirmasis nusidėjęs žmogus, paskatino Adomą sekti jos pavyzdžiu. Apaštalas Paulius moko, kad gimtoji nuodėmė ir jos padariniai užtvindė žmoniją bei istoriją per Adomą ir tapo atpirkimo priežastimi per Kristų (Rom 5).

26

[1]* Laimingas geros žmonos vyras,
jo gyvenimo dienos bus dvigubai pailgintos.
[2] Sumani* žmona neša džiaugsmą savo vyrui,
ramus ir visapusiškas yra jo gyvenimas.
[3] Gera žmona yra didelė dovana,
skirta žmogui, kuris pagarbiai bijo VIEŠPATIES.
[4] Koks jis bebūtų — turtingas ar vargšas —
jo širdis yra pilna džiaugsmo
ir jo veidas visados linksmas.

[5] Man širdis dreba nuo trijų dalykų,
o nuo ketvirto krūpčioju iš baimės:
dėl viešo apšmeižimo, nuo minios teismo
ir melagingo apkaltinimo —
visi šie yra blogiau už mirtį.
[6] Bet žmona, pavydi kitai moteriai,
yra sielvartas ir skausmas, —
aštrus liežuvis — kaip ir kiti trys.
[7] Bloga žmona yra blogai pakinkytas jaučių jungas;
tokią vesti yra apglėbti skorpioną.
[8] Girta žmona sukelia didelį pyktį;
savo gėdos paslėpti ji negali.
[9] Palaida žmona išsiduoda įžūliais žvilgsniais;
ją pažinsi iš akių vartymo.

[10] Griežtai valdyk savavalę dukterį,
kad, pajutusi laisvę, ja nepasinaudotų.

26,1-4.13-18 Gera žmona yra lyg Dievo dovana, nešanti džiaugsmą ir ramybę, laimę ir pasitenkinimą vyrui. Siracido visuomeninis pasaulis buvo "vyro" pasaulis. Jo mąstymas atspindi to meto žydų visuomenės būvį. Nūdien reikia praplėsti minties plotmę: geras vyras yra lyg Dievo dovana, nešanti džiaugsmą ir ramybę, laimę ir pasitenkinimą moteriai.
26,2 "Sumani...": apdovanota dvasiškai, protiškai ir fiziškai. Žr. Pat 31,10.

[11] Prižiūrėk jos akiplėšiškus žvilgsnius
ir nenustebk, jei ji tau nepaklus.
[12] Kaip ištroškęs keleivis išsižioja ir geria
bet kokį užtiktą vandenį,
taip ji sėsis priešais kiekvienos palapinės kuolelį
ir savo strėlinę atvers kiekvienai strėlei.

[13]* Maloni žmona džiugina savo vyrą,
jos išmonė gaivina jo sąnarius.
[14] Tyli žmona — VIEŠPATIES dovana,
brangesnio nėra nieko kaip jos savitvarda.
[15] Kukli žmona yra dvigubai maloni,
jos drovumo negali atsverti jokios svarstyklės.
[16] Kaip graži tekanti saulė VIEŠPATIES danguje,
taip yra gera žmona tvarkingoje šeimoje.
[17]* Kaip šviesi yra šventosios žvakidės šviesa,
taip yra gražus veidas ant grakštaus liemens.
[18] Kaip auksiniai šulai ant sidabrinių papėdžių,
taip yra jos gražios kojos ant tvirtų padų.

{[19]* Mano vaike, saugok sveiką savo jaunystės žydėjimą,
neatiduok savo jėgų svetimiems.
[20]* Išsirink iš viso krašto vešlų lauką
ir apsėk jį savo sėkla, pasitikėdamas savo gera kilme.
[21] Taip tavo palikuonys klestės ir,
pasitikėdami savo gera kilme, taps stiprūs.
[22]* Moteris, samdyta už pinigus, yra laikoma spjūviu,
o ištekėjusi moteris — mirties bokštu savo meilužiams.
[23] Nedora žmona skiriama nusižengėliui kaip likimas,
o dora moteris — tam, kuris pagarbiai bijo VIEŠPATIES.

26,17-18 Šventoji žvakidė ir auksiniai šulai stovėjo šventojoje senosios Padangtės vietoje. Žr. Iš 25,31-40; 26,32.

26,19-27 Kai kurie graikiški ir siriški rankraščiai įterpia šias eilutes.

26,20-27,15 Nuo elgesio šeimoje, autorius pereina į visuomeninės dorovės reikalavimų svarstymą.

26,22 Žr. Pat 6,26.

[24] Begėdė moteris visados elgiasi gėdingai,
o drovi duktė varžysis net prieš savo vyrą.
[25] Maištinga moteris bus laikoma kale, o moteris,
turinti gėdos jausmą, pagarbiai bijos VIEŠPATIES.
[26] Moteris, gerbianti savo vyrą, atrodys visiems išmintinga,
o moteris, kuri išdidžiai paniekina savo vyrą,
bus žinoma visiems kaip nedora.
Laimingas yra geros žmonos vyras;
kiekvieni jo gyvenimo metai bus dvigubi.
[27] Rėkianti ir barni žmona yra
kaip mūšio trimitas, šaukiantis pulti.
Kas tik priima tą iššūkį,
leis savo gyvenimą karo audroje.}

Įvairūs įspėjimai

[28] Dėl dviejų dalykų liūdi mano širdis,
o dėl trečio apima mane pyktis:
dėl turtingo žmogaus, tapusio skurdžiumi,
dėl protingų žmonių, kurie nieku laikomi,
ir dėl žmogaus, nusigręžusio nuo teisumo į nuodėmę —
jį VIEŠPATS paruoš kalavijui!
[29] Sunku pirkliui išlikti doram
ir prekybininkui išvengti nuodėmės.

27

[1] Daugelis yra nusidėję, ieškodami sau naudos,
žmonės, norintys tapti turtingi, nugręš akis.*
[2] Kaip pleištas, įkaltas tvirtai į plyšį tarp akmenų,
nuodėmė yra įsispraudusi tarp pardavimo ir pirkimo.
[3] Jei žmogus nesilaiko tvirtai pagarbios VIEŠPATIES baimės,
jo namai bus greitai sugriauti.

27,1 "... nugręš akis": atsisakys padėti artimui. Žr. Pat 28,27.

[4] Sijojant rėčiu, pasirodo pabiros;
žmogui kalbant, atsiskleidžia jo ydos.
[5] Krosnis išmėgina puodžiaus molinius indus;
žmogaus ištyrimas įvyksta pokalbiu.
[6] Medžio vaisiai atskleidžia, kaip buvo juo rūpintasi,
žmogaus kalba parodo jo širdies polinkius.
[7] Negirk nė vieno prieš jam kalbant,
nes tik tuomet žmonės yra išmėginami.

[8] Jei trokšti teisumo, pasieksi jį
ir apsivilksi juo lyg garbingu drabužiu.
[9] Paukščiai suka lizdus su panašiais į save,
ir ištikimybė apsistoja pas tuos, kurie ja gyvena.
[10] Liūtas tyko grobio iš pasalų,
ir nuodėmė taip daro su nedorėliais.

[11] Visad išmintingi yra teisiojo pokalbiai,
o kvailys keičiasi kaip mėnulis.
[12] Kvailų žmonių būrelyje ribok laiką,
o tarp išminčių užsibūk.
[13] Kvailųjų šneka yra atstumianti,
o jų kimus juokas ūžauja nuodėmingu smagumu.
[14] Nuo jų keiksmų ir priesaikų pilnos šnekos
žmogui stojasi plaukai ant galvos,
o dėl jų kivirčų kiti turi ausis užsikimšti.
[15] Barniai tarp išdidžiųjų baigiasi kraujo praliejimu,
o jų keikimasis yra nepakeliamas ausims.

Nuoširdumas

[16] Kas išduoda paslaptį, netenka pasitikėjimo, —
artimo draugo jis niekad neras.
[17] Brangink draugą ir būk jam ištikimas;
jeigu išduosi jo paslaptį, nebesekiok jo.
[18] Juk kaip žmogus sunaikina savo priešą,
taip tu sunaikinai draugystę su savo artimu.
[19] Kaip paleidi paukštį nuskristi nuo rankos,
taip pametei savo artimą ir daugiau jo nebepagausi.

[20] Neik jam iš paskos, nes jis per toli, —
jis ištrūko lyg gazelė iš spąstų.
[21] Juk žaizdą galima aptvarstyti,
po barnio įmanoma susitaikyti,
bet kas išdavė paslaptį, tam nėra vilties.*

Veidmainiškas elgimasis

[22] Kas suktai merkia akį, ruošiasi daryti žalą,
ir kas tokį pažįsta, nuo jo atokiai laikysis.
[23] Tavo akyse jis saldžiai šneka
ir gėrisi tavo žodžiais,
bet vėliau jis pakeičia savo laikyseną
ir tavo žodžiais pakiš tau koją.
[24] Daug ko esu nekentęs, bet nieko taip labai, kaip jo;
net VIEŠPATS jo nekenčia!
[25]* Kas meta akmenį tiesiai aukštyn virš savęs,
meta jį sau ant galvos,
o klastingas smūgis atveria daug žaizdų.
[26] Kas kasa duobę, pats į ją įpuls,
kas spendžia spąstus, pats bus jais pagautas.
[27] Kas daro pikta, pats bus jo paliestas,
ir nežinos, iš kur jam tai ateina.
[28] Pajuoka ir plūdimasis yra išpuikėlio žymė,
bet kerštas* jo tykoja lyg liūtas.
[29] Kas džiaugiasi teisiųjų nupuolimu, pateks į spąstus,
ir sielvartas juos sunaikins prieš jų mirtį.

Apmaudas

[30] Apmaudas ir pyktis — šie taip pat yra bjaurūs dalykai,
tik nusidėjėlis laiko juos apkabinęs.

27,21 "... tam nėra vilties": susitaikymo vilties.
27,25-27 Blogi veiksmai turi blogus padarinius. Žr. Ps 7,14-16; 9,15-16; Pat 26,27; Koh 10,8.
27,28 "... kerštas": galiausiai iš Viešpaties.

28

[1] Kas keršija, patirs VIEŠPATIES keršta,
nes jis atsimena tiksliai jų nuodėmes.
[2] Atleisk savo artimui už padarytą skriaudą,
tuomet, kai melsies, tau nuodėmės bus atleistos.
[3] Argi žmogus galėtų puoselėti pyktį artimui
ir laukti iš VIEŠPATIES išgydymo?
[4] Argi žmogus atsisakytų atleisti į save panašiam,
tačiau ieškotų savo nuodėmių atleidimo?
[5] Jei žmogus, būdamas tik trapus, puoselėtų pyktį,
kas atleis jam nuodėmes?
[6] Atsimink savo paskutines dienas, atmesk nesantaiką;
atsimink mirtį bei supuvimą
ir būk ištikimas jo įsakymams!
[7] Atsimink įsakymus ir neširsk ant artimo;
atsimink Aukščiausiojo Sandorą ir atleisk kaltę!

Barniai

[8] Susilaikyk nuo rietenų, sumažės tavo nuodėmės,
nes priekabus žmogus sukelia kivirčą,
[9] o nusidėjėlis suardo draugystes
ir tarp taikingų žmonių sėja nesantaiką.
[10] Kuo daugiau malkų, tuo didesnė bus ugnis,
kuo didesnis užsispyrimas, tuo labiau didės kivirčas;
kuo didesnė žmogaus jėga, tuo didesnė bus jo rūstybė,
kuo didesni jo turtai, tuo didesnis bus jo pyktis.
[11] Sakai ir derva padeda ugniai įsiliepsnoti,
o primygtiniai kivirčai veda į kraujo praliejimą.

Liežuvis

[12]* Jeigu puti žariją, ji įsiliepsnoja,
jeigu į ją spjauni, ji užgęsta.

28,12-26 Liežuvio nuodėmės ir jų padariniai. Žr. Sir 5,12-6,1; 19,5-16; 20,17-25; 23,7-15.

Betgi viena ir kita išeina iš tavo burnos!
[13] Tebūna prakeikti apkalbinėtojas ir dviliežuvis,
nes jie suardo ramybę daugeliui.
[14] Šmeižtas sukrėtė daugelį
ir išblaškė kaip bėglius po svetimas šalis;
jis sunaikino įtvirtintus miestus
ir išardė didžiūnų rūmus.
[15] Šmeižtas išvarė sumanias moteris iš namų
ir iš jų atėmė jų triūso vaisius.
[16] Kas kreipia dėmesį į šmeižtą, neturės nei poilsio,
nei galės gyventi ramybėje.
[17] Botago kirtis padaro randą,
bet liežuvio kirtis sutrupina kaulus.
[18] Daug yra kritę nuo aštraus kalavijo,
bet ne tiek, kiek yra kritusių nuo liežuvio.
[19] Laimingas, kas yra nuo jo apsaugotas, —
kas nėra patyręs jo pykčio,
kas nėra nešęs jo jungo
ir kas nėra buvęs jo pančiuose.
[20] Juk jo jungas yra geležies jungas,
o jo pančiai — vario pančiai!
[21] Baisi yra mirtis, kuria jis ištinka,
palyginus su ja, net Hadas yra laimėjimas.
[22] Jis neturi galybės tarp teisiųjų;
jo liepsnoje jie nebus sudeginti.
[23] Kas palieka VIEŠPATĮ, taps liežuvio aukomis,
kai jis tarp jų degs neužgesinamai!
Jis mesis ant jų lyg liūtas,
draskys juos į gabalus lyg leopardas.
[24a] Kaip aptveri savo nuosavybę erškėčiais,
[25b] taip padaryk savo burnai duris su skląsčiu.
[24b] Kaip užantspauduoji savo sidabrą ir auksą,
[25a] taip pasverk savo žodžius svarstyklių svarsčiais.
[26] Saugokis, kad nepaslystum savo liežuviu
ir netaptum auka iš pasalų tykojančio priešo.

29

Paskolos

1* Kas savo artimui skolina, gailestingai elgiasi,
kas tiesia pagalbos ranką, laikosi įsakymų.
2 Skolink savo artimui, kai jis varge,
laiku grąžink paskolą savo artimui.
3 Laikykis savo žodžio, būk sąžiningas artimui
ir visados turėsi, ko tau reikia.
4 Daugelis skolininkų prašo paskolos,
o vėliau apsunkina jiems padėjusius žmones.
5 Kai skolinasi, jis bučiuoja skolintojui ranką
ir pagarbiai kalba apie jo turtą.
Bet, atėjus laikui sugrąžinti,
jis uždelsia, teisinasi ir prašo daugiau laiko.
6 Net jei jis ir gali grąžinti,
jo skolintojas pajėgs atgauti vos pusę,
ir tai laikys radiniu.
Bet jei jis negali grąžinti, —
skolininkas atėmė iš jo pinigus,
ir be jokio reikalo skolintojas įsigijo priešą.
Skolininkas atmokės jam keiksmais bei priekaištais,
ir užuot pagerbęs, išplūs.
7 Daugelis atsisako skolinti ne iš širdies kietumo,
bet iš baimės būti be reikalo apgautiems.

Išmalda

8 Nepaisydamas to, būk dosnus vargšui;
neversk jo tavo išmaldos laukti.
9 Pagal įsakymą padėk beturčiui,
nepavaryk jo tuščiomis rankomis skurde.

29,1-20 Praktiški patarimai apie turto naudojimą artimo naudai. Išmaldą duoti yra žmogaus pareiga.

[10] Naudok savo pinigus broliui ar bičiuliui,
neslėpk jų rūdyti po akmeniu.
[11] Kaupk savo lobį pagal Aukščiausiojo įsakymus,
ir turėsi daugiau naudos, negu iš aukso.
[12] Krauk išmaldą savo ižde, —
ji išgelbės tave nuo viso pikta.
[13] Geriau už tvirtą skydą ar sunkią ietį,
ji kovos už tave su priešais.

Užstatas

[14] Geras žmogus laiduoja už savo artimą,
ir tik begėdis norėtų jį apgauti.
[15] Neužmiršk savo laiduotojo gerumo,
nes už tave jis savo gyvastį užstatė.
[16] Nedorėlis nesirūpina laiduotojo nuosavybe,
[17] nedėkingas žmogus užmiršta savo geradarį.
[18] Laidavimas yra pražudęs daugelį pasiturinčių žmonių
ir blaškęs juos, kaip mėto jūros bangos;
įžymius žmones yra iš namų išvaręs
ir išsiuntęs juos klajoti po svetimus kraštus.
[19] Nusidėjėlis per laidavimą įkrinta į bėdą;
kas per daug įsipareigoja, įsivelia į ieškinius.
[20] Laiduok už artimą pagal savo išgales,
bet žiūrėk, kad pats neįpultum į skurdą.

Taupumas

[21]* Pirminės reikmės žmogaus gyvenime
yra vanduo, duona ir drabužis;
taip pat ir pastogė, kad turėtų užuovėją.
[22] Geresnė vargšo buitis savo saugioje pastogėje,
negu prabangios puotos tarp svetimų.

29,21-28 Žmogus, kuris pasirūpina buitinėmis reikmėmis ir pasitenkina tuo, ką turi, išsaugo savo laisvę ir savigarbą. Betgi, jeigu jis gyvena kaip svečias, įnamis, — neišvengs įžeidimų ir išnaudojimo.

[23] Mažai ar daug turėtum, pasitenkink tuo, ką turi,
kad nereikėtų klausytis priekaištų, duodamų veltėdžiui.
[24] Liūdnas gyvenimas eiti iš namų į namus,
nes kur esi svečias, ten negali burnos atverti.
[25] Toks svečias nesulauks padėkos už taurių pripildymą;
be to, girdėsi šiuos šiurkščius žodžius:
[26] "Eikš šen, atėjūne! Parenk stalą!
Paduok man valgyti, ką turi po ranka!
[27] Pradink, atėjūne, nes atėjo garbingas svečias!
Mano brolis atėjo į svečius, man reikia kambario!"
[28] Skaudu išauklėtam žmogui būti apšauktam veltėdžiu,
ir pakelti skolintojų įžeidimą.

30

Vaikų auklėjimas

[1]* Kas myli savo vaiką, plaks jį dažnai,
kad galėtų juo džiaugtis, kai užaugs.
[2] Kas yra griežtas su savo sūnumi, iš jo turės naudos
ir girs jį savo pažįstamiesiems.
[3] Kas auklėja savo vaiką, kelia priešams pavydą,
o savo bičiuliams juo didžiuojasi.
[4] Net tėvui numirus, jis neatrodys miręs,
nes palieka po savęs savo atvaizdą.
[5] Gyvas būdamas, jis mato jį bei džiaugiasi
ir net mirdamas neliūdi.
[6] Savo priešams jis palieka keršytoją už skriaudas,
o bičiuliams atlygintoją už gerumą.

[7] Kas lepina savo vaiką, turės tvarstyti žaizdas
ir kentės širdies skausmą su kiekviena aimana.
[8] Neišjodinėtas arklys yra aikštingas,
nežabojamas sūnus užauga maištingas.

30,1-13 Reikli drausmė ir rūpestingas auklėjimas nugali vaikų lengvabūdiškumą ir užsispyrimą, užbėga už akių jaunuolių klaidoms ir neša tėvams džiaugsmą bei visuomenės pagarbą.

[9] Lepink savo vaiką, jis įvarys tau siaubą;
pataikauk jam, jis durs tau į širdį.
[10] Nesijuok su juo, kad nereikėtų tau su juo kentėti
ir galų gale griežti dantimis.
[11] Neleisk jam laisvai elgtis jaunystėje,
į jo kvailystes nežiūrėk pro pirštus!
[12] Lenk jam sprandą jaunystėje,
plak jam šonus, kol jis mažas,
nes kitaip užaugs kietasprandis ir neklusnus,
o tu turėsi per jį širdies skausmo.
[13] Drausmink savo sūnų ir sunkink jo jungą,
kad neįžeistų tavęs begėdišku elgesiu.

Sveikata

[14] Geriau beturtis, sveikas ir stiprus
negu ligų kankinamas turtuolis.
[15] Gera sveikata yra brangiau už bet kokį auksą,
o stiprus kūnas — už nesuskaičiuojamus turtus.
[16] Nėra didesnio turto už kūno sveikatą;
širdies džiaugsmui neprilygsta jokia laimė.
[17]* Geriau mirtis negu kartus gyvenimas,
amžinas miegas negu nuolatinė liga.

Apie valgius

[18] Skanėstai paduoti žmogui, kuris negali valgyti,
yra tarsi ant kapo padėtos maisto atnašos.
[19] Kokia nauda iš atnašos stabui,
kuris negali nei valgyti, nei užuosti?
Taip yra su žmogumi, turinčiu turtų,
bet negalinčiu jais naudotis.
[20] Akimis jis mato ir sunkiai dūsauja,
kaip dūsauja eunuchas, glamonėdamas merginą!

30,17 Tikroji kančios prasmė buvo apreikšta per Kristaus kančią ir mirtį. Kančia atlygina už nuodėmes ir, sujungta su Kristaus kančia, parengia amžinajam gyvenimui.

Gera nuotaika

21 Nepasiduok sielvartui
ir nekankink savęs slogiais svarstymais.
22 Linksma širdis yra žmogaus gyvenimo šerdis,
o džiugesys prailgina jo dienas.
23 Išsiblaškyk, pasidrąsink,
nuvyk apmaudą toli nuo savęs.
Juk sielvartas yra sunaikinęs daugelį,
jis naudos niekad neatneša.
24 Pavydas ir pyktis trumpina gyvenimą,
o krimtimasis prieš laiką pasendina.
25 Kas yra gyvas ir linksmas prie stalo,
patirs malonumo iš vaišių.

31

Laikysena turto atžvilgiu

1* Nemiga dėl turto alina žmogaus kūną,
o nerimas dėl jo išsklaido miegą.
2 Bemiegis nerimas neleidžia užsnūsti labiau,
negu sunki liga trukdo poilsį.
3 Turtuolis triūsia, kad susikrautų turtų,
o kai ilsisi, valgo iki soties skanėstų.
4 Beturtis nuolat triūsia,
vos užsidirbdamas kuklų pragyvenimą,
o jei kada ilsisi, tampa skurdžiumi.
5 Kas myli auksą, nuodėmės lengvai neišvengs;
kas ieško turtų, bus jų suklaidintas.
6 Daugelis yra pražuvę dėl aukso,
ir jų pražūtis buvo jiems savaime aiški.

31,1-11 Rūpinimasis įsigyti turto ir nerimas norint jį išlaikyti dažnai trukdo žmogaus poilsį ir lengvai nuveda į nuodėmę ir pražūtį. Žr. Mt 6,25-34. Turtingas žmogus, kurio širdis nėra paskendusi turte, yra vertas gyriaus.

[7] Tai užkliuvimo kelmas kvailiams —
juo bet koks neišmanėlis suviliojamas.
[8]* Laimingas turtuolis, rastas be dėmės,
neinantis paskui savo turtus!
[9] Kas jis, kad galėtume jį pasveikinti?
Juk jis padarė nuostabių darbų saviesiems!
[10] Kas yra buvęs išmėgintas auksu ir rastas tobulas?
Tebūna už tai pagirtas!
Kas yra galėjęs nusižengti ir nenusižengė,
galėjęs daryti pikta ir nepadarė?
[11] Jo nuosavybė bus tvirtai pagrįsta,
ir bendrija skelbs jo dosnumą.

Elgesys prie stalo

[12] Esi pasodintas prie didžiūno stalo?
Neatsinešk prie jo godžios stemplės!
Nesakyk: "Kokios gausios vaišės!"
[13] Atsimink, kad godi akis yra blogas dalykas.
Kas buvo už akį godesnis sukurta?
Užtat kiekviena proga ji ir ašaroja.
[14] Netiesk rankos į visa, ką matai,
nenustumk savo kaimyno nuo dubens.
[15] Rūpinkis savo kaimynu, kaip pačiu savimi,
ir galvok apie visa, kas tau nepatinka.
[16] Kaip išauklėtas žmogus valgyk, kas prieš tave padėta,
ir godžiai nežiaumok, kad kiti nepasibjaurėtų.
[17] Pirmas liaukis, kaip dera gerai elgsenai,
ir godžiai neryk, kad kitų neįžeistum.
[18] Jeigu esi pasodintas prie stalo tarp daugelio žmonių,
netiesk pirmas savo rankos.

[19] Argi negana trupučio išauklėtam žmogui?
Atsigulusiam nereikia pūkšti.

31,8-11 Katalikų Bendrija pritaiko šias eilutes savo liturgijoje tikėjimo išpažinėjams.

[20] Saikingumas valgant užtikrina sveiką miegą
ir aiškų protą keliantis kitą dieną.
Rijūnui yra skirtos nemigo,
šleikštulio ir skilvio bėdos.
[21] Jeigu norom nenorom esi persivalgęs,
atsikelk nusivemti, ir tau palengvės.*
[22] Klausykis, mano vaike, manęs nepaniekink,
ilgainiui mano žodžius tu branginsi.
Ką tik bedarytum, būk santūrus,
ir joks blogas įprotis tavęs neužklups.
[23] Dosniai dalijantįjį maistą žmonės giria
ir jų liudijimas apie jo dosnumą yra patikimas.
[24] Miestas skundžiasi žmogumi,
kuris šykšti maisto,
ir jų liudijimas apie jo šykštumą yra tikslus.

Vynas

[25] Nemėgink įrodyti savo jėgų gerdamas vyno,
nes vynas yra daugelį pražudęs.
[26] Kaip žaizdras išbando kalvio darbą,
taip vynas išbando širdis, kai įžūlieji ginčijasi.
[27]* Vynas žmonėms yra gyvasties šerdis,
jei geriamas su saiku.
Koks gyvenimas žmogui be vyno?
Iš pradžių jis buvo sukurtas žmonių džiaugsmui.
[28] Širdies džiaugsmui, gerai nuotaikai ir malonumui
užtenka vyno, jeigu jis geriamas saikingai tinkamu laiku.
[29] Galvos skausmas, kartėlis ir gėda yra vynas,
geriamas be saiko pykstant ir barantis.
[30] Daugiau ir daugiau vyno yra raizgai kvailiui, -
jam jėgas sumažina ir žaizdas padaugina.

31,21 "... atsikelk nusivemti, ir tau palengvės": atrodo, kad ši nuoroda yra sietina su senovės Romos imperijoje paplitusiu papročiu sukelti vėmimą.
31,27-28 Vynas yra svarbi mitybos dalis Viduržemio jūros šalyse. Žr. Ps 104,15.

[31] Gerdamas vyną, nesikabinėk prie kaimyno,
nepašiepk jo, kai jis yra linksmas.
Nedaryk jam priekaištų
ir nesiginčyk su juo prie žmonių.

32

Vaišės

[1] Jeigu esi išrinktas vaišėms vadovauti, nesipūsk,
bet būk su svečiais kaip vienas iš jų.
Pasirūpink pirma jais prieš atsisėsdamas —
[2] kai būsi atlikęs visas savo pareigas, užimk savo vietą,
kad dalyvautumei jųjų džiaugsme
ir gautum vainiką už savo svetingumą.

[3]* Kadangi esi vyresnis, turi teisę pradėti kalbėti,
betgi tramdyk savo išmintį ir nepertrauk dainos.
[4] Kai linksminamasi, neberk žodžių, —
nesipuikuok ne laiku savo išmintimi.
[5] Kaip gintaro antspaudas auksiniame įtvare,
tokia yra dainuojančių draugė vaišėse su vynu.
[6] Kaip smaragdo antspaudas auksiniame aptaise,
tokie yra muzikos garsai su rinktiniu vynu.

[7] O tu, jaunuoli, kalbėk tik, kai reikia —
tik prašomas ir ne daugiau kaip dusyk.
[8] Kalbėk trumpai, bet pasakyk daug taupiais žodžiais;
elkis kaip žmogus, kuris žino
ir vis dėlto gali suvaldyti liežuvį.
[9] Tarp didžiūnų nesielk tarsi būtum lygus su jais;
kitam kalbant, daug nevapaliok.
[10] Kaip žaibas blyksteli prieš griaustinį,
taip pagarba eina priešais kuklų žmogų.

32,3-10 Nurodymai seniems ir jauniems, kaip elgtis prie vaišių stalo.

[11] Atėjus laikui, išeik ir nebūk paskutinis;
eik greitai namo ir nelūkuriuok.
[12] Ten juokauk, ir elkis, kaip tau patinka,
bet nenusidėk pasipūtusiai kalbėdamas.
[13] Betgi visų pirma šlovink savo Kūrėją,
pradžiuginusį tave savo dovanomis.

Dievo Apvaizda

[14]* Kas pagarbiai bijo VIEŠPATIES,
turi priimti jo auklėjimą,
kas anksti keliasi jo ieškoti, ras malonę.
[15] Kas mokosi Įstatymo, supranta jo vertę,
bet veidmainis ant jo suklups.
[16] Kas pagarbiai bijo VIEŠPATIES, žinos,
koks yra teisingas elgesys, -
jų geri darbai teiks šviesos.
[17] Nusidėjėlis vengia įspėjimų,
ir iškraipo Įstatymą* pagal savo tikslą.

[18] Protingas žmogus niekad neniekins įžvalgos;
išpuikusio ir įžūlaus žmogaus niekas nebaido.
[19] Nedaryk nieko neapsvarstęs;
o po to, jau tai padaręs, neapgailestauk.
[20] Neik keliu, kuris yra kupinas pavojų,
ir nesuklupk du sykius prie tos pačios kliūties.
[21] Nebūk per daug tikras net ant lygaus kelio
[22] ir kreipk dėmesį į visus savo žingsnius.
[23] Ką tik darai, būk budrus,
nes taip laikysies įsakymų.

[24] Kas laikosi Įstatymo, apsaugo save,
ir kas pasitiki VIEŠPAČIU, nepatirs nuostolio.

32,14-33,4 Dievas save apreiškia per savo Įstatymo drausmę — auklėjimą, aiškų ir saugų gyvenimo planą. Nusidėjėliai ir veidmainiai, nekęsdami Įstatymo ar jį iškraipydami, stokoja išminties ir nėra saugūs gyvenime.
32,17 "... iškraipo Įstatymą": hebraiškai "... laužo Įstatymą".

33

[1] Žmogaus, kuris pagarbiai bijo VIEŠPATIES,
neištiks jokia nelaimė,
bet jis bus vėl ir vėl iš mėginimų išgelbėtas.
[2] Kas nekenčia Įstatymo, nėra išmintingas
ir yra blaškomas kaip laivas audroje.
[3] Protingas žmogus pasitiki VIEŠPATIES žodžiu,
nes jam Įstatymas yra taip
patikimas, kaip pranašystė.*

[4] Parenk, ką turi sakyti, tuomet tavęs klausysis;
semk iš savo auklėjimo ir duok savo atsakymą.
[5] Kvailio širdis yra kaip vežimo ratas,
o jo mąstysena lyg išklibusi ašis.
[6] Kandus draugas yra kaip gašlus eržilas,
kuris žvingauja, nepaisydamas, kas ant jo jotų.

Skirtumai

[7]* Kodėl viena diena yra svarbesnė už kitą,
kai ta pati saulė apšviečia kiekvieną metų dieną?
[8] Jos skiriasi VIEŠPATIES išmintimi, —
jis nustatė metų laikus ir šventes.
[9] Kai kurias dienas jis išaukštino ir pašventino,
o kai kurias jų padarė šiokiadieniais.

33,3 "... kaip pranašystė": kaip atsakymas, duotas per Urimus ir Tumimus Vyriausiajam kunigui, yra tikras, taip patikimas yra Įstatymas žmogui, kuris jam paklūsta. Žr. Iš 28,30; Sk 27,21; 1 Sam 14,41-42.

33,7-15 Skirtumai — kontrastai — fizinėje ir dorovinėje plotmėje tarnauja dieviškajai išminčiai. Visi kūriniai yra kaip molis ... Kūrėjo rankose — kvailys ir išminčius, nusidėjėlis ir teisusis. Betgi tai nereiškia, kad Dievas sukūrė žmogų tapti nusidėjėliu: Dievas nėra nedorumo šaltinis. Žr. Sir 15,11-20; Jok 1,13-14. Apie "molio ... puodžiaus" įvaizdžius žr. Iz 29,16; 45,8; 64,8; Jer 18,4.6; Išm 15,7-8; Rom 9,21.

[10] Visi mirtingieji yra iš molio,
ir žmonija iš žemės buvo sukurta.
[11] Savo žinojimo pilnatvėje
VIEŠPATS padaro tarp jų skirtumą
ir nustato jiems skirtingus kelius.
[12] Kai kuriuos jis laimina bei išaukština
ir kai kuriuos pašventina bei traukia prie savęs,
bet kai kuriuos jis prakeikia bei nužemina
ir išvaro juos iš savo buveinės.
[13] Kaip puodžiaus rankose molis,
kurį jis minko, kaip jam patinka,
taip žmonės yra rankose jų Kūrėjo,
kuris atlygina jiems pagal savo nuosprendį.
[14] Kaip pikta yra gero priešybė,
ir mirtis — gyvybės,
taip nusidėjėliai yra teisiųjų priešybė.
[15] Pažvelk tad į visus Aukščiausiojo darbus:
jie visi yra poromis sukurti
ir vienas kitą atitinka.

[16]* Nūn aš esu paskutinis budėti,
kaip parinkų rinkėjas po vynuogių rinkėjų.
[17] VIEŠPATIES palaiminimu atvykau pirmas
ir lyg vynuogių rinkėjas pripildžiau
savo vyno spaudyklą.
[18] Pastebėkite, kad aš ne vien dėl savęs triūsiau,
bet dėl kiekvieno, kuris ieško išminties.
[19] Klausykitės tad manęs, žmonijos didžiūnai,
ir jūs, bendrijos vadovai, įsidėmėkite!

33,16-19 Siracido pasirengimas būti mokytoju. Žr. Sir 24,30-34; 39,12-13; 51,13-28.

F. NUOSAVYBĖ IR TARNAI

[20] Sūnui ar žmonai, broliui ar bičiuliui,
neleisk savęs valdyti, kol esi gyvas;
neatiduok niekam to, ką turi,
kad kartais nesigailėtum ir nereikėtų prašyti,
kad grąžintų.
[21] Kol tik esi gyvas ir gali alsuoti,
neleisk niekam užimti savo vietos.
[22] Juk geriau, kad tavo vaikai tavęs prašytų,
negu kad tu žiūrėtum į savo vaikų rankas.
[23] Visuose savo reikaluose būk šeimininkas,
tenesuteršia niekas tavo garbės!
[24] Tą dieną, kai tavo gyvenimas bus prie galo —
mirties valandą — išdalyk savo paveldą.

[25]* Pašarą, lazdą ir naštas asilui;
duoną, drausmę ir darbą vergui.
[26] Pristatyk savo vergą prie darbo, turėsi ramybę,
duok jam laisvas rankas, ieškos laisvės.
[27] Jungas ir diržas palenkia sprandą,
o blogam vergui yra trinka ir bausmės.
[28] Varyk jį dirbti, kad nebūtų be darbo,
[29] nes buvimas be darbo išmoko daug pikta.
[30] Pristatyk jį dirbti, kaip jam dera,
o jeigu jis nepaklūsta, uždėk jam grandines.
Tačiau niekad nevieš̌patauk nė vienam
ir nedaryk nieko, kas neteisinga.

[31] Jeigu turi tik vieną vergą,
elkis su juo kaip su pačiu savimi,
nes jį krauju nusipirkai.
Jeigu turi tik vieną vergą,

33,25-33 Vergija buvo laikoma savaime suprantama visuomenine būkle. Nors Siracido žodžiai yra stiprūs (žr. 25-29 eilutes), jis moko vergų savininkus būti teisingus. Vergų teisės buvo aptartos teisynuose. Žr. Iš 21,2-6.20-21.26-27; Kun 25,46; Įst 15,12-18.

elkis su juo kaip su broliu,
nes jo tau reikės, kaip reikia tau gyvasties.
32 Jeigu blogai su juo elgsies,
ir jis, tave palikęs, pabėgs,
33 kuriuo keliu eisi jo ieškoti?

34

Pasitikėk Viešpačiu, o ne sapnais

1* Tuščios ir apgaulingos neprotingo žmogaus viltys,
sapnai duoda sparnus kvailiams.
2 Kaip žmogus, kuris gaudo šešėlį ar vejasi vėją,
taip elgiasi, kas tiki sapnais.
3 Kas sapnuose matoma, yra tik atspindys —
panašumas veido, žiūrinčio į patį save.
4 Argi gali nešvarus duoti švarų?
Argi gali melagis kada pasakyti tiesą?
5 Būrimai, ženklų aiškinimas ir sapnai yra niekai;
ko tu jau tikiesi, tai protas pavaizduoja.
6 Nebent tai būtų ypatingas regėjimas,
Aukščiausiojo siųstas, kitaip neimk jų į širdį.
7 Juk sapnai suklaidino daugelį,
ir žmonės, sudėję į juos savo viltį, įkliuvo į bėdą.
8 Įstatymo vykdymas nereikalauja tokių apgaulių;
išmintis yra tobula laikydamasi tiesos.

Kelionė daug išmoko

9 Išsilavinęs žmogus daug žino,
ir kas yra daug patyręs, kalba protingai.
10 Žmogus, be patirties, mažai težino,
bet kas yra keliavęs, įsigyja daug gudrumo.

34,1-17 Pasitikėti sapnais, būrimu ir ženklų aiškinimu yra apgaulinga, nes jie neturi tikrovės pagrindo. Tikras pasitikėjimas remiasi žinojimu bei patirtimi ir visų pirma pagarbia Viešpaties baime.

[11] Daug mačiau savo kelionėse,
išmokau daugiau, negu galėčiau pasakyti.
[12] Dažnai buvau mirties pavojuje,
bet išsigelbėjau ta patirtimi.

[13] Gaji yra drąsa pagarbiai bijančiųjų VIEŠPATIES,
nes jų viltis yra tame, kuris juos gelbsti.
[14] Pagarbiai bijančiam VIEŠPATIES nėra ko bijoti, —
jis nebus bailys, nes VIEŠPATS yra jo viltis.
[15] Laiminga siela pagarbiai bijančio VIEŠPATIES!
Kuo jis pasitiki? Kas yra jo ramstis?
[16] VIEŠPATIES akys ant tų, kurie jį myli,
galingas skydas
ir stiprus ramstis,
užuovėja nuo dykumos vėjo
ir paunksmė nuo vidurdienio saulės,
apsauga nuo suklydimo
ir pagalba nuo nuopolio.
[17] Jis teikia džiaugsmo širdžiai, spindesio akims —
duoda ir sveikatos, ir gyvasties, ir palaimos.

Aukų atnašos

[18]* Suteršia savo dovanas,
kas atnašauja aukai neteisėtai įgytus daiktus!
Nedorėlių atnašos Dievui nėra malonios.
[19] Aukščiausiajam nepatinka neteisiųjų atnašos,
jiems neatleidžia nuodėmių dėl jų aukų daugybės.
[20] Atnašauti auką iš beturčių indėlių
yra lygiai nedora,
kaip ir užmušti sūnų jo tėvo akyse.
[21] Labdaros duona yra vargšų gyvastis,
kas ją iš jų atima, išlieja kraują.

34,18-26 Religinio gyvenimo apraiškos žmogaus gyvenime, aukų atnašos ir atgailos darbai turi plaukti iš žmogaus vidaus — iš širdies. Žr. Mt 15,4-7; Mk 7,9-13.

[22] Kas atima iš artimo pragyvenimą,
padaro žmogžudystę;
kas neišmoka samdiniui jo algos,
išlieja kraują.

[23] Jeigu vienas stato, o kitas griauna,*
juk iš to jiems būna tik vargo.
[24] Jeigu vienas meldžiasi, o kitas keikiasi,*
katro balsą VIEŠPATS girdės?
[25] Jeigu žmogus, palietęs lavoną, apsiplauna
ir vėl jį paliečia,
kokia jam nauda iš apsiplovimo?
[26] Taip ir su žmogumi,
kuris pasninkauja už savo nuodėmes,
o po to eina ir daro tą patį:
kas išgirs jo maldą,
ir ką jis laimėjo savo pasninku?

35

Mozės Įstatymas ir atnašos aukoms

[1]* Žmogus, kuris laikosi Įstatymo, atnašauja daug aukų,
kas paklūsta įsakymams, aukoja bendravimo atnašas.
[2] Dėkingumo ženklan žmogus atnašauja geriausių miltų,*
o, duodamas išmaldą, atnašauja šlovės auką.
[3] Šalintis nuo pikta patinka VIEŠPAČIUI,
vengti neteisingumo yra išpirkimo darbas.

34,23 "... vienas stato ... kitas griauna": vargšas stato, o turtuolis nugriauna. Abu praranda.

34,24 "... vienas meldžiasi ... kitas keikiasi": turtuolis meldžiasi veidmainiškai, o vargšas jį iškeikia. Aišku, kad Viešpats išgirs vargšo balsą. Žr. Sir 35,20-21.

35,1-13 Dievui malonios atnašos. Žr. Iz 1,11-18; Mch 6,6-8; Mk 12,33.

35,2 Rinktiniai miltai drauge su aliejumi ir smilkalais buvo įsakyta atnaša Dievui. Žr. Įst 10,17; Job 34,19; Išm 10,34; Gal 2,6.

[4] Nesirodyk prieš VIEŠPATĮ tuščiomis rankomis,
nes visa, ką atnašauji, yra įsakymo vykdymas.
[5] Teisiojo atnaša praturtina aukurą
ir kaip malonus kvapas sklinda prieš Aukščiausiąjį.
[6] Teisiojo auka yra maloni
ir ji niekad nebus užmiršta.
[7] Dosnia širdimi garbink VIEŠPATĮ, —
nešykštėk savo rankų triūso pirmienų.
[8] Visas savo dovanas atnašauk šypsančiu veidu,
ir dešimtines atskirk su džiaugsmu.
[9] Duok Aukščiausiajam, kaip jis tau yra davęs,
taip dosniai, kaip išgali.

[10] Juk VIEŠPATS yra tas, kuris atlygina, —
jis atlygins tau septyneriopai.
[11] Neatnašauk jam kyšių, jų jis nepriims!
Nepasitikėk auka iš skriaudos vaisių,
[12] nes jis yra Teisėjas, —
jis nėra šališkas.
[13] Jis niekad nėra šališkas, skriausdamas silpnuosius,
bet išklauso nuskriaustojo maldą.
[14*] Jis nėra kurčias našlaičio verksmui,
ar našlės, kai ji lieja savo skundą.
[15] Argi našlės skruostais tekančios ašaros,
neapkaltina žmogaus, privertusio jas lietis?
[16] Kas nuoširdžiai tarnauja Dievui, bus išklausytas;
jo maldavimas pasiekia dangų.
[17] Nuolankiojo malda prasiskverbia pro debesis
ir nenurimsta, kol nepasiekia savo tikslo, —
[18] ji neatsitrauks, kol Aukščiausiasis neatsilieps,
nepažadės teisingai spręsti ir to nepadarys.

[19] Dievas iš tikrųjų neuždels
ir tarsi galiūnas nenurims,

35,14-15 Našlaitis ir našlė patiria ypatingą skurdą, nes nėra kito, išskyrus Dievą, kas gintų jų bylą.

[20] kol nepalauš negailestingųjų nugaros
ir neatmokės keršt tautoms;
[21] kol nesunaikins įžūliųjų minios
ir nesutrupins neteisiųjų skeptro;
[22] kol neatlygins mirtingajam pagal jo veiksmus,
ir neatmokės už darbus žmonių pagal jų mintis;
[23] kol neapgins savo tautos bylos
ir nepradžiugins jos gailestingumu.
[24] Malonus jo gailestingumas nelaimėje,
kaip lietaus debesys sausros metu.

36

Malda už Dievo tautą

[1] Ateik mums į pagalbą, visų Dieve,*
ir siųsk savo klaiką tautoms!*
[2] Pakelk ranką prieš pagonis,
kad pamatytų tavo galingus darbus.
[3]* Kaip esi mus naudojęs, kad parodytum jiems savo šventumą,
taip nūn panaudok juos, kad parodytum mums savo šlovę.
[4] Tuomet jie žinos, kaip mes žinome,
jog nėra kito Dievo, išskyrus tave, VIEŠPATIE.

[5] Duok naujų ženklų, daryk naujų nuostabių darbų,
iš peties parodyk savo dešinės garbę.
[6] Pažadink savo narsą ir išliek savo pyktį;
pažemink nedraugus ir parblokšk priešus.
[7] Paskubink tą dieną, atsimink paskirtąjį laiką,*
kai tavo galingi darbai turi būti paskelbti.
[8] Tesunaikina ugningas pyktis bėglį,
ir tavo tautos engėjai tebūna sunaikinti.

36,1 "... visų Dieve": ne vien tik Izraelio, bet visų tautų. "... tautoms": turima omenyje ypač seleukidus, valdžiusius Palestiną nuo 198 m. prieš Kristų.
36,3 Kaip Dievas apreiškė savo šventumą, bausdamas Izraelį (žr. Ez 20,41; 28,25), taip dabar jis apreiškia savo šlovę, bausdamas pagonis.

[9] Sutraiškyk galvas priešiškų valdovų,
kurie sako: "Esame tik mes!"
[10] Surink visas Jokūbo gimines,
kad jos paveldėtų žemę kaip anais laikais.
[11] Būk gailestingas, VIEŠPATIE,
tavo vardu vadinamai tautai —
Izraeliui, kurį tu pavadinai savo pirmagimiu.
[12] Užjausk savo šventąjį miestą — Jeruzalę,
tavo sosto buveinę.
[13] Pripildyk Zioną savo šlovės giesmėmis
ir savo Šventyklą savo garbe.
[14] Paliudyk tuos, kuriuos sukūrei pradžioje,
ir įvykdyk tavo vardu tartas pranašystes.
[15] Atlygink tiems, kurie tavęs laukia, —
tebūna tavo pranašų teisybė.
[16] Išklausyk, VIEŠPATIE, maldą savo tarnų,
nes tu visad esi malonus savo tautai.
[17] Tada bus žinoma visiems žemės pakraščiams,
kad tu — VIEŠPATS — esi visų amžių Dievas.

Artimų draugų pasirinkimas

[18] Stemplė gali praryti bet kokį maistą,
bet vienas valgis yra gardesnis už kitą.
[19] Kaip gomurys atskiria žvėrienos rūšis,
taip aštrus protas atpažįsta melus.
[20] Sukto būdo žmogus padaro keblumų kitiems;
reikia būti patyrusiam, kaip jam atmokėti.
[21] Nors bet kuris vyriškis gali būti moteriai,*
tačiau viena mergina gali būti geresnė už kitą.
[22] Moters grožis padaro jos vyro veidą spindintį,
nes viršija visa, kas žavi jo akis.
[23] Ir jeigu dar ir jos kalba yra maloni,
jos vyras yra laimingesnis už visus mirtinguosius.

36,7 "... paskirtąjį laiką": mesijinį amžių.
36,21 "... bet kuris vyriškis gali būti moteriai": vedybos buvo sudaromos tėvų sutarimu (žr. Sir 7,25)

[24] Žmona yra savo vyro didžiausias turtas,
panaši į jį pagalbininkė,* ištikima parama.
[25] Vynuogynas be tvoros tampa nualintas;
vyras be žmonos pasidaro benamis klajūnas.
[26] Juk kas pasitikėtų vikriu plėšiku,
klajojančiu iš miesto į miestą?
Kas tad pasitikės vyru, neturinčiu lizdo,
bet nakvojančiu kur jį naktis užklumpa?

37

[1] Kiekvienas draugas sako: "Ir aš esu tavo bičiulis";
tačiau kai kurie jų tik vadinasi draugais.
[2] Argi tai ne mirtinas skausmas,
kai širdies draugas tampa priešu?
[3] Deja, palinkime į pikta!* Kodėl buvai sukurtas
apgaule apdengti žemės veidą?
[4] Būna bičiulių, kurie sveikina draugą laimėje,
bet, ištikus vargui, nuo jo nusisuka.
[5] Būna bičiulių, kurie dalijasi draugo triūsu dėl valgio,
bet mūšyje jie neša jo skydą.
[6] Neužmiršk savo bičiulio mūšio metu
ir grobį dalydamas jo neaplenk.

Patarėjai

[7] Kiekvienas patarėjas nurodo kelią,
bet kai kurie jų duoda sau naudingą patarimą.
[8] Būk atsargus su patarėju,
sužinok iš pradžių, kokia jam iš to nauda,
nes jis patį save turi galvoje.
Jis gali mesti kaulelius tavo nenaudai

36,24 "... panaši į jį pagalbininkė": žr. Pr 2,18.
37,3 "Deja, palinkime į pikta!": žmogaus palinkimas į pikta, hebraiškai "jezer ra'" — žmogaus "nedoras troškimas". Žr. Sir 15,14.

[9] ir tau sakyti: "Tavo kelias yra geras",
o po to laikytis nuošalėje,
žiūrėdamas, kas tau atsitiks.
[10] Nesitark su žmogumi, kuris į tave šnairomis žiūri;
slėpk savo ketinimus nuo tau pavydinčių žmonių.
[11] Nesitark su moterimi apie jos varžovę
ar su bailiu apie karą,
su pirkliu apie verslą
ar su pirkėju apie prekės vertę,
su šykštuoliu apie dosnumą
ar su negailestingu žmogumi apie gerumą,
su tinginiu apie bet kokį darbą
ar su metų samdiniu apie kitų metų sėją,
su tingiu vergu apie didelę užduotį —
nekreipk jokio dėmesio į jų duodamą patarimą!
[12] Geriau bendrauk su teisiu žmogumi,
kuris tikrai įsakymų laikosi,
kuris yra tos pačios minties kaip tu
ir kuris tau padės, jeigu suklupsi.
[13] Tuomet kreipk dėmesį ir į savo širdies patarimą,
nes nėra nė vieno kito tau ištikimesnio už ją.
[14] Juk kartais žmogaus širdis
gali daugiau pasakyti apie jo būklę,
negu sargybos bokšte sėdintys septyni sargai.
[15] Bet visų pirma melskis į Aukščiausiąjį,
kad vestų tave tiksliu tiesos keliu.

Tikra ir klaidinga išmintis

[16]* Žodis yra kiekvieno darbo pradžia,
o svarstymas — kiekvieno veiksmo.
[17] Viso elgesio šaknis yra širdis, —
keturias šakas ji želdina:

37,16-25 Širdis Šv. Rašto puslapiuose yra mąstymo ir nuosprendžio šerdis. Siracidas mąsto ir apsisprendžia širdimi. Žodis "širdis" ženklina ir protą, ir sąžinę.

[18] gėrį ir blogį, gyvenimą ir mirtį, —
jų vispusis valdovas yra liežuvis.
[19] Žmogus gali būti sumanus ir daugeliui naudingas,
tačiau sau pačiam kvailas.
[20] Ir sumanus žmogus skurs, neturėdamas ko valgyti,
jeigu jo žodžiai bus atmetami.
[21] Kadangi VIEŠPATS nesuteikė jam dovanos patraukti,
jam trūksta vispusės išminties.
[22] Kai žmogus yra išmintingas savo naudai,
jo sveiko proto vaisiai bus jame matomi.
[23] Kai išmintingas žmogus moko savo tautą,
jo sveiko proto vaisiai yra ilgalaikiai.
[24] Išmintingas žmogus bus apibertas gyriumi,
kas tik jį matys, vadins jį laimingu.
[25] Žmogaus gyvenimo dienos yra ribotos,
bet Izraelio dienos be skaičiaus.
[26] Žmogus, išmintingas savo tautos naudai,
laimi garbės paveldą, ir jo vardas gyvas amžinai.

Nuosaikumas prie stalo

[27]* Mano vaike, valdyk save per visą gyvenimą;
žiūrėk, kas tau kenksminga ir sau to neleisk.
[28] Juk ne kiekvienas maistas yra visiems geras,
ne visi valgiai tinka kiekvienam skoniui.
[29] Nebūk godus kiekvieno skanėsto,
ir nevalgyk be saiko geriausių valgių.
[30] Juk persivalgymas atneša ligą,
o besaikis valgymas sukelia vėmimą.
[31] Nuo persivalgymo daugelis mirė,
bet saikus žmogus prailgina savo gyvenimą.

37,27-31 Saikumas ir savitvarda turėtų valdyti žmogaus apetitą prie stalo. Maisto paskirtis yra palaikyti žmogaus gyvybę, o ne ją sunaikinti.

38

Liga ir mirtis

1* Brangink gydytoją, nes jis tau svarbus;
juk VIEŠPATS jį sukūrė.
2 Juk iš Aukščiausiojo jo gydymo dovana
ir iš karaliaus jis gauna pragyvenimą.
3 Gydytojo žinojimas daro jį įžymų,
ir didžiūnai jį pagarboje laiko.
4 VIEŠPATS išželdina iš žemės vaistažoles,
kurių protingas žmogus neturėtų niekinti.
5 Argi vanduo nebuvo pasaldytas šakele medžio,
kad būtų pažinta jo jėga?
6 Jis suteikia mirtingiesiems žinojimą,
kad būtų pašlovintas savo nuostabiais darbais.
7 Vaistažolėmis gydytojas gydo ir malšina skausmą,
o vaistininkas iš jų gamina savo vaistus.
8 Dievo darbai niekad nebus užbaigti,
iš jo sveikata sklinda visoje žemėje.

9 Mano vaike, kai sergi, nelūkuriuok,
bet melskis į VIEŠPATĮ, kuris tave išgydys.
10 Atsisakyk savo ydų, laikyk savo rankas švarias
ir apvalyk savo širdį nuo visų nuodėmių.
11 Atnašauk maloniai kvepiančią auką
ir geriausių miltų paminėjimo dalį, —
dosnią atnašą pagal savo išgales.
12 Betgi ir gydytojui leisk ateiti,
nes VIEŠPATS jį sukūrė;
neleisk jam nuo tavęs pasitraukti, juk tau jo reikia.
13 Būna atvejų,
kai išgijimas yra gydytojo rankose,
14 nes ir jis meldžiasi į VIEŠPATĮ,
kad suteiktų jam sėkmę nustatant ligą
ir gydymas išgelbėtų ligonio gyvastį.

38,1-15 Gydytojų užduotis ir darbas yra Dievo kūrimo tęsinys.

[15] Kas nusideda savo Kūrėjui,
bus įžūlus ir savo gydytojui.

[16] Mano vaike, liek ašaras dėl mirusiojo
ir užvesk raudą, kaip žmogus dideliame skausme.
Įvyniok į maršką jo kūną, kaip yra priimta,
ir nesišalink iš laidotuvių.
[17] Verk karčiai ir muškis į krūtinę, —
vertas mirusiojo tebūna tavo gedulas.
Gedėk vieną ar dvi dienas, kaip reikalauja paprotys,
ir tada nusiramink, užmiršk širdgėlą.
[18] Juk širdgėla gali baigtis mirtimi,
o liūdinti širdis išsekina žmogaus jėgas.
[19] Nelaimėje ilgai nesiliauja skausmas,
širdgėlos išgyvenimą sunku pakelti.
[20] Neatiduok savo širdies sielvartui, varyk jį šalin;
verčiau pagalvok apie savo galą.
[21] Neužmiršk — sugrįžimo juk nėra, —
mirusiajam gero nepadarai, o sau pakenki.
[22] Atsimink jo likimą, nes tavasis yra panašus;
vakar jis ištiko jį, o šiandien ištiks jis tave.
[23] Mirusiajam ilsintis, tesiilsi ir jo atminimas;
sukaupk savo drąsą, jo gyvasčiai užgesus.

G. AMATININKO IR IŠMINČIAUS PAŠAUKIMAS

Raštų žinovo užduotis ir vieta

[24*] Raštų žinovo išmintis padaugina žinojimą;
tik kas laisvas nuo triūso, gali tapti išmintingas.

38,24-39,11 Įvairūs amatininkai palyginami su Raštų žinovu. Siracidas gerbia žemdirbį bei antspaudo žiedų meistrą, kalvį bei puodžių, ir gėrisi jų darbu. Betgi iškiliausiu pašaukimu laiko Raštų žinovo užduotį — Įstatymo, Išminties (raštų) ir Pranašysčių lukštenimą. Įstatymas-Raštai-Pranašystės atspindi trigubą hebraiškosios Knygos — Biblijos — padalą (žr. Sir 39,1-3; taip pat jo vaikaičio Prakalbą).

[25] Kaipgi gali tapti išmintingas žmogus,
kuris laiko rankose arklą,
didžiuojasi jungui skatinti botkočiu,
varo jaučius ir rūpinasi galvijais?
[26] Jo širdis užimta vagų arimo rūpesčiu,
ir jis rūpestingai peni gyvulius tvarte.

[27] Panašiai ir amatininkas bei meistras,
kuris, triūsdamas ir naktį, ir dieną,
antspaudų žiedus kala,
nuolat rūpindamasis sumanyti naują pavyzdį.
Jo širdis užimta rūpesčiu pagaminti tartum gyvą atspaudą,
ir jis nori rūpestingai atlikti darbą.

[28] Panašiai ir su kalviu, stovinčiu prie priekalo,
įnikusiu kalti geležį.
Ugnies liepsna svilina jo kūną,
bet jis galynėjasi su krosnies karščiu.
Kūjo poškėjimas kurtina jo ausis,
o jo akys įsmeigtos į daromo daikto pavyzdį.
Jo širdis užimta rūpesčiu pabaigti savo rankų darbą,
ir jis nori rūpestingai užbaigti jo apdailą.

[29] Panašiai ir su puodžiumi, sėdinčiu prie darbo
ir kojomis minančiu savo ratą.
Jis visad labai susirūpinęs savo gaminiais
ir jų daug pagamina.
[30] Rankomis jis minko molį
ir kojomis mina.
Jo širdis užimta rūpesčiu užbaigti glazūravimą,
ir jis nori rūpestingai užkurti savo degimo krosnį.

[31] Visi šie yra pasitikintys savo rankomis,
kiekvienas jų yra įgudęs savo darbe.
[32] Be jų negalėtų būti įkurtas joks miestas,
jie nealksta, kad ir kur begyventų.
Betgi jie nėra kviečiami į tautos tarybą,

[33] nėra įžymūs viešoje sueigoje.
Jie nesėdi nei teisėjo kėdėje,
nesupranta teismų nuosprendžių;
jie negali paaiškinti išminties mokymo,
nei jie randami tarp didžiūnų.
[34] Betgi jie palaiko pasaulio sandarą,
ir rūpinasi panaudoti savo įgūdžius.

39

Rašto žinovas

[1] Koks nepaprastas yra žmogus,
kuris pasišvenčia tyrinėti Aukščiausiojo Įstatymą!
Jis ištiria visų protėvių išmintį
ir užsiima pranašystėmis;
[2] jis brangina garsiųjų žmonių posakius
ir gilinasi į palyginimų gelmes;
[3] jis tyrinėja paslėptą patarlių prasmę
ir užsibūna su palyginimų mįslėmis.

[4]* Jo paslaugomis naudojasi didžiūnai,
jis dalyvauja valdovo sueigoje.
Jis keliauja po svetimas šalis,
kad patirtų, kas gera ir pikta kitur.
[5] Jis mėgsta anksti keltis,
norėdamas ieškoti VIEŠPATIES, savo Kūrėjo,
ir melstis į Aukščiausiąjį.
Jis garsiai meldžiasi,
prašydamas atleisti jam nuodėmes.
[6] Tada, jeigu VIEŠPATS — Visagalis — nori,
jis bus pripildytas supratimo dvasios, —
bers savo išminties žodžius
ir šlovins VIEŠPATĮ malda.

39,4 Išminčius — Raštų žinovas, arba raštininkas, būdavo karaliaus dvaro pareigūnas, ambasadorius, ministras.

[7] VIEŠPATS parodys kelią, ką patarti ir ką žinoti,
mąstant apie Dievo paslaptis.
[8] Užtat jis skelbs išmintį to, ką yra išmokęs,
ir didžiuosis VIEŠPATIES Sandoros įstatymu.
[9] Daugelis girs jo supratimą,
niekad jis nebus užmirštas.
Neišblės jo atminimas, —
per kartų kartas bus gyvas jo vardas.
[10] Tautos kalbės apie jo išmintį
ir bendrija skelbs jo gyrių,
[11] Kol gyvena, jis yra vienas iš tūkstančio,
o kai miršta, jis palieka gerą vardą.

Kvietimas šlovinti Kūrėją

[12]* Širdyje turiu daugiau ką pasakyti,
esu taip pilnas, kaip mėnulis pilnaties metu.
[13] Klausykitės manęs, mano ištikimieji vaikai,
ir atskleiskite vainiklapius lyg rožė,
pasodinta prie tekančio vandens.
[14] Skleiskite savo malonų smilkalų kvapą,
pražyskite tarsi lelija.
Teikite kvapą ir giedokite šlovės giesmę,
garbinkite VIEŠPATĮ už visus jo darbus.
[15] Skelbkite jo vardo didingumą,
ir, jį šlovindami, dėkokite
giesme, arfa ir visais styginiais instrumentais!
Skelbdami, giedokite džiaugsmingai:

39,12-35 Išminčius kviečia savo mokinius vienytis su juo ir džiugiai skelbti jo širdžiai brangią temą: visi Dievo darbai — kūriniai — yra geri. Aprašydamas Dievo visažinojimą, visagalybę ir išmintį, jis moko, kad visi kūriniai yra Dievo rankoje, paklūsta jam ir įvykdo jiems duotą paskirtį, nešdami palaiminimą doriems žmonėms, bausmę nedorėliams už kūrinių piktnaudžiavimą. Žr. Sir 36,1-17; 42,15-43,35. Gera ir pikta Dievas panaudoja savo tikslams. Žr. Sir 33,7-15.

[16] "Kokie nuostabūs visi VIEŠPATIES darbai!
Ką tik jis įsako, įvyksta skirtu laiku.
Nereikia tad klausti: 'Kas tai?' ar 'Kodėl tai?' —
nes skirtu laiku į tokius klausimus bus atsakyta".
[17]* Jo žodžiu susikaupė jūra tartum pylimas
ir jo įsakymu buvo padarytos vandens saugyklos.
[18] Užtenka jam įsakyti, vykdoma jo valia,
niekas negali apriboti jo galios išgelbėti.
[19] Prieš jį yra visi žmonijos darbai,
niekas negali būti paslėpta nuo jo akių.
[20] Jo žvilgsnis apima visa nuo amžių pradžios iki galo,
nieko nėra, kas būtų jam nelaukta.
[21] Nėra tad reikalo klausti: 'Kas tai?' ar 'Kodėl tai?' —
nes visa, kas sukurta, turi savo paskirtį.

[22] Jo palaiminimas užtvindo išdžiūvusią žemę lyg Nilas,
kaip Eufratas pagirdo žemės paviršių.
[23] Vėl, jo pyktis išvaro ištisas tautas,
kaip kad vešlią lygumą pavertė druskinga dykuma.
[24] Doriesiems jo keliai yra lygūs,
nedorėliams jie pilni akmenų
[25] Iš pat pradžių gera buvo sukurta geriesiems,
bet nedoriesiems — gera ir pikta.
[26] Būtiniausi žmogaus gyvasčiai yra
vanduo ir ugnis, geležis ir druska,
kviečių miltai, pienas ir medus,
vynuogių kraujas, aliejus ir drabužis.
[27] Geriems žmonėms visi šie yra geri dalykai,
bet nusidėjėliams jie pasidaro blogi.

[28] Būna audros vėjų, skirtų nubausti,
kurie savo šėlimu gali perkelti kalnus.
Atėjus atsiteisimo dienai, jie parodys savo jėgą
ir numalšins savo Kūrėjo pyktį.

39,17 Užuominos apie daugelį nuostabių Dievo darbų, susijusių su vandeniu: kuriant Visatą (žr. Pr 1,9), Tvano metu (žr. Pr 7,11-12), pereinant Raudonąją jūrą (žr. Iš 14,21-22), pereinant Jordaną (žr. Joz 3,16). Be to, ir debesų, kaip neišsemiamo vandens, paslaptis (žr. Ps 104,6-13).

[29] Ugnis ir kruša, badas ir maras —
ir visi šie buvo sukurti bausmei.
[30] Plėšrūs žvėrys, skorpionai ir gyvatės,
keršijantis kalavijas nedorėliams sunaikinti —
visi šie buvo sukurti su paskirtimi
ir yra laikomi jo svirne skirtam laikui.
[31] Jam įsakius, jie džiūgauja,
visados pasiruošę jam tarnauti žemėje;
atėjus laikui, jie paklus jo žodžiui".

[32] Užtat iš pat pradžių buvau tuo įsitikinęs,
išmąstęs ir palieku užrašęs:
[33] "Visi VIEŠPATIES darbai yra geri",
nes jis pasirūpina kiekvienu reikalu jam skirtu laiku.
[34] Nėra tad reikalo sakyti: "Tai yra blogiau, kaip anas",
— visa įrodo savo vertę skirtu laiku.
[35] Nūn tad skelbk šlovės giesmę visa širdimi ir balsu,
garbink VIEŠPATIES vardą!

40

Blogis pasaulyje

[1] Didelis nerimas yra Dievo skirtas kiekvienam
ir sunkus jungas slegia Adomo vaikus
nuo dienos, kurią jie išėjo iš motinos įsčių,
iki tos dienos, kai jie sugrįžta pas visų motiną.*
[2] Juos vargina keblios mintys, baimė širdyje,
nerimą kelianti mirties dienos mintis.
[3] Nuo žmogaus, kuris sėdi iškiliame soste,
iki žmogaus, sėdinčio dulkėse ir pelenuose,
[4] nuo žmogaus, kuris nešioja purpurą ir karūną,
iki žmogaus, vilkinčio ašutinę, —
visus užplūsta mintys — pykčio ir pavydo,

40,1 "... pas visų motiną": visų motina — žemė; iš jos žmogus buvo sukurtas. Žr. Pr 2,7; 3,19-20; Job 1,21; Ps 139,15.

rūpesčio ir nerimo,
mirties baimės ir įniršio bei kivirčų.
[5] Net besiilsinčiam savo lovoje žmogui
naktį rūpesčiai trukdo miegoti.
[6] Trumpas yra jo poilsis, tartum nebuvęs,
kol savo sapnuose grumiasi kaip ir dieną.
Žmogų vargina vaizduotės reginiai,
lyg jis būtų iš mūšio lauko ištrūkęs.
[7] Tą akimirką, kai pasijunta saugus,
jis pabunda stebėdamasis, kad nebuvo ko bijoti.
[8] Visiems kūriniams, nuo žmonių iki gyvulių, —
o nusidėjėliams septynis kartus daugiau, —
[9] ateina mirtis ir kraujo praliejimas,
kivirčas ir kalavijas,
nelaimės ir badas, žūtis ir rykštė.
[10] Visi šie buvo sukurti nedorėliams,
dėl jų atėjo ir tvanas.
[11]* Kas yra iš žemės, sugrįžta į žemę,
o kas iš aukštybių, į aukštybes.

Įvairios patarlės

[12] Visa, kas iš kyšio ar neteisingumo, bus sunaikinta,
o ištikimybė išliks amžinai
[13] Neteisėtai įgytas turtas išseks kaip upė
ir nudundės kaip perkūno griausmas audros metu.
[14] Kaip dosnus žmogus turi dėl ko džiaugtis,
taip laužantys Įstatymą prieis liepto galą.
[15] Nedorėlių vaikai mažai šakų teišskleidžia,
nes jų nesveikos šaknys yra ant stačios uolos.
[16] Jie yra lyg paupių nendrės,
kurios nudžiūva greičiau už kitus augalus.

40,11b Užuomina apie kūno mirtingumą ir dievišką gyvybės kilmę iš Dievo Dvasios hebraiškajame tekste. Žr. Sir 41,10; Pr 2,7; 3,19; Job 34,14-15; Ps 104,29-30; 146,4; Koh 12,7. Graikiškasis ir lotyniškasis šios eilutės, antrosios jos dalies, tekstas yra: "... visi vandenys sugrįš į jūrą".

[17] Gerumas yra tarsi vešlus sodas,
o išmalda išlieka amžinai.

[18]* Turtas ar uždarbis pasaldina gyvenimą,
betgi geriau už abu — rasti lobį.
[19] Palikuonys ir miesto įkūrimas įamžina žmogaus vardą,
bet geriau už abu yra žmogui, kuris įgyja išminties.
Galvijai ir sodai žmogų praturtina,
bet geriau už abu — ištikima žmona.
[20] Vynas ir muzika džiugina širdį,
bet geriau už abu — draugų meilė.
[21] Fleita ir arfa pagražina dainą,
bet geriau už abu — malonus balsas.
[22] Meilumas ir grožis džiugina akį,
bet labiau už abu — dirvos derlius.
[23] Draugas ar bičiulis yra visad mėgstami
bet geriau už abu — protinga žmona.
[24] Giminaitis ar padėjėjas yra naudingi bėdoje,
bet išmalda padeda geriau už abu.
[25] Auksas ir sidabras žmogų ant kojų pastato,
bet geras patarimas už abu labiau vertinamas.
[26] Turtas ir jėga drąsina širdį,
bet geriau už abu — pagarbi VIEŠPATIES baimė.
Pagarbiai VIEŠPATIES bijančiam nėra skurdo;
ja gyvenančiam nėra reikalo ieškoti pagalbos.
[27] Pagarbi VIEŠPATIES baimė tarsi vešlus sodas, —
ji saugo žmogų geriau, negu bet kokie turtai.

Apie elgetavimą

[28]* Mano vaike, negyvenk iš elgetavimo!
Geriau mirti, negu elgetauti.

40,18-27 Daug dalykų daro gyvenimą malonų — sveikata, šeima, draugai, muzika, jėgos... — bet vertingesni už juos yra vedybinė meilė, išmintis ir pagarbi Dievo baimė. Žr. Sir 25,6-11.

40,28-30 Judėjai elgetavimą laikė nusikaltimu žmogaus orumui. Elgetauti galėjo tik "begėdis" — orumo jausmą praradęs žmogus. Žr. Sir 29,22-23.

[29] Kai žmogus turi žiūrėti į kito stalą,
jo buitis nėra verta vadintis gyvenimu.
Kitų žmonių skanėstai užteršia stemplę;
protingas, išauklėtas žmogus nuo to saugosis.
[30] Begėdžio burnoje elgetavimas yra saldus,
bet jo viduje dega kaip ugnis.

41

Mirtis

[1] O mirtie! Kaip kartu yra apie tave pagalvoti
žmogui, ramiai gyvenančiam savo namuose,
vyrui, neturinčiam jokio rūpesčio, visur sėkmingam
ir dar stipriam smagintis gyvenimo malonumais!
[2] O mirtie! Kaip geras tavo nuosprendis
žmogui, esančiam skurde ir bejėgiam,
palaužtam metų naštos ir besirūpinančiam viskuo,
nusivylusiam ir netekusiam vilties!
[3]* Nebijok mirties nuosprendžio;
atsimink, kad jis apima ir tavo protėvius, ir palikuonis.
[4] Toks yra VIEŠPATIES nuosprendis visiems kūriniams;
kodėl tad tu turėtum atmesti Aukščiausiojo valią?
Ar žmogus gyvena dešimt metų ar šimtą, ar tūkstantį,
Hade nesiskundžiama dėl gyvenimo trukmės.

Nedorėlių likimas

[5] Neapkenčiami vaikiščiai yra nusidėjėlių vaikai,
kvailos išperos gyvena nedorėlių namuose.
[6] Nusidėjėlių vaikų paveldas sunyks,
o jų palikuonys patirs amžiną gėdą.
[7] Vaikai keiks savo nedorą tėvą,
nes jie kenčia dėl jo gėdą.
[8] Vargas jums, nedorėliai,
kurie palikote Aukščiausiojo Įstatymą!

41,3-4 Pasidavimas mirčiai yra būdingas Senojo Testamento mąstysenai. Žr. Sir 14,11-19; 17,25-28; 38,16-23.

[9] Jeigu turite vaikų, juos ištiks neganda;
jeigu tapsite tėvu, tai bus tik dejonė.
Jums suklumpant, bus ilgalaikio džiaugsmo,
o jums numirus, prakeikimas bus jūsų dalia.
[10] Visa, kas iš žemės, sugrįžta į žemę,
taip nedorėliai eina iš prakeikimo į žūtį.

[11] Žmogaus kūnas yra tik kvapas,
bet doras vardas nebus niekad sunaikintas.
[12] Gerbk savo vardą, nes jis tave pergyvens ilgiau,
negu tūkstantis aukso sankaupų.
[13] Laimingo gyvenimo dienos yra suskaičiuotos
bet geras vardas išlieka amžinai.

Gėdos jausmas

[14] Mano vaikai, būkite ištikimi savo auklėjimui
ir būkite ramūs;
kokia gali būti nauda iš paslėptos išminties
ir paslaptyje laikomo lobio?
[15] Geriau žmogus, slepiantis savo kvailumą,
negu žmogus, slepiantis savo išmintį.
[16] Užtat gerbk mano žodžius,
nes negera visa ko gėdytis,
nei kiekvienam gėdos pajutimui pritarti.

[17] Prieš tėvą ar motiną gėdykis ištvirkavimo,
prieš didžiūną ar valdovą — melo.
[18] Prieš teisėją ar pareigūną gėdykis nusikaltimo,
prieš bendriją ir žmones — Įstatymo laužymo.
[19] Prieš savo bendrininką ar draugą gėdykis apgaulės,
o vietoje, kur apsigyveni — vagystės.
[20] Gėdykis sulaužyti priesaiką ar sutartį
ir alkūnėmis atsiremti prie stalo.*

41,20 "... alkūnėmis atsiremti prie stalo": graikų ir romėnų paprotys, valgant atsiremti kairiąja alkūne į stalą, judėjams buvo netinkamas elgesys.

[21] Gėdykis šiurkštumo priimant ar duodant,
tylos prieš tuos, kurie tave sveikina,
[22] žvilgsnių į palaidūnę,
atsisakyti padėti giminaičiui,
[23] pasisavinti kito dalies ar dovanos,
spoksoti į kito vyro žmoną,
[24] lengvabūdiškai elgtis su jo tarnaite
— neik prie jos lovos, —
[25] sakyti užgaulių žodžių draugams
— nepalydėk dovanos pajuoka, —
[26] pakartoti, ką esi girdėjęs,
ir išduoti patikėtas paslaptis.
[27] Tada žinosi, kas yra tikra gėda,
ir būsi visų mėgstamas.

42

[1] Šių dalykų nesigėdyk,
kad nenusidėtumei, norėdamas išvengti gėdos:
[2] Aukščiausiojo Įstatymo bei jo įsakų
nuosprendžio, išteisinančio bedievį;
[3] atsiskaityti su bendrininku ar pakeleiviais
ir pasidalyti bičiulių paveldo;
[4] svarstyklių ir svarsčių tikslumo
ar įsigyti daug ar mažai dalykų;
[5] dėrėtis su pardavėju dėl kainos,
ar dažnai vaikus drausminti rykšte,
ar tingų vergą kruvinai nuplakti;
[6] antspaudo, kad laikytum namie neprotingą žmoną,
ir rakto, kur yra daug rankų;
[7] suskaičiuoti kiekvieną indėlį
ir užrašyti visa, kas duota ir gauta.
[8] sudrausti nemokšas bei kvailiuosius
ar senius, nusikaltusius ištvirkavimu.

Tada būsi tikrai taurus
ir visi laikys tave santūriu.

Duktė kelia tėvui rūpestį

9 Duktė yra lobis, kuris verčia tėvą budėti,
rūpestis dėl jos neleidžia jam užmigti.
Kol jauna, baisu, kad ji neištekės,
o jai ištekėjus, ima baimė, kad ji bus nemylima.
10 Kol ji dar mergelė, ima baimė,
kad gali būti suviliota
ir tapti nėščia savo tėvo namuose;
o, jai turint vyrą, baisu,
kad nebus ištikima,
ir, nors jau ištekėjusi, ima baimė,
kad ji bus bevaisė.
11 Mano sūnau, griežtai saugok savo dukterį,
kad nepadarytų tavęs pajuoka tavo priešams,
priežodžiu mieste bei tautos sueigoje,
ir neužtrauktų tau gėdos miesto vartuose.
Žiūrėk, kad nebūtų pinučių jos kambaryje,
nei vietos, iš kurios matytųsi priėjimas prie namų.
12 Neleisk jai puikautis savo grožiu jokiam vyrui
ir leisti laiką tarp ištekėjusių moterų.
13 Juk kaip iš drabužių išlenda kandys,
taip iš moters išeina jos nedorumas.
14 Geriau nedraugiškas vyras negu draugiška moteris,
bet geriau sąžininga duktė negu begėdis sūnus.

Dievo darbai Kūrinijoje

15 Nūn prisiminsiu VIEŠPATIES darbus
ir apsakysiu, ką esu matęs.
Žodžiu VIEŠPATIES darbai* atsirado;
visi kūriniai vykdo jo valią.

42,15 "... VIEŠPATIES darbai": turima mintyje Kūriniją.

[16] Kaip saulė savo šviesa žvelgia žemyn į visa,
taip VIEŠPATIES šlovė pripildo jo darbus.
[17] VIEŠPATS nėra leidęsis net šventiesiems*
apsakyti visus jo nuostabius darbus,
nors VIEŠPATS Visagalis yra davęs savo galybėms
jėgų ištverti jo garbėje.
[18]* Jis ištiria bedugnę ir žmogaus širdį,
supranta jų gelmių paslaptis.
Juk Aukščiausiasis žino visa, kas gali būti žinoma;
jis mato visus dalykus, kurie turi įvykti.
[19] Jis atskleidžia, kas yra buvę ir kas dar įvyks,
apreiškia paslėptų dalykų pėdsakus.
[20] Jokios įžvalgos jam netrūksta,
niekas nuo jo nepasislepia.
[21] Jis tvarko galingus savo išminties darbus;
nuo amžinybės jis yra vienas ir tas pats.
Nieko nepridėta, nieko neatimta;
patarėjo jam nereikia!
[22] Kokie gražūs yra visi jo darbai,
žavūs pasižiūrėti ir džiugūs matyti!
[23] Visa tai gyvena ir lieka amžinai;
kūriniai yra išlaikomi, kad vykdytų savo paskirtį.
[24] Visi jie ateina po du,
vienas tinkantis kitam;
nė vieno iš jų nepadarė be reikalo.
[25] Kiekvienas pasikeičia savo ypatingu geru su kitu.
Kas galėtų prisižiūrėti iki soties jo garbės?

42,17 "... šventiesiems": dangiškojo dvaro nariams — angelams. Žr. Job 5,1; 15,15; Ps 89,8. Net angelai nepajėgia tinkamai apsakyti nuostabių Dievo darbų.

42,18-21 Dievo visažinystė apima Bedugnę — semitinės pasaulio sampratos pradinį vandenyną — bei jos chaotiškas jėgas, žmogaus širdies gelmes (žr. Pat 15,11) ir praeitį bei ateitį, nes Dievas yra amžinas.

43

Saulė

1 Aukštųjų valdų grožis,
giedrasis padangių skliautas
ir pats dangus yra šlovės reginys.
2 Saulė pasirodo ir, tekėdama skelbia,
koks ji nuostabus spinduolis — Aukščiausiojo kūrinys.
3 Vidudienį ji išdegina žemę,
ir kas gali pakelti jos ugningą kaitrumą?
4 Tartum liepsnojanti kieto metalo krosnis,
ji savo spinduliais padega kalnus.
Ugningu liežuviu sudegina pasaulį,
savo spindesiu apakina akis.
5 Taip, didis yra VIEŠPATS, jos Kūrėjas,
kurio žodžiu ji skuba savo keliu.

Mėnulis

6 Mėnulis žymi metų laikų kaitą,
viešpatauja laikams
ir tarnauja kaip jų amžinas ženklas.
7 Iš mėnulio ateina ženklas iškilmių dienoms,
iš šviesos davėjo, išblėstančio po pilnaties.
8 Jaunatis, kaip rodo jo vardas, atsinaujina.
Koks jis nuostabus, kai keičiasi, —
švyturys galybėms aukštybėse,
šviečiantis dangaus skliaute!

Žvaigždės

9 Dangaus grožis ir puikybė yra žvaigždės,
puošiančios savo mirgėjimu VIEŠPATIES aukštybes.
10 VIEŠPATIES įsakymu jos stovi sau skirtose vietose
ir niekad nepailsta budėdamos.

Vaivorykštė

[11] Pažvelk į vaivorykštę! Tada šlovink jos Kūrėją,
nes ji yra nepaprastai graži savo puošnumu.
[12] Ji apglėbia dangaus skliautą savo didingu lanku;
Aukščiausiojo rankos jį galingai įtempė.

Gamtos stebuklai

[13] Savo žodžiu jis siunčia pūgą
ir išskubina savo nuosprendžio žaibus.
[14] Užtat atidaromos saugyklos
ir debesys išskuba kaip paukščiai.
[15] Savo galybe jis duoda audros debesims jėgą,
ir sutrupina krušos gabalus.
[16] Jo balso griausmas priverčia raitytis žemę,
savo galybe jis supurto kalnus.
[17] Jo valia pietys pučia,
šiaurys atpučia audrą ir atūžia viesulas.
[18] Sniegą jis barsto lyg plasnojančius paukščius;
snaigės krinta ant žemės lyg skėrių spiečiai.
Jų baltumo grožis apakina akis,
o širdis, joms dulksnojant, stebisi.
[19] Jis beria šerkšną žemėje kaip druską;
varvekliai sušąla kaip erškėčių dygliai.
[20] Jis pasiunčia šaltus šiaurio gūsius
ir vandenį sukausto ledas,
apdengdamas visas kūdras,
tartum vanduo apsišarvuotų.
[21] Kai kalnų augmeniją išdegina kaitra,
o žydinčios lygumos tarsi liepsnoja,
[22] lašantys debesys visa greitai pagydo,
o krintanti rasa atgaivina išdžiūvusią žemę.

[23]* Savo minties galybe jis numalšino bedugnę
ir apsodino ją salomis.
[24] Žmonės, plaukę jūra, pasakoja apie jos pavojus,
jų klausydamies, esame lyg perkūno trenkti.
[25] Joje yra keistų ir nuostabių kūrinių,
visokiausių gyvūnų ir milžiniškų jūros pabaisų.
[26] Per jį kiekvienas jo pasiuntinių yra sėkmingas
ir jo įsakymu įvykdo jo valią.

[27] Kad ir kiek pasakotume, negalėtume visko apsakyti;
tebūna tad paskutinis žodis: "Jis yra visas visur!"*
[28] Kur galime rasti jėgų jam pašlovinti?
Juk jis yra didingesnis už visus savo kūrinius.
[29] Iš tikrųjų šiurpą keliantis ir didingas yra VIEŠPATS,
nuostabi jo galybė.
[30] Garbinkite VIEŠPATĮ ir aukštinkite jį,
kiek tik galite.
Aukštindami jį, sukaupkite visas jėgas
ir nuovargiui nepasiduokite,
nors ir negalite jo suprasti.
[31] Juk kas yra jį matęs ir kas gali jį apsakyti?
Ar kas gali pašlovinti jį, kaip jam dera?
[32] Daug dalykų, didesnių už šiuos, yra paslėpta,
nes aš esu matęs tik nedaug jo kūrinių.
[33] Juk VIEŠPATS padarė visus kūrinius
ir jį garbinantiesiems suteikia išminties.

43,23-25 Bedugnė, arba jūra, Šv. Rašte dažnai laikoma įasmeninta chaoso jėga, su kuria siejama Rahab{as}, arba Leviatan{as}. Žr. Ps 104,24-26.

43,27 ... žodis: "Jis yra visas visur": visa didybė ir išmintis, kurias atspindi kūriniai, randamos anapusine prasme Dieve, nes jis kūrinių Kūrėjas. Visi kūriniai apreiškia dieviškąjį Artumą.

H. TIKĖJIMO PROTĖVIŲ ŠLOVĖ

"Giesmė mūsų protėvių garbei"

44

1* Nūn šlovinkime garbingus vyrus,
savo protėvius — kiekvieną savo kartoje.
2 Daug garbės VIEŠPATS išdalijo,
daug iš savo didybės, nuo senųjų laikų.
3 Kai kurie valdė savo karalystes
ar įsigijo gerą vardą savo žygiais;
kiti davė patarimų, nes buvo įžvalgūs;
o dar kiti regėjo visa pranašystėje.
4 Kai kurie vedė tautą savo patarimais
ir tautos Įstatymo žinojimu, —
jie buvo išminčiai savo mokymu.
5 Kai kurie sukūrė melodijų giesmėms
ar parašė giesmių žodžius.
6 Kiti buvo apdovanoti turtais ir jėgomis,
gyvendami ramiai savo ūkiuose.
7 Visi jie įsigijo vardą savo kartoje
ir buvo savo meto pasididžiavimas.
8 Kai kurie paliko vardą,
kad kiti skelbtų jų šlovę.
9 Betgi apie kitus neliko atsiminimo,
nes jie tapo užmiršti lyg niekad nebūtų buvę,
tartum jie nebūtų gimę,
lygiai kaip ir jų vaikai.
10 Tačiau ir šie buvo teisūs žmonės,
kurių dori darbai nebus užmiršti.

44,1-50,24 Ankstesniuose skyriuose Dievo išmintis švytėjo gamtos reiškiniuose, šiuose skyriuose ji reiškiasi Dievo tautos istorijoje per žmones — gyvenime protėvių, pranašų, kunigų ir valdovų. Šių garbingų vyrų pavyzdys yra autoriaus mokymo viršūnė ir paaiškina jo tikėjimą kanoniškųjų Raštų įkvėpimu.

[11] Jų šeimose lieka jų turtas,
jų palikuonims — jų paveldas.
[12] Jų dėka palikuonys jų laikosi Sandoros,
kaip ir jų vaikai per savo tėvus.
[13] Amžinai išsilaikys jų palikuonys
ir jų šlovė niekad nebus išdildyta.
[14] Jų kūnai palaidoti ramybėje,
bet jų vardas gyvas kartų kartose.
[15] Sueigose bus pasakojama apie jų išmintį
ir bendrija skelbs jų šlovę.

Enochas

[16] Enochas* ėjo savo kelią su VIEŠPAČIU
ir buvo paimtas {į dangų}, —
kad būtų grįžimo {pas Dievą} ženklas visoms kartoms.

Nojus

[17] Teisusis Nojus buvo rastas be priekaištų,
pražūties metu jis išlaikė gyvą žmoniją.
Užtat, Tvanui ištikus,
likutis buvo išsaugotas žemėje.
[18] Amžina sandora buvo su juo sudaryta,
kad gyvūnai niekad daugiau nebūtų Tvanu sunaikinti.

Abraomas

[19] Abraomas buvo didis daugelio tautų tėvas,
nebuvo kito į jį panašios šlovės.
[20] Jis laikėsi Aukščiausiojo įsako
ir įėjo su juo į sandorą.

44,16 "Enochas...": dėl draugystės su Dievu ir dėl neįprasto pasitraukimo iš pasaulio, šio pranašo garsas buvo nuolat gyvas Dievo tautoje, ypač paskutiniais dviem prieškristiniais šimtmečiais. Žr. Pr 5,21-24; Žyd 11,5. Ši eilutė išplečia pirminį tekstą. Žr. Sir 49,14.

Jis patvirtino įsaką savo paties kūne*
ir bandomas* buvo rastas ištikimas.
21 Užtat VIEŠPATS ir laidavo jam priesaika,
kad laimins tautas per jo palikuonis,
padarys jį taip gausų, kaip žemės dulkės,
išaukštins jo palikuonis, kaip žvaigždes,
ir duos jiems paveldą nuo jūros iki jūros —
nuo Upės* iki žemės pakraščių.

Izaokas ir Jokūbas

22 Taip pat ir Izaokui jis atnaujino tą pažadą
dėl Abraomo — jo tėvo.
23 Sandora su visais jo protėviais buvo patvirtinta
ir palaiminimą jis paskyrė Jokūbo galvai.
Dievas pripažino jį kaip pirmagimį
ir davė jam savo paveldą;
jis nustatė ribas giminėms
ir jų padalą į dvylika.

45

Mozė

1* Iš Jokūbo VIEŠPATS leido kilti teisiam vyrui,
kuris rado malonės visų akyse
ir buvo brangus Dievui bei žmonėms — Mozei.
Palaiminimu tebūna jo atminimas!

44,20 "... savo paties kūne": Abraomo sandoros su Dievu ženklas buvo apipjaustymas. Žr. Pr 17,10-14. "... bandomas": Abraomo ryžtas paaukoti savo sūnų, vykdant Viešpaties įsaką. Žr. Pr 12,1-4; 15,6; 22,9-12; Rom 4,1-25; Gal 3,6-14.

44,21 "... nuo Upės": nuo Eufrato. Žr. Pr 2,14.

45,1-5 Mozė parodė Dievo galybę per stebuklus, Dievo valią per įsakymų ir Sandoros paskelbimą ir Dievo gailestingumą per savo nuoširdžią, ištikimą ir kuklią atvirybę visagaliam Istorijos Viešpačiui. Būdamas tobula senosios Sandoros išraiška, Mozė buvo ir Kristaus, naujosios Sandoros Pranašo ir Įstatymų leidėjo, šešėlis. Žr. Įst 18,15.

[2] Dievas padarė jį garbe prilygstantį šventiesiems*
ir stiprino jį klaiką keliančia jėga.
[3] Mozės žodžiais jis darė ūmius stebuklus
ir aukštai iškėlė Mozę karalių akyse.
Per jį davė įsakymus savo tautai
ir apreiškė jam savo šlovę.
[4] Už jo patikimumą ir kuklumą jį pašventino,
išsirinkdamas iš visos žmonijos.
[5] Leido jam išgirsti savo balsą,
įvedė jį į tamsų debesį
ir veidas į veidą* davė jam įsakymus
— gyvenimo ir supratimo įstatymą,
kad mokytų Jokūbą Sandoros
ir Izraelį jo įsakų.

Aaronas

[6*] Jis išaukštino ir Aaroną,
šventą vyrą kaip Mozė,
jo brolį, iš Levio giminės.
[7*] Su juo sudarė amžiną sandorą
ir suteikė jam savo tautos kunigystę.
Apdovanojo jį didingumu
ir apgaubė didybės dvelkimu.
[8] Aprengė jį prabangiu puošnumu,
papuošė garbingais drabužiais —
kelnėmis, tunika ir skraiste.
[9] Jos apvadą apkabinėjo granatmečio obuoliais
bei daugybe auksinių varpelių,
kad skambėtų jam einant,
garsiai aidėdami Šventykloje
kaip priminimas jo tautai.

45,2 "... prilygstantį šventiesiems": angelams. Mozė iš tikrųjų buvo Dievo atstovas derybose su faraonu. Dievas patikėjo savo garbę.

45,5 "... veidas į veidą": apie Dievo artimumą su Moze — Artumą, žr. Iš 33,11; Sk 12,8. Apaštalas Paulius apie tai užsimena. Žr. 1 Kor 13,12.

45,6-21 Siracidas išreiškia savo pagarbą senosios Sandoros kunigystei.

45,7 Aarono kunigystės vietą užėmė Kristaus kunigystė. Žr. Žyd 7,18-28.

[10] Davė jam ir šventuosius apdarus,
iš aukso, mėlyno ir tamsiai raudono purpuro,
— meistriškai išsiuvinėtus;
nuosprendžio krūtinės dėklą, efodą ir juostą
[11] iš raudonų verpalų, — audėjo dirbinius.
Davė jam brangakmenių, įraižytų kaip antspaudų žiedai,
įrėmintų aukso rėmeliais, — auksakalio dirbinį, —
kad įraižytomis raidėmis būtų paminėta
kiekviena Izraelio giminė.
[12] Įdėjo auksinę diademą į jo turbaną —
juostelę, įraižytą kaip antspaudo žiedas,
su įrašu: "Šventas" —
garbės ženklą, nuostabų dirbinį,
malonų reginį akims, tobulą pasigrožėti!
[13] Tokių gražių dalykų prieš jį nebuvo;
joks pašalietis jų nevilkėjo,
bet vien tik jo sūnūs ir palikuonys visais laikais.
[14] Jo javų atnaša yra deginama,
kaip nustatyta auka, kasdien du sykius.
[15] Mozė jį pašventino, patepdamas šventuoju aliejumi,
kad amžina sandora su juo ir jo palikuonimis,
— taip amžina, kaip amžinas dangus, —
jie tarnautų VIEŠPAČIUI ir būtų kunigais,
laimintų jo vardu jo tautą.
[16] {Dievas} išrinko jį iš visų gyvųjų, kad atnašautų
deginamąsias aukas ir rinktines atnašas VIEŠPAČIUI,
kad degintų atminimui malonaus kvapo atnašas
ir atliktų permaldavimą už Izraelio tautą.
[17] {Dievas} patikėjo jam savo įsakymus
su galia įsakyti ir teisti, —
pamokyti jo įsakų Jokūbą
ir apeigų Izraelio palikuonis.
[18] Išsišokėliai susimokė prieš jį dykumoje,
jam pavydėdami, —
Datanas ir Abiramas bei jų sekėjai
ir iš pykčio įniršusi Koraho draugė.
[19] Bet VIEŠPATS pamatė ir supyko, —
sunaikino juos savo degančiu pykčiu.

Jis padarė jiems nuostabių darbų,
prarydamas juos ugnies liepsnomis.
20 Jis padaugino Aarono šlovę
ir suteikė jam paveldą;
jam paskyrė šventąsias atnašas
su Artumo duona, kaip jo dalį.
21 Juk jie valgo iš VIEŠPATIES aukų,
kurias jis suteikė jam ir jo palikuonims.
22 Betgi tautos žemėje paveldo jis neturi,
— dalies tarp žmonių neturi, —
nes pats VIEŠPATS yra jo dalis ir paveldas.

Finehas

23 Finehas, Eleazaro sūnus, yra trečias šlove
dėl savo uolumo gyventi pagarbia VIEŠPATIES baime
ir ištverme, žmonėms nuo jo nusigręžus.
Savo kilnios širdies padrąsintas,
jis atliko permaldavimą už Izraelio tautą.
24 Užtat draugystės sandora buvo su juo sudaryta,
kad jis būtų šventovės ir jo tautos vadovas,
ir kad jo palikuonys amžinai turėtų kunigystės garbę.
25 Kaip buvo sudaryta sandora su Dovydu,
Jesės sūnumi iš Judo giminės,
kad karaliaus paveldas eitų tik iš sūnaus jo sūnui,
lygiai taip Aarono paveldas yra vien tik jo palikuonims.

26* Nūn tad garbinkite VIEŠPATĮ,
apvainikavusį jus šlove!
Tesuteikia jums širdies išmintį
taip valdyti jo tautą teisumu,
kad jų gerovė neišblėstų
ir kad jų šlovė išliktų per kartų kartas.

45,26 Siracido kreipinys į savo meto Aarono palikuonis. Hebraiškasis tekstas yra skirtingas: "Nūn garbinkite gerąjį VIEŠPATĮ, kuris vainikuoja jus šlove! Tesuteikia jums širdies išmintį, kad jūsų geri darbai ir garbingi žygdarbiai nebūtų užmiršti per kartų kartas".

46

Jozuė ir Kalebas

1* Jozuė, Nuno sūnus, buvo narsus mūšyje
ir Mozės padėjėjas pranašo tarnyboje.
Sukurtas būti, kaip jo vardas leidžia suprasti,
didžiu Dievo išrinktųjų gelbėtoju, —
bausti priešus
ir duoti izraeliečiams jų paveldą.
2 Koks didis jis buvo, kai pakėlė ranką
kirsti kalaviju miestams!
3 Kas galėjo jam priešintis,
kai kovojo VIEŠPATIES mūšius?*
4 Argi ne jo ranka saulė sustojo,
kad viena diena tapo lyg dvi?
5 Jis šaukėsi Dievo — Aukščiausiojo,
kai priešai apgulė jį iš visų pusių,
ir visagalis VIEŠPATS atsakė jam
nuožmia akmenų krušos audra.
6 Mūšyje jis nugalėjo tą tautą
ir šlaite sunaikino priešus,
kad tautos pripažintų jo narsą ir žinotų,
jog VIEŠPATS stebi savo tautos kovas.
7* Kadangi jis visur atsidavė Galingajam
ir Mozės dienomis įrodė savo ištikimybę —
jis ir Jefūnės sūnus Kalebas,
jiedu pasipriešino maištininkų sueigai,
sulaikė tautą nuo nuodėmės
ir nutildė jų nedorą murmėjimą.

46,1-6 Jozuė, kurio vardas reiškia "VIEŠPATS yra gelbėtojas", buv per kurį Dievas išgelbėjo savo tautą nuostabiais keliais ir davė izraeliečiams Kanaaną kaip paveldą.

46,3 "... VIEŠPATIES mūšius": žr. Joz 6-10.

46,7-10 Kalebas, kuris drauge su Jozue patarė Mozei ir žmonėms dykumoje užimti Kanaaną, nepaisant žvalgų patarimo ir žmonių maišto, užsitarnavo malonę įvesti kitos kartos izraeliečius į Pažado žemę. Sulaukęs senatvės Kalebas gavo kaip savo paveldą dalį krašto, kurį buvo anksčiau užkariavęs. Žr. Joz 15,13-14.

[8] Užtat vien tik tie du buvo apsaugoti
iš šešių šimtų tūkstančių pėstininkų,
kad vestų izraeliečius į jų paveldą —
į kraštą, tekantį pienu ir medumi.
[9] Jėga, kurią VIEŠPATS suteikė Kalebui,
pasiliko su juo net žilos senatvės sulaukusiu,
taigi jis galėjo užimti krašto aukštumas,
ir jo vaikai gavo jas savo paveldui,
[10] idant visi izraeliečiai matytų,
kaip gera būti atsidavusiu VIEŠPATIES sekėju.

Teisėjai

[11]* Taip pat ir teisėjai, —
kiekvienas pagal savo pašaukimą, —
buvo žmonės, kurių širdis nebuvo stabų suviliota
ir kurie neatsimetė nuo VIEŠPATIES —
tebūna palaimintas jų prisiminimas!
[12] Jų kaulai teželdina naują gyvastį ten, kur jie guli,
šlovė šių įžymių žmonių teatgyja per jų vaikus!

Samuelis

[13] Žmonių gerbiamas, brangus savo Kūrėjui,
įžadu pažadėtas dar motinos įsčiose
ir pašventintas VIEŠPAČIUI kaip pranašas
buvo Samuelis — teisėjas, kuris atnašavo auką.
Dievo žodžiu jis įvedė karalystę
ir patepė didžiūnus, kad valdytų jo tautą.
[14] VIEŠPAČIUI pavedus, jis teisė bendriją,
lankydamas Jokūbo stovyklas.
[15] Savo ištikimybe jis pasirodė tikras pranašas
ir savo žodžiais patikimu regėtoju.

46,11-20 Iš visų teisėjų, įžymių savo ištikimybe Dievui priešinantis stabų garbinimui, Samuelis, vyras be dėmės, buvo pats įžymiausias. Jis teisė — vadovavo — visai tautai ir buvo pranašas bei kunigas; įvedė karalystę, patepė karalių ir davė pradžią mesijinei Dovydo dinastijai.

[16] Jis šaukėsi visagalio VIEŠPATIES,
priešams apstojus iš visų pusių,
ir atnašavo žinduklį ėriuką.
[17] Tada VIEŠPATS sugriaudė iš dangaus
ir nuaidėjo šiurpą keliantis jo balsas.
[18] Jis nugalėjo priešo valdovus
ir sunaikino visus filistinų didžiūnus.
[19] Artindamasis prie savo gyvenimo galo,
prieš VIEŠPATĮ ir jo pateptąjį jis paliudijo:
"Jokio kyšio ar slaptos dovanos
nesu paėmęs nė iš vieno!"
Ir niekas neišdrįso jo apkaltinti.
[20] Net jam mirus,
žmonės ieškojo jo patarimo;
jis pranešė karaliui apie jo mirtį
ir iš kapo pakėlė balsą pranašaudamas,
kad padarytų galą tautos nedorumui.

47

Natanas ir Dovydas

[1*] Po jo atėjo Natanas pranašauti
Dovydo dienomis.
[2] Kaip taukai yra atskiriami iš bendravimo atnašos,
taip Dovydas buvo išrinktas iš izraeliečių.
[3] Jis žaidė su liūtais tarsi jie būtų ožiukai
ir su meškomis tarsi jos būtų kaimenės ėriukai.
[4] Argi savo jaunystėje jis neužmušė milžino
ir neišlaisvino tautos iš gėdos,
kai jo ranka paleido iš mėtyklės akmenį
ir paguldė pagyrūną Galijotą?

47,1-11 Dovydas, jaunas ir narsus galiūnas, viso Izraelio numylėtinis, nugalėdamas Galijotą, pagyrūnišką filistinų milžiną, pašalino tautos gėdą ir padarė ją galingą. Mylėdamas Dievą visa širdimi, jis padėjo pagrindą Šventyklos liturgijai. Dovydas nusidėjo, bet ir darė atgailą. Dievas jam atleido ir pažadėjo amžiną karalystę.

[5] Juk Dovydas šaukėsi VIEŠPATIES — Aukščiausiojo,
ir jis suteikė jėgų jo dešinei,
kad paguldytų įgudusį galiūną
ir išaukštintų savo tautos galybę.
[6] Užtat moterys jį ir apdainavo,
šaukdamos: "Dešimt tūkstančių jis nukovė!"
Dėl VIEŠPATIES suteiktų palaiminimų buvo giriamas,
kai jam buvo duota karališka karūna.
[7] Juk jis nugalėjo visur priešus
ir sunaikino savo priešininkus — filistinus, —
sutriuškino jų galybę iki mūsų dienos.
[8] Kiekviename žygyje dėkojo Šventajam — Aukščiausiajam,
skelbdamas jo garbę,
mylėjo savo Kūrėją iš visos širdies
ir kasdien jį šlovino giesmėmis.
[9] Arfininkams nurodė stovėti prieš aukurą
ir malonia melodija lydėti šlovės giesmes.
[10] Iškilmių apeigoms davė spindesio
ir nustatė visam laikui šventųjų dienų seką,
kad šventas VIEŠPATIES vardas būtų šlovinamas
ir šventovė skambėtų nuo ryto iki vakaro.
[11] VIEŠPATS atleido jam nuodėmes
ir išaukštino jo galybę amžinai;
suteikė jam karalystės sandorą
ir garbingą sostą Izraelyje.

Saliamonas

[12*] Dėl savo nuopelnų įpėdiniu jis turėjo
išmintingą sūnų, galėjusį saugiai gyventi.

47,12-24 Saliamonas, Dovydo sūnus ir įpėdinis, paveldėjo ramią karalystę tėvo užkariavimų dėka. Jis pastatė iškilią Jeruzalės Šventyklą; jam Dievas suteikė išminties dovaną, per kurią tapo garsus. Betgi Saliamono dvaro gašli gerovė atnešė jam nelaimę, o sunkios naštos, kurias jis užkrovė šiaurinėms giminėms, privedė prie karalystės padalijimo. Nepaisant to, Dievas neatšaukė savo pažado Dovydo dinastiją padaryti amžiną.

[13] Saliamonas karaliavo taikos laikotarpiu,
nes Dievas nuramino visas krašto sienas,
kad šis pastatytų Namus jojo vardui
ir parūpintų amžiną šventovę.
[14] Koks išmintingas buvai, kai jaunas,
liejaisi per kraštus su pamokymu,
kaip patvinęs Nilas!
[15] Tavo didelė išmintis sklido žemėje, —
tu pripildei ją gilios prasmės patarlėmis.
[16] Tavo garsas pasiekė tolimas salas, —
tu buvai mylimas už taikų valdymą.
[17] Savo giesmėmis, patarlėmis, mįslėmis —
atsakymais, kuriuos davei, — tu stebinai tautas.
[18] Tu buvai vadinamas tuo garbingu vardu,*
kuris buvo duotas Izraeliui.
Tu kaupei auksą tarsi geležį
ir sidabrą dauginai kaip šviną.
[19] Bet tu atsidavei moterims
ir leidai joms viešpatauti savo kūnui.
[20] Tu sutepei savo garbę
ir padarei gėdą savo šeimai.
Užtraukei bausmę savo vaikams
ir savo kvailyste sukėlei jiems sielvarto.
[21] Taip karališkasis skeptras buvo padalytas
ir iš Efraimo kilo maištinga karalystė.
[22] Bet VIEŠPATS nenustoja būti gailestingas
ir nepalieka neįvykdyto nė vieno savo žodžių.
Jis niekad neišraus savo išrinktojo vaikų,
nei sunaikins jį mylėjusiojo palikuonių.
Užtat jis suteikė Jokūbui likutį
ir Dovydui — šaknį iš jo paties šeimos.

47,18 "... tuo garbingu vardu": žr. 1 Sam 12,23, kur Saliamonas yra vadinamas "Jedidija{h}", t.y. "VIEŠPATIES numylėtiniu". Tuo pačiu vardu yra vadinamas ir Izraelis. Žr. Jer 11,15.

Rehabeamas

23 Saliamonas užmigo su savo protėviais
ir paliko įpėdiniu vieną savo sūnų — Rehabeamą,
platų* kvailumu, stokojantį nuovokos,
kuris savo elgesiu pavertė žmones maištininkais.

Jeroboamas

24 Tada atėjo Nabato sūnus Jeroboamas,*
suvedžiojęs Izraelį nuodėme,
ir užvedė Efraimą ant nedoro kelio.
Nuo tada jų nuodėmės vis labiau daugėjo,
kol pagaliau buvo ištremti iš savo krašto,
25 nes jie atsidavė visokiam nedorumui,
kol jų neištiko bausmė.

48

Elijas

1* Tada pakilo Elijas, pranašas lyg ugnis,
jo žodis buvo lyg liepsnojanti krosnis.*
2 Jis sukėlė jiems badą
ir savo uolumu privertė juos skursti.
3 VIEŠPATIES žodžiu jis aklinai uždarė dangų
ir tris kartus pašaukė žemyn ugnį.

47,23 "... platų": Rehabeamo vardas reiškia "plati {yra} tauta", t.y. plačiai pasklidusi. Rehabeamo valdymo pradžioje izraeliečių karalystė suskilo į dvi karalystes: Izraelį — šiaurėje ir Judą — pietuose (922 m. prieš Kristų).

47,24-25 "... Jeroboamas": žr. 1 Kar 12,2.20.26-32.

48,1-11 Pranašo Elijo veikla ir paplitęs stabų garbinimas čia aprašomi kaip teismas ugnimi. Jo stebuklingas išėjimas iš šio gyvenimo davė pradžią įsitikinimui, kad jis nėra miręs, bet sugrįš prieš pasaulio pabaigą sušvelninti Dievo pykčio ir atkurti Izraelio giminių. Žr. Mt 17,9-13.

48,1 "... liepsnojanti krosnis": iš hebraiškojo teksto. Graikiškajame tekste "liepsnojantis deglas".

4 Koks garbingas esi, Elijau,
savo nuostabiais darbais!
Kieno garbė gali tau prilygti?
5 Tu prikėlei mirusį vaiką iš mirties ir Hado
Aukščiausiojo žodžiu.
6 Tu siuntei karalius į žūtį,
ir kėlei kilminguosius iš jų ligos lovų.
7 Tu girdėjai grasinimus prie Sinajaus
ir bausmės nuosprendžius prie Horebo.
8 Tu patepei karalius bausmėms įvykdyti
ir pranašą būti tavo įpėdiniu.
9 Tu buvai paimtas aukštyn ugnies viesule,
vežime su ugningais žirgais.
10 Tau skirta, kaip yra parašyta, ateityje
sušvelninti Dievo pyktį dar jam neįniršus,
atgręžti tėvų širdis į jų vaikus
ir atkurti Jokūbo gimines.
11 Laimingi tie, kurie tave matys,
ir tie, kurie yra užmigę meilėje!
Juk ir mes tikrai gyvensime.

Eliša

12* Kai Elijas buvo viesulo paimtas,
Eliša buvo jo dvasios pripildytas.
Dusyk tiek ženklų jis padarė
ir daug nuostabių darbų visais savo burnos žodžiais.
Savo gyvenime jis niekad nedrebėjo prieš jokį valdovą,
joks žmogus nepajėgė jo įbauginti.
13 Nebuvo nieko, kas jam būtų buvę per sunku;
jo kūnas pranašavo iš ten, kur gulėjo palaidotas.
14 Gyvenime darė stebuklų,
ir po mirties jo darbai buvo nuostabūs.

48,12-16 Eliša tęsė savo pirmtako veiklą daugeliu stebuklų, bet žmonių atkaklumas ilgainiui privedė prie Izraelio karalystės sunaikinimo ir tremties (721 m. prieš Kristų). Judo karalystė išliko iki 587 m. prieš Kristų.

15 Nepaisant viso to, žmonės negrįžo {pas Dievą}
ir nuo savo nuodėmių nesitraukė,
kol nebuvo išvaryti iš savo krašto
ir išblaškyti po visą žemę.
Bet Judas paliko, mažutė tauta,
su savo valdovu iš Dovydo namų.
16 Kai kurie jų darė, kas buvo teisinga,
o kiti buvo be galo nedori.

Hezekijas

17* Hezekijas įtvirtino savo miestą,
įvesdamas į jo vidų vandenį, —
geležiniais įrankiais prakirto uolas
ir padarė vandens talpyklas.
18 Jam valdant, Senacheribas įsiveržė į kraštą
ir atsiuntė Rab–Šakę iš Lachišo, —
jis grumojo kumščiu Zionui ir įžūliai didžiavosi.
19 Tuomet žmonių širdys apmirė ir rankos drebėjo, —
jie buvo skausmo apimti lyg gimdančios moterys.
20 Bet jie šaukėsi VIEŠPATIES, kuris yra gailestingas,
tiesdami į jį rankas.
Greitai Šventasis iš dangaus juos išgirdo
ir išgelbėjo juos per Izaiją.
21 VIEŠPATS parbloškė asirų stovyklą
ir jo angelas juos sunaikino.

Izaijas

22 Nes Hezekijas darė, kas patiko VIEŠPAČIUI,
ir tvirtai laikėsi savo protėvio Dovydo kelio,
kaip jam buvo įsakyta didžiojo pranašo Izaijo,
mačiusio tą tiesą savo regėjimuose.

48,17-25 Karaliaus Hezekijo ištikimybė, pasitikėjimas Dievu bei drąsa ir pranašo Izaijo uolumas bei malda už tautą atnešė palaimą. Asirų invazija buvo sustabdyta, karaliaus gyvenimas prailgintas ir žmonės buvo paguosti Izaijo pranašavimais apie ateitį, ypač apie Mesijo atėjimą ir jo karalystės įkūrimą. Žr. Iz 7,14; 9,6-7; 40-65.

[23] Izaijo dienomis, saulė atgal paėjėjo,
ir jis prailgino karaliaus gyvenimą.
[24] Savo bebaime dvasia jis žvelgė į ateitį
ir guodė liūdinčius Zione.
[25] Jis pranašavo apie tai,
kas bus iki laiko pabaigos, —
apie paslėptus dalykus, kurie turės dar įvykti.

49

Jošijas ir pranašai

[1]* Jošijo vardas yra lyg smilkalų mišinys,
parengtas prityrusio kvepalų gamintojo.
Jo atsiminimas yra taip saldus,
kaip medus kiekvienam skoniui
ir lyg muzika puotoje.
[2] Juk jis kentėjo dėl mūsų išdavysčių
ir sunaikino bjauriuosius stabus.
[3] Jis buvo nuoširdžiai ištikimas VIEŠPAČIUI
ir nedoru laikotarpiu dorai elgėsi.

[4] Išskyrus Dovydą, Hezekiją ir Jošiją,
visi {karaliai} buvo nedori,
nes jie pamesdavo Aukščiausiojo Įstatymą:
Judo karaliai priėjo liepto galą.
[5] Juk jie atidavė savo galybę kitiems
ir savo garbę svetimai tautai.
[6] Svetimieji sudegino šventąjį miestą
ir nusiaubė jo gatves,
[7] kaip Jeremijas buvo pranašavęs.
Juk jie buvo blogai elgęsi su juo,
jau įsčiose pašventintu pranašu,
kad išrautų, nugriautų bei sunaikintų
ir po to atstatytų bei atsodintų.

[8] Ezekielis regėjo Šlovę,
kurią Dievas parodė jam kerubų vežime.

[9] Jis užsiminė ir apie Jobą,
kuris visad ištikimai laikėsi teisumo kelio.

[10] Be to, ir Dvylika Pranašų —
tesuklesti jų kaulai iš savo vietos nauja gyvastimi!
— nes jie davė jėgų Jokūbo tautai
ir gelbėjo juos viltingu tikėjimu.

Zerubabelis ir Ješua

[11]* Kaip galime išgirti Zerubabelį?
Jis buvo lyg antspaudo žiedas ant dešinės,
[12] kaip ir Jozadako sūnus Ješua.
Jiedu savo dienomis atstatė aukurą,
pastatė Šventyklą — šventą VIEŠPAČIUI,
skirtą amžinai garbei.

Nehemijas

[13] Taip pat ir Nehemijo atminimas yra amžinas:
jis vėl mums atstatė išgriautąsias sienas,
įstatė vartus su skląsčiais
ir atstatė mūsų sunaikintus namus.

Žvilgsnis į praeitį

[14]* Mažai žemėje tėra buvę tokių kaip Enochas, —
juk jis buvo *paimtas* iš žemės į aukštybes.
[15] Argi gimė kada kitas vyras kaip Juozapas?
Net jo kaulais buvo pasirūpinta!

49,1-10 Siracidas giria karalių Jošiją, pranašus Jeremiją ir Ezekielį už jų ištikimybę Viešpačiui ir jo Sandoros Įstatymui.

49,11-13 Zerubabelis ir Ješua, atstatydami atnašų aukurą ir Šventyklą, o Nehemijas, atnaujindamas miesto sienas ir statinius, įgalino iš Babilonijos tremties grįžusią bendriją garbinti Dievą ir tvarkytis pagal Mozės Įstatymą.

49,14-16 Čia minimi žmonijos protėviai buvo garbingi savo religine laikysena — gilia pagarba ir klusnumu Dievui. Adomo garbingumą reikia sieti su jo tiesiogine kilme iš Dievo.

[16] Taip pat ir Šemas, Setas ir Enošas buvo garbingi,
bet Adomas viršija visus žmones garbingumu.

50

Vyriausiasis kunigas Simonas

[1]* Didis tarp savo brolių, savo tautos šlove,
buvo kunigas Simonas, Johanano sūnus, —
jam gyvenant buvo atnaujinti Dievo Namai,
ir jo dienomis buvo įtvirtinta Šventykla.
[2] Jis padėjo pamatus aukštai dvigubai sienai,
aukštai atraminei Šventyklos aptvaro sienai.
[3] Jo dienomis buvo iškasta vandens talpykla —
tvenkinys savo dydžiu lyg jūra.
[4] Jis rūpinosi apsaugoti savo žmones nuo plėšikų
ir įtvirtino savo miestą prieš apgulą.
[5] Koks jis buvo didingas,
kai pažvelgdavo iš Padangtės,
kai išeidavo iš uždangos Namų!
[6] Lyg aušrinė tarp debesų,
lyg mėnulio pilnatis iškilmių metu;
[7] lyg saulė, šviečianti ant Aukščiausiojo Šventyklos,
lyg vaivorykštė, suspindinti padangių debesyse;
[8] lyg rožės pirmienų dienomis,
lyg lelijos prie tekančio šaltinio,
tarsi Libano žaluma vasarą;
[9] lyg ugnis ir smilkalai smilkytuve,
tarsi plakto aukso indas,
nusagstytas visokiais brangakmeniais;
[10] lyg vešlus alyvmedis, pilnas vaisių,
ir lyg kiparisas, iškilęs virš debesų.

50,1-21 Čia minimas Johanano sūnus buvo Simonas II, kuris buvo Vyriausiuoju kunigu 219-196 m. prieš Kristų ir padarė daug gerų reformų Šventykloje bei tautos gerovei. Autorius, būdamas Simono amžininkas, smulkiai aprašo jo asmenį ir Permaldavimo dienos liturgiją.

[11] Kai jis užsivilkdavo savo garbingą apdarą
ir nešiodavo savo didingus drabužius,
kai pakildavo prie šventojo aukuro,
šventovės kiemui jis suteikdavo didingumo.

[12] Kai imdavo atnašų dalis iš kunigų rankų,
stovėdamas prie aukuro žaizdro
apsuptas brolių kunigų, lyg vainiku, aplinkui,
jis būdavo tarsi jaunas Libano kedras,
palmių kamienų draugėje.
[13] Visi Aarono sūnūs didingai
laikydavo rankose VIEŠPATIES atnašą
prieš visą Izraelio bendriją.
[14] Kai būdavo atlikęs tarnybą prie aukurų
ir sutvarkęs aukos žaizdrą Aukščiausiajam — Visagaliui,
[15] jis ištiesdavo ranką paimti taurę
ir atnašaudavo liejamosios atnašos — vynuogių kraujo.
Jis išliedavo jį prie aukuro papėdės,
malonų kvapą Aukščiausiajam — visų karaliui.
[16] Tada Aarono sūnūs sušukdavo
ir pūsdavo kalto metalo trimitus,
kad prieš Aukščiausiąjį
galingai nuaidėtų šauksmai kaip priminimas.
[17] Tada visi žmonės kartu skubiai puldavo kniūpsčia,
garbindami savo VIEŠPATĮ, Visagalį, Aukščiausiąjį.

[18] Tada giesmininkai užtraukdavo šlovės giesmes,
ir virš minios aidėdavo malonios šlovės melodijos.
[19] O visi VIEŠPATIES Aukščiausiojo žmonės džiūgaudavo,
melsdamiesi į Gailestingąjį,
kol vyriausiasis kunigas atlikdavo tarnybą prie aukuro,
atnašaudamas Dievui skirtą auką.
[20] Tada Simonas, nulipęs žemyn, ištiesdavo rankas
virš visos izraeliečių bendrijos
ištarti savo lūpomis VIEŠPATIES palaiminimą
ir pašlovinti jo vardą.
[21] Tada žmonės antrą kartą puldavo kniūpsčia
priimti palaiminimo iš Aukščiausiojo.

Paskatinimas

22* Nūn tad garbinkite visų Dievą,
kuris daro nuostabius darbus žemėje,
taurina mus nuo pat motinos įsčių
ir elgiasi su mumis gailestingai.
23 Tesuteikia jis mums širdies linksmumo
ir tebūna ramybė mūsų dienomis Izraelyje,
kaip senovėje.
24 Tepasilieka jo gerumas nuolat su mumis
ir teišgelbsti jis mus mūsų dienomis!

I. PABAIGA

Judo kaimynai

25* Dviejų tautų nemėgstu visa gyvastimi,
o trečioji nėra net tauta:*
26 gyvenančios Seire, filistinų
ir gyvenančių Šecheme kvailųjų žmonių.

Baigiamasis autoriaus žodis

27* Išminties ir supratimo pamokas
šioje knygoje parašiau aš, Jėzus,

50,22-24 Šlovė ir padėka duodama Dievui už jo nuostabius darbus, iš Dievo prašoma palaimos žmogui, kad patirtų ramybę, širdies džiaugsmą ir nuolatinį Aukščiausiojo gerumą. Hebraiškasis tekstas šiek tiek skiriasi nuo graikiškojo: 23 Tesuteikia jums širdies džiaugsmo ir tebūna jis su jumis kaip ramybė; 24 tebūna jo gerumas Simonui ilgalaikis, tevykdo jam Fineho sandorą, tenebūna ji atšaukta nei jam, nei jo palikuonims...

50,25-26 Autoriaus laikysena Seiro edomiečių, filistinų ir samariečių atžvilgiu suprastinta Senojo Testamento rėmuose. Jame ne visad daromas skirtumas tarp apykantos nedorėliams ir neapykantos jų nedoriems darbams.

50,25 "... trečioji nėra net tauta": Šechemo samariečiai. Šechemas buvo miestas Samarijoje.

50,27-29 Šios eilutės apima knygos autoriaus parašą.

Siracho sūnaus Eleazaro sūnus iš Jeruzalės,
kuris išliejo savo širdies išmintį.
28 Laimingas žmogus, kuris jas mąsto,
išmintingas bus, kas paims jas į širdį!
29 Juk kas jas vykdys, viskam turės jėgų,
nes pagarbi VIEŠPATIES baimė yra jų turinys.

51

Siracho malda

1* Dėkoju tau, VIEŠPATIE ir Karaliau,
ir šlovinu tave, Dieve, mano Gelbėtojau.
Šlovinu tavo vardą,
2 nes buvai man apsauga ir parama,
išgelbėjai mane nuo žūties,
nuo piktų liežuvių rykštės,
ir neištikimų melagio lūpų.
Man susidūrus su priešais, tu atėjai man padėti
3 ir, savo gailestingumo ir vardo pilnatve,
išgelbėjai mane
iš nasrų, norėjusių mane praryti,
iš mano gyvasties tykojusiųjų letenos,
iš mane apgulusiųjų išbandymų,
4 nuo dusinančios kaitros, kuri mane supo,
nuo liepsnų ugnies, kurios nebuvau užkūręs,
5 nuo gelmių Hado pilve,
nuo nepadoraus liežuvio ir melo žodžių —
6 nuo klastingo liežuvio šmeižto karaliui.
Aš buvau prie mirties
ir mano gyvastis stovėjo ant slenksčio į Hadą.
7 Buvau apsuptas iš visų pusių
ir nebuvo, kas man padėtų.
Nors ieškojau žmonių pagalbos, bet jos nebuvo.

51,1-12 Siracido šlovės ir padėkos malda už apsaugojimą nuo šmeižto, pavojų, žūties, mirties ir Hado — mirusiųjų karalystės.

[8] Tada aš atsiminiau tavo gailestingumą, VIEŠPATIE,
ir tavo gerumą praeities amžiais,
nes tu gelbsti tuos, kurie tavimi pasitiki,
ir išvaduoji juos iš priešų rankos.
[9] Užtat pakėliau balsą iš žemės
ir maldavau išgelbėti nuo mirties.
[10] Šaukiau: "Tu, VIEŠPATIE, esi mano tėvas!
Nepalik manęs vargo metu,
kai esu bejėgis gintis nuo įžūliųjų.
[11] Visados šlovinsiu tavo vardą
ir giedosiu padėkos giesmes".
Mano malda buvo išklausyta,
[12]* nes tu išgelbėjai mane nuo žūties
ir išvadavai mane vargo metu.
Užtat ir dėkoju tau bei šlovinu
ir garbinu VIEŠPATIES vardą.

Šlovės giesmė

Priedas hebraiškajame tekste

Dėkokite VIEŠPAČIUI, nes jis yra geras,
nes jo gailestingumas amžinas.

Dėkokite šlovės giesmių Dievui,
nes jo gailestingumas amžinas.

Dėkokite Izraelio globėjui,
nes jo gailestingumas amžinas.

Dėkokite Visatos Kūrėjui,
nes jo gailestingumas amžinas.

51,12 Hebraiškajame tekste po šios eilutės eina šlovės litanija, kuri yra cituojama žemiau. Ji yra panaši į Ps 136. Nors jos nėra jokiame Siracido knygos vertime, bet, sprendžiant iš jos turinio, litanija sietina su Siracido laikotarpiu.

Dėkokite Izraelio Atpirkėjui,
nes jo gailestingumas amžinas.

Dėkokite tam, kuris surinko išblaškytą Izraelį,
nes jo gailestingumas amžinas.

Dėkokite tam, kuris atstatė savo miestą ir šventovę,
nes jo gailestingumas amžinas.

Dėkokite tam, kuris želdina galybę Dovydo namams,
nes jo gailestingumas amžinas.

Dėkokite tam, kuris išrinko Zadoko sūnus būti kunigais,
nes jo gailestingumas amžinas.

Dėkokite Abraomo Skydui,
nes jo gailestingumas amžinas.

Dėkokite Izaoko Uolai,
nes jo gailestingumas amžinas.

Dėkokite Jokūbo Galingajam,
nes jo gailestingumas amžinas.

Dėkokite tam, kuris išsirinko Zioną,
nes jo gailestingumas amžinas.

Dėkokite karalių karalių Karaliui,
nes jo gailestingumas amžinas.

Jis pažadino savo tautos galybę,
šlovinkite už visus jo ištikimuosius.

Už visus Izraelio vaikus, jam artimą tautą.
Šlovinkite VIEŠPATĮ!

Poema apie išminties ieškojimą

[13]* {'Alef} Kai dar buvau jaunas ir neklajūniškas,
maldoje atvirai prašiau išminties.
[14] {Bet} Ji atėjo pas mane savo grožiu,
ir iki pat galo jos ieškosiu.
[15] {Gimel} Kaip žiedai davė sirpstančias vynuoges —
širdies džiaugsmą,
{Dalet} taip mano kojos ėjo tiesiu keliu,
nes nuo pat mažumės sekiau jos žingsnius.

[16] {He} Palenkiau tik truputį ausį ir priėmiau ją,
bet radau sau daug pamokymo.
[17] {Vav} Kadangi tuo keliu eidamas turėjau naudos,
todėl savo mokytojui dėkingai duosiu garbę.

[18] {Zajin} Taip, apsisprendžiau gyventi pagal išmintį
ir uoliai dariau gera, —
niekad nesigailėsiu.
[19] {Het} Grūmiausi su savimi, norėdamas įgyti išminties,
uoliai laikiausi jos mokymo.
{Tet} Užsiėmiau ja,
niekad nepailsdamas jos pagerbti.
{Jod} Tiesiau rankas dangaus link
ir pažinau jos paslaptis.
[20] {Kaf} Nukreipiau į ją savo gyvastį
ir, laikydamasis tyrumo, ją radau.
{Lamed} Iš pat pradžių per ją įgijau įžvalgos;
užtat niekad nuo jos nesitrauksiu.

[21] {Mem} Visa mano gyvastis buvo sutelkta jos ieškoti;
užtat nūn ir įsigijau ją kaip brangų turtą.
[22] {Nūn} VIEŠPATS davė man liežuvį kaip atlygį,
savo lūpomis ją šlovinsiu.

51,13-30 Alfabetinė giesmė apie išmintį ir jos įsigijimą. Žr. Mt 11,28; Koh 12,14.

23 {Samek} Užeikite pas mane jūs, nemokytieji,
ir pagyvenkite mano mokykloje!
24 {'Ajin} Kaip ilgai dar norite stokoti išminties maisto,
kaip ilgai dar pakęsite tą didelį troškulį?
25 {Pe} Atvėriau savo burną ir pasakiau:
"Įsigykite išminties, tai pinigų nekainuoja!"

26 {Zade} Palenkite sprandą jos jungui,
tepriima jūsų širdis mokymą, —
{Qof} jos ieškantiesiems išmintis yra arti,
ir kas rimtai ieško, ją randa.
27 {Reš} Pasižiūrėkite savo akimis! Triūsiau tik truputį,
bet radau daug sau ramybės.
28 {Šin} Pasiklausykite tik truputį mano mokymo,
ir per jį įgysite sidabro ir aukso.

29 {Tav} Dievo gailestingumu tesidžiaugia jūsų širdis,
niekad nesigėdykite jo šlovinti.
30 {Pe} Atlikite savo užduotį skirtu laiku,
ir laikui atėjus jums Dievas duos jūsų atlygį.

**{Tebūna šlovinamas VIEŠPATS per amžius,
tebūna visados garbinamas jo vardas!
Išmintis Jėzaus,
Eleazaro sūnaus Siracho sūnaus.
Tebūna šlovinamas VIEŠPATIES vardas
dabar ir visados.}

** Šių eilučių nėra graikiškajame tekste; jos yra vėlesnis priedas.